POVESTEA MEA

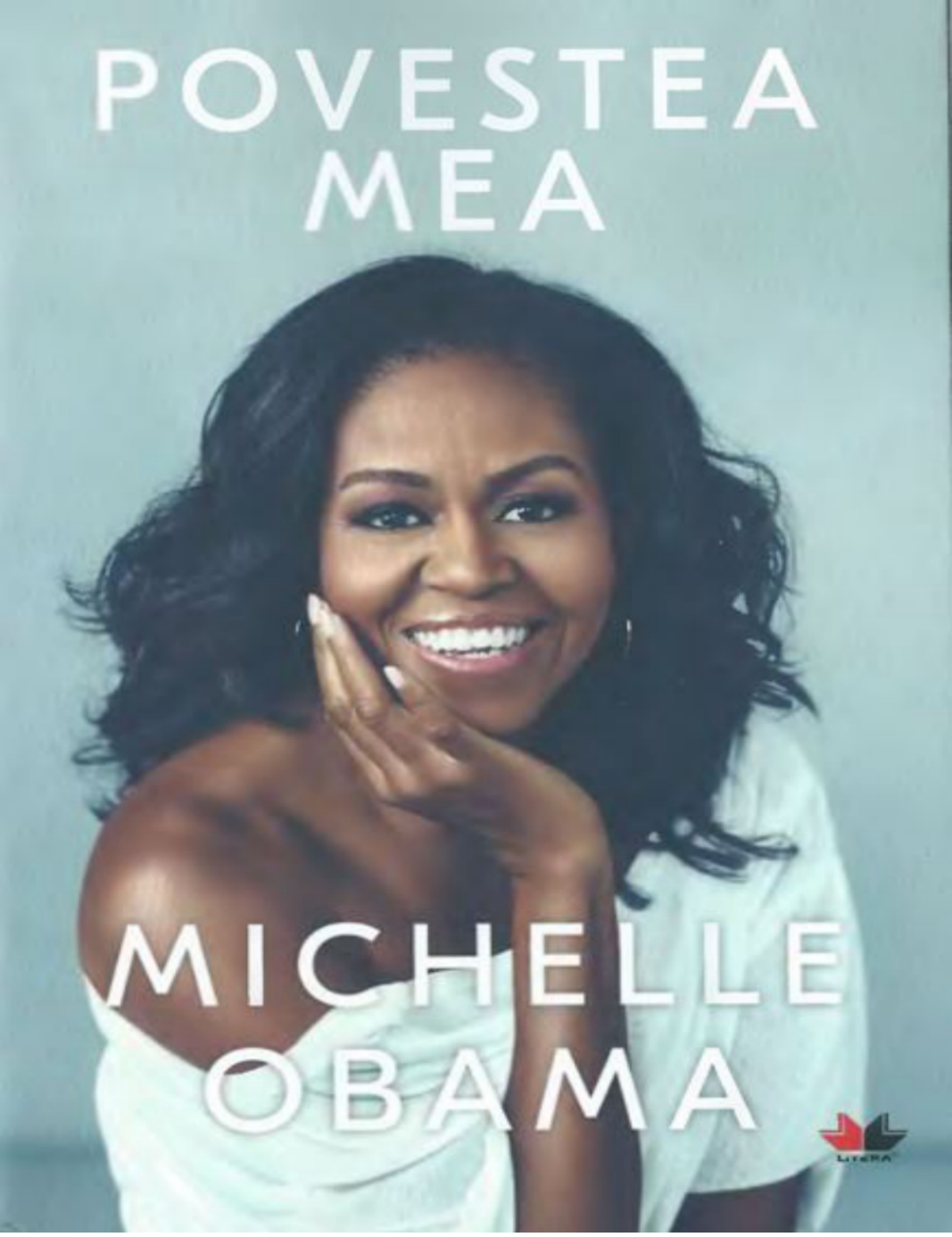

MICHELLE OBAMA

Cuprins

Prefaţă
POVESTEA MEA
CAPITOLUL 1
CAPITOLUL 2
CAPITOLUL 3
CAPITOLUL 4
CAPITOLUL 5
CAPITOLUL 6
CAPITOLUL 7
CAPITOLUL 8
POVESTEA NOASTRĂ
CAPITOLUL 9
CAPITOLUL 10
CAPITOLUL 11
CAPITOLUL 12
CAPITOLUL 13
CAPITOLUL 14
CAPITOLUL 15
CAPITOLUL 16
CAPITOLUL 17
CAPITOLUL 18
POVESTEA CONTINUĂ
CAPITOLUL 19
CAPITOLUL 20
CAPITOLUL 21
CAPITOLUL 22
CAPITOLUL 23
CAPITOLUL 24
EPILOG
MULŢUMIRI
Credite fotografice

AUTOBIOGRAFIA FOSTEI PRIME DOAMNE A STATELOR UNITE ALE AMERICII — SINCERĂ, PUTERNICĂ, FASCINANTĂ

Micuța Michelle Obama și-a petrecut copilăria în cartierul South Side din orașul Chicago, împărțind aceeași cameră cu fratele ei, Craig, în apartamentul de la etaj al familiei, jucându-se de-a prinselea prin parc și învățând de la părinții săi, Fraser și Marian Robinson, să spună întotdeauna și fără teamă ceea ce gândește. Peste câțiva ani, viața a îndepărtat-o de casă, purtând-o din sălile de curs ale Universității Princeton, unde a descoperit cum e să fii singura femeie de culoare dintr-o încăpere, până în biroul elegant dintr-un zgârie-nori de sticlă, unde a lucrat și a fost apreciată ca avocat corporatist — și unde, într-o dimineață de vară, și-a făcut apariția un student la drept, pe nume Barack Obama, dându-i peste cap toate planurile pe care și le făcuse cu atâta minuțiozitate.

În această carte, pentru prima dată, Michelle Obama descrie primii ani ai căsniciei sale, când încerca să găsească echilibrul între carieră și ascensiunea rapidă în politică a soțului ei. Ne dezvăluie detalii intime din discuțiile pe care le-au purtat înainte de candidatura lui Barack Obama la președinție și impresii despre rolul pe care ea l-a jucat în campania lui electorală, ca o figură populară, dar și foarte des criticată. Cu un stil narativ grațios, presărat cu umor și cu o sinceritate neobișnuită, Michelle Obama ne oferă o poveste vie din culisele vieții ei, relatând secvențe neștiute despre lansarea istorică a familiei sale pe scena internațională, precum și din viața lor ca familie prezidențială, de-a lungul celor opt ani spectaculoși petrecuți la Casa Albă — în care și-a descoperit propria țară, iar America a descoperit-o pe ea.

Povestea mea ne poartă prin bucătăriile modeste din Iowa și prin sălile de bal de la Palatul Buckingham, prin momente de durere sfâșietoare și ambiție fără limite, aducându-ne aproape de sufletul unei figuri unice, inovatoare a istoriei, în timp ce se străduiește să trăiască autentic, punându-și forța și vocea în serviciul unor idealuri mai înalte. Spunându-și povestea cu sinceritate și îndrăzneală, ne aruncă o provocare nouă, celorlalți: Cine suntem și cine dorim să devenim?

MICHELLE OBAMA

POVESTEA MEA

Traducere din limba engleză CORINA HĂDĂREANU
Titlul original: *Becoming,* 2018

LITERA 2018

Versiune ebook: v1.0, ianuarie 2019

Tuturor celor care m-au ajutat să devin ceea ce sunt:

oamenilor care m-au crescut – Fraser, Marian, Craig şi uriaşa mea familie extinsă,

cercului meu de prietene, femei puternice care mă încurajează întotdeauna,

echipei mele loiale şi dedicate, care continuă să mă facă mândră.

Iubirilor vieţii mele:

Maliei şi Sashei, cele mai preţioase comori ale mele, raţiunea mea de-a fi,

şi lui Barack, care mi-a promis mereu o călătorie interesantă.

Prefaţă

martie 2017

Când eram copil, năzuinţele mele erau simple. Îmi doream un câine. Îmi doream o casă cu scară interioară – parter şi etaj, pentru o singură familie. Dintr-un anumit motiv, îmi doream un break cu patru uşi, în locul maşinii Buick cu două uşi, de care tatăl meu era foarte mândru. Obişnuiam să le spun oamenilor că, atunci când o să cresc mare, o să mă fac medic pediatru. De ce? Pentru că îmi plăcea la nebunie să mă aflu în preajma copiilor şi mi-am dat seama foarte repede că răspunsul acesta era pe placul adulţilor. *O, medic! Ce alegere minunată!* Pe vremea aceea purtam părul prins în codiţe împletite, îl tratam de sus pe fratele meu şi reuşeam, fără excepţie, să iau cele mai bune note la şcoală. Eram ambiţioasă, chiar dacă nu aveam un scop precis. Acum cred că aceasta este una dintre cele mai inutile întrebări pe care adulţii le pot pune copiilor – *Ce vrei să te faci când o să creşti mare?* De parcă creşterea ar fi un proces finit. De parcă, la un moment dat, devii ceva, iar acela este sfârşitul.

Până acum, am fost avocată. Am fost vicepreşedinta unui spital şi directoarea unei organizaţii nonprofit care-i ajută pe tineri să-şi croiască drumul către cariere importante. Am fost o studentă de culoare, provenind dintr-o familie de muncitori, la o facultate de elită frecventată mai ales de albi. Am fost singura femeie sau singurul afro-american în diferite grupuri şi conjuncturi. Am fost mireasă, am fost o tânără mamă epuizată, o fiică sfâşiată de durere. Şi, până nu demult, am fost prima doamnă a Statelor Unite – o poziţie care nu reprezintă oficial un loc de muncă, dar care mi-a oferit experienţe cum nu mi-aş fi putut imagina. M-a aşezat faţă în faţă cu tot felul de provocări şi m-a făcut uneori să mă simt umilă, m-a dus pe culmi şi m-a doborât, luându-mă pe nepregătite câteodată. Abia încep să înţeleg tot ce s-a întâmplat în ultimii ani – din momentul acela, în 2006, când soţul meu a vorbit pentru prima dată despre candidatura la preşedinţie până în dimineaţa rece de iarnă când am urcat într-o limuzină împreună cu Melania Trump, pentru a o însoţi la inaugurarea mandatului soţului ei. A fost o experienţă pe cinste.

Când eşti prima doamnă, America ţi se dezvăluie cu extremele ei. Am participat la evenimente pentru strângeri de fonduri în case particulare care arătau mai degrabă ca nişte muzee, case în care

oamenii aveau căzi de baie făcute din pietre preţioase. Am vizitat familii care au pierdut totul în timpul uraganului Katrina şi am văzut oameni emoţionaţi până la lacrimi şi recunoscători pentru că mai aveau un frigider şi o sobă care încă funcţionau. Am întâlnit oameni care mi s-au părut superficiali şi ipocriţi, dar şi alţii – profesori, soţii de militari şi mulţi alţii – care m-au uimit cu forţa şi profunzimea lor spirituală. Am întâlnit şi copii – foarte mulţi şi din toată lumea – care m-au înduioşat, mi-au umplut inima de speranţă şi care, din fericire, uitau cine sunt eu de îndată ce ne apucam să scormonim împreună pământul din grădină.

De la primul pas pe care l-am făcut cu reticenţă în viaţa publică, am fost ridicată în slăvi ca fiind cea mai puternică femeie din lume şi denigrată ca fiind „o femeie de culoare orbită de furie". I-aş fi întrebat pe detractorii mei care parte din această expresie e mai importantă pentru ei – „furie", „de culoare" sau „femeie"? Am făcut fotografii zâmbind alături de oameni care îi adresau soţului meu cuvinte îngrozitoare în emisiuni ale televiziunilor naţionale, dar care, totuşi, voiau o amintire înrămată, pe şemineu. Am auzit despre pagini de internet pline de gunoaie, care puneau la îndoială absolut tot ceea ce avea legătură de mine, întrebându-se chiar dacă sunt femeie sau bărbat. Un congresman aflat în funcţie a făcut glume despre fundul meu. Câteodată m-am simţit rănită, alteori m-am înfuriat, dar, de cele mai multe ori, am încercat să mă amuz pe seama acestor întâmplări.

Sunt multe lucruri pe care încă nu le ştiu despre America, despre viaţă, despre ce ar putea să aducă viitorul. Dar mă cunosc pe mine însămi. Tatăl meu, Fraser, m-a învăţat să muncesc din greu, să zâmbesc des şi să mă ţin de cuvânt mereu. Mama mea, Marian, mi-a arătat cum să judec singură lucrurile şi cum să-mi fac vocea auzită. Împreună, în apartamentul nostru înghesuit din sudul oraşului Chicago, ei doi m-au învăţat să descopăr ceea ce e important în povestea noastră, în povestea mea, în marea poveste a ţării noastre. Chiar dacă nu e totul frumos sau perfect. Chiar dacă este mai real decât ai vrea să fie. Povestea ta este tot ce ai, tot ce vei avea vreodată. Este ceva ce merită preţuit.

Vreme de opt ani, am locuit la Casa Albă, unde sunt atât de multe scări încât te plictiseşti numărându-le – plus ascensoare, un teren de bowling şi un grădinar propriu. Am dormit într-un pat cu aşternuturi fine aduse din Italia. Mesele noastre erau pregătite de o echipă de bucătari de talie internaţională şi servite de ospătari mai bine pregătiţi decât într-un restaurant sau hotel de cinci stele. La uşa noastră se aflau mereu agenţii Serviciului Secret, cu căşti în urechi, înarmaţi şi cu chipurile deliberat lipsite de expresie, care făceau tot posibilul să nu tulbure intimitatea vieţii noastre de familie. În cele din urmă, ne-am obişnuit, oarecum, cu tot – cu grandoarea neobişnuită a noii

noastre case şi, totodată, cu prezenţa permanentă, tăcută, a celorlalţi.

La Casa Albă, cele două fiice ale noastre s-au jucat cu mingea pe coridoare şi s-au căţărat în copacii de pe Peluza de Sud. Este locul în care Barack a lucrat până noaptea târziu, în Sala Tratatelor, citind informări şi schiţe de discurs, şi în care Sunny, unul dintre câinii noştri, îşi făcea câteodată nevoile pe covoare. Am stat uneori în balconul Truman şi m-am uitat la turiştii care îşi făceau poze cu beţele de selfie, privind insistent prin gardul de fier şi încercând să-şi dea seama ce se petrecea înăuntru. Au fost zile când am simţit că mă sufoc pentru că ferestrele erau mereu închise din motive de securitate, când nu puteam să iau o gură de aer proaspăt fără să provoc un deranj întreg. În alte zile, mă minunam de frumuseţea magnoliilor albe care înfloreau afară, de forfota de zi cu zi a treburilor guvernului sau de o solemnă ceremonie militară de primire. Au fost zile, săptămâni şi luni în care am urât politica. Şi au existat momente în care frumuseţea acestei ţări şi a locuitorilor ei m-au copleşit şi m-au lăsat fără grai.

Apoi, s-a terminat. Chiar dacă ştii că se apropie, chiar dacă ultimele săptămâni sunt presărate cu despărţiri emoţionante, ziua aceea este încă înceţoşată. O mână se aşază pe o Biblie; un jurământ este rostit din nou. Mobilierul unui preşedinte este scos afară, în timp ce mobilierul celuilalt este mutat înăuntru. Dulapurile sunt golite şi, apoi, umplute din nou, în doar câteva ore. Într-o clipă, alte capete se aşază pe alte perne – temperamente noi, visuri noi. Şi când totul ia sfârşit, când ieşi pentru ultima dată pe uşa casei de la cea mai faimoasă adresă din lume, în multe privinţe trebuie să te regăseşti.

Aşa că, daţi-mi voie să încep de aici, cu un lucru mărunt care s-a întâmplat cu puţin timp în urmă. Eram acasă, în vila din cărămidă roşie în care familia mea s-a mutat recent. Noua noastră casă se află cam la trei kilometri de fosta noastră locuinţă, pe o stradă liniştită. Încă ne mai obişnuim cu ea. În camera de zi, mobila noastră este aşezată la fel cum era la Casa Albă. Prin toată casa avem lucruri care ne aduc aminte că totul a fost adevărat – fotografii de familie făcute la Camp David, vase de ceramică pe care le-am primit cadou de la câţiva studenţi nativi americani, o carte semnată de Nelson Mandela. În mod cu totul neobişnuit, în seara aceea toată lumea era plecată. Barack era într-o călătorie. Sasha ieşise cu nişte prieteni. Malia locuieşte şi lucrează la New York, fiind spre finalul anului de pauză, înainte de a merge la facultate. Eram doar eu, cu cei doi câini ai noştri, într-o casă goală şi tăcută cum nu mai avusesem de opt ani.

Şi îmi era foame. Am ieşit din dormitor şi am coborât scările, cu câinii după mine. Am intrat în bucătărie şi am deschis frigiderul. Am găsit o pâine, am luat două felii şi le-am pus la prăjit. Am deschis un dulăpior şi am luat o farfurie. Ştiu că sună bizar, dar să iei o farfurie de pe raft fără ca mai întâi să insiste cineva să ţi-o aducă, să stai şi să

te uiţi cum se prăjeşte pâinea în toaster – toate acestea mi-au dat senzaţia întoarcerii la viaţa mea de odinioară. Sau poate că este noua mea viaţă, cu semnele ei de început.

Până la urmă, nu mi-am făcut doar pâine prăjită; am făcut un sendviş prăjit cu brânză, mutând feliile de pâine în cuptorul cu microunde şi topind o felie zdravănă de brânză cheddar, grasă şi cremoasă, între ele. Apoi am ieşit cu farfuria în curtea din spate. Nu mai trebuia să anunţ pe nimeni unde mă duc. M-am dus, pur şi simplu. Purtam pantaloni scurţi şi aveam picioarele goale. Frigul iernii se înmuiase, în sfârşit, şi brânduşele începuseră să răsară pe lângă zidul din spatele curţii. În aer se simţea aroma primăverii. M-am aşezat pe treptele verandei simţind căldura soarelui de peste zi în lespedea de sub picioarele mele. Un câine s-a auzit lătrând în depărtare, iar câinii mei au ciulit urechile, ascultându-l nedumeriţi. Mi-am dat seama că era un sunet neobişnuit pentru ei, pentru că, la Casa Albă, nu avuseserăm vecini, aşadar, nici câini ai vecinilor. Pentru ei, totul era nou. Câinii au plecat să exploreze curtea, iar eu am rămas să-mi mănânc sendvişul în întuneric, simţindu-mă singură în cel mai plăcut mod cu putinţă. Nu mă mai gândeam la agenţii înarmaţi care stăteau la mai puţin de 100 de metri, la postul de pază amenajat în garajul nostru, şi nici la faptul că nu puteam să merg pe stradă fără să fiu însoţită de o echipă de securitate. Nu mă gândeam nici la noul preşedinte şi, între noi fie vorba, nici la fostul preşedinte.

Mă gândeam, în schimb, că peste câteva minute urma să mă întorc în casă, să-mi spăl farfuria în chiuvetă şi să mă duc în pat, poate să deschid şi o fereastră ca să simt aerul de primăvară – ce minunăţie! Mă mai gândeam, de asemenea, că liniştea aceea îmi oferea pentru prima dată ocazia de a reflecta. Ca primă doamnă, ajungeam la sfârşitul unei săptămâni aglomerate şi trebuia să fac eforturi să-mi aduc aminte cum a început. Acum, însă, deja percep timpul altfel. Fetele mele, care au venit la Casa Albă cu păpuşile Polly Pockets, cu o păturică botezată Blankie şi cu tigrul de pluş Tiger, sunt acum adolescente, tinere femei cu concepţii şi planuri personale. Soţul meu e preocupat de propria adaptare la viaţa de după Casa Albă şi încearcă să-şi găsească un nou ritm. Şi mai sunt şi eu, în acest loc nou, cu o mulţime de lucruri pe care vreau să le spun.

POVESTEA MEA

CAPITOLUL 1

Mi-am petrecut cea mai mare parte a copilăriei ascultând sunetul strădaniei. Ajungea la mine sub forma unei muzici cântate prost sau, în orice caz, de nişte amatori, trecând prin podeaua dormitorului meu – acel *ping ping ping* repetat al clapelor pe care elevii aflaţi cu un etaj mai jos, la pianul mătuşii Robbie, învăţau gamele cu dificultate şi făcând multe greşeli. Familia mea locuia în South Shore, un cartier al oraşului Chicago, într-o căsuţă cochetă din cărămidă, care îi aparţinea lui Robbie şi soţului ei, Terry. Părinţii mei închiriaseră un apartament la etaj, iar Robbie şi Terry locuiau la parter. Robbie era mătuşa mamei şi fusese pentru familia noastră un real ajutor de-a lungul anilor, dar pentru mine era o persoană înspăimântătoare. Pretenţioasă şi sobră, ea dirija corul bisericii şi era oficial profesoara de pian a cartierului. Purta tocuri înalte şi o pereche de ochelari de citit pe un lănţişor în jurul gâtului. Avea un zâmbet viclean, dar nu aprecia sarcasmul la fel de mult ca mama. O auzeam câteodată certându-şi elevii că nu au exersat îndeajuns sau apostrofându-i pe părinţii lor pentru că i-au adus târziu la lecţii.

„Somn uşor!”, se auzea ea în miezul zilei, cu acelaşi ton exasperat cu care altcineva ar fi exclamat: „Doamne Dumnezeule!” Se pare că foarte puţini se ridicau la înălţimea pretenţiilor lui Robbie.

Cu toate astea, sunetul produs de aceia care se chinuiau să înveţe să cânte la pian a devenit coloana sonoră a vieţii noastre. *Ping-ping* după-amiezele, *ping-ping* seara. Doamnele de la biserică veneau câteodată să repete imnuri, făcându-şi auzită evlavia prin pereţii noştri. Sub îndrumarea lui Robbie, copiii care luau lecţii de pian nu aveau voie să studieze mai mult de un cântec odată. Din camera mea, îi auzeam cum, notă nesigură după notă nesigură, se străduiau să câştige aprobarea profesoarei lor şi să treacă de la vreo melodioară pentru copii la „Cântecul de leagăn” al lui Brahms, dar asta se întâmpla după multe încercări. Muzica nu era niciodată enervantă, dar se auzea tot timpul. Se strecura în sus, pe scara care despărţea apartamentul nostru de locuinţa lui Robbie. Intra pe ferestrele deschise în timpul verii, acompaniindu-mi gândurile în timp ce mă jucam cu păpuşile Barbie sau construiam mici regate din cuburi. Singurele pauze erau când tata venea acasă din schimbul de dimineaţă de la staţia de tratare a apei şi dădea drumul la televizor, la vreun meci al echipei Chicago Cubs, cu sonorul atât de tare încât acoperea orice altceva.

Era sfârşitul anilor 1960, în cartierul South Side, din Chicago. Cubs nu era o echipă slabă, dar nu era nici grozavă. Stăteam în braţele tatei, în fotoliul lui, şi îl ascultam povestind cum Cubs rămăsese fără vlagă la finalul sezonului şi de ce Billy Williams, care locuia aproape

de noi, după colţ, pe Constance Avenue, lovea mai slab pe partea stângă. În afara terenurilor de baseball, America trecea printr-o perioadă de schimbări majore şi nesigure. Fraţii Kennedy fuseseră asasinaţi. Martin Luther King fusese ucis şi el în balconul unei clădiri din Memphis, ducând la declanşarea unui val de revolte în toată ţara, inclusiv la Chicago. Convenţia Naţională din 1968 a Partidului Democrat a devenit sângeroasă, când poliţia a intervenit cu bastoane şi gaze lacrimogene împotriva celor care protestau faţă de Războiul din Vietnam, în parcul Grant, la vreo 12 kilometri de casa noastră. Familiile de albi se mutau în masă din oraş în suburbii – atrase de promisiunea unor şcoli mai bune, de spaţiul mai generos şi probabil şi de vecinătatea mai albă.

Însă nimic din toate acestea nu rezona cu mine. Eram doar un copil, o fetiţă cu păpuşi Barbie şi cu cuburi, cu doi părinţi şi un frate mai mare care dormea în fiecare noapte la un metru de mine. Familia era lumea mea, centrul universului meu. Mama m-a învăţat să citesc devreme, ducându-mă la biblioteca publică, unde stătea cu mine în timp ce silabiseam cuvintele de pe câte o pagină. Tata mergea în fiecare zi la serviciu, îmbrăcat în uniforma albastră a angajaţilor municipalităţii, dar seara ne arăta ce înseamnă să iubeşti jazzul şi arta. În copilărie, făcuse cursuri la Institutul de Artă din Chicago, iar în liceu pictase şi sculptase. În şcoală a fost un înotător şi un boxer talentat, şi ca adult urmărea cu pasiune orice sport televizat, de la golf profesionist la Liga Naţională de Hochei. Îi plăcea să vadă cum fac performanţă oamenii puternici. Când fratele meu Craig a început să fie interesat de baschet, tata punea monede pe tocul uşii de la bucătărie, încurajându-l să sară după ele.

Tot ceea ce conta pentru mine se afla pe o rază de cinci cvartale – bunicii şi verişorii mei, biserica din colţ unde mergeam nu tocmai cu regularitate la şcoala de duminică, benzinăria unde mă trimitea mama uneori să-i cumpăr un pachet de ţigări mentolate şi magazinul de băuturi, unde se vindea şi pâine feliată, bomboane ieftine şi lapte. În nopţile fierbinţi de vară, Craig şi cu mine aţipeam ascultând uralele de la meciurile de softball care se jucau în parcul din apropiere, unde ziua ne căţăram pe aparatele de la locul de joacă sau ne fugăream cu alţi copii.

Diferenţa de vârstă dintre mine şi Craig este de aproape doi ani. El a moştenit ochii blânzi şi optimismul tatălui meu, iar de la mama a luat spiritul categoric. Noi doi am fost întotdeauna foarte apropiaţi, în parte datorită devotamentului constant şi oarecum inexplicabil pe care el pare să-l fi simţit încă de la început faţă de sora lui mai mică. Există o fotografie veche de familie, alb-negru, în care apărem toţi patru pe o canapea, mama zâmbind cu mine în braţe; iar tata părând foarte serios şi mândru în timp ce îl ţine pe Craig. Suntem îmbrăcaţi pentru biserică

sau poate pentru o nuntă. Eu aveam în jur de opt luni, o feţişoară dolofană, un scutec uriaş şi o rochiţă albă apretată; păream gata să alunec din braţele mamei şi mă uitam fix în obiectiv, de parcă aş fi vrut să-l mănânc. Lângă mine se află Craig, un gentleman în miniatură, cu papion şi costum, având o mină foarte serioasă. Avea doi ani şi deja întruchipa imaginea vigilenţei şi a responsabilităţii de frate mai mare – avea braţul întins spre mine, cu degetele strânse protector în jurul mânuţei mele grăsulii.

Fotografia a fost făcută când locuiam pe acelaşi coridor cu părinţii tatălui meu în Parkway Gardens, un complex rezidenţial accesibil din South Side, cu blocuri de apartamente moderne. A fost construit în anii 1950, cu scopul de a răspunde la criza de locuinţe pentru familiile muncitorilor de culoare, după al Doilea Război Mondial. Atmosfera locului avea să se deterioreze mai târziu, din pricina sărăciei şi a violenţei bandelor de cartier, transformând complexul în unul dintre cele mai periculoase locuri din oraş. Însă, cu mult înainte să se întâmple asta, pe când eu eram doar un bebeluş, părinţii mei – care s-au cunoscut în adolescenţă şi s-au căsătorit când aveau vreo 25 de ani – au acceptat propunerea de a se muta câţiva kilometri mai la sud, în casa lui Robbie şi Terry, într-un cartier mai liniştit.

Pe Euclid Avenue, eram două familii care trăiau sub acelaşi acoperiş, deşi acesta nu era foarte mare. Judecând după cum era compartimentat etajul, spaţiul fusese probabil proiectat pentru a fi locuit de o persoană, cel mult două, dar noi am găsit o soluţie să încăpem toţi patru. Părinţii mei dormeau în singurul dormitor, iar eu şi fratele meu Craig împărţeam spaţiul mai mare care ar fi trebuit să fie camera de zi. Mai târziu, când am crescut, bunicul meu – Purnell Shields, tatăl mamei mele, care era un tâmplar entuziast, dacă nu chiar foarte priceput – a adus nişte lambriuri ieftine din lemn şi a construit un fel de perete care împărţea acest spaţiu în două aşa-zise cămăruţe. Cu ajutorul unei uşi glisante din plastic, a amenajat şi un mic loc de joacă, unde puteam să ne ţinem amândoi jucăriile şi cărţile.

Îmi plăcea mult camera mea. Era suficient de încăpătoare pentru un pat dublu şi un birou îngust. În pat îmi ţineam toate animalele de pluş, şi în fiecare noapte le aranjam cu migală în jurul capului, ca într-un fel de ritual. De cealaltă parte a panoului despărţitor, Craig locuia într-un spaţiu foarte asemănător, cu patul aşezat de-a lungul peretelui, paralel cu al meu. Separarea noastră era atât de superficială, încât puteam sta de vorbă noaptea, după ce ne urcam în pat, şi de multe ori ne jucam aruncând de la unul la altul un ghemotoc din şosete prin spaţiul de două palme rămas între panou şi tavan.

În schimb, partea în care locuia mătuşa Robbie era ca un mausoleu, cu mobila protejată de folii de plastic, pe care le simţeam reci şi lipicioase pe picioarele goale, când îndrăzneam să mă aşez. Rafturile

ei erau pline cu bibelouri de porţelan pe care nu aveam voie să le atingem. Îmi lăsam mâna să alunece peste un set de canişi de sticlă, cu căpşoare drăguţe – o căţeluşă foarte graţioasă şi trei pui mici –, apoi mi-o retrăgeam brusc, temându-mă de mânia lui Robbie. Când nu ţinea lecţii de pian, parterul era cufundat într-o tăcere de mormânt. Televizorul nu era niciodată pornit, radioul nu se auzea niciodată. Cred că ei doi nici nu vorbeau prea mult. Numele complet al soţului lui Robbie era William Victor Terry, dar, nu se ştie de ce, i se spunea doar pe numele de familie. Terry era ca o umbră, un bărbat cu un aer distins care purta costum cu vestă în fiecare zi a săptămânii şi care nu scotea aproape niciodată vreun cuvânt.

Am ajuns să mă gândesc la cele două niveluri ale casei ca la două universuri diferite, guvernate de sensibilităţi contrarii. La etaj, noi eram gălăgioşi, fără să ne pese prea mult de asta. Craig şi cu mine ne jucam cu mingea şi ne fugăream prin apartament. Dădeam cu spray de lustruit mobila pe podeaua din hol ca să alunecăm mai bine în şosete, izbindu-ne deseori de pereţi. Organizam meciuri de box între frate şi soră în bucătărie, echipându-ne cu mănuşile primite de tata la Crăciun şi sfătuindu-ne despre cum să dăm o lovitură ca lumea. Seara, în familie, jucam tot felul de jocuri de societate, spuneam poveşti şi glume, iar la casetofon răsunau cântecele celor de la Jackson 5. Când nu mai putea suporta zgomotul, Robbie apăsa nervos pe comutatorul de pe scara comună, de unde se aprindea becul şi în holul nostru, de la etaj. Aprindea şi stingea becul, iar şi iar – era modul ei politicos de a ne spune să ne potolim.

Robbie şi Terry erau mai în vârstă. Crescuseră într-o epocă diferită, cu preocupări diferite. Văzuseră lucruri pe care părinţii noştri nu le mai apucaseră – şi pe care eu şi Craig, copii fiind, nici măcar nu le bănuiam. Sau, în orice caz, asta ne spunea mama atunci când ne supăram pe morocănoşii de la parter. Chiar dacă nu cunoşteam contextul, am fost învăţaţi să ne amintim că respectivul context exista. Orice om de pe lumea asta, ne spuneau părinţii, are un trecut pe care nu îl cunoaştem, şi numai pentru asta merită tratat cu o anume indulgenţă. Aveam să aflu, după mulţi ani, că Robbie dăduse în judecată Universitatea Northwestern pentru discriminare, după ce se înscrisese la un seminar de muzică corală, în 1943, şi îi fusese refuzată cazarea în căminul pentru fete. A fost trimisă, în schimb, să se cazeze într-o pensiune din oraş – un loc „pentru cei de culoare”. Terry fusese pe vremuri însoţitor de vagon la compania Pullman, pe una dintre cursele de noapte care veneau şi plecau din Chicago. Era o ocupaţie respectabilă, chiar dacă nu şi bine plătită, practicată doar de bărbaţi de culoare în uniforme imaculate care cărau bagaje, serveau la masă şi, în general, se ocupau de toate necesităţile călătorilor din tren, inclusiv de lustruirea pantofilor.

Ani de zile după pensionare, Terry a continuat să trăiască într-un formalism plat – îmbrăcat impecabil, serviabil, dar distant, fără să se impună vreodată, cel puţin din câte puteam eu să-mi dau seama. Era ca şi cum renunţase la o parte din el, ca să poată face faţă situaţiei. Îl urmăream când tundea gazonul în zilele călduroase din toiul verii, cu pantofi închişi, bretele, pălărie cu bor îngust şi mânecile cămăşii suflecate cu grijă. Se răsfăţa cu o singură ţigară pe zi şi un cocktail pe lună, dar nici atunci nu se relaxa cum o făceau părinţii noştri după un whisky sau o bere, pe care şi le permiteau de câteva ori pe lună. O parte din mine ar fi vrut ca Terry să se destăinuie cuiva, să se elibereze de orice secrete ar fi purtat. Îmi imaginam că ştia tot felul de poveşti interesante despre oraşele pe care le vizitase şi despre oamenii bogaţi pe care-i însoţise în trenuri. Dar nu aveam să auzim niciuna dintre aceste poveşti. Nu se ştie din ce motiv, nu a povestit niciodată.

Aveam în jur de patru ani când am decis că vreau să învăţ să cânt la pian. Craig, care era în clasa întâi, cobora săptămânal la lecţii cu Robbie şi se întorcea sus relativ nevătămat. Mă gândeam că eram pregătită, de fapt eram convinsă că deja învăţasem să cânt la pian printr-un fel de osmoză – după toate acele ore în care îi ascultasem pe alţi copii bâjbâind prin partiturile lor. Aveam deja muzica în minte. Voiam doar să merg jos pentru a-i demonstra exigentei mele mătuşi cât de talentată eram şi să devin, fără niciun efort, eleva ei vedetă.

Pianul lui Robbie se afla într-o cameră mică din spatele casei, lângă o fereastră care dădea în curte. Într-un colţ era o plantă în ghiveci, şi în altul se afla o masă pliantă, pe care elevii puteau să scrie. În timpul lecţiilor, Robbie stătea aşezată într-un fotoliu, cu spatele drept, bătând ritmul cu un deget şi ţinându-şi capul înclinat, în timp ce asculta cu atenţie ca să surprindă orice greşeală. Îmi era frică de Robbie? Nu chiar, dar exista în ea ceva care inspira teamă; reprezenta genul de autoritate rigidă cu care nu mă mai întâlnisem prin altă parte. Ea cerea excelenţă de la fiecare copil care se aşeza pe scăunelul de la pian. O vedeam ca pe o persoană care trebuia convinsă sau cucerită cumva. Cu ea, simţeai întotdeauna că aveai ceva de demonstrat.

La prima lecţie, picioarele îmi atârnau din scaun, pentru că erau încă prea scurte ca să ajungă la podea. Robbie mi-a dat un manual de muzică, de care am fost foarte încântată, şi mi-a arătat cum să-mi aşez corect mâinile pe clape.

„Gata, fii atentă”, mi-a spus, răstindu-se la mine, deşi eu nici nu începusem. „Găseşte do central.”

Când eşti mic, ţi se pare că pianul are o mie de clape. Te uiţi nedumerit la şirul de clape albe şi negre, prea multe ca să poată fi cuprinse de două braţe micuţe întinse. După cum aveam să învăţ imediat, do central era punctul de referinţă, demarcaţia între octavele

pe care le acoperă mâna dreaptă, respectiv mâna stângă, adică între cheia sol şi cheia fa. Dacă puneai degetul mare pe do central, restul se aşezau automat la locurile lor. Clapele de la pianul lui Robbie aveau diferenţe subtile de culoare şi de formă, porţiuni de pe care săriseră bucăţele de fildeş, făcându-le să arate ca nişte dinţi stricaţi. Din fericire, clapa do central avea un întreg colţ ciobit, mare cât o unghie, aşa că o nimeream de fiecare dată.

După cum s-a dovedit, îmi plăcea pianul. Mi se părea firesc să stau în faţa lui, de parcă îmi era menit să fac asta. În familia mea existau mulţi muzicieni şi iubitori ai muzicii, în special din partea mamei. Aveam un unchi care cânta într-o orchestră de profesionişti. Câteva mătuşi cântau în coruri la biserică. O aveam pe Robbie care, pe lângă cor şi lecţiile de pian, conducea aşa-numitul Atelier Opereta, un fel de teatru muzical pentru copii, care se ţinea într-o sală de la subsolul bisericii şi unde mergeam împreună cu Craig în fiecare sâmbătă. Însă nucleul muzical al familiei mele era bunicul Shields, tâmplarul, care era fratele mai mic al lui Robbie. Era un bărbat grăsuţ şi voios, cu un râs molipsitor şi o barbă căruntă, neîngrijită, căruia îi spuneam Sudistul. Când eram mai mici, locuia în partea de vest a oraşului, iar Craig şi cu mine îi spuneam Vesticul. Dar în anul în care am început lecţiile de pian, s-a mutat şi el în cartierul nostru, aşa că l-am rebotezat rapid.

Sudistul se despărţise de bunica mea cu mult timp în urmă, când mama era adolescentă. Locuia împreună cu mătuşa Carolyn, sora mai mare a mamei, şi cu unchiul Steve, fratele ei mai mic, la două străzi de noi, într-o casă confortabilă cu un singur nivel, pe care o împânzise cu cabluri pentru muzică, instalând boxe în toate încăperile, inclusiv în baie. În camera de zi construise un sistem de dulăpioare sofisticat pentru echipamentul stereo, cumpărat în mare parte bucată cu bucată, de pe la târgurile de cartier. Avea două platane de pick-up care nu se potriveau, un magnetofon vechi, cam uzat, şi rafturi ticsite cu discurile pe care le adunase de-a lungul multor ani.

Existau puţine lucruri pe lume în care Sudistul avea încredere. Era un fel de adept de modă veche al teoriilor conspiraţioniste. Nu avea încredere în dentişti, ceea ce l-a lăsat la un moment dat aproape fără niciun dinte. Nu avea încredere în poliţie şi nu prea avea încredere în albi, el fiind fiul unui sclav din Georgia şi petrecându-şi prima parte a copilăriei în Alabama, în vremea lui Jim Crow, înainte să vină la Chicago în anii 1920. Când a avut el însuşi copii, Sudistul a făcut tot ce a crezut de cuviinţă ca să-i ştie în siguranţă – i-a speriat cu poveşti reale şi imaginare despre ce li se putea întâmpla copiilor negri care se duceau în cartierul nepotrivit şi i-a bătut la cap să se ferească de poliţie.

Muzica părea să fie un antidot pentru toate aceste griji, un mod de a

le îndepărta pentru a se putea relaxa. Când Sudistul îşi primea plata pentru vreo lucrare de tâmplărie, câteodată îşi făcea de cap şi îşi cumpăra un album nou. Dădea mereu petreceri pentru familie, la care oaspeţii erau nevoiţi să vorbească tare ca să acopere zgomotul din boxe, pentru că muzica era întotdeauna pe primul plan. Cele mai multe evenimente importante din familie se sărbătoreau la Sudist acasă, iar asta ne-a dat ocazia, de-a lungul anilor, să despachetăm cadourile de Crăciun pe muzica Ellei Fitzgerald şi să suflăm în lumânările de pe tort ascultând Coltrane. După cum povestea mama, în tinereţea lui, Sudistul ţinuse morţiş să le insufle dragostea pentru jazz celor şapte copii ai lui, aşa că deseori îi trezea cu vreunul dintre discurile lui, sunetul fiind dat la volum maxim.

Dragostea lui pentru muzică era molipsitoare. După ce Sudistul s-a mutat la noi în cartier, am început să petrec după-amieze în şir acasă la el, luând de pe rafturi câte un disc la întâmplare şi ascultându-l de la cap la coadă, descoperind povestea fiecăruia în parte. Chiar dacă eram mică, nu mi-a spus niciodată să nu ating anumite lucruri. Tot el avea să-mi cumpere mai târziu primul meu album, *Talking Book* al lui Stevie Wonder, pe care îl ţineam la el acasă, pe un raft pe care îl făcuse special pentru discurile mele preferate. Dacă mi se făcea foame, îmi pregătea un milkshake sau ne prăjea un pui întreg, în timp ce ascultam Aretha, Miles sau Billie. Pentru mine, Sudistul era la fel de măreţ ca raiul. Iar raiul, aşa cum mi-l imaginam atunci, trebuia să fie un loc cu mult jazz.

Acasă am continuat să exersez, ca să evoluez din punct de vedere muzical. Aşezată la pianul înalt al lui Robbie, am învăţat repede gamele – osmoza despre care vorbeam fusese reală – şi m-am apucat cu multă conştiinciozitate să studiez partiturile pe care mi le dăduse. Pentru că noi nu aveam pian, trebuia să exersez la parter, la pianul ei, aşa că pândeam mereu când nu era altcineva la lecţie. Deseori o trăgeam pe mama după mine, să stea în fotoliul mătuşii şi să mă asculte cântând. Am învăţat un cântecel din manualul de pian, apoi, altul. Probabil că nu eram mai bună decât ceilalţi elevi ai ei, dar eram foarte ambiţioasă. Pentru mine, să învăţ era ceva magic şi am descoperit în studiu o satisfacţie specială. De exemplu, am sesizat imediat legătura simplă şi încurajatoare între cât de mult exersam şi cât de repede progresam. Şi am simţit ceva şi la Robbie – prea adânc îngropat ca să fie manifestat ca satisfacţie evidentă, dar era ceva, un fel de vibraţie pozitivă care venea dinspre ea când reuşeam să termin un cântec fără să mă încurc, când mâna mea dreaptă desluşea o melodie în timp ce stânga producea un acord grav. Vedeam cu coada ochiului cum buzele lui Robbie se destind, iar degetul cu care ţinea ritmul tresărea uşor.

Aceasta, după câte se pare, a fost perioada de lapte şi miere pentru mine şi Robbie. Şi poate că ar mai fi continuat la fel, dacă eu aş fi fost mai puţin curioasă şi aş fi arătat mai mult respect pentru metoda ei de predare. Însă manualul avea multe pagini, iar trecerea mea prin partea introductivă fusese îndeajuns de lentă încât să-mi alimenteze nerăbdarea şi să mă facă să trag cu ochiul la ce avea să urmeze – şi nu doar la câteva pagini mai în faţă, ci mult mai departe în manual. Mă uitam la titlurile cântecelor mai complicate şi încercam să le cânt, ori de câte ori prindeam pianul liber să exersez. Când i-am prezentat cu multă mândrie unul dintre cântecele pe care le învăţasem din capitolele mai avansate ale manualului, Robbie a izbucnit, strivindu-mi reuşita cu un răutăcios „Somn uşor". M-a certat aşa cum o auzisem certându-i pe mulţi alţi elevi înaintea mea. Nu făcusem decât să încerc să învăţ mai mult şi mai repede, dar pentru Robbie asta era o infracţiune vecină cu trădarea. Nu a fost impresionată absolut deloc.

Dar nici eu nu m-am potolit. Eram genul de copil căruia îi plăcea să primească răspunsuri logice la toate întrebările, care prefera ca lucrurile să decurgă raţional spre un final logic, chiar dacă şi epuizant. Pledam avocăţeşte pentru cauza mea şi aveam şi porniri dictatoriale, după cum poate confirma fratele meu, pe care deseori îl dădeam afară din spaţiul nostru comun de joacă. Când mi se părea că am o idee bună, nu îmi plăcea să fiu respinsă sau refuzată. Motiv pentru care am ajuns să mă cert cu mătuşa mea – o confruntare între două temperamente puternice şi de neclintit.

„Cum poţi să fii supărată pe mine pentru că am vrut să învăţ ceva nou?"

„Nu eşti pregătită să faci asta. Nu aşa se învaţă pianul."

„Dar *sunt* pregătită. Tocmai l-am cântat."

„Nu aşa se face."

„Dar *de ce?"*

Lecţiile de pian au devenit dificile şi solicitante, în mare măsură din cauza faptului că eu refuzam să urmez metoda stabilită, iar Robbie refuza să găsească vreun aspect pozitiv în modul libertin în care abordam manualul ei de cântece. Şi îmi amintesc că am continuat aşa, săptămână după săptămână. Eram încăpăţânată, la fel ca ea. Eu aveam punctul meu de vedere şi la fel avea şi ea. Între două certuri, eu continuam să cânt la pian, iar ea continua să mă asculte, formulând un şir nesfârşit de observaţii. Eu îi recunoşteam prea puţin meritul pentru progresele mele la pian. Ea nu era de părere că progresam în vreun fel. Şi, totuşi, lecţiile continuau.

La etaj, părinţii mei şi Craig găseau că întreaga poveste era foarte amuzantă. Râdeau de se prăpădeau când eu le povesteam, la cină, despre confruntările mele cu Robbie. Încă mai eram furioasă în timp ce mâncam spaghetele cu chifteluţe. Craig, în schimb, nu avea nicio

problemă cu Robbie, el fiind un copil vesel şi ascultător, pentru care lecţiile de pian nu erau preocuparea principală. Părinţii mei nu empatizau cu necazurile mele, şi nici cu cele ale lui Robbie. În general, nu interveneau în chestiunile care nu aveau legătură cu şcoala, învăţându-ne de foarte devreme pe mine şi pe fratele meu să ne rezolvăm singuri problemele. Păreau să considere că rolul lor era să ne asculte şi să ne încurajeze, între cei patru pereţi ai căminului nostru. Şi dacă alţi părinţi şi-ar fi certat copilul pentru că a fost obraznic cu un adult, ei treceau şi asta cu vederea. Cu scurte pauze, mama locuise cu Robbie de la vârsta de 16 ani şi respectase întotdeauna regulile stricte pe care aceasta le stabilise, aşa că e posibil să se fi bucurat în secret că autoritatea mătuşii ei era acum contestată. Privind în urmă, cred că părinţilor mei le plăcea îndrăzneala mea şi mă bucur de asta. Exista în mine o flacără pe care ei voiau să o păstreze aprinsă.

O dată pe an, Robbie organiza un recital extravagant, pentru a le da ocazia elevilor ei să cânte în faţa publicului.
Nici până astăzi nu ştiu cum reuşea, dar câteodată obţinea accesul într-o sală de repetiţii de la Universitatea Roosevelt, în centrul oraşului, şi îşi ţinea recitalurile în clădirea masivă din piatră de pe Michigan Avenue, chiar lângă locul în care cânta orchestra simfonică din Chicago. Doar gândul că aveam să merg acolo îmi dădea o stare de nelinişte. Apartamentul nostru de pe Euclid Avenue se afla cam la 12 kilometri de centrul oraşului, care mi se părea desprins din altă lume, cu zgârie-norii sclipitori şi trotuarele lui aglomerate. Familia mea mergea în inima oraşului doar de câteva ori pe an, ca să viziteze Institutul de Artă sau ca să vadă o piesă de teatru, iar noi patru ne simţeam în Buick-ul tatălui meu ca nişte astronauţi într-o capsulă spaţială.

Tata abia aştepta un prilej să urce la volan. Era îndrăgostit de maşina lui, un Buick Electra 225 cu două uşi, de culoarea bronzului, pe care o numea cu mândrie „Doi şi un sfert”.
Maşina era tot timpul spălată şi lustruită, iar tata respecta cu religiozitate programul reviziilor, ducând-o la Sears pentru echilibrarea roţilor şi schimbarea uleiului, la fel cum mama ne ducea pe noi, copiii, la control la pediatru. Şi nouă ne plăcea Doi şi un sfert. Avea o formă foarte suplă şi nişte stopuri înguste care îi dădeau un aer foarte cool şi futurist. Era suficient de spaţioasă cât să ne simţim în interiorul ei ca într-o casă. Puteam să stau în picioare şi să ating cu mâinile plafonul capitonat. Pe vremea aceea nu erau obligatorii centurile de siguranţă, aşa că adesea Craig şi cu mine ţopăiam pe bancheta din spate, aplecând-ne peste scaunele din faţă când voiam să vorbim cu părinţii noştri. De cele mai multe ori, mă ridicam

apucându-mă de tetieră, apoi, îmi întindeam gâtul până când faţa mea ajungea lângă cea a tatălui meu şi aveam amândoi exact aceeaşi priveliştе.

Pentru familia mea, maşina era încă un prilej de apropiere, o ocazie să stăm de vorbă şi să călătorim în acelaşi timp. Seara, după cină, Craig şi cu mine îl rugam de multe ori pe tata să ne ducă la plimbare cu maşina, fără vreo ţintă anume. Ca răsfăţ în serile de vară, mergeam cu maşina la un cinematograf în aer liber, la sud-vest de cartierul nostru, să vedem filme din seria *Planeta maimuţelor*. Parcam maşina la apus şi aşteptam să înceapă filmul, mama ne dădea să mâncăm pui fript şi cartofi prăjiţi aduşi de acasă, iar noi mâncam pe bancheta din spate, atenţi să ne ştergem mâinile cu şerveţele, nu pe scaun.

Abia după mulţi ani am înţeles pe deplin ce însemna pentru tata să conducă maşina. În copilărie puteam doar să ghicesc – senzaţia de eliberare pe care o avea la volan, plăcerea de a controla motorul care torcea fără cusur şi cauciucurile perfect echilibrate. Avea treizeci şi ceva de ani când un doctor i-a spus că senzaţia ciudată de slăbiciune pe care începuse s-o simtă la unul dintre picioare era doar începutul unui drum lung şi probabil dureros spre imobilitate, că – din pricina unei degenerări misterioase a neuronilor din creier şi din coloana vertebrală – cel mai probabil avea să devină incapabil să meargă. Nu ştiu datele exacte, dar se pare că maşina Buick a intrat în viaţa tatălui meu cam în acelaşi timp cu scleroza multiplă. Şi, chiar dacă el nu a spus-o niciodată, maşina părea să-i aducă un fel de alinare.

Părinţii noştri nu vorbeau prea mult despre diagnosticul tatei. Mai erau câteva decenii până la vremurile în care o simplă căutare pe Google avea să genereze o gamă năucitoare de rezultate cu grafice, statistici şi explicaţii medicale care să insufle sau să reteze orice speranţă. Şi, oricum, mă îndoiesc că el ar fi vrut să le vadă. Deşi tata a fost crescut în sânul bisericii, el nu s-ar fi rugat lui Dumnezeu să-l cruţe. El nu ar fi căutat tratamente alternative sau vreun guru şi nicio genă defectă pe care să dea vina. În familia mea, avem obiceiul înrădăcinat demult de a respinge veştile proaste sau de încerca să le uităm aproape din clipa în care le primeam. Nimeni nu a ştiut cât de mult timp s-a simţit rău tata înainte să se ducă singur la doctor, dar bănuiesc că a fost vorba de luni, dacă nu chiar de ani. Nu-i plăceau programările la medic. Nu era genul care să se plângă. Era un om care accepta tot ceea ce i se întâmpla şi mergea mai departe, pur şi simplu.

Ceea ce ştiu foarte sigur este că, în ziua marelui meu recital de pian, el deja şchiopăta uşor, iar piciorul stâng devenise incapabil să ţină pasul cu dreptul. Toate amintirile pe care le am despre tata includ o manifestare sau alta a dizabilităţii lui, chiar dacă niciunul din noi nu vorbea deschis despre asta. Ceea ce ştiam la vremea respectivă era că tatăl meu se deplasa puţin mai încet decât alţi taţi. Câteodată, îl

vedeam oprindu-se înainte să urce un şir de trepte, de parcă ar fi trebuit să gândească mişcările înainte de a le face efectiv. Când mergeam la cumpărături la mall, el se oprea pe o bancă, mulţumindu-se să păzească plasele sau să moţăie în timp ce restul familiei umbla de colo-colo, în voie.

În drum spre centru, pentru recitalul de pian, stăteam pe bancheta din spate a Buick-ului, îmbrăcată într-o rochie frumoasă, purtând pantofi de lac şi părul prins în codiţe, experimentând emoţia pentru prima dată în viaţa mea. Aveam trac, chiar dacă acasă, în apartamentul lui Robbie, îmi exersasem partitura până la epuizare. Craig, îmbrăcat şi el într-un costum elegant, era pregătit să-şi cânte melodia şi nu părea să fie deranjat de vreo emoţie sau de temeri. De fapt, dormea tun, tolănit pe banchetă, cu gura deschisă şi o expresie fericită pe chip. Ăsta era Craig. Toată viaţa l-am admirat pentru naturaleţea lui. Pe vremea aceea juca baschet într-o echipă de juniori şi avea meciuri la fiecare sfârşit de săptămână, iar asta probabil că l-a ajutat să-şi stăpânească emoţiile când se afla în public.

Deseori, tata alegea un loc de parcare cât mai apropiat cu putinţă de destinaţia noastră, cheltuind mai mult pe taxa de parcare, dar având mai puţin de mers pe picioarele lui nesigure. În ziua aceea, am găsit fără probleme Universitatea Roosevelt, şi, apoi, sala care mi se părea enormă şi cu o rezonanţă aparte, unde avea să se desfăşoare recitalul de pian. Înăuntru, m-am simţit foarte mică. Sala avea ferestre elegante, din podea până în tavan, prin care se vedeau pajiştile întinse din parcul Grant şi, dincolo de ele, valurile cu coamă albă ale lacului Michigan. Şirurile de scaune cenuşii din oţel se umpleau treptat cu copii emoţionaţi şi părinţi plini de aşteptări. În faţă, pe o scenă mai înaltă, se aflau primele două piane de concert pe care le-am văzut în viaţa mea, cu uriaşele capace din lemn masiv ridicate asemenea aripilor unei păsări negre. Robbie era şi ea acolo, foindu-se încolo şi încoace, într-o rochie cu imprimeu floral de parcă ar fi fost regina balului – dar o regină cu aer de matroană –, asigurându-se că toţi elevii ei veniseră cu partitura în mână. Înaintea să înceapă spectacolul, tot ea a făcut linişte în sală.

Nu îmi amintesc în ce ordine am cântat în ziua aceea. Ştiu doar că, atunci când a venit rândul meu, m-am ridicat de pe scaun şi am mers cât am putut de demnă până în faţa sălii, am urcat treptele şi m-am aşezat pe scăunel, în faţa unuia din cele două piane strălucitoare. Adevărul este că eram pregătită. Oricât de incisivă şi de rigidă mi se părea Robbie, îmi însuşisem de la ea devotamentul pentru rigoare. Ştiam cântecul atât de bine, încât aproape că nici nu trebuia să mă gândesc la el. Trebuia doar să încep să-mi mişc degetele.

Şi, totuşi, exista o problemă, după cum mi-am dat seama imediat după ce mi-am aşezat degetele mici pe clape. S-a dovedit că stăteam în

faţa unui pian perfect, cu suprafeţele bine şterse de praf, cu corzile perfect acordate şi cu cele 88 de clape înşirate într-o panglică impecabilă în alb şi negru. Problema era că eu nu eram obişnuită cu perfecţiunea. De fapt, nu o întâlnisem niciodată în viaţă. Experienţa mea cu pianul se rezuma la cămăruţa de muzică a lui Robbie, cu planta uscată în ghiveci şi vedere spre curtea din spate. Singurul instrument la care cântasem vreodată era pianul ei nici pe departe perfect, cu sunet strident şi clapele îngălbenite, la care do-ul central era ciobit foarte convenabil. Asta însemna pentru mine pian – la fel cum cartierul meu era cartierul meu, tata era tata şi viaţa mea era viaţa mea. Era tot ce ştiam.

Acum devenisem brusc conştientă că în jurul meu erau oameni care mă priveau din scaunele lor la fel cum eu mă uitam fix la clapele strălucitoare ale pianului, fără să găsesc vreun indiciu. Habar nu aveam unde să-mi aşez mâinile. Sugrumată de emoţie şi cu inima zvârcolindu-mi-se în piept, m-am uitat spre public, încercând să maschez panica şi căutând parcă un refugiu în chipul mamei. Am văzut cum cineva se ridică de pe rândul din faţă şi pluteşte încet în direcţia mea. Era Robbie. Ne certaserăm de multe ori până atunci, iar eu aproape că ajunsesem să o privesc ca pe un duşman. Dar atunci, când mă aşteptam să mă pedepsească pentru toate răzvrătirile mele, a venit în spatele meu ca un înger. Poate că şi-a dat seama prin ce treceam. Poate bănuia că inechităţile lumii mi se dezvăluisem, pe tăcute, pentru prima dată. Sau poate a vrut, pur şi simplu, să grăbească lucrurile. În orice caz, fără să spună un cuvânt, Robbie a pus degetul pe do central, ca să-mi arate de unde să încep. Apoi s-a întors şi, cu cel mai reţinut surâs încurajator cu putinţă, m-a lăsat să îmi cânt cântecul.

CAPITOLUL 2

Am început să merg la grădiniţă la şcoala Bryn Mawr, în toamna anului 1969, cu dublul avantaj de a şti deja să citesc cuvinte simple şi de a avea un frate mai mare în clasa a doua, pe care toată lumea îl plăcea. Şcoala, o clădire din cărămidă cu patru etaje şi cu o curte în faţă, era foarte aproape de casa noastră din Euclid. Până acolo erau două minute de mers pe jos sau, dacă o făceai în stilul lui Craig, un minut de alergare.

Şcoala mi-a plăcut de la bun început. Îmi plăcea educatoarea mea, o albă minionă căreia îi spuneam doamna Burroughs şi care mi se părea bătrână, dar care abia trecuse probabil de 50 de ani. Sala ei de clasă avea ferestre mari şi însorite, o colecţie de păpuşi cu care puteai să te joci, iar, în spate, un uriaş teatru de marionete făcut din mucava. Mi-am făcut prieteni printre colegi, atrasă de copiii care, la fel ca mine, păreau dornici să se afle acolo. Eram convinsă că ştiu să citesc. Acasă reuşisem să termin cărţile cu Dick şi Jane, graţie permisului de bibliotecă al mamei, aşa că am fost încântată să aud că prima noastră temă la grădiniţă era să învăţăm să citim seturi de cuvinte noi, la prima vedere. Am primit o listă de culori pe care să le învăţăm, nu nuanţele, ci cuvintele respective – „roşu”, „albastru”, „verde”, „negru”, „portocaliu”, „violet”, „alb”. La clasă, doamna Burroughs ne asculta pe rând, ridicând câte un carton mare şi întrebându-ne ce era scris pe el cu litere mari, negre. Într-o zi, am urmărit cu atenţie cum fetiţele şi băieţii pe care abia îi cunoscusem încercau să desluşească literele de pe cartoanele cu culori, unii cu mai mult succes, alţii cu mai puţin, iar în momentul în care se încurcau li se spunea să stea jos. Cred că intenţia era să fie un joc de genul „fazan”, dar îţi puteai da seama că se făcea o selecţie subtilă a elevilor şi o umilire voită a copiilor care nu fuseseră în stare să treacă de „roşu”. Desigur, era anul 1969, într-o şcoală publică din sudul oraşului Chicago. Nimeni nu vorbea despre stima de sine sau despre dezvoltarea personalizată. Dacă începeai devreme, de acasă, culegeai roadele la şcoală, unde erai considerat „strălucit” sau „talentat”, iar acest fapt, la rândul lui, îţi sporea încrederea. Avantajele se amplificau cu repeziciune. În grupa mea de la grădiniţă, cei mai deştepţi copii erau Teddy, un băieţel de origine coreeană, şi Chiaka, o fetiţă afro-americană. Amândoi aveau să rămână în fruntea clasei şi în anii următori.

Eram hotărâtă să ţin pasul cu ei. Când mi-a venit rândul să citesc cuvintele de pe cartoanele educatoarei, m-am ridicat în picioare şi am dat tot ce aveam mai bun, turuind cu uşurinţă „roşu”, „verde” şi „albastru”. La „violet” am avut totuşi o clipă de ezitare, iar „portocaliu” a fost greu. Dar când au apărut literele A-L-B am îngheţat

cu totul, gâtul mi s-a uscat, şi gura nu a mai reuşit să articuleze niciun sunet, în timp ce creierul îmi zbârnâia nebuneşte, încercând să găsească o culoare care să semene cu „a-lîîî". Simţeam că mă sufoc. Am simţit că mi se înmoaie genunchii, de parcă ar fi fost gata să cedeze. Dar înainte să se întâmple asta, doamna Burroughs mi-a spus să stau jos. Şi exact atunci m-a lovit cuvântul, în toată splendoarea uşurinţei lui. *Alb. Aaaaalb.* Cuvântul era „alb".

În noaptea aceea, cum stăteam întinsă în pat cu animalele de pluş îngrămădite în jurul capului, nu m-am putut gândi decât la „alb". Mi-l spuneam întruna în minte pe litere, iar şi iar, pedepsindu-mă singură pentru propria mea prostie. Simţeam stânjeneala ca pe o povară, ca pe ceva de care nu mai aveam să scap vreodată, cu toate că ştiam că pe părinţii mei nu-i interesa dacă am citit corect toate cartonaşele. Eu, însă, voiam să mă afirm. Sau poate nu voiam să fiu respinsă ca fiind incapabilă de afirmare. Eram sigură că educatoarea mea mă etichetase deja ca pe cineva care nu poate să citească sau, mai rău, nici nu încearcă. Eram obsedată de steluţele aurii de mărimea unei monede pe care Teddy şi Chiaka le primiseră de la doamna Burroughs în ziua respectivă, să le poarte în piept ca simbol al realizărilor lor sau poate ca un semn că erau predestinaţi unei măreţii care nouă, celorlalţi, nu ne era accesibilă. La urma urmei, cei doi citiseră până la ultimul carton fără nicio ezitare.

În dimineaţa următoare, în clasă, am cerut să fiu reexaminată.

Când doamna Burroughs m-a refuzat, adăugând voioasă că, noi, copiii de grădiniţă avem altceva de făcut, eu am insistat.

Îmi pare rău de copiii care au fost nevoiţi să mă privească cum am înfruntat din nou cartonaşele cu culori, de data aceasta mai încet, cu pauze de respiraţie după fiecare cuvânt pe care îl pronunţam, refuzând să las emoţiile să-mi paralizeze creierul. Şi a funcţionat la „negru", „portocaliu", „violet" şi mai ales la „alb". Efectiv am strigat cuvântul „alb" încă dinainte să văd literele de pe carton. Îmi place să mă gândesc acum că doamna Burroughs a fost impresionată de micuţa negresă care şi-a făcut curaj să pledeze pentru ea însăşi. Nu ştiu dacă Teddy sau Chiaka au observat măcar. M-am grăbit, totuşi, să îmi revendic trofeul, iar în după-amiaza aceea am plecat spre casă cu capul sus şi cu o steluţă aurie pe bluză.

Acasă trăiam într-o lume plină de intrigă şi dramatism, cufundată într-o nesfârşită telenovelă cu păpuşi. Erau naşteri, certuri şi trădări. Era speranţă, ură, uneori şi sex. Cel mai mult îmi plăcea să-mi petrec timpul dintre şcoală şi cină instalată în spaţiul de joacă de lângă camera mea şi a lui Craig, cu păpuşile Barbie înşirate pe podea. Născoceam scenarii care mi se păreau la fel de reale ca viaţa însăşi, în care amestecam uneori şi soldaţii lui Craig. Hăinuţele păpuşilor le

ţineam într-o valijoară din vinilin pentru copii, îmbrăcată într-un material înflorat. Atribuisem câte o personalitate fiecărei păpuşi Barbie şi fiecărui soldăţel. Ba chiar reciclasem şi cuburile cu litere tocite, pe care mama le folosise cu ani în urmă ca să ne înveţe literele. Şi acestea căpătaseră nume şi o viaţă proprie.

Rareori mă alăturam copiilor din vecini care se jucau afară după ore şi nici nu îmi invitam acasă prietenii de la şcoală, în parte pentru că eram un copil capricios şi nu voiam să las pe nimeni să pună mâna pe păpuşile mele. Fusesem acasă la alte fetiţe, unde văzusem imagini de groază – păpuşi Barbie cu părul ciuntit sau cu feţele mânjite cu carioca. În plus, învăţasem de la şcoală că relaţiile dintre copii puteau fi complicate. Oricât de înduioşătoare păreau scenele văzute pe terenul de joacă, în spatele lor se ascundea o tiranie de ierarhii şi alianţe în continuă schimbare. Existau şefi absoluţi, existau copii care îi intimidau pe alţii şi existau copii supuşi. Nu eram timidă, dar ştiam sigur că nu aveam nevoie de astfel de probleme în viaţa mea din afara şcolii. Îmi canalizam în schimb energia spre a fi singura forţă animatoare în micul meu univers. Dacă apărea Craig şi îndrăznea să mute un singur cub, începeam să ţip. La nevoie, nu ezitam să-l lovesc – de obicei, îi dădeam un pumn direct în mijlocul spatelui. Ideea era că păpuşile şi cuburile aveau nevoie de mine să le dau viaţă, ceea ce eu făceam cu conştiinciozitate, imaginând-mi tot felul de intrigi. Ca orice zeitate binevoitoare, mă aflam acolo ca să le văd cum suferă şi cum evoluează.

În vremea asta, de la fereastra dormitorului meu puteam să văd majoritatea lucrurilor care se întâmplau în cvartalul nostru de pe Euclid Avenue. Serile îl vedeam pe domnul Thompson, proprietarul clădirii cu trei etaje de vizavi, un afro-american înalt care îşi punea contrabasul în spatele Cadillacului său şi pleca să cânte într-un club de jazz sau altul. Mă uitam cum veneau acasă vecinii noştri mexicani, familia Mendoza, cu camioneta plină de scări şi unelte, după o zi grea de muncă la zugrăvit, pentru a fi întâmpinaţi la gard de câinii lor gălăgioşi.

În cartierul nostru locuiau oameni din clasa de mijloc, într-o combinaţie de rase care nu deranja pe nimeni. Copiii nu îşi făceau prieteni după culoarea pielii, ci după cine era afară şi avea chef de joacă. Printre prietenele mele se numărau Rachel, a cărei mamă era albă şi avea accent britanic, Susie, o roşcată cu părul creţ, şi nepoata soţilor Mendoza, când venea în vizită. Era un amestec straniu de nume de familie – Kanospant, Abuasef, Yacker, Robinson –, iar noi eram prea mici ca să vedem că lucrurile se schimbau rapid în jurul nostru. În 1950, cu 15 ani înainte ca părinţii mei să se mute în cartier, locuitorii de aici erau în proporţie de 96 la sută albi. Când am plecat la facultate, în 1981, locuitorii erau 96 la sută negri.

Craig şi cu mine am crescut în perioada dintre aceste două repere. În jurul nostru locuiau familii de evrei, familii de imigranţi, familii de albi şi altele de negri, oameni care prosperau şi alţii cărora le mergea prost. În general, oamenii îşi îngrijeau gazonul din faţa casei şi se ocupau de copii. Îi scriau cecuri lui Robbie ca să poată lua copiii lor lecţii de pian. Familia mea se situa, probabil, în partea săracă a spectrului. Eram printre puţinii care nu aveau casa lor, stând înghesuiţi la etajul casei lui Robbie şi Terry. South Shore încă nu intrase în declin, cum se întâmplase cu cartierul în care locuisem înainte – cu oamenii mai bine situaţi plecaţi de multă vreme spre suburbii, micile afaceri închizându-se una după alta, lăsând loc degradării dar tendinţa era clară.

Începeam să simţim efectele acestei tranziţii, mai ales la şcoală. În clasa a doua, colegii mei erau un amalgam de copii neascultători şi chiulangii, departe de ceea ce întâlniserăm până atunci eu şi Craig. Totul părea să fie din cauza unei profesoare care nu ştia să-şi strunească elevii – şi căreia părea că nici nu îi plac copiii. Mai mult decât atât, nu era foarte clar dacă îi păsa cuiva că profesoara era incompetentă. Elevii se foloseau de această scuză ca să-şi facă de cap, iar ea părea să aibă despre noi cea mai proastă părere cu putinţă. În ochii ei eram o clasă de „copii răi”, chiar dacă nu beneficiam nici de îndrumare, nici de disciplină, şi fusesem exilaţi într-o sală mohorâtă şi prost luminată de la subsol. Fiecare oră acolo părea un chin nesfârşit. Stăteam abătută la măsuţa mea, pe un scaun verzui ca voma – această nuanţă de verde fiind culoarea oficială din anii 1970 – fără să învăţ ceva şi aşteptând pauza de masă de la prânz, când puteam să mă duc acasă să mănânc un sendviş şi să mă plâng mamei.

În copilărie, îmi descărcăm aproape întotdeauna supărările cu ajutorul mamei. Când eu tunam şi fulgeram despre noua profesoară, mama mă asculta liniştită, spunând din când în când lucruri de genul „Vai de mine!” sau „Chiar aşa?” Nu îmi împărtăşea niciodată indignarea, dar îmi lua în serios frustrările. Dacă mama ar fi fost altcineva, ar fi reacţionat politicos spunându-mi: „Du-te acolo şi poartă-te cât de bine poţi”. Dar ea ştia să deosebească mofturile de suferinţa reală. Fără să-mi spună, s-a dus la şcoală şi a început o campanie discretă care a durat săptămâni întregi şi care a avut drept rezultat transferul meu şi al altor câţiva copii cu rezultate bune din clasă. Ni s-a dat o serie de teste şi, o săptămână mai târziu, ne-am trezit mutaţi definitiv în clasa a treia, într-o sală luminoasă şi curată de la etaj, sub îndrumarea unei profesoare zâmbitoare şi care ştia meserie.

A fost genul de minimă intervenţie care îţi schimbă viaţa. M-am întrebat de multe ori de atunci ce s-a întâmplat cu toţi copiii rămaşi la subsol, cu profesoara care nu era în stare să predea. Acum, ca adult,

îmi dau seama că, încă de la o vârstă fragedă, copiii simt când sunt dispreţuiţi, când adulţii nu se preocupă suficient să-i ajute să înveţe. Iar supărarea pe care o simt din această cauză se poate manifesta ca neascultare. Şi nu este vina lor. Nu există „copii răi”. Există doar copii care încearcă să supravieţuiască în circumstanţe defavorabile. Însă, la vremea aceea, nu ştiam toate astea şi eram doar bucuroasă că am scăpat. După mulţi ani aveam să aflu că mama, care avea o fire sarcastică şi liniştită, dar cât se poate de sinceră şi de directă, a căutat-o pe profesoara de la clasa a doua şi i-a spus, cu toată amabilitatea, că locul ei nu era la catedră şi că ar fi trebuit să se angajeze casieră la un magazin.

Cu timpul, mama a început să mă îndemne să ies afară şi să mă joc cu copiii din vecini. Spera că aşa o să ajung să mă descurc uşor în societate, la fel ca fratele meu. După cum am spus deja, Craig avea un fel al lui de a face lucrurile dificile să pară uşoare. Pe atunci, era o stea în devenire pe terenurile de baschet, entuziast, agil şi mai înalt pe zi ce trecea. Tata îl îndemna să intre în cele mai grele competiţii pe care putea să le găsească, fapt care însemna că, mai târziu, avea să-l trimită pe Craig singur de partea cealaltă a oraşului, să joace cu cei mai buni copii. Pentru moment, îl lăsa încă să-şi şlefuiască talentul prin cartier. Craig îşi lua mingea şi traversa strada până în parcul Rosenblum, unde trecea pe lângă barele şi leagănele unde îmi plăcea mie să mă joc, după care păşea dincolo de o linie invizibilă, dispărând printr-o perdea de copaci către partea mai îndepărtată a parcului, unde erau terenurile de baschet. Îmi imaginasem locul acela ca un fel de abis, o pădure fantastică şi întunecată, pe unde umblau beţivi, tâlhari şi criminali, însă, după ce a început să meargă în partea aceea a parcului, Craig m-a adus cu picioarele pe pământ, spunându-mi că nimeni nu era chiar aşa de rău pe acolo.

Pentru fratele meu, baschetul părea să înlăture orice barieră. Sportul l-a învăţat cum să intre în vorbă cu străinii pentru că făcea asta când voia să participe şi el la un joc improvizat pe moment. L-a învăţat o formă mai prietenoasă de argou, ca să-şi intimideze prin vorbe adversarii mai mari şi mai rapizi de pe teren. A ajutat, totodată, la demontarea diverselor mituri care circulau despre cine ce era şi cu ce se ocupa prin cartier, întărind ipoteza – care pentru tata era de multă vreme o certitudine – că oamenii, în marea lor majoritate, erau cumsecade dacă te purtai frumos cu ei. Chiar şi tipii slăbănogi care pierdeau vremea în faţa magazinului cu băuturi de la colţ se luminau la faţă când îl vedeau pe Craig, strigându-l pe nume şi bătând palma cu el când treceam pe lângă ei.

„Cum se face că vă cunoaşteţi?”, întrebam eu bănuitoare.

„Nu ştiu, ei mă cunosc pe mine”, spunea Craig, ridicând din umeri.

Aveam zece ani când am simţit că eram suficient de mare să mă aventurez în afara casei pe cont propriu – o decizie pe care am luat-o în mare parte din plictiseală. Era vară şi şcoala se terminase. Craig şi cu mine luam în fiecare zi autobuzul până la o tabără de vacanţă organizată pe malul lacului Michigan, dar ne întorceam acasă pe la patru, când mai erau multe ore de lumină. Păpuşile mele deveneau din ce în ce mai puţin interesante, iar în apartamentul nostru fără aer condiţionat căldura era greu de suportat după-amiaza. Aşa că am început să mă ţin după Craig prin cartier şi să întâlnesc copii pe care nu-i cunoşteam de la şcoală. Dincolo de aleea din spatele casei noastre exista un mic complex imobiliar numit Euclid Parkway, format cam din 15 case construite în jurul unui spaţiu verde comun. Era un fel de paradis fără maşini şi plin de copii care se jucau cu mingea, săreau coarda sau, pur şi simplu, stăteau pe verandă, la aer. Însă, înainte să-mi găsesc locul în grupul de fetiţe de vârsta mea care se jucau la Parkway, am avut de trecut un test. Acesta a venit sub înfăţişarea lui Deedee, o fată care mergea la o şcoală catolică din apropiere. Deedee era suplă şi foarte drăguţă, dar mereu bosumflată şi gata să-şi dea ochii peste cap. Deseori stătea pe veranda familiei ei, lângă o altă fetiţă, mai populară, pe care o chema Deneen.

Deneen era întotdeauna prietenoasă, dar Deedee părea să nu mă placă. Nu ştiu de ce. De fiecare dată când mergeam la Euclid Parkway, bombănea câte o răutate, de parcă prin simpla mea apariţie reuşeam să le stric ziua tuturor. Pe măsură ce treceau zilele, comentariile lui Deedee se auzeau din ce în ce mai tare, iar eu mă simţeam tot mai descurajată. Însă, mi-am dat seama că aveam de ales. Puteam fie să continui să fiu fata cea nouă, ţinta răutăţilor, fie să renunţ să mă mai duc la Parkway şi să mă întorc la jucăriile mele de acasă sau puteam încerca să-i câştig respectul lui Deedee. Iar această ultimă opţiune ascundea o altă alegere pe care trebuia s-o fac: să încerc să stau de vorbă cu Deedee şi să o atrag de partea mea prin vorbe sau vreo altă formă de diplomaţie a copiilor, sau, pur şi simplu, să îi închid gura.

Cu următoarea ocazie în care Deedee a avut ceva de comentat despre mine, m-am repezit la ea, având în minte tot ce mă învăţase tata despre cum se dă un pumn. Am căzut amândouă la pământ, lovindu-ne cu pumnii şi cu picioarele. Copiii din Euclid Parkway s-au adunat imediat în jurul nostru, chiuind entuziasmaţi şi dornici să urmărească o încăierare pe cinste, ca toţi copiii de şcoală primară. Nu îmi aduc aminte cine ne-a despărţit, dacă a fost Deneen, fratele meu sau poate un părinte chemat la faţa locului, dar când s-a terminat parcă avusese loc un fel de botez tainic. Eram acceptată oficial ca membru al tribului din vecinătate. Deedee şi cu mine eram nevătămate, gâfâiam şi eram pline de praf din cap până-n picioare. Nu aveam să fim niciodată prietene apropiate, însă cel puţin îi câştigasem

respectul.

Buick-ul tatei a continuat să fie refugiul nostru, fereastra noastră către lume. Ieşeam la plimbare cu maşina duminica şi în serile de vară, bucurându-ne de simplul fapt că puteam face asta. Uneori ne încheiam plimbarea într-un cartier din sud, o zonă cunoscută drept Pill Hill („Colina Pastilelor"), datorită numărului mare de medici afro-americani care locuiau acolo. Era una dintre zonele cele mai frumoase şi mai bogate din South Side, unde fiecare familie avea câte două maşini parcate în faţa casei şi alei înfrumuseţate cu straturi bogate de flori.

Tata îi privea pe oamenii bogaţi cu o anumită neîncredere. Nu-i plăceau oamenii înfumuraţi şi avea sentimente amestecate cu privire la ideea de proprietate asupra unei case. A existat o scurtă perioadă în care el şi cu mama s-au gândit să cumpere o casă scoasă la vânzare nu departe de Robbie. Ba chiar s-au dus împreună cu agentul imobiliar să vadă proprietatea, însă, până la urmă, au renunţat. La vremea respectivă, aş fi susţinut întru totul un astfel de demers. Mi se părea un lucru de o oarecare însemnătate ca familia mea să locuiască într-o casă cu etaj. Dar tata, precaut din fire, era conştient de compromisuri şi înţelegea nevoia de a avea nişte economii pentru zile grele. „N-ai vrea să ajungi un sărac cu casă", ne spunea el, explicându-ne cum unii oameni îşi cheltuiau toate economiile şi se împrumutau prea mult, ajungând să aibă o casă frumoasă, însă niciun pic de libertate.

Părinţii mei ne vorbeau ca unor adulţi. Nu ne ţineau prelegeri şi ne lăsau să punem orice întrebare, fie ea cât de copilărească. Nu scurtau niciodată o discuţie de dragul convenienţelor. Uneori stăteam de vorbă ore întregi, pentru că eu şi Craig nu ratam nicio ocazie să ne chestionăm părinţii cu privire la lucrurile pe care nu le înţelegeam. Când eram mici întrebam: „De ce merg oamenii la baie?" sau „De ce trebuie să mergi la serviciu?" şi, apoi, continuam cu o serie de alte întrebări pe aceeaşi temă. Una dintre primele mele victorii socratice a fost consecinţa unei întrebări puse în interes propriu: „De ce trebuie să mâncăm ouă la micul dejun?" Răspunsul a dus la o discuţie despre necesitatea proteinelor, care m-a făcut să întreb de ce nu ar putea fi considerat proteină untul de arahide şi care, până la urmă, după o îndelungată dezbatere, a determinat-o pe mama să-şi schimbe părerea despre ouăle care nu îmi plăcuseră niciodată. Ca să-mi savurez pe deplin victoria, în următorii nouă ani, mi-am făcut în fiecare dimineaţă câte un sendviş cu un strat gros de unt de arahide şi jeleu, fără să mă mai ating de ouă.

Pe măsură ce am crescut, am început să vorbim mai mult despre droguri, sex şi alegeri în viaţă, despre rasă, inechităţi şi politică. Părinţii noştri nu-şi doreau să fim nişte sfinţi. Îmi amintesc că, odată,

tata ne-a spus că sexul era şi trebuia să fie ceva distractiv. De asemenea, nu au îndulcit niciodată ceea ce considerau ei că ar fi realităţile mai dure ale vieţii. De pildă, Craig a primit într-o vară o bicicletă nouă şi a plecat cu ea până la lacul Michigan, să se plimbe pe aleea asfaltată de-a lungul plajei, unde se simţea adierea plăcută din apropierea apei. A fost oprit de un ofiţer de poliţie care l-a acuzat că furase bicicleta, pentru că îi era greu să creadă că un negru ar fi putut deţine în mod cinstit o bicicletă nouă. (Până la urmă, poliţistul, afro-american şi el, s-a ales cu o săpuneală pe cinste de la mama, care l-a făcut să îi ceară scuze lui Craig.) Ceea ce se întâmplase era o nedreptate, ne-au explicat părinţii, din păcate, însă, era una des întâlnită. Culoarea pielii ne făcea vulnerabili şi era ceva de care trebuia întotdeauna să ţinem seama.

Cred că obiceiul tatei de a ne duce la plimbare cu maşina pe Pill Hill avea şi un fel de substrat motivaţional, o ocazie de a ne arăta ce poate aduce o educaţie superioară. Părinţii mei îşi petrecuseră aproape toată viaţa în Chicago, într-un perimetru de câţiva kilometri pătraţi, dar nu se gândeau că eu şi fratele meu aveam să urmăm acelaşi parcurs. Înainte să se căsătorească, amândoi au mers pentru o scurtă vreme la facultăţi de stat, dar au abandonat studiile cu mult înainte de absolvire. Mama studiase ca să devină profesoară, dar şi-a dat seama că mai bine ar lucra ca secretară. Tata, pur şi simplu, n-a mai avut bani să-şi plătească şcolarizarea şi s-a înrolat. Nu avea în familie pe nimeni care să insiste şi să-l convingă să-şi reia studiile sau pe cineva care să-i fie model în viaţă. Aşa că a rămas în armată doi ani, mutându-se de la o bază militară la alta. Visul tatei fusese să termine facultatea şi să devină artist, însă şi-a reconfigurat rapid perspectivele, folosindu-şi veniturile pentru a-l ajuta pe fratele lui mai mic să-şi plătească studiile de arhitectură.

Acum, că se apropia de 40 de ani, tata îşi concentra atenţia asupra economiilor pe care trebuia să le facă pentru noi, copiii. Familia noastră nu avea să fie niciodată una de săraci cu casă, pentru că nu aveam să deţinem vreodată o casă în proprietate. Tata acţiona foarte pragmatic, conştient că resursele lui erau limitate şi poate că la fel era şi timpul pe care îl avea la dispoziţie. Când nu era la volan, mergea deja sprijinindu-se în baston. Înainte să termin şcoala primară, bastonul a fost înlocuit cu o cârjă, şi la scurt timp după aceea cu două. Pentru tata, boala care îl rodea pe interior, slăbindu-i muşchii şi nervii, era un fel de încercare proprie, ceva ce trebuia îndurat în tăcere.

În familia noastră, răsfăţurile erau modeste. Când Craig şi cu mine aduceam de la şcoală carnetele de note, părinţii noştri sărbătoreau comandând o pizza de la Italian Fiesta, localul nostru preferat. Când era foarte cald, ne cumpăram îngheţată, la cutie – de ciocolată, de

nuci pecan şi de cireşe negre, câte o jumătate de kilogram din fiecare – şi o împărţeam să ne ajungă patru zile. În fiecare an, la sărbătoarea Forţelor Aeriene şi Navale, umpleam coşul de picnic şi plecam cu maşina spre nord, pe malul lacului Michigan, până la promontoriul îngrădit pe care se afla staţia de epurare a apei la care lucra tata. Era una din cele câteva zile din an când familiile angajaţilor aveau voie să treacă dincolo de poartă, până la pajiştea care dădea spre lac şi de unde avioanele de luptă zburând deasupra apei se vedeau mai bine decât din orice penthouse de pe Lake Shore Drive.

În fiecare an, în luna iulie, tata îşi lua o săptămână de concediu de la uzina unde se ocupa de boilere şi ne îngrămădeam în Buick cu o mătuşă şi cu doi verişori, şapte în total, pregătiţi să pornim la un drum lung de câteva ore bune. Ieşeam din Chicago pe Skyway, ocoleam capătul sudic al lacului Michigan şi ajungeam în cele din urmă în White Cloud, într-un loc care se numea Dukes Happy Holiday Resort. Acolo existau o sală de jocuri, un automat care vindea băuturi răcoritoare şi, cel mai important pentru noi, o piscină uriaşă în aer liber. Închiriam acolo o cabană cu o bucătărie mică şi ne petreceam zilele bălăcindu-ne fără oprire.

Părinţii mei făceau grătar, fumau şi jucau cărţi cu mătuşa, dar tata petrecea mult timp şi cu noi, copiii, în piscină. Tata era un bărbat frumos, cu o mustaţă care se curba în semilună la colţurile gurii. Avea pieptul şi braţele musculoase, puternice, o reminiscenţă a constituţiei sale de fost sportiv. În după-amiezele lungi petrecute la piscină, înota, râdea, ne cuprindea trupurile mici şi ne arunca în aer, iar picioarele lui tot mai slăbite încetau brusc să mai fie o problemă.

Declinul poate fi greu de măsurat, mai ales când este în plină desfăşurare. În fiecare septembrie, când Craig şi cu mine ne întorceam la şcoala Bryn Mawr, găseam tot mai puţini copii de albi pe terenul de joacă. Unii se transferaseră la o şcoală catolică din apropiere, însă cei mai mulţi plecaseră din cartier cu totul. La început, părea că doar familiile de albi pleacă, dar, apoi, s-a schimbat şi asta. Curând, se muta oricine îşi permitea să plece. De cele mai multe ori, mutările se petreceau pe neaşteptate şi fără explicaţii. Vedeam că în faţa casei familiei Yacker a apărut un panou pe care scria „De vânzare” sau camionul unei firme de mutări în faţă la Teddy şi ştiam ce urmează.

Cea mai grea lovitură pentru mama a fost când prietena ei, Velma Stewart, a anunţat-o că ea şi soţul ei plătiseră avansul pentru o casă într-o suburbie numită Park Forest. Soţii Stewart aveau doi copii şi locuiau mai jos de noi, pe Euclid. Ca şi noi, stătuseră până atunci doar în apartamente. Doamna Stewart avea un simţ al umorului acid şi un râs molipsitor, pe placul mamei. Ele două făceau schimb de reţete şi se ţineau la curent una pe alta cu tot felul de informaţii, însă fără să se

lase prinse, ca alte mame, în capcana bârfelor între vecini. Fiul doamnei Stewart, Donny, era de vârsta lui Craig şi la fel de sportiv, ceea ce a făcut ca între ei doi să se stabilească imediat o legătură. Fiica ei, Pamela, era deja adolescentă şi nu mă prea băga în seamă, cu toate că eu îi găseam interesanţi pe toţi adolescenţii. Nu-mi amintesc prea multe despre domnul Stewart, cu excepţia faptului că era şofer şi conducea un camion de livrări pentru una dintre marile fabrici de pâine din oraş. Nu am mai întâlnit niciodată o familie de afro-americani cu pielea atât de deschisă la culoare ca a lor.

Nu aveam idee cum de reuşiseră să-şi permită o casă în suburbii. După cum aveam să aflăm, Park Forrest era una dintre primele comunităţi din America proiectate în totalitate de la început – nu era doar un ansamblu de locuinţe, ci un întreg orăşel construit pentru 30.000 de persoane, cu centre comerciale, biserici, şcoli şi parcuri. Inaugurat în 1948, acest loc era menit să devină modelul perfect al vieţii în suburbii, cu case tip şi mici curţi identice. Existau chiar şi cote care stabileau câte familii de negri puteau locui într-o anumită zonă, deşi, când familia Stewart a ajuns acolo, cotele respective nu se mai foloseau.

La scurt timp după mutare, familia Stewart ne-a poftit în vizită, într-una din zilele libere ale tatei. Eram nerăbdători. Pentru noi, avea să fie un nou tip de ieşire, o ocazie de a face cunoştinţă cu legendarele suburbii. Am plecat toţi patru cu Buick-ul spre sud, ieşind din Chicago pe autostrada pe care am mers vreo 40 de minute, până la un centru comercial cu un aspect steril. De acolo am plecat în zigzag pe o reţea de străzi liniştite, după indicaţiile domnului Stewart, virând pe lângă câte un cvartal de case până la următorul, identic. Park Forrest părea un orăşel miniatural de rulote – case modeste în stil rustic, cu acoperişuri de şindrilă gri deschis, cu pomişori şi tufişuri recent plantate în faţă.

„De ce şi-ar dori cineva să locuiască tocmai aici?", a întrebat tata, privind concentrat prin parbriz. Eu una i-am dat dreptate. Cât vedeam cu ochii, nu exista niciun copac la fel de mare cum era stejarul uriaş de la fereastra dormitorului meu de acasă. În Park Forrest totul era nou, vast şi neaglomerat. Nu exista niciun magazin de băuturi la colţul străzii, cu tipi arţăgoşi la intrare. Nu se auzeau claxoane sau sirene şi nici muzică de la vreo fereastră de bucătărie. Toate casele păreau să aibă ferestrele închise.

Craig are amintiri plăcute legate de această vizită, în principal datorită faptului că s-a jucat cu mingea toată ziua prin curţile largi din cartier, sub un cer albastru, împreună cu Donny Stewart şi noul lui grup de prieteni din suburbie. Părinţii mei au avut o discuţie destul de plăcută cu domnul şi doamna Stewart, iar eu m-am ţinut după Pamela prin împrejurimi, admirându-i părul, pielea deschisă la culoare şi

bijuteriile de adolescentă. La un moment dat, ne-am aşezat toţi la masă.

Era seară când, în cele din urmă, ne-am luat rămas-bun. Plecând de la soţii Stewart, am mers pe jos, în lumina amurgului, până la curba unde tata parcase maşina. Craig era transpirat, frânt de oboseală după cât alergase în timpul zilei. Şi eu eram obosită şi gata să plec spre casă. Locul acela avea ceva ce nu-mi plăcea. Nu eram o admiratoare a suburbiilor, chiar dacă nu eram în stare să explic de ce.

Mama a făcut, apoi, o remarcă despre familia Stewart şi noii lor vecini, bazată pe faptul că aproape toţi cei care locuiau pe strada aceea păreau să fie albi.

„Mă întreb", a spus ea, „dacă a ştiut cineva că sunt o familie de culoare până am venit noi în vizită."

Se gândea că poate i-am dat de gol fără să vrem, venind din South Side cu un cadou de casă nouă şi cu pielea noastră evident închisă la culoare. Chiar dacă soţii Stewart nu încercau deliberat să-şi ascundă rasa, probabil nici nu vorbeau despre asta cu noii lor vecini. Oricare ar fi fost atmosfera din cartier, ei nu o tulburaseră făţiş. Cel puţin nu până când am venit noi în vizită.

Se uita oare cineva de după vreo fereastră, urmărindu-l pe tata când s-a apropiat de maşina noastră în seara aceea? Era vreo umbră pe după vreo perdea care aştepta să vadă ce o să se întâmple? Nu o să ştiu niciodată. Îmi amintesc doar cum corpul tatei s-a tensionat când s-a apropiat de portiera şoferului şi a văzut ce se întâmplase. Cineva zgâriase laterala mult iubitului lui Buick, o linie subţire şi adâncă care trecea peste portieră, spre spatele maşinii. Fusese făcută cu o cheie sau cu o piatră şi nu avea cum să fie un accident.

Am spus deja că tata era un tip răbdător. Un om care nu se plângea nici de lucrurile mici, nici de cele importante, care mânca bucuros ficat ori de câte ori i se punea în farfurie, care auzise un medic anunţându-i sfârşitul tragic şi, totuşi, alesese să-şi continue viaţa la fel ca până atunci. Povestea asta cu maşina nu a fost în niciun fel diferită. Şi dacă ar fi existat vreun mod în care să riposteze, vreo uşă la care să bată, tata oricum nu ar fi făcut-o.

„Fir-ar să fie", a spus el înainte să descuie portierele.

Ne-am întors în oraş în seara aceea fără să discutăm prea mult despre cele întâmplate. Probabil eram şi prea obosiţi ca să mai întoarcem lucrurile pe toate părţile. A doua zi, tata a fost nevoit să meargă la serviciu cu maşina aşa cum era şi sunt convinsă că nu i-a picat bine. Dar zgârietura nu a rămas multă vreme în vopseaua cromată. De îndată ce a avut timp, tata a dus maşina la atelierul de la Sears, ca să fie reparată.

CAPITOLUL 3

La un moment dat, fratele meu cel relaxat şi mereu vesel a început să ne îngrijoreze. Nu aş putea să spun exact când s-a întâmplat asta, dar Craig – băiatul care se saluta cu tot cartierul şi care aţipea fericit ori de câte ori avea zece minute libere, în orice loc s-ar fi aflat – a devenit mai temător şi vigilent acasă, convins că ne pândea o catastrofă. Seara, în apartamentul nostru, se antrena pentru orice eventualitate, lăsându-se prins în scenarii pe care noi, toţi ceilalţi, le găseam ciudate. Îngrijorat că ar putea să-şi piardă vederea, s-a apucat să umble prin casă legat la ochi, ca să înveţe să se orienteze pe pipăite prin camera de zi şi în bucătărie. Speriat că ar putea să surzească, a început să înveţe limbajul semnelor. Nu lipsea nici teama de amputare, iar asta l-a determinat pe Craig să-şi lege mâna dreaptă la spate, pentru a încerca să se descurce fără ea la masă sau când îşi făcea temele. Pentru orice eventualitate.

Temerea cea mai mare a lui Craig era probabil şi cea mai realistă, şi anume focul. Incendiile în locuinţe erau des întâlnite în Chicago. Pe de o parte din cauza proprietarilor care lăsau clădirile să se degradeze, bucuroşi să încaseze despăgubirile companiei de asigurări în cazul unui incendiu, şi, pe de altă parte, pentru că detectoarele de fum erau încă prea scumpe pentru posibilităţile financiare ale oamenilor de rând. În orice caz, focul era ceva obişnuit în oraşul nostru cu străzi înghesuite, distrugând la întâmplare, dar cu regularitate, case şi inimi. Bunicul meu Sudistul se mutase aproape de noi după ce un incendiu îi mistuise vechea locuinţă din Cartierul de Vest, din fericire fără să facă victime. (După cum povestea mama, Sudistul stătuse pe trotuarul din faţa casei cuprinse de flăcări şi strigase la pompieri să nu pună furtunurile pe preţioasele lui albume de jazz.) Mai recent, într-o tragedie prea mare pentru ca mintea mea de copil să o înţeleagă, unul dintre colegii mei din clasa a cincea – un băiat afro-american înalt şi cu un chip frumos, pe nume Lester McCullom, care locuia aproape de noi, după colţ, într-o casă de pe Strada 74 – murise într-un incendiu care i-a ucis şi fratele şi sora, toţi trei fiind prinşi de flăcări în dormitoarele de la etaj.

Priveghiul lor a fost primul la care am mers vreodată: toţi copiii din vecini suspinau în salonul casei funerare, unde în fundal se auzea încet un album Jackson 5. Adulţii erau încremeniţi în tăcere, fără ca vreo rugăciune sau vreo vorbă spusă de convenienţă să poată umple golul din sufletele tuturor. În faţa sălii erau aşezate trei sicrie închise, fiecare având pe capac fotografia unui copil zâmbitor. În faţa lor stătea doamna McCullom, care reuşise să se salveze împreună cu soţul ei sărind pe fereastră, atât de copleşită de durere încât îţi făcea rău să

te uiţi la ea.

La patru zile după incendiu, scheletul casei arse a familiei McCullom încă mai fumega şi se rupea bucată cu bucată, murind mult mai greu decât o făcuseră ocupanţii săi cei mai tineri. Mirosul greu de fum persista în vecinătate.

Odată cu trecerea timpului, îngrijorările lui Craig s-au agravat. La şcoală făceam exerciţii de evacuare sub îndrumarea profesorilor şi ascultam cu răbdare prelegerile despre cum să ne oprim, să ne lăsăm la pământ şi să ne rostogolim. Drept rezultat, Craig a decis că trebuia să luăm măsuri de siguranţă şi la noi acasă, autoproclamându-se pompier de serviciu, cu mine pe post de adjunct. În timpul exerciţiilor trebuia să îndepărtăm obstacolele de pe căile de evacuare şi să ne îmboldim părinţii, la nevoie. Nu era vorba atât de teama de incendiu, cât de nevoia de a şti că suntem pregătiţi. Pregătirile erau foarte importante. Familia noastră era mai mult decât punctuală: ajungeam mai devreme la orice întâlnire sau eveniment, ştiind că astfel tata era mai puţin vulnerabil; îl scuteam de grija de a găsi un loc de parcare de unde nu trebuia să meargă mult pe jos sau un loc uşor accesibil în tribune, la vreunul dintre meciurile de baschet ale lui Craig. Morala fiind aceea că în viaţă trebuie să controlezi ceea ce poţi.

Iată de ce, noi, copiii, treceam des în revistă căile de evacuare, încercând să ne dăm seama dacă, în caz de incendiu, am fi putut sări pe fereastră în stejarul din faţa casei sau pe acoperişul vecinului. Ne imaginam ce s-ar fi întâmplat dacă s-ar fi aprins uleiul în bucătărie, dacă s-ar fi produs un scurtcircuit în pivniţă sau dacă ne-ar fi lovit vreun fulger. Craig şi cu mine nu ne făceam prea multe griji pentru mama, în caz de urgenţă. Era mică de statură şi sprintenă, genul acela de persoană care, sub impulsul adrenalinei, era capabilă să ridice cu mâinile goale o maşină de pe un copil. Ne era, însă, greu să vorbim despre dizabilitatea tatei – adevărul evident, dar nerostit, era că el n-ar fi putut să sară pe fereastră ca noi, ceilalţi. În plus, nu-l mai văzusem alergând de ani de zile.

Ne-am dat seama că, într-o situaţie de urgenţă, salvarea noastră nu s-ar fi desfăşurat ca în filmele pe care le vedeam după-amiaza la televizor. Tata nu ar fi putut să ne ia în spate cu uşurinţa unui Hercule şi să ne ducă undeva, la adăpost. Dacă era cineva care să facă asta, acela ar fi trebuit să fie Craig, care până la urmă a crescut mai înalt decât tata, însă, pe atunci, era încă un băiat cu umeri înguşti şi picioare subţiri, care îşi dădea seama că, dacă ar fi fost nevoie de intervenţia lui în situaţii limită, avea nevoie de antrenament. Motiv pentru care, în timpul exerciţiilor noastre de evacuare în caz de incendiu, el a început să ia în calcul scenariile cele mai sumbre, cerându-i tatei să se întindă pe podea, să stea nemişcat şi să se lase greu, ca şi cum şi-ar fi pierdut cunoştinţa din cauza fumului inhalat.

„O, Doamne”, spunea tata, dând din cap. „Chiar vrei să faci asta?”

Tata nu era obişnuit să fie neajutorat. Era tocmai perspectiva căreia i se împotrivise toată viaţa: îşi îngrijea cu perseverenţă maşina, plătea facturile la timp, nu discuta niciodată despre agravarea sclerozei multiple de care suferea şi nu lipsea niciodată de la serviciu. Tatei îi plăcea să fie el omul pe care se pot baza ceilalţi. Ce nu putea să facă fizic, înlocuia cu sprijin emoţional şi îndrumare intelectuală, motiv pentru care îi plăcea munca de responsabil de circumscripţie electorală pentru Partidul Democrat. El a ocupat acest post ani de zile, în parte pentru că toată lumea se aştepta de la angajaţii municipalităţii să fie loiali maşinăriei de partid. Chiar dacă fusese pe jumătate constrâns să-l accepte, tatei îi plăcea locul acela de muncă, ceea ce o nedumerea pe mama, dat fiind că-i ocupa foarte mult timp. În weekend, făcea vizite alegătorilor dintr-un cartier, şi deseori îl însoţeam şi eu plictisită în remorcă. Parcam maşina şi, apoi, mergeam pe străzile cu case modeste, oprindu-ne din când în când la uşa vreunei văduve corpolente sau a vreunui muncitor burtos care-şi petrecea timpul cu o cutie de bere în mână. Deseori, aceşti oameni erau încântaţi să-l vadă pe tata zâmbitor la ei pe verandă, sprijinindu-se în baston.

„Salut, Fraser!”, spuneau ei. „Ce surpriză! Hai înăuntru!”

Pentru mine, asta nu era niciodată o veste bună. Însemna că urma să intrăm în casă. Însemna că aveam să pierd toată după-amiaza de sâmbătă stând pe o canapea veche sau la o masă de bucătărie cu un 7UP în faţă, în timp ce tata asculta părerile oamenilor – plângeri, de fapt – pe care avea să le transmită ulterior consilierului municipal din zona respectivă. Tata îi asculta mereu pe cei care aveau probleme cu ridicarea gunoiului, cu deszăpezirea sau cu vreo groapă. Scopul era să-i facă pe oameni să simtă că democraţii sunt interesaţi de soarta lor – şi să voteze în consecinţă. Spre disperarea mea, el nu grăbea niciodată pe nimeni. Timpul era, cel puţin în ceea ce-l privea pe tata, un dar pe care îl ofereai altor oameni. Chicotea aprobator privind fotografiile unor nepoţi drăgălaşi, îndura cu răbdare bârfe sau litanii nesfârşite despre problemele de sănătate şi dădea din cap înţelegător când oamenii îi povesteau despre neajunsurile lor cu banii. Când în sfârşit plecam, tata le îmbrăţişa pe doamnele în vârstă, asigurându-le că va face tot posibilul să le ajute – să rezolve problemele care puteau fi rezolvate.

Tata era convins că rolul lui era să fie de folos oamenilor, iar ăsta era un motiv de mândrie pentru el. De aceea, în timpul exerciţiilor de incendiu de la noi de acasă, nu voia să fie un accesoriu pasiv, chiar şi într-o pretinsă criză. Oricare ar fi fost circumstanţele, nu voia să fie o victimă – să joace rolul tipului care zăcea inconştient pe podea. Totuşi, o parte din el părea să înţeleagă că era ceva important pentru

noi – mai ales pentru Craig. Când îl rugam să se întindă, glumea cu noi lăsându-se să cadă mai întâi în genunchi, apoi, în fund, după care se întindea cu totul pe spate, pe covorul din camera de zi. Îi arunca priviri mamei, pentru care întreaga scenă părea destul de caraghioasă, spunându-i parcă: „Împieliţaţii ăştia de copii!”

Apoi, închidea ochii cu un oftat şi aştepta să simtă mâinile lui Craig apucându-l ferm de sub umeri, ca să înceapă operaţiunea de salvare. Mama şi cu mine ne uitam, apoi, la fratele meu care, cu destul de mult efort şi stângăcie, reuşea să-l tragă pe tata, cu cele aproape 80 de kilograme ale lui, din infernul imaginar care ardea împrejur, târându-l pe podea şi ocolind canapeaua, ca să ajungă, în cele din urmă, la scară.

De acolo, Craig îşi închipuia probabil că ar fi putut să târască trupul tatei în jos pe trepte şi, apoi, afară pe uşă, în siguranţă. Tata, însă, nu a vrut niciodată să-l lase pe Craig să exerseze şi partea asta. De fiecare dată îi spunea cu blândeţe că „ajunge deocamdată” şi se ridica în picioare înainte să încerce Craig să-l tragă în jos pe scări. Dar, între copil şi bărbatul matur, lucrurile erau de acum clare. Nimic nu avea să fie uşor sau confortabil dacă se ajungea la aşa ceva, şi bineînţeles că nu exista nicio garanţie că vreunul dintre noi avea să supravieţuiască. Dar, dacă s-ar fi întâmplat ce era mai rău, măcar aveam un plan.

Încetul cu încetul, deveneam mai extravertită şi mai sociabilă, mai dispusă să accept dezordinea din lumea cea mare. Rezistenţa mea naturală la haos şi spontaneitate se consumase într-o oarecare măsură în timpul orelor lungi în care mă ţinusem după tata în vizitele lui prin circumscripţie şi în celelalte vizite pe care le făceam în weekend zecilor de mătuşi, unchi şi veri, stând în fum de grătar prin curtea din spate a cuiva sau alergând alături de copiii din vecini printr-un cartier care nu era al nostru.

Mama era unul dintre cei şapte copii ai familiei ei. Tata era cel mai mare din cinci copii. Rudele mamei preferau să se adune în casa Sudistului, după colţ – atraşi de talentul de bucătar al bunicului, de nelipsitele jocuri de whist şi de jazzul exuberant ascultat la volum maxim. Sudistul ne atrăgea pe toţi ca un magnet. Era neîncrezător în lumea de dincolo de propria curte – preocupat, în primul rând, de siguranţa şi bunăstarea tuturor –, aşa că îşi consuma toată energia pentru crearea unui mediu în care să fim întotdeauna bine hrăniţi şi distraţi, sperând probabil că astfel nu o să vrem să ne îndepărtăm niciodată. Mie chiar mi-a luat un câine, un ciobănesc german maroniu, pe care l-am botezat Rex. Mama nu a fost de acord să-l aducem pe Rex la noi acasă, dar mergeam tot timpul la locuinţa Sudistului să-l vizitez; mă întindeam pe covor şi îmi îngropam faţa în blana lui moale, ascultând cum lovea podeaua când dădea din coadă bucuros ori de

câte ori Sudistul trecea pe lângă el. Sudistul îl răsfăţa pe câine la fel cum mă răsfăţa pe mine, cu mâncare bună, cu iubire şi cu îngăduinţă, într-un fel de rugăminte nerostită să nu îl părăsim vreodată.

Familia tatălui meu era răspândită în toată partea de sud a oraşului Chicago şi cuprindea o mulţime de mătuşi şi de veri de gradul al treilea, plus câţiva rătăciţi cu care legăturile de rudenie erau destul de neclare. Noi ne învârteam între toţi aceştia. Fără să mi se spună, îmi dădeam seama unde mergem după numărul de copaci pe care îi vedeam pe stradă. De obicei, în zonele mai sărace nu exista niciun copac. Dar pentru tata, toţi erau rudele noastre. Se lumina la faţă când îl vedea pe unchiul Calio, un om mărunţel şi costeliv, cu părul puţin ondulat, care semăna cu Sammy Davis Jr. şi era aproape întotdeauna beat. O adora pe mătuşa lui Verdelle, care locuia cu cei opt copii ai ei într-un bloc dărăpănat de lângă autostrada Dan Ryan, într-un cartier în care Craig şi cu mine învăţasem că regulile de supravieţuire erau foarte diferite.

Duminica după-amiaza, făceam toţi patru drumul de 10 minute cu maşina spre nord, la Parkway Gardens, să luăm prânzul cu părinţii tatei, cărora le spuneam Dandy şi Grandma, şi cu cei trei fraţi mai mici ai lui, Andrew, Carleton şi Francesca, care se născuseră la mai bine de un deceniu după tata şi păreau să ne fie mai degrabă soră şi fraţi, decât mătuşă şi unchi. Mi se părea şi că tata le era mai degrabă ca un părinte decât un frate, pentru că le dădea mereu sfaturi şi le strecura bani în buzunar când aveau nevoie. Francesca era inteligentă şi frumoasă, iar uneori mă lăsa să îi perii părul lung. Andrew şi Carleton abia trecuseră de 20 de ani şi erau foarte la modă. Purtau blugi evazaţi, helănci şi jachete din piele, aveau iubite şi vorbeau despre lucruri ca Malcolm X şi „soul power”. Craig şi cu mine stăteam cu orele în camera lor de la capătul apartamentului, încercând să împrumutăm din personalitatea lor.

Bunicul meu, pe care îl chema tot Fraser Robinson, era cu siguranţă mai puţin amuzant, un patriarh care – pufăind din trabuc – stătea în fotoliul lui cu ziarul deschis în poală şi cu ştirile de seară răsunând zgomotos din televizorul din apropiere. Comportamentul lui nu semăna deloc cu al tatei. Pe Dandy îl deranja absolut orice. Era nemulţumit de titlurile zilei, de starea lumii aşa cum era prezentată la TV, de tinerii negri – nişte „sperietori”, le spunea el – despre care era de părere că pierdeau vremea fără rost prin cartier şi stricau reputaţia populaţiei de culoare. Striga la televizor. Striga şi la bunica, o femeie drăguţă, cu vorbă domoală, creştină devotată, al cărei nume era Lavaughn. (Părinţii mei m-au botezat Michelle Lavaughn Robinson în cinstea ei.) În timpul zilei, bunica conducea cu multă pricepere un magazin înfloritor de cărţi religioase în Far South Side, dar, în timpul pe care îl petrecea cu Dandy, era redusă la supuşenie. Fapt care mă

nedumerea, chiar dacă eram doar o fetiţă. Îi pregătea mâncarea şi îi asculta tirul de critici, fără să spună vreo vorbă în apărarea ei. Încă de la vârsta aceea fragedă, în tăcerea bunicii şi în pasivitatea din relaţia ei cu Dandy era ceva care mi-a mers la suflet.

Din câte spune mama, eram singura persoană din familie care îi răspundea lui Dandy când ţipa. O făceam cu regularitate, încă de când eram mică şi mulţi ani după aceea, în parte pentru că mă scotea din minţi faptul că bunica nu riposta, în parte pentru că toţi ceilalţi tăceau în preajma lui şi, în ultimul rând, pentru că îl iubeam pe Dandy, chiar dacă mă zăpăcea. Îi recunoşteam încăpăţânarea, era ceva ce moştenisem eu însămi, deşi speram că într-o formă mai puţin abrazivă. Exista în Dandy şi o blândeţe pe care uneori o întrezăream. Se întâmpla câteodată să mă mângâie cu tandreţe pe ceafă, când stăteam la picioarele lui, pe taburetul din faţa fotoliului. Zâmbea când tata spunea ceva amuzant sau când vreunul dintre noi, copiii, reuşea să strecoare un cuvânt sofisticat într-o conversaţie. Dar imediat după aceea îl stârnea câte ceva şi începea din nou să urle.

„Nu mai ţipa la toată lumea, Dandy”, îi spuneam eu. Sau „Nu mai fi rău cu bunica”. Deseori adăugam: „La urma urmei, de ce te-ai enervat?”

Răspunsul la ultima întrebare era simplu şi complicat totodată. Dandy prefera să nu-mi răspundă, ridicând din umeri supărat pentru că îndrăznisem să mă amestec şi întorcându-se la ziarul lui. Acasă, totuşi, părinţii încercau să mă lămurească.

Dandy era din zona de coastă a statului Carolina de Sud şi crescuse în Georgetown, oraş-port unde, pe vremuri, mii de sclavi lucraseră pe plantaţiile întinse de orez şi indigo, ca să-şi îmbogăţească stăpânii. Născut în 1912, bunicul era nepot de sclavi, fiu de muncitor în fabrică şi cel mai mare dintre cei zece copii din familia lui. Inteligent şi perspicace de mic, fusese poreclit „Profesorul”, iar în copilărie visase să meargă într-o zi la facultate. Viaţa pentru el fusese grea nu doar pentru că era un negru dintr-o familie săracă, dar ajunsese la maturitate în timpul Marii Crize. După ce a terminat liceul, Dandy s-a angajat la un gater, conştient că, dacă rămânea în Georgetown, opţiunile aveau să-i fie mereu limitate. Când fabrica de cherestea s-a închis, el s-a mutat în nord, la Chicago, aşa cum au riscat mulţi afro-americani din generaţia lui, alăturându-se în ceea ce avea să fie cunoscut ca Marea Migraţie, în care şase milioane de negri din Sud s-au mutat în marile oraşe din nord în decursul a cinci decenii, fugind de oprimarea rasială şi în căutarea unor slujbe în industrie.

Într-o poveste despre visul american, Dandy, care a ajuns la Chicago la începutul anilor 1930, ar fi trebuit să îşi găsească un loc de muncă bine plătit şi o cale de a merge la facultate, însă realitatea a fost foarte diferită. Locurile de muncă s-au dovedit a fi puţine, reduse într-o

oarecare măsură şi de faptul că şefii marilor fabrici din Chicago preferau să angajeze imigranţi din Europa, mai degrabă decât muncitori afro-americani. Dandy s-a mulţumit cu ce a găsit. A aranjat popice la o sală de bowling, a spălat vase şi a lucrat pe cont propriu, ca om bun la toate. Treptat, şi-a ajustat aşteptările, a renunţat la ideea de a merge la facultate şi s-a gândit să devină electrician. Dar şi acest plan i-a fost zădărnicit foarte curând. Dacă voiai să lucrezi ca electrician (sau ca oţelar, tâmplar sau instalator, de altfel) la oricare dintre marile uzine din Chicago, aveai nevoie de un carnet de membru de sindicat. Iar, dacă erai negru, şansele de a obţine un astfel de carnet erau infime.

Această formă de discriminare a schimbat destinele unor întregi generaţii de afro-americani, printre care s-au numărat şi mulţi dintre bărbaţii din familia mea, limitându-le câştigurile, oportunităţile şi, în cele din urmă, aspiraţiile. Sudistul nu a putut să lucreze ca tâmplar pentru firmele mari de construcţii, care ofereau un salariu stabil la proiecte pe termen lung, deoarece nu era acceptat în niciun sindicat. Unchiul meu Terry, soţul lui Robbie, renunţase din acelaşi motiv la munca de instalator, devenind, în schimb, însoţitor de vagon la Pullman. Mai era unchiul Pete, din partea mamei, care nu a putut să intre în sindicatul şoferilor de taxi şi a ajuns să conducă un microbuz fără licenţă, cu care transporta clienţi care trăiau în părţile mai puţin sigure ale Cartierului de Vest, unde taxiurile normale evitau să meargă. Toţi aceştia erau bărbaţi foarte inteligenţi şi în putere, cărora le fusese refuzat accesul la locuri de muncă stabile şi bine plătite. Drept urmare, ei nu au putut să-şi cumpere case, să-şi trimită copiii la facultate sau să facă economii pentru pensie. Ştiu cât au suferit pentru că erau daţi deoparte, forţaţi să accepte locuri de muncă pentru care erau supracalificaţi; să asiste la ascensiunea rapidă a angajaţilor albi, uneori fiind ei înşişi cei care îi instruiau pe noii veniţi despre care ştiau că aveau să le devină şefi într-o bună zi. Aşa a apărut în interiorul fiecăruia dintre ei o anumită doză de indignare şi de neîncredere: nu ştiai niciodată ce credeau ceilalţi cu adevărat despre tine.

Totuşi, Dandy nu a avut o viaţă rea. A cunoscut-o pe bunica la o biserică din South Side şi, până la urmă, şi-a găsit de lucru prin intermediul unui program de asistenţă pentru progresul muncii, înfiinţat de guvern pentru a diminua efectele Marii Crize, prin care se angajau muncitori necalificaţi în proiectele de construcţii publice. Apoi, a lucrat vreme de 30 de ani la poştă, de unde a ieşit la pensie cu o sumă care îi permitea să strige cât voia la „sperietorile” de la televizor, din confortul fotoliului său.

Până la urmă, a avut cinci copii care erau la fel de isteţi şi disciplinaţi ca el. Nomenee, al doilea lui copil, a absolvit Harvard

Business School. Andrew şi Carleton au ajuns mecanic de locomotivă, respectiv inginer. Francesca a lucrat un timp ca director de creaţie în publicitate şi, în cele din urmă, a devenit profesoară de şcoală primară. Totuşi, Dandy nu reuşea să perceapă succesul copiilor ca fiind şi al lui. Aşa cum vedeam în fiecare duminică în care mergeam la prânz în Parkway Gardens, bunicul a trăit până la sfârşit cu amărăciunea propriilor visuri sfărâmate.

Nu doar întrebările mele pentru Dandy erau grele şi fără răspuns. Aveam să descopăr foarte curând că multe alte întrebări erau la fel. Eu însămi aveam să mă lovesc de unele la care nu găseam uşor un răspuns. O astfel de întrebare a venit de la o fetiţă al cărei nume nu mi-l amintesc – una dintre verişoarele îndepărtate cu care ne jucam în curtea din spate a casei unei mătuşi care locuia la vest de noi, pe care o întâlneam printre nenumăratele noastre rude îndepărtate ce apăreau frecvent când părinţii mei erau în vizită. În timp ce adulţii beau cafea şi râdeau în bucătărie, afară, Craig şi cu mine ne alăturam oricărui grup de copii ai celorlalţi musafiri din casă. Uneori era stânjenitor cum încercam cu toţii o camaraderie forţată, dar de cele mai multe ori funcţiona. Craig dispărea aproape de fiecare dată la câte o partidă de baschet. Eu săream coarda sau încercam să prind din mers orice altă distracţie era în desfăşurare.

Într-o vară, când aveam vreo zece ani, stăteam într-o zi pe o verandă şi pălăvrăgeam cu un grup de fetiţe de vârsta mea.
Toate aveam părul prins în codiţe, purtam pantaloni scurţi şi pierdeam vremea pe afară. Despre ce discutam? Putea fi orice – şcoala, fraţii noştri mai mari, un muşuroi din grădină.

La un moment dat, una dintre fete, verişoară de gradul doi, trei sau patru cu mine, m-a privit pieziş şi m-a întrebat uşor enervată: „Cum se face că vorbeşti ca o fată albă?”

Întrebarea era răutăcioasă, voia să fie o insultă sau cel puţin o provocare, dar era şi sinceră totodată. Sintetiza, de fapt, ceva ce ne nedumerea pe amândouă. Păream să fim înrudite, însă lumile noastre erau foarte diferite.

„Nu vorbesc aşa”, am spus eu, părând scandalizată că a putut să insinueze aşa ceva şi, în acelaşi timp, jignită de modul în care se uitau acum la mine celelalte fetiţe.

Dar ştiam ce dorise să spună şi în sinea mea nu puteam să neg, deşi tocmai o făcusem. Într-adevăr, vorbeam altfel decât unele dintre rudele mele, la fel şi Craig. Părinţii noştri ne băgaseră bine în cap importanţa vorbirii corecte; să spunem „mă voi duce” în loc de „m-oi duce” şi „nu este” în loc de „nu-i”. Ne spuneau întruna să nu lăsăm cuvintele neterminate. Ne-au cumpărat un dicţionar şi toate volumele din *Encyclopaedia Britannica,* care stăteau pe un raft în casa scărilor

din apartamentul nostru, cu titlurile lor aurii ştanţate pe coperţi. Ori de câte ori aveam o nelămurire legată de un cuvânt sau un concept, sau întrebări despre un anumit eveniment istoric, ne trimiteau la cărţile acelea. Dandy ne influenţase şi el, corectându-ne meticulos gramatica sau certându-ne când mergeam acolo la prânz şi auzea că nu pronunţam corect vreun cuvânt. Ideea era să ne depăşim condiţia, să ne ridicăm cât mai sus. Era o mişcare pe care o plănuiseră şi pe care o încurajau. Aşteptau de la noi nu doar să fim isteţi, ci să fim stăpâni pe isteţimea noastră – să ne folosim de ea cu mândrie –, iar asta se vedea şi în felul în care vorbeam.

Totuşi, o astfel de atitudine putea să reprezinte o problemă. Vorbirea într-un anume fel – în felul „albilor", cum spuneau unii – era percepută ca o trădare, ca o aroganţă, ca o negare a propriei culturi. Mulţi ani mai târziu, după ce l-am cunoscut şi m-am căsătorit cu soţul meu – un bărbat a cărui piele este deschisă la culoare pentru unii şi închisă pentru alţii, care vorbeşte ca un hawaiian crescut în clasa de mijloc din Kansas şi a fost educat în universităţi de elită am văzut această confuzie extinzându-se la scară naţională printre negri şi albi deopotrivă, nevoia de a defini pe cineva prin particularităţile sale etnice şi frustrarea care apare când nu se poate face asta cu uşurinţă. America avea să-i pună lui Barack Obama aceleaşi întrebări pe care verişoara mea mi le pusese fără să-şi dea seama, în ziua aceea, pe verandă: Eşti ceea ce pari să fii? Să am încredere în tine sau nu?

Am petrecut restul zilei încercând să vorbesc cât mai puţin cu verişoara mea. Mă simţeam dată la o parte de ostilitatea ei, dar îmi doream şi să-i arăt că sunt sinceră – că nu încerc să mă umflu în pene. Era greu de ştiut ce să faci. Între timp, puteam să aud zumzetul conversaţiei pe care o purtau adulţii în bucătăria din apropiere, râsetele părinţilor mei răsunând până în curte. Mă uitam la fratele meu, absorbit total de meciul pe care-l juca împreună cu un grup de băieţi, la colţul străzii. Toată lumea părea să fie în locul potrivit, mai puţin eu. Gândindu-mă acum la disconfortul acelei clipe, recunosc provocarea mai generală de a te defini prin locul din care vii şi după ţinta spre care te îndrepţi. Şi îmi dau seama, totodată, că pe atunci eram încă foarte departe de punctul în care aveam să învăţ să spun ce gândesc.

CAPITOLUL 4

La şcoală aveam o pauză de o oră în fiecare zi, pentru prânz. Pentru că mama era casnică, iar apartamentul nostru se afla în apropiere, de obicei, mergeam acasă cu alte patru sau cinci fetiţe după mine, vorbind toate deodată şi fără oprire, ne aşezam pe podeaua bucătăriei şi ne tachinam sau ne uitam la *All My Children,* în timp ce mama ne făcea sendvişuri. Aşa a apărut în viaţa mea un obicei, care m-a însoţit tot restul vieţii, de a avea mereu aproape un grup de prietene vesele – un sanctuar de înţelepciune feminină. În grupul meu de la prânz întorceam pe toate părţile cele petrecute în dimineaţa respectivă la şcoală, discuţiile avute cu profesorii sau vreo temă care ni se părea inutilă. Opiniile noastre se formau, în general, prin consens. Îi idolatrizam pe cei din Jackson 5 şi nu reuşeam să ne dăm seama dacă ne plăceau fraţii Osmond. Avusese loc şi afacerea Watergate, din care niciuna dintre noi nu înţelesese mare lucru. Vedeam doar nişte bătrâni care vorbeau la microfoane în Washington DC, care pentru noi era un oraş îndepărtat, plin de clădiri albe şi de oameni albi.

Mama era mai mult decât bucuroasă să ne servească masa, pentru că îi oferea acces fără efort la lumea noastră. În timp ce noi mâncam vorbind vrute şi nevrute, mama tăcea, aparent prinsă în treburile gospodăreşti, dar fără să ascundă că urmărea fiecare cuvânt. În familia mea, cu noi patru locuind într-un spaţiu care avea puţin peste 80 de metri pătraţi, oricum nu aveam niciodată vreun pic de intimitate. Dar asta avea importanţă doar uneori. Brusc interesat de fete, Craig a început să vorbească la telefon din baie, cu uşa închisă şi firul spiralat al telefonului întins de-a lungul holului, de la suportul fix montat în peretele bucătăriei.

Aşa cum s-a întâmplat cu mai toate şcolile din Chicago, Bryn Mawr a decăzut şi a ajuns să fie o şcoală nici bună, nici proastă. Selecţia rasială şi economică a continuat în cartierul South Shore în anii 1970, ceea ce a însemnat că populaţia de elevi era de la un an la altul tot mai neagră şi tot mai săracă. A existat, la un moment dat, un proiect de integrare orăşenească, prin care copiii puteau fi duşi cu autobuzele primăriei la şcoli noi, dar părinţii de la Bryn Mawr l-au combătut cu succes, argumentând că ar fi fost mai bine ca banii respectivi să fie cheltuiţi pentru renovarea şcolii. Fiind doar un copil, nu-mi dădeam seama dacă utilităţile erau învechite sau cât era de important că nu mai rămăsese aproape niciun elev alb. Şcoala avea de la grădiniţă până la clasa a opta; de aceea, când am ajuns în ciclul superior, ştiam fiecare întrerupător, fiecare tablă de scris şi fiecare crăpătură din hol. Îi cunoşteam pe aproape toţi profesorii şi pe cei mai mulţi dintre copii. Pentru mine, Bryn Mawr era practic o extensie a locuinţei.

Când am început clasa a şaptea, în *Chicago Defender,* o publicaţie săptămânală populară printre cititorii afro-americani, a apărut un articol care susţinea pe un ton incisiv că, în doar câţiva ani, Bryn Mawr se transformase dintr-o şcoală de elită într-o „mahala decăzută", guvernată de o „mentalitate de ghetou". Directorul şcolii noastre, dr. Lavizzo, a ripostat imediat cu o scrisoare către redacţie în care lua apărarea comunităţii de părinţi şi de elevi, calificând articolul din ziar drept „o minciună scandaloasă, care pare menită doar să stârnească sentimentul eşecului şi să incite la fugă".

Dr. Lavizzo era un bărbat rotofei şi vesel, cu părul creţ şi înfoiat de ambele părţi ale cheliei, care îşi petrecea cea mai mare parte a timpului într-un birou de lângă intrarea principală în şcoală. Din scrisoarea lui reieşea că ştia foarte bine cu ce se confrunta. Eşecul există ca sentiment cu mult timp înainte să devină un fapt real. Vulnerabilitatea se combină cu neîncrederea în forţele proprii şi, apoi, totul este amplificat, de multe ori cu intenţie, când intervine teama. Acel „sentiment al eşecului" pe care el îl menţionase în scrisoare exista deja în cartierul nostru, în sufletul părinţilor care nu mai reuşeau să se descurce financiar, al copiilor care începuseră să creadă că nici vieţile lor nu aveau să fie altfel, al familiilor care vedeau cum vecinii lor mai înstăriţi se mută în suburbii sau îşi transferă copiii la şcolile catolice. Rechinii imobiliari roiau şi ei prin South Shore, şoptindu-le proprietarilor de case că ar trebui să vândă înainte să fie prea târziu, promiţându-le că îi vor ajuta *să plece cât încă se mai poate.* Mesajul subînţeles transmitea că eşecul era inevitabil, de fapt, eşecul era deja pe jumătate acolo. Puteai fie să rămâi în ruină, fie să te salvezi. Ei foloseau cuvântul de care toată lumea se temea cel mai mult – „ghetou" – aruncându-l ca pe un chibrit aprins.

Mama nu a crezut nimic din toate acestea. Locuia de 10 ani deja în South Shore şi avea să mai stea acolo încă 40. Nu a crezut zvonurile alarmiste, dar, în acelaşi timp, părea vaccinată şi împotriva idealismului fără fundament. Era un om realist, cu picioarele pe pământ, care controla ceea ce-i stătea în puteri.

La Bryn Mawr, mama a devenit unul dintre cei mai activi membri ai comitetului de părinţi, ajutând la strângerea de fonduri pentru echipamente noi în clase, organizând dineuri în semn de apreciere pentru profesori şi făcând campanie pentru formarea unei clase speciale în care să fie strânşi elevii cei mai performanţi. Acest ultim demers era proiectul de suflet al directorului Lavizzo, care mersese la cursurile serale ca să-şi dea doctoratul în educaţie şi care studiase noua tendinţă de grupare a elevilor mai degrabă după abilităţi decât după vârstă – adică, în esenţă, să pui laolaltă copiii cei mai buni la învăţătură, ca să poată învăţa în ritm mai rapid.

Ideea era controversată, criticată ca fiind nedemocratică, aşa cum

sunt inevitabil toate programele pentru cei „capabili şi talentaţi”. În scurt timp, însă, acest curent a câştigat teren în toată ţara şi, în ultimii trei ani la Bryn Mawr, m-am numărat şi eu printre cei care s-au bucurat de beneficiile sale. M-am alăturat unui grup de aproximativ 20 de elevi din clase diferite, care s-a instalat într-o sală separată de restul şcolii, cu program propriu de studiu, ore de masă, muzică şi sport. Ni se ofereau oportunităţi speciale, care includeau deplasări săptămânale în sălile de curs ale unei facultăţi, ca să participăm la un seminar de scriere avansată sau să disecăm un şobolan în laboratorul de biologie. În clasă lucram foarte mult individual, stabilindu-ne singuri obiectivele şi avansând în ritmul care ni se potrivea cel mai bine.

De clasa noastră se ocupau doar anumiţi profesori; mai întâi a venit domnul Martinez şi, apoi, domnul Bennett, amândoi afro-americani, nişte bărbaţi blânzi şi cu simţul umorului, foarte atenţi la ceea ce aveau de spus elevii lor. Aveam senzaţia clară că şcoala investise în noi, iar asta cred că ne îndemna să facem şi mai multe eforturi şi să ne simţim mai bine în pielea noastră. Studiul individual nu a făcut decât să-mi alimenteze spiritul competitiv. Învăţam cu furie, ţinând pe furiş evidenţa locului pe care mă situam în clasamentul clasei noastre, în timp ce progresam de la aritmetică la elementele de bază ale algebrei, de la scrierea unor compuneri simple la referate şi eseuri. Pentru mine era ca un joc. Şi aşa cum se întâmplă în orice joc, şi aproape cu orice copil, cel mai mult îmi plăcea când eram pe primul loc.

Îi povesteam mamei tot ce se întâmpla la şcoală. Întâlnirea din pauza de prânz era urmată de o a doua pauză după-amiaza, când veneam în grabă, îmi aruncam geanta cu cărţi pe podea şi căutam repede ceva de mâncat. Îmi dau seama că nu ştiu exact cu ce se ocupa mama în orele în care noi eram la şcoală, în primul rând, pentru că, la fel ca toţi copiii, eram foarte preocupată de problemele mele, aşa că nu întrebam niciodată. Nu ştiu care era părerea ei, dacă îi plăcea rolul de casnică tradiţională sau ar fi preferat să meargă la serviciu. Ştiu doar că de fiecare dată când veneam acasă, era mâncare în frigider, şi nu doar pentru mine, ci şi pentru prietenele mele. Când mergeam în excursie cu clasa, mama se oferea aproape întotdeauna să meargă împreună cu noi, îmbrăcată într-o rochie frumoasă şi cu ruj asortat, însoţindu-ne cu autobuzul la grădina zoologică sau în vizitele la facultate.

În familie aveam un buget pentru cheltuieli, însă nu discutam foarte des despre limitele acestuia. Mama găsea mereu modalităţi să compenseze. Îşi făcea singură manichiura, îşi vopsea singură părul (pe care o dată şi l-a făcut din greşeală verde) şi se bucura de haine noi doar când i le cumpăra tata în dar, de ziua ei. Nu a fost niciodată

bogată, dar a fost întotdeauna creativă. Când eram mici, transforma ca prin minune şosetele vechi în păpuşi care semănau cu Muppets. Croşeta feţe de masă. Ea mi-a croit şi mi-a cusut cele mai multe haine, cel puţin până prin clasa a cincea, când brusc a devenit esenţial să ai o etichetă Gloria Vanderbilt pe buzunarul blugilor, aşa că am insistat să se oprească.

Din când în când schimba aspectul camerei noastre de zi cu o cuvertură nouă pe canapea şi mutând dintr-un loc în altul fotografiile sau tablourile de pe pereţi. Când se încălzea vremea, avea un adevărat ritual al curăţeniei de primăvară – dădea cu aspiratorul pe după mobilier, spăla perdelele şi geamurile, apoi scotea obloanele de furtună şi le înlocuia cu panouri de plasă, ca să intre aer proaspăt în apartamentul nostru mic şi înghesuit. De multe ori cobora pentru curăţenie şi jos, la Robbie şi Terry, mai ales după ce aceştia îmbătrâniseră şi se mişcau greu. Şi în ziua de azi, datorită mamei, este suficient să simt miros de soluţie de curăţat ca să-mi revină buna dispoziţie.

De Crăciun, mama se întrecea pe sine în materie de creativitate. Într-un an, a îmbrăcat caloriferul nostru pătrăţos din metal în bucăţi de carton colorate, care semănau cu nişte cărămizi, pe care le-a unit în aşa fel încât să pară un şemineu construit până la tavan, dotat cu etajeră şi vatră de foc. Apoi, l-a pus pe tata – artistul oficial al familiei – să picteze nişte flăcări portocalii pe fâşii de hârtie de orez foarte fină, care – luminate din spate cu lanterna – reproduceau destul de convingător focul. De Revelion, conform tradiţiei, cumpăra un coş cu delicatese, de genul celor care veneau pline cu bucăţi de brânză, stridii afumate la conservă şi diferite tipuri de salam italian. O invita la noi şi pe sora tatei, Francesca, şi ne petreceam timpul cu jocuri. La cină comandam pizza, apoi venea rândul mâncărurilor elegante, iar mama începea să aducă tăvi cu şniţele, creveţi prăjiţi şi o cremă specială de brânză întinsă pe biscuiţi Kitz. Când se apropia miezul nopţii, primeam fiecare un păhărel de şampanie.

Mama păstra un mod de gândire în privinţa creşterii copiilor pe care astăzi îl găsesc strălucit şi de neegalat – un fel de neutralitate zen, imposibil de tulburat. Aveam prieteni ale căror mame le împărtăşeau succesele şi problemele de parcă ar fi fost ale lor, dar ştiam şi mulţi alţi copii ai căror părinţi erau prea copleşiţi de propriile provocări ca să se mai ocupe şi de cele ale copiilor. Mama era, pur şi simplu, constantă. Nu se grăbea să judece şi nici să intervină. În schimb, ne urmărea în permanenţă starea de spirit şi era martor binevoitor la încercările sau triumfurile pe care le putea aduce fiecare zi. Când lucrurile mergeau prost, ne oferea doar puţină compasiune. Dacă făceam ceva extraordinar, primeam de la ea exact atâtea laude cât să ne dăm seama că era mulţumită de noi, dar niciodată prea multe, ca

să nu devină motivul pentru care făceam ceea ce făceam.

Atunci când dădea sfaturi, acestea erau de tipul dur şi pragmatic. „Nu trebuie să îţi *placă* profesoara ta”, mi-a spus într-o zi, când am venit acasă văicărindu-mă. „Femeia aceea are în cap matematica de care ai nevoie şi tu în al tău. Concentrează-te pe asta şi ignoră restul.”

Ne iubea cu consecvenţă pe mine şi pe Craig, dar nu ne controla excesiv. Scopul ei era să ne împingă în lume. „Nu cresc bebeluşi”, ne spunea ea. „Eu cresc nişte adulţi.” Ea şi tata ne ofereau mai degrabă îndrumări, decât reguli. Aceasta însemna că, în adolescenţă, nu am avut niciodată oră fixă de venit acasă. Ne întrebau, în schimb: „Care ar fi ora rezonabilă la care să vă întoarceţi acasă?” şi apoi aveau încredere în noi că o să ne ţinem de cuvânt.

Craig are o poveste despre o fată care îi plăcea în clasa a opta şi care într-o zi i-a făcut o invitaţie cu subînţeles, cerându-i să vină la ea acasă, cu precizarea că părinţii ei nu aveau să fie acolo, aşadar urma să fie singuri.

Fratele meu a trecut printr-o adevărată agonie, frământându-se dacă să meargă sau nu – entuziasmat de ocazie, dar conştient că era incorect şi ruşinos, acel gen de comportament pe care părinţii noştri nu l-ar fi trecut niciodată cu vederea. Asta nu l-a împiedicat să-i spună mamei pentru început jumătate de adevăr, anunţând-o despre fată, dar spunând că aveau să se întâlnească în parc.

Chinuit de vinovăţie încă dinainte să comită fapta, simţindu-se apăsat doar pentru că se gândise la asta, Craig a mărturisit, până la urmă, ce pusese la cale, aşteptându-se sau poate chiar sperând că mama avea să se înfurie şi să-i interzică să meargă.

Dar ea nu a făcut-o. Nu ar fi făcut asta. Nu aşa proceda ea.

L-a ascultat, dar nu l-a scutit de alegerea care trebuia făcută. În schimb, l-a aruncat din nou în agonie, cu o ridicare din umeri. „Fă cum crezi că e mai bine”, i-a spus, după care s-a întors la vasele din chiuvetă sau la grămada de rufe pe care le împăturea.

A fost încă un mic brânci dat spre lume. Sunt convinsă că, în inima ei, mama ştia deja că Craig făcuse alegerea corectă. Acum îmi dau seama că fiecare mişcare a ei se baza pe încrederea nerostită că ne crescuse să fim adulţi. Trebuia să luăm singuri deciziile care ne priveau. Era viaţa noastră, nu a ei, şi aşa avea să fie întotdeauna.

Când am împlinit 14 ani, mă consideram deja pe jumătate adult – poate chiar două treimi dintr-un adult. Avusesem prima menstruaţie, fapt pe care l-am anunţat imediat şi cu mare entuziasm tuturor celor din casă, pentru că aşa era în familia noastră. Mă încânta, de asemenea, că avansasem de la bustieră la un sutien uşor mai feminin. În loc să vin acasă la prânz, acum mâncam cu colegii mei în sala domnului Bennett, la şcoală. În loc să merg sâmbăta la Sudist acasă,

să-i ascult albumele de jazz şi să mă joc cu Rex, treceam pe lângă casa lui pe bicicletă şi mergeam mai departe, încă şase cvartale spre est, până la casa de pe Oglesby Avenue unde locuiau surorile Gore.

Surorile Gore erau cele mai bune prietene ale mele şi, într-un fel, idolii mei. Diane era în clasă cu mine, iar Pam cu o clasă în urmă. Amândouă erau frumoase – Diane avea pielea deschisă la culoare, iar Pam mai închisă – şi fiecare avea o graţie care părea să fie înnăscută. Chiar şi sora lor cu câţiva ani mai mică, Gina, emana un fel de feminitate robustă pe care ajunsesem să o consider, pur şi simplu, în stilul familiei Gore. În casa lor erau puţini bărbaţi. Tatăl lor nu locuia acolo şi se vorbea foarte rar despre el. Mai exista un frate mult mai în vârstă, care era o prezenţă insesizabilă. Doamna Gore era o femeie veselă şi frumoasă, care lucra cu normă întreagă. Avea o măsuţă de machiaj încărcată cu sticluţe de parfum, cutiuţe cu pudră compactă şi fel de fel de borcănele cu cremă care, date fiind modestia şi simţul practic al mamei, mi se păreau la fel de exotice ca şi bijuteriile. Îmi plăcea la nebunie să-mi petrec timpul la ele acasă. Pam, Diane şi cu mine vorbeam întruna despre băieţii care ne plăceau. Ne dădeam cu luciu de buze şi, apoi, ne probam pe rând hainele, descoperind brusc că o anume pereche de pantaloni ne scoate în evidenţă şoldurile. În perioada aceea, cele mai multe lucruri se petreceau în mintea mea, în timp ce stăteam singură în camera mea ascultând muzică şi visând cu ochii deschişi la un dans lent cu un băiat drăguţ sau uitându-mă pe fereastră, în speranţa că va trece cu bicicleta prin faţa casei şi va face o pasiune pentru mine. A fost, aşadar, o binecuvântare să găsesc nişte surori alături de care să trec prin anii aceştia.

Băieţii nu aveau voie în casa familiei Gore, însă dădeau târcoale în jur ca muştele. Treceau cu bicicletele în sus şi în jos pe stradă sau se aşezau pe veranda din faţă, în speranţa că Diane sau Pam ar putea să iasă şi să flirteze cu ei. Era distractiv să fiu martoră la această aşteptare, chiar dacă nu ştiam prea bine ce însemnau toate acestea. Totul în jurul meu se schimba, iar corpurile noastre se transformau. Băieţii de la şcoală căpătau deodată forme de bărbaţi şi erau stângaci, plini de energie şi cu vocile îngroşate. Unele dintre prietenele mele începuseră să arate ca nişte fete de 18 ani, se îmbrăcau cu pantaloni foarte scurţi şi bluze strâmte, afişând un aer distant şi încrezător de parcă ar fi aflat un mare secret, de parcă ar fi trecut în altă dimensiune, pe când noi, celelalte, rămăsesem nesigure şi confuze, aşteptând chemarea către lumea adulţilor şi împiedicându-ne în picioarele care ne creşteau prea repede. Eram foarte tinere şi nici măcar luciul de buze nu putea ascunde acest lucru.

La fel ca multe alte fete, am devenit conştientă de corpul meu devreme, cu mult înainte să încep măcar să arăt ca o femeie. Acum mă plimbam prin cartier cu mai multă independenţă, luând distanţă de

părinţii mei. Luam autobuzul ca să merg după-amiaza târziu la cursurile de dans de la Mayfair Academy, pe Seventy-Ninth Street, unde luam lecţii de jazz şi dans acrobatic. Câteodată o ajutam pe mama făcând anumite drumuri în locul ei. Odată cu noile mele libertăţi au venit şi vulnerabilităţi noi. Am învăţat să-mi menţin privirea fixată în faţă ori de câte ori treceam pe lângă câte un grup de bărbaţi strânşi la vreun colţ de stradă, atentă să nu le întâlnesc ochii care îmi scrutau pieptul şi picioarele. Când au apărut fluierăturile, am învăţat să le ignor. Am învăţat care erau zonele mai periculoase din cartier şi nu mergeam niciodată singură pe stradă noaptea.

Acasă, părinţii noştri au făcut o singură schimbare în casă pentru a le uşura traiul celor doi copii ai lor, acum adolescenţi în creştere. Au renovat veranda din spatele bucătăriei şi au transformat-o în dormitor pentru Craig, care era acum în primul an de liceu. Peretele separator pe care îl construise Sudistul pentru noi cu ani în urmă a fost desfiinţat. Eu m-am mutat în ceea ce fusese dormitorul părinţilor, ei au preluat fosta cameră a copiilor şi astfel, pentru prima dată, fratele meu şi cu mine am obţinut un spaţiu cu adevărat personal. Noul meu dormitor era o frumuseţe, decorat cu o cuvertură de pat şi pernuţe cu imprimeu floral în albastru şi alb, un covor aspru, bleumarin, şi un pat alb ca de prinţesă, cu o măsuţă de toaletă asortată şi o lampă – o copie aproape exactă a dormitorului pe care-l văzusem în catalogul Sears, prezentat pe o pagină întreagă, şi care-mi plăcuse la nebunie. În noile noastre camere au fost instalate extensii telefonice – telefonul meu era albastru-deschis, ca să se potrivească în noul meu decor, iar al lui Craig era negru, masculin – ca să putem să ne ocupăm de treburile noastre personale într-o semi-intimitate.

De fapt, prin telefon mi-am pus la cale primul sărut adevărat. S-a petrecut cu un băiat pe care îl chema Ronnell. Ronnell nu mergea la şcoala mea şi nici nu locuia în apropiere, dar cânta în corul de copii din Chicago alături de colega mea de clasă Chiaka şi, cu Chiaka pe post de intermediar, am stabilit cumva că ne plăceam unul pe celălalt. Discuţiile noastre la telefon erau destul de stângace, dar nu îmi păsa prea mult. Îmi plăcea sentimentul de a fi plăcută de cineva. Simţeam un fior de nerăbdare ori de câte ori suna telefonul. *Oare era Ronnell?* Nu-mi amintesc care din noi a propus să ne întâlnim într-o după-amiază în afara casei mele şi să ne sărutăm, dar am făcut planul fără nicio subtilitate – nu a fost nevoie de folosirea vreunui eufemism timid. Nu urma „să ieşim afară” sau „să mergem la plimbare”. Aveam ceva de făcut şi eram amândoi hotărâţi sută la sută.

Aşa am ajuns pe banca de piatră de lângă intrarea laterală a casei mele, în văzul ferestrelor care dădeau spre sud şi înconjurată de straturile de flori ale mătuşii, pierdută într-un sărut cald şi încremenit cu Ronnell. Nu a fost ceva care să facă pământul să se cutremure sau

extraordinar de însufleţitor, dar a fost plăcut. După cum începeam să îmi dau seama încetul cu încetul, era plăcut să te afli în preajma băieţilor. Orele pe care le petreceam în tribună uitându-mă la meciurile lui Craig pe la diverse şcoli au început să nu mi se mai pară o obligaţie de soră. Ce altceva era un meci de baschet, dacă nu o vitrină cu băieţi? Mă îmbrăcam cu blugii cei mai strâmţi şi îmi puneam multe brăţări, iar uneori o luam cu mine şi pe una din surorile Gore, ca să-mi mărească vizibilitatea în tribune. Şi, apoi, savuram fiecare minut din spectacolul plin de transpiraţie din faţa mea – săriturile şi atacurile, driblingurile şi strigătele, impulsul de masculinitate cu toate misterele ei dezvăluite. Când un băiat dintr-o echipă de juniori mi-a zâmbit într-o seară, la ieşirea de pe teren, i-am zâmbit şi eu. Aveam senzaţia că viitorul meu se transforma în ceva spectaculos.

Mă distanţam tot mai mult de părinţii mei, devenind din ce în ce mai puţin dispusă să spun cu voce tare fiecare gând care îmi trecea prin cap. Când ne întorceam acasă de la meciurile de baschet, eu rămâneam tăcută pe bancheta din spate a Buick-ului, cu sentimente prea profunde sau prea confuze ca să le împărtăşesc. Eram cuprinsă de freamătul singuratic al adolescenţei, convinsă că adulţii din jurul meu nu trecuseră niciodată prin aşa ceva.

Câteodată, seara, după ce mă spălam pe dinţi, ieşeam din baie şi găseam apartamentul cufundat în întuneric, luminile din camera de zi şi din bucătărie stinse pentru noapte, pentru că toţi ai casei se retrăseseră în camerele lor. Vedeam o strălucire pe sub uşa lui Craig şi ştiam că îşi făcea temele. Surprindeam câte un licăr de lumină de la televizor venind din camera părinţilor şi îi auzeam vorbind în şoaptă şi râzând. Aşa cum nu mă întrebam niciodată cum era pentru mama să fie casnică, la fel nu mă întrebam pe atunci nici ce înseamnă să fii căsătorit. Priveam căsnicia părinţilor mei ca pe un lucru dat. Era un fapt simplu şi solid, pe care erau construite toate patru vieţile noastre.

Mai târziu, mama avea să îmi spună că, în fiecare primăvară, când se încălzea vremea la Chicago, cocheta cu gândul de a-l părăsi pe tata. Nu ştiu dacă era adevărat că se gândea la asta sau nu. Nu ştiu dacă lua în serios ideea vreme de o oră, o zi sau în cea mai mare parte a anotimpului, dar pentru ea era o fantezie activă, ceva ce părea sănătos şi care poate chiar îi dădea energie, aproape ca un ritual.

Acum înţeleg că şi într-o căsnicie fericită poate exista un necaz, că este un contract pe care este bine să-l reînnoieşti din când în când, chiar în particular şi pe tăcute – chiar şi de unul singur. Nu cred că mama i-a spus vreodată direct tatei care erau îndoielile şi nemulţumirile ei, după cum nu cred că i-a spus nici despre alternativa la care visa atunci. Se imagina pe ea însăşi undeva, pe o insulă tropicală? Cu un alt gen de bărbat, într-o altă casă sau într-un birou la

care să lucreze în loc să crească doi copii? Nu ştiu şi presupun că aş putea să o întreb pe mama, care a trecut de 80 de ani, dar nu cred că asta contează.

Dacă nu aţi petrecut nicio iarnă la Chicago, daţi-mi voie să v-o descriu: uneori trec şi o sută de zile sub un cer cenuşiu, care pare să stea ca un capac de oţel deasupra oraşului. Dinspre lac bat vânturi îngheţate şi şfichiuitoare. Zăpada cade în nenumărate feluri, în mormane grele ce se formează ziua şi noaptea, în rafale ce mătură trotuarele, ca o zloată demoralizantă sau ca într-o poveste, cu fulgi mari şi pufoşi. De regulă, există şi gheaţă, chiar foarte multă, depusă în strat gros pe trotuare şi pe parbrize, şi care trebuie răzuită. Probabil ştiţi sunetul acela de răzuire care se aude dimineaţa devreme – acel *hârş, hârş, hârş* – când oamenii îşi curăţă maşinile înainte de a merge la serviciu. Vecinii tăi, de nerecunoscut sub straturile de haine groase, umblă cu capul în jos, să se ferească de vânt. Maşinile de deszăpezire duduie pe străzi, iar zăpada albă este adunată în grămezi şi murdărită, până când nimic nu mai este imaculat.

În cele din urmă, se întâmplă totuşi ceva. Începe o revenire lentă. Poate fi ceva subtil, o uşoară umiditate în aer, o lumânare discretă a cerului. Puterile iernii încep să slăbească şi simţi acest lucru mai întâi în suflet. La început nu eşti sigur, dar, apoi, totul devine convingător. Pentru că, de-acum, soarele străluceşte pe cer şi muguri mici apar prin copaci, iar vecinii renunţă la hainele groase. Şi chiar şi în gândurile tale se simte o anume prospeţime, în dimineaţa în care te hotărăşti să deschizi toate ferestrele din casă ca să cureţi geamurile şi pervazurile. Este un moment în care ai timp să meditezi, să te întrebi dacă nu cumva ai ratat alte oportunităţi devenind soţia acestui bărbat, în această casă şi cu aceşti copii.

Poate că îţi petreci toată ziua gândindu-te la noi moduri de a trăi, până când, în cele din urmă, închizi toate ferestrele şi goleşti în chiuvetă găleata cu soluţie de curăţat. Şi poate că atunci revin toate certitudinile, pentru că, da, a venit cu adevărat primăvara, şi tu ai luat din nou decizia să rămâi.

CAPITOLUL 5

Mama s-a întors, până la urmă, la serviciu exact în perioada în care am început eu liceul, catapultându-se afară din casa noastră şi din cartier până în inima densă, cu zgârie-nori, a oraşului Chicago, unde găsise un post de secretară la o bancă. Şi-a cumpărat haine pentru birou şi a început să facă naveta în fiecare dimineaţă, luând autobuzul spre nord de pe bulevardul Jeffery sau mergând cu tata în Buick, dacă se întâmpla să li se potrivească ora de începere a programului. Pentru ea, serviciul a fost o bine-venită schimbare de rutină, iar pentru familie era, într-o oarecare măsură, o necesitate financiară. Părinţii mei plăteau taxă pentru ca Craig să poată merge la o şcoală catolică. El se gândea deja la facultate, iar eu veneam repede din urmă.

Fratele meu îşi încheiase perioada de creştere, era acum un uriaş graţios cu o neobişnuită vioiciune în picioare, considerat unul dintre cei mai buni jucători de baschet din oraş. Acasă mânca foarte mult. Bea litri întregi de lapte, devora mai multe pizza mari la o singură masă şi deseori mai lua nişte gustări între cină şi culcare. Reuşea, aşa cum reuşise întotdeauna, să fie în acelaşi timp relaxat şi foarte concentrat, să păstreze armate întregi de prieteni şi să ia note bune în timp ce se afirma ca sportiv. A călătorit mult prin Midwest cu o echipă din care făcea parte un superstar în devenire, pe nume Isiah Thomas, care avea să aibă mai târziu o carieră remarcabilă în NBA. Când a intrat la liceu, Craig a fost căutat de unii dintre cei mai buni antrenori de la şcolile publice din Chicago, care voiau să-şi completeze listele de jucători. Aceste echipe atrăgeau un public numeros, precum şi căutători de tinere talente pentru facultăţi, însă părinţii mei nu erau cu niciun chip de acord să-l lase pe Craig să-şi sacrifice dezvoltarea intelectuală pentru gloria de scurtă durată a unui jucător de baschet vedetă în liceu.

Cu o echipă puternică în Liga Catolică de Baschet şi cu o programă riguroasă, Mount Carmel părea să fie cea mai bună soluţie – să merite miile de dolari plătite de părinţii mei. Profesorii lui Craig erau preoţi în sutană pentru care formula de adresare era „Părinte”. Cam 80 la sută dintre colegii lui erau albi, mulţi dintre ei copii de catolici irlandezi din cartierele muncitoreşti de albi din vecinătate. Până să termine primul an, fratele meu era deja curtat de echipe de Divizia 1 ale unor facultăţi, dintre care câteva i-ar fi oferit, probabil, şcolarizare gratuită. Părinţii mei au rămas, însă, devotaţi ideii că Craig trebuia să-şi păstreze toate opţiunile disponibile, cu scopul de a ajunge la cea mai bună facultate cu putinţă. Costurile reprezentau o problemă pe care şi-o asumau în exclusivitate.

Din fericire, liceul meu nu ne-a costat nimic, cu excepţia biletelor de

autobuz. Am fost suficient de norocoasă să iau examenul la cel mai bun liceu din Chicago, Whitney M. Young, situat în ceea ce era pe atunci o zonă în plină renaştere la vest de Loop şi care, după doar câţiva ani de existenţă, era pe cale să devină cea mai bună şcoală publică din oraş. Whitney Young a fost denumit după un activist pentru drepturi civile şi s-a deschis în 1975, ca o alternativă bine gândită la transportul copiilor cu autobuzele. Aflat exact pe linia de demarcaţie dintre partea de nord şi cea de sud a oraşului, cu profesori deschişi la minte şi dotări nou-nouţe, şcoala a fost gândită ca un fel de nirvana a oportunităţilor egale, menită să atragă elevi performanţi de toate culorile. Cotele de admitere stabilite de inspectoratul şcolar din Chicago cereau ca elevii să fie 40 la sută negri, 40 la sută albi şi 20 la sută hispanici sau de altă origine. Realitatea era uşor diferită. Pe vremea mea, cam 80 la sută dintre elevi nu erau albi.

Chiar şi mersul la şcoală, în prima mea zi în clasa a noua, a fost o întreagă şi nouă odisee, ce a presupus 90 de minute de călătorie obositoare, pe două linii diferite de autobuz şi un transfer în centru. În acea dimineaţă m-am extras greu din pat la ora cinci, m-am îmbrăcat doar cu haine noi şi mi-am pus o pereche frumoasă de cercei, neştiind ce anume mă aştepta la celălalt capăt al expediţiei mele cu autobuzele. Am luat micul dejun fără să am cea mai mică idee când avea să fie prânzul. Mi-am luat rămas-bun de la părinţi, fără să-mi fie clar dacă la sfârşitul zilei aveam să mai fiu aceeaşi. Liceul însemna transformare, iar Whitney Young, pentru mine, era o frontieră foarte clară.

Şcoala în sine era şocant de modernă, ca nicio altă şcoală pe care o mai văzusem vreodată – formată din trei clădiri mari, în formă de cub, dintre care două erau unite printr-o pasarelă de sticlă cu aspect futurist, care traversa artera principală a bulevardului Jackson. Clasele erau proiectate cu grijă, după un concept deschis. Exista o clădire întreagă dedicată artelor, cu săli pentru cor şi formaţii instrumentale, alte încăperi fiind dotate pentru fotografie şi olărit. Întregul loc era construit ca un templu al învăţării. Elevii curgeau ca un şuvoi prin intrarea principală, hotărâţi încă din prima zi.

Învăţau în jur de 1.900 de elevi la Whitney Young, iar din punctul meu de vedere păreau toţi mai mari şi mai încrezători decât aveam să fiu eu vreodată, stăpâni pe fiecare circumvoluţiune a creierului lor şi încărcaţi cu energia dată de fiecare răspuns corect la testul cu variante multiple, standardizat pentru tot oraşul. Privind în jur, m-am simţit neînsemnată. La Bryn Mawr fusesem unul dintre copiii mari, iar acum eram printre cei mai mici elevi de liceu. La coborârea din autobuz am observat că, pe lângă genţile cu cărţi, multe fete aveau şi poşete.

Grijile pe care mi le făceam cu privire la liceu, dacă ar fi fost să fie catalogate, începeau toate sub un titlu general: *Sunt destul de bună!* Era

o întrebare care m-a frământat de-a lungul primei luni, chiar şi atunci când am început să mă acomodez, chiar şi atunci când m-am obişnuit cu sculatul înainte să se ivească zorile şi cu navigatul dintr-o clădire în alta, la ore. Whitney Young era împărţit în cinci „case”, fiecare servind ca o bază pentru membrii ei şi având rolul de a aduce o anume intimitate în experienţa unei şcoli mari. Eu eram în Gold House, condusă de un director adjunct pe care îl chema domnul Smith şi care, din întâmplare, locuia la câteva case de familia mea, pe Euclid Avenue. De-a lungul anilor, făcusem tot felul de lucruri bizare pentru domnul Smith şi familia lui, care mă angajau pentru orice, de la dădăcit copiii şi dat lecţii de pian, până la dresarea căţelului lor imposibil de dresat. Întâlnirea la şcoală cu domnul Smith a fost o uşoară alinare, o punte între Whitney Young şi cartierul meu, dar care nu a reuşit să îmi calmeze prea mult neliniştea.

La Whitney Young veneau doar câţiva copii de la mine din cartier. Vecinul şi prietenul meu Terri Johnson intrase şi el, la fel şi colega mea de clasă Chiaka, pe ei îi cunoşteam şi cu ei eram într-o competiţie prietenească încă de la grădiniţă, plus unul sau alţi doi băieţi. Cu unii mergeam împreună în autobuz dimineaţa şi înapoi acasă, la sfârşitul zilei, dar la şcoală eram răspândiţi în case diferite, de cele mai multe ori pe cont propriu. De asemenea, eram pentru prima dată în viaţă fără protecţia discretă a fratelui meu mai mare. Până atunci, în felul lui amabil şi zâmbitor, Craig înlăturase foarte convenabil toate barierele şi pentru mine. La Bryn Mawr, el îi cucerise pe profesori cu drăgălăşenia lui şi câştigase respectul celorlalţi copii pe terenul de joacă. Lăsase în urma lui o aură în care eu trebuia doar să păşesc. Aproape oriunde aş fi mers, eram cunoscută ca sora mai mică a lui Craig Robinson.

Acum eram, însă, pur şi simplu, Michelle Robinson, fără niciun Craig ataşat. La Whitney Young trebuia să mă afirm singură. Strategia mea iniţială a fost să stau retrasă şi să-i observ pe noii mei colegi. Cine erau copiii aceştia, la urma urmei? Tot ce ştiam era că erau deştepţi. Demonstrativ deştepţi. Selectiv deştepţi. Cei mai deştepţi copii din oraş, se pare. Dar nu eram şi eu? Nu ajunseserăm toţi aici – eu şi Terri şi Chiaka – pentru că eram deştepţi ca ei?

Adevărul este că nu ştiam răspunsul. Nu aveam idee dacă eram sau nu deştepţi ca ei.

Ştiam doar că eram elevii cei mai buni veniţi din ceea ce era considerată a fi o şcoală mediocră, majoritară de negri, dintr-un cartier mediocru, majoritar de negri. Dar dacă nu era suficient? Dar dacă, după toată această agitaţie, se dovedea că fuseserăm cei mai buni dintre cei mai slabi?

Această îndoială nu mi-a ieşit din minte la şedinţa de orientare, în primele mele ore de biologie şi de engleză de la liceu, în timpul

discuţiilor oarecum stângace prin care făceam cunoştinţă cu noii mei prieteni, la cantină. *Nu este suficient. Nu este suficient.* Mă îndoiam de locul din care veneam şi de ceea ce crezusem despre mine până atunci. Era ca o celulă malignă care ameninţa să se dividă necontrolat, dacă nu găseam o modalitate să o opresc.

Chicago, aveam să aflu, era un oraş mult mai mare decât îmi imaginasem vreodată. Am avut această revelaţie în parte datorită celor trei ore pe care le petreceam acum zilnic în autobuz, urcându-mă la Seventy-Fifth Street şi navigând printr-un labirint de staţii, deseori nevoită să stau în picioare pentru că era prea aglomerat ca să găsesc vreun loc.

Pe fereastră se derula lent şi îndelung priveliştea din South Side în toată splendoarea lui, cu micile lui magazine şi locurile cu gratii încă zăvorâte în lumina cenuşie a zorilor, cu terenurile lui de baschet şi locurile de joacă pavate încă pustii. Mergeam spre nord pe Jeffery şi, apoi, spre vest pe Sixty-Seventh Street, apoi, din nou spre nord, virând şi oprind la fiecare două cvartale ca să mai urce oameni. Traversam Jackson Park Highlands şi Hyde Park, unde se afla campusul Universităţii din Chicago, ascuns după o poartă masivă din fier. După ceea ce mi se părea o eternitate, acceleram, în cele din urmă, pe Lake Shore Drive, urmărind curbura lacului Michigan spre centru.

Nu ai cum să grăbeşti o cursă cu autobuzul, pot să vă spun asta cu siguranţă. Te urci şi înduri. În fiecare dimineaţă, schimbam autobuzele în centru, pe Michigan Avenue, în plină oră de vârf, şi luam o cursă spre vest pe strada Van Buren, unde măcar priveliştea era mai interesantă, cum treceam pe lângă clădirile unor bănci, cu uşi mari, aurite, şi pe lângă băieţii de serviciu din faţa hotelurilor scumpe. Pe fereastră vedeam bărbaţi şi femei în haine şic – costume, fuste şi tocuri care ţăcăneau pe caldarâm care mergeau la serviciu cu cafeaua în mână şi cu un aer foarte important. Încă nu ştiam că oamenii aceia erau profesionişti, specialişti. Încă nu ştiam câte diplome trebuie să fi obţinut ca să capete acces în înaltele castele corporatiste aliniate pe Van Buren. Dar îmi plăcea cât de hotărâţi arătau.

Între timp, la şcoală strângeam pe tăcute frânturi de informaţii, încercând să-mi găsesc locul în *intellighenţia* adolescentină. Până acum, experienţa mea cu copiii din alte cartiere se limitase la vizitele diverşilor verişori şi la câteva tabere de o zi organizate vara de municipalitate la plaja Rainbow, unde toţii copiii proveneau din partea de sud a oraşului şi niciunul nu era bogat. La Whitney Young am cunoscut copii albi care locuiau în partea de nord – o zonă din Chicago ce era pentru mine ca partea nevăzută a Lunii, un loc la care nu mă gândeam niciodată şi nici nu aveam vreun motiv să merg acolo.

Mai mult mi-a stârnit curiozitatea descoperirea pe care am făcut-o relativ repede, cum că exista o elită afro-americană. Cei mai mulţi dintre noii mei prieteni erau negri, dar aceasta nu se traducea obligatoriu, după cum am constatat, într-o similitudine a experienţelor noastre. Unii dintre ei aveau părinţi avocaţi sau medici şi păreau să se cunoască între ei prin intermediul unui club social afro-american numit Jack and Jill. Fuseseră în vacanţe la schi şi în excursii pentru care era nevoie de paşaport. Vorbeau despre lucruri care îmi erau străine, ca lucratul ca intern pe perioada verii şi facultăţile istorice pentru negri. Unul dintre colegii mei de clasă negri, un băiat tocilar care era întotdeauna amabil cu oricine, avea părinţi care fondaseră o mare companie de produse de înfrumuseţare şi locuia într-unul dintre cele mai luxoase blocuri din centru.

Aceasta era noua mea lume. Nu vreau să spun că toţi cei de la şcoală erau bogaţi sau foarte sofisticaţi, pentru că nu era cazul. Erau o mulţime de copii care veneau din cartiere ca al meu şi care se luptaseră cu mai multe greutăţi decât avusesem eu vreodată. Însă, primele luni pe care le-am petrecut la Whitney Young mi-au permis să arunc o privire spre ceva ce până atunci fusese invizibil – aparatul privilegiilor şi al conexiunilor, ce semăna cu o reţea de scări pe jumătate ascunse şi frânghii de ghidare suspendate, gata să-i conducă pe unii, dar nu pe toţi, până la cer.

Primele mele note luate la liceu s-au dovedit a fi bune, la fel şi cele care le-au urmat. În primii ani, am început să construiesc acelaşi gen de încredere pe care am avut-o la Bryn Mawr. Cu fiecare mică realizare, cu fiecare eşec pe care reuşeam să îl evit, îndoielile mă părăseau încetul cu încetul. Îmi plăceau cei mai mulţi dintre profesorii mei. Nu îmi era frică să ridic mâna la ore. La Whitney Young nu era niciun pericol să fii deştept. Se presupunea că toată lumea aspira la facultate, ceea ce însemna că nu îţi ascundeai niciodată inteligenţa de teamă că ar putea să-ţi spună cineva că vorbeşti ca o fată albă.

Îmi plăcea orice materie care implica faptul de a scrie şi munceam din greu la cursul pregătitor pentru matematică. La franceză mă descurcam destul de bine. Aveam colegi care erau întotdeauna cu un pas sau doi înaintea mea şi ale căror realizări păreau obţinute fără efort, dar încercam să nu las asta să mă afecteze. Începeam să înţeleg că aş fi putut să recuperez deseori prin ore suplimentare de studiu. Nu eram o elevă de nota 10 pe linie, dar am încercat întotdeauna şi, în unele trimestre, am fost foarte aproape.

Între timp, Craig intrase la Universitatea Princeton şi eliberase camera amenajată din veranda din spate de pe Euclid Avenue, lăsând în vieţile noastre un gol de doi metri şi 90 de kilograme. Frigiderul nostru era acum mult mai puţin încărcat cu carne şi lapte, telefonul nu

mai era blocat de fetele care sunau să stea de vorbă cu el. Primise oferte de la universităţi mari, care i-au propus burse şi tot ce ţinea de existenţa unei vedete a baschetului, dar, încurajat de părinţii noştri, el a ales Princeton, care costa mai mult, dar, după cum vedeau ei lucrurile, şi promitea mai multe. Tata plesnea de mândrie când Craig a intrat în echipa de baschet de la Princeton. Nesigur pe picioare şi folosindu-se de două bastoane ca să meargă, încă se mai bucura de drumurile lungi cu maşina. Schimbase vechiul Buick cu unul nou, tot 225, de data aceasta un maroniu închis, strălucitor. Când putea să îşi ia liber de la munca la staţia de epurare, conducea 12 ore prin Indiana, Ohio, Pennsylvania şi New Jersey ca să ajungă la unul dintre meciurile lui Craig.

Dată fiind distanţa până la Whitney Young, îmi vedeam părinţii mult mai puţin şi, privind acum înapoi, cred că a fost o perioadă în care au fost foarte singuri, care a necesitat o oarecare adaptare. Acum eram mai mult plecată decât acasă. Sătui să stăm în picioare în cele 90 de minute ale drumului cu autobuzul până la şcoală, Terri Johnson şi cu mine am pus la cale un plan care presupunea să plecăm de acasă cu 15 minute mai devreme în fiecare dimineaţă, ca să prindem un autobuz ce mergea în direcţia opusă şcolii. Mergeam cu el câteva staţii până într-o zonă mai puţin aglomerată, unde ne dădeam jos, traversam strada şi luam autobuzul nostru obişnuit spre nord, mult mai gol decât ar fi fost pe Strada 75, unde ne-am fi urcat în mod normal. Încântaţi de isteţimea noastră, ne aşezam repede pe scaune şi, apoi, vorbeam sau învăţam tot drumul până la şcoală.

Serile ne târâm înapoi pe uşa casei în jur de şase sau şapte, la timp pentru o cină rapidă şi ocazia de a sta de vorbă cu părinţii mei despre cele întâmplate în ziua respectivă. Însă, de îndată ce vasele erau spălate, dispăream să îmi fac temele, deseori mergând cu cărţile jos, la raftul cu enciclopedii de pe casa scărilor, lângă apartamentul lui Robbie şi Terry, pentru intimitate şi pentru linişte.

Părinţii mei nu au vorbit nici măcar o dată despre efortul de a plăti facultatea, dar ştiam destule ca să îmi dau seama că nu le era uşor. Când profesoara mea de franceză a anunţat că organizează o excursie opţională la Paris pentru cei care pot să plătească, nici nu mi-a trecut prin cap să vorbesc despre asta acasă. Aceasta era diferenţa dintre mine şi copiii de la Jack and Jill, dintre care mulţi îmi erau acum prieteni apropiaţi. Aveam o casă bine aranjată unde eram iubită, bani pentru autobuz să traversez oraşul până la şcoală şi o masă caldă când veneam seara acasă. Mai mult de atât nu voiam să le cer părinţilor.

Şi, totuşi, într-o seară, părinţii mei mi-au spus să stau jos, cu un aer nedumerit. Mama aflase despre excursia în Franţa de la mama lui Terri Johnson.

„De ce nu ne-ai spus?”, m-a întrebat ea.

„Pentru că e prea scump.”

„Nu tu hotărăşti asta, Miche”, mi-a spus tata cu un ton blând, aproape ofensat. „Şi cum să hotărâm noi, dacă nici măcar nu ştim despre asta?”

M-am uitat la amândoi, fără să ştiu ce să spun. Mama se uita la mine, cu privirea ei liniştită. Tata se schimbase de uniforma de la serviciu într-o cămaşă albă, curată. Abia trecuseră de 40 de ani şi erau căsătoriţi de aproape 20. Niciunul din ei nu fusese vreodată în vacanţă în Europa. Nu mergeau în excursii la mare şi nu ieşeau la cină. Nu-şi cumpăraseră o casă. Investiţiile lor eram noi, Craig şi cu mine. Pentru noi cheltuiau totul.

Câteva luni mai târziu, m-am urcat în avion spre Paris împreună cu profesoara şi cu zece-doisprezece colegi de la Whitney Young. Urma să stăm într-un hostel, să vizităm Muzeul Luvru şi Turnul Eiffel. Aveam să ne cumpărăm *crêpes au fromage* de la tarabele de pe stradă şi să ne plimbăm pe malurile Senei. Vorbeam franceza ca nişte puştani de liceu din Chicago, dar cel puţin vorbeam franceză. În timp ce avionul se îndepărta încet de terminal, în ziua aceea, m-am uitat înapoi spre aeroport, ştiind că mama stătea undeva în spatele geamurilor negre, îmbrăcată cu paltonul de iarnă, şi îmi face semn de rămas-bun. Îmi amintesc când au pornit motoarele avionului cu un zgomot şocant de puternic. Apoi am început să rulăm spre pistă şi să ne îndreptăm în sus, iar acceleraţia mi-a cuprins pieptul şi m-a împins cu putere în spătarul fotoliului, în cele câteva clipe stranii, chiar înainte să simţi desprinderea de pământ.

În stilul elevilor de liceu de pretutindeni, mie şi prietenilor mei ne plăcea să umblăm hai-hui. Hoinăream gălăgioşi şi hoinăream în public. În zilele în care ieşeam de la şcoală mai devreme sau aveam teme puţine, plecam în cârduri de la
Whitney Young spre centrul oraşului Chicago, până la mallul cu opt etaje de la Water Tower Place. Odată ajunşi acolo, ne plimbam pe scările rulante în sus şi în jos, ne cheltuiam banii pe popcorn gourmet de la Garrett’s şi ocupam mesele de la McDonald’s mult mai multă vreme decât ar fi fost rezonabil, având în vedere cât de puţină mâncare comandam. Treceam în revistă blugii de designer şi poşetele de la Marshall Field’s, deseori urmăriţi pe ascuns de agenţii de pază cărora nu le plăcea cum arătam. Câteodată mergeam la film.

Eram fericiţi – fericiţi cu libertatea noastră, fericiţi să fim împreună, fericiţi că oraşul părea să strălucească mai puternic în zilele în care nu ne gândeam la şcoală. Eram copii de oraş care învăţau să cutreiere.

Petreceam mult timp cu o colegă de clasă pe nume Santita Jackson, care dimineaţa urca în autobuzul de pe Jeffery la câteva staţii după mine şi care mi-a devenit una dintre cele mai bune prietene din liceu.

Santita avea nişte ochi negri frumoşi, obrajii plini şi comportamentul unei femei înţelepte, chiar şi la 16 ani. La şcoală, era unul dintre acei elevi care se înscria la orice curs avansat disponibil şi părea să exceleze la toate. Purta fustă atunci când toate celelalte purtau blugi şi cânta cu o voce atât de clară şi de puternică, încât a ajuns, după mulţi ani, să plece în turnee în grupul de acompaniament al Robertei Flack. Era totodată profundă şi asta îmi plăcea cel mai mult la Santita. La fel ca mine, putea să fie frivolă şi poznaşă când eram într-un grup mai mare, dar, când eram singure, deveneam meditative şi concentrate, două fete-filosof care încercau să rezolve problemele din vieţile noastre, mari şi mici. Petreceam ore întregi întinse pe podea în camera Santitei de la etajul doi al casei în stil Tudor în care locuia familia ei, în Jackson Park Highlands, o zonă mai avută din partea de sud. Discutam încotro se îndreptau vieţile noastre, despre lucrurile care ne enervau, ce înţelegeam despre lume şi ce nu. Ca prietenă, ştia să asculte şi era perspicace, şi încercam să fiu şi eu la fel.

Tatăl Santitei era celebru. Acesta era faptul cel mai important, imposibil de ignorat, din viaţa ei. Era fiica reverendului Jesse Jackson, înfocatul predicator baptist şi lider politic din ce în ce mai puternic. Jackson lucrase îndeaproape cu Martin Luther King şi căpătase el însuşi anvergură naţională în anii 1970, ca fondator al unei organizaţii politice denumite Operation PUSH, care susţinea drepturile afro-americanilor marginalizaţi. Când eram noi în liceu, el devenise o celebritate incontestabilă – charismatic, cu legături sus-puse şi permanent în mişcare. Făcea turnee prin ţară, fermecând mulţimile cu apelurile lui tunătoare ca negrii să se scuture de stereotipurile de ghetou şi să-şi revendice multă vreme refuzata forţă politică. El predica despre efortul neobosit prin care oamenii trebuiau să-şi sporească puterea prin ei înşişi. „Jos cu drogurile, trăiască speranţa!”, transmitea el publicului. Îi punea pe copiii de şcoală să semneze angajamente că aveau să închidă televizoarele şi să dedice câte două ore temelor în fiecare seară. Îi punea pe părinţi să promită că aveau să se implice şi ei. Pleda împotriva sentimentelor de eşec care cuprinseseră atâtea comunităţi afro-americane, cerându-le imperativ oamenilor să nu-şi mai plângă singuri de milă şi să-şi asume propriile destine. „Nimeni, dar chiar nimeni”, striga el, „nu este atât de sărac încât să nu închidă televizorul două ore în fiecare seară!”

Era palpitant să te afli la Santita acasă. Locul era spaţios şi puţin cam haotic, căminul unei familii cu cinci copii, ticsit cu mobilă victoriană masivă şi cu obiectele vechi din sticlă pe care le colecţiona mama Santitei, Jacqueline. Doamna Jackson, cum îi spuneam eu, era o fire comunicativă, cu un râs molipsitor. Purta rochii largi, colorate, şi servea mâncarea pe o masă uriaşă din sufragerie, invitând pe oricine apărea pe acolo, în general, oameni care făceau parte din ceea

ce ea numea „mişcarea”. Aceasta includea oameni de afaceri, politicieni şi poeţi, plus o ceată de vedete, de la cântăreţi până la sportivi.

Când reverendul Jackson era acasă, în locuinţă pulsa o energie diferită. Obişnuinţele erau date deoparte, conversaţiile la cină se prelungeau până târziu în noapte. Consilierii veneau şi plecau, se făceau într-una planuri. Spre deosebire de apartamentul meu din Euclid, unde preocupările părinţilor mei rareori depăşeau fericirea şi drumul spre succes al familiei, soţii Jackson păreau prinşi în ceva mai mare, mai dezordonat şi aparent mai de impact. Angajamentul lor era spre exterior, comunitatea lor era mare, misiunea importantă. Santita şi fraţii ei erau crescuţi să fie activi politic. Ştiau cum şi ce să boicoteze. Mărşăluiau pentru cauzele tatălui lor. Îl însoţeau în călătoriile lui de lucru, vizitând locuri precum Israel şi Cuba, New York şi Atlanta. Stăteau pe scenă în faţa mulţimilor uriaşe şi învăţau să absoarbă anxietatea şi controversele ce veneau din a avea un tată, poate că mai ales un tată negru, activ în viaţa publică. Reverendul Jackson avea gărzi de corp – nişte bărbaţi mari, tăcuţi, care mergeau împreună cu el. La acea vreme, înregistrasem doar în trecere că viaţa i-ar fi fost ameninţată.

Santita îşi adora tatăl şi era mândră de activitatea lui, dar încerca totodată să-şi trăiască şi viaţa proprie. Şi ea, şi eu eram pentru întărirea caracterului tineretului de culoare din toată America, dar, în acelaşi timp, eram disperate să ajungem la Water Tower Place înainte să se termine reducerile la pantofii de sport K-Swiss. Deseori ne găseam în situaţia de a împrumuta o maşină sau de a căuta pe cineva să ne ducă. Pentru că eu trăiam într-o familie cu o singură maşină şi cu doi părinţi la serviciu, şansele erau, de obicei, mai mari în casa familiei Jackson, unde doamna Jackson avea şi o camionetă placată cu lemn, şi o mică maşină sport. Uneori ne lipeam de unii membri ai personalului sau de vizitatorii care veneau şi plecau. Ceea ce sacrificam era controlul. Aceasta a fost una dintre primele lecţii pe care le-am învăţat fără să vreau despre viaţa politică: orarele şi planurile par să nu reziste niciodată. Chiar dacă stai pe marginea îndepărtată a vârtejului, tot îi simţi rotaţia. Santita şi cu mine ne trezeam deseori blocate de vreo întârziere care avea legătură cu tatăl ei – o şedinţă care se lungise, un avion care întârzia la aterizare – sau rezolvam printr-o serie de improvizaţii de ultimă clipă. Ne gândeam să ne întoarcem de la şcoală cu maşina sau să mergem la mall, şi, în schimb, ajungeam la un miting în Cartierul de Vest sau aşteptam ore în şir la sediul Operation PUSH, în Hyde Park.

Într-o zi, ne-am trezit mărşăluind cu o mulţime de susţinători ai lui Jesse Jackson la parada de Ziua lui Bud Billiken. Parada, numită după un personaj de ficţiune dintr-un ziar din vremuri de mult trecute, este

una dintre principalele tradiţii din South Side şi are loc în fiecare august – o sărbătoare cu fanfare în marş şi care alegorice, care se întinde pe aproape trei kilometri de-a lungul Martin Luther King Jr. Drive, prin inima cartierului afro-american căruia i se spunea pe vremuri Centura Neagră, dar a fost rebotezat mai târziu Bronzeville. Parada de Ziua lui Bud Billiken se ţinea din 1929, un simbol al mândriei de a fi afro-american. Dacă erai orice fel de lider al comunităţii sau politician, era – şi este până în ziua de azi – mai mult sau mai puţin obligatoriu să vii şi să parcurgi traseul.

Nu ştiam la vremea respectivă, dar vârtejul din jurul tatălui Santitei începea să se rotească mai tare. Jesse Jackson mai avea câţiva ani până să facă oficial o tentativă de a candida la preşedinţia Statelor Unite, ceea ce înseamnă că începuse să ia în calcul ideea din perioada în care noi eram în liceu. Era nevoie să strângă bani şi să stabilească legături. Candidatura la preşedinţie, înţeleg acum, este un efort complet şi care consumă totul pentru fiecare persoană implicată, iar campaniile bune presupun o pregătire prealabilă a terenului, ceea ce poate adăuga câţiva ani acestui efort. Stabilindu-şi acest obiectiv pentru alegerile din 1984, Jesse Jackson ar fi devenit al doilea afro-american care ducea o campanie naţională serioasă la preşedinţie, după candidatura fără succes din 1972 a membrei Congresului Shirley Chisholm. Bănuiesc că, la momentul paradei, avea deja în minte unele dintre aceste lucruri.

Ceea ce ştiam era că mie, una, nu-mi făcea plăcere să mă aflu acolo, sub un soare arzător, îmbrâncită între baloane şi portavoce, între tromboane şi grupuri de oameni care ovaţionau. Fanfara era distractivă şi chiar însufleţitoare, dar era ceva acolo, ceva legat de politică, în general, care mă dezgusta. În primul rând, pentru că eram o persoană căreia îi plăcea ca lucrurile să fie clare şi planificate în avans, iar, din ceea ce puteam să-mi dau seama atunci, părea să nu fie nimic clar la viaţa în politică. Parada nu fusese în planurile mele. Din câte îmi aduc aminte, Santita şi cu mine nu avuseserăm nicio intenţie să mergem. Fusesem luate pe sus în ultima clipă, poate de mama sau de tatăl ei, sau poate de cineva din mişcare care ne-a prins înainte să apucăm să punem în practică orice am fi avut în planul nostru pentru ziua respectivă. Dar ţineam foarte mult la Santita şi eram un copil politicos, care, de cele mai multe ori, făcea cum îi spuneau adulţii, aşa că asta am făcut. M-am aruncat în vârtejul gălăgios de la parada de Ziua lui Bud Billiken.

Am ajuns în seara aceea acasă, pe Euclid Avenue, şi am găsit-o pe mama râzând.

„Tocmai te-am văzut la televizor”, mi-a spus.

Se uitase la ştiri şi mă văzuse mergând lângă Santita, dând din mână şi zâmbind. Ceea ce o făcuse să râdă, presupun, era că sesizase şi

disconfortul meu – faptul că fusesem prinsă în ceva ce aş fi preferat să nu fac.

Când a venit vremea să ne interesăm de facultăţi, Santita şi cu mine ne-am orientat amândouă spre şcoli de pe Coasta de Est. Ea s-a dus să încerce la Harvard, dar a fost dezamăgită când un membru al comisiei de admitere a hărţuit-o pe tema politicii duse de tatăl ei, când tot ce-şi dorea ea era să fie evaluată după propria persoană. Eu am petrecut un weekend în vizită la Craig, la Princeton, unde el părea să fi intrat într-un ritm foarte productiv de jucat baschet, mers la cursuri şi pierdut vremea la un centru din campus destinat studenţilor minoritari. Campusul era mare şi frumos – o şcoală din Ivy League îmbrăcată în iederă –, iar prietenii lui Craig păreau destul de drăguţi. Nu am stat mai mult pe gânduri. Niciuna dintre rudele mele apropiate nu avusese vreo experienţă directă în privinţa facultăţilor, aşa că nu era prea mult, dacă era ceva, de discutat şi de analizat. Aşa cum fusese întotdeauna cazul, îmi închipuiam că orice îi plăcea lui Craig avea să îmi placă şi mie şi orice putea să realizeze el, puteam şi eu. Acestea fiind zise, Princeton a devenit prima mea opţiune pentru facultate. La începutul anului terminal la Whitney Young, m-am dus la o primă întâlnire obligatorie cu consilierul şcolar la care fusesem repartizată, să discutăm despre facultate.

Nu pot să vă spun prea multe despre consilier, pentru că, deliberat şi aproape instantaneu, mi-am şters această experienţă din minte. Nu-mi amintesc vârsta ei sau rasa, nici cum s-a uitat la mine în ziua în care am intrat pe uşa biroului, plină de mândrie că eram pe cale să termin liceul în primele zece procente de la mine din clasă, că fusesem aleasă trezorier, că făceam parte din Societatea Naţională de Onoare şi reuşisem să-mi înving mai toate temerile cu care venisem, emoţionată, în clasa a noua. Nu-mi amintesc dacă ea s-a uitat pe foaia mea matricolă înainte sau după ce mi-am anunţat interesul de a mă alătura fratelui meu la Princeton, în toamna următoare.

Este posibil, de fapt, ca în scurta noastră întâlnire consiliera să-mi fi spus lucruri pozitive şi folositoare, dar nu-mi amintesc nimic. Deoarece, pe bună dreptate sau nu, mintea mea a rămas blocată într-una dintre propoziţiile spuse de femeia aceea.

„Nu sunt sigură”, mi-a spus ea cu un surâs protocolar, dar superior, „că ai material de Princeton.”

Judecata ei a fost pe cât de rapidă, pe atât de depreciativă, bazată, probabil, pe o evaluare sumară a notelor mele şi a rezultatelor la teste. A fost o versiune, îmi imaginez, a ceea ce ea făcea cât era ziua de lungă cu o eficienţă venită din practică, şi anume să le spună elevilor din anul terminal unde le era locul şi unde nu. Sunt sigură că, în mintea ei, ea era singura realistă. Mă îndoiesc că s-a mai gândit a

doua oară la discuţia noastră.

Dar, aşa cum am mai spus, eşecul este un sentiment instalat cu mult înainte să fie un rezultat real. Iar eu simţeam că exact asta îmi insufla ea – o insinuare a eşecului, cu mult înainte să fi încercat măcar să reuşesc. Ea îmi spunea să-mi cobor aşteptările, ceea ce era reversul absolut a tot ceea ce îmi spuseseră părinţii vreodată.

Dacă m-aş fi hotărât să o cred, sentinţa ei mi-ar fi sfărâmat din nou încrederea în mine, reînviind vechiul refren „nu faci suficient, nu faci suficient".

Însă, trei ani în compania copiilor ambiţioşi de la Whitney Young mă învăţaseră că valoram ceva mai mult. Nu aveam să las opinia unei singure persoane să distrugă ceea ce credeam că ştiu despre mine însămi. Aşa că mi-am schimbat metoda fără să îmi schimb ţelul. Aveam să dau examen la Princeton şi la multe alte şcoli, dar fără vreun alt amestec al consilierului. Am cerut, în schimb, ajutorul cuiva care mă cunoştea cu adevărat, domnul Smith, directorul adjunct şi vecinul meu, care îmi cunoştea realizările şcolare şi, mai mult, îmi încredinţase propriii copii. El a fost de acord să îmi scrie o recomandare.

Am fost suficient de norocoasă în viaţă ca să întâlnesc diverse tipuri de oameni extraordinari şi realizaţi – lideri din întreaga lume, inventatori, muzicieni, astronauţi, sportivi, profesori, antreprenori, artişti şi scriitori, medici şi cercetători în domenii noi. Unii dintre ei (nu suficient de mulţi) sunt femei. Alţii (nu suficient de mulţi) sunt de culoare. Unii s-au născut săraci sau au dus vieţi pe care mulţi dintre noi le-ar considera nedrept de pline de adversităţi şi, totuşi, par să acţioneze de parcă s-ar fi bucurat de toate avantajele din lume. Ce am învăţat este că toţi au avut pe cineva care, la un moment dat, s-a îndoit de ei. Unii continuă să aibă armate gălăgioase de critici şi de cârcotaşi gata să strige: „Ţi-am spus eu!" la fiecare mic pas greşit sau eroare. Zgomotul de fond nu dispare, dar cei mai de succes oameni pe care îi cunosc au găsit o modalitate de a trăi cu acest zgomot, bazându-se pe oamenii care cred în ei şi văzându-şi în continuare de ţelurile lor.

Când am plecat din biroul consilierei de la Whitney Young clocoteam de furie, în primul rând, din pricina egoului meu rănit. Singurul meu gând în momentul acela a fost: „Lasă că-ţi arăt eu!"

Dar, mai târziu, m-am calmat şi m-am întors la treabă. Nu am crezut niciodată că avea să fie uşor să ajung la facultate, dar am învăţat să mă concentrez şi să am încredere în propria poveste. Am încercat să spun totul în eseul meu pentru admitere. În loc să pretind că eram extraordinar de intelectuală şi că m-aş potrivi perfect între zidurile încărcate de iederă de la Princeton, am scris despre scleroza multiplă a tatei şi despre lipsa de experienţă a familiei mele în domeniul

educaţiei superioare. Mi-am dat seama că făceam un efort. Dat fiind trecutul meu, acest efort era cu adevărat singurul lucru pe care aş fi putut să-l fac.

Şi, până la urmă, cred că i-am demonstrat acelei consiliere ce voiam să-i demonstrez, pentru că, şase sau şapte luni mai târziu, în cutia noastră poştală de pe Euclid Avenue a sosit o scrisoare prin care mi se anunţa acceptarea la Princeton. Părinţii mei şi cu mine am sărbătorit în seara aceea comandând pizza de la Italian Fiesta. L-am sunat pe Craig şi i-am spus vestea cea bună urlând de fericire. În ziua următoare, am bătut la uşa domnului Smith să-i spun că fusesem acceptată şi i-am mulţumit pentru ajutor. Nu m-am dus niciodată la consiliera de la liceu să îi spun că se înşelase în privinţa mea – că, de fapt, aveam material de Princeton. Nu ne-ar fi folosit nici uneia la nimic. De fapt, nu ei trebuia să-i demonstrez ceva anume. Îmi demonstram doar mie.

CAPITOLUL 6

Tata m-a dus cu maşina la Princeton în vara anului 1981, pe autostrăzile plate care leagă Illinois de New Jersey. Dar a fost mai mult decât o simplă călătorie tată-fiică. Prietenul meu David a venit şi el cu noi. Fusesem invitată să iau parte la o şcoală de vară de trei săptămâni, în timpul căreia se urmărea acoperirea „diferenţelor de pregătire" şi oferirea unui răgaz de acomodare anumitor boboci care se pregăteau pentru începerea facultăţii. Nu era clar cum anume am fost selectaţi – ce anume din dosarele noastre de admitere îi determinase pe cei de la universitate să creadă că am avea nevoie de lecţii despre cum se citeşte orarul sau de practică avansată în navigarea pe aleile dintre clădirile campusului dar Craig făcuse şi el asta cu doi ani înaintea mea şi păruse să fie o ocazie. Aşa că mi-am făcut bagajele, mi-am luat rămas-bun de la mama – niciuna din noi în lacrimi sau sentimentală – şi am urcat în maşină.

Nerăbdarea mea de a părăsi oraşul era alimentată în parte de faptul că petrecusem ultimele luni lucrând, operând la bandă ceea ce era în esenţă un pistol industrial cu clei, la o mică legătorie de cărţi, în centrul oraşului Chicago – o rutină ucigătoare pentru suflet, care continua opt ore pe zi, cinci zile pe săptămână, şi care îmi amintea mai bine poate decât orice altceva că mersul la facultate fusese o idee grozavă. Mama lui David lucra la legătorie şi ne ajutase pe amândoi să ne găsim de lucru acolo. Muncisem umăr la umăr toată vara, ceea ce făcuse situaţia mai acceptabilă. David era inteligent şi amabil, un tip înalt şi arătos, cu doi ani mai în vârstă decât mine. El se împrietenise mai întâi cu Craig pe terenul de baschet din parcul Rosenblum, cu câţiva ani mai înainte, în timpul meciurilor improvizate la care lua parte când venea să îşi viziteze rudele care locuiau în Euclid Parkway. Până la urmă, noi doi am început să ne întâlnim. În timpul şcolii, David pleca la facultate în afara statului, ceea ce însemna, foarte convenabil, că nu avea să-mi distragă atenţia de la studii. În vacanţe, însă, de sărbători şi pe perioada verii, venea acasă şi stătea cu mama lui la capătul sud-vestic al oraşului, de unde venea aproape în fiecare zi să mă ia cu maşina.

David era relaxat şi totodată mai matur decât toţi iubiţii pe care-i avusesem. Stătea pe canapea şi se uita la meciuri cu tata, glumea cu Craig şi purta conversaţii politicoase cu mama. Ne dădeam întâlniri şi mergeam la ceea ce consideram noi că erau nişte mese sofisticate la Red Lobster şi la film. Ne hârjoneam şi fumam marijuana la el în maşină. La legătorie, cu pistoalele cu clei în mână, ne cufundam într-un fel de uitare comodă, sarcastici până nu mai era aproape nimic de spus. Niciunul din noi nu era prea interesat de locul acela de muncă,

ci doar încercam să strângem nişte bani pentru şcoală. Oricum, urma să plec curând din oraş şi nu intenţionam să mă mai întorc vreodată la legătoria de cărţi. Într-un fel, eram deja pe jumătate plecată – mintea mea zburase către Princeton.

Ceea ce înseamnă că, la începutul acelei seri de august, când trioul nostru tată-fiică-iubit a ieşit, în cele din urmă, de pe Route 1 şi a virat pe şoseaua largă şi mărginită de copaci care ducea spre campus, eram complet pregătită să merg mai departe. Eram gata să îmi duc cele două valize în căminul pentru sesiunea de vară, să strâng mâinile celorlalţi copii veniţi (mai ales studenţi minoritari şi din familii cu venituri mici, plus câţiva sportivi amestecaţi printre ei). Eram gata să gust mâncarea de la cantină, să memorez harta campusului şi să desluşesc orice programă aveau de gând să îmi pună în faţă. Eram acolo. Aterizasem. Aveam 17 ani şi viaţa mea era cât se poate de palpitantă.

Exista o singură problemă şi aceea era David, care, de îndată ce am trecut de graniţa spre Pennsylvania, a căpătat un aer uşor melancolic. În timp ce ne luptam să scoatem bagajele din maşina tatei, mi-am dat seama că deja se simţea singur. Eram împreună de mai bine de un an. Ne declarasem dragostea, dar era o dragoste care ţinea de Euclid Avenue şi de Red Lobster şi de terenurile de baschet din parcul Rosenblum. Era o dragoste în contextul locului pe care tocmai îl părăsisem. Când tata şi-a luat tradiţionalul minut suplimentar ca să se ridice de pe locul şoferului şi să-şi găsească o poziţie stabilă sprijinit în bastoane, David şi cu mine am stat fără să spunem un cuvânt în lumina amurgului, uitându-ne la gazonul imaculat din faţa fortăreţei de piatră unde se afla căminul. Brusc, amândoi ne-am dat seama că mai erau probabil lucruri importante pe care nu le discutaserăm, că poate aveam păreri diferite despre această despărţire, despre care nu stabiliserăm dacă e temporară sau o ruptură definitivă, indusă de geografie. Aveam să ne vizităm unul pe altul? Să ne trimitem scrisori de dragoste? Cât efort eram dispuşi să facem pentru asta?

David mă ţinea de mână cât se poate de sincer. Eram încurcată. Ştiam ce voiam, dar nu găseam cuvintele potrivite. Am sperat că, într-o zi, sentimentele mele pentru un bărbat aveau să mă facă să mă clatin pe picioare, că aveam să fiu prinsă în acel vârtej ca un tsunami care pare să alimenteze toate poveştile de dragoste bune. Părinţii mei s-au îndrăgostit unul de celălalt în adolescenţă. Tata a însoţit-o pe mama la balul de absolvire a liceului. Ştiam că iubirile din adolescenţă erau uneori reale şi durabile. Voiam să cred că exista un bărbat care avea să se materializeze şi să devină totul pentru mine, care să fie sexy şi de încredere şi al cărui efect să fie atât de imediat şi de profund, încât să fiu dispusă să-mi reordonez priorităţile.

Doar că nu era bărbatul care stătea în faţa mea acum.

Tata a întrerupt, în cele din urmă, tăcerea dintre mine şi David, spunându-mi că trebuia să-mi ducă lucrurile sus, în cămin. Pentru ei doi rezervase o cameră de motel în oraş. Plănuiseră să pornească la drum a doua zi, să se întoarcă la Chicago.

L-am îmbrăţişat strâns pe tata în parcare. Braţele lui fuseseră întotdeauna puternice datorită faptului că practicase box şi înot în tinereţe, iar acum se menţineau datorită efortului pe care îl făcea să se deplaseze în baston.

„Să fii cuminte, Miche", mi-a spus când mi-a dat drumul, fără ca faţa să-i trădeze altă emoţie decât mândria.

Apoi, a urcat în maşină, având grijă să ne lase mie şi lui David puţină intimitate.

Stăteam împreună pe trotuar, amândoi timizi şi ezitanţi. Inima mi-a tresărit plină de afecţiune când s-a aplecat să mă sărute. Partea asta mergea întotdeauna bine.

Şi, totuşi, ştiam. Am ştiut că, deşi braţele mele strângeau un băiat bun din Chicago căruia îi păsa cu adevărat de mine, exista totodată, dincolo de noi, o alee luminată care pornea de la locul de parcare şi urca uşor spre dreptunghiul înconjurat de clădiri care, în câteva minute, avea să devină noul meu context, noua mea lume. Eram neliniştită la gândul că locuiam pentru prima dată departe de casă, că părăseam singura viaţă pe care o cunoscusem vreodată. Dar o parte din mine înţelesese că era mai bine ca ruptura să fie clară, rapidă, să nu mă mai agăţ de nimic. În ziua următoare, David m-a sunat la cămin să mă întrebe dacă ne puteam întâlni pentru o masă rapidă sau o ultimă plimbare prin oraş, iar eu am bâiguit ceva despre cât de ocupată eram deja la şcoală şi că nu reuşeam să ajung. Despărţirea din noaptea precedentă fusese reală şi definitivă. Probabil că ar fi trebuit să-i spun asta direct, atunci, dar am ezitat ştiind că doare şi să spui asta, şi să auzi. Aşa că l-am lăsat, pur şi simplu, să plece.

A reieşit că erau o mulţime de lucruri pe care le mai aveam de învăţat despre viaţă, sau cel puţin despre viaţa în campusul de la Princeton, în anii 1980. După ce am petrecut câteva săptămâni energizante ca student de vară, înconjurată de câteva zeci de alţi copii care mi se păreau şi accesibili, şi familiari, a început oficial semestrul de toamnă şi porţile s-au deschis pentru toţi studenţii. Mi-am mutat lucrurile într-o cameră nouă de cămin, cu trei paturi, din Pine Hall, şi, apoi, am rămas să mă uit de la fereastra mea de la etajul trei cum în campus se revarsă câteva mii de studenţi, cei mai mulţi dintre ei albi, cărând combine muzicale şi umeraşe cu haine. Unii veneau cu limuzina. O fată a venit cu două limuzine – şi limuzine lungi – ca să-i încapă toate lucrurile.

Princeton era extrem de alb şi foarte masculin. Nu aveai cum să nu

observi asta. În campus erau de două ori mai mulţi bărbaţi decât femei. Studenţii negri reprezentau mai puţin de nouă la sută din clasa mea de boboci. Dacă în timpul programului de orientare căpătasem un sentiment de proprietate asupra spaţiului, acum eram o anomalie bătătoare la ochi – eram ca nişte seminţe de mac într-un castron cu orez. Cu toate că Whitney Young fusese oarecum diversificat, nu mai făcusem parte niciodată până atunci dintr-o comunitate predominant albă. Nu ieşisem niciodată în evidenţă într-o mulţime sau într-o clasă din cauza culorii pielii mele. A fost iritant şi incomod, cel puţin la început, ca şi cum aş fi fost aruncată într-un terariu nou şi ciudat, al cărui habitat nu fusese construit pentru mine.

Ca în orice altă privinţă, înveţi totuşi să te adaptezi. Unele schimbări erau simple – aproape o uşurare. Un lucru era cert, nimeni nu părea să fie preocupat de infracţiuni. Studenţii îşi lăsau camerele descuiate şi bicicletele rezemate neglijent în afara clădirilor, sau cerceii de aur nesupravegheaţi pe chiuvetele din băile comune. Încrederea lor în lume părea infinită, o lume în care progresul lor era în întregime asigurat. Pentru mine era ceva cu care trebuia să mă obişnuiesc. Ani de-a rândul, îmi păzisem pe tăcute lucrurile, în autobuzele cu care mergeam şi mă întorceam de la Whitney Young. Seara, când mergeam spre casă pe Euclid Avenue, îmi ţineam strâns cheia în pumn, îndreptată spre exterior printre degete, în caz că ar fi fost nevoie să mă apăr.

La Princeton părea că singurul lucru căruia trebuia să-i dau atenţie erau studiile. Tot restul era gândit special să ne asigure bunăstarea nouă, studenţilor. Cantinele serveau cinci tipuri diferite de mic-dejun. În curte erau stejari uriaşi cu coroane bogate sub care puteam sta la umbră şi pajişti pe care puteam să jucăm Frisbee, ca să ne eliberăm de stres. Biblioteca principală era ca o catedrală veche, cu tavane înalte şi mese masive din lemn lustruit pe care să ne punem manualele şi să învăţăm în tăcere. Eram protejaţi, răsfăţaţi, îngrijiţi. Mi-am dat seama că mulţi dintre copii nici nu cunoscuseră altceva în viaţa lor.

La toate acestea era ataşat un nou vocabular, unul pe care încă nu îl stăpâneam. Ce era conduita? Ce era o perioadă de lectură? Nu-mi explicase nimeni ce erau acele aşternuturi „extralungi” de pe lista de necesităţi pe care o primisem de la şcoală, aşa că mi-am cumpărat cearşafuri prea scurte şi, în primul an, am dormit cu picioarele pe suprafaţa de plastic a saltelei. Când venea vorba de sporturi, exista o curbă de învăţare specială, distinctă. Eu crescusem cu fotbal, baschet şi baseball, dar am constatat că liceenii de elită de pe Coasta de Est făceau mai multe. Lacrosse era un astfel de sport. Hocheiul pe iarbă altul. Chiar şi squash era în meniu. Pentru un copil din sudul oraşului Chicago era puţin derutant. „Tragi la rame?” Oare ce însemna asta?

Aveam un singur avantaj, acelaşi pe care îl avusesem la începutul

grădiniţei: încă mai eram sora mai mică a lui Craig Robinson. Craig era acum în penultimul an şi jucător de bază în echipa de baschet a universităţii. Şi, ca întotdeauna, avea admiratori. Chiar şi agenţii de pază din campus îl salutau spunându-i pe nume. Craig avea o viaţă, iar eu am reuşit, măcar în parte, să mă strecor în ea. Am ajuns să-i cunosc colegii de echipă şi prietenii. Într-o seară, am mers cu el la o cină în campus, la casa bine pusă la punct a unuia dintre susţinătorii de bază ai echipei de baschet. Când m-am aşezat la masă, am dat cu ochii de ceva ce m-a uluit, un fel de mâncare pentru care, ca multe alte lucruri de la Princeton, aveam nevoie de minime cunoştinţe de comportament rafinat: o anghinare ţepoasă şi verde, pe o farfurie de porţelan alb.

Craig îşi găsise un aranjament de vis pentru anul respectiv, locuind fără chirie, ca paznic, într-o cameră de la etajul Third World Center (Centrul pentru Lumea a Treia), o extensie cu nume prost ales, dar bine intenţionată a universităţii, cu misiunea de a-i susţine pe studenţii de culoare. (Aveau să mai treacă 20 de ani până când Third World Center să fie rebotezat Centrul Carl A. Fields pentru egalitate şi înţelegere culturală – după numele primului decan afro-american de la Princeton.) Centrul funcţiona într-o clădire din cărămidă dintr-un lot aflat pe colţ, pe Prospect Avenue, ale cărui prime blocuri erau dominate de cluburile-restaurant din piatră în stil Tudor şi cu aspect de conac care luaseră locul frăţiilor.

Third World Center – sau TWC, cum îi spuneam cei mai mulţi dintre noi – a devenit rapid un fel de casă pentru mine. Se organizau petreceri şi mese în comun. Existau meditatori voluntari care să ajute la teme şi spaţii doar pentru pierdut timpul. Îmi făcusem deja câţiva prieteni în timpul programului de vară şi mulţi dintre noi gravitam în jurul centrului când aveam timp liber. Printre ei era şi Suzanne Alele. Suzanne era înaltă şi subţire, cu sprâncene groase şi un păr negru, bogat, care îi cobora pe spate ca un val strălucitor. Era născută în Nigeria, crescuse la Kingston, Jamaica, şi se mutase cu familia în Maryland pe când era adolescentă. Acesta era probabil motivul pentru care nu părea să fie legată de nicio identitate culturală anume. Oamenii erau atraşi de Suzanne. Şi ar fi fost greu să nu fie. Avea un zâmbet larg şi un uşor accent străin care devenea mai pronunţat de fiecare dată când era obosită sau puţin băută. Atitudinea ei avea ceea ce consider eu a fi un soi de vioiciune caraibiană, o lumină interioară care o făcea să iasă în evidenţă din mulţimile studioase de la Princeton. Nu se temea să se ducă la petreceri la care nu cunoştea pe absolut nimeni. Chiar dacă era în anul pregătitor pentru medicină, a ţinut să urmeze cursuri de olărit şi de dans, pentru simplul motiv că îi plăcea foarte mult.

Mai târziu, când eram în anul al doilea, Suzanne a mai făcut un

plonjon, hotărând să candideze pentru admiterea într-un club-restaurant numit Cap and Gown – „a candida” fiind un verb cu un înţeles aparte la Princeton, semnificând toată agitaţia socială şi verificările care se făceau când cluburile selectau noi membri. Îmi plăceau poveştile cu care se întorcea Suzanne de la banchetele clubului şi de la petrecerile la care mergea, dar nu eram interesată să candidez eu însămi. Eram foarte mulţumită cu comunitatea de studenţi negri şi latino-americani pe care o găsisem prin intermediul TWC, mulţumită să rămân la marginea vastei scene sociale de la Princeton. Grupul nostru era mic, dar unit. Dădeam petreceri şi dansam până la miezul nopţii. Când mâncam, ne strângeam deseori zece sau chiar mai mulţi în jurul mesei, relaxaţi şi zâmbitori. Mesele noastre puteau să se prelungească ore întregi, asemenea meselor în comun pe care obişnuia să le dea familia mea, în casa din South Side.

Îmi imaginez că administratorilor de la Princeton nu le plăcea faptul că studenţii de culoare se strângeau, în general, laolaltă. Ei sperau ca noi toţi să ne amestecăm într-o armonie eterogenă, îmbunătăţind astfel calitatea vieţii de student. Este un ţel care merită efortul. Înţeleg că, atunci când vine vorba de diversitate în campus, idealul ar fi obţinerea a ceva ce seamănă cu prezentările care apar frecvent în broşurile facultăţilor – studenţi zâmbitori care lucrează şi socializează în grupuri amestecate din punct de vedere etnic. Dar, chiar şi astăzi, studenţii albi continuând să fie mai numeroşi decât cei de culoare în campusurile facultăţilor, povara integrării apasă mai ales pe umerii studenţilor minoritari. Şi, din experienţa mea, înseamnă să le ceri foarte mult.

La Princeton, aveam nevoie de prietenii mei negri. Ne ofeream unul altuia alinare şi sprijin. Mulţi dintre noi veniseră la facultate fără să-şi dea seama măcar care erau dezavantajele noastre. Afli doar treptat că noii tăi colegi au urmat cursuri de pregătire pentru testul de admitere, că au avut în liceu materii predate la nivel de facultate sau că au fost la şcoli cu internat, aşa că nu se confruntau cu dificultatea de a fi pentru prima dată departe de casă. Era ca şi cum ai urca pe scenă la primul tău recital de pian şi ţi-ai da seama că tu nu ai cântat niciodată decât la un instrument cu clapele ciobite. Lumea ta s-a schimbat, dar ţie ţi se cere să te adaptezi şi să răzbeşti, să-ţi cânţi piesa la fel ca toţi ceilalţi.

Se poate face asta, desigur – studenţii minoritari şi defavorizaţi se ridică întotdeauna la înălţimea provocării –, dar este nevoie de energie. Este nevoie de energie ca să fii singura persoană de culoare dintr-o sală de curs sau să fii unul din cei câţiva care nu sunt albi şi încearcă să intre într-un joc sau într-un grup intern. Este nevoie de efort, de un plus de încredere, ca să vorbeşti în astfel de condiţii şi să-ţi impui prezenţa în cameră. Acesta este motivul pentru care, atunci

când prietenii mei şi cu mine ne întâlneam la masă în fiecare seară, ne cuprindea un sentiment de uşurare. Acesta este motivul pentru care stăteam până târziu şi râdeam cât puteam.

Cele două colege de cameră albe de la Pyne Hall erau amândouă foarte drăguţe, dar nu stăteam pe la cămin suficient de mult ca să legăm o prietenie mai profundă. De fapt, nici nu aveam prea mulţi prieteni albi. Privind în urmă, îmi dau seama că era şi vina mea, în egală măsură cu a altora. Eram precaută. Mă limitam la ceea ce cunoşteam. Este greu să exprimi în cuvinte ceea ce uneori recepţionezi din eter, senzaţiile tăcute, crude, de a nu aparţine unui loc – indiciile subtile care îţi transmit să nu rişti cumva ceva, să-i găseşti pe ai tăi şi să stai potolită.

Cathy, una dintre colegele mele de cameră de atunci, avea să reapară mulţi ani mai târziu la ştiri şi să povestească, stânjenită, ceva ce nu am ştiut atunci când locuiam împreună: mama ei, profesoară în New Orleans, a fost atât de îngrozită că fiicei ei i s-a repartizat o colegă de cameră negresă, încât a insistat la universitate să ne despartă. Mama ei a dat şi ea un interviu, în care a confirmat povestea şi a detaliat contextul. Crescută într-o familie în care cuvântul cu *n* făcea parte din vocabularul obişnuit, cu un bunic care fusese şerif şi obişnuia să se laude cum gonea el negrii din oraş, fusese „îngrozită”, după cum a spus ea, să mă ştie în preajma fiicei ei.

Tot ce am ştiut la vremea respectivă a fost că, pe la jumătatea primului nostru an, Cathy s-a mutat din camera noastră cu trei paturi într-o cameră de o singură persoană. Mă bucur să spun că nu am avut idee de ce.

Bursa pe care o primeam de la Princeton presupunea să lucrez în campus şi, până la urmă, am găsit un loc de muncă foarte bun, ca secretară a directorului de la TWC. Lucram în jur de zece ore pe săptămână când nu eram la cursuri, aşezată la un birou lângă Loretta, secretara cu normă întreagă, bătând la maşină, răspunzând la telefon şi oferind indicaţii studenţilor care veneau să întrebe despre procedurile de renunţare la vreun curs sau de înscriere la distribuirea de alimente. Biroul se afla în colţul din faţă al clădirii, având ferestrele însorite şi un mobilier neasortat care îl făcea să arate mai degrabă casnic decât oficial. Îmi plăcea senzaţia de a fi acolo, de a avea de făcut muncă de birou. Îmi plăcea timidul fior de satisfacţie pe care îl simţeam ori de câte ori duceam la bun sfârşit vreo sarcină administrativă măruntă. Dar, mai mult decât orice, îmi plăcea şefa mea, Czerny Brasuell.

Czerny era o negresă inteligentă şi frumoasă, abia trecută de 30 de ani, o new yorkeză iute şi plină de viaţă care purta blugi evazaţi, sandale cu platformă şi care părea să aibă mereu câte patru sau cinci

idei deodată. Pentru studenţii de culoare de la Princeton, ea era un fel de über-mentor, apărătorul nostru ultramodern şi întotdeauna sincer, iar pentru asta era general apreciată. La birou jongla cu mai multe proiecte deodată – pleda pe lângă conducerea universităţii să introducă politici mai incluzive pentru minorităţi, pleda pentru anumiţi studenţi şi pentru nevoile lor şi lansa tot timpul noi idei despre cum am putea să ne perfecţionăm cu toţii. Deseori era în întârziere şi atunci ţâşnea în plină viteză pe uşa centrului, ţinând un teanc de hârtii în dezordine, cu o ţigară aprinsă în gură şi poşeta aruncată pe umăr, strigând indicaţii pentru mine şi Loretta în timp ce ieşea. Era o experienţă ameţitoare să mă aflu în preajma ei – mai aproape decât am fost vreodată de o femeie independentă cu o slujbă care o entuziasma. În plus, ea era – deloc întâmplător – o mamă singură care creştea un băieţel foarte dulce şi precoce pe care îl chema Jonathan şi cu care mă ruga uneori să stau.

Czerny a intuit potenţialul meu, deşi era foarte limpede că eram lipsită de experienţă de viaţă. Ea mă trata ca pe un adult, îmi cerea părerea şi mă asculta cu atenţie când îi descriam diferitele probleme şi încurcături administrative cu care veniseră studenţii. Părea hotărâtă să trezească în mine mai multă îndrăzneală. Multe dintre întrebările ei erau invariabil însoţite de „Vreodată…?" De exemplu, citisem vreodată cărţile lui James Cone? Îmi pusesem vreodată întrebări privind investiţiile făcute de Princeton în Africa de Sud sau dacă s-ar fi putut face mai mult pentru recrutarea de studenţi minoritari? De cele mai multe ori răspunsul era nu, dar imediat ce atingea subiectul, deveneam brusc interesată.

„Ai fost vreodată la New York?", m-a întrebat ea la un moment dat.

Răspunsul a fost iarăşi nu, dar Czerny a îndreptat repede asta. Într-o sâmbătă dimineaţa, ne-am îngrămădit în maşina ei – eu şi micul Jonathan şi încă un prieten care lucra şi el la TWC – şi am plecat în viteză spre Manhattan, stând de vorbă şi fumând tot drumul. Aproape că puteai să simţi cum se ridică o greutate de pe umerii ei în timp ce conducea, o eliberare de tensiune pe măsură ce fermele cu garduri albe de pe lângă Princeton lăsau locul autostrăzilor suprapuse, până când turnurile albe ale oraşului s-au înălţat în faţa noastră. New York însemna acasă pentru Czerny, la fel cum Chicago era acasă pentru mine. Nu îţi dai seama cu adevărat cât de ataşat eşti de un loc până nu pleci de acolo, până nu experimentezi ce înseamnă să fii dezrădăcinat, transformându-te într-o plută pe suprafaţa unui ocean necunoscut.

Înainte să-mi dau seama ce se întâmplă, am ajuns în inima aglomerată a New Yorkului, în mijlocul unui furnicar de taxiuri galbene şi maşini care claxonau, cu Czerny accelerând de la un semafor la altul şi apăsând pe frână în ultima clipă de dinainte să se aprindă lumina roşie. Nu îmi amintesc exact ce am făcut în ziua aceea:

ştiu că am mâncat pizza. Am văzut Rockefeller Center, am mers cu maşina prin Central Park şi am apucat să zărim Statuia Libertăţii, cu torţa ei aducătoare de speranţă. Dar ne aflam acolo mai ales din motive practice. Czerny părea să se reîncarce spiritual prin rezolvarea unei liste întregi de treburi lumeşti. Avea lucruri de luat, lucruri de lăsat. Parca pe prima bandă pe străzi aglomerate şi intra şi ieşea rapid din câte o clădire, provocând o avalanşă de claxoane din partea celorlalţi şoferi, în timp ce noi, ceilalţi, aşteptam neputincioşi în maşină. New Yorkul m-a copleşit. Era agitat şi zgomotos, un loc mai puţin răbdător decât Chicago. Dar Czerny era plină de viaţă acolo, deloc mirată de pietonii care traversau aiurea, de mirosul de urină şi de grămezile de gunoi adunate pe la colţuri.

Era pe punctul să parcheze din nou lângă un şir de maşini, când a evaluat traficul în oglinda retrovizoare şi a părut brusc să aibă o idee mai bună. Mi-a făcut semn să mă trag din scaunul pasagerului pe cel al şoferului şi să trec în locul ei la volan.

„Ai permis, nu-i aşa?", m-a întrebat. Când am dat din cap afirmativ, a continuat: „Foarte bine. Treci la volan şi fă încet înconjurul cvartalului. Poate de două ori. Apoi, întoarce-te aici. Nu stau decât cinci minute, poate şi mai puţin, promit."

M-am uitat la ea de parcă ar fi fost nebună. Şi era nebună, după părerea mea, dacă îşi închipuia că puteam să conduc prin Manhattan – eu, o adolescentă străină în acest oraş agitat, lipsită de experienţă şi, după părerea mea, complet incapabilă nu doar să-i iau maşina, ci şi copilul într-o plimbare prin traficul de după-amiază. Dar ezitarea mea nu a făcut decât să declanşeze în Czerny ceva ce voi asocia întotdeauna cu newyorkezii – o respingere instinctivă şi imediată a gândurilor mărunte. Ea s-a dat jos din maşină, nelăsându-mi altă opţiune decât să conduc. „Depăşeşte momentul şi trăieşte şi tu un pic" era mesajul ei.

De-acum învăţam tot timpul. Învăţam în modul academic tradiţional, mergând la cursuri şi studiind de cele mai multe ori într-o cameră liniştită de la Third World Center sau într-un separeu la bibliotecă. Învăţam să scriu eficient şi să gândesc critic. Mă înscrisesem din neatenţie în primul an la un curs de teologie pentru anul al treilea şi mă descurcam cu greutate, salvându-mi în ultimă instanţă nota cu un efort de 11 ore, de tipul totul sau nimic, pentru lucrarea finală. Nu a fost frumos, dar, în final, am descoperit că era încurajator, o dovadă a faptului că puteam să ies din aproape orice încurcătură. Oricare ar fi fost carenţele cu care venisem de la liceu, se părea că puteam să compensez dacă alocam timp suplimentar, dacă ceream ajutor când aveam nevoie şi dacă învăţam să-mi stabilesc ritmul în loc să tot amân.

Şi, totuşi, era imposibil să fii student negru la o şcoală predominant albă şi să nu simţi nevoia subtilă de afirmare. Aproape că puteai citi în privirile anumitor studenţi şi chiar în ale câtorva profesori că te evaluează atent, de parcă ar fi vrut să spună „Ştiu de ce *eşti* aici”. Aceste momente putea fi demoralizante, chiar dacă sunt sigură că unele au existat doar în imaginaţia mea. Plantau o sămânţă de îndoială. Oare mă aflam acolo doar ca parte a unui experiment social?

Încetul cu încetul, am început, însă, să înţeleg că erau mai multe tipuri de cote care erau completate la şcoală. Ca minoritari, noi eram cei mai vizibili, dar am constatat că se făceau dispense speciale pentru admiterea unor studenţi ale căror note sau realizări nu se ridicau la înălţimea standardului recunoscut. Nu era chiar o meritocraţie onestă. Existau sportivii, de exemplu. Existau moştenitorii, copii ai căror părinţi şi bunici fuseseră Tigri (Tigers) sau ale căror familii finanţaseră construirea unui cămin sau a unei biblioteci. Am aflat şi că să fii bogat nu te proteja de eşec. Am văzut studenţi care au abandonat – albi, negri, privilegiaţi sau nu. Unii erau seduşi de petrecerile nocturne cu mult alcool, alţii clacau din cauza stresului de a încerca să atingă cine ştie ce ideal academic, iar alţii erau, pur şi simplu, leneşi sau atât de stingheri în acel loc, încât simţeau nevoia să fugă. Misiunea mea, aşa cum o vedeam eu, era să rămân pe poziţie, să iau note cât de bune pot şi să ies la liman.

În anul al doilea, când Suzanne şi cu mine ne-am mutat împreună într-o cameră dublă, mi-am dat seama cum să mă descurc mai bine. De-acum eram mai obişnuită să fiu unul dintre puţinii studenţi de culoare dintr-o aulă aglomerată. Am încercat să nu mă simt intimidată când discuţiile de la curs erau dominate de bărbaţi, cum se întâmpla adesea. Ascultându-i, mi-am dat seama că nu erau deloc mai deştepţi decât noi, ceilalţi. Erau, pur şi simplu, încurajaţi, plutind pe un val străvechi de superioritate, susţinuţi de faptul că istoria nu-i pusese niciodată la încercare.

Unii dintre colegii mei simţeau discriminarea mai acut decât alţii. Prietenul meu Derrick îşi aminteşte de studenţi albi care refuzau să-i facă loc pe trotuar atunci când le ieşea în cale. O altă fată pe care o cunoşteam şi-a invitat într-o seară şase prieteni în cameră, să-şi sărbătorească ziua de naştere, şi s-a trezit chemată imediat în biroul decanului, unde a fost informată că, evident, colega ei albă de cameră nu s-a simţit confortabil în prezenţa unor „tipi negri, solizi”. Eram atât de puţini copii minoritari la Princeton, presupun, încât prezenţa noastră era întotdeauna stridentă. Eu am interpretat asta ca pe un îndemn la a supraperforma, la a face tot ce-mi stătea în puteri pentru a ţine pasul şi chiar pentru a-i întrece pe studenţii mai privilegiaţi din jurul meu. La fel cum se întâmplase la Whitney Young, ambiţia mea era alimentată cel puţin în parte de un sentiment de „Lasă că-ţi arăt

eu!” Dacă în liceu simţeam că îmi reprezint cartierul, aici, la Princeton, îmi reprezentam rasa. Ori de câte ori vorbeam în clasă sau treceam un examen, speram în sinea mea că a servit şi unui scop mai înalt.

Suzanne, aveam să aflu, nu era genul care să se gândească prea mult. Am poreclit-o Screwzy (Sucita), pentru modul lipsit de pragmatism şi plin de ocolişuri în care decurgeau zilele ei. Cele mai multe decizii – cu cine să-şi dea întâlnire, ce cursuri să urmeze – ţineau cont, în primul rând, de cât de distractiv ar fi putut să fie. Iar, când nu era distractiv, schimba imediat direcţia. În timp ce eu intrasem în Organizaţia pentru Unitatea Negrilor şi mă învârteam, în general, pe la Third World Center, Suzanne alerga pe stadion şi conducea echipa de sprint-fotbal (fotbal de categorie uşoară), bucuroasă că astfel poate fi în preajma unor băieţi drăguţi şi atletici. Prin intermediul cluburilor restaurant îşi făcuse prieteni albi şi bogaţi, printre care o vedetă de cinema şi o studentă din Europa despre care se zvonea că ar fi prinţesă. Eram cele mai bune prietene, dar eram cât se poate de diferite. Camera pe care o împărţeam semăna cu un câmp de bătălie ideologică, Suzanne domnind peste un peisaj dezordonat, cu haine azvârlite la întâmplare şi hârtii înşirate, în timp ce eu, aşezată pe marginea patului, eram înconjurată de o ordine desăvârşită.

„Chiar trebuie să faci asta?”, întrebam eu, când o vedeam pe Suzanne că se întoarce de la antrenamentul de atletism şi se îndreaptă spre duş, aruncându-şi costumul transpirat pe podea, unde avea să stea toată săptămâna următoare, amestecat cu haine curate şi cu referate neterminate.

„Ce anume?”, replica ea, cu zâmbetul cel mai strălucitor.

Uneori trebuia să blochez haosul lui Suzanne ca să pot să gândesc corect. Câteodată îmi venea să ţip la ea, dar nu am făcut-o niciodată. Aşa era firea ei şi nu avea să se schimbe. Când simţeam că nu mai pot, îi adunam lucrurile şi i le puneam grămadă pe pat, fără comentarii.

Acum înţeleg că ea mă provoca în sensul bun al cuvântului, punându-mă în faţa ideii că nu toată lumea trebuia să aibă dosarele etichetate şi aranjate în ordine alfabetică, sau poate chiar nu trebuia să aibă dosare deloc. Câţiva ani mai târziu aveam să mă îndrăgostesc de un tip care, la fel ca Suzanne, îşi ţinea lucrurile aruncate în mormane şi nu simţea absolut niciodată nevoia să-şi împăturească hainele. Dar am reuşit să mă împac cu asta, mulţumită lui Suzanne. Şi rămân alături de tipul acela şi în ziua de astăzi. Poate că lucrul cel mai important pe care un obsedat de control îl învaţă în facultate este acesta: pur şi simplu, există şi alte feluri de a fi.

„Te-ai gândit vreodată”, m-a întrebat Czerny într-o zi,
„să începi un mic program after-school pentru copii?”

Mă întreba din compasiune, bănuiesc. Cu timpul, ajunsesem atât de dedicată lui Jonathan, care era acum la şcoala primară, că îmi petreceam multe dintre după-amieze hoinărind prin împrejurimi cu el de mână sau la Third World Center, unde cântam împreună la patru mâini la pianul prost acordat sau citeam pe o canapea jerpelită. Czerny mă plătea pentru timpul pe care i-l acordam, dar se gândea probabil că nu era destul.

„Vorbesc serios", a insistat ea. „Cunosc o mulţime de oameni din facultate care întotdeauna caută ceva de făcut pentru copilul lor, după şcoală. Ai putea să te ocupi de aici, de la centru. Încearcă, să vezi dacă merge."

Cu publicitatea făcută de Czerny din om în om, nu a trecut mult până să ajung să am în grijă un cârd de trei-patru copii. Erau copiii unor funcţionari şi profesori de culoare de la Princeton, care ei înşişi erau o minoritate şi, la fel ca noi toţi, aveau tendinţa de a gravita spre TWC. Câteva după-amieze pe săptămână, după ce se terminau orele la şcoala primară publică, le serveam copiilor gustări sănătoase şi alergam cu ei pe pajişte. Dacă aveau teme, le făceam împreună.

O dată pe săptămână sau cam aşa ceva, când prindeam un moment de linişte, luam telefonul şi sunam în apartamentul nostru de pe Euclid. Dacă tata lucra în schimbul de dimineaţă, spre sfârşitul după-amezii puteam să-l prind aşezat – sau aşa îmi imaginam – în fotoliul lui din camera de zi, cu picioarele pe scăunel, uitându-se la televizor şi aşteptând-o pe mama să ajungă acasă de la serviciu. Serile, mama era, de obicei, cea care ridica receptorul. Le povesteam în amănunt ambilor părinţi despre viaţa mea la facultate, ca un colonist care transmite conştiincios rapoarte despre explorarea Vestului Sălbatic. Nu lăsam nimic deoparte – de la faptul că nu-mi plăcea profesorul de franceză până la giumbuşlucurile copiilor din programul meu after-school, sau pasiunea pe care o făcusem şi eu, şi Suzanne pentru un student la inginerie afro-american, cu nişte ochi verzi pătrunzători şi care, cu toate că noi îi urmăream cu perseverenţă fiecare mişcare, abia dacă ne băga în seamă.

Tata râdea pe înfundate la poveştile mele. „Chiar aşa?", spunea el. Sau „Cum se poate una ca asta?" şi „Poate că inginerul ăla nu vă merită pe niciuna din voi, fetele".

Când terminam eu de vorbit, îmi anunţa el veştile de acasă. Dandy şi Grandma se mutaseră înapoi în oraşul natal al lui Dandy, Georgetown, în Carolina de Sud, iar Grandma, îmi povestea el, se simţea cam singură. Mi-a povestit că mama lucra ore suplimentare încercând să aibă grijă de Robbie, care acum trecuse de 70 de ani, era văduvă şi se lupta cu o serie întreagă de probleme de sănătate. Nu amintea niciodată despre propriile lui probleme, dar eu ştiam că erau acolo. Odată, când Craig a avut un meci de baschet la noi la

universitate, părinţii noştri au venit cu maşina tot drumul până la Princeton, să îl vadă, iar eu am putut să văd pentru prima dată care era starea lor – şi ce nu spuneau niciodată la telefon. După ce a oprit maşina în parcarea uriaşă de la Jadwin Gym, tata s-a aşezat fără tragere de inimă într-un scaun cu rotile, iar mama l-a împins înăuntru.

Aproape că nu voiam să văd ce se întâmpla cu tatăl meu. Nu puteam să suport asta. Mă documentasem cu privire la scleroza multiplă în biblioteca de la Princeton, unde făcusem fotocopii după articole din revistele medicale pe care le-am trimis părinţilor mei. Am insistat să consulte un specialist sau să-l înscrie pe tata într-un program de terapie fizică, însă ei – şi mai ales tata – nici nu au vrut să audă. În tot timpul pe care l-am petrecut vorbind la telefon cât am fost la facultate, sănătatea lui a fost un subiect despre care refuza să discute.

Dacă îl întrebam cum se simte, răspunsul era întotdeauna „Mă simt bine”. Şi asta era tot.

Lăsam vocea lui să mă consoleze. Nu purta nicio urmă de durere sau de autocompătimire, transmiţând doar umor şi blândeţe, chiar o uşoară adiere de jazz. Trăiam cu ea de parcă ar fi fost oxigen. Simţeam în ea un sprijin şi asta era întotdeauna destul. Înainte să închidă telefonul, tata mă întreba întotdeauna dacă am nevoie de ceva – de bani, de exemplu –, dar nu i-am răspuns niciodată da.

CAPITOLUL 7

Treptat, casa a început să mi se pară tot mai îndepărtată, aproape un loc din imaginaţia mea. La facultate am păstrat legătura cu câţiva dintre prietenii mei din liceu, în special cu Santita, care intrase la Universitatea Howard din
Washington D.C. M-am dus s-o vizitez acolo într-un weekend prelungit şi am râs şi am avut discuţii profunde şi prelungi, ca întotdeauna. Campusul de la Howard era unul urban – „Ai rămas fată de cartier!", am tachinat-o eu, după ce un şobolan uriaş a ţâşnit pe lângă noi, în faţa căminului –, iar studenţii, de două ori mai mulţi decât la Princeton, erau aproape în totalitate negri. O invidiam pe Santita pentru faptul că nu era izolată de rasa ei – ea nu era nevoită să simtă tensiunea aceea permanentă de a fi într-o minoritate atât de evidentă –, dar am fost bucuroasă să mă întorc la pajiştile verzi ca smaraldul şi la arcadele din piatră de la Princeton, chiar dacă puţini dintre oamenii de acolo se puteau raporta la trecutul meu.

Specializarea mea principală era sociologia şi luam note bune. Am început să mă întâlnesc cu un jucător de fotbal inteligent şi impulsiv, căruia îi plăcea să se distreze. Suzanne şi cu mine stăteam acum în cameră cu o altă prietenă, Angela Kennedy, o fată suplă şi care vorbea repede, din Washington D.C. Angela avea un comportament iute, nebunatic, şi se amuza făcându-ne să râdem. Cu toate că era o fată de culoare de la oraş, Angela se îmbrăca de parcă ar fi dat probe pentru un rol de liceană la o şcoală de elită de pe Coasta de Est, purtând pantofi de golf şi pulovere roz, dar reuşind cumva să arate bine.

Proveneam dintr-o anumită lume, dar acum îmi duceam viaţa într-o alta, complet diferită, în care oamenii îşi făceau griji pentru testele de admitere la drept şi pentru meciurile lor de squash. Era o tensiune care nu dispărea complet niciodată.

La şcoală, când mă întreba cineva de unde sunt, răspundeam „Chicago". Şi, ca să fie clar că nu eram unul dintre copiii veniţi din bogatele suburbii nordice ca Evanston sau Winnetka şi se prezentau fals ca fiind din Chicago, adăugam, cu o urmă de mândrie sau de sfidare, „din South Side, din partea de sud".

Ştiam că, dacă vorbele respective evocau ceva, atunci erau probabil imaginile stereotipe ale unui ghetou de negri, deoarece conflictele dintre bande şi violenţa din complexele rezidenţiale erau de cele mai multe ori singurele care apăreau la ştiri. Dar iarăşi încercam, chiar dacă numai pe jumătate conştient, să reprezint alternativa. Locul meu era la Princeton, la fel de mult ca al celorlalţi. Şi veneam din partea de sud a oraşului Chicago. Simţeam că era important să o spun cu voce tare.

Pentru mine, South Side era ceva cu totul diferit de ceea ce se arăta la TV. Însemna acasă. Iar acasă era apartamentul nostru de pe Euclid Avenue, cu covorul decolorat şi tavane joase, cu tata aşezat comod în fotoliul lui. Era curticica noastră cu straturile de flori ale lui Robbie şi cu banca de piatră pe care – acum mi se părea cu secole în urmă – mă sărutasem cu băiatul acela, Ronnell. Acasă era trecutul meu, legat cu fire invizibile de locul în care mă aflam acum.

Aveam şi o rudă de sânge la Princeton, sora mai mică a lui Dandy, pe care o cunoşteam drept mătuşa Sis. Era o femeie simplă şi plăcută, care locuia într-o casă simplă şi cochetă de la marginea oraşului. Nu ştiu cum ajunsese mătuşa Sis în Princeton, dar locuia acolo de multă vreme, lucrând ca menajeră pentru familiile din localitate, fără să-şi piardă, însă, accentul din Georgetown, care era ceva între vorbirea tărăgănată din zona de coastă a Carolinei de Sud şi cea cadenţată din Gullah. La fel ca Dandy, mătuşa Sis copilărise în Georgetown, de care îmi amintesc din câteva vizite pe care le-am făcut cu părinţii mei vara, când eram mică. Îmi amintesc de căldura insuportabilă şi de perdelele verzi de muşchi spaniol din stejari, de chiparoşii care răsăreau din mlaştini şi de bătrânii care pescuiau în pâraiele mocirloase. În Georgetown erau insecte, alarmant de multe, care bâzâiau şi tăiau aerul înserării ca nişte elicoptere mici.

În vizitele noastre stăteam la unchiul Thomas, un alt frate de-al lui Dandy. Era un director de liceu genial, care m-a dus la el la şcoală şi m-a lăsat să stau la biroul lui, care mi-a cumpărat un tub cu unt de arahide când am strâmbat din nas la micul dejun uriaş cu şuncă prăjită, biscuiţi şi crupe galbene pe care mătuşa Dot, soţia lui, ni-l servea în fiecare dimineaţă. Îmi plăcea şi, în acelaşi timp, uram să mă aflu în Sud, pentru simplul motiv că era atât de diferit de ceea ce cunoşteam. În drumurile făcute în afara oraşului, treceam cu maşina pe lângă porţile fostelor plantaţii cu sclavi, iar acestea erau ceva atât de obişnuit aici, încât nimeni nu se mai obosea să facă vreo remarcă despre ele. La capătul unui drum forestier pustiu care se afunda în pădure, mâncam carne de căprioară în coliba dărăpănată ce aparţinea unor veri mai îndepărtaţi. Unul dintre ei l-a dus pe Craig în spatele casei şi l-a învăţat să tragă cu puşca. Târziu în noapte, când ne-am întors la casa unchiului Thomas, amândoi am reuşit cu greu să adormim în liniştea adâncă, întreruptă doar de greierii ce ţârâiau printre copaci.

Sunetele acelor insecte şi rădăcinile răsucite ale stejarilor rămâneau cu noi multă vreme după ce ne întorceam în Nord, pulsând în noi aproape ca o a doua inimă. Încă din copilărie, am înţeles instinctiv că Sudul era în mine, parte a unei moşteniri care era suficient de puternică şi pentru tata, care îşi vizita iar şi iar rudele de acolo. Era suficient de puternică pentru ca Dandy să vrea să se mute înapoi la

Georgetown, chiar dacă în tinereţe simţise nevoia să fugă de acolo. Iar, când s-a întors, nu a făcut-o ca să se mute în vreo căsuţă idilică pe malul râului, cu gard alb şi curte îngrijită, ci (aşa cum am văzut când am mers cu Craig să-l vizităm) într-o casă absolut banală, lângă un mall supraaglomerat.

Sudul nu era Paradisul, dar însemna ceva pentru noi. Era un imbold venit din istoria noastră, o familiaritate profundă care ieşea la suprafaţa unei moşteniri mai vechi şi mai neplăcute. Mulţi dintre oamenii pe care îi ştiam la Chicago – copii cu care mersesem la şcoală la Bryn Mawr, mulţi dintre prietenii mei de la Whitney Young – trăiau ceva similar, chiar dacă nu se discuta deschis despre asta. Copiii, pur şi simplu, mergeau „în Sud" în fiecare vară – unii trimişi acolo toată vacanţa, să stea cu verii lor din Georgia, Louisiana sau Mississippi. Foarte probabil aveau bunici care se alăturaseră Marii Migraţii către nord, aşa cum plecase Dandy din Carolina de Sud şi mama Sudistului din Alabama. Undeva, în trecut, exista o probabilitate rezonabilă ca şi ei, la fel ca mine, să fie descendenţi ai unor sclavi.

Acelaşi lucru se putea spune despre mulţi dintre prietenii mei de la Princeton, dar ajunsesem să înţeleg că existau şi alte versiuni de a fi negru în America. Cunoşteam copii de pe Coasta de Est ale căror origini erau în Puerto Rico, în Cuba şi în Republica Dominicană. Rudele lui Czerny veniseră din Haiti. Unul dintre prietenii mei apropiaţi, David Maynard, se născuse într-o familie bogată din Bahamas. Şi mai era Suzanne, cu certificatul ei de naştere nigerian şi colecţia de mătuşi preaiubite din Jamaica. Eram cu toţii diferiţi, cu genealogii ascunse sau poate doar pe jumătate uitate. Nu vorbeam despre originile noastre. De ce am fi făcut-o? Eram tineri, concentraţi doar asupra viitorului – chiar dacă, bineînţeles, nu ştiam nimic despre ce se afla înaintea noastră.

O dată sau de două ori pe an, mătuşa Sis ne invita pe mine şi pe Craig la masă, în casa ei, de cealaltă parte a Princetonului. Ne umplea farfuriile cu friptură grasă, suculentă, şi cu varză aburindă, trecând de la unul la altul un coşuleţ cu felii de pâine de mălai îngrijit tăiate, pe care le ungeam cu unt. Ne umplea paharele cu un ceai imposibil de dulce şi insista să ne mai luăm, a doua şi a treia oară. Din câte îmi amintesc, nu discutam nimic important cu mătuşa Sis. Era o oră sau cam aşa de conversaţie politicoasă, însoţită de o mâncare fierbinte şi săţioasă din Carolina de Sud, pe care o devoram aprobator, plictisiţi cum eram de mâncarea de la cantină. Vedeam în mătuşa Sis doar o doamnă mai în vârstă, primitoare şi blândă, însă ea ne oferea un dar pe care eram prea tineri ca să-l recunoaştem, umplându-ne de trecutul nostru – al nostru, al ei, al tatălui şi al bunicului nostru – fără să fie nevoie să-l discutăm măcar o dată. Pur şi simplu, mâncam, ajutam la spălatul vaselor şi, apoi, ne întorceam în campus ghiftuiţi şi

recunoscători.

Vreau să evoc o amintire care, ca toate amintirile, este imperfectă şi subiectivă – culeasă cu multă vreme în urmă ca o pietricică de pe plajă şi strecurată într-un buzunar al minţii mele. Este din al doilea an la colegiu şi este legată de
Kevin, jucătorul de fotbal care îmi era iubit.

Originar din Ohio, Kevin este o combinaţie aproape imposibilă de tip înalt, puternic şi drăguţ. Este apărător la Tigers, rapid şi lipsit de orice ezitare când plachează, şi, în acelaşi timp, urmează cursurile pregătitoare pentru medicină. Este cu doi ani mai mare decât mine, coleg de an cu fratele meu, şi nu mai are mult până la absolvire. Are o strungăreaţă simpatică, vizibilă când zâmbeşte, şi mă face să mă simt specială. Amândoi suntem ocupaţi şi avem grupuri diferite de prieteni, dar ne place să fim împreună. Ne comandăm pizza, iar în weekenduri ieşim în oraş la prânz. Kevin savurează fiecare masă, în parte pentru că trebuie să-şi menţină greutatea la fotbal şi pentru că, în afara acestor momente, îi este greu să stea liniştit. Este neobosit, întotdeauna neobosit, şi impulsiv în moduri pe care le găsesc fermecătoare.

„Hai să ne plimbăm cu maşina”, spune Kevin într-o zi.
Poate mi-a spus-o la telefon sau poate eram deja împreună când i-a venit ideea. În orice caz, în scurt timp suntem la el în maşină – roşie şi de mici dimensiuni – şi traversăm campusul spre un loc îndepărtat şi neamenajat pe proprietatea universităţii, pe un drum neasfaltat, aproape ascuns. Este primăvară în New Jersey, o zi caldă şi senină, cu cerul fără nori deasupra noastră.

Stăm de vorbă? Ne ţinem de mână? Nu-mi amintesc, dar senzaţia este de linişte şi relaxare, iar, după un minut, Kevin calcă frâna, oprind maşina. A oprit la marginea unui câmp întins, cu iarba uscată peste iarnă, dar străpunsă de floricele timpurii de primăvară. Kevin coboară din maşină.

„Haide”, îmi spune el şi îmi face semn să îl urmez.

„Să facem ce?”

Mă priveşte de parcă răspunsul ar fi fost evident. „Să alergăm pe câmpul ăsta.”

Şi asta facem. Alergăm de la un capăt la altul, fluturându-ne braţele cum fac copiii şi străpungând liniştea cu strigăte vesele. Înotăm prin iarba uscată şi sărim peste flori. Poate că la început nu îmi era clar, dar acum este. Ar trebui să facem asta, să alergăm pe câmp? Sigur că da!

Ne prăbuşim înapoi în maşină, gâfâind şi râzând, savurând cu poftă aiureala pe care tocmai o făcusem.

Şi asta este tot. Un singur moment, nesemnificativ până la urmă. Şi,

totuşi, a rămas cu mine, fără vreun alt motiv decât frivolitatea lui, pentru modul în care m-a deconectat, fie şi pentru scurt timp, de la programul strict după care îmi conduceam zilele.

Pentru că, deşi eram o studentă sociabilă care continua să trândăvească la mesele luate alături de colegi şi nu ezita să încerce să domine ringul de dans la petrecerile de la Third World Center, în sinea mea eram în permanenţă concentrată asupra programului. În spatele aparenţei de studentă nonşalantă, trăiam ca un director executiv închis la el în birou, concentrat, dar fără vreo concesie asupra realizărilor, atent să bifeze fiecare punct din program. Lista mea cu „ce am de făcut" era la mine în cap şi o purtam cu mine peste tot. Îmi stabileam obiectivele, îmi analizam realizările, îmi număram victoriile. Dacă era o provocare de înfruntat, o înfruntam. O încercare depăşită nu făcea decât să deschidă calea către alta. Aşa este viaţa unei fete care nu se poate opri din a se întreba: „Sunt suficient de bună?" şi care încă mai încearcă să-şi demonstreze răspunsul.

Kevin, în schimb, era genul care se abătea de la drum – şi chiar se bucura de ocolişuri. El şi Craig au absolvit Princeton când eu eram la sfârşitul anului al doilea. Craig s-a mutat în Anglia, la Manchester, ca să joace baschet profesionist. Kevin, credeam eu, urma să meargă la medicină, dar s-a abătut din nou de la drum, hotărând să renunţe la studii şi să-şi urmeze un interes colateral, devenind mascotă sportivă.

Da, aţi auzit bine. Îşi pusese în gând să încerce la Cleveland Browns – însă nu ca jucător, ci drept candidat la rolul animalului fantezist cu ochii mari şi gura până la urechi, pe nume Chomps. Asta îşi dorea el. Era un vis – un alt câmp pe care să alerge – şi, atunci, de ce nu? În vara aceea, Kevin chiar a venit până la Chicago de la locuinţa de lângă Cleveland a familiei lui, cu scopul declarat de a mă vizita pe mine, dar, după cum a anunţat la scurt timp după sosire, şi pentru că Chicago era genul de oraş în care un aspirant la rolul de mascotă putea să găsească un costum potrivit de animal blănos pentru viitoarea lui audiţie, şi-a schimbat planul. Am petrecut o după-amiază întreagă mergând cu maşina de la un magazin la altul şi ne-am uitat la costume împreună, ca să vedem dacă sunt suficient de comode ca să facă tumbe îmbrăcat în ele. Nu-mi amintesc dacă a găsit costumul perfect în ziua aceea. Nu sunt sigură dacă a reuşit să obţină slujba de mascotă, deşi, până la urmă, a ajuns medic, unul bun, evident, şi s-a căsătorit cu o altă colegă de-a noastră de la Princeton.

La vremea aceea – şi pe nedrept, dacă mă gândesc acum – îl judecam pentru nehotărârea lui. Nu puteam să înţeleg de ce ar urma cineva cursurile costisitoare de la Princeton fără să le valorifice imediat printr-un pas în lumea pe care o astfel de diplomă avea menirea să ţi-o deschidă. Când puteai fi la medicină, de ce ţi-ai dori să fii un câine care face tumbe?

Dar asta eram eu. Şi, după cum am spus, eram meticuloasă – mărşăluind în ritm hotărât, efort/rezultate, efort/ rezultate – şi urmăream cu conştiinciozitate calea prestabilită, mai ales pentru că nimeni din familia mea (cu excepţia lui Craig) nu pusese vreodată piciorul pe calea respectivă. Nu dădeam dovadă de prea multă imaginaţie atunci când mă gândeam la viitor, ceea ce este un alt fel de a spune că vizam deja facultatea de drept.

Viaţa pe Euclid Avenue mă învăţase – poate mă obligase – să fiu strictă şi practică în privinţa timpului şi a banilor. Cea mai mare abatere de la regulă pe care am făcut-o vreodată a fost decizia de a-mi petrece prima parte a verii de după anul al doilea lucrând practic pe nimic pe post de consilier într-o tabără din valea Hudson, nu departe de New York, unde am avut grijă de copiii de la oraş care trăiau prima lor experienţă în pădure. Mi-a plăcut să fac asta, dar, la capătul acestei experienţe, eram mai mult sau mai puţin falită şi mai dependentă financiar de părinţii mei decât aş fi vrut. Chiar dacă ei nu s-au plâns niciodată, m-am simţit vinovată ani de zile după aceea.

A fost aceeaşi vară în care oamenii pe care îi iubeam au început să moară. Robbie, mătuşa mamei şi riguroasa mea profesoară de pian, s-a stins în iunie şi le-a lăsat casa din Euclid prin testament părinţilor mei, ajutându-i să devină pentru prima dată proprietari. Sudistul a murit în luna următoare, suferind de cancer la plămâni în stadiu avansat, neîncrederea lui demult înrădăcinată în medici privându-l de orice intervenţie sau tratament la timp. După înmormântarea Sudistului, familia uriaşă a mamei s-a adunat în căsuţa lui, împreună cu un grup de prieteni şi vecini. Am simţit atingerea caldă a trecutului şi melancolia absenţei – toate oarecum şocante, obişnuită cum eram cu lumea închisă şi tinerească a facultăţii. Era ceva mai profund decât simţeam la şcoală – schimbul lent al generaţiilor. Verii mei cei mai mici erau acum maturi; mătuşile îmbătrâniseră. Erau copii noi şi soţii noi. Un album de jazz răsuna din combina din sufragerie, combină construită de el, iar noi am mâncat masa încropită din cele aduse de cei dragi – şuncă la cuptor, jeleu şi tocăniţă. Dar Sudistul însuşi nu mai era acolo. Era dureros, însă timpul ne împingea pe toţi înainte.

În fiecare primăvară, în campusul de la Princeton, descindeau agenţii de recrutare de la corporaţii, care îi vizau pe studenţii din ultimii ani. Vedeai câte un coleg care, de obicei, umbla în nişte blugi jerpeliţi şi cu cămaşa descheiată cum traversează campusul într-un costum ca scos din cutie şi îţi dădeai seama că el sau ea erau destinaţi unui zgârie-nori din Manhattan. Această selecţie vocaţională se întâmpla foarte rapid – bancherii, avocaţii, medicii şi directorii de mâine migrând în grabă spre viitoarea lor rampă de lansare, fie că era un curs postuniversitar sau un program de pregătire exclusivistă

pentru clubul celor mai bogaţi oameni din America. Sunt convinsă că erau printre noi şi alţii care îşi urmau chemarea către învăţământ, arte şi activitate nonprofit, care plecau în misiuni umanitare sau care intrau în armată, dar cunoşteam foarte puţini dintre ei. Eram ocupată să mă caţăr pe scara mea, care era solidă şi practică şi ducea direct sus.

Dacă m-aş fi oprit să mă gândesc la asta, poate mi-aş fi dat seama că eram epuizată de şcoală – de corvoada lecturilor, a referatelor şi a examenelor – şi probabil mi-ar fi prins bine să fac ceva diferit. În schimb, am luat examenul pentru facultatea de drept, mi-am scris lucrarea de licenţă şi am trecut conştiincioasă la pasul următor, făcând cerere de admitere la cele mai bune şcoli de drept din ţară. Mă consideram inteligentă, analitică şi ambiţioasă. Crescusem cu discuţii pline de viaţă la masa din sufragerie, cu părinţii mei. Puteam să argumentez un punct de vedere până la esenţa lui teoretică şi mă mândream cu faptul că nu dădeam niciodată înapoi într-un conflict. Nu era aceasta stofa din care erau făcuţi avocaţii? Eu credeam că da.

Acum pot să recunosc că nu eram mânată doar de logică, ci şi de o dorinţă proprie de a obţine aprobarea altor oameni. Când eram copil, mă bucuram în tăcere de căldura care mă înconjura ori de câte ori spuneam unui profesor, vecin sau prietenelor lui Robbie din corul bisericii că voiam să fiu medic pediatru. „Vai, ce impresionant!”, spuneau expresiile de pe feţele lor, iar eu mă bucuram să le văd. Ani de zile mai târziu, nu era nicio diferenţă. Dacă profesorii, rudele sau cunoştinţele întâmplătoare mă întrebau ce aveam să fac în continuare, iar eu le răspundeam că Dreptul – Facultatea de Drept de la Harvard, după cum avea să se întâmple –, aprobarea era generală. Am fost aplaudată doar pentru că am intrat acolo, chiar dacă adevărul era că m-am strecurat cumva de pe lista de aşteptare. Dar eram acolo. Oamenii se uitau deja la mine de parcă mi-aş fi lăsat amprenta asupra lumii.

Se pare că aceasta este problema fundamentală care apare când îţi pasă mult de ceea ce gândesc alţii: te poate aşeza pe o cale prestabilită – calea „Vai, ce impresionant!” – şi te poate ţine multă vreme acolo. Poate că te împiedică să deviezi, chiar să te gândeşti măcar vreodată la o abatere, întrucât tot ce ai risca să pierzi în termenii consideraţiei altor oameni îţi poate părea mult prea costisitor. Poate că petreci trei ani în Massachussets studiind dreptul constituţional şi discutând despre valoarea relativă a acordurilor verticale de eliminare în cazurile antitrust. Pentru unii, acestea pot părea cu adevărat interesante, dar pentru tine nu sunt. Poate că, în aceşti trei ani, îţi faci prieteni pe care o să-i iubeşti şi o să-i respecţi pentru tot restul vieţii, oameni care au cu adevărat chemare pentru complexităţile încremenite ale legii, chemare pe care tu, însă, nu o ai. Nu te

pasionează, dar performanţele tale nu vor lăsa în niciun caz de dorit. Aşa cum ai făcut întotdeauna, trăieşti după codul efort/rezultate şi cu ajutorul lui marchezi realizare după realizare, până când crezi că ştii să răspunzi la toate întrebările – inclusiv la cea mai importantă: „Sunt suficient de bună? Da, sunt."

Ce se întâmplă în continuare este că răsplata devine reală. Ajungi pe următoarea treaptă a succesului, de data aceasta cu un post bine plătit în birourile din Chicago ale uneia dintre cele mai bune firme de avocatură, numită Sidley & Austin. Te-ai întors de unde ai plecat, în oraşul în care te-ai născut, doar că acum mergi la serviciu la etajul 47 al unei clădiri din centru, cu o piaţetă şi o statuie în faţă. Treceai pe aici când erai un copil din South Side care mergea la liceu cu autobuzul şi te uitai pe geam la oamenii care se duceau la serviciu cu paşi de uriaşi. Acum eşti unul dintre ei. Ai muncit ca să te dai jos din acel autobuz, să traversezi piaţeta şi să iei ascensorul care urcă atât de silenţios, încât pare să plutească. Te-ai alăturat tribului. La 25 de ani, ai o secretară şi câştigi mai mult decât au câştigat părinţii tăi vreodată. Colegii tăi sunt politicoşi, bine educaţi şi, în cea mai mare parte, albi. Porţi un costum Armani şi te abonezi la un serviciu de livrat vinuri. Plăteşti rate lunare la împrumutul pentru facultatea de drept şi, după serviciu, mergi la gimnastică aerobică. Pentru că poţi, îţi cumperi un Saab.

Este ceva în neregulă cu asta? Se pare că nu. Acum eşti avocat. Ai luat tot ce ţi s-a dat vreodată – iubirea părinţilor tăi, încrederea profesorilor, muzica de la Sudist şi de la Robbie, mesele de la mătuşa Sis, cuvintele complicate pe care ţi le-a băgat în cap Dandy – şi le-ai transformat în asta. Ai ajuns în vârful muntelui. Iar o parte din slujba ta, pe lângă desluşirea unor chestiuni abstracte de proprietate intelectuală pentru marile corporaţii, este să ajuţi la formarea viitorului grup de avocaţi pe care îi curtează firma. Unul dintre asociaţii principali te întreabă dacă vrei să îndrumi un stagiar pe perioada verii, iar răspunsul este simplu: bineînţeles că o vei face. Încă nu ai înţeles pe deplin puterea de schimbare a unui simplu da. Când vine nota care confirmă repartizarea, nu ştii că o falie ascunsă în viaţa ta începe să se cutremure, că un punct de sprijin începe deja să alunece. Lângă numele tău este trecut alt nume, al unui student excepţional de la drept, ocupat să urce pe propria scară. Ca şi tine, este negru şi vine de la Harvard. În afară de asta, nu ştii nimic – doar numele, şi este un nume bizar.

CAPITOLUL 8

În prima zi, Barack Obama a întârziat. Stăteam în biroul meu de la etajul 47, aşteptându-l într-o doară. Ca majoritatea avocaţilor în primul an de practică, eram ocupată. Petreceam multe ore la Sidley & Austin, deseori mâncând şi prânzul, şi cina la birou, în timp ce mă luptam cu un flux continuu de documente, toate scrise în limbajul exact şi reţinut al avocaţilor. Citeam note, scriam note, redactam notele altor oameni. La momentul respectiv, mă consideram fundamental trilingvă. Cunoşteam dialectul relaxat din South Side şi dicţia elevată din universităţile de elită, iar acum, peste toate acestea, vorbeam şi avocăţeasca. Fusesem angajată la departamentul de marketing şi proprietate intelectuală al firmei, considerat ca fiind mai dezinhibat şi mai creativ decât alte departamente, poate pentru că ne ocupam o parte din timp, cel puţin, cu publicitatea. Postul meu presupunea, printre altele, să citesc scenariile pentru reclamele la televizor şi radio ale clienţilor noştri, ca să mă asigur că nu încălcau standardele
Comisiei Federale pentru Comunicaţii. Mai târziu, avea să-mi fie acordată onoarea de a mă ocupa de chestiunile legale ale lui Barney Dinozaurul. (Da, asta este ceea ce se numeşte dezinhibat într-o firmă de avocatură.)

Problema era că, asociat junior fiind, munca mea nu presupunea şi interacţiune reală cu clienţi, iar eu eram o Robinson, crescută în grupul gălăgios al familiei mele extinse şi modelată de pasiunea instinctivă pentru mulţimi a tatălui meu. Tânjeam după interacţiune de orice fel. Ca să-mi alung singurătatea, glumeam cu Lorraine, secretara mea, o femeie afro-americană hiperorganizată, cu câţiva ani mai în vârstă decât mine, care stătea chiar la uşa biroului meu şi răspundea la telefon. Aveam relaţii profesionale prieteneşti cu unii dintre asociaţii principali şi pândeam orice ocazie de a pălăvrăgi cu colegii mei, dar, în general, toată lumea avea foarte mult de lucru şi era atentă să nu piardă niciun minut al zilei care putea fi facturat. Ceea ce mă aducea înapoi la birou, singură cu hârtiile mele.

Dacă tot trebuia să petrec 60 de ore pe săptămână undeva, atunci locul acela putea fi biroul meu. Era un loc foarte plăcut, cu un fotoliu din piele, o masă de lucru masivă din lemn de nuc şi ferestre largi, cu vedere spre sud-est. Puteam să privesc peste talmeş-balmeşul clădirilor din cartierul financiar şi să văd valurile cu creste albe ale lacului Michigan, care vara erau presărate cu bărci şi veliere strălucitoare. Dintr-o anumită poziţie, puteam să urmăresc linia ţărmului şi să văd o fâşie îngustă din South Side, cu acoperişurile lui cu pantă lină şi perdele intermitente de copaci. De unde mă aflam eu, cartierele

păreau liniştite şi aproape ca nişte jucării, dar realitatea era în numeroase cazuri cu totul alta. Unele părţi din South Side deveniseră pustii, după ce micile afaceri se închiseseră şi oamenii continuaseră să plece. Oţelăriile care pe vremuri oferiseră stabilitate desfiinţau acum mii de locuri de muncă. Epidemia de cocaină crack, care făcea ravagii în comunităţile afro-americane din locuri ca Detroit şi New York, abia ajunsese la Chicago, dar cursul ei era deja distructiv. Bandele se luptau ca să împartă piaţa şi recrutau băieţi pentru vânzările la colţ de stradă, ceea ce, deşi periculos, era mult mai profitabil decât mersul la şcoală. Rata crimelor din oraş începuse să crească – semn că aveau să urmeze şi mai multe necazuri.

Câştigam bani frumoşi la Sidley, dar eram suficient de pragmatică să nu îmi asum vreun risc când venea vorba de casă. De când terminasem facultatea de drept locuiam din nou în vechiul meu cartier din South Side, care era încă relativ neatins de bande şi de droguri. Părinţii mei se mutaseră la parter, în vechiul apartament al lui Robbie şi Terry, şi, la invitaţia lor, am preluat eu apartamentul de sus, unde locuisem în copilărie, pe care l-am dichisit cu o canapea albă şi cu imprimeuri orientale înrămate pe pereţi. Le scriam din când în când părinţilor câte un cec care acoperea cu prisosinţă partea mea de cheltuieli cu utilităţile. Nu prea putea fi considerat chirie, însă ei insistau că era de-ajuns. Cu toate că apartamentul meu avea intrare separată, de cele mai multe ori, tropăiam prin bucătăria de jos când plecam la serviciu sau când mă întorceam – în parte deoarece uşa din spate a părinţilor mei dădea direct în garaj şi în parte pentru că eram încă şi aveam să fiu întotdeauna o Robinson. Chiar dacă acum mă vedeam ca fiind genul de tânără profesionistă îmbrăcată în taior şi şoferiţă de Saab la care visasem dintotdeauna, nu îmi prea plăcea să stau singură. Mă întâream prin întâlnirile zilnice cu mama şi cu tata. Îi îmbrăţişasem chiar în dimineaţa aceea, înainte să mă reped pe uşă afară şi să conduc prin ploaie şi furtună ca să ajung la serviciu. Să ajung la serviciu *la timp,* ar trebui să adaug.

M-am uitat la ceas.

„Vreun semn de la tipul ăsta?”, am întrebat-o pe Lorraine la telefon.

Am auzit-o oftând. „Fato, nu”, mi-a răspuns ea. Se amuza, din câte puteam să îmi dau seama. Ştia că întârzierile mă scot din minţi – că nu vedeam în ele decât un semn de orgoliu.

Barack Obama deja făcuse vâlvă la firmă. În primul rând, pentru că abia terminase primul an la facultatea de drept, iar noi angajam, de obicei, doar studenţi din anul al doilea pentru posturile pe vară. Dar se zvonea că era excepţional. Se dusese vorba că una dintre profesoarele lui de la Harvard – şi fiica unui asociat principal – susţinea că era cel mai talentat student la drept pe care îl cunoscuse vreodată. Câteva secretare care îl văzuseră când venise la interviu

spuneau că, pe lângă presupusa excelenţă profesională, era şi drăguţ.

Eram sceptică în toate aceste privinţe. Din experienţa mea, dacă puneai un costum pe un bărbat negru semi-inteligent, albii aveau tendinţa să exagereze. Mă îndoiam că individul merita atâta apreciere. Îi căutasem fotografia în ediţia de vară a organigramei noastre – un portret nereuşit şi prost iluminat al unui tânăr cu zâmbet larg şi o urmă uşoară de inadaptare – şi nu am fost impresionată. Biografia lui spunea că era originar din Hawaii, ceea ce îl făcea măcar să fie un inadaptat exotic. Altfel, nu ieşea în evidenţă prin nimic. Singura surpriză o avusesem cu câteva săptămâni în urmă, când îi dădusem telefonul obligatoriu în astfel de situaţii ca să mă prezint. Am fost plăcut surprinsă de vocea de la celălalt capăt al firului – o voce baritonală plină, chiar sexy, care nu părea să se potrivească deloc cu fotografia.

Au mai trecut 10 minute până să apară la recepţia de la etajul nostru şi m-am dus să îl întâmpin. L-am găsit aşezat pe o canapea – un Barack Obama în costum închis la culoare şi încă puţin ud de ploaie. Mi-a strâns mâna cu un zâmbet timid şi scuzându-se pentru întârziere. Avea un zâmbet larg şi era mai înalt şi mai slab decât mă aşteptasem să fie – un bărbat pe care evident nu-l prea interesa mâncarea şi totodată vădit incomodat de costum. Dacă ştia că venise cu o reputaţie de copil-minune, nu o arăta. În timp ce mergeam cu el pe coridoare spre biroul meu, prezentându-i lucrurile obişnuite la o astfel de firmă şi facilităţile dreptului corporatist – i-am arătat departamentul de procesat texte şi automatul de cafea, i-am explicat sistemul nostru de evidenţă a orelor facturate către clienţi –, a fost tăcut şi politicos, ascultând cu atenţie. După circa 20 de minute, l-am predat unui asociat principal, care urma, de fapt, să fie supervizorul lui pe durata verii, şi m-am întors la biroul meu.

Câteva ore mai târziu, l-am dus pe Barack la masă, la restaurantul extravagant de la primul etaj al clădirii noastre, un loc plin de bancheri dichisiţi şi de avocaţi de succes, care mâncau feluri de mâncare care costau cât un dineu. Acesta era avantajul de a avea un stagiar pe care să-l consiliezi: era o scuză să mănânci în oraş, şi să mănânci bine, pe cheltuiala firmei. În calitate de consilier al lui Barack, rolul meu era mai degrabă de îndrumător social. Treaba mea era să mă asigur că îi plăcea la serviciu, că exista cineva la care să vină dacă avea nevoie de un sfat şi că se simţea conectat la echipa mai mare. Era începutul unui proces de curtare – ideea fiind, aşa cum era cazul cu toţi stagiarii de vară, că firma ar putea dori să îl recruteze pentru o slujbă cu normă întreagă odată ce termina facultatea.

Mi-am dat seama foarte repede că Barack nu avea prea mare nevoie de sfaturi. Era cu trei ani mai în vârstă decât mine – pe cale să împlinească 28 de ani. Spre deosebire de mine, lucrase câţiva ani

înainte să urmeze anii pregătitori la Columbia şi să meargă, apoi, la facultatea de drept. Ceea ce m-a izbit era cât de sigur părea de direcţia lui în viaţă. Era neobişnuit de lipsit de îndoieli, deşi, la prima vedere, era greu de înţeles de ce. În comparaţie cu marşul meu în paşi fermi către succes, cu traiectoria mea simplă de la Princeton la Harvard şi, apoi, la biroul meu de la etajul 47, calea lui Barack fusese un zigzag improvizat prin lumi disparate. În timpul prânzului am aflat că era un hibrid în toate sensurile cuvântului – fiul unui kenyan negru şi al unei mame albe din Kansas, a căror căsătorie fusese şi de tinereţe, şi de scurtă durată. Se născuse şi crescuse în Honolulu, dar petrecuse patru ani din copilărie înălţând zmee şi prinzând greieri în Indonezia. După liceu, au urmat doi ani relativ relaxaţi, în care fusese student la Occidental College din Los Angeles, înainte să se transfere la Columbia. Unde, după propria lui relatare, nu se comportase deloc ca un student dezlănţuit în Manhattanul anilor 1980, ci mai degrabă ca un pustnic din secolul al XVI-lea, citind o mulţime de cărţi de literatură şi filosofie într-un apartament soios de pe 109th Street, scriind poezii proaste şi postind duminicile.

Am râs despre toate astea, spunându-ne unul altuia poveşti din trecuturile noastre şi despre ce ne-a făcut să alegem dreptul. Barack era serios fără să fie grav. Avea un comportament jovial, dar şi o minte dezgheţată. Era o combinaţie stranie, incitantă. Am fost surprinsă, de asemenea, de cât de bine cunoştea oraşul.

Barack era prima persoană pe care o întâlneam la Sidley care să fi petrecut timp în frizeriile, restaurantele cu grătar şi parohiile care proslăveau Biblia din Far South Side. Înainte să meargă la facultatea de drept, lucrase în Chicago trei ani ca organizator pentru comunitate, plătit cu 12.000 de dolari pe an de o organizaţie nonprofit care reunea o coaliţie de biserici. Misiunea lui era să ajute la reconstrucţia micilor cartiere şi să recreeze locuri de muncă. Aşa cum a descris-o el, era vorba de două părţi frustrare şi de o parte răsplată: petrecea săptămâni întregi organizând o întâlnire a comunităţii, la care veneau doar vreo 10 oameni. Eforturile lui erau luate în râs de liderii de sindicat şi criticate de negri şi de albi deopotrivă. Şi, totuşi, cu timpul, a obţinut câteva victorii din ce în ce mai importante, iar aceasta a părut să îl încurajeze. Urma facultatea de drept, a explicat, pentru că munca de organizare pe teren îi arătase că pentru o schimbare socială semnificativă era nevoie nu doar de eforturile oamenilor de jos, ci şi de politici mai puternice şi de acţiune guvernamentală.

Cu toată rezistenţa mea la valul de entuziasm care precedase apariţia lui, m-am trezit că îl admiram pe Barack Obama pentru siguranţa lui de sine şi pentru purtarea sinceră, deschisă. Era înviorător, neconvenţional şi de o eleganţă stranie. Totuşi, nu mă gândeam la el ca la un tip cu care să vreau o întâlnire. În primul rând,

eram mentorul lui la firmă. În plus, îmi promisesem recent să nu mai ies la întâlniri, prea absorbită de serviciu ca să mai fac vreun efort pentru asta. Şi, în cele din urmă, îngrozitor, la sfârşitul mesei, Barack şi-a aprins o ţigară, ceea ce ar fi fost suficient să-mi stingă orice interes, dacă ar fi existat vreunul.

Avea să fie, mă gândeam eu, un bun ucenic pe durata verii.

În următoarele săptămâni, am intrat într-un fel de rutină. După-amiaza târziu, Barack rătăcea pe coridor şi se prăvălea pe unul din fotoliile de la mine din birou, ca şi cum m-ar fi cunoscut de ani de zile. Şi uneori mă simţeam de parcă aşa ar fi fost. Glumeam cu uşurinţă, având concepţii similare.

Schimbam priviri piezişe când oamenii din jurul nostru erau stresaţi până în pragul nebuniei, când asociaţii făceau comentarii care păreau condescendente sau deplasate. Ceea ce nu se spunea, dar era evident, era că aveam în comun rasa, iar, în firma noastră, în care lucrau mai mult de 400 de avocaţi, doar cinci dintre cei cu normă întreagă erau afro-americani. Atracţia pe care o simţeam unul pentru celălalt era evidentă şi uşor de înţeles.

Barack nu semăna absolut deloc cu stagiarul de vară tipic (cum fusesem eu însămi cu doi ani în urmă la Sidley), nerăbdător să îşi facă relaţii şi întrebându-se cu nelinişte dacă mult visata propunere de angajare avea să vină. Se mişca agale, cu o detaşare calmă care părea să-i sporească farmecul. În interiorul firmei, reputaţia lui creştea neîncetat. Deja era invitat la şedinţele asociaţilor principali. Deja i se cerea insistent părerea în chestiunile aflate în discuţie. La un moment dat, la începutul verii, a creat un memoriu intern de 30 de pagini despre conduita corporativă, atât de minuţios şi de convingător încât a devenit instantaneu legendar. Cine era tipul ăsta? Toată lumea părea intrigată.

„Ţi-am adus o copie", mi-a spus Barack într-o zi, împingându-mi memoriul peste birou, cu un zâmbet.

„Mulţumesc", am răspuns, luând mapa. „Abia aştept să-l citesc."

După ce a plecat, l-am îndesat într-un sertar.

Ştia că nu îl citisem? Bănuiesc că da. Mi-l dăduse pe jumătate în glumă. Eram în grupuri cu specializări diferite, deci activităţile noastre oricum nu aveau cum să se suprapună. Aveam din belşug propriile documente cu care să mă lupt. Şi nici nu era nevoie să mă impresioneze. Eram prieteni de-acum, Barack şi cu mine, tovarăşi de arme. Mâncam împreună în oraş cel puţin o dată pe săptămână şi uneori chiar mai des, trecând bineînţeles nota de plată în contul firmei. Treptat, am aflat mai multe unul despre celălalt. Ştia de-acum că locuiam în aceeaşi casă cu părinţii mei şi că amintirile mele cele mai fericite de la Harvard erau legate de munca la Biroul de Ajutor

Juridic. Eu ştiam că devora cărţi de filosofie politică de parcă ar fi fost lecturi de plajă şi că îşi cheltuia pe cărţi toţi banii care îi rămâneau. Ştiam că tatăl lui murise într-un accident de maşină în Kenya şi că făcuse o călătorie în acea ţară ca să afle mai multe despre părintele lui. Ştiam că îi plăcea baschetul, că făcea alergări lungi în weekend şi vorbea cu nostalgie despre prietenii şi familia lui din Oahu. Ştiam că avusese o mulţime de iubite în trecut, dar şi că nu avea niciuna acum.

Acest ultim aspect era unul pe care credeam că aş putea să-l rectific. Viaţa mea în Chicago nu era deloc lipsită de bărbaţi de culoare realizaţi şi eligibili. În ciuda programului maraton de la serviciu, îmi plăcea să socializez. Aveam prieteni de la Sidley, prieteni din liceu, prieteni pe care mi-i făcusem prin relaţii profesionale şi prieteni pe care-i cunoscusem prin intermediul lui Craig, care era proaspăt căsătorit şi lucra ca bancher de investiţii în oraş. Eram un grup vesel, ne întâlneam când se putea într-un bar din centru sau altul, iar în weekenduri recuperam cu mese lungi şi îmbelşugate. Ieşisem cu câţiva băieţi în facultate, dar nu întâlnisem pe cineva special după întoarcerea la Chicago şi, oricum, nu mă interesa prea mult. Anunţasem pe toată lumea, inclusiv pe potenţialii pretendenţi, că prioritatea mea era cariera. Aveam, totuşi, o mulţime de prietene care căutau pe cineva cu care să se întâlnească.

Într-o seară de vară, l-am luat cu mine pe Barack la happy hour într-un bar din centru, care servea neoficial ca loc de făcut cunoştinţă pentru specialiştii de culoare şi unde mă întâlneam deseori cu prietenii. Am observat că îşi schimbase costumul de birou şi purta un veston alb de in care arăta de parcă ar fi fost scos din garderoba serialului *Miami Vice*. Ce să-i faci, asta e.

Nu se poate nega faptul că, inclusiv prin stilul lui deconcertant, Barack era o ţintă ce merita urmărită. Arăta bine, avea atitudine şi era un bărbat de succes. Era atletic, interesant şi amabil. Ce şi-ar fi putut dori cineva mai mult? Am intrat în bar convinsă că le fac tuturor o favoare – şi lui, şi doamnelor prezente. Aproape imediat a fost încolţit de o cunoştinţă de-a mea, o femeie frumoasă şi influentă care lucra în finanţe. Am văzut-o cum s-a înviorat instantaneu stând de vorbă cu Barack. Mulţumită de cum mergeau lucrurile, mi-am luat o băutură şi m-am îndreptat spre alţii pe care îi cunoşteam în mulţime.

Douăzeci de minute mai târziu, am dat cu ochii de Barack, prins în ceea ce arăta ca o conversaţie nesfârşită cu femeia aceea, ce părea să vorbească mai mult decât el. El mi-a aruncat o privire care sugera că ar fi vrut să scape. Dar era om în toată firea. L-am lăsat să se salveze singur.

„Ştii ce m-a întrebat?”, mi-a spus în ziua următoare, când a apărut în biroul meu, părând că încă nu-i venea să creadă. „M-a întrebat dacă îmi place să merg la călărie. Adică pe cal.” Mi-a spus că discutaseră şi

despre filmele ei preferate şi că nici partea aceasta nu mersese bine.

Barack era cerebral, poate prea cerebral pentru cei mai mulţi oameni. (Aceasta avea să fie, de fapt, evaluarea pe care i-o va face prietena mea, cu următorul prilej în care am stat de vorbă.) Nu era genul amator de baruri şi poate ar fi trebuit să îmi dau seama de asta mai devreme. Lumea mea era plină de oameni încrezători şi care munceau din greu, obsedaţi de propria ascensiune socială. Aveau maşini noi, îşi cumpărau primele apartamente şi le plăcea să vorbească despre asta la un pahar de martini, după serviciu. Barack era mai mulţumit să petreacă o seară singur, citind despre politicile de gospodărie urbană. În cariera lui de până atunci petrecuse săptămâni şi luni în şir ascultându-i pe oamenii săraci care îi descriau problemele lor. Insistenţa lui pentru speranţă şi potenţial de mobilitate venea, după cum am ajuns să înţeleg, dintr-un loc cu totul diferit şi deloc uşor accesibil.

A fost o vreme, mi-a spus el, în care fusese mai nechibzuit, mai sălbatic. Îşi petrecuse primii 20 de ani din viaţă sub porecla Barry. Fumase marijuana la poalele colinelor vulcanice din Oahu. La Occidental se lăsase purtat de reminiscenţele energiei din anii 1970, îmbrăţişându-i pe Hendrix şi pe Rolling Stones. Undeva de-a lungul drumului, însă, avusese revelaţia numelui său complet – Barack Hussein Obama – şi a complicatei lui identităţi. Era alb şi negru, african şi american. Era modest şi trăia modest, dar era, totuşi, conştient de bogăţia minţii lui şi de universul de privilegii care avea să i se deschidă. Pot spune că lua totul în serios. Putea fi relaxat şi glumeţ, dar nu se îndepărta niciodată de un profund simţ al datoriei. Se afla într-un fel de explorare, cu toate că nu ştia încă unde avea să îl ducă aceasta. Tot ce ştiam era că astfel de lucruri nu se puteau discuta la un pahar. Când a venit momentul următoarei întâlniri la bar, pe el l-am lăsat la birou.

Când eram copil, părinţii mei fumau. Îşi aprindeau ţigările seara, când stăteau în bucătărie şi discutau despre ziua respectivă. Fumau în timp ce spălau vasele după cină, deschizând uneori o fereastră, să intre aer curat. Nu erau fumători împătimiţi, dar erau fumători ocazionali şi sfidători, totodată. Au continuat să fumeze mult timp după ce studiile au arătat că fumatul îţi poate face rău.

Asta mă scotea din minţi, şi pe Craig la fel. Pusesem la cale un adevărat spectacol de tuşit când îşi aprindeau ţigările. Lansam misiuni de sabotaj a proviziilor lor de tutun. Când Craig şi cu mine eram foarte mici, luam de pe raft câte un pachet Newports nedesfăcut şi distrugeam ţigările una câte una, rupându-le ca pe nişte beţe deasupra chiuvetei din bucătărie. Alteori înmuiam capetele ţigărilor în sos picant şi le puneam înapoi în pachet. Le ţineam părinţilor noştri

prelegeri despre cancerul la plămâni, explicându-le ororile din filmuleţele educative care ne fuseseră prezentate la şcoală, la ora de educaţie sanitară – imagini cu plămânii unui fumător, uscaţi şi negri precum cărbunele, morţi încă din timpul vieţii, morţi la tine în piept. Pentru contrast ni se arătau imaginile unor plămâni de un roz floral care erau sănătoşi, necontaminaţi de fum. Paradigma era suficient de simplă pentru ca purtarea lor să ni se pară de neînţeles: bun/rău, sănătos/bolnav. Îţi alegeai singur viitorul. Era ceea ce părinţii noştri ne învăţaseră întotdeauna şi, totuşi, aveau să mai treacă ani buni de zile până să se lase ei înşişi de fumat.

Barack fuma aşa cum fumau părinţii mei – după ce lua masa, când mergea pe jos prin oraş sau când se simţea nervos şi trebuia să-şi ţină mâinile ocupate. În 1989, fumatul era mult mai răspândit decât acum, mai prezent în viaţa cotidiană. Cercetările privind efectele fumatului pasiv erau relativ noi. Oamenii fumau în restaurante, birouri şi aeroporturi. Eu văzusem, însă, filmuleţele. Pentru mine, fumatul era autodistrugere pură.

Barack ştia exact care era părerea mea. Prietenia noastră era construită pe o sinceritate pe care cred că amândoi o apreciam.

„De ce ar face o persoană inteligentă ca tine ceva atât de prostesc?", am răbufnit încă din prima zi în care ne-am cunoscut, privindu-l cum pune punct mesei noastre cu o ţigară. Era o întrebare justificată.

Din câte îmi amintesc, el doar a ridicat din umeri, recunoscând că aveam dreptate. Nu a fost nicio ceartă, niciun deget ridicat imperativ. Fumatul părea să fie un subiect în care logica părea să-l fi abandonat pe Barack.

Totuşi, fie că eram dispusă să recunosc, fie că nu, ceva începuse să se schimbe între noi. În zilele în care eram prea ocupaţi să ne vedem, mă trezeam întrebându-mă ce făcea el în momentul respectiv. Îmi dădeam seama singură că eram foarte dezamăgită când nu apărea la uşa biroului. Şi tot singură îmi dădeam seama că eram prea entuziasmată când asta se întâmpla. Simţeam ceva pentru omul acesta, dar sentimentele erau latente, îngropate adânc sub hotărârea mea de a-mi ţine viaţa şi cariera ordonate şi concentrate pe viitor – departe de orice dramă amoroasă. La serviciu, evaluările mele anuale erau bune. Eram pe calea ce avea să mă facă asociat la Sidley & Austin, probabil înainte să împlinesc 32 de ani. Era tot ce îmi doream – sau asta încercam să mă conving singură.

Poate că eu ignoram ceea ce se înfiripa între noi, însă nu şi Barack.

„Cred că ar trebui să ieşim împreună", m-a anunţat Barack într-o după-amiază, în timp ce terminam de mâncat.

„Adică tu şi cu mine?", m-am prefăcut eu şocată că s-a putut gândi măcar la aşa ceva. „Ţi-am spus doar, nu îmi dau întâlniri. Şi sunt consiliera ta."

El a râs ironic. „De parcă asta ar conta. Nu eşti şefa mea”, a continuat el. „Şi eşti drăguţă.”

Barack avea un zâmbet care părea să i se întindă pe toată faţa. Era o combinaţie irezistibilă de dulce şi rezonabil. În zilele următoare, mi-a prezentat nu o singură dată motivele pentru care ar trebui să ieşim împreună. Eram compatibili. Ne făceam să râdem unul pe celălalt. Amândoi eram disponibili şi, mai mult, recunoşteam că eram aproape imediat neinteresaţi de oricine altcineva. La firmă nu i-ar fi păsat nimănui dacă noi doi am fi început să ne întâlnim, argumenta el. De fapt, s-ar putea chiar să vadă ceva pozitiv în asta. El presupunea că, până la urmă, conducerea ar fi vrut ca el să lucreze pentru firmă. Iar dacă ar fi fost împreună cu mine, asta i-ar fi îmbunătăţit şansele de recrutare.

„Vrei să spui că sunt un fel de momeală?”, am spus eu râzând. „Te flatezi singur.”

De-a lungul verii, firma a organizat o serie de evenimente şi ieşiri pentru asociaţi, făcând să circule liste pe care să se înscrie cine voia să meargă. Una dintre propuneri era o reprezentaţie în timpul săptămânii cu *Les Misérables,* la un teatru din apropiere de birou. Am trecut numele noastre pe listă pentru două bilete, ceea ce ar fi fost practica standard pentru o consilieră şi cel pe care îl avea în grijă pe durata verii. Era de aşteptat să participăm la evenimentele firmei împreună. Eu trebuia să mă asigur că experienţa lui la Sidley Austin era strălucită şi pozitivă. Asta era ideea.

Stăteam unul lângă altul la teatru, amândoi obosiţi după o zi lungă la serviciu. Cortina s-a ridicat şi au început să se audă acordurile muzicale care evocau o versiune cenuşie, tristă a Parisului. Nu ştiu dacă era starea mea de spirit sau doar *Les Misérables* în sine, dar în următoarea oră m-am simţit copleşită de nenorocirile francezilor. Gemete şi lanţuri. Sărăcie şi violuri. Nedreptate şi oprimare. Milioane de oameni din toată lumea se îndrăgostiseră de acest musical, dar eu mă foiam în scaun, încercând să depăşesc inexplicabila tortură pe care o simţeam de fiecare dată când se repeta tema melodică.

Când s-au aprins luminile la pauză, i-am aruncat o privire lui Barack. Era prăbuşit în scaun, cu umărul drept pe braţul fotoliului şi degetul arătător pe frunte, cu o expresie impenetrabilă.

„Cum ţi se pare?”, am întrebat.

El s-a uitat la mine pieziş. „Oribil, nu-i aşa?”

Am râs, uşurată că simţea la fel ca mine.

Barack s-a îndreptat brusc în scaun. „Ce-ar fi dacă am pleca de aici?”, mi-a spus pe neaşteptate. „Ieşim, pur şi simplu.”

În condiţii normale, nu m-aş fi mişcat. Nu eram genul acela de persoană. Îmi păsa prea mult ce credeau ceilalţi avocaţi despre mine – ce-ar fi crezut dacă ne vedeau locurile goale. Îmi păsa prea mult, în

general, să termin ceea ce începusem, să văd fiecare lucruşor până la finalul dramatic, chiar dacă era vorba de un musical obosit de pe Broadway, într-o seară de miercuri altfel frumoasă. Era acea parte din mine care ţinea să bifeze punct după punct. Înduram nefericirea dragul aparenţelor. Dar acum se părea că mă alăturasem cuiva care nu făcea asta.

Evitându-i pe toţi ceilalţi cunoscuţi de la firmă – ceilalţi consilieri şi stagiarii lor peste vară, care se adunaseră exuberanţi în hol –, ne-am strecurat afară din teatru, în căldura plăcută a serii. Lumina zilei se stingea pe cerul violet. Am răsuflat uşurată, atât de vizibil încât l-am făcut pe Barack să râdă.

„Unde mergem acum?", l-am întrebat.

„Ce-ar fi să bem ceva?"

Am intrat într-un bar din apropiere în acelaşi mod în care părea că mergem întotdeauna, eu cu un pas înaintea lui şi el în urmă. Barack mergea fără grabă. Umbla cu o nonşalanţă relaxată hawaiiană, fără să se grăbească vreodată, nici măcar şi mai ales când i se spunea să se grăbească. Pe de altă parte, eu făceam în timpul liber marş sportiv şi îmi era greu să reduc viteza. Dar îmi amintesc că în seara aceea mi-am spus că ar fi bine să merg mai încet, doar puţin – cât să pot să aud ce spunea el, deoarece începusem să-mi dau seama că mă interesa să aud tot ce spunea.

Până acum, îmi construisem existenţa cu atenţie, aşezând pe linie şi împăturind orice bucăţică dezordonată sau scăpată de sub control, ca şi cum aş fi construit un origami strâns, compact. Făcusem eforturi pentru crearea acestei existenţe şi îmi plăcea cum arăta, chiar dacă era fragilă. Dacă un colţ rămânea nealiniat, era posibil să descopăr că eram neliniştită. Dacă se desfăcea un altul, ar fi putut să arate că eram nesigură în privinţa traiectoriei profesionale pe care mă aşezasem singură, deliberat, în privinţa tuturor lucrurilor pe care îmi spusesem că le voiam. Acum cred că acesta este motivul pentru care mă feream cu atâta grijă, pentru care nu eram încă pregătită să-l las în viaţa mea. Era ca un curent care ameninţa să deranjeze totul.

O zi sau două mai târziu, Barack m-a întrebat dacă l-aş putea duce cu maşina la o petrecere cu grătar pentru stagiarii de peste vară, organizată acasă la unul dintre asociaţii principali, pe malul bogat al lacului, în suburbiile din nord. Îmi amintesc că era vreme frumoasă în ziua aceea, iar lacul sclipea la capătul unei peluze bine îngrijite. Un chelner servea mâncare în timp ce muzica răsuna din boxe, iar oamenii discutau despre grandoarea de bun-gust a casei. Toată scena era un portret al bogăţiei şi al lipsei de griji, o sugestie nu tocmai subtilă a recompensei care venea atunci când te dedicai trup şi suflet muncii monotone şi obositoare. Din câte ştiam eu, Barack încă nu hotărâse ce voia să facă mai departe în viaţă, în ce direcţie să se

îndrepte în cariera lui. Relaţia lui cu bogăţia era una dificilă. La fel ca mine, nu o avusese niciodată şi nici nu aspira la ea. Voia mult mai mult să fie folositor decât bogat, dar încă mai încerca să-şi dea seama cum.

La petrecerea aceea am fost nu tocmai un cuplu, dar împreună în cea mai mare parte a timpului, trecând de la un grup de colegi la altul, bând bere şi limonadă, mâncând hamburgeri şi salată de cartofi din farfurii de plastic. Ne separam şi, apoi, ne regăseam unul pe celălalt. Totul părea natural. Flirta cu mine în linişte, şi flirtam şi eu cu el. Câţiva bărbaţi au început să joace baschet şi l-am văzut pe Barack cum traversează curtea în papucii lui de plajă, ca să li se alăture. Era în relaţii bune cu toată lumea din firmă. Le spunea pe nume tuturor secretarelor şi se înţelegea cu toţi – de la avocaţii mai în vârstă, scorţoşi, până la lupii tineri şi ambiţioşi care acum jucau baschet. „Este un om bun", mi-am spus, privindu-l cum pasează mingea unui alt avocat.

După zecile de meciuri de baschet la care am asistat în liceu şi în facultate, recunosc imediat un jucător bun, iar Barack a trecut repede testul, juca un baschet atletic şi abil, corpul lui suplu mişcându-se rapid, arătând o putere pe care nu o observasem înainte. Era iute şi graţios, chiar şi în papucii lui hawaiieni. Stăteam acolo prefăcându-mă că ascult ce-mi spunea soţia de altfel foarte drăguţă a cuiva, dar ochii mei îl fixau pe Barack. Am fost izbită pentru prima dată de spectacolul care era el – acest ciudat amestec cu de toate.

Când s-a înserat şi am plecat cu maşina spre casă, am simţit o durere nouă, o proaspăt plantată sămânţă de dor. Era iulie. Barack avea să plece cândva în august, dispărând către facultatea de drept şi ce altceva îi mai rezerva în continuare viaţa. În aparenţă nu se schimbase nimic – glumeam ca întotdeauna, bârfeam cine şi ce a spus la petrecere dar exista un fel de căldură care îmi urca pe şira spinării. Eram extrem de conştientă de trupul lui în spaţiul mic al maşinii – cu umărul rezemat de latura scaunului, genunchiul atât de aproape încât puteam să-l ating cu mâna. În timp ce urmam curba spre sud pe care o făcea malul lacului, conducând pe lângă bicicliştii şi oamenii care alergau pe aleile pietonale, discutam în tăcere cu mine însămi. Exista vreo modalitate de a face asta la modul neserios? Cât de rău putea să-mi afecteze serviciul? Nimic nu mi-era clar – ce se cuvenea, cine putea să afle şi dacă avea vreo importanţă –, dar m-a izbit gândul că mă săturasem să aştept clarificările.

Barack locuia în Hyde Park, într-un apartament subînchiriat de la un prieten. Până să ajungem în cartier, atmosfera dintre noi era deja plină de tensiune, de parcă era pe cale să se întâmple ceva predestinat sau inevitabil. Sau era doar în imaginaţia mea? Poate că îl respinsesem de prea multe ori. Poate că renunţase şi acum vedea în

mine doar o prietenă bună, de nădejde – o fată cu un Saab cu aer condiţionat, care să-l ducă de colo-colo când avea nevoie.

Am oprit maşina în faţa blocului lui, cu mintea încă înceţoşată după atâta condus. Am lăsat amândoi să treacă momentul de stângăcie, fiecare aşteptând să-şi ia celălalt rămas-bun. Barack şi-a întors capul spre mine.

„Ce-ar fi să ne luăm nişte îngheţată?", a spus el.

Acesta a fost momentul în care am ştiut că intrasem în joc, una dintre puţinele ocazii în care am decis să nu mă mai gândesc atât şi să trăiesc, pur şi simplu. Era o seară caldă de vară, în oraşul pe care îl iubeam. Simţeam aerul blând pe piele. Aproape de apartamentul lui Barack era un magazin de îngheţată Baskin-Robbins şi ne-am luat două cornete pe care am ieşit să le mâncăm afară, căutându-ne un loc pe bordură. Stăteam aproape unul de celălalt, cu genunchii ghemuiţi la piept, simţind o oboseală plăcută după ziua petrecută în aer liber. Mâncam îngheţata repede şi fără să vorbim, ca să nu se topească. Poate Barack mi-a citit pe faţă sau a simţit în atitudinea mea că, pentru mine, totul începuse de-acum să se relaxeze şi să se dezvăluie.

M-a privit într-un fel ciudat, schiţând un zâmbet.

„Pot să te sărut?", m-a întrebat.

Moment în care m-am înclinat spre el şi totul a devenit clar.

POVESTEA NOASTRĂ

CAPITOLUL 9

De îndată ce mi-am dat voie să simt ceva pentru Barack, sentimentele au răbufnit – o explozie năucitoare de dorinţă, recunoştinţă, împlinire, mirare. Toate grijile pe care mi le făcusem cu privire la viaţa şi la cariera mea, şi chiar despre
Barack însuşi au părut să dispară de la acel prim sărut, lăsându-se înlocuite de o nevoie presantă de a-l cunoaşte mai bine, de a explora şi de a experimenta tot ce era legat de el, cât mai repede.

Poate din pricina faptului că trebuia să se întoarcă la Harvard peste o lună, nu am pierdut vremea cu convenienţele. Cum nu eram pregătită încă să aduc un bărbat să doarmă sub acelaşi acoperiş cu părinţii mei, am început să petrec eu nopţile în apartamentul lui Barack, un loc înghesuit la etajul al doilea, deasupra vitrinei unui magazin, pe o porţiune zgomotoasă din Fifty-Third Street. Cel care locuia, de obicei, acolo era student la drept la Universitatea din Chicago şi mobilase apartamentul ca orice student, cu un amestec de lucruri culese la întâmplare de prin târgurile de cartier. Era o masă mică, mai multe scaune şubrede şi o saltea cât toate zilele pusă direct pe jos. Grămezi din cărţile şi ziarele lui Barack acopereau orice suprafaţă liberă şi o bună parte din podea. El îşi atârna costumele pentru birou pe spătarele scaunelor din bucătărie şi nu avea mai nimic în frigider. Nu era un loc primitor, dar, privind acum totul prin lentilele poveştii noastre de iubire care avansa rapid, avea senzaţia de acasă.

Barack mă nedumerea. Era diferit de toţi cei cu care mă întâlnisem înainte, în primul rând, pentru că părea atât de sigur de el. Îşi arăta deschis afecţiunea. Îmi spunea că sunt frumoasă. Mă făcea să mă simt bine. Pentru mine, era un fel de unicorn – neobişnuit până la punctul în care părea aproape ireal. Nu vorbea niciodată despre lucruri materiale, cum ar fi cumpărarea unei case sau a unei maşini sau chiar a unor pantofi. Banii lui erau cheltuiţi, în general, pe cărţi, care pentru el erau obiecte sacre, furnizându-i hrană pentru minte. Citea până noaptea târziu, deseori multă vreme după ce adormeam eu, cărţi de istorie, biografii, dar şi Toni Morrison. Citea în fiecare zi câteva ziare, de la prima până la ultima pagină. Urmărea recenziile de cărţi, rezultatele din Liga Americană şi ce mai făceau consilierii municipali aleşi în South Side. Putea să discute cu aceeaşi pasiune despre alegerile din Polonia şi despre filmele care primiseră critici negative de la Roger Ebert şi de ce.

Fără aer condiţionat, nu aveam de ales şi dormeam noaptea cu ferestrele deschise, încercând să mai răcorim apartamentul înăbuşitor. Ceea ce câştigam la confort pierdeam, însă, la linişte. În zilele acelea,

strada pe care stătea Barack era un focar de activitate nocturnă, loc de defilare pentru amatorii de maşini tunate, cu ţevi de eşapament care bubuiau. Aproape din oră în oră, în dreptul ferestrei răsuna o sirenă de poliţie sau începea cineva să strige, lansând un şuvoi de insulte şi înjurături care mă trezeau de cum adormeam pe saltea. Dacă pe mine mă nelinişteau toate acestea, Barack nu era deranjat. Intuiam deja că el era mai adaptat decât mine la dezordinea lumii, mai dispus să ia contact cu toate aceste lucruri fără să-şi facă griji. Într-o noapte m-am trezit şi l-am văzut cum privea în tavan, cu profilul conturat de luminile de afară, din stradă. Părea vag tulburat, de parcă se gândea la ceva foarte personal. Era vorba de relaţia noastră? De pierderea tatălui său?

„Hei, la ce te gândeşti?", am şoptit.

S-a întors spre mine, cu un zâmbet uşor stingherit. „Păi", a răspuns el, „mă gândeam la inegalitatea veniturilor."

După cum aveam să aflu, aşa funcţiona mintea lui Barack. Se concentra asupra problemelor mari şi abstracte, alimentat de sentimentul nebunesc că ar putea face ceva în privinţa lor. Era ceva nou pentru mine, trebuie să spun. Până atunci mă învârtisem printre oameni buni cărora le păsa de lucruri destul de importante, dar care erau interesaţi, în primul rând, de construirea propriilor cariere şi de asigurarea traiului familiei lor. Barack era, pur şi simplu, altfel. Era conectat la problemele de zi cu zi ale vieţii lui, dar, în acelaşi timp, în special noaptea, gândurile lui păreau să rătăcească într-un plan mult mai vast.

Cea mai mare parte a timpului ne-o petreceam, desigur, la muncă, în birourile elegante şi liniştite de la Sidley & Austin, unde, în fiecare dimineaţă, mă scuturam de starea de visare şi mă reconectam la existenţa mea de asociat de rang inferior, întorcându-mă la teancul meu de documente şi de solicitări din partea clienţilor corporatişti pe care nu-i întâlneam niciodată. Între timp, Barack lucra la propriile documente într-un birou de mai multe persoane aflat mai departe pe hol, din ce în ce mai curtat de partenerii asupra cărora făcuse impresie.

Încă preocupată de convenienţe, am insistat să ţinem relaţia dintre noi departe de ochii colegilor, deşi nu a prea funcţionat. Secretara mea, Lorraine, îl întâmpina pe Barack cu un zâmbet atotştiutor de fiecare dată când apărea la mine în birou. Fusesem daţi de gol încă din prima noapte în care ieşisem în public ca un cuplu, la puţin timp după primul nostru sărut, când ne-am dus la Institutul de Artă şi, apoi, să vedem filmul lui Spike Lee, *DO the Right Thing (Pizzeria lui Sal),* la Water Tower Place, unde, la coadă la popcorn, am dat peste unul dintre cei mai importanţi asociaţi de la firmă, Newt Minow, şi peste soţia lui, Josephine. Ne-au salutat cu căldură, chiar aprobator, şi nu au

comentat că eram împreună.

În perioada aceasta, munca ni se părea o distragere – ceea ce trebuia să facem înainte să putem să alergăm din nou unul către celălalt. Când nu eram la birou, Barack şi cu mine vorbeam la nesfârşit, în timpul plimbărilor pe care le făceam agale prin Hyde Park îmbrăcaţi în şort şi tricou sau la mesele care ni se păreau scurte, dar care în realitate durau cu orele. Dezbăteam meritele fiecărui album al lui Stevie Wonder, înainte să facem acelaşi lucru cu albumele lui Marvin Gay. Eu eram cucerită. Iubeam vocea lui înceată şi felul în care i se îmblânzeau ochii când povestea ceva amuzant. Ajunsesem să apreciez cum mergea agale dintr-un loc în altul, fără să-şi facă vreodată griji pentru timp.

Fiecare zi aducea alte mici descoperiri: eu eram fan al echipei Tiger Cubs, pe când lui îi plăceau White Sox. Mie îmi plăceau pastele cu brânză, el nu putea să le sufere. Lui îi plăceau filmele serioase, dramatice, în timp ce eu preferam comediile romantice. El era stângaci, cu un scris de mână impecabil; eu aveam un scris indescifrabil, chiar dacă scriam cu mâna dreaptă. În luna dinaintea întoarcerii lui la Cambridge, am încercat să ne împărtăşim fiecare amintire şi fiecare gând, trecând prin prostiile din copilărie, gafele de adolescenţi şi primele iubiri ratate care ne aduseseră unul spre celălalt. Barack era uimit în special de felul în care crescusem eu – perseverenţa de la an la an, de la un deceniu la altul a vieţii pe Euclid Avenue, cu Craig, mama şi tata, în interiorul unui mic pătrat. Barack petrecuse mult timp prin biserici în perioada în care lucrase ca organizator pentru comunitate, ceea ce îi crease un sentiment de apreciere pentru religia organizată, dar, în acelaşi timp, rămăsese mai netradiţionalist. Căsătoria, mi-a spus el destul de devreme, i se părea o convenţie inutilă şi supraapreciată.

Nu-mi amintesc să-l fi prezentat pe Barack familiei mele în vara aceea, deşi Craig susţine că am făcut-o. El spune că am venit într-o seară amândoi la casa de pe Euclid Avenue. Craig era şi el acolo în vizită, stând împreună cu părinţii pe veranda din faţă. Barack, îşi aminteşte el, a fost prietenos şi încrezător şi a schimbat cu ei banalităţi câteva minute, înainte să urcăm în apartamentul meu, să luăm ceva.

Tata l-a plăcut imediat pe Barack, dar tot nu-i dădea prea multe şanse. La urma urmei, mă văzuse când îl îndepărtasem pe prietenul meu din liceu, David, la porţile Princetonului. Mă privise trimiţându-l la plimbare pe Kevin, jucătorul de fotbal din facultate, de îndată ce l-am văzut îmbrăcat în costumul blănos de mascotă. Părinţii mei ştiau că nu era bine să se ataşeze de cineva. Mă crescuseră astfel încât să îmi conduc singură viaţa şi, de fapt, asta şi făceam. Le spusesem de nenumărate ori părinţilor că eram prea concentrată şi prea ocupată ca

să fac loc oricărui bărbat în viaţa mea.

Din ce povesteşte Craig, tata a clătinat din cap şi a râs, privind în urma mea când am plecat cu Barack.

„Simpatic băiat”, a spus el. „Păcat că n-o să dureze.”

Dacă familia mea era un pătrat, atunci cea a lui Barack era o figură geometrică mult mai complicată, una care unea oceanele. El petrecuse ani de zile încercând să-şi dea seama de laturile ei. Mama lui, Ann Dunham, era o studentă de 17 ani din Hawaii, în 1960, când s-a îndrăgostit de un student kenyan pe nume Barack Obama. Căsătoria lor a fost scurtă şi derutantă – mai ales pentru că soţul ei, după cum avea să se afle, avea deja o nevastă la Nairobi. După ce au divorţat, Ann s-a măritat cu un geolog din Java pe nume Lolo Soetoro şi s-au mutat la Djakarta, luându-l cu ei şi pe Barack Obama cel mic – Barack Obama al meu –, care pe atunci avea şase ani.

Barack mi-a povestit că a fost fericit în Indonezia şi s-a înţeles bine cu noul lui tată vitreg, însă mama lui era îngrijorată de calitatea şcolii pe care o urma. În 1971, Ann Dunham şi-a trimis fiul înapoi în Oahu, să meargă la o şcoală particulară şi să stea cu părinţii ei. Ea era un spirit liber, care avea să petreacă ani de zile călătorind între Hawaii şi Indonezia. În afară de o călătorie mai lungă pe care o făcuse înapoi în Hawaii când Barack avea 10 ani, tatăl lui – un bărbat care, după toate mărturiile, avea o minte sclipitoare, dar şi o serioasă problemă cu alcoolul – a rămas absent şi neimplicat.

Şi, totuşi, Barack a fost un copil foarte iubit. Bunicii lui din Oahu îi adorau pe el şi pe sora lui vitregă mai mică, Maya. Mama lui, deşi locuia tot la Djakarta, îl iubea şi îl sprijinea de la distanţă. Barack vorbea cu afecţiune şi de o altă soră vitregă din Nairobi, pe nume Auma. El crescuse cu mult mai puţină afecţiune decât mine, dar nu se plângea. Povestea lui era povestea lui. Viaţa lui de familie îl făcuse încrezător în forţele proprii şi totodată ciudat de optimist. Faptul că trecuse cu succes printr-o copilărie atât de neobişnuită părea doar să întărească ideea că era pregătit pentru mai mult.

Într-o seară ploioasă, l-am însoţit când s-a dus să-i facă un serviciu unui prieten. Unul dintre foştii lui colegi îl întrebase dacă putea face o şedinţă de pregătire într-o parohie de negri din Roseland, în Far South Side, o zonă greu lovită de închiderea oţelăriilor, la jumătatea anilor 1980. Pentru Barack era o bine-venită întoarcere de o seară la ceea ce făcuse înainte şi în acea parte din Chicago în care lucrase cândva. Când am intrat în biserică, amândoi îmbrăcaţi în costumele noastre de serviciu, mi-a trecut prin minte că nu mă gândisem niciodată prea mult la ce anume făcea, de fapt, un organizator pentru comunitate. Am coborât scara într-un spaţiu de la subsol cu tavanul jos şi cu lumini fluorescente, unde în jur de 15 enoriaşi – majoritatea femei,

din câte îmi aduc aminte – stăteau aşezaţi pe scaune pliante, făcându-şi vânt din cauza căldurii, în ceea ce părea să fie o sală care servea şi drept clasă de grădiniţă. M-am aşezat pe un scaun din spate, în timp ce Barack s-a dus în faţa sălii şi a salutat.

Celor din public trebuie să le fi părut tânăr şi cu un aer avocăţesc. Puteam vedea cum îl cântăresc din ochi, încercând să-şi dea seama dacă era vreun străin înfumurat sau chiar avea ceva valoros de împărtăşit. Atmosfera îmi era mai mult decât familiară. În copilărie asistasem la atelierele săptămânale de operetă pe care mătuşa Robbie le organiza într-o biserică episcopală metodistă africană, asemănătoare cu aceasta. Femeile din sală nu erau diferite de doamnele care cântau în corul mătuşii Robbie sau care apăruseră cu oale cu tocăniţă după ce murise Sudistul. Erau femei bine intenţionate, preocupate de comunitate, de obicei, mame sau bunici singure, genul care sărea în ajutor fără să ezite, mai ales când nu se oferea nimeni altcineva.

Barack şi-a lăsat haina pe spătarul scaunului şi şi-a scos ceasul de la mână, aşezându-l pe masă, în faţa lui, ca să urmărească trecerea timpului. După ce s-a prezentat, a facilitat o discuţie care avea să dureze cam o oră, cerându-le oamenilor să-şi împărtăşească poveştile şi să-şi descrie îngrijorările privitoare la viaţa din cartier. La rândul lui, Barack şi-a spus propria poveste, legând-o de principiile organizării comunităţii. Se afla acolo ca să-i convingă că poveştile noastre erau legate una de alta şi că, prin aceste legături, era posibilă controlarea nemulţumirii şi transformarea ei în ceva folositor. Până şi ei, le-a spus – un grup mic dintr-o biserică mică, în ceea ce părea să fie un cartier uitat –, puteau reprezenta o putere politică reală. Era nevoie de efort, a avertizat el. Era nevoie de stabilirea unei strategii, trebuia să-ţi asculţi vecinii şi trebuia construită încrederea în comunităţi din care aceasta lipsea deseori. Însemna să le ceri unor oameni pe care nu i-ai cunoscut niciodată să-ţi dea puţin din timpul lor sau o mică parte din salariu. Trebuia să accepţi să fii refuzat în zeci sau sute de moduri diferite, până să auzi acel „da” care să schimbe lucrurile cu totul. (Aceasta era, se pare, mare parte din ce făcea un organizator.) Dar i-a asigurat că puteau avea influenţă. Ei puteau să facă schimbarea. Văzuse că procesul dăduse rezultate, chiar dacă nu întotdeauna uşor, în complexul de locuinţe sociale Altgeld Gardens, unde un grup exact ca acela reuşise să înregistreze noi votanţi, îi mobilizase pe locatari să discute cu reprezentanţii municipalităţii despre contaminarea cu azbest şi convinsese primăria să finanţeze în cartier un centru de calificare a forţei de muncă.

Femeia corpolentă care stătea lângă mine legăna pe genunchi un copilaş şi nu făcea nimic ca să-şi ascundă scepticismul. Îl inspecta pe Barack cu bărbia ridicată şi cu buza de sus scoasă în faţă, de parcă i-ar

fi spus: „Cine eşti tu să ne zici ce să facem?”

Dar scepticismul nu l-a deranjat, la fel cum nu păreau să-l deranjeze nici şansele mici de câştig. La urma urmei, Barack era un unicorn – definit de numele lui neobişnuit, de moştenirea lui neobişnuită, de originea lui etnică greu de identificat, de tatăl lui absent, de mintea lui unică. Era obişnuit să fie nevoit să-şi demonstreze calităţile, aproape oriunde mergea.

Ideea pe care o prezenta nu era una cu care putea convinge uşor şi nici n-ar fi trebuit să fie. Roseland încasase lovitură după lovitură, de la exodul familiilor de albi şi prăbuşirea oţelăriilor până la degradarea şcolilor şi înflorirea traficului de droguri. Ca organizator care lucra în comunităţi urbane, îmi spusese Barack, de cele mai multe ori avea de luptat cu o extenuare a oamenilor – în special a celor de culoare –, cu un cinism născut dintr-o mie de mici dezamăgiri produse în timp. Am înţeles imediat. O văzusem în propriul cartier, în propria familie. O amărăciune, o absenţă a încrederii. Sălăşluia în amândoi bunicii mei, alimentată de fiecare ţel pe care îl abandonaseră şi de fiecare compromis pe care fuseseră nevoiţi să îl facă. Exista în profesoara chinuită din ciclul secundar care, în esenţă, renunţase să mai încerce să ne predea la Bryn Mawr. Exista în vecina care renunţase să-şi mai tundă gazonul sau să aibă grijă unde îi mergeau copiii după şcoală. Exista în fiecare bucată de gunoi aruncată cu nepăsare în iarba din parcul nostru şi în fiecare pahar de alcool băut înainte să se înnopteze. Exista în fiecare lucru pe care îl credeam imposibil de remediat, inclusiv în noi înşine.

Barack nu le vorbea de sus oamenilor din Roseland şi nici nu încerca să-i câştige de partea lui ascunzându-şi privilegiile şi purtându-se mai „ca un negru”. Înconjurat de temerile şi de frustrările enoriaşilor, de privarea lor de drepturi cetăţeneşti şi de neajutorarea lor, el le indica, oarecum sfidător, direcţia opusă.

Nu am fost niciodată o persoană care să insiste asupra părţilor mai demoralizante din existenţa de afro-american. Am fost crescută să gândesc pozitiv. M-am încărcat cu iubirea familiei mele şi cu angajamentul părinţilor noştri de a ne vedea reuşind. Am stat împreună cu Santita Jackson la mitingurile Operation PUSH, ascultându-l pe tatăl ei cum le cerea negrilor să îşi recapete mândria. Scopul meu a fost întotdeauna să văd dincolo de cartierul meu – să privesc înainte şi să învingă. Şi învinsesem. Aveam două diplome de la universităţi de prima mână. Aveam un loc la masă la Sidley & Austin. I-am făcut pe părinţii şi pe bunicii mei mândri de mine. Dar, ascultându-l pe Barack, am început să înţeleg că versiunea lui de speranţă ajungea mult mai departe decât a mea: una era să te extragi pe tine însuţi dintr-o fundătură şi cu totul altceva era să încerci să ridici locul în sine.

Eram copleşită din nou să îmi dau seama cât de special era el. Încetul cu încetul, în jurul meu, doamnele de la biserică au început să dea aprobator din cap şi să-i puncteze frazele cu „Îhî!" şi „Aşa-i!"

Vocea lui a crescut în intensitate când a ajuns la sfârşitul prezentării. Nu era predicator, dar cu siguranţă avea ceva de predicat – o viziune. Făcea o propunere pentru ieşirea noastră din blocaj. Alegerea, după cum o vedea el, era aceasta: fie renunţi, fie munceşti pentru schimbare. „Ce este mai bine pentru noi?", le-a spus Barack oamenilor din sală. „Ne aşezăm în lume aşa cum e sau muncim pentru o lume aşa cum ar trebui să fie?" Era o frază împrumutată dintr-o carte pe care o citise când începuse să lucreze ca organizator şi avea să rămână cu mine ani de zile. Era foarte aproape de ceea ce ajunsesem să înţeleg că îl motiva pe Barack. „Lumea aşa cum ar trebui să fie."

Lângă mine, femeia cu copilaşul în braţe aproape că a explodat. „Aşa-i!", a strigat ea, convinsă în sfârşit. „Amin!"

„Amin", mi-am spus şi eu în gând. Pentru că mă convinsese şi pe mine.

Înainte să se întoarcă la facultatea de drept, pe la jumătatea lui august, Barack mi-a spus că mă iubeşte. Sentimentul înflorise între noi atât de rapid şi de natural, încât nu a fost nimic special cu privire la momentul în sine. Nu-mi aduc aminte exact când şi cum s-a întâmplat. A fost doar exprimarea, tandră şi plină de semnificaţii, a ceva ce ne luase pe amândoi prin surprindere. Chiar dacă ne cunoşteam doar de câteva luni, chiar dacă era oarecum nepractic, eram îndrăgostiţi.

Dar acum trebuia să parcurgem cei peste 1.200 de kilometri care aveau să ne despartă. Barack mai avea doi ani de şcoală şi spunea că spera să se stabilească la Chicago după absolvire. Între timp, nu exista nicio şansă ca eu să renunţ măcar temporar la viaţa mea de acolo. Ca asociat încă nou la Sidley, ştiam că următoarea etapă a carierei mele urma să fie critică – în funcţie de realizările mele aveam să devin partener sau nu. Cum trecusem şi eu prin facultatea de drept, ştiam şi cât de ocupat avea să fie Barack. Fusese selectat ca editor la *Harvard Law Review,* o revistă lunară realizată de studenţi care era considerată una dintre publicaţiile de specialitate de top din ţară. Era o onoare să fii selectat în echipa editorială, dar totodată era ca şi cum ai fi avut o slujbă cu normă întreagă pe lângă programul deja încărcat de student la drept.

Ce ne mai rămânea, în condiţiile astea? Ne rămânea telefonul. Amintiţi-vă că era 1989, când locul telefoanelor nu era în buzunar. Nu existau nici SMS-uri, nici emoticoane în loc de sărut. Pentru telefon era nevoie şi de timp, şi de disponibilitatea ambilor. Telefoanele personale se dădeau, de obicei, de acasă, noaptea, când erai mort de

oboseală şi aveai nevoie de somn.

Înainte de plecare, Barack mi-a spus că preferă scrisorile.

„Nu prea sunt genul care să vorbească la telefon”, mi-a explicat el, de parcă ar fi stabilit lucrurile.

Dar nu a stabilit nimic. Am petrecut toată vara vorbind. Eu nu aveam de gând să-mi trăiesc dragostea în ritmul de melc al serviciului poştal. Aceasta era o altă mică diferenţă dintre noi. Barack putea să-şi dezvăluie inima prin intermediul unui stilou. El crescuse cu scrisori, sprijinul venind sub forma teancurilor de plicuri par avion trimise de mama lui din Indonezia. Eu, în schimb, eram genul de persoană directă – crescută cu prânzurile de duminică de la Sudist, unde câteodată trebuia să strigi ca să fii auzit.

În familia mea, pălăvrăgeam întruna. Tata, care îşi schimbase recent maşina cu o dubiţă amenajată special pentru dizabilităţile lui, încă ţinea să apară cât de des putea la uşile verilor, ca să-i viziteze personal. De asemenea, prietenii, vecinii şi verii verilor apăreau cu regularitate în Euclid Avenue şi se instalau pe canapeaua din camera de zi, lângă fotoliul tatei, ca să spună poveşti sau să ceară sfaturi. Până şi David, fostul meu prieten din liceu, apărea câteodată să-i ceară sfatul. Tata nu avea probleme nici cu telefonul. Ani de zile l-am văzut telefonându-i aproape în fiecare zi bunicii din Carolina de Sud, ca s-o întrebe ce mai face.

L-am informat pe Barack că, dacă voia ca relaţia noastră să funcţioneze, ar face bine să se acomodeze cu telefonul. „Dacă nu vorbesc cu tine”, l-am anunţat, „s-ar putea să fiu nevoită să-mi găsesc alt tip pe care să-l ascult”, glumeam eu, dar nu fără o notă de seriozitate.

Şi aşa s-a făcut că Barack a devenit omul telefonului. De-a lungul acelei toamne, am vorbit cât de des am putut, fiecare dintre noi închis în lumea şi în programul lui, dar împărtăşind încă micile detalii ale zilelor noastre, compătimindu-l pe el pentru mormanul de dosare cu probleme fiscale de-ale corporaţiilor pe care trebuia să le citească sau făcând haz de cum eliminam eu frustrările de la birou prin ore de gimnastică aerobică, după serviciu. Pe măsură ce treceau lunile, sentimentele noastre rămâneau stabile şi trainice. Pentru mine, era un lucru mai puţin în viaţă pe care să-l pun la îndoială.

La Sidley & Austin, făceam parte din echipa de recrutare a biroului de la Chicago, misiunea mea fiind să intervievez studenţi de la Facultatea de Drept de la Harvard pentru stagiile de vară. Era, în esenţă, un proces de curtare. În studenţie trăisem personal experienţa puterii şi tentaţiei complexului industrial al dreptului corporatist, când mi se oferise un catalog gros ca un dicţionar în care erau trecute toate firmele de avocatură din ţară şi mi se spusese că oricare dintre ele era interesată să atragă avocaţi care studiaseră la Harvard. Părea că, odată

ce aveai licenţa în drept de la Harvard, aveai şanse să lucrezi în orice oraş şi în orice domeniu legal, indiferent dacă era vorba de o firmă mamut de avocaţi pledanţi din Dallas sau de o companie mică de imobiliare din New York. Dacă erai interesat de oricare din ele, cereai un interviu în campus. Dacă faza asta mergea bine, atunci erai invitat la un „zbor", ceea ce însemna un bilet de avion, o cameră de hotel de cinci stele şi o nouă rundă de interviuri la sediul firmei, urmate de o cină extravagantă cu recrutori ca mine. Cât m-am aflat la Harvard, am obţinut astfel de zboruri la San Francisco şi la Los Angeles, în parte pentru că mă interesau aspectele legale din industria divertismentului, dar, ca să fiu sinceră, şi pentru că nu fusesem niciodată în California.

Acum, că eram la Sidley şi de cealaltă parte a procesului de recrutare, obiectivul meu era să aduc în firmă studenţi la drept care erau nu doar inteligenţi şi conştiincioşi, ci şi altceva în afară de bărbaţi şi albi. În echipa de recrutare era doar o singură femeie afro-americană, un asociat principal pe nume Mercedes Laing. Mercedes avea cam cu zece ani mai mult decât mine şi mi-a devenit prietenă apropiată şi mentor. La fel ca mine, avea şi ea două diplome Ivy League şi stătea, de obicei, la mese la care nimeni nu arăta ca ea. Am căzut de acord că provocarea nu era să ne obişnuim cu asta sau să acceptăm. La şedinţele despre recrutare, eu pledam insistent – chiar obraznic în opinia unora, sunt convinsă – ca firma să arunce un năvod mai larg când era vorba de descoperirea unor tinere talente. Practica împământenită de multă vreme era bazată pe angajarea studenţilor dintr-un grup select de facultăţi de drept – Harvard, Stanford, Yale, Northwestern, Universitatea din Chicago şi Universitatea din Illinois, în primul rând –, din locurile în care îşi obţinuseră diplomele cei mai mulţi dintre avocaţii firmei. Era un proces circular: o generaţie de avocaţi angaja o alta, a cărei experienţă o oglindea pe a ei, lăsând prea puţin loc pentru diversitate de orice fel. Ca să nu fiu nedreaptă cu Sidley, aceasta era o problemă (recunoscută sau nu) în aproape orice mare companie din ţară. Un studiu făcut la vremea respectivă de *Naţional Law Journal* a descoperit că, în firmele mari, afro-americanii reprezentau mai puţin de trei la sută dintre asociaţi şi mai puţin de unu la sută dintre parteneri.

Încercând să ajut la remedierea dezechilibrului, eu îndemnam să fie luaţi în considerare şi studenţi la drept de la alte universităţi de stat şi de la colegii universitare istorice ale negrilor, cum era Universitatea Howard. Când echipa de recrutare se strângea în sala de conferinţe din Chicago cu un teanc de CV-uri care urmau să fie trecute în revistă, eu obiectam de fiecare dată când un student era respins automat doar pentru că avea nota 9 la vreo lucrare sau pentru că absolvise un program preuniversitar mai puţin prestigios. Dacă intenţionam cu adevărat să aducem avocaţi minoritari, susţineam eu, atunci trebuia să

ne uităm la candidaţi dintr-o perspectivă mai largă. Trebuia să vedem cum au folosit oportunităţile pe care le-au avut în viaţă, mai degrabă decât să-i ierarhizăm doar după cât de sus au ajuns pe o scară academică elitistă. Ideea nu era să coborâm standardele înalte ale firmei, ci să ne dăm seama că, dacă rămâneam la modul cel mai rigid, în stilul şcolii vechi, de evaluare a potenţialului unui nou avocat, atunci treceam cu vederea tot felul de oameni care ar fi putut contribui la succesul firmei. Cu alte cuvinte, trebuia să intervievăm mai mulţi studenţi, înainte să respingem pe cineva.

Din acest motiv, îmi plăcea să fac călătorii de recrutare la Cambridge, deoarece mă lăsa să mă bucur de o oarecare influenţă în selectarea pentru interviu a studenţilor de la Harvard. Şi, bineînţeles, îmi oferea prilejul să-l văd pe Barack. Prima dată când l-am vizitat, m-a luat în maşina lui, un Datsun galben-banan cu botul scurt, pe care îl cumpărase la mâna a doua, printr-un mic împrumut pentru studenţi. Când a răsucit cheia în contact, motorul s-a ambalat şi maşina s-a zgâlţâit violent, după care a început să vibreze puternic şi sonor, scuturându-ne în scaune.

„Chestia asta merge?”, am întrebat eu, ridicând vocea să acopăr zgomotul.

Mi-a răspuns cu zâmbetul lui năstruşnic care spunea: „Mă-descurc-eu” şi care mă topea de fiecare dată. „Las-o un minut sau două”, a spus el, băgând maşina în viteză. „Nu mai face aşa când pleacă.” După alte câteva minute, când virase pe un drum aglomerat, a adăugat: „Şi poate nu te uiţi în jos”.

Deja observasem ce el nu voia să văd – o gaură de rugină cât palma în podeaua maşinii, prin care vedeam cum fuge asfaltul sub noi.

Viaţa cu Barack nu avea să fie niciodată monotonă. Urma să fie de un galben-banan şi puţin înspăimântătoare. Mi-a trecut prin minte şi că era foarte posibil ca omul să nu ajungă niciodată să facă bani.

Locuia într-un apartament spartan din Somerville, cu un singur dormitor, dar, în voiajele mele de recrutare, Sidley mă caza în luxosul Hotel Charles, de lângă campus, unde dormeam în aşternuturi fine, de cea mai bună calitate, iar Barack, care rareori îşi făcea ceva de mâncare, putea lua un mic-dejun cald înainte de cursurile de dimineaţă. Seara se instala în camera mea şi îşi pregătea lucrările pentru facultate, cu un aer frivol, îmbrăcat cu unul din halatele groase de pluş de la hotel.

În anul acela, de Crăciun, am zburat spre Honolulu. Nu mai fusesem niciodată în Hawaii, dar eram convinsă că avea să îmi placă. La urma urmei, veneam de la Chicago, unde iarna se lungeşte până la sfârşitul lui aprilie şi unde era ceva normal să ţii o lopată de zăpadă în portbagajul maşinii. Deţineam un stoc neliniştitor de haine groase. Pentru mine, fuga de iarnă a fost întotdeauna o aventură. În facultate,

am făcut o călătorie în Bahamas cu colegul meu de grupă care era originar de-acolo, David, şi o alta în Jamaica, împreună cu Suzanne. În ambele ocazii, m-am bucurat de aerul cald şi de exuberanţa care mă cuprindea de fiecare dată când mă apropiam de ocean. Poate că nu întâmplător eram atrasă de oamenii care crescuseră în insule tropicale.

În Kingston, Suzanne m-a dus pe plaje cu nisipul alb şi fin ca pudra, unde ne-am jucat în valuri, într-o apă care arăta ca jadul. Ea ne-a condus cu măiestrie printr-o piaţă haotică, pălăvrăgind cu vânzătorii stradali.

„Încearcă asta!", striga la mine, cu accentul complet regăsit, în timp ce îmi întindea cu exuberanţă să gust bucăţi de peşte la grătar, batate prăjite, bucăţi de trestie de zahăr şi felii de mango. Insista să gust din toate, hotărâtă să mă facă să văd cât de multe erau de apreciat acolo.

Lucrurile au stat la fel şi cu Barack. De-acum petrecuse deja mai mult de un deceniu pe continent, dar Hawaii încă însemna foarte mult pentru el. Voia să îl cunosc şi eu în întregime, de la palmierii, cu evantaiele lor de frunze, aliniaţi de-a lungul străzilor din Honolulu şi semiluna plajei Waikiki, până la perdeaua de coline verzi din jurul oraşului. Timp de o săptămână, am stat în apartamentul unor prieteni şi am făcut în fiecare zi excursii la ocean, să înotăm şi să stăm la soare. Am cunoscut-o pe sora vitregă a lui Barack, Maya, care la 19 ani era amabilă şi inteligentă şi îşi lua diploma la Barnard. Avea obraji rotunzi, ochi mari căprui şi un păr negru care îi cobora în bucle bogate pe umeri. I-am cunoscut pe bunicii Madelyn şi Stanley Durham, sau „Toot şi Gramps", cum le spunea el. Locuiau în acelaşi bloc în care îl crescuseră pe Barack, într-un apartament mic, decorat cu ţesături indoneziene trimise acasă de Ann, de-a lungul anilor.

Şi am cunoscut-o pe însăşi Ann, o femeie vioaie şi plinuţă, cu un păr creţ închis la culoare şi aceeaşi bărbie ascuţită ca a lui Barack. Purta bijuterii masive din argint, o rochie viu colorată cu imprimeuri orientale şi acel gen de sandale robuste pe care mă aşteptam să le văd la un antropolog. A fost prietenoasă cu mine şi curioasă cu privire la familia şi la cariera mea. Era clar că îşi adora fiul – aproape îl venera – şi părea că şi-ar dori cel mai mult să stea de vorbă cu el pe îndelete, povestindu-i despre dizertaţiile ei şi schimbând recomandări de cărţi, de parcă ar fi fost un vechi prieten.

Toţi din familie îi spuneau şi acum Barry, ceea ce mi s-a părut duios. Cu toate că îşi părăsiseră statul natal, Kansas, încă din anii 1940, bunicii mi s-au părut a fi exact acei oameni din Midwest ajunşi în locul nepotrivit, cum îi descria Barack întotdeauna. Gramps era mare ca un urs şi spunea glume absurde. Toot, o femeie solidă cu părul cărunt, care reuşise să ajungă vicepreşedinta unei bănci locale, ne făcea sendvişuri cu ton pentru cină. Serile, servea biscuiţi Ritz cu

grămăjoare de sardine deasupra, pe post de aperitive, iar mâncarea o aşeza pe măsuţe pliante, astfel încât toată lumea să se poată uita la ştiri, la televizor, sau să joace o partidă înverşunată de Scrabble. Erau o familie modestă din clasa de mijloc, în multe privinţe nu foarte deosebită de familia mea.

Era ceva reconfortant în asta, şi pentru mine, şi pentru Barack. Oricât de diferiţi am fi fost, ne potriveam într-un fel interesant. Era ca şi cum raţiunea atracţiei şi a relaxării dintre noi ar fi fost de-acum explicată.

În Hawaii, partea mai intensă şi mai cerebrală a lui Barack s-a retras oarecum, în timp ce partea lui mai relaxată a înflorit. Era acasă. Iar acasă era locul unde nu mai simţea nevoia să dovedească nimic nimănui. Întârziam la tot ce făceam, dar nu avea importanţă – nici măcar pentru mine. Prietenul din liceu al lui Barack, Bobby, care era pescar, ne-a dus într-o zi cu barca lui să facem scufundări şi să ne plimbăm fără ţintă. Atunci l-am văzut pe Barack mai relaxat ca niciodată, lenevind sub cerul albastru, cu o bere rece în mână şi cu un prieten vechi alături, fără să se mai gândească la ştirile zilei, la lecturile pentru facultatea de drept sau la ceea ce trebuia făcut cu privire la inegalitatea veniturilor. Delicateţea insulelor scăldate în soare ne-a dat mai mult spaţiu amândurora, dându-ne timpul pe care nu-l avusesem niciodată să fim împreună.

Atât de mulţi dintre prietenii mei îşi evaluează potenţialii parteneri din exterior spre interior, concentrându-se, în primul rând, pe aspectul lor şi pe perspectivele financiare. Dacă se întâmpla ca persoana aleasă să nu fie un comunicator bun sau să nu-i convină să fie vulnerabilă, ei păreau să creadă că timpul sau căsătoria vor rezolva totul. Dar Barack intrase în viaţa mea ca o persoană complet formată. Încă de la prima noastră discuţie, mi-a arătat că nu se ferea să-şi exprime teama sau slăbiciunea şi că punea mare preţ pe sinceritate. La muncă, am fost martoră la modestia lui şi la disponibilitatea de a-şi sacrifica propriile dorinţe şi nevoi pentru un scop mai înalt.

Iar acum, în Hawaii, îi puteam vedea caracterul reflectat în alte gesturi mărunte. Prieteniile lui de lungă durată cu colegi din liceu dovedeau consecvenţă în relaţii. În devotamentul pentru mama lui care avea o personalitate puternică eu am văzut un respect profund pentru femei şi pentru independenţa lor. Fără să fie nevoie să discutăm asta deschis, ştiam că putea să facă faţă unei partenere care avea propriile ei pasiuni şi propria ei voce. Acestea sunt lucruri care nu se pot învăţa într-o relaţie, pe care nici chiar iubirea nu le poate construi sau schimba cu adevărat. Deschizându-şi lumea pentru mine, Barack îmi arăta tot ceea ce trebuia să ştiu despre genul de partener de viaţă care avea să fie.

Într-o după-amiază, am împrumutat o maşină şi am mers pe ţărmul

de nord al insulei Oahu, unde am stat pe o fâşie de plajă cu nisip moale şi ne-am uitat la surferii care se aventurau în valurile uriaşe. Am rămas acolo ore în şir, doar stând de vorbă, urmărind val după val contopindu-se cu apa oceanului, până când soarele a apus şi ceilalţi de pe plajă şi-au strâns lucrurile, să plece acasă. Stăteam de vorbă în timp ce soarele s-a colorat în roz, apoi, în violet şi în final s-a întunecat, când insectele au început să înţepe, iar nouă ni s-a făcut foame. Dacă venisem în Hawaii ca să cunosc ceva din trecutul lui Barack, acum stăteam la marginea unui ocean uriaş şi experimentam o versiune a viitorului, discutând despre genul de casă în care am vrea să locuim împreună şi despre ce fel de părinţi am vrea să fim. Discuţia părea speculativă şi puţin cam îndrăzneaţă, dar era totodată liniştitoare, deoarece lăsa senzaţia că, dacă nu ne-am fi oprit niciodată din vorbit, atunci toate lucrurile acestea ar fi putut să prindă viaţă.

Înapoi la Chicago, din nou departe de Barack, încă mai mergeam uneori cu prietenii la bar, deşi rareori stăteam până târziu. Pasiunea pentru citit a lui Barack trezise o nouă dragoste pentru cărţi şi în mine. Acum eram mulţumită să petrec o seară de sâmbătă pe canapea, citind un roman bun.

Când mă plictiseam, le telefonam vechilor mele prietene. Chiar dacă acum aveam o relaţie serioasă, prietenele mele erau cele care mă ţineau cu picioarele pe pământ. Santita Jackson călătorea prin ţară, în grupul de acompaniament al cântăreţei Roberta Flack, dar vorbeam de câte ori puteam. În urmă cu aproximativ un an, stăteam cu părinţii în camera lor de zi şi plesneam de mândrie uitându-ne cum Santita şi fraţii ei îşi reprezentau tatăl la Convenţia naţională din 1988 a Partidului Democrat. Reverendul Jackson a făcut o cursă onorabilă către prezidenţiale, câştigând mai bine de zece alegeri primare până să îi cedeze nominalizarea lui Michael Dukakis. Pe parcurs, a adus în căminele ca al nostru o speranţă şi un entuziasm nemaiîntâlnite, chiar dacă în inimile noastre ştiam că mai era drum lung de parcurs.

Vorbeam periodic cu Verna Williams, o prietenă apropiată de la facultatea de drept, care până nu demult locuise la Cambridge. Îl întâlnise pe Barack de câteva ori şi îl plăcea mult, dar mă tachina că aş fi renunţat la standardele mele nebunesc de înalte, lăsând un fumător să intre în viaţa mea. Angela Kennedy şi cu mine încă mai râdeam împreună, chiar dacă ea lucra ca profesoară în New Jersey şi îşi creştea singură fiul, încercând să se menţină pe linia de plutire în timp ce căsătoria ei se destrăma încet. Ne cunoscusem în colegiu, naive şi pe jumătate mature, iar acum eram adulţi, cu vieţi de adulţi şi preocupări de adulţi. Simpla idee în sine ne izbea uneori ca fiind hilară.

Între timp, Suzanne era acelaşi spirit liber din vremea în care

împărţisem camera la Princeton – intrând şi ieşind din viaţa mea cu predictibilitate variabilă, continuând să măsoare valoarea zilelor după câtă plăcere îi produceau. Treceau perioade lungi fără să vorbim, dar, apoi, reînnodam firul prieteniei cu uşurinţă. Ca întotdeauna, eu îi spuneam Screwzy, iar ea îmi spunea Miche. Lumile noastre erau în continuare la fel de diferite cum fuseseră şi în şcoală, când ea vâna petrecerile cluburilor-restaurant şi îşi azvârlea hainele murdare sub pat, iar eu îmi aranjam în funcţie de culoare notiţele la cursul introductiv de sociologie. Chiar şi atunci, Suzanne era ca o soră a cărei viaţă o puteam urmări doar de la distanţă, de dincolo de golful diferenţelor noastre înnăscute. Ea mă scotea din minţi, mă fermeca şi era întotdeauna importantă pentru mine. Ea îmi cerea sfatul şi, apoi, îl ignora cu bună ştiinţă. Ar fi rău să iasă cu un star pop semicelebru şi afemeiat? Da, ar fi rău, dar avea să o facă oricum, pentru că *de ce nu?* Cel mai şocant pentru mine a fost atunci când a respins ocazia de a merge, după facultate, la o şcoală de afaceri din Ivy League, pentru că ar fi fost prea multă muncă şi, în consecinţă, nicio distracţie. A absolvit în schimb un program mai puţin stresant la o facultate de stat, ceea ce mi s-a părut o dovadă de lene.

Alegerile lui Suzanne păreau uneori un afront faţă de felul meu de a face lucrurile, un îndemn la relaxare şi la mai puţin efort. Acum ştiu că am judecat-o nedrept pentru asta. La vremea respectivă, însă, eram convinsă că eu eram cea care are dreptate.

Nu mult după ce am început să mă întâlnesc cu Barack, i-am telefonat lui Suzanne, să o bat la cap cu sentimentele mele pentru el. A fost încântată să mă audă atât de fericită, fericirea fiind specialitatea ei. Avea şi ea veşti: renunţa la postul ei de informatician la Rezervele Federale şi pleca să călătorească – şi nu cu săptămânile, ci cu lunile. Curând, Suzanne şi mama ei aveau să pornească într-un fel de aventură în jurul lumii. Pentru că *de ce nu*?

Nu am putut ghici niciodată dacă Suzanne ştia, în subconştient, că în celulele corpului ei se întâmpla ceva ciudat, că deja avea loc o ofensivă tăcută. Ceea ce ştiu este că, în toamna lui 1989, când eu purtam pantofi de lac şi stăteam în şedinţe lungi şi monotone la Sidley, Suzanne şi mama ei încercau să nu-şi păteze rochiile cu sos de curry, undeva prin Cambodgia, şi dansau în zori pe aleile de la Taj Mahal. În timp ce eu îmi ajustam bugetul, îmi luam hainele de la curăţătorie şi priveam cum se usucă şi cad frunzele din copacii de pe Euclid Avenue, Suzanne se plimba prin Bangkokul fierbinte şi umed, într-un *tuk-tuk,* chiuind – cum îmi imaginam eu – de bucurie.

De fapt, nu ştiu cum au fost cu adevărat călătoriile ei şi nici dacă a fost într-adevăr acolo, pentru că nu era genul care să trimită vederi sau să păstreze legătura. Era prea ocupată să trăiască, să se încarce cu tot ceea ce lumea avea de dăruit.

Când s-a întors acasă în Maryland şi a găsit o clipă să vorbească şi cu mine, mi-a dat o altă veste – atât de stridentă şi de nepotrivită cu imaginea pe care o aveam despre ea, încât cu greu am putut să o înţeleg.

„Am cancer”, mi-a spus Suzanne, cu vocea sugrumată de emoţie, „şi încă mult de tot.”

Medicii tocmai îi puseseră diagnosticul, o formă agresivă de limfom care deja îi distrugea organele. Ea mi-a descris un plan de tratament, spunând că ar fi ceva speranţe, dar eram prea copleşită ca să reţin detaliile. Înainte să închidă telefonul mi-a spus că, printr-o lovitură crudă a destinului, se îmbolnăvise grav şi mama ei.

Nu sunt convinsă dacă am crezut vreodată că viaţa era dreaptă, dar mi-am închipuit întotdeauna că puteai să găseşti rezolvarea la orice problemă. Cancerul Suzannei era prima provocare reală la această noţiune, o sabotare a idealurilor mele. Pentru că, deşi nu pusesem încă toate detaliile la punct, aveam ideile mele cu privire la viitor. Aveam o agendă pe care o urmam cu asiduitate încă din primul an de colegiu, avansând pe linia de căsuţe pe care trebuia să le bifez.

Pentru mine şi Suzanne, lucrurile ar fi trebuit să meargă altfel: fiecare urma să fie domnişoară de onoare la nunta celeilalte. Soţii noştri aveau să fie foarte diferiţi, bineînţeles, dar oricum s-ar fi plăcut unul pe celălalt. Urma să avem copii în acelaşi timp, să mergem cu familiile în vacanţe la plajă în Jamaica, să ne criticăm moderat una alteia metodele de creştere a copiilor şi să fim mătuşicile preferate pentru copiii celeilalte, atunci când aveau să mai crească. Eu le-aş fi dăruit cărţi copiilor ei, de ziua lor, ea le-ar fi adus alor mei beţe cu arcuri de sărit. Am fi râs şi ne-am fi spus secrete şi ne-am fi dat ochii peste cap la aversiunile ridicole ale celeilalte, până într-o zi, când ne-am fi dat seama că eram două bătrânici care au fost întotdeauna prietene, consternate de cât de repede trecuse timpul.

Aşa arăta, pentru mine, lumea care ar fi trebuit să fie.

Privind în urmă, mi se pare remarcabil că, de-a lungul acelei ierni şi primăveri, m-am dedicat în totalitate carierei mele. Eram avocat, iar avocaţii aveau de lucru. Aşa că lucram tot timpul. Cu cât facturam mai multe ore de lucru, cu atât eram mai buni. Nu aveam de ales, îmi spuneam. Munca era importantă, îmi spuneam. Şi continuam să merg în fiecare dimineaţă în centrul oraşului Chicago, să mă alătur furnicilor corporatiste din muşuroiul cunoscut ca One First Naţional Plaza. Lucram fără pauză şi nu mă opream decât când dormeam.

În vremea asta, Suzanne trăia în Maryland cu boala ei. Mergea la programări pentru analize şi operaţii, încercând totodată să aibă grijă de mama ei, care se lupta la rândul ei cu un cancer agresiv despre care medicii insistau să spună că nu are nicio legătură cu boala lui

Suzanne. Era ghinion, coincidenţă nefastă, înspăimântătoare până la punctul în care devenea foarte greu şi numai să te gândeşti la ea. Cei din familia Suzannei nu erau foarte apropiaţi, cu excepţia a două dintre verişoarele ei preferate, care o ajutau cât puteau. Angela venea uneori în vizită din New Jersey, dar şi ea avea de jonglat între creşterea unui bebeluş şi carieră. O însărcinasem pe Verna, prietena mea din facultate, să meargă pe acolo când putea, ca un fel de reprezentant al meu. Verna o întâlnise pe Suzanne de câteva ori când eram la Harvard şi, printr-o pură coincidenţă, locuia acum în Silver Spring, într-o clădire pe care doar o parcare o despărţea de cea a lui Suzanne.

Nu era uşor pentru Verna, care îşi pierduse recent tatăl şi se lupta cu propria suferinţă. Dar era o prietenă adevărată, un om plin de compasiune. În luna mai, mi-a telefonat într-o zi la birou, să-mi povestească detaliile vizitei la Suzanne.

„I-am pieptănat părul", mi-a spus printre altele.

Faptul că Suzanne avea nevoie de ajutor la pieptănat ar fi trebuit să mă facă să înţeleg gravitatea situaţiei, dar eu ridicasem un zid între mine şi adevăr. O parte din mine încă refuza să accepte ceea ce se întâmpla. Mă agăţam de ideea că Suzanne avea să-şi recapete sănătatea, chiar şi când toate dovezile arătau contrariul.

Până la urmă, Angela a fost cea care mi-a telefonat, în iunie, şi mi-a prezentat lucrurile fără menajamente. „Dacă vrei să vii, Miche", mi-a spus ea, „ar fi bine să vii acum."

La momentul respectiv, Suzanne fusese mutată într-un spital. Era prea slăbită să mai vorbească şi era conştientă doar din când în când. Nu mai rămăsese nimic care să-mi alimenteze negarea. Am închis telefonul şi mi-am cumpărat bilet de avion. Imediat după ce am aterizat, am luat un taxi până la spital, am urcat cu liftul până la etajul la care se afla Suzanne, am mers pe coridor până la salonul ei şi am găsit-o acolo, întinsă în pat, vegheată de Angela şi de verişoara ei, într-o tăcere deplină. Am aflat că mama lui Suzanne murise cu doar câteva zile în urmă, iar acum ea era în comă. Angela mi-a făcut loc să mă aşez pe o margine a patului.

Am privit-o îndelung pe Suzanne, uitându-mă la faţa în formă perfectă de inimă şi la pielea ei castanie, consolându-mă cumva cu netezimea tinerească a obrajilor ei şi a buzelor arcuite, ca de fetiţă. Părea ciudat de neafectată de boală. Părul ei întunecat la culoare era încă strălucitor şi lung; cineva i-l strânsese în două cozi împletite care îi ajungeau aproape până la talie. Picioarele ei de atletă erau ascunse sub pături. Arăta ca o tânără dulce şi frumoasă de 26 de ani care părea să fi aţipit.

Regretam că nu mă dusesem s-o văd mai devreme. Regretam numeroasele ocazii, de-a lungul prieteniei noastre cu suişuri şi

coborâşuri, când îi spusesem că făcea tot felul de alegeri greşite, când ea poate că făcea ceea ce trebuia. M-am simţit brusc fericită pentru că, în nenumărate ocazii, îmi ignorase sfatul. Mă bucuram că nu se extenuase pentru o diplomă de la o şcoală de afaceri pretenţioasă. Că alesese să plece în weekend undeva, cu un star pop semicelebru, doar ca să se distreze. Mă bucuram că ajunsese la Taj Mahal, să privească răsăritul de soare împreună cu mama ei. Suzanne trăise altfel decât mine.

În ziua aceea, i-am ţinut mâna inertă între palme şi i-am ascultat respiraţia neregulată, până când a ajuns să facă pauze lungi între inspiraţii. La un moment dat, asistenta ne-a făcut semn cu capul. Se întâmpla. Suzanne ne părăsea. Mintea mi s-a întunecat. Nu am avut gânduri profunde. Nu am avut revelaţii despre viaţă sau pierdere. Nimic, în afară de furie.

Să spui că era nedrept ca Suzanne să se îmbolnăvească şi să moară la 26 de ani era prea simplu. Dar asta era realitatea, rece şi respingătoare. La ce mă gândeam când, în cele din urmă, i-am părăsit trupul în salonul din spital? „Ea a plecat şi eu sunt încă aici.” Afară, pe hol, treceau oameni îmbrăcaţi în pijamale care erau mult mai în vârstă şi păreau mult mai bolnavi decât Suzanne, dar care, totuşi, erau încă acolo. Am luat un avion aglomerat spre Chicago, am condus pe o autostradă aglomerată, am urcat cu liftul până la biroul meu. Mă uitam la oamenii din jur, părând veseli în maşinile lor, mergând pe trotuare în haine de vară, lenevind în cafenele sau lucrând la birourile lor, fără să ştie ce i se întâmplase lui Suzanne – şi aparent fără să-şi dea seama că oricare dintre ei putea avea aceeaşi soartă. Era ceva greşit în felul în care viaţa mergea, pur şi simplu, mai departe. În felul în care toată lumea era aici, cu excepţia lui Suzanne a mea.

CAPITOLUL 10

În vara aceea, am început să ţin un jurnal. Mi-am cumpărat un carnet cu coperţi îmbrăcate în pânză, negru cu flori violet pe copertă, pe care îl ţineam lângă pat. Îl luam cu mine când mergeam în călătorii de afaceri pentru Sidley & Austin. Nu scriam în fiecare zi, nici măcar în fiecare săptămână; de fapt, scriam doar atunci când aveam timp şi energie să triez prin grămada de sentimente. Se întâmpla uneori să scriu de câteva ori într-o săptămână, pentru ca apoi să nu mă mai ating de jurnal o lună întreagă sau chiar mai mult. Eu nu eram o fire prea introspectivă. Exerciţiul de înregistrare a gândurilor era ceva nou pentru mine – un obicei pe care presupun că îl împrumutasem parţial de la Barack, care considera scrierea ca fiind terapeutică şi clarificatoare şi care, cu unele pauze, tot ţinuse jurnale de-a lungul anilor.

În vacanţa de vară de la Harvard, Barack a revenit la Chicago şi, de data asta, nu a mai închiriat nimic, ci s-a mutat direct în apartamentul meu de pe Euclid Avenue. Asta însemna nu doar că învăţam amândoi, în mod real, să coabităm ca un cuplu, dar şi că Barack a avut ocazia să pătrundă în intimitatea familiei mele. Discuta despre sport cu tata înainte să plece la serviciul lui de la staţia de epurare a apei. Uneori o ajuta pe mama să aducă plasele cu cumpărături din garaj. Era un sentiment plăcut. Craig evaluase deja caracterul lui Barack, studiindu-l în detaliu, într-un context care-i era la îndemână – incluzându-l în partida de baschet pe care o juca în fiecare weekend cu un grup de prieteni, cei mai mulţi dintre ei foşti jucători în echipe universitare. De fapt, eu îl rugasem să facă asta. Părerea lui Craig despre Barack era importantă pentru mine, iar fratele meu ştia să citească oamenii, mai ales pe terenul de baschet. Barack trecuse testul. Se mişca bine pe teren, după spusele fratelui meu, şi ştia când să paseze, dar nu ezita nici să arunce la coş, când era liber. „Nu ţine mingea numai pentru el”, mi-a spus Craig, „dar are curaj.”

Barack se angajase pe durata verii la o firmă din centru, ale cărei birouri erau foarte aproape de cele de la Sidley, însă timpul petrecut la Chicago a fost scurt. Fusese ales preşedinte la *Harvard Law Review* pentru următorul an academic, iar asta îl făcea responsabil pentru alcătuirea a opt numere de câte trei sute de pagini fiecare, ceea ce însemna că trebuia să se întoarcă devreme la Cambridge, să se apuce de treabă. Concurenţa pentru conducerea revistei era feroce în fiecare an, presupunând o verificare riguroasă şi votul celor 80 de studenţi editori. Alegerea în această poziţie era o realizare uriaşă pentru oricine. Mai mult decât atât, s-a constatat că, în istoria de 103 ani a publicaţiei, Barack era primul afro-american ales pentru un astfel de

mandat – o piatră de hotar atât de importantă, încât s-a scris despre asta în *New York Times,* într-un text ilustrat cu fotografia lui Barack zâmbind, cu fular şi palton.

Altfel spus, iubitul meu era cineva. Ar fi putut deja să obţină o poziţie foarte bine plătită la orice firmă de avocatură, însă el se gândea să lucreze după absolvire în domeniul drepturilor civile, chiar dacă astfel avea să-şi plătească împrumuturile pentru studii într-un interval de timp de două ori mai mare. Aproape toţi cei care îl cunoşteau îl îndemnau să urmeze aceeaşi cale pe care mulţi editori dinaintea lui de la *Review* o urmaseră, respectiv să aplice pentru un stagiu cu succes garantat la Curtea Supremă. Însă Barack nu era interesat. El voia să se stabilească la Chicago. Avea de gând să scrie o carte despre chestiunile rasiale din America şi plănuia, spunea el, să-şi găsească un loc de muncă într-un mediu compatibil cu sistemul lui de valori, ceea ce însemna, foarte probabil, că nu avea să sfârşească în dreptul corporatist. Îşi dirija cariera cu o siguranţă pe care o consideram uimitoare.

Această încredere înnăscută era admirabilă, desigur, dar, sincer vorbind, să trăieşti cu ea era o provocare! Pentru mine, coabitarea cu chemarea puternică pe care o simţea Barack – să dorm în acelaşi pat cu ea, să stau cu ea la masă – era ceva cu care trebuia să mă obişnuiesc, şi nu pentru că el ar fi făcut mare caz pe tema asta, ci pentru că era atât de vie. În prezenţa siguranţei lui, a convingerii lui că putea schimba ceva în lume, prin comparaţie, eu nu puteam să mă simt altfel decât puţin confuză. Chemarea lui şi sensul pe care-l căuta în viaţă părea să fie, fără ca el să-şi dea seama, o provocare pentru ceea ce-mi doream eu.

Aşa a apărut jurnalul. Pe prima pagină, cu un scris îngrijit, am trecut motivele pentru care l-am început:

„Unu, nu sunt sigură încotro vreau să se îndrepte viaţa mea. Ce fel de om vreau să fiu? Cum vreau să contribui la mersul lumii?

Doi, relaţia mea cu Barack a devenit foarte serioasă şi simt că trebuie să mă ocup mai bine de mine.”

Acest carnet cu copertă înflorată a supravieţuit câtorva decenii şi mai multor mutări. A stat pe un raft în dressingul meu de la Casa Albă vreme de opt ani, până nu demult, când l-am scos dintr-o cutie în noua mea locuinţă, ca să încerc să mă regăsesc pe mine, cea din vremea în care eram o tânără avocată. Citesc astăzi rândurile scrise atunci şi înţeleg perfect ce anume încercam să-mi spun mie însămi – ceva ce un mentor femeie cu picioarele pe pământ mi-ar fi putut spune imediat. Era, de fapt, foarte simplu. În primul rând, îmi displăcea profund să fiu avocat. Nu eram potrivită pentru această profesie. Mă simţeam goală pe dinăuntru, chiar dacă eram printre cei mai buni. Era ceva ce îmi era foarte greu să recunosc, având în vedere

cât de mult muncisem şi cât mă îndatorasem pentru taxele şcolare. Din dorinţa mea oarbă de a face performanţă, din nevoia mea de a face totul perfect, nu luasem aminte la semne şi o apucasem pe drumul greşit.

În al doilea rând, eram profund şi încântător de îndrăgostită de un bărbat cu o minte şi o ambiţie atât de puternice, încât ameninţau să le umbrească pe ale mele. Întrezăream deja acest pericol apropiindu-se, asemenea unui val care începe să se formeze cu forţă în adâncuri. Nu aveam să mă dau la o parte din calea lui – eram mult prea strâns legată de Barack, prea îndrăgostită –, dar trebuia să mă proptesc rapid şi cât mai bine pe ambele picioare.

Asta însemna să-mi găsesc o altă profesie, iar şocul cel mai puternic a fost produs de faptul că nu aveam nicio idee clară despre ceea ce aş fi vrut să fac. Cumva, în toţi anii de şcoală, nu reuşisem să mă gândesc la propriile pasiuni şi la cum puteam să le valorific într-o profesie căreia să-i văd însemnătatea. În tinereţe nu explorasem nimic. Mi-am dat seama că maturitatea lui Barack venea din anii în care lucrase ca organizator pentru comunitate şi chiar dinainte, din anul categoric nesatisfăcător pe care îl petrecuse ca documentarist la o firmă de consultanţă de afaceri din Manhattan, după absolvirea colegiului. El experimentase mai mult, ajunsese să cunoască tot felul de oameni şi, între timp, avusese ocazia să descopere care sunt priorităţile lui. În vremea asta, căutând să mă feresc de eşec, dorindu-mi respect şi un mod sigur de a-mi plăti facturile, am ajuns, fără să mă gândesc prea mult, în avocatură.

Pe parcursul unui an, l-am câştigat pe Barack şi am pierdut-o pe Suzanne, iar forţa combinată a acestor două evenimente importante m-a dezechilibrat. Moartea subită a lui Suzanne a trezit în mine ideea că îmi doream mai multă bucurie şi o viaţă cu sens. Nu puteam continua să trăiesc cu propria nemulţumire sufletească. Puneam pe seama lui Barack atât meritul, cât şi vina pentru confuzia mea. „Dacă n-ar exista în viaţa mea un bărbat care să mă întrebe în permanenţă ce mă împinge înainte şi ce mă îndurerează", scriam eu în jurnal, „oare aş face-o eu, de una singură?"

Mă gândeam la ce-aş putea să fac, la ce abilităţi aş fi putut apela. Aş fi putut fi profesoară? Administrator de colegiu? Aş fi putut conduce un program after-school, o versiune mai profesionistă a ceea ce făcusem pentru Czerny la Princeton? M-ar fi interesat să lucrez pentru o fundaţie sau un ONG? M-ar fi interesat să ajut copiii defavorizaţi? Mă întrebam cum aş putea să găsesc un loc de muncă în care să-mi folosesc mintea şi care să îmi lase suficient timp să fac voluntariat, să mă bucur de artă sau să am copii. În esenţă, voiam o viaţă. Voiam să mă simt întreagă. Am făcut o listă cu subiectele care mă interesau: educaţia, adolescentele gravide, respectul de sine al negrilor. Ştiam că

o carieră mai virtuoasă presupunea, inevitabil, mai puţini bani. Următoarea mea listă a fost mult mai serioasă, o listă a cheltuielilor mele esenţiale – ce rămânea după ce renunţam la răsfăţurile pe care mi le permiteam din salariul de la Sidley, lucruri ca abonamentul la serviciul de livrat vinuri şi abonamentul la sala de gimnastică. Aveam o rată lunară de 600 de dolari la împrumuturile pentru studii, 407 rata la maşină, bani pentru mâncare, benzină şi asigurări, plus aproximativ 500 de dolari pe lună care mi-ar fi trebuit pentru chirie, dacă m-aş fi mutat din casa părinţilor mei.

Nimic nu era imposibil, dar nici simplu nu părea. Am început să mă interesez de oportunităţile pe care le-aş fi avut pentru practicarea dreptului în industria divertismentului, gândindu-mă că putea fi interesant şi m-ar fi scutit de problema unui salariu mai mic. Dar, în inima mea, simţeam cum creşte convingerea că nu eram făcută să practic avocatura. Într-o zi, am făcut o însemnare despre un articol din *New York Times* pe care îl citisem şi care relata despre cât de răspândite erau oboseala, stresul şi nefericirea printre avocaţii americani – în special printre femei. „Ce deprimant!”, am consemnat eu în jurnal.

Am petrecut o bună parte din acel august muncind din greu într-o sală de conferinţe închiriată într-un hotel din Washington DC, detaşată fiind să ajut la pregătirea unui caz. Sidley & Austin reprezenta concernul din industria chimică Union Carbide într-un proces antitrust implicând vânzarea unuia dintre activele acestuia. Am stat la Washington cam trei săptămâni, dar am reuşit să văd foarte puţin din oraş, pentru că viaţa mea era dedicată în întregime şederii în sala de conferinţe cu câţiva colegi de la Sidley, răsfoind dosarele cu documente ce ne erau trimise de la sediul central al companiei şi studiind miile de pagini dinăuntru.

N-ai spune că sunt genul de persoană care să găsească relaxare psihică în amănuntele comerţului cu poliester şi poliuretan, dar aşa era. Încă mai practicam avocatura, dar specificitatea muncii şi schimbarea cadrului mă distrăgeau suficient de la marile întrebări care începuseră să-mi încolţească în minte.

Până la urmă, cazul a fost soluţionat în afara tribunalului, ceea ce însemna că mare parte din efortul nostru fusese în zadar. Era un compromis enervant, dar nu neaşteptat în domeniu, unde se întâmpla frecvent să pregăteşti un proces care nu mai avea loc niciodată. În seara în care am luat avionul înapoi spre Chicago, m-am simţit cuprinsă de groază, ştiind că urma să mă întorc la rutina mea zilnică şi la confuzia care îmi înceţoşa mintea.

Mama a fost drăguţă şi m-a aşteptat la aeroport. Simplul fapt că am văzut-o m-a liniştit. Trecuse de-acum de 50 de ani şi lucra cu normă

întreagă ca asistent executiv la o bancă din centru pe care o descria ca fiind, în esenţă, un grup de bărbaţi care stăteau la birouri şi care intraseră în domeniu pentru că taţii lor fuseseră bancheri, înaintea lor. Mama era o adevărată forţă. Avea puţină toleranţă pentru prostie. Avea părul scurt şi purta haine comode, fără zorzoane. Totul la ea era bazat pe competenţă şi calm. La fel cum făcuse cu mine şi cu Craig în copilărie, nu se amesteca nici acum în vieţile noastre private. Ne oferea iubirea ei sub formă de siguranţă. Era genul care apărea la aeroport când veneai de undeva cu avionul. Te ducea cu maşina acasă şi îţi dădea de mâncare dacă erai flămând. Firea ei echilibrată era ca un adăpost pentru mine, un loc de refugiu.

Când am trecut prin centru, am oftat sonor.

„Eşti bine?", m-a întrebat mama.

M-am uitat la ea, în lumina slabă de pe autostradă. „Nu ştiu", am început eu. „Doar că…"

Apoi, mi-am descărcat sufletul. I-am spus că nu eram mulţumită de locul meu de muncă, ba chiar nici de profesia pe care o alesesem – de fapt, eram profund *nefericită.* I-am spus despre neliniştea mea, despre cât de mult îmi doream să fac o schimbare importantă, dar ezitam s-o fac de teamă că nu aveam să câştig destui bani. Îmi împărtăşeam emoţiile fără menajamente. Am mai oftat o dată. „Pur şi simplu, mă simt neîmplinită", i-am spus mamei.

Acum îmi dau seama cum trebuie să fi fost pentru mama, care era pe atunci în al nouălea an la un loc de muncă pe care îl acceptase, în primul rând, ca să poată ajuta la finanţarea studiilor mele la colegiu, după ani de zile în care *nu* avusese serviciu ca să aibă timp să-mi coasă hainele pentru şcoală, să-mi facă de mâncare şi să spele rufele pentru tata, care pentru binele familiei noastre stătea opt ore pe zi să supravegheze cadranele unui boiler, la staţia de epurare. Mama, care condusese o oră ca să vină să mă ia de la aeroport, care mă lăsa să stau fără să plătesc chirie la etajul casei ei şi care urma să se trezească devreme în dimineaţa următoare ca să-l ajute pe tata, cu nevoile inerente dizabilităţii lui, să se pregătească pentru serviciu, nu era prea dispusă să empatizeze cu angoasele mele privind împlinirea.

Împlinirea, sunt convinsă, i-a părut o fantezie de om bogat. Mă îndoiesc că părinţii mei, în cei 30 de ani împreună, au discutat vreodată despre un astfel de concept.

Mama nu m-a judecat pentru lipsa mea de sensibilitate. Nu era genul care să dea lecţii sau care să atragă atenţia asupra sacrificiilor pe care le făcuse. Ea a îndurat în tăcere toate alegerile mele. De data asta, însă, mi-a aruncat o privire piezişă, plină de ironie, apoi a semnalizat ca să ieşim de pe autostradă spre cartierul nostru, după care a chicotit uşor. „Dacă mă întrebi pe mine", mi-a spus, „aş zice mai întâi să faci bani şi să-ţi faci griji mai târziu pentru fericire."

Există adevăruri pe care le înfruntăm şi altele pe care le ignorăm. Am petrecut următoarele şase luni încercând să găsesc o soluţie pentru neliniştile mele, fără să fac vreo schimbare majoră. La serviciu, m-am întâlnit cu cel care era responsabil de departamentul meu şi i-am cerut să-mi dea sarcini mai solicitante. Am încercat să mă concentrez asupra proiectelor pe care le găseam mai importante, incluzând aici şi eforturile mele de a recruta un grup nou şi mai divers de stagiari pe perioada verii. Între timp, urmăream în ziare anunţurile de angajare şi făceam tot posibilul să intru în legătură cu oameni care nu erau avocaţi. Într-un fel sau altul, mă gândeam că o să găsesc un drum spre o modalitate oarecare de a mă simţi împlinită.

Acasă, în Euclid Avenue, mă simţeam neputincioasă în faţa unei noi realităţi. Picioarele tatei începuseră să se umfle fără vreun motiv evident. Pielea lui era acum neobişnuit de închisă la culoare şi de pătată. De fiecare dată când îl întrebam cum se simte, îmi dădea, însă, acelaşi răspuns, cu aceeaşi insistenţă pe care o ştiam de ani de zile.

„Sunt bine”, spunea, de parcă nici nu avea rost să-l întrebi aşa ceva. Apoi, schimba subiectul.

Era din nou iarnă la Chicago. Mă trezeam dimineaţa în zgomotul făcut de vecinii care îşi curăţau gheaţa de pe maşini. Vântul bătea destul de puternic, adunând zăpada în troiene. Soarele rămânea palid şi fără putere. De la fereastra biroului meu de la etajul 47 de la Sidley, mă uitam la întinderea de gheaţă cenuşie de pe lacul Michigan şi la cerul metalic de deasupra. Purtam haine groase de lână şi aşteptam dezgheţul. Aşa cum am mai spus, în Midwest, iarna este un exerciţiu de aşteptare – să se îmblânzească vremea, să cânte o pasăre, să apară din zăpadă prima brânduşă violet. Între timp, nu puteai decât să te îmbărbătezi singur.

Tata nu îşi pierduse buna dispoziţie. Craig venea din când în când la un prânz în familie şi stăteam în jurul mesei şi râdeam la fel ca întotdeauna, deşi acum ni se alătura şi Janis, soţia lui Craig. Janis era o femeie veselă şi ambiţioasă, lucra în centru, ca analist de telecomunicaţii, şi era, ca toţi ceilalţi, complet fermecată de tata. La rândul lui, Craig era modelul perfect pentru visul urban profesional post-Princeton. Îşi luase un MBA şi era vicepreşedinte la Continental Bank, iar împreună cu Janis îşi cumpărase un apartament frumos în Hyde Park. Purta costume făcute pe comandă şi venea la mesele în familie cu un Porsche 944 Turbo roşu. Nu ştiam pe atunci, dar nimic din toate acestea nu îl făcea fericit. Ca şi la mine, în el mocnea o criză şi, în anii următori, avea să se lupte cu întrebări despre însemnătatea muncii, despre recompensele pe care se simţise îndemnat să le caute şi despre care nu ştia dacă erau recompensele pe care şi le dorea, de fapt. Ştiind, însă, cât de încântat era tata de realizările copiilor lui,

niciunul din noi nu şi-ar fi adus nemulţumirea în discuţie la masă.

Când şi-a luat rămas-bun la sfârşitul unei vizite, Craig i-a aruncat tatei o ultimă privire îngrijorată şi i-a pus întrebarea obişnuită despre sănătate, doar ca să primească răspunsul scurt şi optimist: „Sunt bine”.

Cred că acceptam asta pentru că era liniştitor şi liniştea era ceea ce ne doream. Tata trăia de ani de zile cu scleroza multiplă şi reuşise întotdeauna să fie bine. Ne mulţumeam cu prelungirea acestei situaţii, chiar dacă declinul lui era vizibil. Este bine, ne spuneam unul altuia, pentru că încă se mai ridica şi mergea la serviciu în fiecare zi. Era bine pentru că îl văzusem luându-şi încă o bucată de carne la masa din acea seară. Era bine, mai ales dacă nu te uitai foarte atent la picioarele lui.

Am avut câteva discuţii aprinse cu mama, pe care o întrebam de ce tata refuza să meargă la doctor. Doar că ea, la fel ca mine, renunţase să mai încerce să-l convingă că boala se agrava. Pentru tata doctorii nu avuseseră niciodată veşti bune, aşa că nu-şi dorea decât să nu aibă nimic de-a face cu ei. Îi plăcea mult să vorbească, dar nu despre problemele lui. Din punctul lui de vedere, boala era ceva ce-l privea doar pe el. Singurul lucru pe care-l făcea, ca să-şi uşureze disconfortul, era s-o roage pe mama să-i cumpere nişte ghete mai mari cu care să poată merge la serviciu.

Refuzul de a merge la medic a continuat în ianuarie şi februarie, în acel an. Tata păşea cu o încetineală dureroasă, folosind un cadru de aluminiu ca să se deplaseze prin casă şi oprindu-se des să-şi tragă răsuflarea. Dimineaţa îi lua mai mult timp să ajungă din pat în baie, din baie în bucătărie şi, în cele din urmă, la uşa din spate, unde mai avea de coborât trei trepte până în garaj, ca să urce în maşină şi să plece la serviciu. În ciuda a ceea ce vedeam acasă, insista să ne spună că la staţia de epurare totul mergea bine. Folosea un scuter cu motor ca să se deplaseze de la un boiler la altul şi se mândrea cu faptul că era indispensabil. În 26 de ani, nu lipsise nici măcar o singură dată. Dacă se întâmpla ca vreun boiler să se supraîncălzească, tata susţinea că era unul dintre cei doar câţiva muncitori care aveau suficientă experienţă şi pricepere ca să împiedice rapid dezastrul. Ca dovadă că optimismul lui era real, el se înscrisese recent pe o listă pentru o promovare.

Mama şi cu mine încercam să ne consolăm cu ceea ce ne spunea el, deşi ceea ce vedeam cu ochii noştri era foarte diferit. Era din ce în ce mai greu să facem asta. Seara, acasă, tata îşi petrecea cea mai mare parte a timpului urmărind meciuri de baschet şi hochei la televizor, părând din ce în ce mai slăbit şi mai extenuat în fotoliul lui. Pe lângă picioare, am observat că acum părea să i se umfle ceva şi la gât. Vocea lui căpătase o răguşeală ciudată.

Până la urmă, am pus la cale un fel de intervenţie, într-o seară.

Craig nu era niciodată dispus să fie poliţistul rău, iar mama refuza să se amestece în chestiuni ce ţineau de sănătatea tatei. Într-o astfel de discuţie, rolul vorbitorului fără menajamente îmi revenea aproape întotdeauna mie. I-am spus tatei că dacă nu pentru el, atunci pentru noi era cazul să se trateze şi că intenţionam să-i sun doctorul în dimineaţa următoare. Cu reticenţă, tata a acceptat şi a promis că, dacă îi fac programare, o să meargă la medic. Am insistat să doarmă mai mult în dimineaţa următoare, să se odihnească.

În seara aceea, mama şi cu mine ne-am dus la culcare cu sentimentul de uşurare că, în sfârşit, aveam cât de cât lucrurile sub control.

Cu toate astea, tata era greu de convins. Pentru el, odihna era o formă de cedare. Când am coborât dimineaţă, mama plecase la serviciu, iar pe tata l-am găsit la masa din bucătărie, cu cadrul lângă el. Era îmbrăcat în uniforma lui bleumarin şi se chinuia să îşi pună pantofii. Mergea la lucru.

„Tată", i-am spus, „credeam că te odihneşti. Îţi facem programare la medic…"

El a ridicat din umeri. „Ştiu, scumpo", mi-a spus, având în voce un hârâit care dovedea că ceva nu era în regulă la gâtul lui. „Dar acum mă simt bine."

Încăpăţânarea lui era împachetată în atât de multe straturi de mândrie, încât îmi era imposibil să mă supăr pe el. Nu aveai cum să-l convingi. Părinţii noştri ne crescuseră astfel încât să ne ocupăm singuri de problemele noastre, ceea ce însemna că trebuia să am încredere că şi el se ocupa de ale lui, chiar dacă, la momentul respectiv, abia dacă mai putea să se încalţe. Aşa că l-am lăsat să-şi vadă de treabă. Mi-am înăbuşit îngrijorarea, l-am sărutat pe tata şi am urcat din nou la etaj, să mă pregătesc pentru o nouă zi la serviciu. Aveam de gând să o sun pe mama mai târziu, la birou, să-i spun că trebuia să-l convingem pe tata să-şi ia liber.

Am auzit cum se închide uşa din spate. Câteva minute mai târziu, m-am întors în bucătărie şi am găsit-o pustie. Cadrul tatei era aşezat lângă uşa din spate. Ceva m-a îndemnat să mă uit pe vizorul uşii, prin care se vedea veranda din spate şi aleea spre garaj, ca să mă conving că dubiţa plecase.

Însă dubiţa era acolo, şi tot acolo era şi tata. Era îmbrăcat cu haina lui de iarnă, purta o şapcă şi stătea cu spatele la mine. Nu reuşise să coboare scările până la capăt înainte să fie nevoit să se odihnească. Îi puteam citi epuizarea în înclinarea corpului, în felul în care îşi ţinea capul plecat şi în greutatea cu care se lăsa pe balustrada din lemn. Nu era vorba atât de o criză, cât de faptul că părea prea obosit ca să meargă mai departe. Era clar că încerca să-şi adune puterile ca să intre

înapoi, în casă.

Mi-am dat seama că îl vedeam într-un moment de înfrângere deplină.

Cât de singur trebuie să se fi simţit trăind mai bine de 20 de ani cu o asemenea boală, fiind nevoit să meargă înainte fără să se plângă, în timp ce trupul i se degrada lent şi ireversibil. Vederea tatei pe verandă mi-a provocat o durere cum nu mai simţisem vreodată. Instinctul mă îndemna să ies cât mai repede şi să-l ajut să intre înapoi la căldură, dar m-am opus, ştiind că avea să fie doar o nouă lovitură pentru demnitatea lui. Am tras aer în piept şi m-am îndepărtat de uşă.

Mă gândeam că aveam să-l văd când intră. L-aş fi ajutat să-şi scoată ghetele de lucru, i-aş fi adus puţină apă şi l-aş fi condus la fotoliul lui, recunoscând în sinea noastră, fără nicio urmă de îndoială, că trebuia să accepte ajutor.

M-am întors în apartamentul meu, aşteptând să aud uşa din spate. Am aşteptat cinci minute şi apoi alte cinci minute, până când, în cele din urmă, am coborât şi m-am dus din nou la vizor, să mă asigur că se ridicase în picioare. Dar veranda era de-acum pustie. În ciuda tuturor durerilor şi suferinţelor din corpul lui, tata reuşise cumva să coboare scările, să meargă pe aleea îngheţată şi să urce în dubiţa lui, care de-acum era probabil la jumătatea drumului spre staţia de epurare. Tata nu voia să renunţe.

De câteva luni deja, Barack şi cu mine cochetam cu ideea căsătoriei. Eram împreună de un an şi jumătate şi, după toate semnele, iubirea noastră rămăsese de neclintit. El era în ultimul semestru la Harvard şi prins până peste cap în munca lui de la *Law Review,* dar curând avea să se întoarcă la mine, să intre în baroul din Illinois şi să-şi caute un loc de muncă. Planul era să se mute înapoi în Euclid Avenue, de data asta permanent. Pentru mine era un alt motiv să aştept cu nerăbdare sfârşitul iernii.

Discutasem în principiu despre cum vedea fiecare dintre noi căsătoria şi mă îngrijora uneori cât de diferite păreau să fie viziunile noastre. Pentru mine, căsătoria era o certitudine, ceva ce fusesem crescută să aştept să se întâmple într-o bună zi – la fel cum era o certitudine că urma să am copii, încă din vremea când eram doar o fetiţă care le acorda multă atenţie păpuşilor ei. Barack nu era împotriva căsătoriei, dar nici nu se grăbea în mod special. Pentru el, iubirea noastră însemna deja totul. Era suficientă pentru o viaţă completă şi fericită împreună, cu sau fără verighete.

Evident că amândoi eram produsele modului în care fuseserăm crescuţi. Barack trăise experienţa căsătoriei ca fiind ceva efemer: mama lui să căsătorise de două ori, divorţase de două ori şi de fiecare dată reuşise să meargă mai departe fără ca viaţa, cariera şi copiii ei să

aibă de suferit. Părinţii mei, în schimb, se căsătoriseră devreme şi pentru toată viaţa. Pentru ei, fiecare decizie era o decizie comună, fiecare efort era unul comun. În 30 de ani, aproape că nu petrecuseră o noapte departe unul de celălalt.

Ce voiam noi, Barack şi cu mine? Voiam un parteneriat modern care să ni se potrivească amândurora. El vedea căsătoria ca pe o armonizare a iubirii dintre doi oameni, care puteau duce o viaţă împreună, fără să renunţe, însă, la visurile sau ambiţiile individuale. Pentru mine, căsătoria era mai degrabă o fuziune completă, reconfigurarea a două vieţi într-una singură, bunăstarea familiei având întâietate în faţa planurilor sau ţelurilor oricăruia din cei doi. Nu voiam o viaţă exact ca a părinţilor mei, nu voiam să locuiesc în aceeaşi casă pentru totdeauna, să am acelaşi serviciu şi să nu revendic niciodată un spaţiu ca fiind al meu, dar voiam stabilitatea de la an la an, de la deceniu la deceniu, pe care o văzusem la ei. „Recunosc valoarea indivizilor care au propriile interese, ambiţii şi visuri", am scris în jurnal. „Însă nu cred că urmărirea visurilor unei persoane ar trebui să însemne sacrificarea cuplului."

Urma să ne clarificăm sentimentele, mă gândeam eu, când avea să vină Barack la Chicago, când avea să se încălzească vremea, când aveam să ne bucurăm din nou de luxul de a petrece weekendurile împreună. Trebuia doar să aştept, deşi aşteptarea era grea. Tânjeam după permanenţă. Din camera de zi a apartamentului meu, auzeam câteodată ca un murmur discuţiile părinţilor mei, la etajul de dedesubt. O auzeam pe mama cum râde când îi povestea tata cine ştie ce. Îi auzeam cum închid televizorul şi se pregătesc de culcare. Aveam 27 de ani de-acum şi erau zile în care nu-mi doream decât să fiu completă. Îmi doream să mă agăţ de fiecare lucru pe care îl iubeam şi să îl revendic pentru mine. Avusesem parte de suficiente pierderi până atunci şi ştiam că mai aveau să vină şi altele.

Eu am fost cea care i-a făcut tatei programare la un medic, dar, până la urmă, mama a fost cea care l-a dus acolo – cu ambulanţa. Picioarele i se umflaseră şi îl dureau atât de tare, încât a fost nevoit să recunoască că păşea de parcă ar fi călcat pe ace. Când a venit momentul să meargă la medic, nu a mai putut să stea pe picioare deloc. Eram la serviciu în ziua aceea, dar mama mi-a povestit mai târziu cum fusese – tata fusese scos din casă de nişte paramedici voinici, iar pe drum tot făcuse glume.

A fost dus direct la spitalul universitar din Chicago. A urmat un şir de zile petrecute în purgatoriul analizelor de sânge, al verificărilor tensiunii, al tăvilor cu mâncare neatinsă şi al detaşamentelor de medici care făceau vizite regulate pentru consult. În tot acest timp, tata a continuat să se umfle. Faţa i s-a umflat, gâtul s-a îngroşat şi i-a

slăbit vocea. Diagnosticul oficial a fost sindrom Cushing, cu sau fără legătură cu scleroza lui multiplă. Oricum, trecuse de mult de punctul în care ar mai fi fost posibil un tratament. Sistemul lui endocrin era complet dat peste cap. O tomografie a arătat că avea în gât o tumoare care crescuse atât de mult, încât efectiv îl sufoca.

„Nu ştiu cum de n-am observat", i-a spus tata medicului, cu o voce care exprima sincer uimire, de parcă nu simţise niciun simptom până în punctul acela, de parcă n-ar fi trecut săptămâni şi luni, dacă nu chiar ani în care îşi ignorase durerea.

Făceam cu schimbul la spital ca să stăm cu el – mama, Craig, Janis şi cu mine. Veneam şi plecam, în timp ce medicii îl bombardau cu medicamente, adăugau tuburi şi îl conectau la tot felul de maşinării. Încercam să înţelegem ce ne spuneau specialiştii, dar nu pricepeam mare lucru. Îi aranjam tatei pernele şi vorbeam inutil despre campionatul universitar de baschet şi despre vremea de afară, ştiind că el ne asculta, dar acum îl obosea prea tare şi să vorbească. Eram o familie în care totul funcţionase după un plan bine pus la punct, însă acum totul părea să ne ia pe nepregătite. Încetul cu încetul, tata se afunda în efectele bolii, îndepărtându-se de noi, cuprins parcă de un ocean invizibil. Îl aduceam înapoi cu amintiri de odinioară, vedeam cum acestea îi aprindeau o sclipire în ochi. Îţi aminteşti de Doi-şi-un-sfert şi cum ne dădeam peste cap pe bancheta uriaşă din spate, când mergeam vara la cinematograful în aer liber? Îţi aminteşti de mănuşile de box pe care ni le-ai dăruit şi de piscina de la Dukes Happy Holiday Resort? Dar cum construiai decoruri pentru atelierele de operetă ale lui Robbie? Ce zici de mesele de la Dandy? Îţi aminteşti când ne-a făcut mama creveţi prăjiţi de Anul Nou?

Într-o seară am trecut pe acolo şi l-am găsit pe tata singur. Mama plecase acasă, iar asistentele erau strânse în cabinetul lor de pe hol. În salon era linişte, tot etajul era tăcut. Era prima săptămână din martie, iar zăpada abia se topise, lăsând oraşul într-o umezeală ce părea că nu avea să mai treacă niciodată. Tata era în spital de vreo zece zile. Avea 55 de ani, dar arăta ca un bătrân, cu albul ochilor îngălbenit şi braţele greoaie, incapabile să se mai mişte. Era treaz, dar nu putea să vorbească, nu voi şti niciodată dacă din cauza bolii sau a emoţiei.

M-am aşezat pe un scaun lângă pat privindu-l cum se chinuia să respire. Când l-am luat de mână, mi-a strâns-o liniştitor. Ne uitam unul la celălalt în tăcere. Erau prea multe de spus şi, totuşi, aveam senzaţia că ne spusesem totul. Nu mai rămăsese decât un singur adevăr. Ajunsesem la capăt. Tata nu avea să se facă bine. Avea să rateze tot restul vieţii mele. Eu pierdeam stabilitatea lui, alinarea, bucuria lui de fiecare zi. Simţeam cum îmi curg lacrimi pe obraji.

Cu privirea aţintită în continuare la mine, tata a dus mâna mea la buze şi a sărutat-o de mai multe ori. Era modul lui de a-mi spune:

„Liniştește-te, nu mai plânge”. Exprima durere şi apăsare, dar şi ceva mai calm şi mai profund, un mesaj pe care mai voia să mi-l transmită o dată. Cu acele sărutări, îmi spunea că mă iubeşte din toată inima, că este mândru de femeia care am devenit. Îmi spunea că ştie că ar fi trebuit să meargă la medic mult mai devreme. Îşi cerea iertare. Îşi lua rămas-bun.

Am rămas cu el în noaptea aceea până a adormit. Am plecat de la spital în întunericul îngheţat şi am mers cu maşina spre casă, pe Euclid Avenue, unde mama stinsese deja luminile. Eram singure în casă acum, eu şi mama, şi cine ştie ce viitor ne aştepta. Pentru că atunci când a răsărit soarele, el plecase deja. Tatăl meu – Fraser Robinson al III-lea – suferise un infarct şi a murit în noaptea aceea, după ce ne oferise absolut totul.

CAPITOLUL 11

Este dureros să trăieşti după ce a murit cineva. Doare, pur şi simplu. Poate fi dureros să mergi pe un hol sau să deschizi frigiderul. Doare să-ţi pui o pereche de şosete sau să te speli pe dinţi. Mâncarea nu mai are gust. Culorile pălesc.

Muzica doare, la fel şi amintirile. Priveşti ceva ce altădată ai fi considerat frumos – cerul violet la apus sau un loc de joacă plin de copii –, şi cumva asta nu face decât să-ţi îngreuneze pierderea. Durerea te însingurează în felul acesta!

În ziua de după moartea tatălui meu, ne-am dus la o firmă de pompe funebre din South Side – eu, mama şi Craig – să alegem un sicriu şi să programăm slujba de comemorare. Să facem aranjamentele, în limbajul celor de la pompe funebre. Nu-mi amintesc prea multe despre vizita noastră acolo, doar cât de şocaţi eram toţi, fiecare încremenit în propria durere. Totuşi, în timp ce treceam prin ritualul apăsător de a cumpăra sicriul potrivit în care să ne înmormântăm tatăl, Craig şi cu mine am reuşit să avem prima şi singura noastră ceartă ca adulţi.

S-a întâmplat aşa: eu voiam să cumpăr cel mai sofisticat şi mai scump sicriu din magazin, dotat cu cât mai multe mânere, perne şi accesorii. Nu aveam vreun motiv anume să-mi doresc asta. Era singurul lucru pe care puteai să-l faci când nu mai era nimic altceva de făcut. Partea practică, pragmatică a educaţiei pe care o primisem mă făcea să nu pun prea mare preţ pe amabilităţile seci, deşi bine intenţionate, cu care aveau să ne bombardeze oamenii peste câteva zile, la înmormântare. Nu puteam fi uşor consolată cu ideea că tata plecase într-un loc mai bun sau că era împreună cu îngerii. Din punctul meu de vedere, pur şi simplu, el merita un sicriu frumos.

Craig, în schimb, insista că tata ar fi vrut ceva modest, practic şi nimic mai mult. Ceva potrivit cu personalitatea tatei, spunea el. Orice altceva ar fi fost prea ostentativ.

Am început să discutăm calm, dar, în scurt timp, am explodat, în prezenţa directorului amabil de la firma de pompe funebre care se prefăcea că nu ne aude, sub privirea înceţoşată de durere a mamei, care nu a avut nicio reacţie.

Strigam unul la celălalt din motive care nu aveau nimic de-a face cu discuţia respectivă. Până la urmă, a rămas nici ca mine, nici ca el. Am stabilit să-l înmormântăm pe tata într-un sicriu nici prea pretenţios, dar nici banal – urmând să nu mai discutăm despre asta vreodată. Aveam această ceartă absurdă şi nepotrivită pentru că, în umbra morţii, orice lucru de pe lumea asta pare absurd şi nepotrivit.

Mai târziu, am dus-o pe mama înapoi pe Euclid Avenue. Ne-am

aşezat toţi trei la masa din bucătăria de jos, obosiţi şi ursuzi, cu toată suferinţa din noi stârnită iarăşi de vederea celui de-al patrulea scaun. Curând am început să plângem. Am rămas aşa un timp care nouă ni s-a părut îndelungat, plângând în hohote până am obosit şi am rămas fără lacrimi. Mama, care nu spusese aproape nimic toată ziua, a făcut în sfârşit un comentariu.

„Uită-te la noi", a spus ea cu un ton jalnic.

Şi, totuşi, era o urmă de jovialitate în felul în care a spus-o. Voia să atragă atenţia că noi, Robinsonii, ajunsesem o adunătură ridicolă, de nerecunoscut, cu ochii umflaţi şi nasurile înfundate, îndureraţi şi ciudat de neajutoraţi în propria noastră bucătărie. Nu ştiam cine eram? Nu ne învăţase chiar el? Ea ne-a chemat înapoi din singurătatea suferinţei noastre cu trei cuvinte simple, aşa cum numai mama noastră putea să o facă.

Mama s-a uitat la mine, eu m-am uitat la Craig şi deodată scena a părut un pic caraghioasă. Primul chicotit, ştiam cu toţii, ar fi venit în mod normal dinspre scaunul care era acum gol. Treptat, am început să zâmbim şi să râdem pe înfundate, până când am izbucnit în hohote de-a dreptul. Îmi dau seama că poate părea ciudat, dar ne pricepeam mult mai bine la asta decât la plâns. Ideea era că aşa i-ar fi plăcut lui, aşa că ne-am permis să râdem.

Pierderea tatei mi-a accentuat senzaţia că nu mai aveam timp să stau pe loc şi să mă gândesc cum să-mi duc viaţa. Tata avea doar 55 de ani când a murit. Suzanne avusese 26.

Lecţia pe care o aveam de învăţat era simplă: viaţa este scurtă şi nu trebuie risipită. Dacă muream, nu voiam ca oamenii să îşi aducă aminte de mine pentru teancul de informări legale pe care le scrisesem sau pentru lista corporaţiilor în a căror echipă de avocaţi lucrasem. Simţeam cu convingere că aveam ceva mai mult de oferit lumii. Era timpul să fac o schimbare.

Încă nesigură încotro voiam s-o apuc, am compus scrisori de intenţie şi le-am trimis prin tot oraşul. Le-am scris şefilor de fundaţii, ONG-urilor care se ocupau de comunitate şi marilor universităţi din oraş, adresându-mă în special departamentelor lor juridice – nu pentru că aş fi vrut să fac muncă în domeniul legal, ci pentru că mă gândeam că erau mai mari şansele să-mi răspundă. Din fericire, mi-au răspuns mai mulţi oameni, care m-au invitat la masă sau la sediul lor pentru o întâlnire, chiar dacă nu aveau niciun post liber. De-a lungul primăverii şi verii anului 1991, am discutat cu oricine am crezut că ar fi putut să-mi dea vreun sfat. Ideea era nu atât să-mi găsesc un alt loc de muncă, cât să înţeleg mai bine ce ar fi fost posibil şi cum procedaseră alţii. Îmi dădeam seama că următoarea etapă a călătoriei mele nu avea să se desfăşoare de la sine, că diplomele mele pretenţioase nu aveau să mă

conducă automat către o carieră satisfăcătoare. Găsirea unei profesii, nu a unui simplu loc de muncă, nu putea să vină doar din trecerea în revistă a paginilor de contact dintr-un catalog al absolvenţilor; era nevoie de mai multă gândire şi de efort. Trebuia să acţionez rapid, energic, şi să învăţ. Şi, din nou, iar şi iar, mi-am prezentat dilema profesională în faţa oamenilor pe care îi întâlneam, întrebându-i ce făceau ei şi pe cine cunoşteau. Întrebam deschis, fără ocolişuri, ce fel de muncă putea fi disponibilă pentru un avocat care, de fapt, nu voia să practice avocatura.

Într-o după-amiază, am fost la biroul unui om inteligent şi prietenos, pe nume Art Sussman, care era consilier intern pe probleme juridice la Universitatea din Chicago. S-a dovedit că mama fusese cândva secretara lui, pentru un an, timp în care dactilografiase şi se ocupase de dosarele departamentului juridic. Aceasta se întâmpla când eram în primul an de liceu, înainte ca mama să se angajeze la bancă. Art a fost surprins să afle că eu nu o vizitasem niciodată la serviciu – că, de fapt, nici nu pusesem vreodată până atunci piciorul în campusul impecabil al universităţii, deşi crescusem la doar câţiva kilometri distanţă.

Ca să fiu cinstită, nu avusesem niciun motiv să vizitez campusul. Şcoala mea din cartier nu organiza vizite acolo. Dacă fuseseră evenimente culturale deschise publicului pe când eram eu copil, familia mea nu ştiuse despre ele. Nu aveam prieteni – nici cunoştinţe măcar – care să fi fost studenţi sau absolvenţi. Universitatea din Chicago era o şcoală de elită şi, pentru aproape toţi cei pe care îi cunoşteam în copilărie, elită însemna „nu e pentru noi". Clădirile ei din piatră cenuşie erau întoarse cu spatele spre străzile din jurul campusului. Când treceam cu maşina pe acolo, tata îşi dădea ochii peste cap la vederea grupurilor de studenţi care treceau aiurea pe Ellis Avenue, minunându-se de cum puteau nişte oameni atât de inteligenţi să nu fi învăţat niciodată cum se traversează corect.

La fel ca mulţi locuitori din South Side, familia mea avea o impresie vagă şi limitată în privinţa universităţii, cu toate că mama fusese foarte mulţumită în anul în care lucrase acolo. Când Craig şi cu mine am început să ne gândim la colegiu, nici măcar nu ne-a trecut prin minte să ne înscriem la Universitatea din Chicago. Nu se ştie din ce motiv, Princeton ni se păruse mai accesibil.

Lui Art nu-i venea să creadă ce-i povesteam. „Chiar nu ai fost niciodată aici?", a insistat el. „Niciodată?"

„Nu, nici măcar o dată."

Exista o forţă neobişnuită în a spune asta cu voce tare. Nu mă gândisem prea mult la asta până atunci, dar mi-am dat seama că aş fi putut foarte bine să fiu studentă la Universitatea din Chicago, dacă prăpastia dintre mediul universitar şi populaţia non-academică n-ar fi

fost atât de mare – dacă eu aş fi ştiut mai multe despre şcoală, şi şcoala ar fi ştiut mai multe despre mine. Gândindu-mă la asta, am simţit un imbold, conturarea subconştientă a unui scop. Combinaţia de unde veneam şi ce reuşisem să fac din mine îmi dădea o perspectivă specială, care putea fi importantă. Am înţeles brusc că faptul că eram de culoare şi din South Side mă ajuta să recunosc probleme despre care un om ca Art Sussman nici nu şi-ar fi dat seama că există.

Peste câţiva ani, aveam să lucrez pentru universitate şi să mă ocup direct de unele dintre aceste probleme privind relaţia dintre comunităţi, însă deocamdată Art doar se oferea, cu amabilitate, să transmită mai departe scrisoarea mea de recomandare.

„Cred că ar trebui să stai de vorbă cu Susan Sher", mi-a spus el atunci, declanşând fără să îşi dea seama ceea ce până în ziua de azi pare o inspirată reacţie în lanţ. Susan era cu 15 ani mai în vârstă decât mine. Fusese partener la o mare firmă de avocatură, dar părăsise până la urmă lumea corporatistă, exact aşa cum speram şi eu să fac, chiar dacă încă mai practica dreptul pe lângă administraţia oraşului Chicago. Susan avea ochii cenuşii ca ardezia, o piele albă ca a reginelor din epoca victoriană şi un râs care se încheia deseori cu un fornăit strident. Amabilă şi sigură pe sine, o persoană cu un succes incontestabil, avea să-mi devină prietenă pe viaţă. „Te-aş angaja chiar acum", mi-a spus ea, când, în cele din urmă, ne-am întâlnit. „Dar tocmai mi-ai spus că nu mai vrei să fii avocat."

În schimb, Susan mi-a propus ceea ce acum pare drept o altă întâlnire predestinată, trimiţându-mă cu tot cu scrisoarea mea de recomandare către o nouă colegă de-a ei de la primărie – o altă fostă avocată care părăsise mediul corporatist şi optase pentru serviciul public, originară ca şi mine din South Side, o persoană care avea să-mi schimbe cursul vieţii nu o dată, ci în mai multe rânduri. „Persoana pe care trebuie neapărat să o întâlneşti", mi-a spus Susan, „este Valerie Jarrett." Valerie Jarrett era nou numită adjunct al şefului de cabinet al primarului din Chicago şi avea legături puternice în comunitatea afro-americană din oraş. La fel ca Susan, fusese îndeajuns de inteligentă încât să-şi asigure după absolvirea facultăţii de drept un post la o companie de primă mână şi suficient de conştientă de sine ca să înţeleagă la timp că voia să plece de acolo. S-a mutat la primărie inspirată de Harold Washington, ales primar în 1983, pe vremea când eu eram la colegiu. Harold Washington a fost primul afro-american care a deţinut această funcţie – un politician volubil, cu un spirit exuberant. Părinţii mei îl simpatizau pentru modul în care reuşea să-şi condimenteze cu citate din Shakespeare discursurile altfel rustice şi pentru pofta legendară, molipsitoare, cu care mânca pui prăjit la evenimentele populare din South Side. Cel mai important era că nu suporta maşinăria bine gresată a Partidului Democrat, care administra

de multă vreme oraşul Chicago oferind contracte publice gras plătite finanţatorilor politici şi ţinându-i, în general, pe negri în serviciul partidului, fără să le permită decât rareori să ajungă în funcţii oficiale alese.

Cu o campanie axată pe reforma sistemului politic al oraşului şi pe o mai bună îngrijire a cartierelor neglijate, Washington a câştigat alegerile la limită. Avea un stil neobrăzat şi un temperament îndrăzneţ. Era capabil să-şi sfâşie adversarii cu elocvenţa şi intelectul lui. Era un supererou negru şi inteligent. Intra în conflict frecvent şi fără teamă cu membrii din vechea gardă a consiliului municipal, în general, albi, şi era văzut ca un fel de legendă vie, mai ales de către locuitorii de culoare ai oraşului, care au văzut în mandatul lui sursa unui nou spirit al progresismului. Viziunea lui fusese o sursă de inspiraţie timpurie pentru Barack, care venise la Chicago în 1985, ca organizator pentru comunitate.

Valerie a fost atrasă şi ea de Washington. Avea 30 de ani când s-a alăturat echipei lui, în 1987, când acesta se afla la începutul celui de-al doilea mandat. Valerie era, pe atunci, mama unei fetiţe mici şi pe punctul de a divorţa, ceea ce făcea ca momentul să fie cât se poate de nepotrivit pentru reducerea de salariu pe care o presupunea trecerea de la o firmă spilcuită de avocatură la administraţia oraşului. Iar, la doar câteva luni după ce ea a început serviciul, s-a produs tragedia: Harold Washington a făcut pe neaşteptate un infarct şi a murit în biroul lui, la 30 de minute după o conferinţă de presă pe tema locuinţelor pentru cei cu venituri mici. După aceea, consiliul municipal a desemnat un consilier de culoare să-l înlocuiască pe Washington, dar mandatul acestuia a fost de scurtă durată. Într-o mişcare pe care mulţi afro-americani au văzut-o ca pe o întoarcere rapidă şi demoralizantă la vechile metode ale albilor de a face politică la Chicago, votanţii l-au ales pe Richard M. Daley, fiul unui fost primar, Richard J. Daley, considerat de cei mai mulţi întemeietorul faimosului nepotism din Chicago.

Chiar dacă avea rezerve privind noua administraţie, Valerie a decis să rămână la primărie, mutându-se de la departamentul juridic direct la biroul lui Daley. Era bucuroasă să fie acolo, dacă nu pentru altceva, măcar pentru contrast. Mi-a povestit cum trecerea de la dreptul corporatist la serviciul public a fost pentru ea o uşurare, un salt energizant de la realitatea falsă şi mult prea cosmetizată a avocaturii, aşa cum era practicată la etajele superioare ale zgârie-norilor, la lumea reală – lumea cât se poate de reală.

Clădirea primăriei şi a administraţiei comitatului Chicago este un monolit de granit cenuşiu, cu 11 etaje şi acoperiş plat, care ocupă un cvartal întreg între Clark şi LaSalle, la nord de Buclă. În comparaţie cu clădirile zvelte de birouri care o înconjoară, pare îndesată, dar nu

lipsită de grandoare, cu coloane corintice pe faţadă şi cu holuri impresionante, îmbrăcate în marmură. Administraţia comitatului funcţionează în jumătatea de est a clădirii, pe când primăria foloseşte jumătatea de vest, unde se află birourile primarului şi ale consilierilor municipali, precum şi funcţionarii primăriei. După cum am constatat în ziua toridă de vară în care m-am dus să mă întâlnesc cu Valerie pentru un interviu de angajare, primăria era alarmant şi, în acelaşi timp, îmbucurător de aglomerată.

Erau acolo cupluri care se căsătoreau şi oameni veniţi să-şi înmatriculeze maşinile. Erau oameni care depuneau plângeri cu privire la gropile din asfalt, la proprietarii locuinţelor lor, la conductele de canalizare şi la orice altceva ar fi putut să îmbunătăţească municipalitatea. Erau copii în cărucioare şi bătrâne în scaune cu rotile. Erau ziarişti, erau cei veniţi să facă lobby şi erau şi oameni fără adăpost, veniţi doar ca să scape de căldură. Pe trotuarul din faţa clădirii, câţiva activişti agitau pancarte şi strigau lozinci, deşi nu îmi amintesc cu exactitate pentru ce militau. Ceea ce ştiu este că am fost, în acelaşi timp, îngrozită, dar şi complet fascinată de haosul greoi, controlat, din acel loc. Primăria aparţine oamenilor. Era o implicare directă, imediată şi zgomotoasă, pe care nu o simţisem niciodată la Sidley.

Valerie îşi rezervase 20 de minute din program ca să stea de vorbă cu mine, însă discuţia noastră a durat mai mult de o oră şi jumătate. O femeie afro-americană suplă, cu pielea deschisă la culoare, îmbrăcată într-un costum îngrijit şi bine croit, cu o voce blândă şi uimitor de senină, cu ochi căprui şi calmi, cunoştea până în cel mai mic detaliu cum funcţiona oraşul. Era încântată de munca ei, dar nu a încercat să ascundă piedicile birocratice din procedurile guvernamentale. Avea ceva care m-a făcut să mă relaxez imediat. Câţiva ani mai târziu, Valerie avea să-mi povestească despre cum a surprins-o modul în care am reuşit eu, în ziua aceea, să răstorn practica standard a interviului de angajare – i-am spus câteva informaţii de bază despre mine, după care am supus-o unui tir de întrebări, dornică să aflu cât mai multe despre munca ei şi despre cât de rapidă era interacţiunea primarului cu angajaţii lui. Verificam cât de potrivită era activitatea respectivă pentru mine la fel de mult cât verifica ea dacă eu eram potrivită pentru post.

Privind în urmă, sunt sigură că profitam de ceea ce părea să fie ocazia rară de a vorbi cu o femeie al cărei trecut era similar cu al meu, dar care era cu câţiva ani înaintea mea în ceea ce priveşte propria carieră. Valerie era calmă, îndrăzneaţă şi înţeleaptă, iar eu nu întâlnisem până atunci prea mulţi oameni ca ea. Era cineva de la care aveam de învăţat, cineva lângă care trebuia să rămân. Mi-am dat seama de asta imediat.

Înainte să plec, mi-a oferit un loc de muncă, invitându-mă să mă alătur echipei ca asistentă a primarului Daley, începând de la data la care aş fi fost pregătită. Salariul meu ar fi fost de 60.000 de dolari, cam jumătate din cât câştigam atunci la Sidley & Austin. Mi-a sugerat să îmi iau suficient timp de gândire, ca să fiu sigură că eram cu adevărat pregătită pentru o astfel de schimbare. Era saltul meu, şi eu trebuia să mă gândesc la el, eu trebuia să îl fac.

Nu am fost niciodată omul care să pună primăria la loc de cinste. De culoare şi crescută în South Side, aveam prea puţină încredere în politică. Politica a fost folosită tradiţional împotriva populaţiei de culoare, ca o modalitate de a ne ţine izolaţi şi excluşi, lăsându-ne fără educaţie, fără locuri de muncă şi fără salarii decente. Am avut bunici care trăiseră ororile din perioada legilor Jim Crow şi umilinţa locuinţelor separate, care nu aveau încredere în niciun fel de autoritate (aşa cum poate vă amintiţi, Sudistul credea că până şi medicul stomatolog era pornit să îl distrugă). Tata, care a fost în cea mai mare parte din viaţă angajat al municipalităţii, fusese practic obligat să lucreze ca responsabil de circumscripţie electorală pentru democraţi, ca să fie măcar luat în calcul pentru promovări la serviciu. Se bucura de aspectele sociale ale îndatoririlor lui în circumscripţie, dar a fost întotdeauna dezgustat de nepotismul practicat în primărie.

Şi, totuşi, iată-mă luând în considerare un loc de muncă la primărie. Mă descuraja scăderea salariului, dar cumva, la un nivel mai profund, eram intrigată. Simţeam un alt imbold, un ghiont tăcut spre un viitor care putea fi cu totul altul decât cel pe care îl plănuisem. Eram aproape gata să fac saltul, dar mai era un singur lucru. De-acum nu mai era vorba doar despre mine. Când Valerie mi-a telefonat câteva zile mai târziu ca să continuăm discuţia, i-am spus că încă mă mai gândesc la propunere. Şi i-am pus o ultimă întrebare, care a părut probabil ciudată. „Vă rog", i-am spus, „aş putea să vi-l prezint pe logodnicul meu?"

Presupun că ar trebui să insist asupra acestei perioade, să povestesc cum am trecut prin căldura toridă, prin negura derutantă din lunile lungi de după moartea tatei. Barack a venit cu avionul la Chicago, ca să stea cu mine cât de mult a putut în perioada înmormântării tatei, după care s-a întors să-şi termine examenele la Harvard. După absolvire, la sfârşitul lunii mai, şi-a împachetat lucrurile, a vândut Datsun-ul galben-banan şi a revenit la Chicago, instalându-se în 7436 South Euclid Avenue şi în braţele mele. Îl iubeam. Mă simţeam iubită de el. Supravieţuisem aproape doi ani ca un cuplu la mare distanţă, iar acum, în sfârşit, puteam fi un cuplu la mică distanţă. Însemna că, în weekend, aveam ore lungi în care să lenevim în pat, să citim ziarele, să ieşim apoi în oraş, la masă, şi să ne împărtăşim fiecare gând.

Aveam, de asemenea, cinele târzii de luni seara, de marţi, miercuri, joi şi vineri. Puteam să mergem la cumpărături şi să împăturim rufe în faţa televizorului. În multele seri în care încă mai plângeam după pierderea tatei, Barack era acum aici, să mă ia în braţe şi să mă sărute pe creştet.

Barack se simţea uşurat că terminase cu facultatea de drept, nerăbdător să iasă din domeniul abstract, academic, şi să înceapă o muncă mai captivantă, mai reală. În plus, o editură din New York îi cumpărase ideea pentru o carte de non-ficţiune despre rasă şi identitate, ceea ce pentru o persoană care venera cărţile, aşa cum o făcea el, trebuie să fi un succes uriaş şi intimidant. Primise un avans şi avea la dispoziţie aproximativ un an să termine manuscrisul.

La fel ca întotdeauna, Barack avea o mulţime de opţiuni. Reputaţia lui – recomandările entuziaste ale profesorilor lui de la facultatea de drept, articolul din *New York Times* despre alegerea lui ca preşedinte la *Law Review* – părea să atragă un val de ocazii favorabile. Universitatea din Chicago i-a oferit un post neplătit de cercetător, care venea la pachet cu un mic birou pentru un an de zile, ideea fiind ca el să-şi scrie cartea acolo şi poate, până la urmă, să se angajeze şi să predea la facultatea de drept. Colegii mei de la Sidley & Austin, care încă sperau că Barack se va angaja cu normă întreagă la firmă, i-au pus la dispoziţie un birou pe care să-l folosească în cele aproximativ opt săptămâni până la examenul de intrare în barou, din luna iulie. El se gândea totodată la posibilitatea de a se angaja la Davis, Miner, Barnhill & Galland, o mică firmă de interes public, specializată în drepturi civile şi egalitate în privinţa locuinţelor, ai cărei avocaţi colaboraseră îndeaproape cu Harold Washington –, iar asta reprezenta o atracţie uriaşă pentru Barack.

Există ceva mobilizator din instinct la o persoană care are oportunităţi nesfârşite, care nu pierde timp sau energie întrebându-se dacă aceste oportunităţi se vor termina vreodată. Barack muncise din greu şi conştiincios pentru tot ce i se oferea acum, dar el nu-şi compara realizările sau succesul cu ale celorlalţi, aşa cum făceau mulţi alţi oameni pe care îi cunoşteam – şi cum făceam şi eu uneori. El părea, câteodată, încântător de nepăsător faţă de marele carusel al vieţii şi faţă de toate bunurile materiale după care se presupunea că trebuia să alerge un avocat de 30 şi ceva de ani, de la o maşină în care să nu îţi fie ruşine să fii văzut până la o casă cu curte în suburbii sau un apartament ostentativ pe Buclă. Îi observasem şi înainte această calitate, dar acum, că locuiam împreună şi mă gândeam să fac o schimbare serioasă în viaţa mea, am ajuns să o apreciez şi mai mult.

Pe scurt, Barack credea şi avea încredere când alţii nu aveau. Avea convingerea simplă şi reconfortantă că, dacă nu renunţi la principiile tale, lucrurile se vor rezolva. Până în acest punct, avusesem atât de

multe discuţii atente, raţionale, cu atât de mulţi oameni, despre cum să mă extrag dintr-o carieră în care, după toate standardele, prosperam. Citeam pe feţele tuturor prudenţă şi îngrijorare când începeam să vorbesc despre împrumuturile pe care le aveam de achitat, despre faptul că nu reuşisem încă să-mi cumpăr o casă. Nu puteam să nu mă gândesc la tata, la cum îşi fixase el deliberat numai ţeluri modeste, evitând orice risc pentru a ne oferi nouă stabilitate acasă. Încă îmi mai răsuna în urechi sfatul mamei: „Mai întâi să faci bani şi îţi faci griji mai târziu pentru fericire". Neliniştea mea era amplificată şi de o altă dorinţă profundă, care întrecea orice aspiraţie materială: ştiam că îmi doresc copii şi cât mai curând. Şi cum ar fi fost posibil acest lucru, dacă începeam să muncesc într-un domeniu cu totul nou?

Când s-a întors la Chicago, Barack a devenit un fel de antidot care îmi alina neliniştile. Îmi absorbea toate grijile, mă asculta trecând în revistă fiecare obligaţie financiară pe care o aveam şi susţinea că şi el ar fi fost entuziasmat să aibă copii. Recunoştea că nu exista nicio modalitate de a anticipa cum aveam să ne descurcăm cu toate, dat fiind că niciunul din noi nu voia să rămână prins în predictibilitatea confortabilă a vieţii de avocat. Dar, când trăgeam linie, eram departe de a fi săraci, iar viitorul nostru era promiţător, poate chiar mai promiţător pentru că nu era uşor de planificat.

El a fost singurul care m-a încurajat să încerc, pur şi simplu, să trec peste frământări şi să merg înainte către orice credeam că m-ar face fericită. Era în regulă să fac un salt în necunoscut, deoarece – şi aceasta ar fi fost o veste şocantă pentru aproape orice membru al familiei Shields/Robinson, mergând înapoi până la Dandy şi Sudistul – necunoscutul nu avea să mă omoare.

„Nu-ţi face griji", spunea Barack. „Poţi să faci asta. O să ne descurcăm cumva."

Acum trebuie să spun câteva cuvinte despre examenul de admitere în barou: este o corvoadă necesară, un ritual pentru orice proaspăt avocat care vrea să practice, şi, chiar dacă structura şi conţinutul testului sunt oarecum diferite de la un stat la altul, experienţa susţinerii lui – un examen de 12 ore care se întinde pe două zile şi este menit să-ţi testeze toate cunoştinţele, de la legea contractelor până la regulile misterioase ale tranzacţiilor securizate – este universal recunoscută ca o trecere prin iad. Exact la fel cum intenţiona şi Barack, dădusem examenul de admitere în baroul din Illinois în urmă cu trei ani, în vara de după absolvirea Harvardului, intrând în ceea ce ar fi trebuit să fie două luni de disciplină autoimpusă ca asociat în primul an la Sidley, care, în acelaşi timp, urma cursul de pregătire pentru barou şi se chinuia cu o carte descurajam de groasă de teste

practice.

Era aceeaşi vară în care Craig se căsătorise cu Janis în oraşul ei natal, Denver. Janis mă rugase să-i fiu domnişoară de onoare şi, dintr-o serie întreagă de motive – mai ales pentru că abia încheiasem şapte ani de buchiseală fără pauză la Princeton şi Harvard –, mi-am intrat în rol devreme şi cu entuziasm. M-am minunat cu voce tare la vederea rochiilor şi am ajutat la pregătirea petrecerilor de dinainte. Nu m-am dat înapoi de la nimic din ceea ce puteam să fac pentru ca ziua cununiei să fie cât se poate de fericită. Cu alte cuvinte, eram mult mai preocupată de perspectiva căsătoriei fratelui meu decât de recapitularea a ce anume însemna un delict.

Erau vremurile când rezultatele examenului veneau prin poştă. În toamna aceea, după ce au trecut şi examenul de barou, şi nunta fratelui meu, i-am telefonat într-o zi tatei de la serviciu şi l-am rugat să verifice dacă venise poştaşul. Venise. L-am întrebat dacă era un plic şi pentru mine. Era. Era o scrisoare de la Baroul statului Illinois? A, da, chiar aşa scrie pe plic. L-am rugat să deschidă plicul pentru mine şi am auzit mai întâi nişte foşnituri, apoi tăcere lungă, prevestitoare de rău.

Nu luasem examenul.

În viaţa mea nu mai picasem un examen, dacă nu luăm în considerare şi episodul de la grădiniţă când nu am putut să citesc cuvântul „alb” pe cartonul educatoarei. Dar ratasem examenul de barou. Eram ruşinată, convinsă că i-am dezamăgit pe toţi cei care mi-au predat, care m-au încurajat sau m-au angajat vreodată. Nu eram obişnuită cu eşecurile. Mai ales că, în general, făceam mai mult decât era nevoie pentru pregătirea unui moment important sau a unui examen. Pe acesta, însă, îl tratasem superficial. Acum mă gândesc că a fost rezultatul combinat al dezinteresului pe care l-am simţit pe toată durata facultăţii de drept, epuizată de activitatea de student şi plictisită de subiecte care mi se păreau ezoterice şi mult prea îndepărtate de viaţa reală. Voiam să fiu în preajma oamenilor, nu a cărţilor, motiv pentru care, pentru mine, cea mai frumoasă parte din facultate a fost voluntariatul pe care l-am făcut la Biroul de Ajutor juridic al şcolii, unde puteam ajuta la obţinerea unui ajutor social sau la reglarea conflictului cu un proprietar abuziv.

Totuşi, nu-mi plăcea gustul ratării. Sentimentul neplăcut avea să rămână cu mine luni de zile, chiar dacă mulţi dintre colegii mei de la Sidley mi-au mărturisit că nici ei nu trecuseră examenul din prima. Mai târziu, în toamnă, m-am pus cu burta pe carte, am învăţat pentru reexaminare şi am luat examenul fără probleme. Până la urmă, în afară de lovitura primită de mândria mea, ratarea nu a produs alte efecte.

Totuşi, câţiva ani mai târziu, amintirea acestui moment m-a făcut

să-l privesc pe Barack cu o atenţie suplimentară. Mergea la cursuri de pregătire pentru barou şi căra după el cărţile pentru examen, dar nu mi se părea că s-ar concentra asupra lor atât de des cât credeam eu că ar trebui – sau cât aş fi învăţat eu, oricum, ştiind câte ştiu acum. Dar nu aveam de gând să-l cicălesc şi nici să mă dau pe mine drept exemplu despre cum lucrurile ar fi putut să sfârşească prost. În primul rând, pentru că mintea lui Barack era o valiză ticsită de informaţii, un cadru din care el părea să poată scoate fragmente disparate de informaţie după bunul lui plac. Îi spuneam „omul datelor", pentru că părea să aibă o statistică pregătită pentru cea mai măruntă întorsătură în conversaţie. Memoria lui era aproape fără cusur. Adevărul este că nu-mi făceam griji că nu avea să treacă examenul şi, oarecum enervant, nu-şi făcea nici el.

Aşa că am sărbătorit devreme, chiar în ziua în care a terminat examenul – 31 iulie 1991 –, rezervând o masă la un restaurant din centru numit Gordon. Era unul dintre locurile noastre preferate, genul de local pentru ocazii speciale, cu lămpi Art Deco cu lumină blândă, feţe de masă albe apretate şi cu feluri precum caviar şi felii de anghinare în meniu. Vara era în toi, iar noi eram fericiţi.

La Gordon, Barack şi cu mine comandam întotdeauna, ca la carte, din toate felurile unei mese. Am început cu martini şi aperitive. Am ales un vin bun, potrivit cu antreurile. Am stat de vorbă apoi pe îndelete, mulţumiţi, poate chiar puţin siropos. Când am terminat de mâncat, Barack mi-a zâmbit şi a deschis subiectul căsătoriei. M-a luat de mână şi mi-a spus că, deşi mă iubea cu toată fiinţa lui, tot nu-i vedea rostul. Era ca şi cum ar fi apăsat în mine un buton – genul acela de buton de avarie, mare, roşu şi cu lumină intermitentă, pe care l-ai putea găsi în centralele nucleare, înconjurat de semne de avertizare şi de hărţi de evacuare. Pe bune? Chiar o să discutăm asta acum?

Ei bine, da, am discutat. Avusesem deja de multe ori discuţia despre o căsătorie ipotetică şi nimic nu se schimbase. Eu eram o tradiţionalistă, iar Barack, nu. Era clar că niciunul din noi nu era dispus să lase de la el. Dar, totuşi, asta nu ne împiedica – doi avocaţi, la urma urmei – să discutăm subiectul cu pasiune. Înconjuraţi de bărbaţi cu sacouri sport şi femei cu rochii frumoase care îşi savurau mâncărurile extravagante, am făcut tot ce puteam ca să-mi menţin vocea calmă.

„Dacă ne-am asumat un angajament", am spus eu, pe un ton cât se putea de calm, „de ce să nu oficializăm angajamentul? Cu ce ne-ar leza asta demnitatea?"

Din punctul acesta mai departe, am trecut prin toate aspectele vechii noastre dispute. Avea căsătoria vreo importanţă? De ce era importantă? Ce era în neregulă cu el? Ce era în neregulă cu mine? Ce fel de viitor aveam, dacă nu puteam să lămurim asta? Nu ne certam,

dar ne hărţuiam în stil avocăţesc. Punctam şi ripostam, disecam şi examinam fiecare aspect, chiar dacă era limpede că eu eram cea mai înflăcărată. Eu am fost cea care am vorbit cel mai mult.

Într-un târziu, chelnerul a adus farfuria cu desertul, acoperită cu un capac de argint. A aşezat-o în faţa mea şi a ridicat capacul. Aproape că eram prea bosumflată ca să mă uit în jos, dar, când am făcut-o, am văzut o cutiuţă din catifea închisă la culoare acolo unde ar fi trebuit să fie prăjitura cu ciocolată. Înăuntru se afla un inel cu diamant.

Barack m-a privit jucăuş. Mă păcălise. Totul fusese un şiretlic. Mi-a luat o clipă să trec peste supărare şi să mă arăt plăcut surprinsă. Mă tachinase pentru că era ultima dată când avea să mai invoce argumentele lui fără sens privitoare la căsătorie, până la sfârşitul vieţii noastre. Cazul era închis. S-a aşezat cu un genunchi pe podea şi, cu un tremur de emoţie în voce, m-a întrebat sincer dacă îi voi face onoarea de a mă căsători cu el. Mai târziu, am aflat că discutase deja şi cu mama, şi cu fratele meu, ca să le ceară binecuvântarea. Când am spus da, părea că toţi cei din restaurant au început să aplaude.

Am stat un minut sau două uitându-mă consternată la inelul de pe deget. L-am privit pe Barack, să mă asigur că totul era real. Zâmbea. Mă luase complet prin surprindere. Într-un fel, câştigasem amândoi. „Ei bine", mi-a spus el pe un ton glumeţ, „asta ar trebui să te facă să taci."

I-am spus da lui Barack şi, la scurt timp după aceea, i-am spus da lui Valerie Jarrett, acceptând oferta ei de a lucra la primărie. Înainte să mă angajez, am vrut neapărat să-mi duc la îndeplinire planul de a le face cunoştinţă lui Barack şi lui
Valerie, aşa că am programat un prânz la care noi trei să putem sta de vorbă.

Am făcut asta din mai multe motive. Unul dintre ele era că îmi plăcea Valerie. Mă impresionase şi, indiferent dacă acceptam sau nu oferta ei, eram bucuroasă că aveam ocazia s-o cunosc mai bine. Ştiam că Barack avea să fie şi el impresionat, însă, mai important era că voiam ca el să audă povestea lui Valerie. La fel ca Barack, şi ea petrecuse o parte din copilărie într-o ţară străină – în cazul ei, Iran, unde tatăl ei fusese medic într-un spital – şi se întorsese în Statele Unite pentru studii, iar asta i-a deschis aceeaşi perspectivă clară pe care o văzusem la Barack. Ca şi Valerie, el îi fusese devotat lui Harold Washington câtă vreme fusese primar, dar avea categoric mai puţină afinitate pentru vechea gardă instituţionalizată pe care o conducea Richard M. Daley. Era organizatorul pentru comunitate din el: chiar şi când Washington fusese în funcţie, el fusese nevoit să se lupte neobosit şi uneori fără rezultate cu municipalitatea, ca să obţină şi cel mai mărunt sprijin pentru proiectele destinate oamenilor de rând.

Chiar dacă nu făcuse altceva decât să mă încurajeze în privinţa angajării, cred că, în sinea lui, se temea că, lucrând în subordinea lui Daley, aveam să sfârşesc prin a mă simţi deziluzionată şi neputincioasă.

Valerie era persoana potrivită cu care să discute despre astfel de griji. Ea îşi reconfigurase întreaga viaţă ca să lucreze pentru Washington, pe care îl pierduse aproape imediat. Golul lăsat de moartea lui Washington oferea un fel de avertisment pentru viitor, unul pe care, în cele din urmă, aveam să încerc să îl explic oamenilor din toată America: la Chicago, noi am făcut greşeala de a pune toate speranţele de reformă pe umerii unei singure persoane, fără să construim aparatul politic care să-i susţină viziunea. Alegătorii, în special cei liberali şi cei de culoare, vedeau în Washington un fel de salvator providenţial, un simbol, omul care avea să schimbe totul. El a dus povara admirabil, inspirând oameni ca Barack şi Valerie să părăsească sectorul privat ca să muncească pentru comunitate şi în serviciul public. Dar când Harold Washington a murit, cea mai mare parte din energia pe care a generat-o a murit odată cu el.

Decizia lui Valerie de a rămâne la biroul primarului n-a fost uşoară, dar ea ne-a explicat de ce simţea că fusese alegerea corectă. Ea ne-a spus că se simţea sprijinită de Daley şi ştia că era de folos oraşului. Loialitatea ei, ne-a spus, fusese îndreptată mai degrabă spre principiile lui Harold Washington, decât spre omul însuşi. Ideea aceasta a avut ecou şi în mine, şi în Barack, aşa că, după un singur prânz, am simţit că se cimentase ceva: Valerie Jarrett făcea de-acum parte din vieţile noastre. Fără să discutăm asta vreodată, era ca şi cum noi trei hotărâserăm să ne sprijinim unul pe celălalt, multă vreme de atunci înainte.

Mai era un singur lucru de făcut, acum că eram logodiţi, că eu aveam un nou serviciu, iar Barack le făcuse o promisiune fermă celor de la Davis, Miner, Barnhill & Galland, firma de avocatură de interes public care îl curta: o vacanţă sau, mai bine spus, un fel de pelerinaj. Am plecat din Chicago cu avionul într-o zi de miercuri de la sfârşitul lui august şi, după o aşteptare lungă pe aeroportul din Frankfurt, Germania, am mai zburat încă opt ore ca să ajungem la Nairobi, chiar înainte de ivirea zorilor, păşind sub lumina lunii kenyene şi în ceea ce simţeam că era o lume cu totul diferită.

Fusesem în Jamaica şi Bahamas şi de câteva ori în Europa, dar era pentru prima dată când eram atât de departe de casă. Am simţit imediat cât de străin era Nairobi – sau mai degrabă cât de străină eram eu în relaţie cu el. Este o senzaţie pe care am ajuns să o iubesc pe măsură ce am călătorit mai mult, modul în care un loc nou îşi semnalează singur prezenţa, instantaneu şi fără pretenţii. Aerul are o

greutate diferită de cea cu care eşti obişnuit şi e încărcat de mirosuri pe care nu le poţi identifica cu exactitate, un iz de fum de lemne, de benzină sau de dulceaţa unor flori. Răsare acelaşi soare, dar acesta arată puţin altfel decât cum îl ştii.

Sora vitregă a lui Barack, Auma, ne-a aşteptat la aeroport, întâmpinându-ne pe amândoi cu căldură. Ei doi se întâlniseră doar de câteva ori, prima dată în urmă cu şase ani, când Auma fusese la Chicago, dar între ei exista o legătură strânsă. Auma este cu un an mai mare decât Barack. Mama ei, Grace Kezia, era însărcinată cu Auma când Barack Obama senior a părăsit Nairobi, în 1959, ca să studieze în Hawaii. (Ei mai aveau şi un fiu, Abongo, care era încă mic la vremea respectivă). După ce Barack senior s-a întors în Kenya, la jumătatea anilor 1960, a mai avut încă doi copii cu Kezia.

Auma avea pielea ca abanosul, dinţi albi strălucitori şi vorbea cu un puternic accent britanic. Zâmbetul ei era larg şi reconfortant. La sosirea în Kenya, eram atât de obosită încât abia mai puteam să vorbesc, dar, mergând prin oraş pe bancheta din spate a Volkswagenului broscuţă zdrăngănitor pe care îl conducea Auma, am observat că iuţeala cu care zâmbea era exact ca a lui Barack, că forma capului ei semăna de asemenea cu a lui. Era limpede că Auma moştenise şi inteligenţa familiei: crescuse în Kenya şi se întorcea deseori acolo, deşi făcuse facultatea în Germania şi încă mai locuia acolo, ca să îşi pregătească doctoratul. Vorbea fluent engleză, germană, swahili şi dialectul din zona familiei ei, numit luo. Ca şi noi, era acolo doar în vizită.

Auma aranjase ca Barack şi cu mine să stăm în apartamentul gol al unui prieten, o locuinţă spartană cu un singur dormitor, într-un bloc banal, cenuşiu, care fusese vopsit într-un roz strălucitor. În primele zile am fost atât de tulburaţi de diferenţa de fus orar, încât ne simţeam de parcă ne-am fi mişcat cu încetinitorul. Sau poate era doar ritmul oraşului Nairobi, care funcţiona după o logică în întregime diferită de cea de la Chicago, cu şoselele şi sensurile lui giratorii în stil britanic, înţesat cu un amestec de pietoni, biciclete, maşini şi *matatu* – microbuzele neoficiale cu mers legănat care puteau fi văzute peste tot, pictate în culori vii, cu fresce şi imagini închinate lui Dumnezeu, cu mormane de bagaje legate deasupra şi atât de aglomerate, încât de multe ori existau pasageri şi la exterior, agăţaţi precar de maşină.

Mă aflam în Africa acum. Era ameţitor, epuizant şi cu totul nou pentru mine. Volkswagenul azuriu al Aumei era atât de vechi, încât deseori nu pornea decât dacă era împins. Prost sfătuită, îmi cumpărasem pentru acea călătorie o pereche de adidaşi albi şi, după nicio zi de împins la maşină, încălţările mele deveniseră roşcate, pătate de praful ca de scorţişoară din Nairobi.

Barack se simţea mai acasă decât mine în Nairobi, unde mai fusese

o dată. Eu mă mişcăm cu stângăcia unui turist, conştientă că eram străini, deşi aveam pielea neagră. Uneori, oamenii ne priveau insistent pe stradă. Nu mă aşteptam să mă integrez imediat, desigur, dar venisem acolo cu ideea naivă că urma să simt un fel de legătură viscerală cu continentul pe care îl considerasem dintotdeauna un fel de patrie mitică, de parcă mergând acolo aveam să capăt un sentiment de întregire. Dar Africa nu ne datora nimic, desigur. Este curioasă senzaţia de suspendare între două lumi pe care o simţi ca afro-american în Africa. M-am trezit apăsată de o tristeţe greu de explicat, un sentiment de a fi dezrădăcinat pe ambele continente.

După câteva zile, încă mă mai simţeam tulburată şi amândoi ne tratam gâturile iritate. Barack şi cu mine am început să ne certăm – pe ce temă exact, nu-mi aduc aminte. Fiecare clipă minunată trăită în Kenya aducea şi la fel de multă oboseală, ceea ce ducea la cârcoteli şi, în cele din urmă, din cine ştie ce motiv, la furie. „Sunt atât de supărată pe Barack", am scris în jurnal. „Nu cred că avem ceva în comun." Gândurile mele s-au pierdut în acest punct. Ca măsură a frustrării pe care o simţeam, am tras o linie lungă şi emfatică pe restul paginii.

Ca orice cuplu la început, învăţam să ne certăm. Nu ne certam des, iar când o făceam era, de obicei, pentru lucruri mărunte, un şir de exasperări înăbuşite care ieşeau de regulă la suprafaţă când unul din noi sau chiar amândoi eram prea obosiţi sau stresaţi. Dar ne certam. Iar eu – că o fi bine, că o fi rău – am tendinţa să ţip când sunt furioasă. Când mă stârneşte ceva, senzaţia poate fi intens fizică, asemenea unei mingi de foc care îmi urcă pe şira spinării şi explodează atât de puternic, încât uneori nu-mi mai amintesc ce spun în momentele de furie. Barack, în schimb, are tendinţa de a rămâne rece şi raţional, vorbele lui venind într-o cascadă elocventă (şi în consecinţă enervantă). Am avut nevoie de timp – ani de zile – ca să înţelegem că aşa suntem construiţi fiecare, că fiecare este suma codurilor genetice şi a tot ceea ce au mai pus în noi părinţii şi părinţii lor, mai înainte. În timp, am descoperit cum să ne exprimăm şi să ne depăşim enervările şi furiile ocazionale. Acum ne certăm mult mai puţin dramatic, deseori mai eficient şi întotdeauna ţinând cont de iubirea dintre noi, oricât de tensionaţi am fi.

Ne-am trezit în dimineaţa următoare la Nairobi sub un cer albastru şi cu o energie nouă, mai puţin afectaţi de diferenţa de fus orar şi cu optimismul regăsit. Ne-am întâlnit cu Auma la o gară din centru şi ne-am urcat toţi trei într-un tren de persoane cu obloane la ferestre, ca să mergem spre vest, la casa strămoşească a familiei Obama. Stând la fereastră într-un compartiment plin cu kenyeni, dintre care unii călătoreau cu găini vii în coşuri, alţii cu piese greoaie de mobilier pe care le cumpăraseră din oraş, m-a izbit brusc gândul că viaţa mea de

fată-din-Chicago-avocată-la-birou devenise brusc foarte ciudată – bărbatul acesta care stătea lângă mine apăruse într-o zi în biroul meu cu numele lui ciudat şi zâmbetul donquijotesc, ca să dea totul peste cap. Nu-mi dezlipeam privirea de la fereastră, în timp ce treceam pe lângă vasta comunitate Kibera, cea mai mare mahala urbană a Africii, dezvăluindu-ne colibele ei joase cu acoperişuri de tablă lipite unele de altele, drumurile ei noroioase şi canalizarea de suprafaţă, precum şi o sărăcie pe care nu o mai văzusem până atunci şi nici nu mi-o imaginasem.

Mergeam cu trenul de câteva ore. Barack a deschis până la urmă o carte, dar eu am continuat să privesc fascinată pe fereastră cum mahalalele din Nairobi lasă locul unui peisaj rural cu câmpuri colorate în verde-smarald, în timp ce trenul hurducăia spre nord până în oraşul Kisumu, unde Auma, Barack şi cu mine am coborât în căldura ecuatorială arzătoare, ca să facem ultima etapă a călătoriei cu un *matatu,* printre lanurile de porumb, spre satul Kogelo, unde locuia bunica lor.

Îmi voi aminti întotdeauna roşul intens al pământului din acea parte a Kenyei, atât de bogat încât părea adunat acolo de la începutul timpului. Praful se impregna în pielea închisă şi în părul copiilor care ne salutau strigând de pe marginea drumului. Îmi amintesc că eram transpirată şi îmi era sete în timp ce mergeam pe jos spre casa bunicii lui Barack, o clădire îngrijită din beton în care ea trăia de ani de zile, cultivându-şi grădina de legume şi îngrijind câteva vaci. Granny Sarah sau bunicuţa Sarah îi spuneau ei. Era o femeie scundă şi robustă, cu o privire plină de înţelepciune şi cu zâmbetul înconjurat de riduri. Nu vorbea engleză, ci numai luo, şi şi-a exprimat încântarea că am bătut atât drum să o vedem. Pe lângă ea, mă simţeam foarte înaltă. Ea m-a studiat cu curiozitate şi adâncită în gânduri, de parcă încerca să-şi dea seama de unde vin şi cum anume am ajuns la uşa ei. Una dintre primele ei întrebări a fost: „Care dintre părinţii tăi e alb?”

Am râs şi i-am explicat, cu ajutorul Aumei, că eram cât se poate de neagră, aşa cum suntem noi, negrii din America.

Bunicii Sarah i s-a părut amuzant. Părea că totul o amuză şi îl tachina pe Barack că nu era în stare să vorbească limba ei. Am fost impresionată profund de veselia ei permanentă. Când s-a înserat, a tăiat un pui şi ne-a făcut o tocăniţă, pe care ne-a servit-o cu o fiertură de porumb numită ugali. În tot acest timp, apăreau întruna vecini şi rude, să-i salute pe tinerii Obama şi să ne felicite pentru logodnă. Am mâncat cu poftă, recunoscătoare, în timp ce soarele a coborât la asfinţit şi noaptea s-a lăsat deasupra satului care nu avea electricitate, lăsând deasupra noastră cerul plin de stele strălucitoare. Faptul că mă aflam în acest loc părea un mic miracol. Împărţeam un dormitor sărăcăcios cu Barack, ascultând ţârâitul greierilor în lanurile de

porumb care ne înconjurau şi zgomotele unor animale pe care nu le puteam vedea. Îmi amintesc că mă simţeam copleşită de vastitatea ţinutului şi de cerul de deasupra, dar, în acelaşi timp, confortabil şi protejată în căsuţa aceea. Aveam o carieră nouă, un logodnic şi o familie lărgită – chiar şi o bunicuţă kenyană care mă plăcea. Era real: fusesem aruncată în afara lumii mele şi, pentru moment, totul era bine.

CAPITOLUL 12

Barack şi cu mine ne-am căsătorit într-o sâmbătă însorită de octombrie, în 1992, stând amândoi în faţa a peste 300 de prieteni şi rude, la Trinity United Church of Christ, în South Side. A fost o nuntă mare, pentru că mare trebuia să fie. Dacă ne căsătoream la Chicago, nu aveau cum să fie restricţii în privinţa listei de invitaţi. Rădăcinile mele erau prea adânci. Nu aveam doar veri, ci şi veri ai verilor, iar acei veri ai verilor aveau copii dintre care n-aş fi lăsat niciunul pe dinafară şi care, împreună, au făcut ca ziua să fie mai plină de semnificaţii şi mai fericită.

Fraţii mai tineri ai tatei au fost acolo. Familia mamei a venit în întregime. Au venit vechi prieteni din şcoală şi vecini, oameni de la Princeton, oameni de la Whitney Young. Doamna Smith, soţia fostului meu director adjunct din liceu, care încă mai locuia puţin mai jos de casa noastră pe Euclid Avenue, a ajutat la organizarea nunţii, în timp ce vecinii noştri de peste drum, domnul şi doamna Smith, au cântat cu formaţia lor de jazz la petrecerea de după ceremonie. Santita Jackson, exuberantă într-o rochie neagră cu un decolteu adânc, a fost domnişoara mea de onoare. Mi-am invitat foşti colegi de la Sidley şi colegi noi de la primărie. Partenerii de la firma lui Barack erau şi ei acolo, ca şi prietenii lui din perioada de organizator pentru comunitate. Un grup gălăgios de foşti colegi de liceu din Hawaii ai lui Barack s-a alăturat bucuros câtorva dintre rudele lui din Kenya, care purtau pălării tradiţionale colorate. Din păcate, îl pierdusem pe Gramps – bunicul lui Barack –, care murise de cancer în iarna precedentă, dar mama şi bunica lui au venit la Chicago, la fel şi Auma, şi Maya, surorile vitrege de pe continente diferite, unite de afecţiunea lor pentru Barack. A fost prima dată când familiile noastre s-au întâlnit, iar sentimentul a fost unul de uriaşă bucurie.

Eram înconjuraţi de iubire – neamul eclectic, multicultural Obama, şi stabilii Robinsoni-din-South-Side, cu toţii vizibil interconectaţi acum, de la o stranã la alta, în biserică. L-am ţinut strâns de braţ pe Craig în timp ce m-a condus la altar. Când am ajuns în faţă, am surprins privirea mamei. Stătea în primul rând, cu un aer regal, într-o rochie lungă cu paiete albe şi negre pe care o alesesem împreună, cu bărbia ridicată şi cu mândrie în ochi. Încă ne era dor de tata în fiecare zi, dar, aşa cum ar fi dorit şi el, mergeam mai departe.

Barack se trezise în dimineaţa aceea cu un guturai urât, care, însă, i-a trecut ca prin minune de îndată ce a ajuns la biserică. Îmi zâmbea acum cu ochii strălucitori, îmbrăcat într-un frac închiriat şi o pereche nouă de pantofi din lac. Căsătoria încă era o necunoscută mai mare pentru el decât pentru mine, însă, în cele 14 luni în care fusesem

logodiţi, nu a fost niciodată altfel decât implicat total. Alesesem cu grijă totul pentru ziua aceasta. Deşi iniţial mi-a spus că nu îl interesează detaliile legate de organizarea nunţii, Barack a ajuns, în cele din urmă, insistent – şi previzibil –, să-şi spună părerea despre orice, de la aranjamentele florale până la gustările care aveau să fie servite la centrul cultural South Shore. Ne alesesem un cântec pentru nuntă, pe care Santita urma să-l cânte cu vocea ei uimitoare, acompaniată de un pianist.

Era o melodie a lui Stevie Wonder, intitulată „You and I (We Can Conquer the World)" – „Tu şi cu mine (Putem cuceri lumea)". Îl auzisem prima dată în copilărie, când eram în clasa a treia sau a patra, iar Sudistul îmi oferise în dar albumul *Talking Book* – primul meu disc, extrem de preţios pentru mine. Îl păstram acasă la el şi puteam să îl ascult când mergeam în vizită, ori de câte ori voiam. El m-a învăţat cum să am grijă de viniluri, cum să curăţ discurile de praf, cum să ridic acul de pe platan şi să îl aşez delicat în punctul de sprijin. De obicei, mă lăsa singură cu muzica, să învăţ de una singură tot ce avea de transmis albumul, în general, cântând cât de tare puteam. „Ei bine, în mintea mea, noi putem cuceri lumea/ Îndrăgostiţi, tu şi cu mine, tu şi cu mine, tu şi cu mine…"

Aveam pe atunci nouă ani. Nu ştiam nimic despre iubire şi implicare sau despre cucerirea lumii. Tot ce puteam să fac era să-mi imaginez iubirea, în idei fermecătoare, încercând să ghicesc cine avea să vină într-o zi să-mi trezească sentimente atât de puternice. Avea să fie Michael Jackson? José Cardenal de la Cubs? Cineva ca tata? Nu puteam nici măcar să mi-l imaginez pe el, pe acela care avea să devină „tu" pentru „mine".

Dar, iată-ne aici.

Trinity Church (Biserica Sfintei Treimi) avea pentru noi o însemnătate aparte, de suflet. Barack începuse să meargă acolo în perioada în care lucra ca organizator şi, mai recent, devenisem amândoi membri ai congregaţiei, urmând exemplul multora dintre prietenii noştri afro-americani din oraş. Parohul bisericii, reverendul Jeremiah Wright – cunoscut drept un predicator senzaţional, cu o pasiune pentru justiţia socială – oficia acum căsătoria noastră. El le-a urat bun venit prietenilor şi familiilor noastre, după care a ridicat verighetele, să le vadă toată lumea. A vorbit cu elocvenţă despre ceea ce însemna să formezi un cuplu, sub privirile unui grup de oameni care, împreună, ne cunoşteau pe mine şi pe Barack mai bine decât oricare alţii.

În clipa aceea am simţit forţa a ceea ce făceam, semnificaţia ritualului, în timp ce stăteam acolo cu viitorul încă nescris, cu fiecare necunoscută încă necunoscută, doar strângându-ne unul altuia mâinile în timp ce ne rosteam jurămintele.

Orice ne aşteptа dincolo de acest moment, aveam să facem împreună. Îmi pusesem tot sufletul în organizarea acestei zile, eleganţa întregii poveşti era importantă pentru mine, dar am înţeles atunci că tot ceea ce conta cu adevărat, ceea ce aveam să ţin minte pentru totdeauna era strângerea de mână. Mă lega aşa cum nimic altceva nu o făcuse vreodată, aveam încredere în această uniune, încredere în acest bărbat. Să o declari era cel mai uşor lucru din lume. Privind chipul lui Barack, am ştiut cu certitudine că şi el simţea la fel. Niciunul din noi nu a plâns în ziua aceea. Vocea nu ne-a tremurat. Cel mult eram uşor năuciţi. De acolo, am plecat spre petrecere, alături de cele câteva sute de martori. Am mâncat, am băut şi am dansat până când am obosit de atâta bucurie.

Luna noastră de miere a fost plănuită ca una de odihnă, o călătorie discretă în nordul Californiei, care presupunea vin, somn, băi de nămol şi mâncare bună. A doua zi după nuntă, am luat avionul până la San Francisco, am petrecut câteva zile în Napa, iar apoi am pornit spre sud pe Autostrada 1 până la Big Sur, să citim cărţi, să ne uităm la oceanul albastru şi să ne limpezim minţile. A fost minunat, cu excepţia guturaiului lui Barack care a revenit în plină forţă şi a băilor de nămol, care mi s-au părut fără efect şi cam scârboase.

După un an aglomerat, eram mai mult decât pregătiţi să ne întoarcem la treabă. Barack plănuise iniţial ca, în lunile de dinaintea nunţii noastre, să-şi termine cartea şi să lucreze la noua lui firmă de avocatură, dar întrerupsese totul. Cândva, la începutul anului 1992, a fost contactat de liderii unei organizaţii naţionale apolitice numită Project VOTE! (Proiectul VOTEAZĂ!), care se afla în fruntea eforturilor de înregistrare a unor noi alegători în statele în care prezenţa la urne a minorităţilor era în mod tradiţional scăzută. Ei l-au întrebat pe Barack dacă ar fi fost interesat să conducă proiectul în Illinois, prin deschiderea unui birou operativ la Chicago, care să înscrie pe listele electorale votanţi de culoare înaintea alegerilor din noiembrie. Se estima că în stat existau în jur de 400.000 de afro-americani cu drept de vot, dar care nu erau înregistraţi încă, majoritatea aflaţi la Chicago şi în împrejurimi.

Plata era insignifiantă, dar un astfel de loc de muncă se potrivea cu convingerile lui Barack. În 1983, o acţiune similară de înregistrare pe listele electorale la Chicago ajutase la propulsarea în funcţie a lui Harold Washington. În 1992, miza părea să fie din nou ridicată: o altă candidată de culoare, Carol Moseley Braun, luase prin surprindere pe toată lumea câştigând la limită nominalizarea Partidului Democrat pentru Senat, iar acum era într-o cursă foarte strânsă pentru alegerile generale. Între timp, Bill Clinton candida la preşedinţie împotriva lui George H.W. Bush. Nu era un moment în care alegătorii minoritari să

stea deoparte.

A spune că Barack s-a aruncat cu toate puterile în această muncă ar fi prea puţin. Scopul Project VOTE! era să înscrie noi votanţi în Illinois într-un ritm uluitor de zece mii pe săptămână. Munca era asemănătoare cu cea pe care o făcuse ca organizator pentru comunitate: de-a lungul primăverii şi al verii, el şi echipa lui au trecut printr-o mulţime de subsoluri de biserici şi au mers din casă în casă, să stea de vorbă cu cei neînscrişi pe listele electorale. S-a întâlnit periodic cu lideri ai comunităţii şi şi-a susţinut de nenumărate ori prezentarea în faţa unor potenţiali sponsori bogaţi, care ajutau la plata reclamelor la radio şi la tipărirea unor broşuri informative care să fie împărţite în cartierele de negri şi în ansamblurile rezidenţiale ale primăriei. Mesajul organizaţiei era ferm şi clar, o oglindire a ceea ce ştiam că simţea Barack în adâncul inimii: votul însemna putere. Dacă voiai schimbarea, nu aveai voie să stai acasă în ziua alegerilor.

Seara, Barack venea acasă, în locuinţa noastră de pe Euclid Avenue, şi deseori se prăbuşea pe canapea, mirosind puternic a tutun de la ţigările pe care încă le mai fuma când eu nu-l vedeam. Părea obosit, dar niciodată epuizat. Ţinea cu grijă evidenţa rezultatelor obţinute: la jumătatea verii, ajunseseră la cifra impresionantă de şapte mii de votanţi înregistraţi săptămânal, dar erau încă departe de obiectivul propus. Se gândea la strategii prin care să transmită mai bine mesajul, să atragă mai mulţi voluntari şi să descopere grupurile de oameni rămase până atunci ascunse. Părea să vadă aceste provocări ca pe un cub al lui Rubik – un puzzle care putea fi rezolvat doar dacă mişcai anumite elemente, într-o anumită ordine. Oamenii la care era cel mai greu de ajuns, îmi spunea, erau tinerii, cei între 18 şi 30 de ani care păreau să nu aibă deloc încredere în guvernare.

Eu, în schimb, mă implicasem cu totul în administraţie. Lucram deja de un an cu Valerie la biroul primarului, asigurând legătura cu unele dintre departamentele primăriei, inclusiv cel de sănătate şi servicii sociale. Activitatea mea era complexă, şi oamenii suficient de bine orientaţi încât să fiu stimulată şi să simt că era aproape întotdeauna interesantă. Dacă altădată îmi petreceam zilele scriind note într-un birou liniştit, cu covoare groase şi vedere spre lac, acum lucram într-o încăpere fără ferestre de la unul din etajele superioare ale primăriei, alături de oameni care se perindau gălăgios prin clădire în orice moment al zilei.

Problemele administrative, învăţam eu, erau complicate şi fără sfârşit. Pendulam între şedinţe cu diverşi şefi de departamente, lucram cu angajaţii comisiilor municipale şi uneori eram trimisă în diferite cartiere din oraş ca să soluţionez plângeri adresate personal primarului. Plecam în misiune să inspectez copaci care trebuiau tăiaţi, discutam cu pastori de prin cartiere care erau nemulţumiţi de trafic

sau de ridicarea gunoiului şi deseori reprezentam biroul primarului la evenimente ale comunităţii. Odată a trebuit să intervin într-o încăierare la un picnic organizat pentru vârstnici, în zona de nord. Nimic din toate acestea nu era specific unui avocat corporatist, motiv pentru care mi se părea captivant. Descopeream oraşul Chicago într-un fel în care nu îl cunoscusem înainte.

Învăţam şi altceva valoros, petrecându-mi cea mai mare parte a timpului alături de Susan Sher şi Valerie Jarrett, două femei care – după cum vedeam – reuşeau să fie extraordinar de sigure pe ele şi extraordinar de umane, în acelaşi timp. Susan conducea şedinţele cu calm şi cu o graţie implacabilă. Valerie nu ezita să îşi spună părerea într-o sală plină de bărbaţi puternici şi reuşea frecvent, cu abilitate, să-i facă să treacă de partea ei. Era rapidă ca o cometă, un om care cu siguranţă era menit să aibă succes. Cu puţin timp înainte de nunta noastră, fusese promovată comisar însărcinat cu planificarea şi dezvoltarea economică a oraşului, şi, imediat după aceea, mi-a oferit o poziţie de adjunct. Urma să încep să lucrez de îndată ce ne întorceam din luna de miere.

O vedeam mai mult pe Valerie decât pe Susan, dar eram foarte atentă la ce făcea fiecare din ele, la fel cum se întâmplase cu Czerny, mentorul meu din colegiu. Acestea erau femei care nu se temeau să spună ce gândesc şi nu se fereau să-şi susţină convingerile. Puteau fi amuzante şi modeste când era cazul, dar nu se lăsau doborâte de lovituri şi nici nu puneau la îndoială forţa propriilor puncte de vedere. Şi nu erau doar femei de carieră, erau şi mame. Le studiam foarte atent şi din acest punct de vedere, ştiind că la fel voiam să fiu şi eu într-o bună zi. Valerie nu ezita să iasă dintr-o şedinţă importantă când primea un telefon de la şcoala fiicei ei. La fel, Susan pleca în mijlocul zilei dacă unul din băieţii ei făcea febră sau avea serbare la grădiniţă. Nu se scuzau pentru că puneau pe primul loc nevoile copiilor lor, chiar dacă asta însemna uneori întreruperea unor treburi la serviciu, şi nici nu încercau să separe serviciul de casă, aşa cum observasem că procedau bărbaţii de la Sidley. Nu cred că separarea a fost vreodată o opţiune pentru Valerie şi Susan, având în vedere că jonglau cu treburile pe care doar mamele le pot face şi, totodată, erau amândouă divorţate, ceea ce aducea noi provocări emoţionale şi financiare. Ele nu încercau să fie perfecte, dar reuşeau cumva să fie întotdeauna excepţionale, legate de o prietenie profundă şi reciproc folositoare, fapt care mi-a lăsat, de asemenea, o impresie puternică. Renunţaseră la orice mascaradă şi reuşeau să fie ele însele, într-un mod minunat, puternic şi instructiv.

Barack şi cu mine ne-am întors din luna de miere petrecută în nordul Californiei şi am primit veşti bune, dar şi veşti proaste. Vestea

bună a venit sub forma alegerilor din noiembrie, care au adus ceea ce părea a fi un val de schimbare încurajatoare. Bill Clinton a câştigat zdrobitor în Illinois şi în restul ţării, înlăturându-l din funcţie pe preşedintele Bush după un singur mandat. Carol Moseley Brown a învins şi ea categoric, devenind prima femeie afro-americană care a ocupat vreodată un loc în Senat. Ceea ce l-a entuziasmat şi mai tare pe Barack a fost că ziua alegerilor s-a dovedit un succes de proporţii: Project VOTE! a înregistrat direct 110.000 de noi votanţi şi este foarte probabil ca efectele amplei campanii „mergeţi-să-votaţi" să fi ridicat şi prezenţa generală la urne.

Pentru prima dată după un deceniu, peste o jumătate de milion de alegători negri din Chicago au mers la vot, dovedind că aveau forţa colectivă de a influenţa rezultatele politice. Aceasta a trimis un mesaj clar legiuitorilor şi viitorilor politicieni, restabilind totodată un sentiment care părea să se fi pierdut odată cu moartea lui Harold Washington: votul afro-americanilor conta. Preţul politic ar fi fost mult prea mare ca să mai poată cineva să ignore nevoile şi preocupările oamenilor de culoare. Mesajul acesta mai avea unul în interior, pentru însăşi comunitatea de culoare, o aducere aminte că progresul era posibil, că valoarea noastră era măsurabilă. Toate acestea erau încurajatoare pentru Barack. Oricât de obositor era, iubea ceea ce făcea pentru ceea ce îl învăţa despre sistemul politic complex din Chicago şi pentru că îi dovedea că talentele lui de organizator puteau funcţiona la o scară mai mare. Colaborase cu lideri locali, cu oameni de rând şi cu oficiali aleşi, şi – aproape ca prin minune – avusese rezultate. Câteva ziare au consemnat impactul impresionant pe care l-a avut Project VOTE! Un redactor de la revista *Chicago* l-a descris pe Barack ca fiind „un om obsedat de muncă, înalt şi amabil", sugerând că ar putea cândva să candideze, o idee la care el, pur şi simplu, a ridicat din umeri.

Şi acum vine şi vestea proastă: omul acela obsedat de muncă, înalt şi amabil, cu care tocmai mă căsătorisem, îşi ratase termenul-limită pentru carte, fiind atât de prins cu înregistrarea votanţilor încât reuşise să predea doar un manuscris parţial. Ne-am întors acasă din California şi am aflat că editura îi anulase contractul şi ne transmisese prin agentul literar că Barack le datora returnarea avansului de 40.000 de dolari.

Dacă Barack s-a panicat, nu a făcut-o în faţa mea. Eu eram preocupată să-mi preiau noile responsabilităţi la primărie, ceea ce presupunea participarea la mai multe şedinţe ale unor consilii de administraţie locale şi la mai multe picnicuri pentru vârstnici decât la slujba mea de dinainte. Chiar dacă nu mai prestam ore de lucru într-o corporaţie, zarva de fiecare zi a oraşului mă epuiza, iar seara mă găsea mai puţin interesată de orice problemă de acasă şi mai dornică să-mi

torn un pahar de vin, să-mi decuplez creierul şi să mă uit la televizor de pe canapea. Dacă am învăţat ceva din implicarea obsesivă a lui Barack în Project VOTE! a fost că nu folosea la nimic să-mi fac griji pentru grijile lui – în parte pentru că eu le consideram mai copleşitoare decât el. Pe mine haosul mă tulbura, dar pe Barack părea să-l învioreze. El era ca un artist de circ căruia îi plăcea să învârtă farfurii; dacă lucrurile erau prea calme, o lua drept un semn că mai era ceva de făcut. Era obsedat şi dependent de implicare, după cum am ajuns să înţeleg, alăturându-se unor proiecte noi fără să ţină cont prea mult de limitele de timp şi de energie. Acceptase, de exemplu, să facă parte din consiliile de conducere ale câtorva ONG-uri, deşi acceptase, în prealabil, propunerea de a preda câteva ore la Universitatea din Chicago în semestrul următor şi plănuia, în acelaşi timp, să lucreze cu normă întreagă la firma de avocatură.

Şi mai era şi cartea. Agenta lui literară era convinsă că putea vinde ideea unei alte edituri, însă asta presupunea că el ar fi trebuit, totuşi, să termine cât mai repede măcar o primă variantă. Cum nu începuse încă să lucreze la Universitate, şi cu binecuvântarea firmei de avocatură care îl aştepta deja de un an ca să înceapă programul cu normă întreagă, Barack a găsit soluţia care părea să i se potrivească perfect: avea să-şi scrie cartea în izolare, înlăturând distragerile de fiecare zi, într-o căbănuţă închiriată undeva unde s-ar fi putut concentra asupra scrisului. Era echivalentul efortului disperat dintr-o noapte albă în studenţie, când încercai să termini un referat, numai că Barack estima că efortul lui de a termina cartea avea să-i consume câteva luni. Mi-a spus toate astea într-o noapte, acasă, cam la şase săptămâni după nuntă, iar, la final, mi-a mai strecurat, delicat, o informaţie: mama lui îi găsise deja cabana perfectă. De fapt, o şi închiriase pentru el. Era ieftină, liniştită şi pe plajă. În Sanur. Adică pe insula indoneziană Bali, la o distanţă de aproximativ 12.000 de kilometri de mine.

Pare o glumă proastă, nu-i aşa? Ce se întâmplă când un individualist iubitor de singurătate se însoară cu o femeie de familie, căreia nu îi place singurătatea niciun pic?

Răspunsul, bănuiesc, este probabil cel mai bun şi mai concludent răspuns la toate întrebările care apar într-o căsnicie, indiferent despre ce-ar fi vorba: găseşti modalităţi să te adaptezi. Dacă vrei ca mariajul să dureze pentru totdeauna, atunci chiar nu ai de ales.

Ceea ce este un fel de a spune pentru că, la începutul anului 1993, Barack a luat avionul spre Bali şi a stat în jur de cinci săptămâni singur cu gândurile lui, în timp ce lucra la o variantă a cărţii intitulate *Dreams from My Father (Visuri de la tatăl meu),* umplând teancuri de foi galbene cu scrisul lui de mână foarte îngrijit, distilându-şi ideile în

timpul plimbărilor pe malul oceanului, printre cocotieri. Între timp, eu am rămas acasă, pe Euclid Avenue, locuind la etaj, deasupra apartamentului mamei, într-o altă iarnă grea ce se aşternea peste Chicago, acoperind copacii şi trotuarele cu un strat generos de gheaţă. Mi-am ocupat timpul cu întâlniri cu prietenii şi cu seri de gimnastică la sală. Din când în când, îmi dădeam seama că folosesc o expresie nouă şi bizară – „soţul meu". „Soţul meu şi cu mine sperăm să ne cumpărăm o casă." „Soţul meu este scriitor şi are de terminat o carte." Era o formulă nefamiliară şi încântătoare, care îmi trezea amintiri legate de un bărbat care, pur şi simplu, nu se afla lângă mine. Îmi lipsea teribil Barack, dar încercam să-mi explic situaţia raţional, cât de bine puteam, spunându-mi că, deşi eram proaspăt căsătoriţi, această separare era cea mai bună soluţie pentru problema pe care o aveam de depăşit.

El luase haosul cărţii neterminate şi plecase să-l înfrunte departe de casă. Poate că voia chiar să-mi facă un bine, încercând să ţină acest haos departe de mine. Mă măritasem cu cineva care gândea nonconformist, trebuia să-mi reamintesc asta. El îşi rezolva treburile în modul care i se părea lui cel mai rezonabil şi mai eficient, chiar dacă din exterior părea doar o vacanţă la mare – o lună de miere cu el însuşi (nu puteam să nu mă gândesc la asta, în clipele de singurătate) după luna de miere cu mine.

„Tu şi cu mine, tu şi cu mine, tu şi cu mine." Învăţam să ne adaptăm, să ne împletim unul cu altul într-o versiune de *noi,* rezistentă şi veşnică. Chiar dacă eram aceiaşi doi oameni dintotdeauna, acelaşi cuplu pe care îl formam de ani de zile, aveam acum etichete noi, un al doilea set de identităţi pe care să ni le conturăm. El era soţul meu. Eu eram soţia lui. Ne-am ridicat în picioare la biserică şi am spus-o cu voce tare, unul altuia şi lumii întregi. Simţeam că ne datoram ceva nou unul altuia.

Pentru multe femei, inclusiv pentru mine, „soţie" este un cuvânt plin de semnificaţii. Poartă în el o istorie întreagă. Dacă ai crescut în anii 1960 şi 1970, ca mine, soţiile par să fie genul acela de femei albe din serialele TV – vesele, coafate, încorsetate. Ele stau acasă, se agită excesiv cu copiii şi au mâncarea mereu gata pe aragaz. Uneori întrec măsura cu lichiorul sau flirtează cu tipul care vinde aspiratoare din uşă în uşă, dar surescitarea lor pare să se termine aici. Ironia este, desigur, că eu obişnuiam să mă uit la aceste seriale în camera noastră de zi de pe Euclid Avenue, în timp ce mama mea casnică făcea de mâncare fără să se plângă, iar respectabilul meu tată se odihnea în fotoliu după serviciu. Căsnicia părinţilor mei era la fel de tradiţionalistă ca oricare alta văzută la TV. Barack glumea uneori că fusesem crescută într-un fel de *Leave It to Beaver* pentru negri, cu Robinsonii din South Shore la fel de conservatori şi cu aerul la fel de

tineresc ca familia Cleaver din Mayfield, deşi noi eram bineînţeles o variantă mai săracă, în care tata purta uniforma albastră a angajaţilor municipalităţii, nu costum. Barack făcea comparaţia aceasta cu o urmă de invidie pentru că propria lui copilărie fusese atât de diferită, dar şi ca o modalitate de a ataca stereotipul bine înrădăcinat că afro-americanii trăiesc în case dărăpănate, că familiile noastre sunt cumva incapabile să trăiască visul clasei de mijloc la fel ca vecinii noştri albi.

Personal, în copilărie preferam *The Mary Tyler Moore Show,* la care mă uitam fascinată. Mary avea o slujbă, un dulap drăguţ şi un păr cu adevărat extraordinar. Era independentă şi amuzantă şi, spre deosebire de celelalte doamne de la televizor, problemele ei erau interesante. Purta conversaţii care nu erau despre copii sau despre gospodărie. Ea nu-l lăsa pe Lou Grant s-o facă pe şeful cu ea şi nici nu era obsedată să-şi găsească un soţ. Era tânără şi, în acelaşi timp, matură. Astfel de lucruri aveau importanţă la acea vreme, cu mult înaintea internetului, când contactul cu lumea se făcea aproape exclusiv prin trei canale de televiziune. Dacă erai o fetiţă isteaţă, care avea senzaţia că atunci când va creşte va fi şi altceva decât doar soţie, atunci Mary Tyler Moore putea fi zeiţa ta.

Şi iată-mă acum, la 29 de ani, locuind în acelaşi apartament în care mă uitasem atâtea seri la televizor şi mâncasem felurile pregătite de răbdătoarea şi altruista Marian Robinson. Aveam atât de multe – educaţie, o stimă de sine sănătoasă, un arsenal întreg de ambiţii – şi eram suficient de înţeleaptă să-i recunosc mamei meritul de a le fi sădit în mine. Ea m-a învăţat să citesc înainte să merg la grădiniţă, ajutându-mă să leg cuvinte în timp ce stăteam ghemuită ca un pisoi la ea în poală, pe un exemplar din *Dick şi Jane* împrumutat de la bibliotecă. Ea ne-a gătit cu grijă, punându-ne în farfurii broccoli şi varză de Bruxelles şi insistând să le mâncăm. Mi-a cusut cu mâna ei rochia pentru balul de absolvire, pentru numele lui Dumnezeu. Ideea este că s-a dăruit cu hărnicie şi a dat totul. Ea a lăsat familia s-o definească. Eram suficient de matură de acum ca să înţeleg că orele pe care ni le dăruise, mie şi lui Craig, erau ore pe care nu le petrecuse pentru ea însăşi.

Darurile considerabile de care mă bucurasem în viaţă îmi provocau acum un fel de tortură psihică. Fusesem crescută să fiu încrezătoare şi să nu ţin cont de limite, să cred că pot să urmăresc şi să obţin orice îmi doresc. Iar eu voiam totul. Pentru că, aşa cum ar fi spus Suzanne, de ce nu? Voiam să trăiesc în stilul femeii de carieră independente, jos pălăria, al lui Mary Tyler Moore şi, în acelaşi timp, gravitam spre normalitatea stabilizatoare, cu sacrificiu de sine şi aparent banală de a fi soţie şi mamă. Voiam să am o carieră şi o viaţă de familie, dar cu oarecare şanse ca niciuna din ele să nu o excludă complet pe cealaltă. Speram să fiu exact ca mama şi, în acelaşi timp, să nu fiu deloc ca ea.

Era o temă de gândire bizară şi complicată. Puteam să am totul? Aveam să am totul? Nu ştiam.

Între timp, Barack s-a întors din Bali bronzat şi cu o geantă plină de foi galbene, transformându-şi izolarea într-o victorie literară. Cartea lui era gata. În câteva luni, agenta lui a vândut-o unei alte edituri, reuşind să acopere datoria şi să asigure un plan pentru publicare. Mai important pentru mine a fost că, în doar câteva ore, am revenit la ritmul nostru dezinvolt de proaspăt căsătoriţi. Barack era acolo, terminase cu însingurarea şi aterizase înapoi, în lumea mea. *Soţul meu.* Zâmbea la glumele mele, voia să audă cum mi-am petrecut ziua şi mă săruta de noapte bună.

Lunile treceau, iar noi găteam, munceam, râdeam şi făceam planuri. Spre sfârşitul acelei primăveri, stăteam suficient de bine cu banii ca să ne cumpărăm un apartament, aşa că ne-am mutat de la 7436 South Euclid Avenue într-un apartament drăguţ, nedecomandat, din Hyde Park, cu parchet şi cu un şemineu placat. Era o nouă rampă de lansare pentru viaţa noastră. Încurajată de Barack, mi-am mai asumat un risc şi am schimbat din nou serviciul, de data aceasta luându-mi rămas-bun de la Valerie şi Susan, de la primărie, ca să explorez activitatea de ONG care mă fascinase întotdeauna, să găsesc un rol de lider care să-mi dea posibilitatea să cresc. Erau multe lucruri despre viaţa mea pe care nu le ştiam încă – nu aflasem cum să fiu în acelaşi timp o Mary şi o Marian –, dar, pentru moment, toate problemele alunecaseră spre marginea minţii mele, unde stăteau neglijate şi în stare latentă. Orice grijă putea să aştepte, mă gândeam, pentru că de acum eram *noi,* şi noi eram fericiţi. Iar fericirea părea a fi un început pentru orice.

CAPITOLUL 13

Noul meu loc de muncă îmi dădea emoţii. Eram angajată ca director executiv al noii filiale din Chicago a unei organizaţii care se numea Public Allies, ea însăşi nou-nouţă. Era un fel de start-up în interiorul unui start-up şi într-un domeniu în care nu aveam deloc experienţă profesională. Public Allies fusese înfiinţată cu doar un an în urmă, la Washington DC, de Vanessa Kirsch şi Katrina Browne.
Ambele erau proaspete absolvente şi voiau să ajute mai mulţi oameni să-şi găsească drumul spre o carieră în serviciul public şi organizaţii nonprofit. Barack le cunoscuse la o conferinţă şi acceptase un loc în consiliul lor de administraţie, sugerându-le, în cele din urmă, să ia legătura cu mine pentru o eventuală colaborare.

Modelul era similar celui folosit de Teach in America, organizaţie nouă la vremea respectivă: Public Allies recruta tineri talentaţi, le oferea pregătire intensivă şi îndrumare dedicată, apoi îi plasa pentru 10 luni pe poziţii de începători în companii de stat şi în agenţii publice, cu speranţa că se vor dezvolta şi că vor aduce contribuţii semnificative serviciului public. Scopul mai amplu era ca oportunităţile acestea să le dea celor recrutaţi – aliaţi, le spuneam noi – atât experienţa, cât şi impulsul de a continua să lucreze în anii următori în sectorul public sau nonprofit, ajutând astfel la apariţia unei noi generaţii de lideri ai comunităţii.

În cazul meu, ideea a avut o rezonanţă extraordinară. Încă îmi mai aminteam cum, în ultimul an la Princeton, atât de mulţi dintre noi dăduserăm examenele MEAT şi LSAT sau ne înscriseserăm la programe de pregătire corporatiste, fără să ne gândim măcar o dată (cel puţin în cazul meu) sau poate chiar să ne dăm seama cât de multe erau oportunităţile în privinţa orientării civice. Public Allies îşi propunea să corecteze asta, ca o modalitate de lărgire a orizontului pentru tinerii care se gândeau la carierele lor. Dar ceea ce mi-a plăcut cel mai mult era că fondatoarele organizaţiei erau mai puţin preocupate să preia absolvenţi de la facultăţi de elită, din Ivy League, şi să-i arunce în comunităţile urbane, şi mai mult de descoperirea şi de cultivarea talentelor care se aflau deja acolo. Nu aveai nevoie de o diplomă universitară ca să ajungi un aliat. Trebuia doar să ai o diplomă de liceu sau de educaţie de nivel mediu, să ai mai mult de 17 ani, dar mai puţin de 30, şi să fi demonstrat vreodată calităţi de lider, chiar şi nevalorificate până la momentul respectiv.

Public Allies era doar despre talente – descoperirea, educarea şi folosirea lor. Era un mandat de a găsi tineri ale căror calităţi deosebite ar fi putut fi altfel trecute cu vederea, ca să le dăm şansa să facă ceva important. Pentru mine, locul acela de muncă părea aproape

predestinat. Pentru fiecare clipă pe care o petrecusem privind nostalgic spre South Side de la fereastra biroului meu de la etajul 47 de la Sidley, primeam, în sfârşit, invitaţia de a folosi tot ceea ce ştiam. Bănuiam cât de multe resurse incredibile zăceau nedescoperite în cartiere ca al meu şi eram destul de sigură că puteam să le găsesc.

Când mă gândeam la noua mea ocupaţie, mintea îmi zbura deseori înapoi la copilărie şi, în special, la perioada de aproximativ o lună petrecută în iadul cu creioane zburătoare din acea clasă a doua de la şcoala elementară Bryn Mawr, înainte ca mama să reuşească să mă transfere. Atunci nu am simţit altceva decât uşurarea adusă de noroc. Dar norocul meu în viaţă avea să crească progresiv de acolo mai departe, ca un bulgăre de zăpadă, şi m-a făcut să mă gândesc la ceilalţi douăzeci şi ceva de copii izolaţi din acea clasă, captivi lângă un profesor nepăsător şi nemotivat. Ştiam că nu eram mai deşteaptă decât oricare dintre ei. Eu doar am avut avantajul unui avocat. Mă gândeam mult mai des la asta acum, ca adult, în special când oamenii mă lăudau pentru realizările mele, de parcă n-ar fi fost un joc bizar şi crud al întâmplării în toate acestea. Cu toate că nu a fost deloc vina lor, acei copii din clasa a doua au pierdut un an de învăţătură. Până la momentul acela, văzusem destule încât să-mi pot da seama cât de repede pot creşte micile neajunsuri, întocmai ca un bulgăre de zăpadă.

La Washington, fondatoarele Public Allies adunaseră o clasă de 15 aliaţi, începători, care lucrau în diferite organizaţii din oraş. Ele strânseseră şi destui bani pentru deschiderea unei filiale noi la Chicago, devenind una dintre primele organizaţii care au primit finanţare guvernamentală prin programul de servicii Americorps, creat în mandatul preşedintelui Clinton. Aici am intrat eu în scenă, cu entuziasm şi îngrijorare, în egală măsură. Negociind condiţiile de angajare, însă, am avut ceea ce poate ar fi trebuit să fie o revelaţie despre munca nonprofit: nu aduce câştiguri. Iniţial mi s-a oferit un salariu atât de mic, cu atât de mult sub ceea ce câştigam lucrând pentru primăria din Chicago, ceea ce era deja jumătate din cât câştigasem ca avocat, încât efectiv nu mi-am putut permite să spun da. Ceea ce a dus la o a doua revelaţie despre anumite organizaţii nonprofit, în special despre cele care sunt prima iniţiativă a unor tineri, cum era Public Allies, şi despre oamenii neobosiţi şi inimoşi care lucrează în interiorul lor: spre deosebire de mine, ei păreau să-şi permită, de fapt, să se afle acolo, virtutea lor fiind discret susţinută de privilegii, fie că era vorba de faptul că nu aveau împrumuturi pentru studii de plătit sau poate aşteptau o moştenire şi atunci nu-şi făceau griji să economisească pentru viitor.

A devenit clar că, dacă voiam să intru şi eu în tribul lor, trebuia să-mi negociez admiterea şi să cer exact salariul de care aveam nevoie şi care era semnificativ mai mare decât se aştepta Public Allies să

plătească. Pur şi simplu, aceasta era realitatea mea. Nu puteam să fiu intimidată sau stânjenită de nevoile mele. Încă mai aveam de plătit cam 600 de dolari în fiecare lună la împrumutul de studii, peste cheltuielile mele obişnuite, şi eram căsătorită cu un bărbat care avea de plătit propriile lui împrumuturi pentru facultatea de drept. Conducătorilor organizaţiei aproape nu le-a venit să creadă când le-am spus cât de mare era împrumutul făcut pentru facultate şi cum se traducea asta în rata de plătit lunar, dar s-au mobilizat şi au găsit fonduri noi, care mi-au permis să intru în echipă.

Şi, astfel, m-am pus în mişcare, nerăbdătoare să valorific ocazia care mi se oferise. Aceasta era prima ocazie pe care o avusesem vreodată să construiesc ceva de la zero: succesul sau eşecul depindeau aproape în întregime de eforturile mele, nu de cele ale şefului meu sau de ale altcuiva. Am petrecut primăvara anului 1993 muncind cu disperare să înfiinţez un birou şi să angajez câţiva oameni, astfel încât să putem avea o clasă de aliaţi care să înceapă din toamnă. Am găsit un spaţiu ieftin pentru birouri pe Michigan Avenue şi am reuşit să fac rost de mese şi de scaune la mâna a doua, donate de o firmă de consultanţă corporatistă care îşi redecora birourile.

Între timp, am apelat la aproape toate relaţiile pe care Barack şi cu mine ni le făcusem vreodată la Chicago, căutând sponsori şi oameni care puteau să ne ajute să asigurăm fundaţiei finanţare pe termen lung, ca să nu mai vorbim de cei care lucrau deja în serviciul public şi care ar fi fost dispuşi să primească un aliat în organizaţia lor, pentru următorul an. Valerie Jarrett m-a ajutat să plasez câţiva oameni la biroul primarului şi la departamentul de sănătate, unde aliaţii aveau să lucreze la un program pentru vaccinarea copiilor din diferite cartiere. Barack şi-a activat reţeaua lui de organizatori pentru comunitate ca să ne pună în legătură cu partea juridică, de avocatură şi de predare. Mai mulţi parteneri de la Sidley au făcut donaţii şi m-au ajutat să fac cunoştinţă cu donatori importanţi.

Cea mai captivantă parte pentru mine a fost găsirea aliaţilor înşişi. Cu ajutorul reţelei naţionale a organizaţiei, ne-am făcut publicitate în campusurile facultăţilor din toată ţara, căutând totodată şi talente aproape de casă. Echipa mea şi cu mine am vizitat facultăţile şi unele dintre liceele mari din zona Chicago. Am bătut la uşile locuinţelor din proiectul Cabrini-Green, am mers la întruniri locale şi am pus la punct programe dedicate mamelor singure. Am stat de vorbă cu oricine ne întâlneam, de la pastori până la profesori şi manageri de la magazinele locale MacDonald's, rugându-i să-i identifice pe oamenii cei mai interesanţi pe care îi cunoşteau. Cine avea stofă de lider? Cine era pregătit pentru ceva mai important decât făcea deja? Aceştia erau oamenii pe care voiam să îi încurajăm să se înscrie, cerându-le să uite pentru o clipă de obstacolele care, de obicei, făceau ca astfel de

lucruri să pară imposibile şi promiţându-le că noi, ca organizatori, urma să facem tot ce ne stătea în puteri – indiferent dacă era vorba de un abonament de transport sau de un ajutor pentru supravegherea copilului – ca să ajutăm la acoperirea nevoilor lor.

Până în toamnă, aveam deja 27 de aliaţi care lucrau ca stagiari în tot oraşul, de la primărie până la un centru de asistenţă comunitară din South Side şi la Latino Youth, un liceu alternativ din Pilsen. Aliaţii erau un grup eclectic şi entuziast, oameni plini de idealism şi aspiraţii, cu trecuturi din cele mai diverse. Aveam printre ei un fost membru al unei bande de cartier, o femeie latino-americană care crescuse în sud-vestul oraşului Chicago şi ajunsese la Harvard, o altă femeie abia trecută de 20 de ani care locuia în adăpostul Robert Taylor şi creştea un copil în timp ce încerca să economisească bani pentru facultate şi un tânăr de 26 de ani de pe Grand Boulevard, care abandonase liceul, dar care îşi continua educaţia pe cont propriu, studiind la bibliotecă, şi care mai târziu avea să se întoarcă la şcoală ca să-şi ia diploma.

În fiecare vineri, întregul grup se aduna la unul dintre birourile agenţiei noastre, pentru o zi întreagă de informări, stabilire de legături şi programe de dezvoltare profesională. Zilele acestea îmi plăceau mai mult decât orice. Îmi plăcea gălăgia care umplea sala de şedinţe pe măsură ce aliaţii soseau, aruncându-şi rucsacurile într-un colţ şi scoţându-şi hainele de iarnă strat după strat, înainte să se aşeze în cerc. Îmi plăcea să-i ajut să-şi rezolve problemele, indiferent dacă era vorba despre folosirea programului Excel, cum să se îmbrace pentru o slujbă de birou sau să-şi adune curajul să-şi spună ideile într-o încăpere plină de oameni mai cultivaţi decât ei şi mai încrezători. Câteodată trebuia să ofer răspunsuri mai puţin plăcute. Dacă auzeam că unii aliaţi întârziaseră la serviciu sau nu-şi luau îndatoririle în serios, eram severă când le transmiteam că aşteptam mai mult de la ei. Când ei erau frustraţi de organizarea proastă a întâlnirilor comunităţii sau de clienţii problematici de la agenţiile lor, îi sfătuiam să privească lucrurile în context şi le reaminteam de şansa extraordinară pe care o avuseseră ei.

Mai presus de orice, sărbătoream cel mai mic semn de învăţare sau de progres. Iar acestea erau din belşug. Nu toţi aliaţii aveau să rămână să lucreze în sectorul public sau nonprofit şi nu toţi aveau să reuşească să depăşească obstacolele ridicate de provenienţa dintr-un mediu mai puţin privilegiat, însă, de-a lungul timpului, am fost uimită să văd câţi dintre recruţii noştri au reuşit, de fapt, şi s-au dedicat pe termen lung binelui public. Unii au ajuns să facă parte ei înşişi din echipa Public Allies; alţii sunt acum lideri în agenţii guvernamentale şi în organizaţii nonprofit naţionale. La 25 de ani de la înfiinţare, Public Allies încă îşi continuă activitatea, cu filiale la Chicago şi în mai bine de zece mari oraşe, cu mii de învăţăcei în toată ţara. Să ştiu că am avut un mic rol

în această poveste, că am ajutat la crearea a ceva ce rezistă, este una dintre cele mai mari satisfacţii pe care le-am avut în viaţa profesională.

M-am ocupat de Public Allies cu mândria şi oboseala unui proaspăt părinte. Mergeam în fiecare seară la culcare gândindu-mă la ce mai era de făcut, iar dimineaţa, înainte să deschid ochii, treceam în revistă listele cu ce aveam de făcut în ziua respectivă, în săptămâna şi în luna ce ne aşteptau. După ce prima noastră clasă de 27 de aliaţi a absolvit în primăvară, în toamnă am urat bun venit unui nou grup de 40 şi am continuat să creştem. Privind în urmă, mă gândesc la perioada aceea ca fiind cea mai bună pe care am avut-o vreodată din punct de vedere profesional; mă simţeam încântător de provocată în timp ce lucram, pentru că până şi cea mai mică victorie – fie că era vorba de găsirea unui loc bun pentru un vorbitor de spaniolă sau de liniştirea temerilor cuiva de a lucra într-un cartier care nu îi era familiar – trebuia câştigată pas cu pas.

Pentru prima dată în viaţă simţeam cu adevărat că făceam ceva important şi cu satisfacţie imediată, influenţând direct vieţile altora în timp ce rămâneam conectată la oraşul şi la cultura mea. Mă ajuta totodată să înţeleg mai bine ce simţise Barack în vremea în care lucrase ca organizator pentru Project VOTE!, prins de priorităţile atotconsumatoare ale unei lupte directe – singurul gen de luptă care îi plăcea lui Barack, genul care avea să îi placă întotdeauna – ştiind cum poate să te stoarcă de puteri şi, în acelaşi timp, să îţi ofere tot ce ţi-ai dorit vreodată.

În timp ce eu eram trup şi suflet implicată la Public Allies, Barack intrase într-o perioadă – după standardele lui, cel puţin – de calm relativ şi stabilitate. Ţinea un curs despre rasism şi lege la facultatea de drept a Universităţii din Chicago, lucrând temporar şi la firma lui de avocatură, implicându-se în special în cazuri privind drepturile electorale şi discriminarea la angajare. Încă mai susţinea şi seminare pentru organizarea comunităţii, conducând câteva şedinţe de vineri cu echipa mea de la Public Allies. Din exterior părea o existenţă perfectă pentru un intelectual trecut de 30 de ani, cu preocupări civice şi care respinsese categoric numeroase opţiuni mai lucrative şi mai de prestigiu, în favoarea principiilor lui. După părerea mea, el reuşise. Găsise un echilibru nobil. Era avocat, profesor şi organizator totodată. Şi, în curând, avea să fie şi un autor publicat.

După ce se întorsese din Bali, Barack petrecuse mai bine de un an scriind o a doua variantă a cărţii lui, în orele în care nu se afla la unul dintre locurile lui de muncă. Lucra până noaptea târziu într-o cămăruţă de la capătul apartamentului nostru, pe care o transformase în birou – un buncăr aglomerat, ticsit de cărţi, căruia eu îi spuneam cu

drag „vizuină”. Intram şi eu acolo câteodată, călcând peste teancuri de foi ca să ajung la bancheta din faţa scaunului său în timp ce el lucra, încercând să îi atrag atenţia cu o glumă şi cu un zâmbet, ca să îl readuc înapoi din cine ştie ce depărtări îi zburda imaginaţia. Primea cu bună dispoziţie vizitele mele, mai ales dacă nu zăboveam prea mult.

Barack, ajunsesem să înţeleg, este genul de om care are nevoie de o vizuină, de un loc ferit în care să poată să citească şi să scrie fără să fie deranjat. Este ca o trapă care se deschide direct spre orizonturile largi ale creierului său. Timpul petrecut acolo pare să-l hrănească. Ţinând cont de asta, am reuşit să creăm câte o versiune de vizuină în fiecare casă în care am locuit vreodată – orice colţ liniştit sau firidă erau foarte potrivite. Până în ziua de azi, când ajungem la o locuinţă închiriată în Hawaii sau la Martha’s Vineyard, Barack pleacă să îşi caute o cameră liberă care să poată să-i servească drept vizuină de vacanţă. Acolo poate să baleieze între cele şase-şapte cărţi pe care le citeşte simultan şi să-şi arunce ziarele pe podea. Pentru el, vizuina este un fel de loc sacru, unde se nasc revelaţiile şi se produc clarificări. Pentru mine, este un loc într-o dezordine descurajantă. Una dintre pretenţiile mele a fost întotdeauna ca vizuina să aibă o uşă pe care să pot să o închid. Din motive evidente.

Dreams from My Father a fost, în sfârşit, publicată în vara lui 1995. A avut recenzii bune şi, totuşi, vânzările au fost modeste, dar asta nu era o problemă. Important era că Barack reuşise să-şi proceseze povestea de viaţă, lipind laolaltă bucăţelele disparate ale identităţii lui afro-kansasiană-indoneziană-hawaiiană-din-Chicago şi scriindu-şi astfel singur un fel de întregire. Eram mândră de el. În naraţiune, făcuse un fel de pace literară cu fantoma tatălui său. Efortul a fost unul unilateral, desigur, Barack încercând să umple singur fiecare gol şi să înţeleagă fiecare mister pe care îl crease vreodată Obama senior. În orice caz, acesta era stilul în care el rezolva întotdeauna lucrurile. Încă din copilărie, mi-am dat seama, încercase să facă totul pe cont propriu.

Odată terminată cartea, în viaţa lui apăruse un nou loc liber şi – tot în stilul lui consacrat – Barack s-a simţit obligat să îl umple imediat cu altceva. În plan personal, se confrunta cu veşti dificile. Mama lui, Ann, fusese diagnosticată cu cancer ovarian şi se mutase de la Djakarta în Honolulu, pentru tratament. Din câte ştiam noi, primea îngrijire medicală de calitate şi chimioterapia părea să funcţioneze. Atât Maya, cât şi Toot ajutau la îngrijirea ei în Hawaii, iar Barack se ducea des în vizită. Dar diagnosticul venise târziu, cancerul era avansat şi era greu de ştiut ce avea să se întâmple. Ştiam că asta îl frământa pe Barack.

La Chicago, între timp, angrenajul politic se punea din nou în

mişcare. În primăvara anului 1995, primarul Daley fusese reales pentru al treilea mandat, şi acum toată lumea se pregătea pentru alegerile din 1996, când Illinois urma să-şi aleagă un nou senator, iar preşedintele Clinton să încerce să obţină un al doilea mandat. Mai scandalos, aveam un congresman în funcţie anchetat pentru infracţiuni sexuale, ceea ce lăsa loc pentru un nou candidat democrat în a doua circumscripţie electorală a statului, care includea mare parte din zona de sud a oraşului Chicago. O senatoare populară, pe nume Alice Palmer, care reprezenta Hyde Park şi South Shore şi pe care Barack ajunsese să o cunoască în timp ce lucra la Project VOTE!, începuse să spună în anturajul ei că intenţiona să candideze. Astfel, urma să lase vacant locul ei în Senat şi avea să-i ofere lui Barack ocazia de a candida.

Era interesat? Avea să candideze?

Nu aveam de unde să ştiu la vremea respectivă, dar aceste întrebări aveau să ajungă să domine următorul deceniu din vieţile noastre, vibrând ca o bătaie de tobă, dincolo de orice făceam. *Voia? Putea? Era ceva potrivit pentru el? Ar fi trebuit să facă asta?* Dar, înainte de toate acestea, venea întotdeauna o altă întrebare, pe care însuşi Barack o adresa – era o întrebare preliminară şi presupus eliminatorie când venea vorba de candidatura pentru o funcţie de orice fel. Prima dată când o pusese a fost în ziua în care mi-a spus despre Alice Palmer, despre locul ei vacant şi despre ideea ca el să nu mai fie doar avocat/profesor/organizator/autor, ci toate acestea, plus membru în senatul statului: „Ce crezi despre asta, Miche?"

Pentru mine nu a fost niciodată greu să răspund. Nu mi se părea o idee grozavă ca Barack să candideze. Motivele mele erau poate uşor diferite de fiecare dată când apărea această întrebare, dar poziţia mea rămânea, în general, aceeaşi, la fel ca un sequoia cu rădăcinile bine înfipte în pământ. Şi care, după cum se poate observa, nu a stat niciodată în calea a aceea ce avea să urmeze.

În cazul alegerilor din 1996 pentru Senat din statul Illinois, raţionamentul meu a fost următorul: nu aveam o părere prea bună despre politicieni, aşadar nu mă încânta ideea că soţul meu ar putea deveni unul. Aproape toate cunoştinţele mele despre politică se bazau pe ceea ce citeam în ziare şi nimic nu mi se părea deosebit de bun sau de folositor. Prietenia mea cu Santita Jackson îmi lăsase impresia că politicienii trebuie să stea deseori departe de casă. În general, mi-i închipuiam pe legiuitori ca pe o armată de ţestoase care se mişcă lent, îngreunate de interesele proprii. După părerea mea, Barack era prea onest, avea prea multe planuri îndrăzneţe ca să reziste într-o atmosferă de ranchiună făţişă şi de conflicte dure, aşa cum era în clădirea cu cupolă din sudul statului, în Springfield.

Îmi spuneam în sinea mea că existau modalităţi mai potrivite prin

care un om bun putea avea impact asupra societăţii. Sinceră să fiu, am fost convinsă că aveau să-l mănânce de viu.

Cu toate astea, în mintea mea se conturase deja un contraargument. Dacă Barack credea că putea avea un cuvânt de spus în politică, cine eram eu să-i stau în cale? Cine eram eu să-i strivesc visul înainte ca el să încerce măcar? La urma urmei, el fusese singurul care mă încurajase şi mă susţinuse când renunţasem la cariera de avocat, deşi avusese neliniştile lui legate de angajarea mea la primărie, şi tot el era cel care acum lucra în mai multe locuri, în parte ca să compenseze reducerea de salariu pe care mi-o asumasem când devenisem binefăcător cu normă întreagă la Public Allies. În cei şase ani de când eram împreună, nu se îndoise niciodată de instinctele sau de aptitudinile mele. Mottoul lui fusese întotdeauna acelaşi: „Nu-ţi face griji. Poţi să faci asta. O să ne descurcăm noi cumva."

Şi aşa se face că am fost de acord cu prima lui candidatură la o funcţie oficială, desigur, asezonând totul cu un mic avertisment, ca orice soţie iubitoare. „Cred că o să fii dezamăgit", l-am prevenit. „Dacă o să fii ales, o să mergi acolo şi n-o să se schimbe nimic, oricât de mult ai încerca. Iar asta o să te scoată din minţi."

„Poate", mi-a răspuns Barack, ridicând din umeri amuzat. „Dar poate reuşesc să fac ceva bun. Cine ştie?"

„Ai dreptate", i-am spus, ridicând şi eu din umeri. Nu era treaba mea să mă amestec în optimismul lui. „Cine ştie?"

Nu mai este o noutate pentru nimeni că, între timp, soţul meu a devenit politician. Era un om bun care voia să influenţeze lumea şi, cu tot scepticismul meu, a decis că era cea mai bună modalitate de a merge înainte. Aceasta este natura convingerilor lui.

Barack a fost ales membru al Senatului statului Illinois, în noiembrie 1996, şi a depus jurământul două luni mai târziu, la începutul anului următor. Spre surprinderea mea, mi-a făcut plăcere să urmăresc campania electorală. Am ajutat la strângerea semnăturilor care să-i asigure un loc pe buletinele de vot, bătând sâmbăta la uşile din vechiul meu cartier şi ascultând ce aveau de spus locuitorii despre stat, despre guvernarea lui şi despre toate lucrurile care credeau că ar fi trebuit îndreptate. Pentru mine, a fost o rememorare a weekendurilor pe care le petreceam cu tata, dintr-o casă în alta, când îşi făcea datoria de responsabil de circumscripţie. Dincolo de asta, nu a fost prea mare nevoie de mine şi asta mi-a convenit de minune. Puteam să mă implic în campanie ca într-un hobby, alegându-mi momentele când voiam să intru în joc şi să mă distrez puţin, pentru ca apoi să mă întorc la munca mea.

Mama lui Barack a murit în Honolulu la puţin timp după ce el şi-a anunţat candidatura. Starea ei s-a deteriorat atât de rapid, încât

Barack nu a mai apucat să-şi ia rămas-bun. Asta l-a dărâmat. Ann Dunham fusese cea care îi făcuse cunoştinţă cu bogăţia literaturii şi cu forţa unui raţionament bine argumentat. Fără ea, n-ar fi simţit ploile torenţiale ale musonului la Djakarta şi n-ar fi văzut templele pe apă din Bali. Poate că n-ar fi ajuns niciodată să aprecieze cât de uşor şi de palpitant era să treci de pe un continent pe altul sau cum să îmbrăţişezi ceea ce nu îţi este familiar. A fost o exploratoare care şi-a urmat cu îndrăzneală inima. I-am regăsit spiritul în Barack, în aspecte importante, dar şi în unele mărunte. Durerea pierderii ei a fost ca un cuţit înfipt în amândoi, chiar lângă lama rămasă în suflet de când îl pierdusem pe tata.

Acum, că era iarnă şi senatul era în sesiune, eram despărţiţi o bună parte de săptămână. Barack pleca luni noaptea cu maşina şi conducea patru ore până în Springfield, unde se caza la un hotel ieftin în care stăteau şi mulţi dintre ceilalţi senatori, până joi seara, când se întorcea acasă târziu. Avea un mic birou în clădirea legislativului şi unul cu program parţial la Chicago. Îşi redusese orele de lucru la firma de avocatură, dar, ca o soluţie pentru a ţine pasul cu datoriile pe care le aveam, a început să predea mai mult la facultatea de drept, programându-şi cursurile în zilele în care nu se afla în Springfield şi predând mai mult când Senatul nu era în sesiune. Vorbeam la telefon în fiecare seară când el era plecat, comparându-ne observaţiile şi schimbând impresii despre cum petrecuse fiecare ziua respectivă. Vinerea, când el se întorcea la Chicago, era stabilit că ieşeam în oraş seara târziu, după ce ne terminam amândoi treburile, de obicei, la un restaurant din centru, numit Zinfandel.

Îmi amintesc acum înduioşată de serile acelea, de luminile slabe şi calde din restaurant şi de cât de previzibil era că eu, cu devotamentul meu faţă de punctualitate, ajungeam întotdeauna prima. Îl aşteptam pe Barack şi, pentru că era sfârşitul unei săptămâni de muncă şi pentru că mă obişnuisem deja, nu mă deranja că întârzie. Ştiam că avea să vină, în cele din urmă, şi inima îmi tresărea de fiecare dată când îl vedeam intrând pe uşă şi întinzându-i paltonul recepţionerei, înainte să-şi facă drum spre masa noastră, zâmbindu-mi. Mă săruta şi apoi îşi scotea sacoul, pe care îl aşeza pe spătarul scaunului înainte să se aşeze. Soţul meu. Rutina mă liniştea. Comandam acelaşi lucru aproape în fiecare vineri – friptură înăbuşită, cu varză de Bruxelles şi piure de cartofi –, iar, când venea mâncarea, savuram totul până la ultima bucăţică.

Aceea a fost o epocă de aur pentru noi, datorită echilibrului din căsnicia noastră, când fiecare avea ţelul lui. Într-o singură săptămână de la începutul sesiunii parlamentare din Springfield, Barack a introdus 17 noi proiecte de lege – un record, probabil, şi cel puţin o dovadă a dorinţei lui extraordinare de a schimba ceva. Unele aveau să

treacă, până la urmă, dar cele mai multe au fost respinse rapid în camera controlată de republicani, lichidate de partizanat şi de un cinism care trecea drept practică obişnuită printre noii lui colegi. Mi-am dat seama, în acele luni de început şi aşa cum anticipasem, că politica avea să fie o luptă, iar lupta avea să fie epuizantă, implicând impasuri şi trădări, aranjamente murdare şi compromisuri uneori dureroase. Dar mi-am dat seama şi că Barack avusese dreptate. Era ciudat de adaptat la hărţuiala adoptării legilor, calm în mijlocul uraganului, obişnuit să fie privit ca un nechemat, tratând înfrângerile în stilul lui lejer, hawaiian. Nu-şi pierdea din speranţă şi perseverenţă, convins că măcar o parte din viziunea lui avea să se impună cândva, cumva. Primise deja multe lovituri, dar asta nu îl deranja. Părea să fie făcut pentru asta. Ieşea şifonat din confruntări, dar rămânea strălucitor, ca un vas vechi de aramă.

Şi eu eram în mijlocul unei tranziţii. Acceptasem o nouă ofertă de lucru, surprinzându-mă oarecum şi pe mine cu decizia de a părăsi Public Allies, organizaţia pe care o creasem şi o crescusem cu atâta grijă. M-am dedicat ei vreme de trei ani, asumându-mi responsabilitatea pentru cele mai importante şi pentru cele mai mărunte treburi, inclusiv alimentarea rezervei de hârtie a copiatorului. Cum Public Allies era înfloritoare şi cu perspectiva longevităţii asigurată de fondurile federale multianuale, simţeam că pot să mă retrag cu bună credinţă. Şi s-a întâmplat ca tocmai în toamna lui 1996 să apară o nouă ocazie, ca din senin. Art Sussman, avocatul de la Universitatea din Chicago cu care discutasem în urmă cu câţiva ani, mi-a telefonat să-mi spună despre un post nou creat acolo.

Şcoala căuta un decan asociat care să-şi concentreze eforturile asupra relaţiilor cu comunitatea, cu scopul integrării în viaţa oraşului pe termen lung, în mod special în South Side, cartierul din jurul universităţii, inclusiv prin crearea unui program în serviciul comunităţii prin care studenţii să fie conectaţi la oportunităţile de voluntariat din împrejurimi. La fel ca în cazul Public Allies, acest nou loc de muncă se adresa unei realităţi pe care o trăisem personal. După cum îi spusesem lui Art cu ani în urmă, Universitatea din Chicago mi se păruse întotdeauna mai puţin accesibilă şi mai puţin interesată de mine decât şcolile la modă de pe Coasta de Est, unde şi absolvisem până la urmă; era un loc cu spatele întors spre tot ce era în jur. Să încerc să subţiez acele ziduri, să conving mai mulţi studenţi să aibă legătură cu oraşul şi mai mulţi localnici cu universitatea – era o şansă pe care o găseam entuziasmantă.

Dincolo de entuziasm, aveam şi alte motive pentru care voiam să fac această tranziţie. Universitatea îmi oferea o stabilitate pe care un ONG încă nou nu ar fi avut cum s-o concureze. Salariul era mai bun,

programul era mai rezonabil şi existau alţi oameni numiţi să pună hârtie în copiator şi să repare imprimanta când se bloca. Aveam 32 de ani deja şi începeam să cântăresc mai mult povara pe care eram dispusă să o duc. La întâlnirile noastre de noapte la Zinfandel, Barack şi cu mine deseori continuam o conversaţie pe care, sub o formă sau alta, o aveam de ani de zile – despre impact, despre cum şi unde ar fi putut fiecare din noi să facă diferenţa, cum să ne împărţim mai bine timpul şi energia.

Pentru mine, unele dintre vechile întrebări despre cine eram şi ce voiam să fac în viaţă se puneau din nou în mişcare, fixându-se în centrul preocupărilor mele. Îmi schimbasem serviciul, în parte pentru că voiam mai mult timp pentru viaţa noastră şi pentru că asigurările de sănătate erau mai bune decât orice altceva avusesem vreodată. Iar acest lucru avea să se dovedească important, până la urmă. Deşi Barack şi cu mine ne ţineam de mână peste masă la lumina lumânărilor, în fiecare vineri noapte la Zinfandel, cu friptura terminată şi desertul pe drum, în fericirea noastră se adâncea o prăpastie cât toate zilele. Încercam să avem un copil şi lucrurile nu mergeau bine.

Se pare că nici măcar doi oameni de carieră dedicaţi, cu o dragoste profundă şi cu o etică desăvârşită în muncă nu pot să facă un copil când vor ei. Fertilitatea nu este ceva ce se poate câştiga. Şi mai enervant este că nu există o legătură directă între efort şi răsplată. Pentru mine şi Barack, aceasta a fost o surpriză şi, totodată, o dezamăgire. O vreme, mi-am spus că era doar o problemă de timp, ca efect al venirilor şi plecărilor lui Barack la Springfield. Încercările noastre nu se făceau după importantele semnale hormonale din fiecare lună, ci, mai degrabă, după programul legislativului din Illinois. Mă gândeam că această problemă era una pe care puteam încerca să o rezolvăm.

Dar eforturile noastre nu au funcţionat, chiar dacă s-a întâmplat ca Barack să gonească pe autostrada interstatală după câte o şedinţă târzie, ca să nu rateze perioada mea de ovulaţie, şi nici chiar după ce senatul a intrat în vacanţa de vară, iar el a rămas acasă, disponibil tot timpul. După mulţi ani în care luasem măsuri de precauţie ca să evit o sarcină, acum mă dedicam cu totul încercării contrare. Am tratat-o ca pe o misiune. A existat un test de sarcină pozitiv, care ne-a făcut pe amândoi să uităm de tot stresul de până atunci şi să leşinăm de bucurie, însă, câteva săptămâni mai târziu, am pierdut sarcina, ceea ce m-a făcut să mă simt rău fizic, distrugând orice urmă de optimism. Când vedeam pe stradă femei cu copii, simţeam mai întâi o împunsătură de dorinţă, urmată de o senzaţie bruscă şi dureroasă de neputinţă. Singura alinare era că Barack şi cu mine locuiam foarte

aproape de Craig şi de soţia lui, care aveau acum doi copii frumoşi, Leslie şi Avery. Mă consola să trec pe acolo şi să mă joc sau să citesc poveşti cu ei.

Dacă ar fi să pun într-un dosar toate lucrurile pe care nu ţi le spune nimeni până când nu ajungi drept în mijlocul lor, aş începe cu pierderile de sarcină. Un avort spontan este o experienţă care te izolează, doare şi te demoralizează aproape la nivel celular. Când suferi o astfel de pierdere, este foarte probabil să o simţi ca pe un eşec personal, ceea ce nu este. Sau ca pe o tragedie, ceea ce, indiferent de cât de mult suferi în clipele acelea, iarăşi nu este. Ce nu îţi spune nimeni este că foarte multe femei trec printr-o astfel de experienţă, nici nu bănuieşti cât de multe, dată fiind tăcerea relativă care le înconjoară. Am aflat asta după ce le-am spus unor prietene că am pierdut sarcina, iar ele m-au copleşit cu dragostea şi cu sprijinul lor, dar şi cu propriile poveşti despre sarcini pierdute. Nu mi-au alungat durerea, dar, împărtăşindu-mi detalii despre lupta lor, m-au întărit pentru lupta mea şi m-au ajutat să înţeleg că încercarea prin care treceam era un rateu biologic, un ou fertilizat care, probabil dintr-un motiv foarte bun, trebuia eliminat.

Una dintre aceste prietene m-a îndrumat şi spre un medic specializat în probleme de fertilitate la care apelaseră ea şi soţul ei. Barack şi cu mine ne-am dus pentru analize, iar când au venit rezultatele, am stat de vorbă cu medicul şi el ne-a spus că nu exista nicio problemă detectabilă la vreunul din noi. De ce nu puteam să concepem un copil rămânea un mister. Medicul mi-a sugerat să încerc să iau Clomid câteva luni, un medicament care stimulează producţia de ovule. Când nu a funcţionat nici asta, ne-a recomandat să trecem la fertilizarea in vitro. Marele noroc a fost că asigurarea mea de sănătate de la universitate avea să acopere, în cea mai mare parte, nota de plată.

Senzaţia era că aveai un bilet de loterie la un joc cu miză mare, doar că în domeniul ştiinţei. Când s-au încheiat procedurile medicale preliminare, legislativul şi-a reluat activitatea, în sesiunea de toamnă, acaparându-l pe soţul meu cel drăguţ şi atent şi lăsându-mă singură, în cea mai mare parte a timpului, să-mi rezolv problemele cu sistemul reproducător. Asta presupunea să-mi fac zilnic o serie de injecţii, vreme de câteva săptămâni. Planul era să iau mai întâi un medicament care să stopeze activitatea ovarelor şi apoi un alt medicament care să le stimuleze, ideea fiind că ele aveau să producă atunci o mulţime de ovule viabile.

Toate astea mă tulburau, dar îmi doream un copil. Era o nevoie care existase în mine dintotdeauna. În copilărie, când mă săturasem să tot sărut pielea de plastic a păpuşilor mele, o imploram pe mama să mai facă un copil, unul adevărat, doar pentru mine. Îi promiteam desigur că aveam să fac eu toată treaba. Când mi-am dat seama că nu o

conving, am început să caut prin sertarele ei folia cu anticoncepţionale, închipuindu-mi că, dacă i le confiscam, planul meu ar fi dat rezultate. Evident, n-a fost aşa, dar ideea este că aşteptam de multă vreme asta. Îmi doream o familie, Barack îşi dorea şi el o familie, aşa că acum eram singură în baia apartamentului nostru, încercând să-mi fac curaj să-mi înfig seringa în coapsă.

Acela a fost, probabil, momentul în care am simţit o primă undă de resentiment faţă de politică şi de devotamentul de nezdruncinat al lui Barack faţă de muncă. Sau poate că doar simţeam acut povara de a fi femeie. În orice caz, el era plecat şi eu făceam totul singură. Simţeam deja că sacrificiile aveau să fie mai mult ale mele decât ale lui. În săptămânile care au urmat, el şi-a văzut de treburile obişnuite, în vreme ce eu mergeam zilnic la ultrasunete, pentru monitorizarea ovulelor. Lui nu i se recolta sânge pentru analize. El nu trebuia să-şi anuleze toate întâlnirile pentru o examinare a colului uterin. El era îndrăgostit nebuneşte de mine şi implicat, făcând ceea ce putea să facă. Citea tot ce găsea despre fertilizarea in vitro şi îmi vorbea toată noaptea despre asta, dar singura lui îndatorire reală era să treacă pe la clinică şi să furnizeze nişte spermă. Iar apoi, dacă voia, putea să se ducă să bea un martini. Nimic din toate acestea nu era din vina lui, dar nu era cum era pentru mine, iar, pentru o femeie care trăieşte cu o mantră despre importanţa egalităţii, situaţia putea fi puţin confuză. Eu eram cea pentru care se schimbase totul, cea care trebuia să-şi lase deoparte pasiunile şi cariera pentru a împlini partea aceasta din visul nostru. Am pus totul în balanţă, preţ de câteva clipe. Îmi doream asta? Da, foarte mult. Şi după asta am ridicat seringa şi mi-am înfipt acul în carne.

Cam opt săptămâni mai târziu, s-a întâmplat ceva care a şters orice urmă de revoltă: o inimioară ale cărei bătăi se auzeau ca un foşnet, ca o pâlpâire, pe care ultrasunetele o detectau în căldura pântecului meu. Eram însărcinată. Era adevărat. Responsabilitatea şi sacrificiul relativ pe care îl făcusem au căpătat brusc un înţeles cu totul diferit, ca un peisaj care se îmbracă în culori noi şi pare deodată diferit. Sau ca o casă în care totul pare la locul potrivit doar pentru că mobilierul a fost rearanjat. Mergeam acum pe stradă purtând înăuntrul meu un secret. Era privilegiul meu, darul de a fi femeie. Simţeam o fericire care mă făcea să radiez.

Aveam să mă simt astfel pe toată durata sarcinii, chiar dacă oboseala din primul trimestru m-a lăsat stoarsă de puteri, întrucât la serviciu eram la fel de ocupată, iar Barack continua să facă drumurile săptămânale în capitala statului. Din exterior, viaţa noastră părea aceeaşi dintotdeauna, doar că acum, în interior, aşteptam un bebeluş, o fetiţă. (Pentru că Barack este un tip practic, iar eu, o dependentă de

planificare, era obligatoriu să aflăm sexul copilului.) Nu o vedeam, dar fetiţa noastră era acolo, mărindu-şi dimensiunile şi energia pe măsură ce toamna devenea iarnă şi apoi primăvară. Sentimentul acela pe care îl avusesem – invidia pentru că Barack era departe de tot ceea ce mi se întâmpla – se inversase acum cu totul. El era pe dinafară, în vreme ce eu trăiam pe deplin tot procesul. Eu *eram* procesul în sine, indivizibilă de viaţa aceea nouă, înmugurită, care dădea din coate şi uneori îmi lovea cu călcâiul vezica. Nu eram niciodată singură, niciodată însingurată. Ea era mereu acolo, şi când conduceam maşina spre serviciu, şi când tăiam legume pentru o salată sau când stăteam noaptea în pat şi răsfoiam pentru a mia oară *La ce să te aştepţi când eşti însărcinată.*

Verile în Chicago sunt foarte speciale pentru mine. Îmi place cum cerul rămâne luminos până seara târziu, cum se aglomerează lacul Michigan de ambarcaţiuni şi cum căldura ajunge până în punctul în care este aproape imposibil să-ţi aminteşti de încercările iernii. Îmi place că vara se domoleşte chiar şi agitaţia din politică şi toată lumea pare că se gândeşte mai mult ca oricând la distracţie.

Chiar dacă nu avusesem un control real asupra a ceea ce se întâmplase, până la urmă, impresia a fost că programasem totul perfect. Foarte devreme, în dimineaţa de 4 iulie 1998, am simţit primele contracţii. Barack şi cu mine ne-am dus la spitalul universitar din Chicago, luându-le cu noi şi pe Maya – care venise din Hawaii să fie cu noi în săptămâna naşterii – şi pe mama, pentru sprijin. Mai erau ore bune până când aveau să se aprindă cărbunii pe grătarele din tot oraşul şi până să-şi întindă oamenii păturile pe iarba de pe malul lacului, fluturând steguleţe şi aşteptând spectacolul artificiilor deasupra apei. Am fi ratat oricum sărbătoarea din anul acela, pentru că eram cu totul absorbiţi de o strălucire a unor artificii pe care numai noi le vedeam. Nu ne gândeam la ţară, ci la familie, când a apărut în lumea noastră Malia Ann Obama, unul dintre cei mai frumoşi bebeluşi care s-au născut vreodată.

CAPITOLUL 14

Maternitatea a devenit factorul meu motivant. Ea îmi dicta mişcările, deciziile şi ritmul fiecărei zile. Nu am avut nevoie de timp, nici de gândire, înainte să mă arunc cu totul în noul meu rol de mamă. Sunt un om foarte atent la detalii şi ce altceva este un copil, dacă nu un rezervor uriaş de detalii. Barack şi cu mine o studiam pe mica Malia, absorbiţi de misterul buzelor ei ca un boboc de floare, de părul negru şi zbârlit, de privirea tulbure, de mişcările nesigure ale mânuţelor ei. Îi făceam baie, o înfăşam şi o ţineam lipită strâns de piepturile noastre. Îi urmăream orele de masă, orele de somn, fiecare bolborosit. Analizam conţinutul fiecărui scutec murdar de parcă ar fi putut să ne dezvăluie toate secretele lumii.

Era un omuleţ, un omuleţ care ne fusese încredinţat nouă. Responsabilitatea mi se părea ameţitoare, eram complet subjugată de ea. Puteam să stau o oră întreagă doar privind-o cum respiră. Când în casă apare un copil, timpul se dilată şi se contractă, fără să mai ţină cont de regulile obişnuite. Uneori, o singură zi poate să pară nesfârşită, alteori, şase luni trec parcă într-o clipă. Barack şi cu mine ne amuzam pe seama felului în care ne schimbase apariţia copilului. Dacă altădată petreceam pauza de prânz analizând complexitatea legislaţiei referitoare la minori, comparând ce aflasem din obligaţiile avute la Public Allies cu unele dintre ideile pe care el încerca să le transforme într-un proiect de lege, acum dezbăteam cu aceeaşi fervoare dacă Malia era prea dependentă de suzetă, comparând metodele pe care fiecare din noi le folosea ca s-o adoarmă. Aşa cum sunt cei mai mulţi proaspeţi părinţi, eram obsesivi şi cam plictisitori, dar nimic nu ne făcea mai fericiţi. O luam cu noi pe micuţa Malia în portbebeul ei chiar şi la Zinfandel, la ieşirile noastre de vineri seara, gândindu-ne la ce să comandăm ca să putem pleca repede, înainte ca ea să devină prea agitată.

La câteva luni după ce s-a născut Malia, m-am întors la serviciu, la Universitatea din Chicago. Negociasem să revin doar cu jumătate de normă, închipuindu-mi că aranjamentul acesta avea să fie favorabil pentru toată lumea – puteam să fiu de acum şi femeie de carieră, şi mama perfectă, atingând echilibrul acela între Mary Tyler Moore şi Marian Robinson pe care mi-l dorisem dintotdeauna. Am găsit o bonă foarte pricepută şi entuziastă, Glorina Casabal, care era cu aproape zece ani mai mare decât mine. Era născută în Filipine, avea pregătire de asistentă medicală şi trecuse prin experienţa creşterii celor doi copii ai ei. Glorina – „Glo” – era o femeie scundă şi plină de viaţă, cu părul tuns scurt, practic, care purta ochelari cu ramă aurie şi putea schimba un scutec în exact 12 secunde. Graţie competenţelor de

asistentă medicală şi a energiei ei neobosite, avea să devină un membru foarte important şi apreciat al familiei noastre pentru următorii câţiva ani. Calitatea ei principală era că îmi iubea foarte mult bebeluşul.

Ce nu mi-am dat seama – şi asta ar putea, de asemenea, să facă parte din dosarul meu cu lucruri pe care le-am aflat prea târziu – este că o slujbă cu program redus, mai ales când se vrea a fi o versiune la scară mai mică a vechii tale slujbe cu normă întreagă, poate fi o capcană. Sau cel puţin aşa s-a întâmplat în cazul meu. La serviciu participam la aceleaşi şedinţe ca întotdeauna, în timp ce mă luptam cu cele mai multe dintre aceleaşi responsabilităţi. Singura diferenţă era că acum luam doar jumătate din salariu şi încercam să înghesui tot ce aveam de făcut înainte în numai 20 de ore pe săptămână. Dacă se prelungea o şedinţă, goneam spre casă s-o iau pe Malia ca să putem ajunge la timp (Malia – nerăbdătoare şi fericită, eu – transpirată şi gâfâind) la atelierele de muzică şi dans pentru copii, la un studio de muzică din North Side. Simţeam că sănătatea mea mentală era de două ori mai mult pusă la încercare. Mă luptam cu sentimentul de vinovăţie când trebuia să dau de acasă telefoane pentru serviciu. Mă luptam cu un altfel de vină când stăteam la birou şi mă gândeam că Malia ar fi putut fi alergică la alune. Alesesem să lucrez jumătate de normă pentru mai multă libertate, dar, de cele mai multe ori, îmi dădea sentimentul că făceam toate lucrurile doar pe jumătate şi, de fapt, nu excelam în nicio direcţie.

Între timp, părea că Barack nu ratase nici un singur pas. La câteva luni după ce s-a născut Malia a fost reales pentru un mandat de patru ani, câştigând alegerile cu 89 la sută din voturi. Era popular, avea succes şi, abil cum era, începuse deja să se gândească la lucruri mai mari – mai precis, să candideze pentru Congres, sperând să-l detroneze pe un democrat, pe nume Bobby Rush, aflat acum la al patrulea mandat. Mi s-a părut o idee bună să candideze pentru Congres? Nu, nu mi s-a părut. Am crezut că are şanse minime să câştige, dat fiind că Rush era foarte cunoscut, iar Barack era încă un nimeni. Dar era politician de acum şi avea sprijin în interiorul Partidului Democrat la nivelul statului. Avea sfătuitori şi susţinători, dintre care unii îi cereau insistent să facă o încercare. Un sondaj preliminar arătase că ar fi putut, totuşi, să câştige. Şi ce ştiu sigur despre soţul meu este că nu poţi să-i fluturi pe la nas o ocazie, ceva ce ar putea să-i mărească zona de impact, şi apoi să te aştepţi să te ignore, pur şi simplu. Pentru că nu o va face.

La sfârşitul lui 1999, când Malia avea aproape un an şi jumătate, am dus-o de Crăciun în Hawaii, în vizită la străbunica ei, Toot, care avea acum 77 de ani şi locuia de câteva decenii în acelaşi apartament mic

de bloc. Trebuia să fie o vizită de familie – singura perioadă din an în care Toot putea să-şi vadă nepotul şi strănepoata. Iarna era din nou stăpână peste oraşul Chicago, furând căldura aerului şi albastrul cerului. Cum nu mai aveam stare nici acasă, nici la serviciu, rezervasem o cameră modestă la un hotel de lângă plaja Waikiki şi număram zilele până la plecare. Îndatoririle lui de profesor la facultatea de drept se încheiaseră pentru semestrul acela, iar eu îmi luasem concediu de la slujbă. Totul părea pus la punct, dar politica ne-a dat planurile peste cap.

În senatul statului Illinois se lansase în anul acela un maraton de dezbateri, având ca temă prevederile unei legi de importanţă majoră privind criminalitatea. În loc să facă pauză de sărbători, senatorii au intrat într-o sesiune extraordinară, cu scopul de a supune legea la vot până la Crăciun. Barack mi-a telefonat din Springfield, să-mi spună că trebuie să amânăm călătoria cu câteva zile. Nu era o veste prea bună, dar am înţeles că nu depindea de el. Tot ce-mi doream era să reuşim să plecăm. Nu voiam ca Toot să petreacă singură Crăciunul şi, dincolo de asta, Barack şi cu mine aveam nevoie de timp liber. Călătoria în Hawaii, mă gândeam eu, avea să ne ţină la distanţă de muncă şi să ne dea şansa să ne tragem sufletul.

Candidatura lui pentru Congres era de-acum oficială, ceea ce însemna că rareori mai avea timp să se deconecteze. Mai târziu, avea să dea un interviu unui ziar local, în care estima că în cele aproximativ şase luni cât fusese în campanie pentru Congres, petrecuse mai puţin de patru zile întregi acasă, cu mine şi cu Malia. Aceasta a fost realitatea dureroasă a campaniei. Pe lângă celelalte responsabilităţi pe care le avea, Barack trăia contracronometru, un cronometru al cărui ticăit îi amintea fără încetare de minutele şi orele rămase până la alegerile din martie. Modul în care petrecea fiecare dintre acele minute şi ore ar fi putut, teoretic, să afecteze rezultatul final. Atunci am aflat că, în termenii unei operaţiuni de campanie, fiecare minut sau oră pe care candidatul le petrece în privat, cu familia, sunt considerate, în esenţă, o risipă de timp preţios.

Aveam îndeajuns de multă experienţă încât să ştiu că e bine să păstrez distanţa faţă de suişurile şi coborâşurile zilnice ale cursei. I-am spus lui Barack fără prea mare entuziasm că eram de acord să candideze, apoi am tratat totul cu o atitudine de evidentă aşteptare a momentului în care aveam să terminăm cu povestea asta. Am crezut că poate avea să încerce şi să rateze intrarea în politica naţională, după care ar fi urmat să se ocupe de cu totul alte lucruri. Într-o lume ideală (lumea mea ideală, în orice caz), Barack ar fi trebuit să se afle la conducerea unei fundaţii care să aibă impact asupra unor probleme importante, dar care să-i permită totodată să ajungă acasă seara, la cină.

Am zburat spre Hawaii pe 23 decembrie, după ce senatul a luat, în sfârşit, o pauză de sărbători, deşi încă nu se ajunsese la o rezoluţie. Spre uşurarea mea, însă, am plecat. Plaja Waikiki a fost o revelaţie pentru mica Malia. Se plimba la marginea apei, bucurându-se de valuri şi jucându-se până la epuizare. Am petrecut un Crăciun vesel şi liniştit împreună cu Toot, în apartamentul ei, desfăcând cadouri şi minunându-ne de devotamentul ei faţă de un puzzle din 5.000 de piese la care lucra pe o măsuţă. La fel ca întotdeauna, apele verzi, liniştite şi oamenii veseli din Oahu ne-au ajutat să uităm de toate grijile – eram fericiţi şi nu ne mai preocupa decât să ne bucurăm de aerul cald şi de încântarea fetiţei noastre. Aşa cum ne reaminteau titlurile tuturor ziarelor, ne apropiam cu repeziciune de zorii unui nou mileniu. Iar noi ne aflam într-un loc minunat, să petrecem ultimele zile ale lui 1999.

Totul a fost bine până când Barack a primit un telefon din Illinois. Era anunţat că senatul decisese pe neaşteptate să-şi reia sesiunea, ca să termine de lucrat la legea privind criminalitatea. Dacă voia să voteze, Barack avea aproximativ 48 de ore la dispoziţie să se întoarcă la Springfield. Un alt ceas începuse să ticăie. Cu sufletul greu, l-am privit pe Barack schimbând biletele de avion ca să plecăm în ziua următoare şi punând capăt abrupt vacanţei noastre. Trebuia să plecăm. Nu aveam de ales. Probabil că aş fi putut să rămân singură cu Malia, dar care ar mai fi fost distracţia? Nu mă bucura ideea plecării, dar înţelegeam, din nou, că aşa erau căile politicii. Era un vot important – legea includea măsuri noi pentru controlul armelor de foc, pe care Barack le susţinuse cu ardoare – şi care stârnise atâta discordie, încât era posibil ca lipsa unui singur vot să împiedice adoptarea ei. Aşadar, ne întorceam acasă.

Dar, apoi, s-a întâmplat ceva neaşteptat. Peste noapte, Malia a făcut febră mare. Cu o seară înainte alergase veselă cu picioruşele în valuri, iar acum, după nici 12 ore, zăcea neajutorată în pat, fierbinte şi cu ochii înlăcrimaţi, văitându-se de durere, prea mică, însă, ca să ne poată spune ce o doare. I-am dat Tylenol, dar nu a ajutat prea mult. Se trăgea întruna de o ureche, ceea ce m-a făcut să bănuiesc că avea o infecţie. Începeam să ne dăm seama şi ce însemna asta. Stăteam în pat, privind-o pe Malia cum se cufundă într-un somn agitat. Mai erau doar câteva ore până la zborul nostru spre casă. Am văzut cum se întipăreşte grija pe chipul lui Barack, prins între două obligaţii. Eram pe punctul de a decide un lucru care avea implicaţii dincolo de momentul de faţă.

„Este evident că nu poate zbura cu avionul”, am spus eu.

„Ştiu.”

„Trebuie să schimbăm din nou biletele de avion.”

„Ştiu.”

Ce rămăsese nespus era că el putea să plece. Putea să iasă pe uşă, să ia un taxi până la aeroport şi să ajungă la Springfield la timp ca să voteze. Putea să-şi lase fetiţa bolnavă şi soţia îngrijorată la jumătate de Pacific distanţă şi să se alăture colegilor lui. Era una din opţiuni. Dar eu nu aveam de gând să mă sacrific şi să-i propun asta. Eram vulnerabilă, recunosc, şi speriată de ceea ce se întâmpla cu Malia. Dacă starea ei avea să se înrăutăţească? Dacă trebuia dusă la spital? Între timp, în toată lumea, erau oameni mai paranoici decât noi care îşi pregăteau adăposturile antiatomice şi stocau bani gheaţă şi canistre cu apă, în eventualitatea în care s-ar fi adeverit predicţiile cele mai grave privind anul 2000, iar reţelele de energie şi comunicaţii ar fi picat din pricina deficienţei de programare care ar fi făcut computerele să nu poată înregistra noul mileniu. Nu avea să se întâmple asta, şi totuşi. Chiar avea de gând să plece?

S-a dovedit că nu. Nu a plecat. Şi nu avea să o facă niciodată.

Nu am ascultat ce le-a spus la telefon colaboratorilor săi de la senat, în timp ce le explica de ce avea să lipsească de la vot. Nu-mi păsa. Eram concentrată asupra copilului nostru. De îndată ce a terminat convorbirea, la fel a fost şi Barack. Malia era omuleţul nostru. Îndatoririle noastre faţă de ea aveau prioritate.

În cele din urmă, anul 2000 a sosit fără incidente. După câteva zile de odihnă şi tratament cu antibiotice, ceea ce se dovedise, într-adevăr, o infecţie urâtă la ureche s-a vindecat, iar Malia a revenit la starea ei obişnuită de veselie. Viaţa mergea înainte. Aşa se întâmpla întotdeauna. Într-o altă zi cu un cer albastru perfect în Honolulu, ne-am urcat în avion şi ne-am întors acasă, la Chicago, la frigul iernii şi la ceea ce pentru Barack se contura a fi un dezastru politic.

Legea criminalităţii nu trecuse, la o diferenţă de numai cinci voturi. Pentru mine, aritmetica era simplă: chiar dacă Barack ar fi reuşit să se întoarcă din Hawaii la timp, aproape sigur că votul lui nu ar fi schimbat rezultatul. Totuşi, a plătit scump pentru absenţă. Oponenţii lui în alegerile pentru Congres au profitat de ocazie ca să-l descrie pe Barack ca pe un fel de congresman cu chef de viaţă, care fusese în vacanţă – şi chiar în Hawaii – şi nu se deranjase să se întoarcă să voteze pentru ceva atât de important cum era controlul armelor.

Bobby Rush, congresmanul în funcţie, îşi pierduse în mod tragic un membru al familiei într-un incident cu arme de foc petrecut la Chicago cu doar câteva luni în urmă, ceea ce l-a pus pe Barack într-o lumină şi mai proastă. Nimeni nu părea să ţină cont că el era din Hawaii, că îşi vizitase bunica văduvă şi că fetiţa lui se îmbolnăvise. Votul ratat era singurul care conta. Presa a tocat subiectul săptămâni la rând. Editorialul din *Chicago Tribune* a criticat grupul de senatori care nu reuşiseră să voteze în ziua respectivă, numindu-i „o adunătură de oi

lipsite de curaj”. Celălalt contracandidat al lui Barack, un coleg din Senat, pe nume Donne Trotter, a tras şi el câteva săgeţi, spunându-i unui reporter că „să-ţi foloseşti copilul drept scuză că nu te-ai dus la serviciu spune multe despre caracterul individului”.

Toate acestea făceau parte din ceva cu totul nou pentru mine. Nu eram obişnuită să am duşmani sau să văd viaţa familiei mele cum este analizată la ştiri. Niciodată până atunci nu mai auzisem să fie astfel contestat caracterul soţului meu. Este dureros să te gândeşti că o decizie bună – decizia corectă, după părerea mea – putea să-l coste atât de scump. Într-un articol pe care l-a scris pentru săptămânalul din cartierul nostru, Barack şi-a apărat cu calm decizia de a rămâne cu mine şi cu Malia în Hawaii. „Auzim de la politicieni multe vorbe despre importanţa valorilor familiei”, a scris el. „Sper să înţelegeţi când senatorul vostru încearcă să se ridice la înălţimea acestor valori cât de bine poate.”

Părea că, odată cu imprevizibila infecţie la ureche a unui copil, cei trei ani de muncă ai lui Barack în senatul statului fuseseră nici mai mult, nici mai puţin decât şterşi cu buretele. El a condus revizuirea legilor privind finanţarea campaniilor electorale la nivelul statului, ceea ce a dus la reguli mai stricte pentru oficialii aleşi. El a luptat pentru reduceri de taxe, acordarea de credite celor săraci şi a încercat să obţină compensarea parţială a reţetelor pentru medicamentele vârstnicilor. Câştigase încrederea legiuitorilor din toate zonele statului, republicani şi democraţi deopotrivă. Dar niciunul dintre lucrurile reale nu părea să mai conteze acum. Campania degenerase într-o serie de lovituri sub centură.

Încă de la începutul campaniei, contracandidaţii lui Barack şi susţinătorii acestora răspândiseră idei josnice, menite să alimenteze teama şi neîncrederea printre alegătorii afro-americani, sugerând că Barack servea intereselor unor locuitori albi din Hyde Park – a se citi evrei albi –, care voiau să-şi impună candidatul preferat în South Side. „În comunitatea noastră, Barack este văzut în parte ca fiind un alb cu faţă neagră”, a declarat Donne Trotter pentru *Chicago Reader*. Vorbind pentru aceeaşi publicaţie, Bobby Rush a spus: „S-a dus la Harvard şi a devenit un prost cu diplomă. Nu suntem impresionaţi de oamenii aceştia cu diplomele lor de elită de pe Coasta de Est.” Cu alte cuvinte, nu era unul de-al lor. Barack nu era un negru adevărat, ca ei – cineva care vorbeşte aşa, care arată aşa şi care citeşte atât de multe cărţi nu are cum să fie.

Ce mă deranja cel mai mult era că Barack era exemplul viu a ceea ce părinţii din South Side spuneau adesea că şi-ar dori pentru copiii lor. Era tot ceea ce oameni ca Bobby Rush şi Jesse Jackson şi atât de mulţi lideri de culoare doreau de ani de zile: urmase studii înalte şi, în loc să abandoneze comunitatea afro-americană, încerca să o slujească.

Campania electorală era una încinsă, desigur, dar Barack era atacat numai din motive greşite. Am fost uimită să văd că liderii noştri îl tratau doar ca pe o ameninţare la adresa puterii lor şi stârneau neîncrederea folosindu-se de idei înapoiate, anti-intelectuale, despre rasă şi clasă.

Toate acestea îmi provocau silă.

Barack, în schimb, a luat lucrurile mult mai uşor decât mine, pentru că văzuse deja în Springfield cât de urâtă poate fi politica şi cum adevărul era atât de frecvent distorsionat ca să servească scopurilor politice ale unora. Rănit, dar deloc dispus să se predea, el a continuat campania pe parcursul iernii, făcând drumuri săptămânale până la Springfield şi înapoi. Încerca din răsputeri să potolească furtuna, chiar dacă donaţiile începuseră să scadă şi tot mai multe declaraţii de sprijin se îndreptau acum către Bobby Rush. Cu ceasul ticăind alarmant apropierea alegerilor, Malia şi cu mine abia dacă îl mai vedeam pe Barack, deşi ne telefona în fiecare seară să ne spună noapte bună.

Eram mai recunoscătoare ca oricând pentru cele câteva zile pe care le furasem în Hawaii. Ştiam că, în sinea lui, Barack simţea la fel. Ceea ce nu s-a pierdut niciodată în tot acel zgomot, în toate acele nopţi pe care le-a petrecut departe de noi, a fost faptul că îi păsa. El nu trata nimic cu superficialitate. Surprindeam o notă de agonie în vocea lui de fiecare dată când închidea telefonul. Era ca şi cum în fiecare zi ar fi fost obligat să aleagă din nou între familie şi politică, politică şi familie.

În martie, Barack a pierdut alegerile pentru democraţi, într-o cursă care avea să se sfârşească prin victoria răsunătoare a lui Bobby Rush.

În tot acest timp, eu am continuat s-o îmbrăţişez pe fetiţa noastră.

Şi apoi a venit a doua fetiţă a noastră. Natasha Marian Obama s-a născut pe 10 iunie 2001 la Centrul Medical al Universităţii din Chicago, după o singură fertilizare in vitro, o sarcină fantastic de uşoară şi o naştere la fel, Malia, care avea acum aproape trei ani, aşteptându-mă acasă cu mama. Cel de-al doilea copil al nostru era frumos, o mieluşică dulce cu un păr bogat şi ochi căprui, vioi – al patrulea colţ al pătratului nostru. Barack şi cu mine eram în al nouălea cer.

Aveam de gând s-o botezăm Sasha. Eu alesesem numele, pentru că mi s-a părut că are o notă de îndrăzneală. O fată pe nume Sasha nu avea să tolereze prostia. Ca toţi părinţii, mi-am dat seama brusc că îmi doresc extrem de multe pentru copiii mei, rugându-mă neîncetat să nu-i rănească nimeni, niciodată. Speranţa mea era că aveau să crească inteligente şi pline de viaţă, optimiste ca tatăl lor şi ambiţioase ca mama. Mai mult decât orice, voiam să fie puternice, să aibă o anumită tărie, care să le ajute să rămână în picioare şi să meargă înainte

indiferent ce s-ar fi întâmplat. Nu ştiam nimic despre ceea ce ne aştepta în viitor, cum avea să se desfăşoare viaţa familiei mele – dacă totul avea să meargă bine sau prost, sau dacă, la fel ca în cazul celor mai mulţi oameni, urma să avem parte de un amestec din amândouă. Rolul meu era doar să mă asigur că ele aveau să fie pregătite.

Programul meu de la universitate era epuizant şi mă punea adesea în situaţia de a face adevărate jonglerii. În plus, finanţele noastre aveau de suferit pentru că aveam de plătit acum pentru îngrijirea ambilor copii. După ce s-a născut Sasha, m-am întrebat dacă voiam cu adevărat să mă întorc la serviciu, gândindu-mă că poate aş fi fost mai de folos familiei stând tot timpul acasă. Lui Glo, bona noastră cea iubită, i se propusese un post de asistentă bine plătit şi hotărâse, fără prea mare tragere de inimă, să-l accepte. Nu mă puteam supăra pe ea, desigur, dar pierderea lui Glo a rearanjat totul în inima mea de mamă cu o carieră. Timpul pe care ea l-a petrecut cu familia mea mi-a lăsat mie loc şi timp pentru serviciu. Îi iubea pe copiii noştri de parcă ar fi fost ai ei. În seara în care ne-a anunţat că pleacă am plâns mult, ştiind cât de greu avea să ne fie să găsim un echilibru fără ea. Ştiam cât de norocoşi fuseserăm să avem resursele necesare s-o angajăm, în primul rând. Dar acum, odată cu plecarea ei, mă simţeam de parcă îmi pierdusem o mână.

Îmi plăcea să-mi petrec timpul cu fiicele mele. Recunoşteam valoarea fiecărui minut şi a fiecărui ceas petrecut acasă, mai ales că programul lui Barack devenise atât de imprevizibil. M-am gândit din nou la decizia mamei de a rămâne acasă cu mine şi cu Craig. Sigur, aveam obiceiul de a-i romanţa viaţa – imaginându-mi că era distractiv pentru ea să şteargă pervazurile cu Pine-Sol şi să ne spele toate hainele –, dar comparativ cu viaţa mea de până atunci părea amuzant şi nu foarte greu, şi poate merita să încerc. Îmi plăcea ideea de a mă ocupa de un singur lucru, nu de două, să nu-mi mai frământ mintea cu două scenarii în competiţie, unul de la serviciu şi unul de acasă. Şi se părea că ne puteam permite şi financiar. Barack trecuse dintr-o poziţie de adjunct într-una de lector principal la facultatea de drept, iar asta ne aducea o scutire de taxe la şcoala asociată universităţii, unde Malia avea să meargă în curând la grădiniţă.

Dar, apoi, a venit un telefon de la Susan Sher, fosta mea colegă şi mentor de la primărie, care era acum consilier general şi vicepreşedinte la Centrul Medical al Universităţii din Chicago, unde tocmai se născuse Sasha. Centrul avea un preşedinte nou-nouţ pe care toată lumea îl lăuda şi care voia să se ocupe prioritar de extinderea relaţiei cu comunitatea. Căuta să angajeze un director executiv pe problemele comunităţii, un post care părea croit special pentru mine. M-ar fi interesat să merg la interviu?

M-am gândit dacă să-i trimit măcar CV-ul. Părea o ocazie

nemaipomenită, dar tocmai reuşisem să mă conving singură de ideea că ar fi fost mai bine pentru mine – şi pentru toţi din familie – să stau acasă. Oricum, pentru mine nu era deloc un moment în care să mă simt în formă, în care să mă gândesc măcar să-mi aranjez părul şi să-mi pun un taior de birou. Mă trezeam de câteva ori pe noapte s-o alăptez pe Sasha, ceea ce făcea să fiu în urmă cu somnul, lucru care începea să-mi afecteze şi starea mentală. Eram aproape o maniacă a curăţeniei, însă acum eram pe cale să pierd bătălia. Apartamentul nostru era plin de jucării, de cărţi pentru copii şi de pachete de scutece. Orice ieşire în afara casei implica un cărucior uriaş şi o geantă plină cu lucruri esenţiale: o pungă de cereale resigilabilă, câteva jucării şi un rând de haine de schimb – pentru toată lumea.

Maternitatea, însă, a adus cu ea şi câteva prietenii minunate. Reuşisem să intru în legătură cu mai multe femei de carieră şi să formăm un fel de grup social de discuţii şi de implicare activă. Cele mai multe dintre noi trecuserăm bine de 30 de ani şi aveam cariere în domenii foarte diferite, de la cel bancar şi guvernamental până la ONG-uri. Multe dintre noi aveam şi copii. Cu cât mai mulţi erau copiii, cu atât eram mai apropiate. Ne vedeam unele cu altele aproape în fiecare weekend. Aveam grijă fiecare de copiii celeilalte, mergeam împreună la grădina zoologică şi cumpăram bilete de grup la Disney on Ice. Câteodată, sâmbăta după-amiaza, lăsam, pur şi simplu, toată liota de copii în camera de joacă a cuiva, iar noi deschideam o sticlă de vin.

Toate aceste femei erau educate, ambiţioase, dedicate copiilor lor şi, în general, la fel de nedumerite ca mine despre cum să te ocupi de toate odată. Pentru fiecare dintre noi, serviciul şi creşterea copiilor erau îmbinate în cele mai diverse feluri. Unele dintre noi lucrau cu normă întreagă, altele lucrau cu program redus, unele stăteau acasă cu copiii. Unele le dădeau voie copiilor lor să mănânce hot-dog şi chipsuri, altele doar cereale integrale. Câteva aveau bărbaţi foarte implicaţi în creşterea copiilor; altele aveau bărbaţi ca al meu, cu numeroase angajamente şi mult timp plecaţi de acasă. Unele prietene erau incredibil de fericite; altele încercau să facă schimbări, să testeze alte tipuri de echilibru. Cele mai multe trăiam într-o stare de calibrare permanentă, intervenind într-un domeniu al vieţii cu speranţa că aducem mai multă stabilitate în altul.

După-amiezele petrecute împreună m-au învăţat că nu exista o formulă ideală pentru maternitate. Nicio abordare nu putea fi considerată bună sau greşită. Era un fel de studiu de caz foarte util de urmărit. Indiferent cum trăia fiecare familie şi de ce, toţi copiii din camera de joacă erau iubiţi şi foarte bine crescuţi. Simţeam de fiecare dată când ne întâlneam forţa colectivă a acestor femei care încercau să facă să fie bine pentru copiii lor; la urma urmei, indiferent de situaţie,

ştiam că urma să ne ajutăm una pe alta şi că totul avea să fie în regulă.

După ce am discutat cu Barack, şi m-am sfătuit şi cu prietenele mele, am hotărât să merg la interviul pentru postul de la spitalul universitar, măcar ca să aflu despre ce era vorba. Sentimentul meu era că aş fi fost candidatul ideal. Ştiam că am abilităţile necesare şi pasiune din belşug. Dar, dacă ar fi fost să mă angajez, trebuia să abordez lucrurile dintr-o poziţie foarte fermă, în termeni care să funcţioneze pentru familia mea. Puteam să mă descurc, credeam eu, dacă nu eram supraîncărcată cu şedinţe inutile şi mi se dădea posibilitatea să-mi gestionez singură timpul, să pot să lucrez de acasă sau să ies ca vijelia din birou dacă trebuia să iau copilul de la grădiniţă ori să-l duc la medic.

Un alt aspect de care trebuia să am grijă era că nu mai voiam să lucrez cu program redus. Voiam un program cu normă întreagă şi cu un salariu competitiv, ca să ne putem permite să plătim pentru îngrijirea copiilor şi ajutor în gospodărie – pentru ca eu să las soluţiile de curăţat în timpul liber şi să mă relaxez jucându-mă cu fetele. În acelaşi timp, nu încercam să ascund dezordinea din viaţa mea, de la alăptarea bebeluşului şi dusul fetiţei de trei ani la grădiniţă, până la faptul că, dat fiind talmeş-balmeşul din programul de politician al soţului meu, eu mă ocupam de aproape toate aspectele vieţii de acasă.

Cu exagerat de multă îndrăzneală, presupun, i-am spus toate acestea la interviu lui Michael Riordan, noul preşedinte al consiliului de administraţie al spitalului. Mai mult decât atât, o luasem cu mine pe Sasha, care avea atunci trei luni. Nu-mi amintesc exact circumstanţele, dacă n-am putut găsi pe cineva să stea cu copilul în ziua aceea sau nici măcar nu m-am deranjat să încerc. Totuşi, Sasha era foarte mică şi avea încă mare nevoie de mine. Ea era, de fapt, o parte din viaţa mea – o parte drăguţă, care gângurea tot timpul şi era imposibil de ignorat – şi ceva m-a îndemnat să o aduc în discuţie la propriu. Voiam să transmit cât mai clar: „Asta sunt eu şi acesta este copilaşul meu”.

În mod absolut surprinzător, potenţialul meu viitor şef dădea semne că înţelegea mesajul meu. Dacă mai avea rezerve când m-a ascultat explicându-i de ce aveam nevoie de program flexibil în timp ce o legănam pe Sasha în braţe, nu le-a exprimat atunci. Am plecat de la interviu mulţumită şi destul de sigură că aveam să obţin postul. În orice caz, indiferent de cum aveau să iasă lucrurile, ştiam că făcusem ce era bine pentru mine vorbind deschis despre nevoile mele. Simţeam cum simplul fapt că spuneam cu voce tare ceea ce gândeam îmi dădea forţă. Cu mintea limpede şi cu un bebeluş care începea să se agite în braţele mele, m-am grăbit spre casă.

Aceasta era noua matematică din familia noastră: aveam doi copii,

trei locuri de muncă, două maşini, un apartament şi ceea ce părea să fie zero timp liber. Eu am acceptat oferta de la spital; Barack a continuat să predea şi să facă legi în legislativ. Amândoi făceam parte din consiliile de conducere ale câtorva ONG-uri şi, oricât de mult l-a durut înfrângerea în alegerile pentru Congres, Barack nu renunţase la ideea de a candida la o funcţie mai înaltă. George W. Bush era acum preşedinte. Ţara trecuse prin şocul şi tragedia atacurilor teroriste din 11 septembrie. În Afghanistan era un război în desfăşurare, iar în Statele Unite se folosea un nou cod pe culori pentru ameninţările teroriste, în timp ce Osama bin Laden se ascundea, după toate indiciile, undeva într-o peşteră. Ca întotdeauna, Barack urmărea cu interes toate ştirile, apoi îşi vedea de treburile obişnuite, gândindu-se în tăcere şi făcându-şi propria părere despre tot ceea ce se întâmpla.

Nu-mi amintesc exact când mi-a spus pentru prima dată despre posibilitatea de a candida la un loc în Senatul SUA. Ideea era încă în fază incipientă şi, până la decizia propriu-zisă, mai erau multe luni, dar era evident că fusese deja bine întipărită în mintea lui Barack. Dar îmi amintesc foarte bine răspunsul meu, care a fost doar o privire neîncrezătoare pe care i-am aruncat-o în treacăt, ca şi cum i-aş fi spus: „Nu crezi că suntem destul de ocupaţi deja?”

Aversiunea mea faţă de politică era în continuă creştere, nu atât din cauza celor care se petreceau la Springfield sau la Washington DC, ci mai mult din pricina faptului că, după cinci ani ca senator în legislativul statului, programul supraîncărcat al lui Barack începea să mă deranjeze. Pe măsură ce Sasha şi Malia creşteau, am descoperit că ritmul doar se accelerează, iar lista cu lucruri de făcut devine mai lungă, forţându-mă să funcţionez în ceea ce mi se părea a fi o nesfârşită stare de epuizare. Barack şi cu mine făceam tot posibilul ca vieţile fetiţelor noastre să fie liniştite şi confortabile. Aveam o bonă nouă, care ne ajuta acasă. Malia era fericită la grădiniţa ei, făcându-şi prietene şi umplându-şi programul cu petreceri aniversare şi lecţii de înot în weekenduri. Sasha avea acum în jur de un an, se clătina nesigur pe picioare şi începea să spună cuvinte, topindu-ne cu zâmbetul ei strălucitor. Era teribil de curioasă şi ferm hotărâtă să ţină pasul cu Malia şi cu prietenele ei de patru ani. La serviciul meu de la spital totul mergea bine, deşi descoperisem că modalitatea cea mai bună de a-i face faţă era să mă extrag din pat la cinci dimineaţa şi să lucrez câteva ore la computer, înainte să se trezească restul casei.

Asta mă făcea să fiu stoarsă de puteri seara şi câteodată mă punea în conflict direct cu soţul meu, pasăre de noapte, care apărea joi noaptea de la Springfield, relativ în formă, şi voia să se arunce imediat în viaţa de familie, ca să recupereze tot timpul pierdut. Timpul, însă, era acum oficial un motiv de dispută între noi. Dacă nepăsarea lui cu privire la punctualitate fusese cândva ceva pentru care îl tachinam cu

blândeţe, acum situaţia era mult mai gravă. Ştiam că zilele de joi îl făceau fericit. Îi simţeam entuziasmul în voce când telefona să anunţe că terminase treaba şi pornea în sfârşit spre casă. Înţelegeam că nu erau decât bunele intenţii cele care îl făceau să spună „Sunt pe drum!" sau „Aproape acasă!" Şi o vreme l-am şi crezut. Le făceam fetelor baia de seară, dar amânam ora de culcare pentru ca ele să poată să-l îmbrăţişeze pe tata. Sau le dădeam să mănânce şi le puneam în pat, dar eu amânam masa, aprindeam câteva lumânări şi aşteptam să împart cina cu Barack.

Şi, apoi, aşteptam. Aşteptam atât de mult, încât fetelor începeau să li se închidă ochii şi trebuia să le duc în pat. Sau aşteptam singură, flămândă şi din ce în ce mai supărată pe măsură ce îmi cădeau şi mie pleoapele, iar lumânarea devenea o baltă de ceară pe masă. „Sunt pe drum", aveam să aflu, era produsul eternului optimism al lui Barack, un indiciu al nerăbdării lui de a veni acasă, care, însă, nu spunea nimic despre când avea să ajungă cu adevărat. „Aproape acasă" nu era un set de coordonate terestre, ci mai degrabă o stare de spirit. Uneori chiar era pe drum, dar trebuia să se oprească pentru o ultimă discuţie de 45 de minute cu un coleg, înainte să urce în maşină. Alteori era aproape acasă, dar uita să menţioneze că avea să meargă mai întâi la sală, să facă rapid câteva exerciţii.

În viaţa noastră dinainte de venirea copiilor, asemenea frustrări ar fi putut să pară meschine, dar acum – ca mamă cu un serviciu cu normă întreagă, cu un soţ pe care nu-l vedeam jumătate din timp şi cu o oră de trezire înaintea zorilor – simţeam că sunt pe cale să-mi pierd răbdarea. Şi, în cele din urmă, am ajuns la capătul ei. Când Barack ajungea acasă, mă găsea fie furioasă, fie indisponibilă, cu toate luminile din casă stinse.

Trăim prin paradigmele pe care le cunoaştem. În copilăria lui Barack, tatăl lui dispăruse, iar mama lui venea şi pleca. Ea i-a fost devotată, dar nu i-a impus niciodată limite şi, după părerea lui, nu era nimic greşit în această abordare. Avea colinele, plajele şi propria minte să-i ţină companie. În lumea lui Barack, independenţa era importantă. A fost întotdeauna şi avea să fie întotdeauna. Eu, în schimb, fusesem crescută în ţesătura strânsă a familiei mele, în apartamentul nostru strâmt, în cartierul nostru strâmt din South Side, înconjurată de bunici, mătuşi şi unchi, cu toţii înghesuiţi la o singură masă, la cinele noastre obişnuite de duminică seara. După 13 ani de iubire, trebuia să ne gândim serios la asta.

Sincer vorbind, mă simţeam vulnerabilă când el era plecat. Nu pentru că n-ar fi fost cu totul fidel căsătoriei noastre – aceasta este şi a fost întotdeauna o certitudine importantă în viaţa mea –, ci pentru că, fiind crescută într-o familie în care toată lumea era prezentă,

dezamăgirea era şi mai puternică atunci când cineva nu apărea. Singurătatea mă făcea să sufăr, iar acum mă înverşuna şi necesitatea de a fi împreună pentru fete. Îl voiam lângă noi. Ne era dor de el când era plecat. Mă temeam că el nu înţelegea cum ne simţeam noi. Mă temeam că drumul pe care îl alesese pentru el însuşi – şi pe care părea încă foarte hotărât să îl continue – avea să treacă, în cele din urmă, dincolo de nevoile noastre. Cu ani în urmă, când m-a întrebat pentru prima dată despre candidatura lui la senatul statului, nu trebuia să ne gândim decât la noi doi. Habar nu aveam ce putea ajunge să însemne peste câţiva ani acest „da" spus politicii, mai ales după ce în ecuaţie au apărut şi doi copii. Dar acum ştiam destule cât să înţeleg că politica nu fusese niciodată prea blândă cu viaţa de familie. Am văzut asta pentru prima dată în liceu, în prietenia mea cu Santita Jackson, şi am văzut-o din nou când adversarii politici ai lui Barack au exploatat decizia lui de a rămâne cu Malia în Hawaii, când ea era bolnavă.

Uneori, când mă uitam la ştiri sau citeam ziarul, mă trezeam uitându-mă la imagini ale oamenilor care se dăruiseră vieţii politice – soţii Clinton, soţii Gore, familia Bush, fotografii vechi ale familiei Kennedy – şi întrebându-mă care erau cu adevărat poveştile din spatele lor. Erau oameni obişnuiţi? Fericiţi? Zâmbetele acelea erau reale?

Acasă, frustrările noastre începeau să răbufnească des şi puternic. Barack şi cu mine ne iubeam foarte mult, dar era ca şi cum în centrul relaţiei noastre ar fi apărut brusc un nod pe care nu puteam să-l desfacem. Aveam 38 de ani şi văzusem alte căsnicii destrămându-se într-un fel care mă făcea să fiu protectoare cu a noastră. Aveam prieteni apropiaţi care trecuseră prin despărţiri devastatoare, provocate de mici probleme rămase nerezolvate sau de erori de comunicare care au dus, până la urmă, la rupturi ireparabile. Cu câţiva ani mai devreme, fratele meu Craig se mutase temporar în apartamentul de la etaj în care crescusem, deasupra locuinţei mamei, după ce mariajul lui se destrămase lent şi dureros.

Barack a fost la început reticent cu privire la terapia de cuplu. El era obişnuit să se confrunte cu probleme complicate şi să le rezolve de unul singur. Să stea în faţa unui străin i se părea jenant, dacă nu chiar dramatic pe alocuri. N-ar putea să dea o fugă la Borders şi să cumpere nişte cărţi despre relaţii? Nu era mai bine să discutăm între noi? Dar eu voiam să vorbesc cu adevărat şi să ascult cu adevărat, şi nu noaptea târziu sau în orele în care puteam sta împreună cu fetele. Cei câţiva oameni despre care ştiam că încercaseră consiliere de cuplu şi fuseseră suficient de deschişi ca să vorbească despre asta spuneau că le făcuse bine. Aşa că am făcut o programare la un psiholog din centru pe care mi-l recomandase o prietenă, iar Barack şi cu mine am mers la el de câteva ori.

Consilierul nostru – dr. Woodchurch, să îi spunem – era un alb cu vorba liniştită, care studiase la universităţi bune şi purta întotdeauna pantaloni kaki. Presupunerea mea era că avea să asculte ceea ce aveam de spus fiecare, Barack şi cu mine, pentru ca apoi să-mi valideze instantaneu toate motivele de nemulţumire. Motivele mele, după cum le vedeam eu, erau justificate până la ultimul detaliu. Bănuiesc că şi Barack simţea acelaşi lucru cu privire la nemulţumirile lui.

Aceasta s-a dovedit a fi, pentru mine, marea revelaţie privitoare la consiliere. Nu a fost vorba de nicio validare. Nu s-a luat partea nimănui. Când venea vorba de dezacordurile noastre, dr. Woodchurch nu avea să acorde niciodată votul decisiv. Era, în schimb, un ascultător empatic şi răbdător, conducându-ne pe fiecare prin labirintul sentimentelor noastre şi având grijă să scoată cuţitele din răni. Ne avertiza când argumentam prea avocăţeşte şi ne punea întrebări atente, menite să ne facă să ne gândim mai bine de ce simţeam în felul în care simţeam. Încet, de-a lungul orelor de stat de vorbă, nodul a început să se desfacă. De fiecare dată când plecam de la cabinetul lui, Barack şi cu mine ne simţeam puţin mai apropiaţi.

Am început să înţeleg că existau variante pentru a mă simţi mai fericită şi că acestea nu presupuneau neapărat ca Barack să se retragă din politică şi să aibă un serviciu cu program de la nouă la şase, la o fundaţie. (Dacă nu altceva, şedinţele noastre de consiliere mi-au arătat că aceasta era o aşteptare nerealistă.) Am început să observ cum alimentam părţile cele mai negative din mine însămi, prizonieră a ideii că totul era nedrept, şi căutam apoi cu asiduitate, ca un avocat care studiase la Harvard, să strâng dovezi în favoarea fiecărei ipoteze. Acum încercam o ipoteză nouă: era posibil să mă ocup mai mult de propria fericire decât îmi dădeam voie să o fac. Eram prea ocupată să-i reproşez lui Barack tot timpul că el reuşea să-şi includă în program ore de mers la sala de sport, de exemplu, în loc să încep să mă gândesc la cum aş fi putut şi eu să fac sport cu regularitate. Cheltuiam atât de multă energie clocotind în sinea mea, gândindu-mă în avans dacă el avea să ajungă sau nu acasă la cină, încât mesele propriu-zise, cu sau fără el, ajungeau să nu mai aibă niciun farmec.

Acesta a fost punctul meu de cotitură, momentul în care m-am oprit singură. Ca un alpinist pe cale să alunece de pe versant, mi-am înfipt pioletul în gheaţă în ultima clipă. Nu vreau să spun că Barack nu a făcut şi el propriile ajustări – consilierea l-a ajutat să vadă minusurile în modul în care comunicam şi a făcut eforturi să le corecteze dar eu le-am făcut pe ale mele şi mi-au fost de folos, iar asta ne-a fost util amândurora. Pentru început, mi-am promis că o să fiu din nou în formă. Barack şi cu mine mergeam la aceeaşi sală de sport, condusă de un antrenor entuziast, pe nume Cornell McClellan. Făcusem

antrenamente cu Cornell câţiva ani, dar naşterea copiilor mă făcuse să-mi schimb programul obişnuit. Salvarea a venit de data asta de la mama, care încă mergea la serviciu cu normă întreagă, dar s-a oferit să vină la noi acasă la ora 4:45 dimineaţa, câteva zile pe săptămână, astfel încât eu să pot da o fugă la Cornell şi să mă alătur unei prietene într-un program de exerciţii de la ora 5, pentru ca apoi să mă întorc acasă la 6:30, să trezesc fetele şi să le pregătesc pentru ziua care urma să înceapă. Acest nou program a schimbat totul: am recuperat calmul şi energia pe care mă temusem că le pierdusem definitiv.

În privinţa problemelor noastre legate de venirea lui Barack acasă, am stabilit noi reguli, unele care funcţionau mai bine pentru mine şi pentru fete. Am făcut un program şi ne-am ţinut de el. Cina era la 18:30, în fiecare seară. Baia era la 19, urmată de citit, alintat, iar la 20 fix se stingea lumina. Programul era bătut în cuie, ceea ce însemna că era responsabilitatea lui Barack să ajungă la timp. Pentru mine, era mult mai rezonabil decât să amân cina sau să încerc să le ţin treze pe fete, deşi erau obosite, să-şi îmbrăţişeze tatăl. Asta se potrivea şi cu mai vechile mele dorinţe pentru ele, să crească puternice şi independente, ştiind totodată să respingă orice formă de patriarhat de tip vechi: nu voiam să le învăţ că viaţa începe când bărbatul ajunge acasă. Noi nu îl aşteptam pe tata. Era responsabilitatea lui Barack acum să ţină pasul cu noi.

CAPITOLUL 15

Pe Clybourn Avenue, în Chicago, în partea de nord a centrului oraşului, exista un paradis bizar, construit se pare pentru părinţii cu un program încărcat, dar construit parcă special pentru mine: un mall obişnuit, cât se poate de american, cu de toate. Era acolo un Babygap, un Bestbuy, un Gymboree şi un CVS, plus magazine mari şi mici de la alte câteva lanţuri, menite să vină în întâmpinarea oricărei nevoi a consumatorului, fie că era vorba de o pompă de desfundat chiuveta, un avocado copt sau o cască de baie pentru copii. Mai mult decât atât, lângă mall erau un Container Store şi un Chipotle. Acolo era locul meu. Puteam să parchez maşina, să intru repede în cele două sau trei magazine de care aveam nevoie, să-mi cumpăr un *burrito bowl* şi să fiu înapoi la birou într-o oră. Excelam la cumpărături-fulger în pauza de prânz – înlocuirea şosetelor pierdute, căutarea de cadouri pentru vreun copil de cinci ani care avea petrecere aniversară sâmbătă, aprovizionarea şi reaprovizionarea cu cutii de suc şi cu piure de mere.

Sasha şi Malia aveau acum trei şi şase ani, erau deştepte, îndrăzneţe şi creşteau repede. Energia lor mă lăsa fără suflare. Ceea ce sporea farmecul cumpărăturilor ocazionale de la mall. Erau zile în care stăteam în maşina parcată şi îmi mâncam porţia de la fast-food singură, cu radioul mergând, cuprinsă de uşurare şi mândră de eficienţa mea. Asta era viaţa cu copii mici. Asta era ceea ce, uneori, trecea drept reuşită. Aveam piureul de mere. Mâncam de prânz. Toată lumea era în viaţă.

„Priviţi cum mă descurc”, îmi venea să spun în acele momente publicului meu inexistent. „Vede cineva că am rezolvat asta?”

Aşa eram eu la vârsta de 40 de ani, puţin June Cleaver, puţin Mary Tyler Moore. În zilele bune, îmi asumam meritul că făcusem să se întâmple asta. Echilibrul vieţii mele era elegant numai de la distanţă şi doar dacă te uitai pe furiş, dar cel puţin era ceva ce aducea a echilibru. Serviciul meu la spital s-a dovedit a fi unul bun, plin de provocări şi de satisfacţii, în concordanţă cu convingerile mele. M-a uimit, de fapt, să descopăr cum funcţiona în mod obişnuit o instituţie importantă şi foarte respectată, cum era centrul medical al universităţii, cu 9.500 de angajaţi, condusă mai ales de persoane din mediul academic, care făceau cercetare medicală şi scriau lucrări ştiinţifice, dar care, în general, găseau cartierele din jurul lor atât de înspăimântătoare, încât n-ar fi traversat niciodată strada să iasă din campus. Pentru mine, teama era mobilizatoare. Mă făcea să mă ridic din pat dimineaţa.

Mi-am petrecut cea mai mare parte din viaţă de-a lungul acestor bariere – observând neliniştea albilor la mine în cartier, înregistrând

toate modurile subtile prin care oamenii cu oarecare influenţă păreau să se îndepărteze de comunitatea mea şi să se adune în centre de prosperitate din ce în ce mai îndepărtate. Şi găsisem acum o invitaţie de a schimba această tendinţă, de a dărâma bariere acolo unde puteam – în general, prin a-i încuraja pe oameni să se cunoască unii pe alţii. Mă bucuram de sprijinul noului meu şef, aveam libertatea de a-mi stabili singură programul şi construiam o relaţie mai puternică între spital şi comunitatea din jurul lui. Când am început, o singură persoană lucra pentru mine, dar, până la urmă, am ajuns să conduc o echipă de 22 de angajaţi. Am creat programe ca să-i duc pe angajaţii spitalului şi pe membrii consiliului de conducere în cartierele din South Side, dându-le ocazia să viziteze centre comunitare şi şcoli, să fie tutori, mentori şi juraţi la concursurile ştiinţifice pentru copii, să guste mâncarea de la restaurantele de cartier. Am adus copii din cartiere să vadă cum lucrează angajaţii spitalului, am înfiinţat un program menit să mărească numărul de localnici care făceau voluntariat la spital şi am colaborat cu un institut academic de vară al facultăţii de medicină, ca să-i încurajăm pe studenţii din cartier să aleagă o carieră în domeniu. După ce mi-am dat seama că sistemul spitalului ar fi trebuit să dea mai multe dintre contractele externalizate unor firme conduse de minoritari sau de femei, am ajutat la înfiinţarea Biroului de Diversitate în Afaceri.

Mai rămăsese de rezolvat problema oamenilor care aveau nevoie disperată de îngrijiri medicale. South Side avea peste un milion de locuitori şi o mare lipsă de furnizori de servicii medicale, ca să nu mai vorbim de faptul că populaţia era disproporţionat afectată de acel gen de suferinţe cronice asociate cu sărăcia – astm, diabet, hipertensiune, boli de inimă. Dat fiind numărul mare de oameni fără asigurări de sănătate şi mulţi alţii dependenţi de Medicaid, pacienţii aglomerau camera de gardă a spitalului universitar, deseori având nevoie doar de tratamente de rutină, care nu presupuneau servicii de urgenţă. Mai erau cei care stătuseră atât de mult fără îngrijiri profilactice, încât aveau acum nevoie disperată de ajutor. Problema era evidentă, costisitoare, ineficientă şi stresantă pentru toţi cei implicaţi. Vizitele la camera de gardă nu ajutau prea mult la îmbunătăţirea stării de sănătate a cuiva pe termen lung. Încercarea de a rezolva această problemă a devenit una dintre priorităţile mele. Printre altele, am început să angajăm şi să pregătim îndrumători pentru triajul pacienţilor –, în general, oameni prietenoşi şi săritori din împrejurimi –, care puteau sta cu pacienţii la camera de gardă, ajutându-i să-şi facă programări pentru continuarea tratamentului la centrele de sănătate din cartiere şi explicându-le unde puteau beneficia de servicii medicale decente, la preţuri pe care să şi le permită.

Munca mea era interesantă şi plină de satisfacţii, dar tot trebuia să

fiu atentă să nu o las să mă acapareze. Simţeam că le datoram asta fetelor mele. Decizia noastră de a-l lăsa pe Barack să-şi continue cariera aşa cum dorea – de a-i da libertatea să-şi modeleze şi să-şi urmeze visurile – m-a determinat să-mi temperez eforturile în plan profesional. Aproape deliberat, am devenit oarecum imună la ambiţie, făcând un pas înapoi în situaţii în care, în mod normal, aş fi mers înainte. Nu sunt sigură dacă cineva ar fi putut spune că nu făceam destul, dar eu eram întotdeauna conştientă de lucrurile cu care aş fi putut să merg mai departe şi nu am făcut-o. Au existat anumite proiecte de mică anvergură în care am ales să nu mă implic. Au existat tineri angajaţi pe care aş fi putut să-i îndrum mai bine decât am făcut-o. Auzi tot timpul vorbindu-se despre compromisurile pe care le face o mamă cu carieră. Acestea erau compromisurile mele. Dacă fusesem cândva o persoană care se arunca fără să stea pe gânduri în orice era de făcut, acum eram mai precaută, mai atentă şi mai zgârcită cu timpul meu, ştiind că trebuia să-mi păstrez suficientă energie pentru viaţa de acasă.

Obiectivele mele vizau, în primul rând, păstrarea normalităţii şi a stabilităţii, dar acestea nu aveau să fie niciodată ale lui Barack. Evoluasem destul cât să recunoaştem asta şi să lăsăm lucrurile aşa. Unul yin, celălalt yang. Eu tânjeam după rutină şi ordine, el nu. El putea să trăiască în ocean; eu aveam nevoie de barcă. Când era acasă, măcar era impresionant de prezent – se juca pe podea cu fetele, citea cu voce tare din *Harry Potter* împreună cu Malia, seara, râdea la glumele mele şi mă îmbrăţişa, reamintindu-ne de dragostea şi statornicia lui, înainte să dispară din nou pentru o jumătate de săptămână sau mai mult. Încercam să profităm din plin de pauzele din programul lui, luând masa împreună şi întâlnindu-ne cu prietenii. El îmi făcea pe plac (câteodată) şi se uita la *Totul despre sex*. Îi făceam şi eu pe plac (câteodată) şi mă uitam la *Clanul Soprano*. Acceptasem ideea că plecarea făcea parte, pur şi simplu, din munca lui. Nu îmi plăcea, dar, de cele mai multe ori, nu o maiontestam. Barack putea să-şi încheie foarte mulţumit ziua în vreun hotel îndepărtat, cu tot felul de lupte politice mocnind şi cu probleme rămase nerezolvate. Între timp, eu trăiam pentru adăpostul de acasă – pentru mulţumirea pe care o simţeam în fiecare seară, ştiind că Sasha şi Malia erau cuibărite în paturile lor, iar maşina de spălat vase zbârnâia în bucătărie.

Oricum, nu aveam altă opţiune decât să mă adaptez la absenţa lui Barack, pentru că nu era ceva programat să se încheie prea curând. Pe lângă munca obişnuită, era din nou în campanie electorală, de data asta pentru un loc în Senatul SUA, înainte de alegerile din toamna lui 2004.

Barack se simţea din ce în ce mai neliniştit în Springfield, frustrat de

meandrele politicii la nivel de stat, convins că ar fi putut face mai mult şi mai bine la Washington. Ştiind că aveam o mulţime de motive să fiu împotriva ideii de a candida la Senat şi ştiind că avea şi el un contraargument de prezentat, la jumătatea anului 2002, am invitat 10–12 prieteni apropiaţi, la un brunch. Acasă la Valerie Jarrett, ca să le dăm vestea despre candidatură şi să aflăm părerile lor.

Valerie locuia într-un bloc nu departe de noi, în Hyde Park. Apartamentul ei era curat şi modern, cu pereţi albi, mobilă albă şi orhidee strălucitoare din loc în loc, pentru culoare. La vremea respectivă, era vicepreşedinte executiv la o companie imobiliară şi făcea parte din consiliul de administraţie al centrului medical de la Universitatea din Chicago. Ea îmi sprijinise eforturile la Public Allies când lucrasem acolo şi pusese umărul la strângerea de fonduri pentru diferitele campanii ale lui Barack, activându-şi ampla reţea de conexiuni pentru a impulsiona fiecare dintre acţiunile noastre. Din acest motiv şi datorită firii ei calde, înţelepte, Valerie ajunsese să ocupe un loc ciudat în viaţa noastră. Prietenia noastră era, în egală măsură, personală şi profesională. Iar ea era la fel de prietenă cu mine cum era şi cu Barack, ceea ce, din experienţa mea, se întâmplă rar într-un cuplu. Eu aveam detaşamentul meu de prietene din grupul mamelor, iar Barack petrecea puţinul timp de care dispunea pentru relaxare jucând baschet cu un grup de amici. Aveam prieteni buni care formau cupluri, copiii lor erau prieteni cu copiii noştri, familii cu care ne plăcea să ne petrecem vacanţele. Dar Valerie era altceva, o soră mai mare pentru fiecare dintre noi şi cineva care ne ajuta să facem un pas înapoi şi să ne evaluăm dilemele, când acestea apăreau. Ne cunoştea pe amândoi foarte bine, ne cunoştea scopurile foarte bine şi era protectoare cu amândoi.

Ea îmi spusese între patru ochi, înaintea acelei întâlniri, că nu era convinsă că Barack ar fi trebuit să candideze pentru Senat, aşa că am mers la brunch, în dimineaţa aceea, imaginându-mi că disputa era tranşată.

Dar mă înşelam.

Această cursă pentru Senat era o ocazie unică, le-a explicat Barack tuturor în ziua aceea. Simţea că are şanse reale. Deţinătorul mandatului, Peter Fitzgerald, era un republican conservator într-un stat în care democraţii erau din ce în ce mai puternici şi avea probleme cu păstrarea sprijinului în propriul partid. Era foarte probabil ca la alegerile primare să intre mai mulţi candidaţi, ceea ce însemna că Barack trebuia să dispună doar de majoritatea necesară pentru a câştiga nominalizarea democraţilor. Cât despre bani, el m-a asigurat că avea să se atingă de fondurile noastre de economii. Când l-am întrebat cum am fi acoperit cheltuielile dacă ar fi urmat să avem locuinţe şi la Washington, şi la Chicago, el a spus: „Ei bine, o să scriu

o altă carte şi o să fie o carte bună, una care să aducă bani”.

Asta m-a făcut să râd. Barack este singura persoană pe care o ştiu şi care are acest gen de convingere: să creadă că o carte putea rezolva orice problemă. Era ca băieţelul din *Jack şi vrejul de fasole,* îl tachinam eu, care a dat mijloacele de trai ale familiei lui pe un pumn de boabe magice, crezând, din toată inima, că ele îi vor aduce un câştig, chiar dacă nimeni altcineva nu credea asta.

Pe toate celelalte fronturi, logica lui Barack era descurajant de solidă. Mă uitam la chipul lui Valerie în timp ce el vorbea şi mi-am dat seama că o convingea cu o uşurinţă uimitoare, că avea un răspuns la orice întrebare de tipul „dar despre…?” pe care i-am fi pus-o. Ştiam că avea sens ce spunea el, în timp ce mă luptam cu impulsul de a calcula toate orele în plus pe care ar fi însemnat să le petreacă departe de noi, ca să nu mai vorbim de perspectiva mutării la Washington. Cu toate că ne certam de ani de zile din cauza poverii pe care cariera lui politică o reprezenta pentru familia noastră, îl iubeam pe Barack şi aveam încredere în el. El era deja un bărbat cu două familii, atenţia lui fiind împărţită între mine şi fete, de-o parte, şi cei circa 200.000 de alegători din South Side. Chiar ar fi fost cu adevărat o mare diferenţă dacă l-aş fi împărţi cu tot statul Illinois? Nu aveam de unde să ştiu, dar nu puteam nici să stau în calea aspiraţiilor lui, pentru că asta nu ar fi făcut decât să-l determine să ţintească şi mai sus.

Aşa că, în ziua aceea, am ajuns la o înţelegere. Valerie a acceptat să se ocupe de finanţarea campaniei pentru Senat a lui Barack. Câţiva prieteni au acceptat să contribuie cu timp şi bani. Eu m-am ţinut departe de toate planurile şi n-am avut de făcut decât un singur anunţ, cu voce tare, să audă toată lumea: dacă pierdea, avea să renunţe definitiv la politică şi să-şi caute un loc de muncă în alt domeniu. Dacă ziua alegerilor se termina prost, acesta avea să fie sfârşitul.

Adevărat şi real, avea să fie sfârşitul.

Însă, ceea ce a urmat pentru Barack a fost o serie de întorsături norocoase ale sorţii. Mai întâi, Peter Fitzgerald a decis să nu candideze pentru realegere, făcându-le loc contracandidaţilor şi nou-veniţilor precum soţul meu. Apoi, oarecum bizar, atât favoritul democraţilor în alegerile primare, cât şi cel care câştigase nominalizarea republicanilor s-au pomenit amestecaţi în scandaluri legate de fostele lor soţii. Cu doar câteva luni înainte de alegeri, Barack nici măcar nu avea un contracandidat republican.

Ca să fie sigur de reuşită, el a dus o campanie excelentă, demonstrând că învăţase enorm de mult din candidatura ratată la Congres. A învins şapte contracandidaţi în alegerile primare şi a strâns majoritatea voturilor pentru a câştiga nominalizarea. În călătoriile lui prin stat şi în interacţiunile cu potenţialii alegători, era acelaşi om pe care îl cunoşteam de acasă – amuzant şi fermecător, inteligent şi bine

pregătit.

Răspunsurile lui detaliate la întrebările primite în timpul reuniunilor de la primării şi în dezbaterile de campanie păreau doar să transmită ideea că locul lui era la tribuna Senatului. În orice caz, cu toate eforturile, drumul lui Barack către Senat părea pavat cu trifoi cu patru foi.

Şi toate acestea înainte ca John Kerry să-l invite să rostească discursul de deschidere la Convenţia Naţională din 2004 a Partidului Democrat, de la Boston. Kerry, pe atunci senator de Massachusetts, era angajat într-o luptă strânsă pentru preşedinţie cu George W. Bush.

În toată această poveste, soţul meu era un nimeni – un modest membru al unui legislativ statal, care nu stătuse niciodată în faţa unui public de 15.000 de oameni sau mai mulţi, cum avea să se întâmple la Boston. Nu folosise niciodată un prompter şi nici nu fusese vreodată în direct la TV, la o oră de vârf. Era un nou-venit, un negru în ceea ce era istoric o treabă a albilor, apărut nu se ştie de unde, cu un nume neobişnuit şi cu un trecut bizar, sperând să-i impresioneze pe democraţii de rând. Aşa cum aveau să recunoască mai târziu nume cu greutate din televiziune, alegerea lui Barack Obama să vorbească unei audienţe de milioane de telespectatori fusese un pariu riscant.

Şi, totuşi, în stilul lui ciudat şi complicat, părea predestinat exact acestui moment. Ştiam, pentru că văzusem de aproape că mintea îi funcţiona fără pauză. De-a lungul anilor, îl observasem absorbind cărţi, ziare şi idei şi înviorându-se brusc de câte ori vorbea cu cineva de la care putea să preia o frântură de experienţă nouă sau de cunoaştere. Depozita cu grijă orice informaţie. Ceea ce construia, îmi dau seama acum, era o viziune – şi nu una măruntă. Era tocmai acel lucru pentru care a fost nevoie să fac loc în viaţa noastră de cuplu, cu care a trebuit să coexist, chiar dacă fără tragere de inimă. Mă exaspera câteodată, dar era şi ceea ce nu aş fi putut vreodată să dezaprob la Barack. Muncise din greu pentru asta, în linişte şi meticulos, de când îl cunoşteam. Iar acum poate că dimensiunea publicului era, în sfârşit, pe potriva a ceea ce credea el că ar fi posibil. Se pregătise pentru acest moment. Tot ce trebuia să facă era să vorbească.

„Probabil a fost un discurs bun”, a devenit, de atunci, refrenul meu. Era o glumă între mine şi Barack, una pe care am repetat-o des şi cu ironie după acea noapte – 27 iulie 2004.

Am lăsat fetele acasă cu mama şi am luat avionul ca să fiu cu el la Boston pentru discurs, stând pe laterala sălii de la centrul de convenţii, în timp ce Barack a păşit în lumina puternică a reflectoarelor de scenă şi în văzul tuturor acelor milioane de oameni. Era puţin emoţionat şi la fel eram şi eu, dar eram amândoi hotărâţi să nu lăsăm să se vadă asta. Oricum, aşa funcţiona Barack. Cu cât era sub

presiune mai mare, cu atât părea să fie mai calm. Lucrase la discurs timp de câteva săptămâni, între voturile din Senatul din Illinois. Memorase frazele şi le repetase cu grijă, până la punctul în care nu mai avea nevoie, de fapt, de prompter, decât în eventualitatea că emoţiile i-ar fi jucat o festă şi i-ar fi golit mintea. Dar asta nu s-a întâmplat. Barack s-a uitat spre public şi în obiectivele camerelor de filmat, apoi, ca şi cum ar fi pornit un motor intern, a zâmbit şi a început să vorbească.

A vorbit 17 minute în seara aceea, explicând cine era şi de unde venea – despre bunicul lui care luptase ca parte din trupele generalului Patton, despre bunica lui care lucrase la o linie de asamblare în timpul războiului, despre tatăl lui care crescuse păscând caprele în Kenya, despre neverosimila iubire dintre părinţii lui şi despre credinţa lor în ceea ce putea face o educaţie bună pentru un fiu care nu se născuse bogat sau cu relaţii. Cu sinceritate şi cu iscusinţă, el s-a prezentat nu ca un outsider, ci mai degrabă ca un exemplu viu de vis american. El le-a reamintit celor din public că o ţară nu poate fi croită doar în roşu şi albastru, că ne unea o latură umană comună, că aveam obligaţia să ne îngrijim de întreaga societate. El a pledat pentru speranţă împotriva cinismului. A vorbit cu speranţă, a proiectat speranţă, aproape că a şi cântat despre speranţă.

Au fost 17 minute din iscusinţa şi uşurinţa lui Barack de a se folosi de cuvinte, 17 minute în care şi-a etalat optimismul profund şi strălucitor. Când a terminat, făcând o ultimă referire la John Kerry şi la partenerul lui de cursă electorală, John Edwards, publicul era în picioare şi striga, copleşindu-l cu ropote de aplauze. Am păşit şi eu pe scenă, în luminile strălucitoare, purtând pantofi cu toc înalt şi un costum alb, l-am felicitat şi l-am îmbrăţişat pe Barack, după care m-am întors ca să salut împreună cu el publicul entuziasmat.

Energia era electrizantă, zgomotul absolut asurzitor. Nu mai era un secret că Barack era un om bun cu o minte măreaţă şi cu o încredere de neclintit în democraţie. Eram mândră de el, chiar dacă nu eram deloc surprinsă. Acesta era bărbatul cu care mă măritasem. Am ştiut tot timpul care sunt calităţile lui. Privind în urmă, cred că atunci am început, în tăcere, să renunţ la ideea că mai era posibil să se întoarcă din drum, că avea să ne mai aparţină vreodată doar mie şi fetelor. Aproape că o auzeam în răpăitul aplauzelor. „Mai mult, mai mult, mai mult."

Reacţia presei la discursul lui Barack a fost hiperbolică. „Tocmai l-am văzut pe primul preşedinte de culoare", le-a spus Chris Matthews colegilor lui comentatori de la NBC. În ziua următoare, pe prima pagină din *Chicago Tribune,* titlul principal a fost simplu: „Fenomenul". Telefonul mobil al lui Barack a început să sune fără încetare. Televiziunile îl numeau „rock star" şi vorbeau despre un „succes peste

noapte", de parcă el nu ar fi petrecut ani de zile muncind pentru acele momente de pe scenă, de parcă discursul l-ar fi creat pe el, nu invers. Totuşi, discursul a fost începutul a ceva nou şi nu doar pentru el, ci şi pentru noi, întreaga familie. Am fost aruncaţi la un alt nivel de expunere şi în faţa unui şuvoi al aşteptărilor altor oameni.

Era ireal tot ce se întâmpla. Tot ce am putut să fac, realmente, a fost să glumesc despre asta.

„Probabil a fost un discurs bun", spuneam ridicând din umeri când oamenii îl opreau pe Barack pe stradă, ca să-i ceară un autograf sau să-i transmită că le plăcuse ce spusese. „Probabil a fost un discurs bun", am spus şi când am ieşit dintr-un restaurant din Chicago şi am văzut o mulţime de oameni adunată pe trotuar, în aşteptarea lui. Am spus acelaşi lucru când jurnaliştii au început să-i ceară lui Barack părerea despre subiecte de importanţă naţională, când consultanţii politici de primă mână au început să-i dea târcoale şi când, la nouă ani după publicare, până atunci obscura *Dreams from My Father* a fost reeditată în varianta broşată şi a aterizat pe lista bestsellerurilor citate de *New York Times*.

„Probabil a fost un discurs bun", am spus când o strălucitoare şi exuberantă Oprah Winfrey a apărut la noi acasă, ca să petreacă o zi întreagă intervievându-ne pentru revista ei.

Ce se întâmpla cu noi? Aproape că nu puteam să-mi dau seama. În noiembrie, Barack a fost ales în Senatul SUA, câştigând cu 70 la sută din voturi, cea mai consistentă majoritate din istoria statului Illinois şi la cea mai mare diferenţă din toată ţara, alegerile pentru Senat. A atras de partea lui majorităţi importante dintre negri, albi şi latino-americani; bărbaţi şi femei; bogaţi şi săraci; din mediul urban, din suburbii şi din mediul rural. La un moment dat, ne-am dus în Arizona, pentru o scurtă vacanţă, iar el a fost asaltat şi acolo de admiratori. Pentru mine, aceasta era măsura reală şi bizară a celebrităţii lui: acum îl recunoşteau şi albii.

Am luat ce-mi mai rămăsese din normalitate şi m-am învăluit în ea. Când eram acasă, totul era la fel. Când eram cu prietenii noştri şi cu familia, totul era la fel. Cu copiii, era întotdeauna la fel. Dar, în afară, lucrurile erau diferite. Barack zbura acum tot timpul la Washington şi înapoi. Avea un birou la Senat şi un apartament pe Capitol Hill, unul mic, cu un singur dormitor, într-o clădire dărăpănată, şi care era deja plin cu cărţi şi cu hârtii. Era vizuina lui departe de casă. De fiecare dată când mergeam cu fetele în vizită, nici măcar nu ne prefăceam că am vrea să stăm acolo şi rezervam o cameră de hotel pentru toţi patru.

La Chicago, eu mă ţineam de programul meu. Sala de sport, serviciu, acasă şi de la capăt. Vasele în maşina de spălat vase. Cursuri de înot, fotbal, balet. Ţineam pasul, aşa cum o făcusem întotdeauna.

Barack avea acum o viaţă la Washington, cu solemnităţile asociate condiţiei de senator, dar eu eram încă eu, trăindu-mi aceeaşi viaţă normală. Într-o zi, stăteam în maşina mea parcată la centrul comercial de pe Clybourn Avenue, mâncând pachetul luat de la Chipotle şi bucurându-mă de puţinul timp pe care îl aveam pentru mine după o goană prin Babygap, când secretara mea m-a sunat pe mobil, întrebându-mă dacă aş putea să preiau o convorbire. Era o femeie de la Washington – pe care n-o întâlnisem niciodată, soţia unui alt senator – care încercase deja de câteva ori să dea de mine.

„Sigur, fă-mi legătura", am spus.

Şi am auzit vocea acestei soţii de senator, plăcută şi caldă. „Bună", mi-a spus ea. „Mă bucur că în sfârşit pot să vorbesc cu tine!"

I-am spus că şi eu eram încântată să vorbesc cu ea.

„Te-am sunat doar ca să-ţi urez bun venit", mi-a spus, „şi să te anunţ că am vrea să te invităm să faci parte din ceva special."

Îmi telefonase ca să-mi ceară să mă alătur unei organizaţii private, un club care, din câte înţelegeam, era format mai ales din soţiile unor oameni importanţi de la Washington. Ele se întâlneau cu regularitate ca să ia prânzul şi să discute subiectele zilei. „Este un mod plăcut de a cunoaşte oameni şi ştiu că asta nu este întotdeauna uşor atunci când eşti nou în oraş", a adăugat ea.

În viaţa mea nu mi se mai ceruse niciodată să intru într-un club. Mi-am văzut prietenii din liceu mergând în excursii la schi cu grupurile lor Jack and Jill. La Princeton, o aşteptasem uneori pe Suzanne să vină acasă, băută şi veselă, de la petrecerile cluburilor ei. Jumătate dintre avocaţii de la Sidley păreau să facă parte din cluburi de golf. Vizitasem multe dintre aceste cluburi, de-a lungul timpului, când strângeam fonduri pentru Public Allies, când strângeam fonduri pentru campaniile lui Barack. Era bine ştiut că aceste cluburi erau, în general, pline de bani. Să faci parte din ele însemna mai mult decât simpla calitate de membru.

Propunerea ei era amabilă şi era rodul unor intenţii bune, dar nu am ezitat nicio clipă înainte să o refuz.

„Mulţumesc", i-am spus. „E drăguţ din partea voastră că v-aţi gândit la mine. Însă noi am hotărât ca eu să nu mă mut la Washington." I-am spus că aveam două fetiţe mici care mergeau la şcoală la Chicago, iar eu eram destul de ataşată de serviciul meu. I-am explicat că Barack se instalase la Washington şi că făcea naveta când putea. Nu am pomenit că eram atât de ataşaţi de Chicago, încât căutam să ne cumpărăm o casă nouă, datorită banilor care începuseră să vină din vânzările de după retipărirea cărţii lui şi că avea acum o ofertă generoasă pentru o a doua carte – recolta-surpriză a boabelor de fasole magice ale lui Barack.

Soţia senatorului a tăcut câteva clipe, încercând să depăşească

momentul delicat. Apoi, a reînceput să vorbească, pe un ton foarte blând. „Ştii, asta poate fi foarte greu pentru o căsnicie”, a spus. „Familiile se destramă.”

Am simţit atunci că mă judeca. Ea însăşi era în Washington de mulţi ani. Văzuse deja că lucrurile mergeau prost când soţia rămânea acasă. Încerca să-mi spună că alesesem o opţiune periculoasă, că exista un singur mod corect de a fi soţie de senator şi că eu alesesem greşit.

I-am mulţumit din nou, am închis telefonul şi am oftat. În primul rând că niciuna dintre alegeri nu fusese a mea. Eu nu alesesem nimic. Eram acum la fel ca soţia unui senator al SUA – doamna Obama, îmi spusese ea de-a lungul conversaţiei –, dar asta nu însemna că trebuia să las totul baltă ca să-l susţin pe el. Sincer, eu nu voiam să las baltă nimic.

Ştiam că erau şi alţi senatori ai căror soţii aleseseră să rămână în oraşele lor, în loc să se mute la Washington DC. Ştiam că Senatul, cu 14 la sută dintre membri femei, nu era chiar atât de patriarhal pe cât fusese odată. Totuşi, mi se părea o impertinenţă ca o femeie să-mi spună că greşeam pentru că voiam să-mi duc copiii la aceeaşi şcoală şi să-mi păstrez serviciul. La câteva săptămâni după alegeri, mersesem cu Barack la Washington pentru o sesiune de orientare de o zi oferită senatorilor nou aleşi şi soţiilor lor. Eram doar câţiva participanţi în anul acela şi, după o prezentare rapidă, politicienii s-au dus într-o încăpere, în timp ce soţiile au fost conduse în altă cameră. Venisem cu întrebări pregătite, ştiind că se aşteaptă de la politicieni şi de la familiile lor să respecte reguli etice stricte, care dictează totul, începând cu cei de la care au voie să primească daruri până la cum plătesc călătoriile spre şi de la Washington. Mă gândeam că poate aveam să discutăm cum să ne descurcăm în societate cu cei care fac lobby sau aspecte legale ale strângerii de fonduri pentru campania viitoare.

Ceea ce am primit, însă, a fost o disertaţie elaborată despre istoria şi arhitectura Capitoliului, vizionarea modelelor de veselă din porţelan produse special pentru Senat, urmate de un prânz politicos şi de discuţii lejere. Toată povestea a durat câteva ore bune. Poate că ar fi fost amuzant, dacă nu mi-aş fi luat liber de la serviciu şi nu aş fi lăsat copiii cu mama ca să pot fi acolo. Dacă urma să fiu o soţie de politician, voiam să iau lucrurile în serios. Nu îmi păsa de politică în sine, dar nici nu voiam să stric ceva.

Adevărul era că Washingtonul mă deruta, cu tradiţiile lui cuviincioase şi vanitatea lui sobră, cu dominaţia albilor şi a bărbaţilor, în care doamnele luau masa separat. În centrul confuziei mele era un fel de teamă, deoarece oricât alesesem eu să nu mă implic, vârtejul mă trăgea înăuntru. Eram doamna Obama de 12 ani, dar asta părea brusc să aibă o semnificaţie diferită. Cel puţin în anumite cercuri, eram

acum doamna Obama într-un fel care putea să pară minimalizant, o stăpână a casei definită de stăpânul ei. Eram soţia lui Barack Obama, starul rock al politicii, singurul negru din Senat – omul care vorbea despre speranţă şi toleranţă atât de răspicat şi cu atâta forţă, încât acum îşi formase un adevărat roi de aşteptări care îl urmăreau constant.

Soţul meu era senator, dar cumva oamenii păreau că vor să sară peste etapa asta. În schimb, toată lumea era dornică să afle dacă avea să candideze la preşedinţie în 2008. Nu aveai cum să eviţi întrebarea. O puneau toţi reporterii. Aproape fiecare persoană care îl aborda pe stradă îl întreba asta. Colegii mei de la spital îmi tăiau calea şi îmi aruncau şi ei întrebarea în treacăt, în încercarea de a afla ştirea mai devreme. Până şi Malia, care avea şase ani şi jumătate în ziua în care îmbrăcase o rochiţă roz de catifea şi stătuse lângă Barack când depusese jurământul pentru Senat în faţa lui Dick Cheney, voia să ştie. Spre deosebire de mulţi alţii, însă, eleva noastră de clasa întâi era suficient de înţeleaptă ca să-şi dea seama cât de prematur părea totul.

„Taţi, o să încerci să fii preşedinte?" a întrebat ea. „Nu crezi că ar trebui să fii mai întâi vicepreşedinte sau ceva de genul ăsta?"

În această privinţă, eram de partea Maliei. Pragmatică de-o viaţă, aş recomanda întotdeauna o abordare lentă, bifarea metodică a tuturor căsuţelor preliminare. Eram o susţinătoare înnăscută a aşteptării îndelungi şi judicioase. În această privinţă, mă simţeam mai bine ori de câte ori îl auzeam pe Barack replicându-le cu un fel de modestie celor care îl chestionau, respingând întrebările despre preşedinţie şi spunând că singurul lucru pe care intenţiona să îl facă era să îşi pună capul la contribuţie şi să muncească din greu în Senat. El le reamintea deseori oamenilor că era doar un membru modest al partidului de opoziţie, un jucător de mică importanţă. Şi, adăuga uneori, avea doi copii pe care trebuia să îi crească.

Însă, tobele începuseră deja să bată. Era greu să le faci să se oprească. Barack scria ceea ce avea să devină *The Audacity of Hope (Îndrăzneala speranţei)* – meditând la convingerile lui şi la viziunea pe care o avea pentru ţară, fixându-le în cuvinte pe foile lui galbene, la ore târzii din noapte. Îmi spunea că e cu adevărat mulţumit să poată rămâne acolo unde era, să-şi construiască influenţa în timp, aşteptându-şi rândul să ia cuvântul în dezbaterile din Senat, dar imediat după aceea a venit furtuna.

Uraganul Katrina a lovit coasta Statelor Unite în zona Golfului Mexic, în august 2005, trecând peste digurile din New Orleans, inundând regiunile joase şi izolând oamenii – cei mai mulţi dintre ei negri – pe acoperişurile caselor lor distruse. Urmările au fost cumplite. Presa a arătat spitale fără generatoare de rezervă, familii îngrijorate înghesuite în Superdome, angajaţi ai serviciilor de urgenţă

neputincioşi din cauza lipsei proviziilor. În final, au murit 1.800 de oameni şi mai bine de o jumătate de milion au fost strămutaţi, o tragedie exacerbată de absurditatea reacţiei guvernului federal. A fost o expunere dureroasă a diviziunilor structurale ale ţării noastre, în special a vulnerabilităţii dezechilibrat de mari a afro-americanilor şi a oamenilor săraci de orice rasă în faţa unor catastrofe.

Unde era acum speranţa?

Urmăream reportajele televizate despre Katrina cu un nod în stomac, ştiind că, dacă un dezastru ar fi lovit Chicago, mulţi dintre unchii şi mătuşile mele, dintre veri şi vecini ar fi avut o soartă asemănătoare. Reacţia lui Barack nu a fost nici ea mai puţin emoţională. La o săptămână după uragan, a zburat la Houston ca să i se alăture fostului preşedinte George W.H. Bush, împreună cu Bill şi Hillary Clinton, care era atunci colega lui în Senat, ca să petreacă un timp cu zecile de mii de evacuaţi din New Orleans ce căutaseră adăpost acolo, în Astrodome. Experienţa a aprins ceva în el, senzaţia sâcâitoare că încă nu făcea destul.

Acesta a fost gândul la care aveam să mă întorc după aproximativ un an, când tobele au devenit mai sonore, când presiunea asupra amândurora a devenit uriaşă. Ne vedeam de treburile noastre obişnuite, dar întrebarea dacă
Barack avea să candideze la preşedinţie era pretutindeni în jurul nostru. „Putea să o facă? Avea să o facă? Ar trebui să o facă?" În vara lui 2006, cei care răspundeau la sondaje de opinie cu întrebări deschise îl numărau printre posibilii candidaţi, deşi Hillary Clinton era favorită. Spre toamnă, însă, cota lui Barack a început să crească, în parte datorită publicării cărţii lui, *The Audacity of Hope,* şi a apariţiilor în presă prilejuite de turneul de lansare. Procentele lui în sondaje au devenit brusc egale sau chiar mai mari decât cele ale lui Al Gore şi John Kerry, doi nominalizaţi ai democraţilor – ca dovadă a potenţialului său. Ştiam că avusese discuţii private cu prieteni, consilieri şi potenţiali donatori, semnalându-le tuturor că lua în calcul această posibilitate. Exista, însă, o discuţie pe care o evitase – cu mine.

Ştia, desigur, ce simţeam. Discutasem despre asta tangenţial, pe marginea altor subiecte. Trăiam de atâta vreme cu aşteptările altor oameni, încât acestea erau nelipsite din aproape orice discuţie pe care o aveam. Potenţialul lui Barack stătea la masă cu familia noastră. Potenţialul lui Barack mergea cu fetele noastre la şcoală şi cu mine la serviciu. Era acolo chiar şi când nu îl voiam de faţă, adăugând o energie ciudată în orice făceam. Din punctul meu de vedere, soţul meu făcea deja destule. Dacă era să se gândească să candideze la preşedinţie, speram că avea să urmeze calea prudentă, să se pregătească pe îndelete, să-şi vadă de treburile din Senat şi să aştepte

până aveau să crească fetele – până în 2016, să zicem.

Încă de când l-am cunoscut, am avut permanent impresia că Barack avea privirea îndreptată spre un orizont îndepărtat, spre imaginea lui de lume ideală. Doar că, de data asta, aş fi vrut să fie mulţumit cu lumea aşa cum era. Nu înţelegeam cum putea să se uite la Sasha şi Malia, care aveau acum cinci şi opt ani, cu codiţele şi exuberanţa lor voioasă, şi să simtă altfel. Gândul că o făcea era dureros câteodată.

Ne dădeam într-un balansoar, în sus şi în jos, domnul şi stăpânul la un capăt, doamna, la celălalt. Locuiam acum într-o casă frumoasă, o clădire din cărămidă în stil georgian pe o stradă liniştită din Kenwood, cu o verandă largă şi cu copaci înalţi în curte – exact genul de casă la care Craig şi cu mine căscam gura în timpul plimbărilor de duminică, din Buick-ul tatei. Mă gândeam deseori la tata şi la tot ce investise în noi. Îmi doream cu disperare să mai fi fost în viaţă, ca să vadă cum ieşiseră lucrurile. Craig era foarte fericit acum, după ce făcuse în sfârşit o schimbare, renunţând la cariera de bancher de investiţii şi întorcându-se la prima lui iubire – baschetul. După câţiva ani ca asistent la Northwestern, era acum antrenor principal la Universitatea Brown, în Rhode Island, şi se recăsătorise cu Kelly McCrum, o femeie frumoasă şi cu picioarele pe pământ, decan responsabil cu admiterile de pe Coasta de Est. Cei doi copii ai lui crescuseră înalţi şi încrezători, exemple vii pentru ceea ce era capabilă să facă generaţia viitoare.

Eu eram soţie de senator, dar, dincolo de asta, şi mai important, aveam o carieră care era importantă pentru mine. În primăvară fusesem promovată vicepreşedinte al Centrului Medical al Universităţii din Chicago. Petrecusem ultimii câţiva ani conducând dezvoltarea unui program de colaborare pentru îngrijirea sănătăţii în South Side, care deja pusese în legătură mai mult de 15.000 de pacienţi care veniseră la serviciul de urgenţe cu medici care puteau să-i consulte cu regularitate, indiferent dacă puteau să plătească sau nu. Simţeam că munca mea era personală. Vedeam negri care veneau unul după altul la urgenţe, cu boli cronice multă vreme neglijate – pacienţi cu diabet ale căror probleme circulatorii nu fuseseră îngrijite şi acum trebuia să li se amputeze piciorul, de exemplu – şi nu puteam să nu mă gândesc la fiecare vizită la medic pe care ar fi trebuit să o facă inclusiv tatăl meu, la fiecare simptom al sclerozei multiple pe care îl minimalizase ca să nu agite spiritele, sau să fie nevoie să cheltuim bani, sau să fie nevoie de hârtii, sau ca să se scutească pe sine de senzaţia de a fi privit de sus de un medic alb bogat.

Îmi plăcea locul meu de muncă şi, chiar dacă nu era perfectă, îmi plăcea şi viaţa mea. Sasha se pregătea să înceapă şcoala primară, iar eu simţeam că eram la începutul unei noi etape, pe punctul de a putea să-mi reaprind ambiţiile şi să mă gândesc la un nou set de obiective. Ce ar fi făcut o campanie prezidenţială? Ar fi deturnat toate acestea.

Ştiam suficient de multe încât să înţeleg asta înainte să se întâmple. Barack şi cu mine trecuserăm deja prin cinci campanii în 11 ani şi fiecare dintre ele mă forţase să lupt puţin mai mult ca să-mi păstrez priorităţile. Fiecare lăsase o urmă în sufletul meu şi în căsnicia noastră. O candidatură la preşedinţie, mă temeam, chiar avea să dărâme totul. Barack avea să fie plecat mult mai mult decât fusese când lucra în Springfield sau la Washington – nu pentru jumătăţi de săptămâni, ci săptămâni întregi; nu pentru perioade de patru până la opt săptămâni cu pauze între ele, ci luni de-a rândul. Ce ar fi însemnat asta pentru familia noastră? Ce ar fi însemnat publicitatea pentru fiicele noastre?

Am făcut tot posibilul să ignor vârtejul din jurul lui Barack, chiar dacă nu exista niciun semn că acesta ar fi urmat să se domolească. Comentatorii reţelelor de televiziune discutau subiectul din toate perspectivele. David Brooks, editorialistul conservator de la *New York Times,* a publicat un fel de pledoarie axată pe ideea că „fă-o şi gata", cu titlul „Run, Barack, Run" („Candidează, Barack, candidează"). De-acum era recunoscut aproape oriunde mergea, dar eu încă mă mai bucuram de binefacerile anonimatului. Într-o zi din octombrie, când aşteptam la rând la un magazin, am văzut coperta revistei *Time* şi a trebuit să întorc capul: era un prim-plan al soţului meu, lângă titlul „De ce Barack Obama ar putea să fie viitorul preşedinte".

Ce speram eu era ca, la un moment dat, Barack însuşi să pună capăt speculaţiilor, declarându-se în afara cursei şi îndreptând atenţia presei în altă parte. Dar el nu a făcut asta. Nu avea să facă asta. El voia să candideze. El voia, iar eu nu.

Ori de câte ori un reporter întreba dacă avea să intre în cursa pentru preşedinţie, Barack ezita şi răspundea doar: „Încă mă mai gândesc. Este o decizie de familie." Un fel de mesaj codificat pentru „Doar dacă Michelle e de acord".

În nopţile în care Barack era la Washington, stăteam singură în pat, simţindu-mă de parcă aş fi fost eu împotriva lumii. Îl voiam pe Barack pentru familia noastră. Toţi ceilalţi păreau să-l vrea pentru ţară. Avea grupul lui de consilieri – David Axelrod şi Robert Gibbs, cei doi strategi de campanie care jucaseră rolul esenţial în alegerea lui în Senat; David Plouffe, un alt consultant de la firma lui Axelrod; şeful lui de cabinet, Pete Rouse; şi Valerie – care îl susţineau cu prudenţă. În egală măsură, toţi au spus foarte clar şi că într-o campanie la prezidenţiale nu se pot face lucruri pe jumătate şi că Barack şi cu mine trebuia să ne implicăm amândoi total. Pentru el, cerinţele aveau să fie inimaginabile. Fără să rateze absolut nimic din îndatoririle lui la Senat, trebuia să construiască şi să susţină o campanie la nivel naţional, să-şi dezvolte o platformă politică şi totodată să strângă sume uluitoare de bani. Misiunea mea nu ar fi fost doar să sprijin tacit

campania, ci să particip la ea. Se aştepta de la mine şi de la copiii mei să ieşim în public, să zâmbim aprobator şi să dăm mâna cu o mulţime de oameni. Totul avea să graviteze în jurul lui de-acum, mi-am dat seama, în sprijinul acestei cauze mai importante.

Până şi Craig, care mă protejase cu atâta grijă încă din ziua în care mă născusem, se lăsase furat de entuziasmul unei potenţiale candidaturi. Mi-a telefonat într-o seară special ca să pledeze pentru. „Ascultă, Miche", mi-a spus el, vorbind, aşa cum făcea adesea, în termenii jocului de baschet. „Ştiu că îţi faci griji pentru asta, dar dacă Barack are posibilitatea, trebuie să arunce la coş. Înţelegi asta, nu-i aşa?"

Depindea de mine. Totul depindea de mine. Îmi era teamă sau eram doar obosită?

La bine şi la rău, mă îndrăgostisem de un om cu o viziune, care era optimist fără să fie naiv, care nu se temea de luptă şi era stimulat de cât de complicată era lumea. Era ciudat de neintimidat, oricât de mult ar fi avut de muncit. Îl îngrozea gândul că trebuia să plece de lângă mine şi de lângă fete pentru perioade lungi de timp, dar îmi reamintea întruna şi cât de puternică era dragostea noastră. „Putem să facem asta, nu-i aşa?", mi-a spus el într-o noapte, ţinându-mă de mână, când stăteam în biroul lui de la etaj şi am început să discutăm serios despre asta. „Suntem puternici şi suntem inteligenţi, şi la fel sunt şi copiii noştri. O să fim foarte bine. Ne putem permite asta."

Ce voia să spună era că da, campania avea să fie costisitoare. Erau lucruri la care trebuia să renunţăm – timp, apropiere, intimitate. Era prea devreme ca să anticipăm de cât avea să fie nevoie, dar cu siguranţă era mult. Pentru mine, era ca şi cum am fi cheltuit bani fără să ştim cât avem în cont. Câtă flexibilitate aveam? Care era limita noastră? Şi ce avea să rămână la final? Incertitudinea însăşi părea o ameninţare, ceva ce putea să ne doboare. La urma urmei, fusesem crescută într-o familie prevăzătoare – care făcea acasă exerciţii în caz de incendiu şi apărea la orice întâlnire mai devreme decât era stabilit. Crescută într-un mediu muncitoresc şi cu un părinte cu dizabilităţi, învăţasem că planificarea şi vigilenţa erau foarte importante. Puteau însemna diferenţa între stabilitate şi sărăcie. Marjele erau întotdeauna foarte mici. O singură chenzină lipsă te putea lăsa fără curent electric; o temă pentru acasă nefăcută putea însemna să rămâi în urmă şi ratarea şansei la facultate.

După ce am pierdut un coleg din clasa a cincea într-un incendiu, după ce am văzut-o pe Suzanne murind înainte să aibă şansa de a fi cu adevărat adult, am învăţat că viaţa putea fi brutală şi haotică, că munca susţinută nu era întotdeauna garanţia unor rezultate pozitive. Această senzaţie avea să devină şi mai puternică în viitor, dar chiar şi acum, stând în casa noastră din cărămidă, pe strada noastră liniştită,

voiam să protejez ceea ce aveam – să am grijă de fetiţele noastre şi să uit de restul, măcar până aveau să mai crească ele puţin.

Exista, însă, şi un revers al medaliei, iar Barack şi cu mine ştiam foarte bine asta. Urmărisem dezastrul lăsat în urmă de Katrina de pe treapta noastră privilegiată. Văzusem părinţi care îşi ridicau copiii deasupra apelor revărsate şi familii care încercau să reziste în degradarea dezumanizantă din Superdome. Locurile în care muncisem – de la primărie la Public Allies şi la universitate – mă ajutaseră să văd cât de dificil putea fi pentru unii oameni să aibă parte de lucruri ca îngrijirea de bază a sănătăţii şi locuinţa. Văzusem linia subţire care separă succesul de eşec. La rândul lui, Barack petrecuse multă vreme stând de vorbă cu muncitori concediaţi, veterani din armată încă tineri care încercau să se descurce cu dizabilităţi pe viaţă, mame care se săturaseră să-şi trimită copiii la şcoli care funcţionau prost. Cu alte cuvinte, ne dădeam seama cât de norocoşi eram şi amândoi simţeam că aveam obligaţia să nu ne mulţumim cu atât.

Conştientă că nu aveam altă opţiune decât să iau în considerare această posibilitate, am deschis, până la urmă, uşa şi am făcut loc acestui posibil viitor. Barack şi cu mine am discutat nu o dată, ci de foarte multe ori, până la vizita pe care i-am făcut-o de Crăciun lui Toot, în Hawaii, şi în timpul acesteia. Unele discuţii au fost cu nervi şi cu lacrimi, altele sincere şi pozitive. A fost continuarea unui dialog pe care îl aveam deja de 17 ani. „Cine eram noi? Ce era important pentru noi? Ce puteam face?”

Până la urmă, am fost de acord, pentru că eram convinsă că Barack putea fi un preşedinte bun. Avea o siguranţă de sine pe care puţini oameni o au. Avea inteligenţa şi disciplina pe care această funcţie le cere, temperamentul să îndure orice dificultăţi şi empatia necesară pentru a rămâne conectat la nevoile ţării. A contat şi faptul că era înconjurat de oameni buni şi inteligenţi, gata să-l ajute. Cine eram eu să-l opresc? Cum puteam să pun nevoile mele, şi chiar pe cele ale fiicelor noastre, mai presus de posibilitatea ca Barack să fie acel preşedinte care să schimbe în bine vieţile a milioane de oameni?

Am spus da pentru că îl iubeam şi pentru că aveam încredere în ceea ce putea să facă.

Am spus da, chiar dacă îmi încolţise deja în minte un gând dureros, unul pe care nu eram pregătită să îl împărtăşesc; îl susţineam în campanie, dar, în acelaşi timp, eram convinsă că nu avea să reuşească până la capăt. Vorbea atât de mult şi atât de pasionat despre anularea diviziunilor din ţara noastră, apelând la un set de idealuri mai înalte, pe care le credea înnăscute în cei mai mulţi dintre oameni. Dar eu văzusem suficient din aceste diviziuni cât să-mi temperez speranţele. În ultimă instanţă, Barack nu era decât un negru în America. Nu credeam cu adevărat că putea să câştige.

CAPITOLUL 16

Aproape din clipa în care am fost amândoi de acord că ar fi fost bine să candideze, Barack a devenit un fel de umbră umană, o versiune pixelată a bărbatului pe care îl cunoşteam – un om care brusc trebuia să fie peste tot în acelaşi timp, mânat de forţa unui efort mai amplu şi îndatorat acestuia. Era mai puţin de un an până când aveau să înceapă alegerile primare, în Iowa. Barack trebuia să-şi angajeze rapid echipa, să curteze genul de sponsori care puteau să scrie cecuri consistente şi să găsească un mod de a-şi prezenta candidatura cât mai răsunător cu putinţă. Scopul era să ajungă pe radarul oamenilor şi să rămână acolo. Campaniile puteau fi câştigate sau pierdute încă de la primele mutări.

Întreaga operaţiune urma să fie supervizată de cei doi David – Axelrod şi Plouffe, ambii implicaţi trup şi suflet. Axe, cum îi spunea toată lumea, avea o voce blândă, maniere curtenitoare şi mustaţa ca o perie care se întindea deasupra buzei de sus. Lucrase ca reporter la *Chicago Tribune* înainte să intre în consultanţă politică şi avea să se ocupe de transmiterea mesajelor şi de relaţia cu presa pentru Barack. Plouffe, care la 39 de ani avea un zâmbet copilăresc şi o mare pasiune pentru strategie, avea să conducă toată campania. Echipa creştea rapid, cu oameni experimentaţi recrutaţi să se ocupe de finanţe şi de planificarea din timp a evenimentelor.

Cineva a avut înţelepciunea să sugereze că Barack ar putea să-şi anunţe oficial candidatura la Springfield. Toţi au fost de acord că ar fi fost un context potrivit, evocând America clasei de mijloc, pentru ceea ce speram că avea să fie un tip diferit de campanie – una dusă de jos în sus, de oameni noi în procesul politic. Aceasta era piatra de temelie a speranţei lui Barack. Anii petrecuţi ca organizator pentru comunitate îi arătaseră cât de mulţi oameni simţeau că sunt neauziţi şi lipsiţi de drepturi în democraţia noastră. Project VOTE! îl ajutase să vadă ce se putea obţine dacă acestor oameni li se dădea forţa de a participa. Candidatura lui la preşedinţie avea să fie un test la scară şi mai mare în slujba acestei idei. Avea să funcţioneze mesajul lui şi la o scară mai mare? Aveau să vină suficienţi oameni să dea o mână de ajutor? Barack ştia că era un candidat neobişnuit. Voia să ducă o campanie neobişnuită.

Planul era ca Barack să facă anunţul pe treptele vechiului Capitoliu, un reper istoric care evident avea să fie mult mai atrăgător din punct de vedere vizual decât orice sală de conferinţe. Dar îl punea totodată în aer liber, în mijlocul statului Illinois, în mijlocul lui februarie, când temperatura aerului este deseori sub limita îngheţului. Decizia mi s-a părut bine intenţionată, dar destul de lipsită de pragmatism şi nu mi-a

sporit deloc încrederea în echipa de campanie care de-acum ne conducea mai mult sau mai puţin vieţile. Nu mă încânta ideea că fetele şi cu mine ar fi trebuit să zâmbim încercând să facem faţă viscolului, în timp ce Barack ar fi încercat să pară că a căpătat noi puteri, nu că a amorţit de frig. M-am gândit la toţi oamenii care ar fi hotărât mai degrabă să rămână acasă într-o astfel de zi, decât să stea cu orele în ger. Eram de-a locului: ştiam că vremea putea să strice orice. Ştiam şi că Barack nu îşi putea permite un eşec timpuriu.

Cu o lună mai devreme, Hillary Clinton îşi anunţase candidatura, debordând de încredere. John Edwards, fostul partener de cursă al lui Kerry, din Carolina de Nord, îşi lansase şi el campania cu o lună înainte, vorbind în faţa unei case din New Orleans distrusă de uraganul Katrina. În total, nouă democraţi aveau să păşească în ring. Terenul avea să fie aglomerat şi competiţia acerbă.

Echipa lui Barack risca mult cu anunţul în aer liber, dar nu era rolul meu să critic. Am insistat ca echipa de pe teren să echipeze tribuna lui Barack cu un radiator, ca să nu apară prea crispat în reportajele reţelelor naţionale de ştiri. În afară de asta, mi-am ţinut gura. Deja nu mai aveam aproape deloc niciun control. Se puneau la cale mitinguri, se definitivau strategii, se adunau voluntari. Campania era în plină desfăşurare şi nu exista nicio modalitate de a sta departe de asta.

În ceea ce a fost probabil un act subconştient de conservare, concentrarea mea s-a îndreptat spre ceva ce puteam controla, respectiv să cumpăr nişte căciuli acceptabile pentru Malia şi Sasha, pentru momentul anunţului. Le luasem paltoane noi, dar îmi adusesem aminte de căciuli când era aproape prea târziu.

Cum ziua anunţului se apropia, am început să fac, după serviciu, expediţii chinuitoare prin magazinele de la Water Tower Place, răscolind prin stocurile deja subţiate de îmbrăcăminte de iarnă şi urmărind zadarnic rafturile cu lichidări de stoc. Nu a trecut mult până când a început să mă preocupe mai puţin să le fac pe Malia şi Sasha să arate ca fiicele unui viitor preşedinte, cât să mă asigur că arată de parcă ar avea totuşi o mamă. În cele din urmă, în ceea ce cred că a fost a treia ieşire în oraş, am găsit ceva – două căciuli tricotate, albă pentru Malia şi roz pentru Sasha, ambele mărimea mică pentru femei. Cea a Maliei s-a potrivit perfect, dar a Sashei era prea mare, acoperindu-i feţişoara ei de copil de cinci ani. Nu erau ultima modă, dar arătau drăguţ şi, cel mai important, le ţineau fetelor de cald indiferent ce avea să ne pregătească iarna din Illinois. Era o victorie mică, dar o victorie, totuşi, şi era a mea.

Ziua anunţului – 10 februarie 2007 – a început până la urmă cu o dimineaţă strălucitoare, fără urmă de nor, genul de sâmbătă sclipitoare din toiul iernii care arată mult mai bine decât se simte, de

fapt. Temperatura era în jur de -10°C
şi adia un vânt uşor. Familia noastră venise în Springfield cu o zi înainte şi stăteam într-un apartament cu trei camere la un hotel din centru, unde echipa de campanie rezervase un etaj întreg pentru cei 20–30 de membri de familie şi prieteni care veniseră cu noi de la Chicago.

Deja începeam să simţim presiunile unei campanii naţionale. Anunţul lui Barack fusese programat foarte nepotrivit în aceeaşi zi cu State of the Black Union, un forum organizat în fiecare an de vedeta de televiziune Tavis Smiley, care evident s-a înfuriat din această cauză. El a transmis echipei de campanie mesajul său vehement de nemulţumire, sugerând că alegerea zilei pentru anunţul oficial arăta lipsă de respect faţă de comunitatea afro-americană şi avea să sfârşească prin a dăuna candidaturii lui Barack. Am fost surprinsă să văd că primele gloanţe trase în direcţia noastră au venit tocmai dinspre comunitatea de culoare. Descopeream că orgoliile şi priorităţile altor oameni aveau să ne stea deseori în cale. Apoi, cu doar câteva zile înainte de anunţ, *Rolling Stone* a publicat un articol despre Barack care relata şi despre o vizită a reporterului la Trinity Church, în Chicago. Făceam încă parte din parohia respectivă, deşi vizitele noastre la biserică se răriseră semnificativ după naşterea fetelor. Articolul cita dintr-o predică furioasă şi plină de patimă rostită cu mulţi ani în urmă de reverendul Jeremiah Wright, care susţinea, privitor la tratamentul negrilor din ţara noastră, că americanilor le păsa mai mult de păstrarea supremaţiei albilor decât de Dumnezeu.

Dacă articolul în sine era, în general, pozitiv, titlul din revistă era „Rădăcinile radicale ale lui Barack Obama", ceea ce ştiam că avea să devină rapid muniţie pentru presa conservatoare. Se prefigura un dezastru, pentru că era chiar înainte de lansarea campaniei şi, în special, pentru că reverendul Wright trebuia să spună o rugăciune înainte de discursul lui Barack. Barack a fost nevoit să dea un telefon şi să treacă prin situaţia neplăcută de a-l ruga pe pastor să se retragă din lumina reflectoarelor şi să ne dea, în schimb, binecuvântarea lui în culise. Reverendul Wright s-a simţit jignit, a spus Barack, dar a părut totodată să înţeleagă care era miza, aşa că ne-a transmis sprijinul lui, fără să facă prea mult caz de propria dezamăgire.

În dimineaţa aceea, mi-am dat seama brusc că ajunsesem în punctul din care nu mai exista cale de întoarcere. Efectiv ne puneam acum familia la dispoziţia poporului american. Ziua aceea trebuia să fie o uriaşă petrecere de lansare pentru campanie, o petrecere pentru care toţi se pregătiseră săptămâni întregi. Şi, ca orice gazdă paranoică, nu puteam să scap de teama că s-ar putea să nu vină nimeni. Spre deosebire de Barack, eu puteam să am îndoieli. Încă nu scăpasem de grijile pe care le aveam din copilărie. Dar dacă nu eram suficient de

buni? Poate că tot ce ni se spusese fusese o exagerare. Poate că Barack nu era atât de popular pe cât credeau oamenii lui. Poate nu era încă vremea lui. Am încercat să las toate îndoielile deoparte când am intrat pe o uşă laterală în zona scenei din vechiul Capitoliu, încă în imposibilitatea să văd ce se întâmpla în faţă. Ca să pot avea o scurtă întrevedere cu cei din echipă, le-am încredinţat pe Sasha şi Malia mamei şi lui Kaye Wilson – „Mama Kaye" –, o fostă îndrumătoare a lui Barack care, în ultimii ani, devenise un fel de a doua bunică pentru fetele noastre.

Mulţimea se adunase, mi s-a spus. Oamenii începuseră să vină înainte să se lumineze de ziuă. Planul era ca Barack să intre primul, iar după câteva clipe să-l urmez şi eu, împreună cu fetele, pe o platformă. Trebuia să urcăm câteva trepte, apoi să ne întoarcem să salutăm mulţimea. Le spusesem deja foarte clar că noi nu aveam să rămânem pe scenă în cele 20 de minute ale discursului. Era prea mult să le ceri unor copii mici să stea cuminţi atâta timp şi să se prefacă interesaţi. Nu i-ar fi fost de niciun folos lui Barack dacă fetele arătau plictisite, dacă vreuna din ele strănuta ori începea să se foiască. Acelaşi lucru era valabil şi pentru mine. Ştiam stereotipul pe care trebuia să-l încarnez, soţia păpuşică impecabilă, cu zâmbetul bine rujat şi privindu-şi soţul cu ochi strălucitori, de parcă i-ar sorbi fiecare cuvânt. Eu nu eram aşa şi nici nu aveam să fiu vreodată. Puteam să-mi arăt susţinerea, dar nu puteam fi un robot. Să pretind orice altceva nu ar fi fost de folos nimănui.

După informare şi rugăciunea cu reverendul Wright, Barack a ieşit să salute publicul, apariţia lui fiind primită cu un vuiet pe care l-am putut auzi şi înăuntru. M-am întors să le caut pe Sasha şi Malia, simţind deja cum mă cuprind emoţiile. „Sunteţi gata, fetelor?" am întrebat eu.

„Mami, mi-e cald", a spus Sasha, scoţându-şi căciula roz.

„Draga mea, trebuie să laşi căciula pe cap. Afară e ger." Am înhăţat căciula şi i-am potrivit-o la loc.

„Dar nu suntem afară, suntem înăuntru", a insistat ea.

Asta era Sasha, micuţa noastră cu faţa rotundă şi care spunea mereu adevărul. Nu puteai să te pui cu logica ei. Apoi, i-am aruncat o privire cuiva din echipă, care era aproape de mine, o tânără care în mod sigur nu avea copii. Încercam să-i transmit că: „Dacă nu începem acum, n-o să ne mai putem baza pe micuţele astea două".

Şi, din fericire, tânăra mi-a răspuns dând aprobator din cap şi conducându-ne spre uşă. Era timpul să intrăm.

Fusesem până atunci la un număr destul de mare de evenimente politice de-ale lui Barack şi îl văzusem de multe ori interacţionând cu grupuri mari de alegători. Fusesem la lansări de campanie, la strângeri de fonduri şi la petreceri din noaptea alegerilor. Văzusem săli pline cu

vechi prieteni şi susţinători cu vechime. Dar Springfield a fost cu totul altceva.

Emoţiile m-au copleşit în clipa în care am păşit pe scenă. Eram concentrată complet pe Sasha, să mă asigur că zâmbeşte şi nu se împiedică în cizmele groase. „Nu privi în jos, scumpo", i-am spus, ţinând-o de mână. „Zâmbeşte!" Malia era deja înaintea noastră, cu bărbia ridicată şi zâmbetul ei generos la vedere când a ajuns lângă tatăl ei şi a salutat, făcându-le cu mâna celor din public. Abia când am urcat treptele am reuşit, în cele din urmă, să văd mulţimea sau, în orice caz, am încercat. În faţa noastră era o înghesuială de nedescris. Peste 15.000 de oameni, după cum s-a constatat, veniseră în ziua aceea. Erau întinşi într-o panoramă de trei sute de grade, răspândindu-se dinspre Capitoliu şi învăluindu-ne cu entuziasmul lor.

Nu am fost niciodată genul care să aleagă să-şi petreacă sâmbăta la un miting politic. Nu mi s-a părut niciodată atrăgătoare ideea de a sta pe un teren de sport sau într-o sală de liceu pentru a asculta promisiuni grandioase şi platitudini plicticoase. De ce, mă întrebam, veniseră aici toţi oamenii aceştia? De ce şi-ar pune cineva o pereche de şosete în plus pentru a sta cu orele în frig? Îmi puteam imagina că oamenii se adună ca să asculte vreo formaţie căreia îi ştiu toate cântecele sau îndură un Super Bowl pe zăpadă pentru o echipă cu care ţin din copilărie. Dar politica? Era cu totul altceva decât cunoscusem până atunci.

Am început să îmi dau seama că noi eram formaţia. Noi eram echipa care urma să intre pe teren. Mai puternic decât orice altceva a fost o senzaţie bruscă de responsabilitate. Datoram ceva fiecăruia dintre aceşti oameni. Le cerusem să aibă încredere în noi, iar acum trebuia să ne îndeplinim promisiunea, să purtăm acel entuziasm vreme de 20 de luni şi prin 50 de state, direct până la Casa Albă. Nu crezusem că ar fi fost posibil, dar poate acum credeam. Aceasta era esenţa democraţiei, chemare şi răspuns, un contract încheiat cu fiecare. Tu vii pentru noi, iar noi vom veni pentru tine. Aveam acum 15.000 de motive în plus să-mi doresc ca Barack să câştige.

Eram pe deplin implicată acum. Întreaga noastră familie era implicată, chiar dacă părea puţin cam înfricoşător. Nu puteam să-mi imaginez ce ne aştepta de acum înainte. Dar eram acolo – acolo, afară –, stând toţi patru în faţa mulţimii şi a camerelor de filmat, dezgoliţi, parcă, dacă n-am fi avut pe noi paltoanele şi o căciulă roz puţin cam mare pe un cap micuţ.

Hillary Clinton era un adversar serios şi redutabil.

Sondaj după sondaj arăta un avans considerabil printre democraţii ce aveau să voteze la alegerile primare, cu Barack la 10 sau 20 de procente în urmă şi Edwards la alte câteva procente în urma lui

Barack. Alegătorii democraţi îi cunoşteau bine pe soţii Clinton şi îşi doreau cu ardoare o victorie. Mult mai puţini erau cei care puteau măcar să pronunţe numele soţului meu. Cu toţii – Barack şi cu mine, dar şi echipa de campanie – am înţeles cu mult înaintea anunţului că, indiferent de talentele lui politice, un negru care se numea Barack Hussein Obama avea şanse foarte mici.

Ne confruntam cu un obstacol şi în interiorul comunităţii de culoare. La fel cum am simţit şi eu la început faţă de candidatura lui Barack, foarte mulţi negri nu puteau să creadă că soţul meu avea o şansă reală să câştige. Şi mai mulţi erau cei care nu puteau să creadă că un negru putea să câştige în zone tradiţional ale albilor, ceea ce însemna că mergeau de multe ori pe pariul mai sigur, pe următoarea variantă favorabilă. Pentru Barack, una dintre provocări era să-i atragă pe alegătorii negri de multă vreme susţinători ai lui Bill Clinton, care era neobişnuit de apropiat de comunitatea afro-americană şi îşi formase multe legături cu aceasta. Alegătorii mai trebuiau să înţeleagă că Barack îşi construise deja relaţii bune în diverse circumscripţii din tot statul Illinois, inclusiv în zona rurală, cu fermierii albi, din sudul statului. El dovedise deja că poate ajunge la toate categoriile de populaţie, dar mulţi mai aveau de înţeles asta despre el şi despre această ţară.

Barack avea să fie supus unei examinări excepţional de minuţioase, permanent sub lupă. Ştiam că, fiind un candidat negru, nu-şi putea permite niciun pas greşit. Trebuia să facem totul de două ori mai bine. Pentru Barack şi pentru orice candidat care nu se numea Clinton, singura speranţă de a câştiga nominalizarea era să strângă foarte mulţi bani şi să înceapă să-i cheltuiască repede, în ideea că o performanţă deosebită în primele faze ale alegerilor primare avea să dea campaniei suficient imbold cât să treacă mai departe de maşinăria Clinton.

Speranţele noastre se agăţau de Iowa. Trebuia să câştigăm acolo sau să ne retragem. Predominant rural şi cu peste 90 la sută din populaţie albă, nu era statul de la care te-ai fi aşteptat să servească drept barometru al naţiunii şi poate nu era nici locul cel mai potrivit pentru ca un tip negru din Chicago să încerce să se impună, dar asta era realitatea. Iowa era primul stat care intra în alegerile primare pentru preşedinţie şi aşa era din 1972. Membrii ambelor partide îşi exprimau opţiunile în întruniri la nivel de secţie de votare – numite *caucus* –, în toiul iernii, şi întreaga naţiune era atentă la ei. Dacă te făceai remarcat în Des Moines şi Dubuque, candidatura ta devenea automat importantă în Orlando şi în Los Angeles. Ştiam şi că, dacă ne prezentam bine în Iowa, aceasta avea să transmită alegătorilor de culoare din toată ţara că era în regulă să înceapă să creadă. Faptul că Barack era senator în învecinatul Illinois, ceea ce făcea să fie mai cunoscut şi familiarizat cu problemele mai mari ale regiunii, l-a

convins pe David Plouffe că aveam măcar un mic avantaj în Iowa – unul pe care încercam acum să îl capitalizăm.

Asta însemna că eu urma să merg în Iowa aproape săptămânal, luând avionul dimineaţa devreme de pe O'Hare şi făcând trei sau patru opriri de campanie pe zi. I-am spus lui Plouffe de la început că participam cu mare bucurie la campanie, dar înţelegerea era să mă aducă înapoi la Chicago la timp ca să-mi culc fetele, seara. Mama mea a fost de acord să-şi reducă programul la serviciu ca să poată sta mai mult cu copiii cât timp eu eram plecată. Barack avea să petreacă şi el multă vreme în Iowa, cu toate că rareori ne prezentam acolo – şi oriunde altundeva – împreună. Eu eram acum ceea ce se numeşte un surogat de candidat, un înlocuitor care se putea întâlni cu alegătorii la un centru comunitar din Iowa City, în timp ce el făcea campanie în Cedar Falls sau strângea fonduri la New York. Doar când era ceva foarte important se hotărau organizatorii de campanie să ne aducă pe amândoi în aceeaşi sală.

Barack călătorea acum înconjurat de un roi de ajutoare neobosite, iar eu primisem, de asemenea, fonduri să angajez două persoane care să mă ajute, ceea ce, întrucât aveam de gând să iau parte la campanie doar două sau trei zile pe săptămână, mi se părea arhisuficient. Habar nu aveam ce fel de sprijin îmi trebuia. Melissa Winter, care a fost prima mea angajată şi, mai târziu, avea să devină şefa mea de cabinet, îmi fusese recomandată de cel care îi făcea programările lui Barack. Lucrase la biroul senatorului Joe Lieberman în Capitol Hill şi participase la campania din 2002 a acestuia pentru postul de vicepreşedinte. Am intervievat-o pe Melissa – o blondă cu ochelari şi trecută bine de 30 de ani – în camera noastră de zi de la Chicago şi am fost impresionată de mintea ei ageră şi de pasiunea aproape obsesivă pentru detalii, care ştiam cât avea să fie de importantă pentru încercarea mea de a include campania electorală în programul deja aglomerat de la spital. Era precisă, foarte eficientă şi se mişca repede. De asemenea, se învârtea în lumea politică de suficient timp cât să nu fie luată prin surprindere de intensitatea şi de ritmul acesteia. Cu doar câţiva ani mai tânără decât mine, o simţeam mai degrabă ca pe un camarad şi ca pe un aliat, spre deosebire de alţi membri ai echipei de campanie mult mai tineri pe care îi întâlnisem. Melissa avea să devină omul căruia să-i pot încredinţa – şi încă mai pot asta şi în ziua de azi – practic orice aspect al vieţii mele.

Katie McCormick Lelyveld a completat micul nostru trio venind în echipă ca director de comunicare. Nu împlinise încă 30 de ani, dar lucrase deja într-o campanie prezidenţială şi, de asemenea, pentru Hillary Clinton când fusese primă doamnă, ceea ce făcea ca experienţa ei să fie de două ori relevantă. Minionă, îndrăzneaţă şi întotdeauna îmbrăcată perfect, Katie avea să se ocupe de îndrumarea reporterilor

şi a echipelor de televiziune, asigurându-se că evenimentele noastre erau bine acoperite şi, totodată – mulţumită servietei de piele în care avea întotdeauna soluţie de scos pete, pastile mentolate, o trusă de cusut şi ciorapi de mătase de rezervă –, că apariţia mea era impecabilă, cu toată goana între avioane şi evenimente.

De-a lungul anilor, văzusem la televizor candidaţi la preşedinţie în acţiune în Iowa, care întrerupeau cu stângăcie oameni luaţi prin surprindere în timp ce îşi beau cafeaua sau luau masa, pozând prosteşte în faţa unei vaci în mărime naturală sculptată din unt sau mâncând ceva prăjit pe băţ, la vreun târg local. Însă nu mai ştiam ce conta cu adevărat pentru alegători şi ce era doar un exerciţiu de grandomanie.

Consilierii lui Barack încercaseră să demistifice Iowa pentru mine, explicându-mi că misiunea mea era, în primul rând, să-mi petrec timpul cu democraţi din toate colţurile statului, să mă adresez grupurilor mici, să-i încurajez pe voluntari şi să încerc să-i câştig de partea noastră pe liderii comunităţilor. Alegătorii din Iowa, mi-au spus ei, îşi luau în serios rolul de dătători de ton în politică. Se documentau despre candidaţi şi puneau întrebări politice serioase. Obişnuiţi să fie curtaţi şi să li se dea atenţie luni de zile, era puţin probabil să poată fi câştigaţi cu un surâs şi cu o strângere de mână. Mi s-a spus că unii aşteptau cu lunile să stea de vorbă faţă în faţă cu fiecare candidat, înainte să se decidă în favoarea unuia. Ce nu mi s-a spus a fost care ar fi trebuit să fie mesajul meu în Iowa. Nu mi s-a dat niciun text, nici măcar nişte indicii sau nişte sfaturi. Mi-am imaginat că aveam să mă descurc singură.

Primul meu eveniment solo de campanie a avut loc la începutul lunii aprilie, într-o locuinţă modestă din Des Moines. Câteva zeci de oameni se înghesuiseră în camera de zi, aşezaţi pe canapele şi pe scaune pliante aduse special pentru ocazie, în timp ce alţii stăteau cu picioarele încrucişate pe podea. Când mi-am aruncat privirea prin încăpere, pregătindu-mă să vorbesc, am observat ceva ce poate n-ar fi trebuit să mă surprindă.

Pe mesele din capăt erau întinse nişte mileuri albe, croşetate, cum avea acasă bunica Shields. Am văzut bibelouri de porţelan care arătau ca acelea pe care le avea Robbie pe raft, la parterul casei în care am locuit pe Euclid Avenue. Un bărbat din primul rând îmi zâmbea călduros. Eram în Iowa, dar aveam senzaţia distinctă că eram acasă. Oamenii din Iowa, mi-am dat seama, erau asemenea celor din familiile Shields şi Robinson. Nici ei nu tolerau prostia. Nici ei nu aveau încredere în oamenii care îşi dădeau aere. Puteau mirosi falsitatea de la un kilometru distanţă.

Treaba mea, mi-am dat seama, era să fiu eu însămi, să vorbesc

sincer. Şi asta am făcut.

„Daţi-mi voie să vă spun ceva despre mine. Sunt Michelle Obama, crescută în zona de sud din Chicago, într-un apartament micuţ de la etajul unei case cu două niveluri care semăna foarte mult cu acesta. Tata a fost muncitor la staţia de pompare a apei din oraş. Mama a stat acasă ca să ne crească, pe mine şi pe fratele meu."

Le-am vorbit despre tot – despre fratele meu şi despre valorile în care am fost crescuţi, despre avocatul acesta nemaipomenit pe care l-am cunoscut la serviciu, bărbatul care m-a cucerit cu hotărârea lui şi cu viziunea lui despre lume, bărbatul care îşi lăsase şosetele înşirate prin casă în dimineaţa aceea şi care uneori sforăia. Le-am spus că îmi păstrasem postul la spital şi că mama urma să ia fetiţele de la şcoală în ziua respectivă. Am încercat să-mi pun tot sufletul în ceea ce le-am povestit – pasiunea, umorul, dar şi scepticismul.

Nu mi-am ascuns sentimentele despre politică. Lumea politică nu era un loc pentru oamenii buni, le-am spus, explicând ce luptă se dăduse în mine de fiecare dată când Barack trebuia să candideze, îngrijorată de ce s-ar întâmpla cu familia noastră prin ieşirea la luminile rampei. Dar stăteam în faţa lor deoarece credeam în soţul meu şi în ce putea el să facă. Ştiam cât de mult citise şi cât de profund meditase la fel de fel de lucruri. Le-a spus că era exact genul de preşedinte inteligent şi decent pe care l-aş alege pentru ţara mea, chiar dacă aş prefera, din egoism, să-l am mai aproape de casă în toţi anii aceştia.

Pe măsură ce treceau săptămânile, spuneam aceeaşi poveste – la Davenport, Cedar Falls, Council Bluffs; în Sioux City, Marshalltowns, Muscatine – în librării, în săli ale sindicatelor, la un azil pentru veteranii în vârstă şi, după ce s-a încălzit vremea, pe verandele caselor şi în parcuri publice. Cu cât îmi spuneam povestea mai des, cu atât mai bine mi se adapta vocea. Îmi plăcea povestea mea. Mă simţeam bine spunând-o. Şi o spuneam unor oameni care, în ciuda diferenţei de culoare a pielii, îmi aminteau de propria familie – poştaşi care avuseseră visuri mai mari, cum avusese Dandy odată, profesoare de pian cărora le păsa de comunitate, cum fusese Robbie, mame casnice implicate în comitetele de părinţi de la şcoală ca propria mea mamă, muncitori care ar fi făcut orice pentru familiile lor, ca tata. Nu trebuia să fac repetiţii sau să folosesc notiţe. Spuneam doar ceea ce simţeam în adâncul inimii.

De-a lungul campaniei, reporterii şi chiar unele cunoştinţe au început să-mi pună, sub o formă sau alta, aceeaşi întrebare: cum era să fii o negresă de un metru optzeci înălţime, educată în universităţi de elită, şi să vorbeşti în faţa unei săli pline de albi din Iowa? Nu era ciudată senzaţia?

Nu mi-a plăcut niciodată această întrebare. Părea să fie însoţită

întotdeauna de un zâmbet cam prostesc şi de acea inflexiune a vocii pe care aproape toată lumea o foloseşte, şi în special albii, când abordează subiectul rasei. Simţeam că era o idee care ne făcea un deserviciu tuturor, presupunând că tot ce era de văzut erau diferenţele.

Mă crispam, în primul rând, pentru că întrebarea era atât de diferită de ceea ce trăiam eu şi de ceea ce păreau să trăiască şi oamenii cu care mă întâlneam – bărbatul cu un logo cu un ştiulete de porumb pe buzunarul de la piept, studentul de colegiu cu un pulover negru cu auriu, pensionara care venise cu o găletuşă de îngheţată plină cu fursecuri, pe care desenase cu glazură logoul nostru de campanie, un soare care răsare. Aceşti oameni veneau la mine după discurs părând dornici să mai vorbim despre cele împărtăşite – să-mi spună că şi tatăl lor suferise de scleroză multiplă sau că avuseseră bunici exact ca ai mei. Mulţi spuneau că până atunci nu îi interesase deloc politica, dar ceva din campania noastră îi făcea să simtă că merita să se implice. Voiau să se înscrie voluntari la biroul local, îmi spuneau, şi să încerce să-şi convingă soţia sau un vecin să ne susţină şi ei.

Simţeam aceste interacţiuni ca fiind naturale, autentice. Mă trezeam că-i îmbrăţişam din instinct pe oameni şi eram îmbrăţişată la rândul meu.

Cam în această perioadă am dus-o pe Malia la pediatru, pentru un control pe care îl făcea la intervale între trei şi şase luni, ca să urmărim astmul de care suferea din copilărie. Astmul era sub control, dar doctorul mi-a atras atenţia asupra altei probleme – indicele corporal al Maliei, un indicator de sănătate care ţinea cont de înălţime, greutate şi vârstă, începea să crească. Nu era o situaţie de criză, ne-a spus el, dar era o tendinţă care trebuia luată în serios. Dacă nu schimbam unele obiceiuri, putea să devină cu timpul o problemă reală, mărind riscul de hipertensiune şi de diabet zaharat de tip 2. Văzând expresia înspăimântată de pe chipul meu, medicul m-a asigurat că problema era şi des întâlnită, şi rezolvabilă. Rata obezităţii infantile era în creştere în toată ţara. Văzuse numeroase cazuri printre pacienţii lui, care proveneau majoritatea dintre afro-americanii din clasa de mijloc.

Vestea a căzut peste mine ca un bolovan printr-un vitraliu. Mă chinuisem atât de mult să mă asigur că fetele mele erau fericite şi împlinite. Unde greşisem? Ce fel de mamă eram dacă nici măcar nu observasem schimbarea?

Vorbind mai mult cu doctorul, am început să văd tiparul în care intrasem. Barack fiind tot timpul plecat, comoditatea devenise factorul principal în alegerile pe care le făceam acasă. Mâncam mai des în oraş. Cum aveam mai puţin timp pentru gătit, deseori luam ceva gata

preparat când plecam de la serviciu spre casă. Dimineaţa, le făceam fetelor pacheţelul cu gustări gata preparate şi sucuri la cutie. Weekendurile însemnau, de obicei, o oprire cu maşina la McDonald's, după balet şi înainte de fotbal. Nimic neobişnuit, ne-a spus medicul, şi niciunul dintre aceste lucruri, luat separat, nu era o grozăvie. Dar, când se întâmpla prea des, ajungea să fie o problemă reală.

Era clar că trebuia schimbat ceva, dar nu îmi dădeam seama cum să fac asta. Orice soluţie găseam părea să ceară şi mai mult timp – timp pentru cumpărături, timp în bucătărie, timp pentru tocat legume şi scos pielea de pe pieptul de pui şi toate acestea exact într-un moment în care, în lumea mea, timpul părea să fie consumat în avans.

Apoi, mi-am amintit de o discuţie avută cu câteva săptămâni în urmă cu o veche prietenă pe care o întâlnisem întâmplător într-un avion, care pomenise că ea şi soţul ei angajaseră un tânăr pe nume Sam Kass să vină cu regularitate şi să gătească mâncăruri sănătoase la ei acasă. Coincidenţa a făcut ca eu şi Barack să-l fi cunoscut deja pe Sam cu ani în urmă, prin intermediul altor prieteni.

Nu m-am aşteptat niciodată să fiu genul de persoană care să angajeze pe cineva să vină la mine acasă şi să gătească pentru familia mea. Mă simţeam puţin stânjenită, era genul de lucru care ar fi atras o privire sceptică, piezişă, de la rudele mele din South Side. Barack, care condusese Datsun-ul cu gaură în podea, nu a fost nici el încântat de idee; nu se potrivea cu austeritatea lui înnăscută de organizator pentru comunitate, nici cu imaginea pe care voia s-o promoveze în cursa pentru preşedinţie. Pentru mine, însă, părea singura soluţie rezonabilă. Trebuia să renunţ la ceva. Nimeni altcineva nu putea să îmi facă treaba la spital. Nimeni altcineva nu putea face campanie ca soţie a lui Barack Obama. Nimeni nu putea să-mi ia locul ca mamă pentru Malia şi Sasha la ora de culcare. Dar poate că Sam Kass ar fi putut să ne pregătească uneori cina.

L-am angajat pe Sam să vină la noi acasă de câteva ori pe săptămână, să pregătească o masă pentru seara respectivă şi o a doua pe care puteam doar să o scot din frigider şi să o încălzesc în seara următoare. Era o apariţie neobişnuită în gospodăria familiei Obama – un alb de 26 de ani, cu capul ras strălucitor, dar cu o umbră permanentă de barbă pe faţă dar fetelor le-au plăcut glumele lui seci la fel de mult pe cât le-a plăcut şi mâncarea. Câteodată venea în weekend şi le lua la cumpărături la pieţele micilor producători din zonă. Le învăţa cum să taie morcovii şi cum să opărească verdeţurile. Sam era relaxat şi deloc grăbit, reorientându-ne dinspre uniformitatea luminii fluorescente a supermarketurilor către ritmul anotimpurilor. Trata cu solemnitate momentul când apărea mazărea nouă, primăvara, sau cel în care se cocea zmeura, în iunie. Aştepta până când piersicile erau bine coapte şi zemoase ca să le servească fetelor, ştiind că atunci

aveau, într-adevăr, şansa să concureze cu dulciurile. Sam avea şi o perspectivă educată asupra problemelor de alimentaţie şi de sănătate, mai precis cum procesa industria alimentară hrana în numele comodităţii şi cum avea aceasta urmări serioase asupra sănătăţii publice. Am fost intrigată, dându-mi seama că avea legătură cu unele dintre lucrurile pe care le văzusem în timp ce lucram la spital şi, desigur, cu compromisurile pe care le făcusem eu însămi, ca mamă cu serviciu care încerca să-şi hrănească familia.

Într-o seară, Sam şi cu mine am petrecut câteva ore stând de vorbă în bucătăria mea, discutând cum, dacă Barack ar reuşi să câştige preşedinţia, ar trebui să profit de rolul meu de primă doamnă şi să încerc să abordez unele dintre aceste probleme. De la o idee am ajuns la alta. Ce-ar fi dacă am cultiva legume la Casa Albă şi să sprijinim astfel demersurile pentru hrana proaspătă? Ce-ar fi dacă am folosi asta ca bază pentru ceva mai amplu, o întreagă iniţiativă de sănătate pentru copii, care să-i ajute pe părinţi să evite unele dintre capcanele în care căzusem eu?

Am stat de vorbă până târziu. M-am uitat la Sam şi am oftat. „Singura problema este că băiatul nostru este în urmă cu 30 de procente în sondaje", am spus eu, în timp ce amândoi începeam să ne vedem visul spulberându-se. „N-o să câştige niciodată."

Era un vis, dar îmi plăcea.

În privinţa campaniei, fiecare zi era o altă cursă în care trebuia să alerg, mai ales că de-acum călătoream şi în alte state, nu doar în Iowa. Încă mai încercam să mă agăţ de o formă oarecare de normalitate şi stabilitate, nu doar pentru fete, ci şi pentru mine. Aveam cu mine două telefoane BlackBerry – unul pentru serviciu, celălalt pentru viaţa mea personală şi obligaţii politice, care de-acum se împleteau strâns, la bine şi la rău. Convorbirile mele telefonice zilnice cu Barack tindeau să fie scurte şi concentrate – Unde eşti? Cum merge? Ce fac copiii? –, amândoi obişnuindu-ne de-acum să nu mai vorbim despre oboseală sau despre nevoile noastre personale. Nu avea niciun rost, pentru că oricum nu ne puteam ocupa de ele. Viaţa nu mai era acum decât un ceas care ticăia permanent.

La serviciu, făceam tot ce puteam ca să ţin pasul, vorbind uneori cu angajaţii de la spital de pe bancheta din spate plină cu fel de fel de lucruri a unei Toyota Corolla ce aparţinea unui student la antropologie care se oferise voluntar pentru campania noastră în Iowa City sau dintr-un colţ liniştit de McDonald's din Plymouth, New Hampshire. La câteva luni după anunţul făcut de Barack în Springfield şi cu sprijinul colegilor mei, am decis să revin la programul redus de lucru, conştientă că era singura modalitate realistă de a merge înainte. Călătorind împreună două sau trei zile în fiecare săptămână, Melissa,

Katie şi cu mine devenisem o familie eficientă. Ne întâlneam dimineţile la aeroport şi treceam în grabă prin controalele de securitate, unde toţi agenţii mă ştiau deja pe nume. Eram recunoscută din ce în ce mai des acum, în special de femei afro-americane care mă strigau „Michelle! Michelle!" în timp ce treceam pe lângă ele, spre îmbarcare.

Ceva se schimbase, atât de lent încât la început fusese greu de remarcat. Uneori mă simţeam de parcă aş fi plutit într-un univers bizar, făcându-le cu mâna unor străini care se purtau de parcă m-ar fi cunoscut, urcând în avioane care mă scoteau din lumea mea obişnuită. Deveneam *cunoscută*. Şi deveneam cunoscută pentru că eram soţia cuiva şi pentru că aveam legătură cu politica, fapt care făcea situaţia de două sau de trei ori mai ciudată.

Să strângi mâinile participanţilor la evenimente de campanie era ca încercarea de a sta în picioare în timpul unui uragan, după cum am descoperit, cu străini binevoitori şi foarte entuziaşti care se întindeau să-mi prindă mâinile sau să-mi atingă părul, oameni care întindeau spre mine pixuri, aparate de fotografiat sau copilaşi, fără vreun avertisment. Zâmbeam, strângeam mâini şi ascultam poveşti, totul în timp ce încercam să înaintez pe drumul meu. În cele din urmă ieşeam, cu rujul altora pe obraji şi urme de degete pe bluză, arătând de parcă aş fi ieşit dintr-un tunel de vânt.

Nu aveam prea mult timp să mă gândesc la asta, dar în sinea mea mă temeam că unele părţi din mine dispăreau din vedere. Când discutam cu reporterii, rareori mă întrebau despre munca mea. Inserau „cu studii la Harvard" în descrierea pe care mi-o făceau, dar, în general, rămâneau la atât. În câteva publicaţii au apărut articole ce speculau că nu aş fi fost promovată la spital pentru că aş fi muncit din greu şi pentru meritele mele, ci datorită importanţei politice tot mai mari a soţului meu, ceea ce a fost dureros de citit. În aprilie, Melissa mi-a telefonat într-o zi acasă să-mi spună despre un articol răutăcios scris de Maureen Dowd, de la *New York Times*. Era mai mult despre mine, fapt care mi s-a părut ciudat în sine. Îmi spunea „prinţesa din sudul oraşului Chicago" şi sugera că îl emasculam pe Barack atunci când vorbeam public despre cum îşi lăsa şosetele pe jos sau punea untul înapoi în frigider. Pentru mine fusese întotdeauna important ca oamenii să îl vadă pe Barack ca pe un om, nu ca pe vreun mântuitor de pe altă lume. Maureen Dowd ar fi preferat, probabil, să apar cu un zâmbet mecanic şi privirea plină de adoraţie. Mi s-a părut ciudat şi trist ca o asemenea critică aspră să vină tocmai din partea unei alte femei de carieră, cineva care nu se deranjase să ajungă să mă cunoască, dar acum încerca să-mi deformeze povestea în cel mai cinic mod posibil.

Am încercat să nu iau toate aceste lucruri personal, dar uneori era

greu să nu o faci.

Cu fiecare eveniment de campanie, cu fiecare articol publicat, cu fiecare semn că am câştiga teren, deveneam şi mai expuşi, mai deschişi atacurilor. Despre Barack circulau zvonuri nebuneşti: că ar fi fost educat într-o madrassa, o şcoală a musulmanilor radicali, şi că depusese jurământul în Senat cu mâna pe Coran. Că refuzase să rostească Jurământul de credinţă. Că nu ducea mâna la inimă când se cânta imnul naţional. Că a avut un prieten apropiat care fusese terorist în anii 1970. Falsurile erau demascate, de obicei, de sursele de ştiri cu reputaţie, dar circulau în continuare pe canale anonime de internet, distribuite nu doar de adepţii teoriilor conspiraţiei, ci şi de unchii şi colegii şi vecinii care nu puteau separa faptele de ficţiune în mediul virtual.

Siguranţa lui Barack era ceva la care nu voiam nici măcar să mă gândesc, darămite să discut. Atât de mulţi dintre noi crescusem auzind despre asasinate la ştirile de seară. Fraţii Kennedy fuseseră împuşcaţi. Reverendul King fusese împuşcat. Ronald Reagan fusese împuşcat. John Lennon fusese împuşcat. Dacă atrăgeai prea multă atenţie, îţi asumai un risc. Însă, din nou, Barack era negru. Pentru el, riscul nu era ceva nou. „Ar putea să fie împuşcat şi când merge la benzinărie", încercam uneori să le reamintesc oamenilor care deschideau subiectul.

Începând din luna mai, Barack a beneficiat de protecţia Serviciului Secret. Era cel mai timpuriu program de protecţie pe care îl primise vreodată un candidat, cu un an şi jumătate înainte de data alegerilor, ceea ce spunea ceva despre natura şi seriozitatea ameninţărilor la adresa lui. Barack călătorea acum în SUV-uri negre şi strălucitoare puse la dispoziţie de guvern şi era însoţit în permanenţă de o echipă de bărbaţi şi de femei în costume, cu cască în ureche şi pistoale. Acasă, un agent stătea de pază pe veranda din faţă.

În ceea ce mă privea, rareori simţeam că nu aş fi în siguranţă. Pe măsură ce continuam să călătoresc, reuşeam să atrag mulţimi din ce în ce mai mari. Dacă pe vremuri mă întâlneam cu 20 de oameni odată în reuniuni modeste, prin diverse locuinţe, acum vorbeam cu 200 sau mai mulţi într-o sală de sport de liceu. Personalul din Iowa a raportat că discursurile mele aduceau o mulţime de angajamente de sprijin (măsurate sub forma „carnetelor de susţinător" semnate, pe care echipele de campanie le urmăreau cu meticulozitate). La un moment dat, organizatorii campaniei au început să îmi spună „Finalizatoarea" pentru modul în care îi făceam pe oameni să se hotărască.

Fiecare zi aducea o nouă lecţie despre cum să ne mişcăm mai eficient, cum să nu ne lăsăm încetiniţi de boală sau de cine ştie ce încurcătură. După mâncărurile dubioase care mi s-au servit la restaurante altfel încântătoare de pe traseu, am învăţat să apreciez certitudinea lipsită de gust a unui cheeseburger de la McDonald's. Pe

drumurile pline de hopuri dintre orăşele, am învăţat să-mi protejez hainele de pete alegând gustări care se sfărâmă şi nu picură, conştientă că nu trebuia să fiu fotografiată cu o urmă de humus pe rochie. M-am obişnuit să beau apă în cantităţi limitate, înţelegând că pe drum era rareori timp pentru pauze de mers la baie. M-am obişnuit să dorm în zgomotul camioanelor care goneau pe autostrada din Iowa după miezul nopţii şi (cum mi s-a întâmplat o dată într-un hotel cu pereţii deosebit de subţiri) să ignor un cuplu fericit care se bucura de noaptea nunţii în camera alăturată.

Cu suişurile şi coborâşurile prin care treceam uneori, primul an de campanie a fost plin mai ales de amintiri plăcute şi de hohote de râs. De câte ori puteam, le luam cu mine în călătorie pe Sasha şi pe Malia. Fetele ne ţineau moralul ridicat. Erau genul de călători rezistenţi şi fericiţi. Într-o zi aglomerată, la un mic carnaval local din New Hampshire, m-am dus să spun câteva cuvinte şi să strâng mâinile alegătorilor, lăsând fetele cu cineva care lucra pentru campanie să exploreze tarabele şi instalaţiile, ca să ne regrupăm apoi la o şedinţă foto pentru o revistă. După o oră şi ceva, am văzut-o pe Sasha. Iar ce am văzut m-a aruncat într-o stare de panică. Obrajii, nasul şi fruntea ei erau acoperite meticulos şi în întregime cu vopsea albă şi neagră. Se transformase într-un urs panda şi era entuziasmată de asta. Mintea mea a zburat imediat la echipa de la revistă care ne aştepta, la programul de care nu mai puteam să ne ţinem. Dar, apoi, m-am uitat din nou la feţişoara ei de panda şi am răsuflat uşurată. Fata mea era drăguţă şi fericită. Nu am putut decât să pufnesc în râs şi să caut cea mai apropiată cameră de baie, să curăţăm vopseaua.

Din când în când călătoream ca familie, toţi patru. Echipa de campanie a închiriat pentru câteva zile o rulotă în Iowa, ca să putem face un tur prin localităţile mici, călătoria fiind animată între opriri de jocuri antrenante de Uno. În august, am petrecut o după-amiază la Târgul de stat din Iowa, unde ne-am dat în maşinuţe care se tamponează şi am tras cu puşti cu apă ca să câştigăm animale de pluş, în timp ce fotografii se îmbulzeau să prindă un loc mai bun, băgându-ne obiectivele în faţă. Distracţia a început, însă, cu adevărat abia după ce Barack a plecat spre următoarea destinaţie, eliberându-ne pe mine şi pe fete de tornada formată din presă, securitate şi personal de campanie care acum plecase după el, răscolind totul în cale. Odată ce el a plecat, am putut să ne mişcăm în voie şi să ne bucurăm de senzaţia aerului care gonea pe lângă noi în timp ce ne dădeam pe un uriaş tobogan galben, aşezate pe saci de pânză.

Reveneam în Iowa săptămână după săptămână, privind pe geamul avionului cum ultima zăpadă se topeşte pe câmpuri, cum pământul înverzeşte încet, iar porumbul şi soia încep să crească în şiruri parcă trase cu rigla. Îmi plăcea geometria îngrijită a acelor câmpuri, petele

de culoare care se dovedeau a fi hambare, şoselele plate care mergeau drept către orizont. Ajunsesem să iubesc statul acesta, deşi se părea că, oricât de multe eforturi am fi făcut, nu puteam să câştigăm acolo.

De aproape un an, Barack şi echipa lui de campanie îşi cheltuiau resursele în Iowa, dar, potrivit celor mai multe dintre sondaje, el rămânea tot pe locul doi sau trei, după Hillary Clinton şi John Edwards. Cursa părea să fie strânsă, dar Barack tot pierdea. La scară naţională, lucrurile stăteau şi mai rău: Barack era sistematic cu 15 sau 20 de procente în urma lui Hillary – o realitate de care mă loveam ori de câte ori treceam pe lângă televizoare fixate pe posturile de ştiri, în aeroporturile sau prin restaurantele unde ne opream în campanie.

Deja de luni de zile, mă săturasem atât de tare de comentariile neobosite şi carnavaleşti de la CNN, MSNBC şi Fox News, încât posturile acestea erau permanent pe lista neagră în serile petrecute acasă, când mă tratam cu un regim mult mai liniştitor de E! şi HGTV. La capătul unei zile aglomerate, vă spun asta ca o certitudine, nu există nimic mai bun decât să te uiţi cum un cuplu tânăr îşi caută la Nashville casa visurilor sau cum îşi alege rochia o mireasă în devenire.

Sinceră să fiu, nu-i credeam pe comentatorii de la televizor şi nu eram sigură nici de sondaje. În inima mea, eram sigură că se înşelau. Atmosfera pe care o descriau din studiourile lor aseptice de televiziune nu era aceea pe care o întâlneam eu în bisericile şi centrele de recreere din Iowa. Comentatorii nu se întâlneau cu echipe de liceeni care îşi spuneau „Stelele lui Barack” şi care lucrau ca voluntari după antrenamentele de fotbal sau după cercul de teatru. Ei nu strângeau mâna vreunei bunici albe care îşi imagina un viitor mai bun pentru nepoţii ei de rasă mixtă. Şi nici nu îşi dădeau seama de uriaşul în plină dezvoltare care era organizaţia noastră de pe teren. Eram pe cale să construim o reţea de campanie masivă – care a ajuns, în cele din urmă, la 200 de angajaţi în 37 de birouri cea mai mare din istoria caucusurilor din Iowa.

Aveam tineretul de partea noastră. Organizaţia noastră era alimentată de idealismul şi de energia celor care aveau între 22 şi 25 de ani şi lăsaseră baltă totul ca să vină în Iowa, să se alăture campaniei, fiecare purtând o mutaţie a genei care îl făcuse pe Barack să lucreze ca organizator pentru comunitate la Chicago, în urmă cu atâţia ani. Cu toţii aveau un spirit şi o pricepere care încă nu se reflectau în sondaje. Le simţeam de fiecare dată când îi vizitam, o explozie de speranţă care venea din interacţiunea cu oameni care credeau cu adevărat, care petreceau patru sau cinci ore în fiecare seară bătând din uşă în uşă şi vorbind cu alegătorii, construind reţele de susţinători în cele mai mici şi mai conservatoare oraşe, în timp ce învăţau pe dinafară opiniile soţului meu despre crescătoriile de porci sau planul lui de îmbunătăţire a sistemului de imigrare.

Pentru mine, tinerii care se ocupau de birourile noastre din teren începeau să reprezinte promisiunea unei generaţii viitoare de lideri. Ei nu erau blazaţi, ci plini de energie şi uniţi. Ei îi conectau mai rapid pe alegători la democraţie, fie prin biroul de campanie de pe stradă, fie printr-un site pe internet pe care îşi organizau propriile întâlniri şi băncile de date cu telefoanele vecinilor. Aşa cum spunea deseori Barack, ceea ce făceam noi nu avea în vedere doar alegerile acestea. Era vorba de a face politica mai bună pe viitor – mai puţin influenţată de bani, mai accesibilă şi, în ultimă instanţă, mai dătătoare de speranţă. Chiar dacă, până la urmă, nu am fi câştigat, înregistram un progres ce avea să conteze. Într-un fel sau altul, munca tinerilor nu era în zadar.

Când vremea a început să se răcească din nou, Barack şi-a dat seama că mai avea practic o singură şansă, ultima, să schimbe cursa din Iowa, iar aceasta era să facă o demonstraţie de forţă la dineul Jefferson-Jackson, un ritual anual al democraţilor în fiecare stat. Când erau alegeri prezidenţiale, evenimentul se organiza la începutul lui noiembrie, cu aproximativ opt săptămâni înaintea caucusurilor din ianuarie, în Iowa, şi era acoperit de presa naţională. Ideea era că fiecare candidat rostea un discurs – fără note scrise şi fără prompter – şi, totodată, încerca să vină împreună cu cât de mulţi susţinători putea. Era, în esenţă, o uriaşă şi competitivă reuniune a suporterilor.

De luni de zile, comentatorii de ştiri de la marile reţele de televiziune îşi exprimau îndoiala că alegătorii din Iowa aveau să se pronunţe pentru Barack la caucusuri, insinuând că oricât de dinamică şi de inedită ar fi fost candidatura lui, tot nu ar fi reuşit să transforme entuziasmul în voturi. Mulţimea de la dineul Jefferson-Jackson avea să fie răspunsul nostru. Se adunaseră în jur de 3.000 de susţinători veniţi din tot statul, ceea ce arăta că eram şi organizaţi, şi activi – mai puternici decât ar fi crezut cineva.

În noaptea aceea, pe scenă, John Edwards i-a luat în vizor pe Clintoni, referindu-se voalat la importanţa sincerităţii şi a încrederii. Cu o grimasă, Joe Biden a recunoscut prezenţa masivă şi gălăgioasă a susţinătorilor lui Barack cu un ironic „Hello, Chicago!" Hillary, care se lupta cu o răceală, s-a folosit de prilej ca să atace chemarea la ceva nou făcută de Barack. „ «Schimbare» este doar un cuvânt", a spus ea, „dacă nu ai forţa şi experienţa să faci să se întâmple."

Barack a fost ultimul vorbitor în acea noapte şi a construit o apărare înflăcărată a mesajului lui central – că ţara noastră ajunsese într-un moment definitoriu, o şansă de a trece nu doar peste teama şi eşecurile administraţiei Bush, ci şi peste modul polarizat în care se făcea politica de multă vreme, inclusiv, desigur, în timpul administraţiei Clinton. „Nu vreau să petrec următorul an sau următorii

patru ani ducând din nou aceleaşi lupte pe care le-am dus în anii 1990", a spus el. „Nu vreau să ridic America roşie împotriva Americii albastre, vreau să fiu preşedintele Statelor Unite ale Americii."

Publicul a izbucnit în urale. Priveam din sală cu imensă mândrie.

„America, momentul nostru este acum", a spus Barack. „Momentul nostru este acum."

Performanţa lui din acea noapte a dat campaniei exact ceea ce trebuia, catapultându-l pe Barack în fruntea cursei. El a preluat conducerea în jumătate din sondajele din Iowa şi a continuat să câştige teren pe măsură ce se apropiau caucusurile.

În zilele de după Crăciun, când mai era doar în jur de o săptămână din campania din Iowa, părea că jumătate din South Side migrase spre îngheţatul Des Moines. Mama mea şi Mama Kaye au apărut şi ele. Fratele meu a venit împreună cu Kelly, aducând şi copiii. Sam Kass era acolo. Valerie, care se alăturase campaniei mai devreme, în toamnă, ca unul dintre consilierii lui Barack, era acolo împreună cu Susan, ca şi grupul meu de prietene, cu soţii şi copiii lor. Am fost impresionată când au apărut colegi de la spital, prieteni de-ai noştri de la Sidley Austin, profesori de drept care predaseră împreună cu Barack. Şi, în spiritul „foloseşte-orice-clipă" al campaniei noastre, s-au implicat cu toţii în efortul final, înscriindu-se la biroul local şi începând să bată din uşă în uşă pe un ger cumplit, ca să le vorbească oamenilor despre Barack şi să le reamintească să meargă la caucus. Campania a fost întărită de alte câteva sute de oameni veniţi în Iowa din toată ţara pentru ultima săptămână, dormind în camerele disponibile ale susţinătorilor locali şi mergând zi de zi până în cele mai mici orăşele şi pe cele mai desfundate drumuri de ţară.

Eu însămi abia dacă eram prezentă în Des Moines, pentru că participam de-acum la cinci sau şase evenimente pe zi, mergând dintr-o parte în alta a statului, împreună cu Melissa şi cu Katie, într-o furgonetă închiriată, condusă prin rotaţie de un echipaj de voluntari. Barack făcea acelaşi lucru, iar vocea începuse să-l lase.

Indiferent cât de mulţi kilometri aveam de parcurs, mă asiguram că ajung în fiecare seară înapoi la Residence lnn din Des Moines, hotelul unde aveam cartierul general, la timp pentru culcarea de la ora 20 a Sashei şi Maliei. Bineînţeles că ele abia dacă observau că nu eram prin preajmă, înconjurate de veri şi de prieteni şi de rude care stăteau cu ele cât era ziua de lungă, jucându-se în camera de hotel sau plecând în excursii prin oraş. Într-o noapte, am deschis uşa cu gândul să mă prăbuşesc în pat pentru câteva momente de linişte, doar ca să găsesc camera noastră plină de ustensile de bucătărie. Erau sucitoare pe cuvertură, tocătoare murdare pe măsuţă şi foarfeci de bucătărie pe podea. Veiozele şi ecranul televizorului erau acoperite de un praf fin de… ce era asta, *făină?*

„Sam ne-a învăţat să facem paste!” m-a anunţat Malia. „Ne-am lăsat puţin duse de val.”

Am izbucnit în râs. Eu îmi făceam griji cum aveau să suporte fetele prima lor vacanţă de Crăciun departe de străbunica lor din Hawaii. Însă, din fericire, o pungă de făină din Des Moines reuşise cu succes să înlocuiască prosoapele de plajă din Waikiki.

Câteva zile mai târziu, într-o joi, a venit momentul caucusurilor. Barack şi cu mine ne-am oprit să mâncăm la un centru comercial din centrul oraşului Des Moines şi, apoi, am vizitat câteva locuri de întrunire, ca să salutăm cât de mulţi alegători puteam. Seara târziu, ne-am alăturat la cină unui grup de rude şi de prieteni, cărora le-am mulţumit pentru sprijinul lor de-a lungul a ceea ce fuseseră cele 11 luni nebuneşti care trecuseră de la anunţul din Springfield. Am plecat de la cină mai devreme şi m-am întors în camera mea de hotel să mă pregătesc, şi în caz de victorie, şi de eşec, pentru discursul lui Barack din acea noapte. După câteva clipe, Katie şi Melissa au năvălit înăuntru, cu veşti proaspete de la centrul de comandă al campaniei: „Am câştigat!”

Bucuria ne-a scos din minţi şi strigam atât de tare, încât agenţii de la Serviciul Secret ne-au bătut la uşă, ca să se asigure că nu se întâmplase nimic.

Într-una dintre cele mai friguroase nopţi ale anului, un număr record de alegători din Iowa se adunaseră la centrele lor locale de întrunire, aproape de două ori mai mulţi decât în urmă cu patru ani. Barack câştigase în rândurile albilor, negrilor şi tinerilor. Mai mult de jumătate dintre participanţi nu mai fuseseră niciodată la un caucus, iar acesta a fost grupul care i-a adus lui Barack victoria. Comentatorii reţelelor TV ajunseseră, în sfârşit, şi ei în Iowa şi îi închinau ode copilului minune al politicii, care reuşise să întreacă maşinăria electorală a Clintonilor, ca şi pe fostul nominalizat la funcţia de vicepreşedinte.

În noaptea aceea, la discursul de învingător al lui Barack, în timp ce stăteam toţi patru pe scena de la Hy-Vee Hall – Barack, eu, Malia şi Sasha –, m-am simţit grozav şi parcă puţin ruşinată. Poate că, mă gândeam eu, tot ceea ce spunea Barack de atâţia ani era chiar posibil. Toate acele drumuri la Springfield, toată frustrarea lui că nu are suficient impact, tot idealismul lui, convingerea lui neobişnuită şi sinceră că oamenii erau capabili să treacă peste lucrurile care îi despart, că, până la urmă, politica putea să funcţioneze – poate că avusese tot timpul dreptate.

Realizasem ceva istoric, ceva monumental – şi nu doar Barack, nu doar eu, ci şi Melissa şi Katie, şi Plouffe, Axelrod şi Valerie, şi fiecare tânăr angajat din campanie şi fiecare voluntar, fiecare profesor, fermier, pensionar şi licean care, în noaptea aceea, se mobilizaseră

pentru ceva nou.

Era trecut de miezul nopţii când Barack şi cu mine ne-am dus la aeroport ca să plecăm din Iowa, ştiind că nu aveam să ne mai întoarcem acolo vreme de câteva luni. Fetele şi cu mine mergeam acasă, la Chicago, înapoi la serviciu şi la şcoală. Barack zbura spre New Hampshire, unde alegerile primare erau peste mai puţin de o săptămână.

Iowa ne schimbase pe toţi. Mie, în particular, Iowa îmi dăduse cu adevărat încredere. Mandatul nostru era acum să o împărtăşim cu restul ţării. În zilele următoare, organizatorii noştri de campanie din Iowa aveau să se împrăştie în alte state – în Nevada şi în Carolina de Sud, în New Mexico, Minnesota şi California – să continue să răspândească mesajul, de acum demonstrat, că schimbarea era cu adevărat posibilă.

CAPITOLUL 17

Când eram în clasa întâi, un coleg de clasă m-a lovit într-o zi cu pumnul în faţă, pumnul lui căzând ca un trăsnet, cu toată forţa şi parcă de nicăieri. Ne aşezasem la rând ca să mergem la masă, discutând cu toţii ceva ce părea important pentru nişte copii de şase sau şapte ani – cine alerga cel mai repede sau de ce creioanele colorate aveau nişte denumiri atât de ciudate – când poc, am fost lovită. Nu ştiu de ce. Am uitat numele băiatului, dar îmi amintesc că am rămas privindu-l fix, înmărmurită, că mă durea şi mi se umfla deja buza, iar ochii mi se umpluseră de lacrimi. Prea şocată ca să mă înfurii, am fugit acasă la mama.

Băiatul a fost mustrat de învăţătoarea noastră. Mama a venit la şcoală ca să-l vadă personal pe băiat, vrând să îşi dea seama dacă reprezenta o ameninţare. Sudistul, care trebuie să fi fost la noi acasă în ziua aceea, şi-a asumat rolul de bunic şi a insistat să vină şi el cu ea. Nu ştiu amănuntele, dar trebuie să fi avut loc o discuţie între adulţi. S-a dat şi o pedeapsă. Băiatul şi-a cerut iertare, ruşinat, iar mie mi s-a spus să nu îmi mai fac griji din pricina lui.

„Băiatul era doar speriat şi furios din cauza unor lucruri care n-au nicio legătură cu tine”, avea să-mi spună mama mai târziu, în bucătărie, în timp ce amesteca în oala cu mâncare pentru cină, care era pe sobă. A dat din cap, ca şi cum ar fi sugerat că ştia mai multe decât era dispusă să spună. „Are şi el o mulţime de probleme.”

Aşa vorbeam despre bătăuşi. Când eram copil, era uşor de înţeles: bătăuşii erau oameni speriaţi care se ascundeau în interiorul unor oameni înspăimântători. Văzusem asta la Deedee, fetiţa dură din vecini, şi chiar la Dandy, bunicul meu, care putea să fie răutăcios şi sâcâitor chiar şi cu propria soţie. Ei răbufneau pentru că se simţeau copleşiţi. Îi evitai dacă puteai şi le rezistai dacă era nevoie. Potrivit mamei, care ar vrea să i se scrie pe piatra de mormânt un epitaf de genul „trăieşte-şi-lasă-i-şi-pe-alţii-să-trăiască”, soluţia era să nu laşi niciodată insultele sau agresiunea unui bătăuş să te afecteze personal.

Dacă permiteai asta – ei bine, atunci putea să te doară rău.

Aceasta a devenit cu adevărat o provocare pentru mine abia mai târziu în viaţă. Doar când am trecut de 40 de ani şi încercam să-mi ajut soţul să fie ales preşedinte am început să mă gândesc la ziua aceea când stăteam la rând la masă, amintindu-mi cât de tulburător a fost să fiu atacată, cât de mult a durut să fiu lovită în faţă fără niciun avertisment.

Mi-am petrecut cea mai mare parte a anului 2008 încercând să nu-mi fac griji din pricina pumnilor.

O să încep prin a pomeni o amintire fericită din acel an, pentru că, într-adevăr, au fost numeroase astfel de ocazii. Vizitam Butte, Montana, pe 4 iulie, când se întâmpla să fie aniversarea de zece ani a Maliei şi mai erau în jur de patru luni până la alegerile generale. Butte este un oraş istoric plin de viaţă, construit în jurul unei foste mine de cupru în zona împădurită din colţul de sud-vest al statului Montana, cu crestele întunecate ale Munţilor Stâncoşi vizibile în zare. Butte era un oraş care putea face diferenţa într-un stat despre care echipa noastră de campanie spera că ar putea face la rândul lui diferenţa. La ultimele alegeri, Montana votase pentru George W. Bush, dar, în acelaşi timp, alesese guvernator un democrat. Părea un loc potrivit pentru o vizită a lui Barack.

Mai mult ca oricând, acum se făceau calcule cum îşi petrecea Barack fiecare minut al fiecărei zile. Era urmărit, cronometrat, evaluat. Oamenii erau atenţi ce state vizita, la ce restaurant îşi făcea apariţia la micul dejun şi ce fel de carne comanda pe lângă ouă. În jur de 20 de jurnalişti călătoreau acum tot timpul împreună cu el, umplând partea din spate a avionului de campanie, umplând coridoarele şi sălile de mese din micile hoteluri de provincie, urmărindu-l de la o oprire la alta, cu pixurile pregătite să noteze orice. Dacă un candidat la preşedinţie făcea guturai, se anunţa la ştiri. Dacă îşi făcea vreunul o tunsoare scumpă sau cerea muştar de Dijon la vreun TG1 Fridays (aşa cum făcuse Barack cu naivitate în urmă cu câţiva ani, meritând titlul din *New York Times),* ajungea la ştiri şi se răspândea pe sute de alte căi pe internet. Era un candidat slab? Era snob? Un escroc? Un american adevărat?

Făcea parte din proces, înţelegeam – un test pentru a vedea cine are temperamentul potrivit ca să fie, în acelaşi timp, conducător şi simbol al ţării însăşi. Era ca şi cum ţi-ai pune sufletul în fiecare zi la raze X, scanat şi scanat din nou, în căutarea unui semn de slăbiciune. Nu erai ales dacă nu te supuneai mai întâi examinării atente a americanilor, examinare care mergea prin întreaga ta istorie, incluzând asocierile sociale, opţiunile profesionale şi impozitele plătite. Iar această examinare era, fără îndoială, mai intensă şi mai vulnerabilă la manipulare decât fusese vreodată. Tocmai intrasem într-o epocă în care clicurile erau măsurate şi transformate în bani. Facebook fusese acceptat abia recent în rândul marilor jucători. Twitter era relativ nou. Cei mai mulţi americani adulţi aveau un telefon mobil şi cele mai multe telefoane mobile aveau şi cameră de filmat. Ne aflam în pragul a ceva ce nu sunt convinsă că vreunul dintre noi înţelegea pe deplin.

Barack nu mai încerca să câştige doar sprijinul votanţilor Partidului Democrat; el curta acum întreaga Americă. După caucusurile din Iowa, într-un proces care era uneori pe atât de epuizant şi urât pe cât era de dătător de speranţă şi definitoriu, Barack şi Hillary Clinton au

petrecut iarna şi primăvara anului 2008 trudind în fiecare stat şi în fiecare teritoriu, luptând vot cu vot greu de cucerit pentru privilegiul de a deveni candidat istoric (John Edwards, John Biden şi ceilalţi rivali se retraseseră din cursă până la sfârşitul lui ianuarie). Cei doi candidaţi se puseseră dur la încercare unul pe celălalt, cu Barack obţinând un mic, dar, până la urmă, decisiv avans în februarie. „E preşedinte acum?" avea să mă întrebe Mafia de câteva ori în lunile ce au urmat, când stăteam pe o scenă sau alta cu muzica festivă bubuind din difuzoarele uriaşe de deasupra noastră, mintea ei de copil fiind incapabilă să perceapă altceva în afara scopului final.

„Bine, *acum* este preşedinte?"

„Nu, scumpa mea, nu încă."

Hillary a recunoscut abia în iulie că nu avea numărul necesar de delegaţi ca să câştige. Întârzierea recunoaşterii ei ne-a făcut să risipim resurse de campanie preţioase, împiedicându-l pe Barack să-şi reorienteze bătălia către adversarul lui republican, John McCain. Senatorul cu vechime din Arizona devenise prezumtivul nominalizat al Partidului Republican încă din martie şi candida cu aura eroului de război nonconformist, cu o istorie de nepartizanat şi o experienţă bogată în securitatea naţională, substratul fiind că avea să conducă altfel decât George W. Bush.

Eram în Butte pentru 4 iulie cu un dublu scop, pentru că aproape totul avea dublu scop de acum. Barack petrecuse cele patru zile de dinainte făcând campanie în Missouri, Ohio, Colorado şi Dakota de Nord. Nu avea vreme de pierdut ca să lase temporar campania pentru a sărbători ziua de naştere a Maliei, după cum nu putea nici să dispară din atenţia alegătorilor la cea mai importantă sărbătoare a ţării. Aşa că, în schimb, am luat noi avionul până la el, pentru un fel de încercare de a rezolva ambele lucruri deodată – o zi în familie, petrecută în cea mai mare parte în văzul publicului. Sora vitregă a lui Barack, Maya, şi soţul ei Konrad au venit şi ei, împreună cu fiica lor Suhaila, o fetiţă drăguţă de patru ani.

Toţi părinţii copiilor născuţi la o sărbătoare importantă ştiu că există deja o linie pe care trebuie să meargă, între sărbătoarea individuală şi festivităţile generale. Oamenii cumsecade din Butte păreau să fi înţeles asta. Erau afişe cu „La mulţi ani, Malia!" lipite pe vitrinele magazinelor de pe Strada Principală. Privitorii îi strigau urări, încercând să acopere fanfarele care cântau „Yankee Doodle", în timp ce familia noastră privea parada de 4 iulie de la o tribună. Oamenii pe care îi întâlneam erau amabili cu fetele şi respectuoşi cu noi, chiar şi atunci când ne mărturiseau că votul pentru un democrat, oricare ar fi fost el, ar fi o abatere aproape nebunească de la tradiţie.

Mai târziu, în acea zi, stafful nostru de campanie a organizat un picnic pe câmp, cu vedere la munţii ascuţiţi care formau cumpăna

continentală a apelor. Adunarea se voia un miting al celor câteva sute de susţinători locali pe care îi aveam, ca şi un fel de petrecere aniversară pentru Malia. Am fost mişcată de toţi oamenii care au venit să ne întâlnească, dar, în acelaşi timp, simţeam ceva mai intim şi mai urgent, care nu avea nimic de-a face cu locul în care ne aflam. În ziua aceea m-a izbit acea uimire pe care o trăieşte orice părinte, acea dilatare bizară a timpului de care îţi dai seama brusc atunci când observi că micul tău copilaş a crescut, că membrele lui nu mai sunt dolofane, ci suple, că ochii îi devin înţelepţi. Pentru mine, 4 iulie 2008 a fost cel mai important prag pe care l-am trecut: cu zece ani în urmă, Barack şi cu mine apăream la etajul unde era sala de naşteri crezând că ştiam multe despre pe lume atunci, când, de fapt, nu ştiam încă nimic.

Pentru mine, mare parte din ultimul deceniu trecuse în încercări de a găsi echilibrul între familie şi serviciu, căutând să fiu iubitoare şi prezentă pentru Malia şi Sasha, şi, totodată, să fac faţă onorabil la serviciu. Însă axa se deplasase: acum încercam să găsesc echilibrul între a fi părinte şi ceva cu totul diferit şi mai derutant – politica, America, tentativa lui Barack de a face ceva important. Amploarea a ceea ce se întâmpla în viaţa lui Barack, solicitările campaniei, reflectorul aţintit asupra familiei noastre, toate păreau să evolueze rapid. După caucusurile din Iowa, am decis să-mi iau concediu de la spital, ştiind că avea să fie cu adevărat imposibil să lucrez şi să fiu eficientă. Campania consuma încet totul. După Iowa am fost prea ocupată până şi să merg la birou să-mi strâng lucrurile într-o cutie sau să-mi iau la revedere cum se cuvine. Eram mamă şi soţie cu normă întreagă acum, însă o soţie cu o cauză şi o mamă care voia să-şi protejeze copiii, ca să nu fie înghiţiţi de cauza respectivă. A fost dureros să renunţ la serviciu, dar nu am avut de ales. Familia mea avea nevoie de mine şi asta era mai important.

Şi iată-mă la picnicul de campanie din Montana, dirijând un grup format în cea mai mare parte din străini care îi cântau „Mulţi ani trăiască” Maliei, în timp ce ea stătea zâmbind pe iarbă cu un hamburger în farfurie. Ştiam că alegătorii le considerau pe fetele noastre drăguţe şi apreciau atmosfera destinsă din familia noastră. Dar mă gândeam deseori cum apăreau toate acestea în ochii fetelor noastre, ce părere aveau ele despre ce se întâmpla în jurul lor. Încercam să-mi înăbuş sentimentul de vină. Planificasem o petrecere aniversară adevărată pentru weekendul următor, una la care urmau să vină o mulţime de prietene ale Maliei şi să rămână peste noapte la casa noastră din Chicago, fără nici urmă de politică. Iar în seara aceea urma să avem o reuniune mai restrânsă, la hotel. Şi, totuşi, pe măsură ce după-amiaza trecea şi fetele noastre alergau în jurul terenului de picnic, în timp ce Barack şi cu mine strângeam mâini şi îmbrăţişam

alegători, m-am trezit întrebându-mă dacă ele două aveau să-şi amintească de această ieşire ca de una plăcută.

În zilele acelea, le priveam pe Sasha şi Malia cu o nouă ardoare. Ca şi mine, auzeau acum străini care le strigau pe nume, întâlneau oameni care voiau să le atingă şi să le facă fotografii. În iarnă, guvernul considerase că fetele şi cu mine suntem deja expuse şi ne pusese sub protecţia Serviciului Secret, ceea ce însemna că, atunci când Sasha şi Malia mergeau la şcoală sau la programul de vacanţă, duse, de obicei, de mama, agenţii de la Serviciul Secret le urmau în a doua maşină.

La picnic, fiecare dintre noi avea un agent care stătea alături şi supraveghea mulţimea, căutând orice semn de ameninţare şi intervenind dacă vreun binevoitor se entuziasma prea tare şi devenea insistent. Din fericire, fetele păreau să vadă în agenţi nu atât nişte paznici, cât nişte prieteni adulţi, nou-veniţi în grupul de oameni prietenoşi cu care călătoream şi deosebindu-se de aceştia doar prin căştile din urechi şi vigilenţa lor tăcută. Sasha se referea la ei, în general, spunându-le „oamenii secreţi”.

Fetele făceau campania mai relaxată, măcar prin faptul că nu erau foarte interesate de rezultat. Atât pentru mine, cât şi pentru Barack era o uşurare să le avem în preajmă – să ne reamintească permanent că, până la urmă, familia noastră era mai importantă decât orice calcule privind susţinătorii sau creşterea în sondaje. Nici uneia din fete nu îi păsa prea mult de zarva care se făcea în jurul tatălui lor. Ele nu erau concentrate pe construirea unei democraţii mai bune sau pe a ajunge la Casa Albă. Tot ceea ce îşi doreau cu adevărat (şi chiar îşi doreau cu putere) era un căţeluş. Le plăcea să joace leapşa sau Uno cu personalul de campanie în momentele mai liniştite şi îşi făcuseră un scop din descoperirea unui magazin de îngheţată în orice loc nou în care ajungeau. Orice altceva era doar zgomot de fond.

Şi în ziua de astăzi, Malia şi cu mine izbucnim în râs când ne amintim că ea avea opt ani când Barack, care avea clar un sentiment de responsabilitate, i-a pus întrebarea într-o seară, când o învelea la culcare. „Ce-ai spune dacă tati ar candida la preşedinţie?” a întrebat-o el. „Crezi că ar fi o idee bună?”

„Sigur că da, tati!” a răspuns ea, sărutându-l pe obraz. Decizia lui de a candida avea să schimbe aproape totul în viaţa ei, dar cum putea ea să ştie asta? Ea doar s-a întors pe o parte şi a adormit.

În ziua aceea în Butte, am vizitat muzeul local al mineritului, am avut parte de o luptă cu pistoale cu apă şi ne-am jucat cu o minge de fotbal prin iarbă. Barack şi-a rostit discursul şi a strâns numărul obişnuit de mâini, dar a ajuns şi să se ancoreze din nou în unitatea pe care o formam noi patru. Sasha şi Malia i s-au căţărat în spate, chicotind şi regalându-l cu gândurile lor. I-am văzut lumina din

zâmbet şi i-am admirat capacitatea de a bloca distragerile periferice şi de a fi, pur şi simplu, tată când avea ocazia. A stat de vorbă cu Maya şi cu Konrad şi îşi ţinea braţul în jurul umerilor mei când mergeam dintr-un loc în altul.

Nu eram niciodată singuri. Aveam în jurul nostru personalul de campanie, agenţii care ne păzeau, ziarişti care aşteptau pentru interviuri, privitori care făceau fotografii de la distanţă. Dar asta era acum normalitatea noastră. În timpul campaniei, zilele noastre erau marcate de un program atât de strict, încât vedeam cum ne pierdem treptat intimitatea şi autonomia. Atât Barack, cât şi eu încredinţasem aproape orice aspect al vieţilor noastre unor tineri de 20 şi ceva de ani care erau foarte inteligenţi şi capabili, dar tot nu aveau cum să ştie cât de dureros putea să fie să cedezi controlul asupra propriei vieţi. Dacă aveam nevoie de ceva de la magazin, trebuia să rog pe cineva să îmi aducă. Dacă voiam să vorbesc cu Barack, de obicei, trebuia să trimit o solicitare prin intermediul unuia dintre tinerii lui angajaţi. În programul meu apăreau uneori evenimente şi activităţi despre care nu ştiam.

Dar încet, ca o problemă de supravieţuire, învăţam să ne trăim vieţile în public, acceptând realitatea aşa cum era.

Înainte să se încheie după-amiaza în Butte, am dat un interviu pentru televiziune toţi patru – eu, Barack şi fetele –, ceea ce nu mai făcusem niciodată înainte. De obicei, insistam amândoi să ţinem presa departe de copiii noştri, cerându-le jurnaliştilor să se limiteze la fotografii şi doar la evenimente publice de campanie. Nu sunt sigură ce ne-a făcut să acceptăm de data aceasta. Din câte îmi amintesc, organizatorii de campanie s-au gândit că ar fi drăguţ să dăm publicului ocazia să-l vadă mai îndeaproape pe Barack ca părinte şi, în momentul acela, nu am văzut nimic rău în asta. La urma urmei, el îşi iubea copiii. Iubea toţi copiii. Şi tocmai din acest motiv ar fi fost un preşedinte foarte bun.

Am stat de vorbă în jur de 15 minute cu Maria Menounos de la Access Hollywood, toţi patru aşezaţi pe o bancă din parc care fusese îmbrăcată într-un fel de pânză ca să arate mai festiv. Malia îşi împletise părul în codiţe, iar Sasha purta o rochiţă roşie, fără mâneci. Ca întotdeauna, erau dezarmant de drăgălaşe. Menounos a fost amabilă şi a păstrat discuţia lejeră, în timp ce Malia, profesorul în devenire al familiei, cântărea cu seriozitate fiecare întrebare. Ea a spus că tatăl ei o făcea câteodată să se simtă stânjenită când încerca să dea mâna cu prietenele ei şi că ne deranja pe toate lăsându-şi bagajul de campanie să blocheze uşa de acasă. Sasha a făcut tot posibilul să stea cuminte şi concentrată, întrerupând interviul o singură dată când s-a întors să mă întrebe „Hei, când mâncăm îngheţată?” În afară de asta, a ascultat-o cu atenţie pe sora ei, intervenind din când în când cu vreun

detaliu care i se părea relevant. „Tati a avut odată o tunsoare afro!” a strigat la un moment dat spre final şi cu toţii am început să râdem.

După câteva zile, interviul a fost difuzat în patru părţi la ABC, primit cu entuziasm şi preluat de toată presa, cu titluri siropoase de genul „Cortina se ridică de pe fetele Obama într-un interviu TV” şi „Cele două fetiţe Obama spun totul”. Brusc, comentariile copilăreşti ale Mafiei şi Sashei au ajuns în ziarele din toată lumea.

Imediat, Barack şi cu mine am regretat ce făcusem. Nu era nimic nepotrivit în interviu. Nu a fost nicio întrebare deplasată şi nu a fost dezvăluit vreun detaliu mai delicat. Şi, totuşi, simţeam că luasem o decizie greşită, făcându-le să vorbească în public mult înainte să poată înţelege cu adevărat ce însemna aceasta. Nimic din înregistrarea video nu le putea face rău Sashei sau Maliei. Dar era în văzul lumii de acum şi avea să rămână pentru totdeauna pe internet. Luasem două fetiţe care nu îşi aleseseră această viaţă şi, fără să ne gândim, le aruncasem în malaxor.

Ştiam deja destule despre malaxor. Trăiam sub o privire fixată mereu asupra noastră. Adăuga o energie stranie la orice am fi făcut. Oprah Winfrey îmi trimitea mesaje de încurajare. Stevie Wonder, idolul meu din copilărie, venea să cânte la evenimentele de campanie, glumind şi spunându-mi pe numele mic de parcă ne cunoşteam dintotdeauna. Atâta atenţie era deconcertantă, mai ales pentru că simţeam că nu făcusem ceva ca să o merit. Eram ridicaţi de forţa mesajului pe care îl transmitea Barack, dar şi de speranţa şi de simbolismul momentului. Dacă America alegea primul ei preşedinte negru, aceasta ar fi spus ceva nu doar despre Barack, ci şi despre ţară însăşi. Pentru atât de mulţi oameni şi din atât de multe motive, era ceva foarte important.

Barack se bucura, desigur, de partea leului – şi în ceea ce priveşte adulaţia publicului, dar şi din examinarea minuţioasă ce decurgea inevitabil din aceasta. Cu cât deveneai mai popular, cu atât mai mulţi adversari căpătai. Pare aproape o regulă nescrisă, mai ales în politică, unde oponenţii cheltuie bani serioşi pentru cercetarea adversarilor – angajând detectivi care să scotocească fiecare aspect din trecutul candidatului, ca să caute ceva ce ar putea semăna a pată.

Suntem construiţi diferit, soţul meu şi cu mine, motiv pentru care unul din noi a ales politica, şi celălalt nu. El era conştient de zvonurile şi de interpretările greşite care erau pompate ca un abur toxic în campanie, dar rareori părea să îl deranjeze ceva. Barack mai trecuse prin alte campanii. Studiase istoria politică şi se înconjurase de contextul pe care i-l oferea aceasta. Şi, în general, nu era omul care să fie zguduit sau abătut de la curs de ceva atât de abstract ca îndoiala sau durerea.

Pe de altă parte, eu încă mai învăţam despre viaţa publică. Mă consideram o femeie încrezătoare în sine, de succes, dar, în acelaşi timp, rămăsesem copilul care le spunea oamenilor că vrea să se facă medic pediatru şi făcea totul ca să ia doar note maxime la şcoală. Cu alte cuvinte, îmi păsa ce gândeau oamenii. Îmi petrecusem prima parte a vieţii căutând aprobarea, adunând îndatoritoare steluţe aurii şi evitând situaţiile sociale tulburi. În timp, am ajuns să nu mă limitez la a-mi măsura meritele proprii strict în termeni de standarde, de realizări ca la carte, dar încă mai tindeam să cred că dacă munceam onest şi cu sârguinţă aveam să evit intimidările şi să fiu văzută întotdeauna drept ceea ce eram.

Această convingere, însă, era pe cale să se destrame.

După victoria lui Barack în Iowa, mesajul meu din campanie a devenit şi mai pasional, aproape proporţional cu mărimea mulţimilor care se strângeau la mitinguri. Trecusem de la sute de oameni întâlniţi la o reuniune la o mie şi chiar la mai mulţi. Îmi amintesc că ajunsesem la un eveniment în Delaware, cu Melissa şi cu Katie, şi am văzut o coadă cu cinci oameni pe rând şi care se răsucea pe după clădire, la intrarea într-o sală deja ticsită. Mă uimea în cel mai fericit mod cu putinţă. Împărtăşeam asta fiecărei mulţimi: eram copleşită de contribuţia oamenilor la campania lui Barack în termeni de entuziasm şi de implicare. Mă simţeam umilă în faţa participării lor, a eforturilor pe care le vedeam făcute de oamenii simpli ca să-l ajute să fie ales.

În ceea ce priveşte discursul meu de bază, construind pe baza teoriei de campanie care funcţionase atât de bine pentru mine în Iowa, ajunsesem la o structură destul de liberă, chiar dacă nu foloseam prompter, şi nu-mi făceam griji dacă mă abăteam de la subiect. Cuvintele mele nu erau şlefuite şi nu aveau să fie niciodată la fel de elocvente ca ale soţului meu, dar vorbeam din inimă. Descriam cum îndoielile mele iniţiale cu privire la procesul politic se diminuaseră treptat, săptămână după săptămână, înlocuite de ceva mai încurajator şi mai dătător de speranţă. Îmi dădeam seama că atât de mulţi dintre noi treceau prin aceleaşi lupte, îşi făceau aceleaşi griji cu privire la copii şi la viitor. Şi atât de mulţi credeau, la fel ca mine, că Barack era singurul candidat capabil să aducă o schimbare reală.

Barack voia ca trupele americane să fie retrase din Irak. Voia să anuleze reducerile de taxe introduse de George W. Bush pentru cei superbogaţi. Voia asistenţă medicală accesibilă pentru toţi americanii. Era un program ambiţios, dar, de fiecare dată când intram într-o sală plină de susţinători entuziaşti, aveam impresia că noi, ca naţiune, eram gata să trecem peste diferenţele din trecut şi să facem să se întâmple asta. Era mândrie în acele săli, un spirit de unitate care mergea mult mai departe de culoarea pielii cuiva. Optimismul era mare şi energizant. Mă lăsam purtată de el ca de un val. „Speranţa se

întoarce!” anunţam la fiecare oprire.

Eram în Wisconsin, într-o zi de februarie, când Katie a primit un telefon de la cineva din echipa de comunicare a lui Barack, spunând că părea să fie o problemă. Spusesem ceva controversat într-un discurs pe care îl rostisem cu câteva ore mai devreme la un teatru din Milwaukee. Katie era derutată, la fel eram şi eu. Ceea ce spusesem în Milwaukee nu era cu nimic diferit de ceea ce tocmai terminasem de spus în faţa publicului din Madison, ceea ce nu era diferit de ce spuneam de luni de zile fiecărei mulţimi. Şi nu fusese niciodată vreo problemă. De ce era una acum?

Mai târziu, în acea zi, am văzut singure care era problema. Cineva filmase discursul meu, care avusese în jur de 40 de minute, şi îl editase într-un singur clip de zece secunde, eliminând contextul şi scoţând în evidenţă câteva cuvinte.

Au început brusc să circule clipuri atât din discursul din Milwaukee, cât şi din cel din Madison, concentrate pe partea în care spuneam că mă simt încurajată. Versiunea completă a celor spuse de mine era aşa: „Ceea ce am învăţat anul acesta este că revine speranţa! Şi daţi-mi voie să vă spun ceva, pentru prima dată în viaţa mea de adult sunt cu adevărat mândră de ţara mea. Nu doar pentru că Barack merge bine în campanie, ci deoarece cred că oamenii îşi doresc cu ardoarea schimbarea. Eram disperată să văd că ţara noastră porneşte în direcţia aceea, nu doar să mă simt atât de singură în frustrarea şi dezamăgirea mea. Am văzut oameni care îşi doresc cu putere să se unească în jurul unor probleme comune, iar asta m-a făcut să mă simt mândră. Mă simt privilegiată să fac parte sau chiar numai să fiu martoră la aşa ceva.”

Dar aproape totul fusese tăiat, inclusiv referirile mele la speranţă şi la unitate, la cât de mişcată eram. Dispăruse orice nuanţă, atenţia era îndreptată asupra unui singur lucru. Ceea ce era în clipuri – şi era de-acum rostogolit întruna la posturile conservatoare de radio şi la emisiuni TV – era atât: „Pentru prima dată în viaţa mea de adult sunt cu adevărat mândră de ţara mea”.

Nu trebuia să mă uit la ştiri ca să ştiu cum era răstălmăcită fraza aceasta. „Nu este o patrioată.” „A urât întotdeauna America.” „Asta este ea cu adevărat. Restul este doar spectacol.”

A fost prima lovitură. Şi mi-am făcut-o cu mâna mea. Încercând să vorbesc liber, fără să mă formalizez, am uitat că până şi cea mai măruntă frază era cântărită şi întoarsă pe toate părţile. Fără să vreau, le-am servit adversarilor un ospăţ de 15 cuvinte. Şi, la fel ca în clasa întâi, pumnul a venit ca din senin.

În seara aceea am luat avionul înapoi spre Chicago simţindu-mă vinovată şi descurajată. Ştiam că Melissa şi Katie urmăreau în tăcere ştirile negative pe BlackBerry-uri, dar aveau grijă să nu mi le spună şi

mie, înţelegând că nu ar face decât să înrăutăţească lucrurile. Până la punctul acesta, noi trei lucrasem deja împreună o bună parte a anului, parcurgând mai mulţi kilometri decât putea vreuna dintre noi să numere, mereu contracronometru ca să pot ajunge seara înapoi acasă, la copiii mei. Trecusem prin săli din toată ţara, mâncasem mai mult fast-food decât ne-am dorit vreodată şi mersesem la strângeri de fonduri în case atât de luxoase, încât trebuia să ne concentrăm să nu rămânem cu gurile căscate. Dacă Barack şi echipa lui de campanie călătoreau cu avioane închiriate şi autocare amenajate comod, noi încă ne mai scoteam pantofii la controalele de securitate din aeroporturi, zburam la clasa economic şi ne bazam pe bunăvoinţa voluntarilor să ne ducă şi să ne aducă de la evenimente care erau uneori la peste 100 de kilometri distanţă.

Simţeam că, per ansamblu, făcusem o treabă destul de bună. O văzusem pe Katie urcându-se pe un scaun ca să le dea indicaţii unor fotografi care aveau de două ori vârsta ei şi punând la punct reporteri ce întrebau lucruri deplasate. O văzusem pe Melissa având grijă de fiecare detaliu din programul meu, coordonând cu mână de expert mai multe evenimente de campanie în aceeaşi zi, butonându-şi BlackBerry-ul ca să prevină orice potenţială problemă, şi asta în timp ce se asigura că nu ratez niciodată o serbare la şcoală, ziua de naştere a vreunei vechi prietene sau şansa de a ajunge la sala de sport. Amândouă se dedicaseră cu totul acestui efort, sacrificându-şi propriile vieţi personale ca să pot eu să o păstrez, în oarecare măsură, pe a mea.

Stăteam în lumina slabă din avion şi îmi făceam griji că stricasem totul cu acele 15 cuvinte stupide.

Acasă, după ce am culcat fetele şi am trimis-o pe mama la ea, în Euclid Avenue, să se odihnească, l-am sunat pe Barack pe mobil. Era ajunul alegerilor primare din Wisconsin, iar sondajele indicau o cursă strânsă. Barack avea un avans mic, dar în creştere faţă de Hillary în privinţa delegaţilor la convenţia naţională. Campania lui Hillary rula clipuri publicitare care îl criticau pe Barack pentru orice, de la programul lui de sănătate, până la faptul că nu accepta mai des dezbateri faţă în faţă cu ea. Miza părea să fie mare. Echipa de campanie a lui Barack nu îşi putea permite un eşec. Mi-am cerut scuze pentru ce se întâmplase cu discursul meu. „Nu mi-am dat seama nicio clipă că fac ceva greşit”, i-am spus, „spun acelaşi lucru de luni de zile.” Barack călătorea în noaptea aceea între Wisconsin şi Texas. Aproape că l-am auzit cum ridică din umeri, la celălalt capăt al firului. „Asta e din cauză că atragi mulţimi atât de mari”, mi-a spus el. „Ai devenit o forţă în campanie, de-asta te atacă în felul acesta. Aşa merg lucrurile.”

La fel ca aproape de fiecare dată când vorbeam, mi-a mulţumit

pentru timpul pe care îl acordam campaniei şi a adăugat că îi pare rău că trebuia să mă confrunt cu astfel de probleme. „Te iubesc, scumpo”, mi-a spus înainte să închidă. „Ştiu că e greu, dar o să treacă. Întotdeauna trece.”

Avea dreptate şi, în acelaşi timp, se înşela în această privinţă. Pe 19 februarie 2008, Barack a câştigat primarele din Wisconsin cu o diferenţă confortabilă, ceea ce părea să sugereze că nu îi dăunasem acolo. În aceeaşi zi, Cindy McCain a tras o săgeată spre mine în discursul rostit la un miting electoral, spunând: „Sunt mândră de ţara mea. Nu ştiu voi dacă aţi auzit cuvintele acelea de mai devreme – dar eu sunt foarte mândră de ţara mea.” CNN a spus că „aveam o problemă de patriotism”, iar bloggerii au făcut ce fac bloggerii, de obicei. Dar, într-o săptămână, părea să se fi stins cea mai mare parte a agitaţiei. Barack şi cu mine am făcut amândoi comentarii pentru presă, clarificând că mă simţeam mândră pentru că vedeam atâţia americani care dădeau telefoane pentru campanie, discutau cu vecinii lor şi căpătau încredere în puterea lor în cadrul democraţiei noastre, ceea ce mie mi se părea o premieră. Şi, apoi, am trecut mai departe. În discursurile mele de campanie, am încercat să fiu mai atentă la cuvintele care îmi ieşeau din gură, dar mesajul meu a rămas acelaşi. Mă simţeam în continuare mândră şi încurajată. Nimic nu se schimbase.

Şi, totuşi, sămânţa răului fusese plantată – eram percepută ca fiind nemulţumită şi uşor ostilă, lipsită de nivelul aşteptat de eleganţă. Nu ne dădeam seama dacă proveneau de la adversarii politici ai lui Barack sau din altă parte, dar zvonurile şi comentariile cu direcţie purtau întotdeauna un mesaj mai mult decât subtil despre rasă, menit să stârnească în alegători temerile cele mai profunde şi mai urâte. „Nu-i lăsaţi pe negri să preia puterea. Ei nu sunt ca voi. Viziunea lor nu este şi a voastră.”

Nu a ajutat nici faptul că ABC News a căutat prin 29 de ore de înregistrări cu predici ale reverendului Jeremiah Wright, alcătuind o compilaţie şocantă care îl arăta pe predicator cuprins de accese dure, deplasate de mânie şi de resentimente la adresa Americii albe, de parcă albii ar fi fost de vină pentru orice. Barack şi cu mine am fost consternaţi să vedem asta, o reflectare a celor mai rele şi mai paranoice părţi ale omului care ne cununase şi ne botezase copiii. Amândoi crescuserăm cu rude care priveau rasa prin lentile de neîncredere plină de ţâfnă. Eu trăisem experienţa resentimentelor mocnite ale lui Dandy de-a lungul deceniilor în care fusese nedreptăţit la serviciu din cauza culorii pielii, ca şi a temerilor Sudistului că nepoţii lui nu ar fi în siguranţă în cartierele albilor. Barack, în schimb, o ascultase pe Toot, bunica lui albă, făcând generalizări etnice

deplasate şi chiar mărturisindu-i nepotului ei negru că uneori îi era frică atunci când dădea peste un negru pe stradă. Trăisem ani de zile cu îngustimea de minte a unora dintre vârstnicii noştri, acceptând că nimeni nu era perfect şi cu atât mai puţin cineva care se maturizase în epoca segregării. Poate că acesta a fost motivul pentru care treceam cu vederea părţile cele mai absurde din discursurile înflăcărate ale reverendului Wright, chiar dacă nu fusesem de faţă la niciuna dintre predicile cu pricina. Văzând, însă, versiunea extremă a vehemenţei lui difuzată la ştiri, ne-am îngrozit amândoi. Întreaga poveste era o amintire a faptului că problemele rasiale din ţara noastră aveau două laturi – că suspiciunea şi stereotipurile circulau în ambele sensuri.

Între timp, cineva a descoperit o lucrare de-a mea din ultimul an de colegiu de la Princeton, scrisă cu mai bine de două decenii în urmă – un studiu al felului în care absolvenţii afro-americani priveau problemele de rasă şi de identitate după ce fuseseră la Princeton. Din motive pe care nu le voi înţelege niciodată, presa conservatoare trata lucrarea mea de parcă ar fi fost vreun manifest secret privind puterea negrilor, o ameninţare care fusese descoperită. Era ca şi cum la vârsta de 21 de ani, în loc să încerc să iau notă maximă la sociologie şi să intru la Facultatea de Drept de la Harvard, eu cloceam un plan à la Nat Turner să răstorn majoritatea albilor şi, în sfârşit, acum, prin intermediul soţului meu, aveam şansa să îl pun în aplicare. „Este Michelle Obama responsabilă pentru fiascoul Jeremiah Wright?" era subtitlul unui articol online al scriitorului Christopher Hitchens. Acesta m-a făcut praf pe mine, cea din perioada colegiului, sugerând că fusesem fără îndoială influenţată de gânditorii radicali negri şi, pe deasupra, nici nu mă pricepeam să scriu. „Să spui despre ea că este greu de citit ar fi o greşeală", a scris el. „Lucrarea nu poate fi citită deloc în sensul strict al cuvântului. Şi aceasta deoarece nu este scrisă în nicio limbă cunoscută."

Eram descrisă nu doar ca un outsider, ci ca fiind complet „altceva", atât de străină încât nici măcar limba pe care o vorbeam nu putea fi recunoscută. Era o insultă meschină şi grotească, desigur, dar felul în care îşi bătea joc de intelectul meu, de mine la o vârstă mai tânără, trăda o desconsiderare mai generală. Barack şi cu mine eram prea bine-cunoscuţi acum ca să fim făcuţi invizibili, dar, dacă oamenii ne-ar fi văzut ca pe nişte străini care le încalcă teritoriul, atunci poate am fi rămas fără putere. Mesajul transmis adesea, chiar dacă nu era spus direct, părea să fie: „Oamenii aceştia nu sunt de-ai noştri". O fotografie a lui Barack cu turban şi veşmânt tradiţional somalez, pe care le primise cadou în timpul unei vizite oficiale făcute ca senator în Kenya, a apărut la *Drudge Report,* reînviind vechile teorii că ar fi fost în secret musulman. Câteva luni mai târziu, internetul a umflat un alt zvon anonim şi lipsit de orice fundament, de data aceasta punând la

îndoială cetăţenia lui Barack, vehiculând ideea că nu s-ar fi născut în Hawaii, ci în Kenya, ceea ce l-ar fi făcut neeligibil pentru funcţia de preşedinte.

Pe măsură ce treceam prin alegerile primare din Ohio şi Texas, din Vermont şi Mississippi, am continuat să vorbesc despre optimism şi unitate, simţind cum tot ceea ce era pozitiv în participanţii de la evenimentele de campanie se coagulează în jurul ideii de schimbare. Toate acestea în timp ce scenariile negative referitoare la mine păreau să câştige teren. La Fox News se discuta despre „furia militantă" din apariţiile mele publice. Internetul vehicula zvonuri că ar exista o înregistrare video cu mine folosind un termen peiorativ pentru albi, ceea ce era straniu şi complet neadevărat. În iunie, când Barack a obţinut, în sfârşit, nominalizarea democraţilor, l-am întâmpinat pe scenă la un eveniment din Minnesota cu un pumn dat în joacă. Gestul a ajuns iarăşi pe prima pagină, interpretat de un comentator de la Fox ca fiind „o primă lovitură teroristă", sugerând iarăşi că eram periculoşi. O burtieră de la aceeaşi televiziune se referea la mine ca fiind „Obama's Baby Mama (Mama copiilor Obama)", evocând clişee din America ghetourilor pentru negri şi implicând o înstrăinare care mă plasa în afara propriei mele căsnicii.

Începeam să fiu epuizată, nu fizic, ci emoţional. Loviturile dureau, chiar dacă înţelegeam că ele aveau prea puţin de-a face cu cine eram eu, ca persoană. Era ca şi cum o versiune caricaturală a mea crea haos acolo, afară, o femeie despre care tot auzeam vorbindu-se, dar pe care nu o cunoşteam – o Godzilla de soţie de politician prea înaltă, prea puternică şi care îşi ţine soţul sub papuc, pe nume Michelle Obama. Dureros era că şi prietenii mei telefonau uneori şi îşi descărcau grijile asupra mea, asaltându-mă cu sfaturi pe care considerau că ar trebui să i le transmit managerului de campanie al lui Barack sau vrând să-i liniştesc după ce auziseră o ştire negativă despre mine, despre Barack sau despre campanie. Când au apărut zvonurile despre aşa-zisa casetă în care aş vorbi depreciativ despre albi, o prietenă dragă şi care mă cunoaşte foarte bine m-a sunat, îngrijorată că minciuna ar putea fi adevărată. Am avut nevoie de 30 de minute ca s-o conving că nu mă transformasem într-o rasistă şi, când conversaţia s-a sfârşit, am închis telefonul profund demoralizată.

În general, mă simţeam ca şi cum n-aş fi putut să înving, de parcă nicio convingere şi niciun efort nu m-ar fi putut face să trec peste detractorii mei şi peste încercările lor de a mă denigra. Eram femeie, negresă şi puternică, iar aceasta, pentru anumiţi oameni, cu un anumit mod de gândire, se traducea doar prin „furioasă". Era un alt clişeu dăunător, unul folosit dintotdeauna pentru a elimina femeile minoritare din orice încăpere, un semnal inconştient că nu trebuia să asculte nimeni ce aveam noi de spus.

Acum chiar începeam să mă simt puţin furioasă, ceea ce îmi făcea şi mai rău, de parcă împlineam o profeţie făcută de cei care mă urau, de parcă aş fi cedat la presiunile lor. Este remarcabil cum un stereotip funcţionează ca o capcană reală. Oare câte „femei de culoare furioase" fuseseră prinse în logica circulară a acestei fraze? Când nu eşti ascultat, de ce nu ai vorbi mai tare? Dacă eşti considerată drept furioasă sau emoţională, acest lucru nu provoacă mai mult din acelaşi sentiment?

Eram obosită de atâta răutate, dezorientată de cât de personal devenise totul, dar simţeam, totodată, că nu puteam nicicum să renunţ. Prin luna mai, Partidul Republican din Tennessee a pus în circulaţie pe internet un video în care cuvintelor mele din Wisconsin le erau opuse clipuri cu alegători care spuneau lucruri de genul „Păi, eu sunt mândru că sunt american de când eram copil". Pe site-ul NPR a apărut un articol cu titlul: „Michelle Obama este un atu sau un punct slab?" Dedesubt, cu litere îngroşate, erau înşirate ceea ce păreau să fie aspecte controversate în ceea ce mă privea: „Înviorător de onestă sau prea directă?" şi „Înfăţişarea ei: regală sau intimidantă?"

Credeţi-mă, toate acestea erau dureroase.

Uneori dădeam vina pe campania lui Barack pentru poziţia în care mă aflam. Am înţeles că eram mai activă decât soţiile celor mai mulţi candidaţi, ceea ce mă făcea în mai mare măsură o ţintă a atacurilor. Instinctul meu era să ripostez, să vorbesc împotriva minciunilor şi a generalizărilor nedrepte sau să-l determin pe Barack să comenteze, dar echipa lui de campanie îmi spunea întruna că era mai bine să nu răspund, să încasez loviturile şi să merg, pur şi simplu, mai departe. „Nu este decât politică", era refrenul pe care-l auzeam de fiecare dată, ca şi cum nu am fi putut să facem nimic în privinţa asta, ca şi cum ne-am fi mutat cu toţii într-un oraş nou pe o planetă nouă numită Politica, unde nu se aplica niciuna dintre regulile obişnuite.

De fiecare dată când moralul începea să mi se prăbuşească, mă pedepseam şi mai mult cu un val de gânduri negre: Nu eu am ales asta. Nu mi-a plăcut niciodată politica. Mi-am lăsat serviciul şi am renunţat la identitatea mea pentru campania aceasta şi acum sunt un punct slab? Unde a dispărut puterea mea?

Stând în bucătăria noastră din Chicago, într-o duminică seara, când Barack venise pentru o noapte acasă, mi-am lăsat toate frustrările să se reverse.

„Nu sunt obligată să fac asta", i-am spus. „Dacă fac rău campaniei, atunci ce mai caut acolo?"

I-am explicat că Melissa, Katie şi cu mine ne simţeam copleşite de volumul cererilor venite din partea presei şi de efortul pe care îl făceam ca să călătorim cu bugetul modest pe care îl aveam. Nu voiam să stric nimic şi voiam să îl sprijin, dar ne lipseau şi timpul, şi

resursele ca să facem altceva decât să reacţionăm pe moment. Şi că, în ceea ce privea examinarea tot mai intensă şi mai minuţioasă căreia îi eram supusă, mă săturasem să fiu lipsită de apărare, mă săturasem să fiu văzută drept cineva diferit de persoana care eram. „Pot să stau, pur şi simplu, acasă şi să am grijă de copii, dacă aşa ar fi mai bine", i-am spus lui Barack. „O să fiu doar o soţie obişnuită, care apare doar la evenimentele importante şi zâmbeşte. Poate aşa o să fie mai uşor pentru toată lumea."

Barack m-a ascultat cu înţelegere. Puteam să îmi dau seama că era obosit, nerăbdător să urce la etaj şi să se cufunde într-un atât de necesar somn. Câteodată uram modul în care, pentru noi, se şterseseră liniile dintre viaţa de familie şi viaţa politică. Zilele lui erau pline de probleme care trebuiau rezolvate într-o clipă şi de sute de interacţiuni. Nu voiam să fiu o alta dintre problemele de care trebuia să se ocupe, dar existenţa mea se mulase complet pe a lui.

„Eşti în mult mai mare măsură un câştig decât un punct slab, Michelle, trebuie să ştii asta", mi-a spus el, vizibil afectat. „Dar, dacă vrei să te opreşti sau să încetineşti ritmul, te înţeleg perfect. Poţi să faci ce vrei în privinţa asta."

Mi-a spus că nu trebuia să simt vreodată că aş avea o obligaţie faţă de el sau faţă de maşinăria de campanie. Iar, dacă voiam să merg mai departe, dar aveam nevoie de mai mult sprijin şi de resurse, avea să găsească o modalitate să facă rost de ele.

Cu asta m-am mai liniştit, chiar dacă doar puţin. Încă mă mai simţeam ca în clasa întâi, când fusesem lovită cu pumnul la rândul de la sala de mese.

Dar am lăsat deoparte politica şi ne-am dus la culcare.

Nu mult după această discuţie, m-am dus la biroul din Chicago al lui David Axelrod şi am stat cu el şi cu Valerie să ne uităm la înregistrările video ale unora dintre apariţiile mele în public. Acum îmi dau seama că era un fel de intervenţie, o încercare de a-mi arăta care erau micile părţi ale procesului pe care le puteam controla. Amândoi m-au lăudat pentru cât de mult şi de eficient muncisem ca să-i mobilizez pe susţinătorii lui Barack. Dar, apoi, Alex a închis butonul de volum şi a reluat imaginile cu discursul meu, fără sunet, ca să ne putem uita mai atent la limbajul corpului, în special la expresiile mele faciale.

Ce am văzut? M-am văzut pe mine vorbind cu intensitate şi convingere, fără să slăbesc ritmul. Întotdeauna pomeneam de vremurile grele cu care se confruntau mulţi americani, ca şi de inechităţile din şcolile noastre şi din sistemul nostru de sănătate. Chipul meu reflecta seriozitatea a ceea ce credeam că era în joc, importanţa reală a alegerii pe care trebuia să o facă naţiunea noastră.

Dar expresia mea era prea serioasă, prea severă – cel puţin comparativ cu ceea ce erau condiţionaţi oamenii să aştepte de la o femeie. Mi-am văzut expresia aşa cum putea să o perceapă un străin, în special dacă era conjugată cu un mesaj neplăcut. Puteam să văd cum reuşise concurenţa să selecteze aceste imagini şi să mă prezinte publicului ca pe un fel de scorpie supărată. Era, bineînţeles, un alt stereotip, o altă capcană. Cel mai uşor mod de a desconsidera mesajul transmis de o femeie era să o prezinţi ca pe o certăreaţă.

Nimeni nu părea să îl critice pe Barack pentru că era prea serios sau pentru că nu zâmbea destul. Eu eram soţie, şi nu un candidat, evident, poate de aceea oamenii se aşteptau de la mine să aduc mai multă relaxare, mai mult farmec. Şi, totuşi, dacă se întreba cineva cum erau privite, în general, femeile pe Planeta Politica, era suficient să te uiţi cum Nancy Pelosi, inteligenta şi conştiincioasa preşedintă a Camerei Reprezentanţilor, era deseori descrisă ca o scorpie, sau ce avea de îndurat Hillary Clinton când comentatorii TV şi editorialiştii tocau mărunt fiecare evoluţie din campanie. Faptul că Hillary era femeie era folosit împotriva ei fără încetare, atrăgând cele mai teribile stereotipuri. I se spunea dominatoare, cicălitoare, răutăcioasă. Vocea ei era considerată stridentă, râsul ei era un cotcodăcit. Hillary era adversara lui Barack, ceea ce însemna că nu aveam pe atunci sentimente prea calde în ceea ce o privea, dar nu puteam să nu-i admir rezistenţa şi capacitatea de a continua să lupte înconjurată de atât misoginism.

În ziua aceea, uitându-mă împreună cu Axe şi Valerie la înregistrările video, simţeam cum mi se umplu ochii de lacrimi. Eram supărată. Puteam să văd acum că exista o latură de spectacol a politicii, pe care nu o stăpâneam pe deplin. Şi eram deja implicată de mai bine de un an, timp în care rostisem numeroase discursuri. Din câte mi-am dat seama, comunicam cel mai bine în sălile mici, cum se întâmplase în Iowa. Pentru mulţimile mari era nevoie de schimbări mai clare ale expresiilor faciale, iar aici mai aveam de lucrat. Mă îngrijora gândul că poate era deja prea târziu.

Valerie, prietena mea dragă de mai bine de 15 ani, m-a încurajat strângându-mi mâna.

„De ce nu mi-aţi spus asta mai devreme?” am întrebat. „De ce nu a încercat nimeni să mă ajute?”

Răspunsul era că nimeni nu-mi dăduse prea multă atenţie. Percepţia în interiorul echipei de campanie a lui Barack era că eu mă descurcam foarte bine, până când nu m-am mai descurcat. Abia atunci, când am devenit o problemă, am fost chemată în biroul lui Axe.

Pentru mine, acesta a fost un punct de cotitură. Aparatul de campanie exista exclusiv în serviciul candidatului, nu al soţiei sau al familiei lui. Şi, chiar dacă angajaţii lui Barack mă respectau şi îmi

apreciau contribuţia, nu au făcut niciodată nimic ca să mă îndrume. Până în acel punct, nimeni nu îşi bătuse capul să mă însoţească în călătorii sau să apară la evenimentele mele. Nu fusesem pregătită pentru întâlnirile cu presa sau pentru discursuri. Şi mi-am dat seama că nimeni nu avea să se ocupe de mine dacă nu o ceream eu insistent.

Ştiind că atenţia nu putea decât să se intensifice pe măsură ce intram în ultimele şase luni de campanie, am căzut, până la urmă, de acord că aveam nevoie de un sprijin real. Dacă urma să fac campanie ca un candidat, atunci trebuia să fiu susţinută ca un candidat. Mi-am luat toate precauţiile organizându-mă mai bine şi insistând să capăt resursele de care aveam nevoie ca să îmi fac bine treaba. În ultimele săptămâni ale alegerilor primare, organizatorii de campanie ai lui Barack au început să îmi mărească şi mie echipa, incluzând o planificatoare şi asistentă personală – Kirsten Jarvis, o fostă angajată amabilă de la biroul de la Senat al lui Barack, al cărei calm avea să mă ţină cu picioarele pe pământ în momentele de mare tensiune –, plus o specialistă în comunicare politică foarte pricepută şi cu mult simţ practic, pe nume Stephanie Cutter. Lucrând împreună cu Katie şi Melissa, Stephanie m-a ajutat să-mi cizelez mesajul şi prezentarea, în pregătirea discursului foarte important pe care urma să-l susţin mai târziu în vară, la Convenţia Naţională a Partidului Democrat. Ni s-a dat, în sfârşit, acces la un avion de campanie, ceea ce mi-a permis să mă deplasez mai eficient. Acum puteam să dau interviuri în timpul zborurilor, să-mi aranjez părul şi machiajul în drum spre un eveniment sau să le iau cu mine pe Sasha şi Malia, fără costuri suplimentare.

Era o uşurare. Totul era o uşurare. Şi cred că şi asta m-a ajutat să zâmbesc mai mult, să nu mă mai simt tot timpul în defensivă.

În pregătirea apariţiilor mele publice, Stephanie m-a sfătuit să mizez pe punctele mele tari şi să îmi amintesc lucrurile despre care îmi place cel mai mult să vorbesc, cum erau dragostea mea pentru soţ şi copii, legătura pe care o aveam cu mamele cu serviciu şi mândria privind rădăcinile mele din Chicago. Ea şi-a dat seama că îmi place să glumesc şi mi-a spus să nu îmi reţin umorul. Cu alte cuvinte, era în regulă să fiu eu însămi. La puţin timp după ce s-au încheiat alegerile primare, am acceptat să apar la *The View,* unde am petrecut o oră plină de bucurie împreună cu Whoopi Goldberg, Barbara Walters şi celelalte co-prezentatoare în faţa unui public, în direct, vorbind despre atacurile împotriva mea, dar şi glumind pe tema fetelor, a primelor semne ale adolescenţei şi a bătăii de cap pe care le-o dădeau ciorapii de mătase. Aveam o senzaţie nouă de relaxare, de proprietate asupra vocii mele. Emisiunea a provocat reacţii, în general, pozitive. Am purtat o rochie cu alb şi negru care costase 148 de dolari şi pe care femeile au dat năvală brusc să o cumpere.

Se întâmpla ceva. Aveam influenţă şi, în acelaşi timp, începeam să mă simt bine, din ce în ce mai deschisă şi mai optimistă. Încercam totodată să învăţ de la americanii pe care îi întâlneam peste tot prin ţară, organizând mese rotunde pe tema echilibrului serviciu-familie, un subiect care mă interesa foarte mult. Pentru mine, cele mai importante lecţii de modestie au venit din vizitele pe care le-am făcut în comunităţile de militari, unde m-am întâlnit cu soţiile şi soţii militarilor – pentru că în grupurile formate, în general, din femei se amestecau uneori şi câţiva bărbaţi.

„Vorbiţi-mi despre viaţa voastră", le spuneam. Şi, apoi, ascultam ce-mi povesteau femeile cu copii mici în braţe, unele dintre ele adolescente. Unele descriau cum fuseseră transferate la opt sau mai multe baze în tot atâţia ani, de fiecare dată nevoite să ia de la capăt cu lucruri de genul lecţiilor de muzică sau programelor de dezvoltare pentru copiii lor. Ele mi-au explicat totodată cât de greu era să-ţi păstrezi o carieră printre atâtea mutări: se întâmpla de multe ori ca o profesoară, de exemplu, să nu-şi poată găsi o slujbă pentru că noul stat în care se afla nu recunoştea certificatul profesional din statul în care stătuse anterior; manichiuristele şi terapeutele se confruntau cu probleme similare în privinţa licenţelor. Mulţi părinţi tineri găseau foarte greu îngrijire pentru copii pe care să şi-o poată permite. Totul trecea, desigur, în planul al doilea faţă de povara logistică şi emoţională de a-l şti pe cel drag trimis pentru 12 luni sau mai mult în locuri precum Kabul sau Mosul, sau pe un portavion în marea Chinei de Sud. Întâlnirea cu aceste soţii punea instantaneu orice problemă aş fi avut în perspectiva corectă. Sacrificiile lor erau mult mai mari decât ale mele. Participam la aceste întâlniri, preocupată şi surprinsă că ştiam atât de puţin despre viaţa militarilor. Mă gândeam că mulţi alţi americani erau la fel de puţin informaţi. Mi-am promis mie însămi că, dacă Barack avea să fie suficient de norocos cât să fie ales, o să găsesc o modalitate de a sprijini mai bine aceste familii.

Toate acestea m-au umplut de energie, ca să ajut la asaltul final pentru Barack şi Joe Biden, afabilul senator din Delaware, care avea să fie anunţat curând ca partenerul lui de cursă electorală. Mă simţeam încurajată să-mi urmez din nou instinctele, înconjurată de oameni care îmi asigurau spatele, mai bine echipată ca să mă feresc de atacatori. La evenimentele publice, mă concentram pe stabilirea de legături personale cu oamenii pe care îi întâlneam, în grupuri mici sau în mulţimi de mii de oameni, în discuţii de culise sau în spatele barierelor de securitate. Când alegătorii ajungeau să mă cunoască în persoană, înţelegeau cât de departe de realitate erau caricaturile. Am învăţat că este greu să urăşti de aproape.

Am petrecut vara anului 2008 mişcându-mă mai repede şi muncind mai din greu, convinsă că puteam aduce un plus pentru Barack. Cum

se apropia sfârşitul convenţiei, am lucrat pentru prima dată cu un scriitor de discursuri, o tânără talentată pe nume Sarah Hurwitz, care m-a ajutat să îmi sintetizez ideile într-un discurs concentrat de 17 minute. După săptămâni întregi de pregătire atentă, la sfârşitul lui august, am păşit pe scena de la Pepsi Center din Denver, în faţa unui public de 20.000 de oameni şi a altor câteva milioane de telespectatori, gata să arăt lumii cine eram cu adevărat.

În seara aceea, m-a prezentat fratele meu, Craig. Mama stătea pe un fotoliu din primul rând, părând puţin şocată de dimensiunea uriaşă pe care o căpăta viaţa noastră. Am vorbit despre tata – despre modestia şi tăria lui, şi despre cum toate acestea ne-au format pe Craig şi pe mine. Am încercat să le ofer americanilor o imagine cât mai familiară cu putinţă a lui Barack şi firii lui inimoase. Când am terminat, oamenii au aplaudat şi au tot aplaudat, iar eu am simţit o mare uşurare, ştiind că, în sfârşit, făcusem poate ceva ca să le schimb oamenilor percepţia pe care o aveau despre mine.

A fost un moment important, cu siguranţă – măreţ şi public, şi uşor de găsit şi în ziua de azi pe YouTube. Dar adevărul este că, din exact aceleaşi motive, a fost şi un moment ciudat de mărunt. Modul în care priveam lucrurile începea să se răstoarne, ca un pulover pe care îl întorci încet pe dos. Scene, public, reflectoare, aplauze. Acestea deveneau mai normale decât crezusem vreodată că puteau să fie. Acum trăiam pentru acele momente în care nimic nu era pregătit în avans, fotografiat, acele clipe intermediare în care nimeni nu juca un rol şi nimeni nu judeca şi mai erau posibile surprize – când uneori puteai simţi, pe neaşteptate, cum se deschide zăvorul ce-ţi fereca inima.

Pentru aceasta trebuie să ne întoarcem în Butte, Montana, pe 4 iulie. Era sfârşitul zilei şi soarele de vară asfinţea, în sfârşit, dincolo de munţii din vest, iar artificiile începeau să răsune în depărtare. Rămâneam peste noapte la un Holiday Inn Express de lângă autostradă, de unde Barack urma să plece a doua zi spre Missouri, iar eu şi fetele să ne întoarcem la Chicago. Eram obosiţi cu toţii. Fusesem la paradă şi la picnic. Ni se părea că ne întâlnisem cu toţi locuitorii din Butte, până la ultimul. Iar, acum, urma să avem în sfârşit o mică petrecere, doar pentru Malia.

Dacă m-aţi fi întrebat, la vremea respectivă, aş fi spus că pregătisem totul în pripă – că aniversarea ei părea o idee venită prea târziu în vârtejul campaniei. Ne-am strâns în sala de conferinţe cu tavan jos şi cu lumini fluorescente de la subsolul hotelului, cu Konrad, Maya şi Suhaila, plus câţiva dintre angajaţi care erau apropiaţi de Malia şi, desigur, cu agenţii de la Serviciul Secret, care erau întotdeauna prezenţi, indiferent de situaţie. Aveam nişte baloane, un tort de la magazin, zece lumânări şi o cutie de îngheţată. Erau câteva cadouri

cumpărate şi împachetate la repezeală de cineva care nu fusesem eu. Atmosfera nu era complet lipsită de entuziasm, dar nu era nici festivă. Pur şi simplu, fusese o zi prea lungă. Barack şi cu mine am schimbat o privire întunecată, conştienţi că dădusem greş.

Până la urmă, însă, la fel ca în cazul multor altor lucruri, era doar o problemă de percepţie – cum ne hotărâm să privim ceea ce se afla în faţa noastră. Barack şi cu mine ne concentram doar pe greşelile şi minusurile noastre, pe care le vedeam reflectate în încăperea aceea tristă şi în petrecerea improvizată. Dar Malia s-a uitat la cu totul altceva. Şi a văzut. A văzut chipuri amabile, oameni care o iubeau, un tort cu glazură din belşug, o soră mai mică şi o verişoară alături, un nou an înaintea ei. Petrecuse ziua în aer liber, văzuse o paradă, iar a doua zi urma să se plimbe cu avionul.

S-a dus spre locul în care stătea Barack şi i-a sărit în braţe. „Asta", a declarat ea, „e cea mai frumoasă aniversare pe care am avut-o *vreodată!"*

Nu a observat că mami şi tati aveau lacrimi în ochi, nici că jumătate dintre cei din încăpere încercau să-şi înghită nodul din gât. Pentru că avea dreptate. Şi, brusc, am înţeles şi noi. Împlinise zece ani în ziua aceea şi totul era mai bine ca oricând.

CAPITOLUL 18

Patru luni mai târziu, pe 4 noiembrie 2008, am votat pentru Barack. Dis-de-dimineaţă, am mers împreună la secţia de votare, care era în sala de sport a şcolii Beulah
Shoesmith, la doar câteva străzi distanţă de casa noastră din
Chicago. Le-am luat cu noi pe Sasha şi pe Malia, amândouă îmbrăcate şi pregătite pentru şcoală. Chiar şi în ziua alegerilor – poate chiar cu atât mai mult în ziua alegerilor –, mersul la şcoală mi se părea o idee bună. Şcoala însemna rutină. Şcoala însemna confort. Am trecut pe lângă grupurile de fotografi şi cameramani ca să intrăm în sala de sport, în timp ce oamenii din jurul nostru vorbeau despre caracterul istoric al momentului, iar eu eram mulţumită că le pregătisem fetelor mele pacheţelele cu gustarea de prânz.

Ce fel de zi avea să fie? Avea să fie o zi lungă. Mai mult de atât nu ştia niciunul dintre noi.

Barack, ca întotdeauna în zilele foarte tensionate, era mai calm ca niciodată. I-a salutat pe membrii comisiei electorale, şi-a luat buletinul de vot şi a dat mâna cu toţi cei pe care i-a întâlnit, părând relaxat. Presupun că era normal să fie aşa. Tot ce avea să se întâmple în continuare nu mai depindea de el.

Am intrat în acelaşi timp în cabinele de vot, avându-le alături pe fetele noastre care se întindeau să vadă ce făceam.

Votasem pentru Barack de multe ori până atunci, în alegeri primare şi generale, în curse locale sau naţionale, iar acest drum la secţia de votare nu mi se părea diferit de altele. Votul era pentru mine o obişnuinţă, un ritual sănătos care trebuia îndeplinit cu conştiinciozitate şi cu fiecare ocazie. Părinţii mei mă luaseră cu ei la vot când eram copil, iar eu îmi făcusem un obicei din a le lua cu mine pe Sasha şi pe Malia de câte ori puteam, sperând să le insuflu amândurora cât de important şi de firesc era acest act.

Cariera soţului meu îmi dăduse ocazia să urmăresc îndeaproape cum funcţionează mecanismele politicii şi ale puterii. Văzusem cum doar câteva voturi în fiecare secţie puteau să facă diferenţa nu doar între un candidat şi altul, ci între un sistem de valori şi altul. Dacă doar câţiva oameni din fiecare cartier rămâneau acasă, aceasta putea determina ce învăţau copiii noştri la şcoală, ce opţiuni aveam la dispoziţie pentru îngrijirea sănătăţii sau dacă ne trimiteam sau nu armata la război. Votul era simplu şi, în acelaşi timp, incredibil de eficient.

În ziua aceea, înainte să votez, am privit îndelung ovalul micuţ de lângă numele soţului meu, pe lista candidaţilor la preşedinţie. După aproape 21 de luni de campanie, atacuri şi eforturi până la epuizare,

asta era tot – ultimul lucru pe care îl mai aveam de făcut.

Barack s-a uitat la mine şi a râs. „Încă nu te-ai hotărât?" m-a întrebat el. „Mai ai nevoie de timp?"

Dacă nu ar fi neliniştea, ziua alegerilor ar putea fi un fel de mini-vacanţă, o pauză fantastică între tot ceea ce s-a întâmplat şi ceea ce urmează. Ai făcut saltul, dar nu ai aterizat încă. Încă nu ştii cum va arăta viitorul. După luni de zile în care totul s-a întâmplat pe repede înainte, brusc, timpul se scurge cu o încetineală agonizantă. Ne-am întors acasă, iar eu am făcut pe gazda pentru rudele şi prietenii care au trecut pe la noi pentru conversaţii banale, menite să facă timpul să treacă mai repede.

La un moment dat, Barack a plecat să joace baschet la o sală din apropiere, cu Craig şi alţi câţiva prieteni, făcând ceea ce devenise un fel de tradiţie aducătoare de noroc în ziua alegerilor. Nimic nu-i plăcea mai mult lui Barack decât un joc de baschet intens, ca să-şi calmeze emoţiile.

„Ai grijă să nu-i spargă nasul careva", i-am spus lui Craig când au ieşit amândoi pe uşă. „Mai târziu, va trebui să apară la televizor."

„Aşa, pune totul în cârca mea", a replicat Craig, cum numai un frate o poate face. Apoi, au plecat amândoi.

Dacă era să credem sondajele, părea că Barack avea să câştige în ziua aceea, dar ştiam că el pregătise două discursuri pentru fiecare posibilă variantă din noaptea de după alegeri – unul pentru victorie, altul de recunoaştere a înfrângerii. Învăţasem deja suficient de multe despre politică şi despre sondaje, aşa că ştiam că nimic nu era sigur. Ştiam despre aşa-zisul efect Bradley, numit după un politician afro-american care candidase la funcţia de guvernator al Californiei, la începutul anilor 1980. Chiar dacă sondajele îl plasaseră sistematic pe Bradley în fruntea listei de candidaţi, el a pierdut alegerile, fapt care i-a surprins pe toţi şi a oferit lumii o lecţie foarte importantă despre bigotism, având în vedere că scenariul s-a repetat în anii următori, în mai multe curse electorale puternic mediatizate la care au participat candidaţi negri. Când era vorba despre candidaţi minoritari, alegătorii îşi ascundeau deseori prejudecăţile în faţa operatorilor de sondaje, exprimându-le doar în intimitatea cabinei de vot.

De-a lungul campaniei, m-am întrebat fără încetare dacă America era cu adevărat pregătită să aleagă un preşedinte negru, dacă ţara era suficient de sigură pe forţele proprii încât să vadă dincolo de rasă şi de prejudecăţi. Într-un târziu, aveam să aflăm răspunsul.

Per ansamblu, campania pentru alegerile generale fusese mai puţin istovitoare decât bătălia dură din primare. John McCain îşi făcuse singur un deserviciu alegând-o drept parteneră de cursă pe Sarah Palin, guvernatoarea de Alaska. Neexperimentată şi nepregătită, ea a devenit rapid un fel de sac de box naţional. Iar, apoi, la jumătatea lui

septembrie, lovise dezastrul. Economia SUA era într-un declin incontrolabil, după ce Lehman Brothers, una dintre cele mai mari bănci de investiţii din ţară, s-a prăbuşit. Lumea întreagă înţelegea că titanii de pe Wall Street făceau de ani de zile profituri uriaşe de pe urma creditelor imobiliare neperformante. Acţiunile s-au prăbuşit. Piaţa creditelor a îngheţat. Fondurile de pensii au dispărut.

Barack era omul potrivit pentru acest moment din istorie, pentru o funcţie care nu a fost niciodată comodă, dar care, din pricina crizei financiare, devenise exponenţial mai dificilă. Spusesem asta fără încetare mai bine de un an şi jumătate, prin toată America: soţul meu era calm şi pregătit. Complexitatea nu îl speria. Avea o minte capabilă să se descurce cu toate dificultăţile. Eram părtinitoare, desigur, şi eu personal aş fi fost mulţumită să piardă alegerile şi să ne regăsim oarecum vechea noastră viaţă, dar, în acelaşi timp, simţeam că noi, ca ţară, aveam cu adevărat nevoie de ajutorul lui. Era momentul să nu ne mai gândim la ceva atât de arbitrar cum e culoarea pielii. Ar fi fost o nebunie să nu îl punem în funcţie. Deşi, el avea să moştenească o adevărată harababură.

Pe măsură ce se apropia seara, simţeam tot mai acut o amorţeală în degete şi un fior de nelinişte prin tot corpul. Nu mai puteam să mănânc. Nu mai puteam să fiu atentă la discuţiile superficiale cu mama sau cu prietenii care treceau pe la noi. La un moment dat, am urcat la etaj, să stau puţin singură.

Am descoperit că şi Barack se retrăsese acolo, având, în mod clar, nevoie de câteva clipe de linişte.

L-am găsit aşezat la biroul lui, uitându-se peste textul discursului pentru victorie, în micul birou înţesat cu cărţi de lângă dormitorul nostru – Vizuina. Am intrat şi eu şi am început să-i masez umerii.

„Eşti bine?” l-am întrebat.

„Mda.”

„Obosit?”

„Nu.” Mi-a zâmbit, de parcă ar fi încercat să-mi demonstreze că era adevărat. Cu doar o zi în urmă, aflasem că Toot, bunica de 86 de ani a lui Barack, murise în Hawaii după o suferinţă de câteva luni în urma unui cancer. Pentru că nu apucase să-şi ia rămas-bun de la mama lui, Barack a ţinut neapărat să o vadă pe Toot. La sfârşitul verii, fusesem să o vizităm împreună cu copiii, iar, în urmă cu zece zile, el se dusese din nou, retrăgându-se pentru o zi din campania electorală ca să fie lângă ea. Îmi dădeam seama cât de greu era pentru el. Barack îşi pierduse mama chiar la începutul carierei lui politice, la două luni după ce îşi anunţase candidatura la senatul statului. Acum, la apogeu, bunica lui nu mai era printre noi să-l vadă. Oamenii care îl crescuseră nu mai erau lângă el.

„Sunt mândră de tine, orice s-ar întâmpla”, i-am spus soţului meu.

„Te-ai descurcat atât de bine.”

El s-a ridicat de pe scaun şi m-a cuprins cu braţele. „Şi tu”, mi-a răspuns, trăgându-mă aproape de el. „Amândoi ne-am descurcat bine.”

Nu mă puteam gândi decât la ce mai avea de înfruntat.

După ce am mâncat de seară, în familie, acasă, ne-am îmbrăcat festiv şi am plecat în oraş, să aşteptăm rezultatul alegerilor împreună cu un mic grup de rude şi de prieteni în apartamentul pe care echipa de campanie îl închiriase pentru noi la Hyatt Regency. Echipa de campanie se adunase într-o altă parte a hotelului, încercând să ne lase puţină intimitate. Joe şi Jill Biden aveau propriul apartament pentru familie şi prieteni, de partea cealaltă a holului.

Primele rezultate au venit în jur de şase seara, Kentucky votând pentru McCain, şi Vermont pentru Barack. Apoi,
Virginia de Vest a mers cu McCain, la fel şi Carolina de Sud.
Încrederea mea se zdruncinase puţin, deşi niciunul dintre aceste rezultate nu era o surpriză. După cum spuneau Axe şi Plouffe, care tot intrau şi ieşeau din încăpere, anunţându-ne fiecare frântură de informaţie pe care o primeau, totul se desfăşura aşa cum fusese prevăzut. Chiar dacă veştile erau, în general, pozitive, discuţiile politice erau ultimul lucru pe care voiam să îl aud. Oricum nu puteam influenţa nimic, deci, ce rost avea? Sărisem în gol şi acum urma să aterizăm, într-un fel sau altul. Am văzut la televizor mii de oameni adunaţi deja în parcul Grant, cam la un kilometru şi jumătate de ţărmul lacului, unde transmisiile TV despre alegeri erau proiectate pe ecrane uriaşe şi unde Barack avea să meargă mai târziu, să rostească unul din cele două discursuri. Erau poliţişti pretutindeni, şalupele Pazei de Coastă patrulau pe lac şi elicopterele supravegheau din aer. Tot oraşul Chicago părea să-şi ţină răsuflarea în aşteptarea veştilor.

Connecticut a votat cu Barack. New Hampshire a votat cu Barack. La fel au făcut Massachusetts, Maine, Delaware şi Washington DC. Când s-a anunţat că Illinois a votat cu Barack, am auzit maşini care claxonau şi strigăte de entuziasm de jos, din stradă. Am văzut un scaun liber aproape de uşa de la intrare şi m-am aşezat acolo singură, privind scena din faţa mea. În cameră era aproape linişte acum, agitaţia echipei de campanie lăsând locul unei aşteptări calme, aproape sobre. În dreapta mea, fetele stăteau pe o canapea, în rochiţele lor roşu cu negru, iar în stânga mea Barack, care îşi lăsase haina de la costum pe undeva prin cameră, se aşezase pe o altă canapea lângă mama, care purta în seara aceea un taior negru, elegant, şi îşi pusese cercei de argint.

„Eşti pregătită pentru asta, bunico?” l-am auzit pe Barack întrebând-o.

Niciodată omul care să se emoţioneze prea tare, mama doar i-a

aruncat o privire piezişă şi a ridicat din umeri, ceea ce i-a făcut pe amândoi să zâmbească. Mai târziu, însă, avea să-mi spună cât de copleşită se simţise atunci, dându-şi seama cât era el de vulnerabil. America ajunsese să îl vadă pe Barack stăpân pe el şi puternic, dar mama intuia şi dificultatea tranziţiei, singurătatea funcţiei care îl aştepta. Iată-l pe omul care nu mai avea nici tată, nici mamă, la un pas să fie ales conducător al lumii libere.

Când m-am uitat din nou la ei, mama şi Barack se ţineau de mână.

Era fix zece seara când televiziunile au început să difuzeze imagini cu soţul meu zâmbind, anunţând că Barack Hussein Obama avea să fie al patruzeci şi patrulea preşedinte al Statelor Unite. Am sărit toţi în picioare şi, instinctiv, am început să ţipăm. Echipa de campanie a năvălit în cameră, la fel şi soţii Biden cu însoţitorii lor, fiecare dintre noi aruncându-se dintr-o îmbrăţişare în alta. Era ireal. Mă simţeam ca şi cum mi-aş fi părăsit corpul şi pluteam deasupra, doar ca să văd reacţiile tuturor.

Reuşise. Cu toţii reuşisem. Victoria care păruse aproape imposibilă era acum o certitudine.

Acela a fost momentul în care am simţit că familia noastră fusese lansată ca un proiectil dintr-un tun într-un bizar univers subacvatic. Totul părea încetinit, fluid şi uşor distorsionat, chiar şi când ne mişcăm rapid şi cu gesturi sigure, ghidaţi de agenţii Serviciului Secret spre un lift de marfă, apoi în afara hotelului, pe uşa din spate, şi într-un SUV care ne aştepta. Am tras aer în piept când am ieşit afară? I-am mulţumit persoanei care ne-a deschis uşa? Zâmbeam? Nu mai ştiu. Era ca şi cum aş fi încercat zadarnic, iar şi iar, să găsesc drumul înapoi spre realitate. Presupun că mă simţeam aşa şi din cauza oboselii. Aşa cum mă aşteptasem, fusese o zi foarte lungă. Vedeam năuceala şi pe chipurile fiicelor mele. Le pregătisem pentru această parte a nopţii, explicându-le că şi dacă tata câştiga, şi dacă pierdea, urma să mergem în parc, la o mare sărbătoare.

Câteva minute mai târziu, alunecam într-o coloană escortată de poliţie pe Lake Shore Drive, mergând în viteză spre sud, către parcul Grant. Făcusem drumul acela de sute de ori în viaţă, de la călătoriile cu autobuzul de la Whitney Young spre casă până la drumurile cu maşina la sala de gimnastică, înainte să se ivească zorile. Era oraşul meu, pe care îl cunoşteam atât de bine, şi, totuşi, în noaptea aceea, îl simţeam diferit, transformat în ceva neobişnuit de tăcut. Era de parcă am fi fost suspendaţi în timp şi în spaţiu, ca într-un vis.

Malia se uita pe geamul maşinii, absorbind totul.

„Tati”, a spus ea, cu un ton neliniştit. „Nu e nimeni pe stradă. Nu cred că vine cineva la sărbătoarea ta!”

Barack şi cu mine ne-am uitat unul la celălalt şi am început să

râdem. Abia atunci ne-am dat seama că maşinile noastre erau singurele de pe şosea. Barack era de-acum preşedintele ales. Serviciul Secret golise drumul, închizând o porţiune întreagă din Lake Shore Drive şi blocând fiecare intersecţie de-a lungul drumului – o procedură standard pentru preşedinte, după cum aveam să aflăm în curând. Dar pentru noi era ceva nou.

Totul era nou.

Mi-am pus braţul în jurul Maliei. „Oamenii sunt deja acolo, draga mea", am lămurit-o eu. „Nu-ţi face griji, ne aşteaptă."

Şi chiar erau acolo. Peste 200.000 de oameni se înghesuiau în parc să ne vadă. Am auzit murmurul mulţimii când am ieşit din maşină şi pe tot drumul spre corturile albe care fuseseră instalate la intrarea în parc, astfel încât să formeze un tunel până la scenă. O parte dintre membrii familiei şi prietenii noştri ne aşteptau acolo să ne felicite, doar că protocolul le impunea acum să stea dincolo de un cordon de catifea. Barack şi-a pus braţul în jurul meu, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că eram încă acolo.

După câteva minute, am urcat pe scenă, noi patru, eu ţinând-o de mână pe Malia, iar Barack, pe Sasha. Vedeam o mulţime de lucruri în acelaşi timp. Vedeam că în jurul scenei fusese ridicat un perete gros din sticlă antiglonţ. Vedeam o mare nesfârşită de oameni, mulţi dintre ei fluturând steguleţe cu steagul Americii. Creierul meu era incapabil să proceseze tot ceea ce se întâmpla. Totul era grandios şi copleşitor.

Nu-mi amintesc mai nimic din discursul lui Barack din seara aceea. Sasha, Malia şi cu mine îl priveam din lateralul scenei, protejat de scuturile din sticlă blindată, de oraşul nostru şi de sprijinul pe care i-l oferiseră peste 69 de milioane de voturi. Ceea ce mi-a rămas întipărit în minte este tocmai această senzaţie, calmul neobişnuit din acea noapte neobişnuit de caldă de noiembrie, pe malul lacului, la Chicago. După atâtea luni cu mitinguri de campanie intense, cu mulţimi stârnite intenţionat să izbucnească în urale, atmosfera din parcul Grant era diferită. Stăteam în faţa unui număr impresionant de americani foarte bucuroşi, dar, în mod evident, şi plini de întrebări şi de gânduri. Ceea ce auzeam era o linişte relativă. Parcă vedeam fiecare faţă din mulţime. În ochii multora erau lacrimi.

Poate calmul acela a existat doar în închipuirea mea sau poate, la fel ca pentru noi toţi, era vorba doar de ora târzie. La urma urmei, era aproape miezul nopţii. Şi toţi aşteptaseră. Toţi eram la sfârşitul unei lungi, foarte lungi aşteptări.

POVESTEA CONTINUĂ

CAPITOLUL 19

Nu există niciun îndrumar pentru prime doamne în devenire, în Statele Unite. Din punct de vedere tehnic, nu este un post şi nicio funcţie guvernamentală. Nu vine la pachet cu un salariu şi nici cu o listă explicită de obligaţii. Este un fel de anexă bizară a preşedinţiei, un loc care, până să ajung eu la el, fusese deja ocupat de 43 de femei diferite, fiecare jucându-şi rolul în stilul propriu.

Ştiam puţine lucruri despre precedentele prime doamne şi despre cum trataseră acestea poziţia respectivă. Despre Jackie Kennedy ştiam că redecorase Casa Albă. Îmi aminteam că Rosalynn Carter participa la şedinţele de guvern, că Nancy Reagan avusese probleme din cauza unor rochii de firmă primite gratuit şi că Hillary Clinton fusese atacată pentru că îşi asumase un rol politic în administraţia soţului ei. Cu ani în urmă, la un dineu pentru soţiile senatorilor SUA, am urmărit-o – şocată şi totodată plină de admiraţie – pe Laura Bush pozând senină şi zâmbitoare pentru fotografii cu aproximativ 100 de oameni diferiţi, fără să-şi piardă o clipă ţinuta sau să aibă nevoie de o pauză. Primele doamne apăreau la ştiri luând ceaiul cu soţiile demnitarilor străini; trimiteau mesaje oficiale de felicitare cu prilejul sărbătorilor şi purtau rochii frumoase la dineurile de stat. Ştiam şi că, de regulă, îşi alegeau una sau două cauze sociale pe care să le susţină.

Înţelesesem deja că aveam să fiu judecată după alte etaloane. Ca singura primă doamnă afro-americană care pusese vreodată piciorul la Casa Albă, eram aproape prin definiţie „altfel”. Predecesoarelor mele albe le fuseseră atribuite din oficiu un presupus farmec şi o anumită eleganţă. Ştiam că era puţin probabil să fie la fel şi în cazul meu. Învăţasem din dificultăţile întâmpinate în campanie că trebuia să fiu mai bună, mai rapidă, mai isteaţă şi mai puternică decât oricând. Farmecul meu trebuia dovedit. Eram îngrijorată că mulţi americani nu aveau să se regăsească în mine şi în evoluţia mea. Şi nu urma să am privilegiul de a mă obişnui pe îndelete cu noul meu rol înainte să fiu criticată. Iar când venea vorba de critică, eram la fel de vulnerabilă ca întotdeauna la temerile nefondate şi la stereotipurile rasiale mascate de conştiinţa publică, gata să fie stârnite de zvonuri şi de insinuări.

Eram entuziasmată să fiu primă doamnă, dar nu m-am gândit nicio clipă că avea să fie un rol uşor şi plin de strălucire. Pentru cineva care avea ataşate etichete precum „primul” şi „negru” nu ar fi fost posibil vreodată să gândească astfel. Stăteam la poalele unui munte, conştientă că trebuia să-l urc pentru a câştiga bunăvoinţa oamenilor.

Fără să vreau, am reactivat un vechi resort interior pe care îl resimţisem acut în perioada liceului, când ajunsesem la Whitney Young şi mă trezisem cuprinsă brusc de îndoială. Încrederea, am

învăţat atunci, trebuie uneori trezită în tine însuţi. Îmi repetasem de multe ori în viaţă cuvintele acelea, în momentele de grele încercări.

„Sunt destul de bună? Da, sunt."

Cele 76 de zile dintre alegeri şi inaugurare păreau să fie perioada critică pentru a arăta ce fel de primă doamnă intenţionam să fiu. După tot ceea ce făcusem ca să mă extrag din dreptul corporatist şi să mă dedic unor munci mai importante, mai orientate către sprijinul comunităţii, abia aşteptam să mă angajez activ într-un efort cu rezultate măsurabile. Aveam de gând să respect promisiunea pe care le-o făcusem soţiilor de militari pe care le întâlnisem în campania electorală – să aduc experienţele lor în atenţia publică şi să găsesc moduri de a le sprijini. Şi, apoi, mai erau ideile mele de a planta o grădină de legume şi de a încuraja îmbunătăţirea calităţii hranei şi a sănătăţii copiilor, la o scară cât mai mare.

Evident, nu voiam să las toate acestea la voia întâmplării. Intenţionam să vin la Casa Albă cu o strategie bine gândită şi cu o echipă de sprijin puternică. Partea neplăcută a campaniei electorale şi nenumăratele ocazii în care oamenii mă descriseseră ca fiind furioasă şi frustrată m-au învăţat că judecata publicului are tendinţa de a umple orice gol. Dacă nu ieşi în public să te defineşti singură, atunci vei fi rapid definită incorect de alţii. De aceea, nu aveam de gând să-mi asum un rol pasiv, aşteptând ca echipa lui Barack să-mi dea indicaţii. După chinurile prin care trecusem în ultimul an, ştiam că nu aveam să mă mai las niciodată luată pe nepregătite.

În mintea mea se înghesuiau o mulţime de idei despre tot ce era de făcut. Nu existase nicio posibilitate de a face planuri pentru această tranziţie. Orice ai fi încercat să faci din timp ar fi putut fi interpretat ca ostentativ. Pentru un om dependent de planificare, cum sunt eu, a fost greu, iar acum eram contracronometru. Priorităţile mele, desigur, erau Sasha şi Malia. Voiam să le văd instalate cât mai rapid şi mai comod cu putinţă, ceea ce presupunea să pun la punct detaliile mutării şi să le găsesc o şcoală nouă la Washington, un loc în care să fie fericite.

La şase zile după alegeri, am luat avionul spre Washington, unde aveam întâlniri programate cu directorii câtorva şcoli. În mod normal, m-ar fi interesat doar nivelul academic şi cultura fiecărui loc, dar depăşisem posibilitatea de a acţiona în mod normal. Existau o mulţime de factori noi şi stânjenitori pe care trebuia să-i iau în calcul – protocoalele Serviciului Secret, scenariile de evacuare în caz de urgenţă, strategiile pentru protejarea intimităţii copiilor noştri, acum că asupra lor erau aţintite privirile unei întregi naţiuni. Erau implicaţi mai mulţi oameni şi era nevoie de mai multe discuţii înainte de a fi luată cea mai măruntă decizie.

Din fericire, am reuşit să-mi păstrez în echipă ajutoarele din campanie – Melissa, Katie şi Kristen –, ca să lucreze cu mine pe perioada tranziţiei. Am început imediat să ne interesăm de logistica mutării întregii familii, făcând concomitent angajări – secretare, consultanţi politici, specialişti în comunicare – pentru viitoarele mele birouri din Aripa de Est, precum şi interviuri pentru ocuparea posturilor de la reşedinţa familiei. Unul dintre primii oameni pe care i-am angajat a fost Jocelyn Frye, o veche prietenă de la Facultatea de Drept. Cu o minte analitică extraordinară, ea a acceptat să vină să lucreze ca director de politici, pentru a superviza iniţiativele pe care aveam de gând să le lansez.

Între timp, Barack lucra la formarea guvernului şi discuta cu diverşi experţi despre modalităţile de salvare a economiei. La momentul acela, zece milioane de americani erau şomeri, iar industria auto era în cădere liberă. Îmi dădeam seama, după încleştarea maxilarelor soţului meu la ieşirea de la aceste şedinţe, că situaţia era mai gravă decât înţelegeau cei mai mulţi americani. El primea acum în fiecare zi informări scrise, era brusc părtaş la cele mai mari secrete ale ţării – ameninţările clasificate, alianţele tăcute şi operaţiunile sub acoperire despre care publicul larg nu afla, în general, nimic.

Acum, că Serviciul Secret avea să ne protejeze în anii următori, agenţia ne-a ales nume de cod oficiale. Barack era „Renegade” (Renegatul), iar eu eram „Renaissance” (Renaşterea). Fetele au avut voie să-şi aleagă numele de pe o listă de aliteraţii preaprobate. Malia a devenit „Radiance” (Strălucirea), iar Sasha şi-a ales „Rosebud” (Boboc de trandafir). (Mai târziu avea să primească şi mama un nume de cod neoficial, „Raindance” – Dansul ploii.)

Când mi se adresau direct, agenţii Serviciului Secret îmi spuneau aproape întotdeauna „ma’am” (doamnă), respectiv „Pe aici, doamnă”, „Întoarceţi-vă, doamnă” şi „Doamnă, maşina dumneavoastră soseşte imediat”.

„Cine e doamna?”, îmi venea să întreb la început. „Ma’am” îmi evoca o femeie în vârstă, cu poşetă pe măsură, ţinută corectă şi pantofi cu tocuri decente, care poate că locuia undeva în apropiere.

Dar „ma’am” eram eu. Doamna eram eu. Era o parte din această ruptură, din tranziţia nebunească prin care treceam.

Toate acestea mă frământau în ziua în care am plecat la Washington să vizitez şcoli. După una dintre întâlnirile mele, m-am întors la aeroportul Reagan să mă întâlnesc cu Barack, care venea de la Chicago cu un avion închiriat. Aşa cum era protocolul pentru preşedintele ales, fusesem invitaţi de preşedintele încă în funcţie şi de doamna Bush într-o vizită la Casa Albă, programată să coincidă cu călătoria mea în căutare de şcoli pentru fete. Aşteptam la terminalul privat, când a aterizat avionul lui Barack. Lângă mine stătea Cornelius

Southall, unul dintre agenţii care conduceau echipa mea de securitate.

Cornelius, un fost jucător de fotbal robust şi lat în umeri, făcuse parte din echipa de securitate a preşedintelui Bush. La fel ca toţi şefii echipelor mele de pază, era inteligent, antrenat să fie alert în fiecare secundă, un adevărat senzor uman. Chiar atunci, în timp ce urmăream avionul lui Barack oprind la vreo 20 de metri de noi, el a observat ceva înainte să văd şi eu.

„Doamnă", mi-a spus el după ce a primit o informare în casca din ureche, „viaţa dumneavoastră e pe cale să se schimbe pentru totdeauna."

M-am uitat la el uimită, iar el a adăugat: „Mai aşteptaţi puţin".

Apoi mi-a arătat ceva în dreapta şi m-am întors să mă uit. La un semnal, un convoi masiv a apărut şerpuind de după colţ: o armată de vehicule care includea o formaţie de maşini şi motociclete de poliţie, câteva SUV-uri negre, două limuzine blindate cu steguleţe americane montate pe capotă, un camion pentru detecţia şi neutralizarea substanţelor periculoase, o echipă de asalt cu pistoalele mitralieră la vedere, o ambulanţă, un camion de transmisiuni echipat să detecteze eventuale proiectile, câteva microbuze şi un alt grup de poliţişti. Era coloana prezidenţială. Număra cel puţin 20 de vehicule care veneau în formaţie coordonată, maşină după maşină, până când întreaga flotă s-a oprit, cu limuzinele exact în faţa avionului lui Barack.

M-am întors către Cornelius. „Aveţi şi o maşinuţă de clovn?" am întrebat pe un ton sarcastic, încercând să-mi ascund uimirea. „Serios, aşa va călători de acum încolo?"

Mi-a zâmbit. „În fiecare zi cât va fi preşedinte, da", a spus. „Aşa o să fie tot timpul."

Mă aflam în faţa unui adevărat spectacol: echipe de comando, tone de metal şi tot echipamentul blindat. Şi încă nu aflasem că protecţia lui Barack era doar pe jumătate vizibilă. Nu ştiam că avea întotdeauna în apropiere un elicopter pregătit pentru evacuare, că lunetiştii se instalau pe acoperişuri de-a lungul tuturor traseelor pe care le parcurgea, că un medic personal era întotdeauna cu el în caz că apărea vreo problemă de sănătate şi că vehiculul în care călătorea conţinea întotdeauna o rezervă de sânge din grupa potrivită, dacă ar fi avut nevoie vreodată de o transfuzie. Peste câteva săptămâni, chiar înainte de inaugurarea lui Barack, limuzina prezidenţială urma să fie înlocuită cu un model mai nou – foarte adecvat poreclită Beast (Fiara) –, un tanc de şapte tone deghizat în vehicul de lux, dotat cu tunuri cu gaze lacrimogene, pneuri rezistente la explozie şi un sistem de ventilaţie închis, menit să-l scoată teafăr dintr-un atac chimic sau biologic.

Eram căsătorită cu unul dintre cei mai bine păziţi oameni de pe planetă. Era liniştitor şi neliniştitor, în acelaşi timp.

M-am uitat la Cornelius, care mi-a făcut semn spre limuzină.
„Puteţi urca acum, doamnă”, a spus el.

Mai fusesem o singură dată în interiorul Casei Albe, cu câţiva ani în urmă. Prin biroul de la Senat al lui Barack, m-am înscris împreună cu Sasha şi Malia la un tur special oferit în timpul uneia dintre vizitele noastre la Washington, închipuindu-ne că avea să fie distractiv. Vizitele la Casa Albă se desfăşoară, de obicei, fără ghid, dar pe noi urma să ne însoţească un custode al Casei Albe, care ne condusese în grupuri mici prin holurile grandioase şi prin sălile ei publice.

Ne-am uitat la candelabrele din cristal care atârnau din plafonul înalt al Sălii de Est, unde se organizau, conform tradiţiei istorice, baluri şi recepţii somptuoase, şi ne-am uitat îndelung la obrajii roşii şi la expresia sobră ale lui George Washington în portretul uriaş, cu ramă aurită, atârnat pe un perete. Am aflat de la ghidul nostru că, la sfârşitul secolului al XVIII-lea, prima doamnă Abigail Adams se folosea de spaţiul generos ca să întindă rufele la uscat şi că, mai târziu, în timpul Războiului Civil, acolo fuseseră încartiruite trupe ale Uniunii. Câteva dintre fiicele unor preşedinţi îşi ţinuseră nunta în Sala de Est şi tot acolo fuseseră depuse sicriele lui Abraham Lincoln şi John F. Kennedy.

Îmi amintesc că, în ziua aceea, m-am gândit la diverşi preşedinţi, încercând să fac legătura între ceea ce îmi aminteam de la orele de istorie şi imaginile familiilor care efectiv umblaseră prin sălile acelea. Malia, care avea atunci opt ani, părea copleşită de dimensiunea locului, iar Sasha, la cinci ani, se abţinea cât putea să nu atingă obiectele pe care nu avea voie să pună mâna. A stat cuminte când am trecut din Sala de Est în Sala Verde, cu pereţii îmbrăcaţi în mătase fină de culoarea smaraldului şi o poveste despre James Madison şi războiul din 1812, apoi în Sala Albastră, care ne aştepta cu mobilă franţuzească şi o poveste despre nunta lui Grover Cleveland, dar, când ghidul nostru ne-a cerut să îl urmăm în Sala Roşie, Sasha s-a uitat în sus, apoi a răbufnit, cu vocea ei de copil: „Nuuu, nu încă o sală!” I-am făcut semn să tacă şi i-am aruncat privirea aceea de mamă care spune: „Să nu mă faci de râs!”

Totuşi, cine ar fi putut să o condamne? Casa Albă este o clădire colosală, cu 132 de încăperi, 35 de băi şi 28 de şeminee răspândite pe şase etaje, toate încărcate cu mai multă istorie decât ar fi putut să încapă într-un singur tur. Sincer, era greu să-ţi imaginezi că acolo se putea trăi aşa cum ştiam noi viaţa obişnuită. Undeva, la nivelul de jos, funcţionarii guvernamentali se ocupau de sarcinile lor zilnice, intrând şi ieşind din clădire, iar, mai sus, preşedintele şi prima doamnă locuiau cu terierii lor scoţieni în reşedinţa de familie. Dar noi ne aflam atunci într-o zonă diferită a casei, o parte îngheţată în timp, ca un

muzeu, în care simbolismul era la el acasă, unde cele mai vechi rădăcini ale ţării erau la vedere.

Doi ani mai târziu, soseam din nou acolo, de data aceasta intrând pe o altă uşă şi însoţită de Barack. Acum mergeam să vedem locul acela ca pe viitoarea noastră casă.

Preşedintele şi doamna Bush ne-au întâmpinat în sala de recepţii diplomatice, în care se intră chiar de pe Peluza de Sud. Prima doamnă mi-a strâns mâna cu căldură. „Spune-mi Laura, te rog", mi-a zis. Soţul ei ne-a primit la fel de călduros, cu mărinimia lui texană care părea să treacă dincolo de toate resentimentele politice. De-a lungul campaniei, Barack criticase frecvent şi în detaliu acţiunile preşedintelui, promiţându-le alegătorilor că avea să repare numeroasele decizii pe care le considera greşite. Bush, ca republican, susţinuse evident candidatura lui John McCain. Dar el se angajase, totodată, să facă din aceasta cea mai lină tranziţie prezidenţială din istorie, instruind fiecare departament al Executivului să pregătească mape de informare pentru administraţia care avea să se instaleze. Chiar şi angajaţii primei doamne alcătuiau liste de contacte, calendare şi mostre de corespondenţă care să mă ajute în preluarea obligaţiilor sociale care veneau la pachet cu noul titlul. În spatele tuturor acestor demersuri stătea o amabilitate şi o dragoste autentică pentru ţară, pe care o voi aprecia şi o voi admira întotdeauna.

Chiar dacă preşedintele Bush nu a spus nimic despre asta, aş putea să jur că vedeam pe chipul lui primele semne de uşurare, ştiind că mandatul lui era aproape încheiat, că îşi terminase misiunea şi curând avea să se poată întoarce acasă, în Texas. Era momentul să-l invite înăuntru pe următorul preşedinte.

Soţii noştri s-au dus în Biroul Oval, să stea de vorbă, iar Laura m-a condus spre un lift privat îmbrăcat în lemn, rezervat pentru familia preşedintelui, care era operat de un afro-american foarte politicos, îmbrăcat în frac.

În timp ce urcam cele două etaje până la reşedinţa familiei, Laura m-a întrebat despre Sasha şi Malia. Avea 62 de ani pe atunci şi crescuse şi ea două fiice, mai mari decât ale mele, în perioada petrecută la Casa Albă. Fostă profesoară şi bibliotecară, ea îşi folosise poziţia de primă doamnă pentru promovarea educaţiei şi susţinerea profesorilor. Mă inspecta cu ochii ei calzi, albaştri.

„Cum te simţi?" m-a întrebat.

„Cam copleşită", am recunoscut.

Mi-a zâmbit, împărtăşindu-mi ceea ce părea să fie o compasiune reală. „Ştiu. Crede-mă că ştiu."

Atunci nu aveam cum să înţeleg importanţa cuvintelor ei, dar ulterior aveam să mă gândesc deseori la asta: Barack şi cu mine ne alăturasem unui grup restrâns şi destul de ciudat format din soţii

Clinton, soţii Carter, două perechi din familia Bush, Nancy Reagan şi Betty Ford. Aceştia erau singurii oameni de pe planetă care ştiau prin ce treceam Barack şi cu mine, singurii care experimentaseră direct deliciile unice şi greutăţile traiului la Casa Albă. Oricât de diferiţi eram unii de alţii, între noi avea să existe întotdeauna această legătură.

Laura m-a însoţit prin toată reşedinţa, arătându-mi pe îndelete fiecare cameră. Zona privată a Casei Albe ocupa aproape 2.000 de metri pătraţi la ultimele două etaje ale corpului principal – cel pe care îl cunoaşte toată lumea din fotografii, cu emblematicele lui coloane albe. Am văzut sufrageria în care mânca familia prezidenţială şi am tras cu ochiul în bucătăria foarte îngrijită, în care bucătarii pregăteau deja cina. Am văzut camerele de oaspeţi de la etajul de sus, pe care le-am cercetat ca pe un loc în care ar fi putut locui mama, dacă am fi reuşit să o convingem să se mute cu noi. (Exista sus şi o mică sală de sport, un spaţiu pe care Barack şi preşedintele Bush l-au apreciat cel mai mult în timpul turului pe care l-au făcut împreună.) Pe mine m-a interesat să verific cele două dormitoare pe care le găseam potrivite pentru Sasha şi Malia, aflate pe acelaşi coridor cu dormitorul matrimonial.

Pentru mine era foarte important ca fetele să se simtă confortabil şi ca acasă. Dincolo de toată pompa şi de contextul în care ne aflam – senzaţia de basm a mutării într-o casă uriaşă cu maeştri bucătari, sală de bowling şi piscină Barack şi cu mine ne confruntam cu ceva ce niciun părinte nu îşi doreşte să facă: ne luam copiii, la jumătatea anului, dintr-o şcoală care le plăcea foarte mult, de lângă prietenii lor, şi îi aduceam, fără prea multe pregătiri, într-o şcoală nouă şi într-o casă nouă. Mă preocupa gândul acesta. Mă liniştea, totuşi, să ştiu că alte mame şi alţii copii trecuseră prin asta cu succes înaintea noastră.

Laura m-a dus apoi într-o cameră frumoasă şi foarte luminoasă de lângă dormitorul principal, folosită în mod tradiţional ca dressing al primei doamne. Mi-a arătat priveliştea spre Grădina cu Trandafiri şi Biroul Oval care se vedea pe fereastră, adăugând că fusese foarte plăcut pentru ea să se uite de acolo, iar uneori să şi vadă ce făcea soţul ei. Hillary Clinton, mi-a povestit ea, îi arătase această privelişte când venise pentru prima dată la Casa Albă, cu opt ani înainte. Iar cu opt ani înainte de asta, soacra ei, Barbara Bush, îi arătase priveliştea lui Hillary. M-am uitat şi eu pe fereastră, reamintindu-mi că făceam parte dintr-un cerc foarte restrâns.

În lunile următoare, aveam să simt forţa legăturii cu toate aceste femei. Hillary mi-a telefonat şi mi-a relatat cu multă amabilitate propria experienţă despre alegerea unei şcoli pentru Chelsea. M-am întâlnit cu Rosalynn Carter şi am vorbit la telefon cu Nancy Reagan, ambele dovedindu-se pline de bunăvoinţă şi gata să-mi ofere sprijinul

lor. Iar, la câteva săptămâni după acea primă vizită, Laura m-a invitat să revin împreună cu Sasha şi Malia într-o zi în care erau acolo şi fiicele ei, Jenna şi Barbara, ca să aflăm amănunte despre „părţile amuzante" ale Casei Albe, de la fotoliile pluşate din cinematograful privat, până la holul în pantă pe care puteau să alunece ca pe un tobogan.

Toate acestea erau încurajatoare. Deja mă gândeam la ziua în care aveam să împărtăşesc toate cunoştinţele mele următoarei prime doamne.

Am terminat mutarea la Washington imediat după tradiţionala noastră vacanţă de Crăciun în Hawaii, astfel încât Sasha şi Malia să poată începe şcoala odată cu noii lor colegi care se întorceau din vacanţa de iarnă. Mai rămăseseră în jur de trei săptămâni până la inaugurare, asta însemnând că am fost nevoiţi să facem nişte aranjamente temporare, închiriind camere la ultimul etaj al hotelului Hay-Adams, în centrul oraşului. Camerele noastre dădeau spre Piaţa Lafayette şi Peluza de Nord a Casei Albe, unde puteam vedea cum se instalează tribunele şi barierele metalice pentru parada inaugurală. Vizavi de hotelul nostru, cineva atârnase pe o clădire un banner uriaş pe care scria „Bine aţi venit, Malia şi Sasha". Vederea lui m-a şocat puţin.

După multe explorări, două vizite şi numeroase discuţii, am ales să ne înscriem fetele la Sidwell Friends, o şcoală privată a quakerilor, cu o reputaţie excelentă. Sasha urma să intre în clasa a doua la şcoala primară, care era la Bethesda, în Maryland, iar Malia în clasa a cincea, în campusul principal amplasat într-un cartier liniştit, la câţiva kilometri spre nord de Casa Albă. Ambele fete urmau să meargă la şcoală cu o coloană de maşini, fiecare escortată de un grup de agenţi înarmaţi, dintre care unii aveau să rămână postaţi la uşile claselor şi să le urmărească în toate pauzele, la joacă şi pe terenul de sport.

Trăiam într-un fel de bulă acum, izolaţi cel puţin în parte de lumea de fiecare zi. Nu mai ţineam minte când fusesem ultima dată singură la cumpărături sau când mă plimbasem prin parc doar pentru relaxare. Orice mişcare necesita acum o discuţie despre siguranţă şi program. Bula începuse să se formeze în jurul nostru treptat, încă din timpul campaniei, pe măsură ce notorietatea lui Barack începuse să crească şi devenise tot mai necesară ridicarea unor bariere între noi şi publicul larg – şi, uneori, între noi şi prietenii şi rudele noastre. Era ciudat să fii în interiorul bulei şi nu era un sentiment prea plăcut, dar înţelegeam că era pentru binele tuturor. Escortate permanent de poliţie, maşinile noastre nu mai opreau la semafoare. Rareori mai intram sau ieşeam dintr-o clădire pe uşa principală, strecurându-ne, în schimb, pe vreo uşă de serviciu sau pe vreo platformă de marfă de pe

străzi laterale. Din punctul de vedere al Serviciului Secret, cu cât eram mai puţin vizibili, cu atât mai bine.

Speram, totuşi, că bula Sashei şi Maliei putea fi diferită, că ele puteau să fie în siguranţă fără să se simtă izolate, că raza lor de acţiune putea fi mai mare decât a noastră. Voiam ca ele să-şi facă prieteni, prieteni adevăraţi – să găsească alţi copii care să le placă din alte motive decât că erau fiicele lui Barack Obama. Voiam să exploreze, să trăiască aventuri, să facă greşeli şi să înveţe cum să le repare. Speram că şcoala putea fi pentru ele un fel de adăpost, un loc în care să fie ele însele. Sidwell Friends ne-a atras din mai multe motive, inclusiv prin faptul că fusese şcoala la care mersese Chelsea Clinton când tatăl ei era preşedinte. Personalul de acolo ştia să protejeze intimitatea elevilor foarte cunoscuţi şi trecuse deja prin genul de măsuri de securitate de care aveau acum nevoie Malia şi Sasha, adică nu ar fi fost un efort prea mare pentru resursele şcolii. Mai presus de orice, îmi plăcea sentimentul pe care ţi-l dădea locul respectiv. Filosofia quakerilor era orientată exclusiv spre comunitate, construită în jurul ideii că niciun individ nu trebuia considerat mai valoros decât altul, ceea ce mi se părea o contragreutate sănătoasă la marea agitaţie care îl înconjura acum pe tatăl lor.

În prima zi de şcoală, Barack şi cu mine am luat devreme micul dejun împreună cu Malia şi Sasha, în apartamentul nostru de la hotel, după care le-am ajutat să-şi pună paltoanele înainte să iasă. Barack nu s-a putut abţine şi le-a dat câteva sfaturi de supravieţuire în prima zi la o şcoală nouă (zâmbiţi continuu, fiţi amabile, ascultaţi-i pe profesori), adăugând, la final, în timp ce fetele îşi luau rucsăcelele violet, „Şi sub nicio formă să nu vă scobiţi în nas!”

Mama ni s-a alăturat pe hol şi am luat liftul împreună până la parter.

În faţa hotelului, agenţii de pază instalaseră un cort care să ne ferească de fotografii şi echipele de televiziune care aşteptau la intrare, nerăbdătoare să surprindă imagini cu familia noastră. Venit doar în noaptea precedentă de la Chicago, Barack ar fi vrut să le însoţească pe fete la şcoală, dar ştia că ar fi făcut prea mare vâlvă. Coloana lui de maşini era prea mare. Se mişca mult mai greu acum. I-am văzut durerea pe chip când Sasha şi Malia l-au îmbrăţişat de rămas-bun.

Mama şi cu mine le-am însoţit pe fete în ceea ce era de-acum noul lor autobuz şcolar – un SUV negru cu geamuri fumurii, din sticlă antiglonţ. În dimineaţa aceea am încercat să simulez încrederea, zâmbind şi glumind cu copiii. Simţeam, însă, în interiorul meu, un freamăt produs de senzaţia deranjantă că trebuia să ne furişăm tot timpul. Am mers mai întâi la campusul pentru elevii mai mari, unde Malia şi cu mine am trecut în viteză pe lângă un pâlc de camere de

filmat şi am intrat în clădire, flancate de agenţi ai Serviciului Secret. După ce am încredinţat-o pe Malia noilor ei profesori, coloana oficială ne-a dus la Bethesda, unde am repetat scenariul cu micuţa Sasha, lăsând-o într-o clasă frumoasă, cu mese joase şi ferestre largi – un loc în care m-am rugat să se simtă fericită şi în siguranţă.

M-am întors la maşină şi am făcut drumul înapoi la Hay-Adams, la loc sigur în bula mea. Mă aştepta o zi aglomerată, cu întâlniri programate la minut, dar mintea îmi rămăsese la fetele mele. Ce fel de zi aveau? Ce aveau de mâncare la prânz? Erau stânjenite sau se simţeau ca acasă? Mai târziu, aveam să văd o fotografie de presă făcută Sashei în dimineaţa aceea, pe drumul spre şcoală, o imagine care mi-a umplut ochii de lacrimi. Cred că a fost făcută când oprisem să o las pe Malia, în timp ce Sasha aştepta împreună cu mama în maşină. Îşi lipise feţişoara de geamul SUV-ului şi se uita afară la fotografi şi la curioşi, gânditoare şi cu ochii mari, cu gândurile imposibil de ghicit, dar cu o expresie foarte serioasă.

Presiunea asupra fetelor era foarte mare. Gândul acesta a rămas cu mine nu doar în ziua aceea, ci şi în lunile şi anii care au urmat.

Ritmul tranziţiei nu a încetinit nicio clipă. Eram bombardată cu sute de decizii pe care trebuia să le iau, evident în regim de urgenţă. Eu trebuia să aleg totul, de la prosoape, pastă de dinţi şi săpun, până la berea pentru reşedinţa de la Casa Albă, să-mi aleg rochiile pentru ceremonia de inaugurare şi pentru balurile extravagante de după, dar şi să mă ocup de logistica pentru cei în jur de 150 de prieteni apropiaţi şi rude care aveau să vină din afara oraşului, ca oaspeţi ai noştri. Am lăsat ce se putea în grija Melissei şi a altor membri din echipa mea. L-am angajat, totodată, pe Michael Smith, un designer de interior talentat, pe care l-am găsit prin intermediul unui prieten din Chicago, ca să ne ajute cu mobilarea şi redecorarea reşedinţei şi a Biroului Oval.

Am aflat că preşedintele ales avea la dispoziţie un buget de 100.000 de dolari, din fonduri federale, pentru mutare şi redecorare, dar Barack a insistat să plătim noi totul, cu banii economisiţi din vânzarea cărţii. Se purta aşa de când îl cunoşteam eu: mai mult decât precaut în chestiuni de bani şi de etică, menţinându-se la standarde mai înalte decât cele dictate de lege. Există o zicală străveche printre oamenii de culoare, despre care ştiam amândoi că avea să se dovedească adevărată pentru preşedinţia lui Barack: „Trebuie să fii de două ori mai bun ca să ajungi doar la jumătatea drumului”. Fiind prima familie afro-americană de la Casa Albă, eram priviţi ca reprezentanţi ai rasei noastre. Ştiam că orice greşeală sau gest necugetat avea să fie exagerat, interpretat ca fiind mai mult decât era, de fapt.

În general, eram interesată nu atât de redecorare şi de organizarea

inaugurării, cât să-mi dau seama ce aş putea face în noul meu rol. După cum vedeam eu lucrurile, de fapt, nu *trebuia* să fac nimic. Inexistenţa unei descrieri a postului însemna că nu existau nici cerinţe, iar asta îmi dădea libertatea să-mi aleg singură priorităţile. Voiam să mă asigur că eforturile mele aveau să sprijine atingerea obiectivelor noii administraţii, înţelegeam şi că, fiind prima primă doamnă de culoare, trebuia să fac totul la standardele cele mai înalte. Este un mesaj pe care l-am transmis viitorilor mei angajaţi la o şedinţă pe care am organizat-o cu o săptămână înainte de instalarea la Casa Albă. Trebuia să fim excelenţi de la bun început. Nu aveam voie să fim mai prejos nicio clipă.

Spre marea mea uşurare, ambele fete au venit acasă încântate după prima zi de şcoală, şi după a doua, şi după a treia. Sasha a venit cu teme pentru acasă, ceea nu mai avusese înainte, iar Malia se înscrisese deja în corul şcolii. Ne-au spus amândouă că elevii din alte clase se uitau câteodată insistent la ele, dar că toată lumea era drăguţă. Cu fiecare zi, drumul spre Sidwell Friends, în coloana oficială, devenea din ce în ce mai mult o rutină. După aproximativ o săptămână, fetele se simţeau îndeajuns de confortabil încât să meargă la şcoală fără mine, mama luându-mi locul ca însoţitoare a lor, ceea ce, automat, a făcut ca sosirile şi plecările să nu mai producă atâta vâlvă, implicând mai puţini agenţi, vehicule şi arme.

Mama nu a vrut să se mute cu noi la Washington, dar eu am insistat. Fetele aveau nevoie de ea. Eu aveam nevoie de ea. Îmi plăcea să cred că şi ea avea nevoie de noi. În ultimii ani, fusese o prezenţă aproape permanentă în viaţa noastră, iar simţul ei practic era o uşurare pentru grijile tuturor. Până la cei 71 de ani ai ei, nu trăise niciodată altundeva în afară de Chicago. Nu voia să plece din South Side şi din casa ei de pe Euclid Avenue. („Îi iubesc pe oamenii din familia mea, dar îmi iubesc şi propria casă”, i-a spus ea unui reporter după alegeri, fără să-şi ascundă sentimentele. „Casa Albă îmi aminteşte de un muzeu şi, sincer vorbind, cum să dormi într-un muzeu?”)

Am încercat să îi explic că, dacă se muta la Washington, avea să întâlnească tot felul de oameni interesanţi, că nu avea să mai fie nevoie să gătească sau să facă curăţenie şi că urma să aibă mai mult loc la etajul de sus al Casei Albe decât avusese vreodată acasă. Însă nimic din toate astea nu aveau vreo importanţă pentru ea. Mama era imună la orice fel de lux şi de agitaţie.

În cele din urmă, am apelat la Craig. „Trebuie să vorbeşti cu mama”, i-am spus. „Te rog, convinge-o să vină cu noi.”

Cumva, asta a funcţionat. Craig ştia să fie convingător când trebuia.

În cele din urmă, mama a venit să stea cu noi la Washington în următorii opt ani, deşi, la început, a susţinut că mutarea ei era

temporară, că avea să rămână doar până se obişnuiau fetele cu noua lor viaţă. Ea nu a acceptat nici să fie închisă într-o bulă. A refuzat protecţia Serviciului Secret şi evita presa, ca să nu fie recunoscută şi să se poată mişca în voie. Le-a cucerit pe menajerele de la Casa Albă cu insistenţa ei de a-şi spăla singură rufele şi, vreme de ani de zile, a plecat şi a venit când a vrut, strecurându-se dincolo de porţi ca să meargă la magazine când avea nevoie de ceva, făcându-şi prieteni noi şi întâlnindu-se cu regularitate cu ei, ca să ia masa împreună. Ori de câte ori vreun străin îi spunea că semăna leit cu mama lui Michelle Obama, ea ridica politicos din umeri şi răspundea: „Da, mi se spune des asta", după care îşi vedea mai departe de treabă. Ca întotdeauna, mama făcea lucrurile în stilul ei.

Toată familia mea a fost alături de noi la inaugurare. Au venit mătuşile, unchii şi verii, prietenii noştri din Hyde Park, la fel şi prietenele mele împreună cu soţii lor. Toţi şi-au adus copiii. Pentru săptămâna inaugurării, plănuisem festivităţi paralele pentru cei mari şi cei mici, inclusiv un concert pentru copii în seara de dinaintea inaugurării, o masă separată pentru copii, în acelaşi timp cu prânzul tradiţional de la Capitoliu, imediat după depunerea jurământului, precum şi o vânătoare de comori şi o petrecere pentru copii la Casa Albă, care să se desfăşoare în timp ce noi, ceilalţi, mergeam la balurile inaugurale.

Una dintre binefacerile neaşteptate din ultimele luni de campanie a fost legătura strânsă şi armonioasă dintre familia noastră şi cea a lui Joe Biden. Cu toate că fuseseră adversari politici cu doar câteva luni în urmă, Barack şi Joe comunicau foarte bine, amândoi fiind capabili să treacă foarte uşor de la seriozitatea muncii lor la relaxarea din familie.

Am plăcut-o imediat pe Jill, soţia lui Joe, admirându-i tăria morală şi etica muncii. Se căsătorise cu Joe şi devenise mamă pentru cei doi fii ai acestuia în 1977, la cinci ani după ce prima lui soţie şi fetiţa lor muriseră într-un tragic accident de maşină. Mai târziu, aveau să aibă împreună şi o fetiţă. Jill îşi luase recent doctoratul în educaţie şi continuase să predea engleza la un colegiu public din Delaware, nu doar în anii în care Joe fusese senator, ci şi în timpul celor două campanii prezidenţiale ale acestuia. Ca şi mine, era interesată de găsirea unor noi modalităţi de sprijinire a familiilor militarilor. Spre deosebire de mine, era direct implicată emoţional în acest subiect: Beau Biden, fiul mai mare al lui Joe, se afla în Irak cu Garda Naţională. Primise o scurtă permisie ca să vină la Washington şi să-şi vadă tatăl depunând jurământul ca vicepreşedinte.

Din familie mai făceau parte şi nepoţii Biden, cinci la număr, toţi la fel de prietenoşi şi modeşti ca Joe şi Jill. Când au venit la Convenţia

Naţională Democrată de la Denver, le-au inclus imediat pe Sasha şi pe Malia în grupul lor zgomotos, invitându-le pe fete să rămână peste noapte în apartamentul de la hotel al lui Joe, cu toţii bucuroşi să facă abstracţie de contextul politic şi să lege noi prietenii. Aşadar, era întotdeauna o bucurie să-i avem în preajmă pe copiii familiei Biden.

În ziua inaugurării a fost un ger năprasnic, cu temperaturi care nu au urcat peste 0°C şi pe care vântul le înăsprea, făcându-le să se simtă mai degrabă ca -10°C. În dimineaţa aceea, Barack şi cu mine am mers la biserică împreună cu fetele, cu mama, Craig şi Kelly, Maya şi Konrad, şi cu Mama Kaye. Între timp, am aflat că oamenii începuseră să se adune încă din timpul nopţii pe Naţional Mall, în aşteptarea programului inaugural. Oricât de frig mi-ar fi fost în ziua aceea, nu voi uita niciodată cât de mulţi oameni au stat afară mult mai multe ore decât mine, convinşi că merita să îndure gerul. Aveam să aflăm ulterior că aproape două milioane de oameni inundaseră promenada, veniţi din toate colţurile ţării, o mare de diversitate, energie şi speranţă întinzându-se pe mai bine de un kilometru şi jumătate, de la Capitoliu până dincolo de monumentul Washington.

După biserică, Barack şi cu mine ne-am dus la Casa Albă împreună cu Joe şi Jill, să ne întâlnim cu preşedintele Bush, vicepreşedintele Cheney şi soţiile lor, la cafea şi ceai, înainte să plecăm cu toţii spre Capitoliu, pentru depunerea jurământului. Barack primise mai devreme codurile de autorizare care îi ofereau acces la arsenalul nuclear al ţării şi o informare privind protocoalele de utilizare a acestora. Din clipa aceea mai departe, oriunde mergea, era însoţit de un aghiotant care ducea o valiză de 20 de kilograme conţinând codurile de confirmare a lansării şi echipamente de comunicaţii sofisticate, valiză care era adesea numită „nuclear football” (mingea de fotbal nucleară).

Pentru mine, ceremonia în sine avea să fie un alt episod din şirul experienţelor stranii, trăite cu încetinitorul, a căror amploare era atât de copleşitoare încât nu eram capabilă să percep pe deplin ce se întâmpla. Înainte de ceremonie, am fost conduşi într-o încăpere privată de la Capitoliu, unde fetele au luat o gustare, iar Barack şi cu mine am făcut o scurtă repetiţie a momentului în care avea să depună jurământul, cu mâna pe Biblia de culoare roşie care, în urmă cu 150 de ani, îi aparţinuse lui Abraham Lincoln. Între timp, prietenii, rudele şi colegii noştri îşi căutau locurile în tribuna instalată afară. Mai târziu, mi-am dat seama că era probabil pentru prima dată în istorie când, în faţa publicului şi a telespectatorilor din toată lumea, stăteau atât de mulţi oameni de culoare cu statut de VIP, la o ceremonie de inaugurare americană.

Barack şi cu mine ştiam amândoi ce semnificaţie avea ziua aceea pentru numeroşi americani, în special pentru cei care luaseră parte la

mişcarea pentru drepturi civile. El a ţinut neapărat să-i includă printre invitaţii lui pe veteranii de la Tuskegee Airman, piloţii şi echipele de la sol de afro-americani care luptaseră în al Doilea Război Mondial. I-a invitat şi pe cei din grupul cunoscut ca Little Rock Nine, cei nouă elevi negri care, în 1957, fuseseră primii care testaseră decizia Curţii Supreme în procesul *Brown* vs *Board of Education,* înscriindu-se la un liceu exclusiv pentru albi din Arkansas şi îndurând multe luni de abuzuri şi de cruzimi în numele unui ideal. Toţi aceştia erau acum în vârstă, cu părul cărunt şi spatele încovoiat – un semn al trecerii timpului, dar poate şi al poverii pe care o purtaseră pe umerii lor pentru generaţiile viitoare. Barack spunea adesea că el aspira să urce treptele la Casa Albă pentru că aceia din Little Rock Nine îndrăzniseră să urce treptele de la Central High School. Dintre toate mulţimile cărora le aparţineam, aceasta era poate cea mai importantă.

Era aproape ora 12 când ne-am aşezat în faţa naţiunii, noi doi şi fetele noastre. Îmi amintesc doar lucruri mărunte – cum strălucea soarele pe fruntea lui Barack şi liniştea solemnă care s-a aşternut peste mulţime când preşedintele Curţii Supreme, John Roberts, a început procedurile. Îmi amintesc cum Sasha, prea mică de statură ca să se vadă într-o mare de adulţi, stătea mândră urcată pe un taburet. Îmi amintesc de aerul rece. Am ridicat Biblia lui Lincoln, Barack şi-a aşezat mâna stângă pe ea şi a jurat să apere Constituţia Statelor Unite – acceptând, în câteva propoziţii scurte, să ia asupra lui toate grijile ţării. Era un moment copleşitor şi, în acelaşi timp, plin de bucurie, sentiment reflectat în discursul inaugural rostit de Barack după aceea.

„În ziua aceasta", a spus el, „ne-am adunat aici pentru că am ales speranţa în locul fricii, unitatea într-un scop comun, în locul conflictului şi al dezbinării."

Am văzut acel adevăr oglindit pe chipurile oamenilor care stăteau în faţa noastră, îndurând frigul doar ca să fie martori acelui moment. Erau oameni cât vedeam cu ochii în toate direcţiile. Umpluseră fiecare metru de pe National Mall şi de pe traseul paradei. Mă simţeam de parcă familia noastră era pe punctul să cadă în braţele acelor oameni. Cu toţii făceam un pact în clipele acelea. Voi ne aveţi pe noi, noi vă avem pe voi.

Malia şi Sasha învăţau repede ce însemna să fii mereu în văzul tuturor. Mi-am dat seama de asta când am urcat în limuzina prezidenţială şi am pornit încet spre Casa Albă, în deschiderea paradei inaugurale. Înainte de asta, Barack şi cu mine ne luaserăm rămas-bun de la George şi Laura Bush, făcându-le cu mâna când plecaseră de la Capitoliu cu un elicopter militar. Luaserăm şi prânzul. Barack şi cu mine am mâncat piept de raţă într-o sală oficială îmbrăcată în marmură de la Capitoliu, alături de alte câteva sute de invitaţi, printre

care membrii noului lui guvern, membri ai Congresului şi judecători de la Curtea Supremă, în timp ce fetele au savurat delicatesele lor preferate – chicken fingers şi macaroane cu brânză –, alături de copiii familiei Biden şi câţiva veri, într-o cameră alăturată.

M-am minunat de cum reuşiseră fetele noastre să se poarte impecabil în timpul inaugurării, fără să se foiască, fără să uite să stea drepte şi să zâmbească. Mii de oameni încă împânzeau trotuarele, iar televiziunile transmiteau în direct trecerea coloanei de maşini pe Pennsylvania Avenue, deşi geamurile fumurii ale maşinii nu lăsau să se vadă înăuntru. Când Barack şi cu mine am coborât ca să mergem o porţiune din drum pe jos şi să salutăm oamenii, Malia şi Sasha au rămas la căldură, în limuzina care ne urma încet. Atunci au părut să-şi dea seama că erau, în sfârşit, relativ singure şi nu le vedea nimeni.

Când Barack şi cu mine am intrat înapoi în maşină, fetele râdeau în hohote, eliberându-se de toată emoţia ceremoniei. Îşi dăduseră jos căciulile, îşi ciufuleau una alteia părul şi se tăvăleau pe banchetă, într-o îmbrânceală ca între surori, cu multe gâdilături. Până la urmă, au obosit şi s-au întins pe scaune, iar restul drumului au mers cu picioarele pe sus, ascultând Beyoncé la volum maxim, ca într-o zi obişnuită.

Barack şi cu mine ne-am simţit amândoi uşuraţi. Eram familia prezidenţială acum, dar rămăsesem noi înşine.

Când soarele a început să apună, s-a făcut şi mai frig. Barack şi cu mine, alături de neobositul Joe Biden, am petrecut următoarele două ore în tribuna ridicată în aer liber în faţa Casei Albe, privind fanfarele şi carele alegorice din 50 de state defilând prin faţa noastră, pe Pennsylvania Avenue. La un moment dat, nu-mi mai simţeam degetele de la picioare, deşi cineva îmi strecurase pe furiş o pătură pe care mi-o înfăşurasem în jurul gleznelor. Unul după altul, invitaţii noştri din tribună s-au scuzat şi au plecat să se pregătească pentru balurile din seara aceea.

Era aproape ora 19 când a trecut şi ultima fanfară, iar Barack şi cu mine am mers prin întuneric şi am intrat pentru prima dată în Casa Albă, ca locatari. În timpul după-amiezii, personalul reuşise performanţa extraordinară de a transforma complet locuinţa, înlocuind lucrurile familiei Bush cu ale noastre. Într-un interval de aproximativ cinci ore, toate covoarele fuseseră curăţate cu aburi, pentru ca alergiile Maliei să nu fie accentuate de părul rămas în urma căţeilor fostului preşedinte. Mobila a fost adusă şi aranjată, decoraţiunile florale erau la locul lor. Până să urcăm noi cu liftul la etaj, hainele noastre erau deja aranjate frumos în dulapuri, iar cămara fusese aprovizionată cu mâncărurile noastre preferate. Majordomii de la Casa Albă care deserveau locuinţa particulară, în general, bărbaţi afro-americani de vârsta noastră sau mai în vârstă, erau pregătiţi să ne

ajute cu orice am fi avut nevoie.

Îmi era prea frig ca să mă mai gândesc la ceva. În mai puţin de o oră trebuia să ajungem la primul dintre cele zece baluri inaugurale. Îmi amintesc că am văzut prea puţină lume la etaj în afara majordomilor, care îmi erau străini. Îmi amintesc de fapt că m-am simţit singură în timp ce mergeam pe un coridor lung, cu toate uşile închise. În ultimii doi ani, fusesem permanent înconjurată de oameni, cu Melissa, Katie şi Kristen mereu lângă mine, ajutându-mă cu orice aveam de făcut. Acum, brusc, mă simţeam în mare măsură pe cont propriu. Copiii plecaseră deja în altă parte a casei, pentru seara lor de distracţie. Mama, Craig şi Maya stăteau cu noi, la reşedinţă, dar fuseseră deja duşi cu maşina la festivităţile serii. O coafeză mă aştepta să-mi aranjeze părul; rochia de seară era atârnată pe umeraş. Barack dispăruse să facă un duş şi să-şi pună fracul.

Fusese o zi incredibilă, simbolică pentru familia noastră şi speram că şi pentru ţară, dar fusese şi un fel de ultramaraton extrem. Am avut doar cinci minute pentru mine, să fac o baie şi să-mi adun puterile pentru ce avea să urmeze. După aceea am mâncat puţin din friptura cu cartofi, pe care Sam Kass o preparase pentru mine. După ce părul mi-a fost coafat şi machiajul refăcut, am îmbrăcat rochia de şifon de culoarea fildeşului pe care o alesesem pentru noaptea ce urma, creată special pentru mine de un tânăr designer pe nume Jason Wu. Rochia era prinsă pe un singur umăr, avea cusute pe ea flori delicate de organza, fiecare cu un cristal în mijloc, iar fusta bogată cobora până la podea.

Până atunci purtasem foarte puţine rochii de seară, dar creaţia lui Jason Wu a reuşit un mic miracol, tocmai când mă gândeam că nu mai aveam nimic de arătat, făcându-mă să mă simt uşoară, frumoasă şi liberă. Rochia a redeşteptat sentimentul metamorfozei prin care trecea familia mea, promisiunea unei noi experienţe, transformându-mă dacă nu într-o prinţesă care merge la bal, măcar într-o femeie capabilă să treacă în etapa următoare. Acum eram FLOTUS – First Lady of the United States (prima doamnă a Statelor Unite), iar Barack era POTUS – President of the United States (preşedintele Statelor Unite). Era momentul să sărbătorim.

În seara aceea, Barack şi cu mine ne-am dus la Neighborhood Ball, primul bal inaugural la care publicul a avut vreodată acces, unde Beyoncé – Beyoncé în carne şi oase – a cântat o versiune uluitoare a clasicului RB „At last” („În sfârşit”), pe care îl alesesem pentru „primul dans”. De aici am plecat la Home States Ball, apoi la Commander în Chief Ball, după care la Youth Ball şi la încă şase petreceri. La fiecare dintre ele, şederea noastră a fost relativ scurtă şi totul a decurs cam la fel: orchestra cânta „Hail to the Chief” („Trăiască preşedintele”), Barack spunea câteva cuvinte, încercam să ne exprimăm aprecierea

pentru cei care veniseră şi, în timp ce toţi stăteau în picioare şi se uitau, mai dansam o dată acompaniaţi de ritmul melodiei „At Last”.

Îl ţineam strâns pe soţul meu de fiecare dată, regăsindu-mi de fiecare dată calmul în ochii lui. Eram încă acelaşi duo funcţional, yin-şi-yang din ultimii 20 de ani, uniţi şi acum de o iubire profundă şi cât se poate de reală. Acesta era un lucru pe care îl lăsam să se vadă întotdeauna cu bucurie.

Pe măsură ce treceau orele, începeam să simt că mă prăbuşesc.

Se presupunea că ultima parte a serii avea să fie şi cea mai frumoasă – o petrecere privată pentru câteva sute de prieteni de-ai noştri, la Casa Albă. Acolo aş fi putut, în sfârşit, să mă relaxez, să beau nişte şampanie, fără să-mi mai fac griji pentru cum arătam. Şi, cu siguranţă, aveam să-mi scot pantofii.

Era aproape 2 noaptea când am ajuns acolo. Barack şi cu mine am mers pe coridoarele din marmură ce duceau spre Sala de Est şi am găsit petrecerea în toi, cu paharele pline şi oameni îmbrăcaţi elegant învârtindu-se pe sub candelabrele strălucitoare. Wynton Marsalis şi formaţia lui cântau jazz pe o mică scenă din capătul sălii. Mi-am revăzut prieteni din aproape toate etapele vieţii mele – prieteni de la Princeton, prieteni de la Harvard, prieteni din Chicago, grămada de rude Robinson şi Shields. Aceştia erau oamenii cu care voiam să râd şi cărora voiam să le spun „Cum naiba am ajuns noi aici?”

Dar eram epuizată. Ajunsesem la capătul puterilor. Mă gândeam deja la dimineaţa următoare – adică peste doar câteva ore când aveam să mergem la National Prayer Service, după care trebuia să mergem să salutăm 200 de oameni din public care veneau să viziteze Casa Albă. Barack s-a uitat la mine, citindu-mi gândurile. „Nu trebuie să faci asta dacă nu mai poţi”, mi-a spus, „E în regulă.”

Oaspeţii de la petrecere veneau deja spre mine, dornici să interacţionăm. Erau acolo donatori, primarul unui mare oraş şi mulţi alţii care ne aşteptau. „Michelle! Michelle!” auzeam din toate părţile. Eram atât de obosită, încât îmi venea să plâng.

Când Barack a trecut pragul şi a fost înghiţit de agitaţia din sală, am rămas pe loc o clipă, apoi m-am întors şi am fugit. Nu mai aveam energie să mă scuz în câteva cuvinte şi nici măcar să-mi salut prietenii. Mergeam în viteză pe covoarele roşii şi groase, ignorând agenţii care se ţineau după mine, ignorând totul, până am ajuns la liftul spre etaj şi am urcat – am păşit pe un alt coridor necunoscut până la o cameră necunoscută, mi-am scos pantofii şi rochia şi m-am culcat în noul şi necunoscutul nostru pat.

CAPITOLUL 20

Oamenii mă întreabă mereu cum este să trăieşti la Casa Albă. Uneori le răspund că seamănă cu ceea ce îmi imaginam eu că ar fi să locuieşti într-un hotel de lux, doar că hotelul de lux nu are alţi oaspeţi – e un loc doar pentru tine şi familia ta. Sunt flori proaspete peste tot, aproape în fiecare zi fiind aduse altele. Clădirea în sine pare veche şi puţin intimidantă. Zidurile sunt atât de groase şi podelele atât de solide, încât par să absoarbă imediat orice zgomot. Ferestrele sunt mari şi înalte, cu sticlă rezistentă la explozii şi închise tot timpul din motive de siguranţă, ceea ce face ca liniştea să fie şi mai profundă. Locul este întotdeauna impecabil de curat. Personalul format din portari, bucătari, menajere, florari, precum şi electricieni, zugravi şi instalatori, vine şi pleacă politicos şi în linişte, făcând tot posibilul să treacă neobservat, aşteptând să pleci dintr-o cameră ca să se strecoare înăuntru să schimbe prosoapele sau să pună o gardenie proaspătă în vaza de lângă pat.

Camerele sunt mari, fără excepţie. Chiar şi băile şi dulapurile sunt construite la o scară diferită de orice am văzut vreodată. Barack şi cu mine ne-am minunat când ne-am dat seama cât mobilier trebuie să alegem pentru ca fiecare cameră să dea senzaţia de acasă. Dormitorul nostru nu avea doar un pat dublu – o piesă de mobilier frumoasă, cu patru coloane şi un baldachin dintr-o ţesătură de culoarea galben-pai ci şi un şemineu şi un spaţiu de socializare, cu o canapea, o măsuţă de cafea şi câteva scaune capitonate. Erau cinci băi pentru noi, cei cinci care locuiam acolo, plus încă zece băi de rezervă. Eu nu aveam doar un dulap, ci o cameră spaţioasă pe lângă el – camera din care Laura Bush îmi arătase privelişte spre Grădina de Trandafiri. În timp, aceasta a devenit de facto biroul meu privat, locul în care puteam să stau liniştită şi să citesc, să lucrez sau să mă uit la televizor, îmbrăcată în tricou şi pantaloni de trening, fericită că nu mă vede cineva.

Îmi dădeam seama cât de norocoşi eram să trăim astfel. Camera noastră era mai mare decât tot apartamentul de la etaj în care locuisem cu familia mea în copilărie, pe Euclid Avenue. Pe peretele de lângă dormitor se afla un tablou de Monet şi, în sufragerie, o sculptură din bronz de Degas. Eu fusesem un copil din South Side, iar fiicele mele dormeau acum în camere amenajate de cel mai scump designer de interioare şi îşi puteau comanda micul dejun după plac, la un maestru bucătar.

Mă gândeam uneori la toate acestea şi simţeam că mă cuprinde ameţeala.

Am încercat, atât cât am putut, să relaxez puţin regulile de protocol. Le-am explicat menajerelor că trebuie să le lase pe fetele noastre să-şi

facă singure patul în fiecare dimineaţă, la fel ca la Chicago. De asemenea, le-am instruit pe Malia şi pe Sasha să se poarte aşa cum se purtaseră întotdeauna – să fie politicoase şi amabile şi să nu ceară decât ceea ce le era absolut necesar sau nu îşi puteau lua singure. A fost important pentru mine şi să le las pe fiicele noastre să se simtă eliberate de formalismele intrinseci ale locului. „Da, puteţi să vă jucaţi cu mingea pe holuri", le spuneam. „Da, puteţi scotoci prin cămară după o gustare." Le-am învăţat că nu aveau nevoie de permisiunea nimănui ca să iasă afară şi să se joace. Mi-a crescut inima de bucurie într-o după-amiază, când afară era viscol şi le-am văzut pe fereastră cum se dau pe un derdeluş improvizat pe Peluza de Sud, folosind pe post de sănii nişte tăvi de plastic împrumutate de la bucătărie.

Adevărul era că, în tot ceea ce se întâmpla, fetele şi cu mine aveam roluri secundare, beneficiind de nişte privilegii acordate, de fapt, lui Barack – importante, pentru că fericirea noastră era legată de a lui; protejate dintr-un singur motiv: dacă siguranţa noastră era compromisă, la fel era şi capacitatea lui de a gândi limpede şi de a conduce ţara. Casa Albă, după cum am aflat, funcţionează cu scopul clar de a optimiza starea de bine, eficienţa şi, de fapt, puterea unei singure persoane – preşedintele. Barack era înconjurat acum de oameni a căror responsabilitate era să-l trateze ca pe o piatră preţioasă. Părea uneori o întoarcere în timp la o epocă apusă, în care gospodăria întreagă gravita în jurul nevoilor bărbatului şi era opusul a ceea ce voiam ca fiicele noastre să înveţe că era normal. Barack era şi el stingherit de atâta atenţie, dar avea prea puţin control asupra acestor proceduri.

El avea acum în jur de 50 de angajaţi care îi citeau corespondenţa şi răspundeau la scrisori în locul lui. Avea piloţi de elicopter militar mereu aproape, gata să îl ducă oriunde voia să meargă, şi o echipă de şase persoane care îi organizau dosare de informare groase, ca să fie mereu bine pus la curent şi să poată lua decizii în deplină cunoştinţă de cauză. Avea o echipă de bucătari care se ocupa de hrana lui şi câţiva oameni însărcinaţi cu cumpărăturile, care ne protejau de un eventual sabotaj al alimentelor mergând anonim la magazine diferite, de unde făceau aprovizionarea fără să spună pentru cine lucrau.

Aşa cum îl ştiam eu, Barack nu fusese niciodată pasionat de cumpărături, de gătit sau de orice alte treburi gospodăreşti. Nu e genul care să ţină unelte în pivniţă şi să se elibereze de stresul de la muncă pregătind un risotto sau ajustând înălţimea gardului viu. Pentru el, eliberarea de toate obligaţiile şi grijile legate de casă nu putea să fie decât o mare bucurie, pentru că îi relaxa mintea, lăsându-i timp să se ocupe nestingherit de probleme mari, importante, iar acestea nu erau deloc puţine.

Cel mai amuzant pentru mine a fost să constat că avea acum trei

valeţi personali, militari, printre ale căror îndatoriri era şi supravegherea dulapului, asigurându-se că pantofii lui erau mereu lustruiţi, cămăşile călcate, echipamentul de sport curat şi frumos împăturit. Viaţa la Casa Albă era foarte diferită de viaţa în Vizuină.

„Ai văzut ce ordonat sunt mai nou?" mi-a spus într-o dimineaţă Barack la micul dejun, cu o privire jucăuşă. „Te-ai uitat în dulapul meu?"

„M-am uitat", i-am răspuns, zâmbindu-i drept răspuns. „Dar tu nu ai niciun merit în asta."

În prima lună de mandat, Barack a promulgat Legea Lilly Ledbetter privind plata egală, care a ajutat la protejarea muncitorilor de discriminare salarială, pe baza unor factori ca sexul, rasa sau vârsta. El a ordonat încetarea folosirii torturii la interogatorii şi a demarat procedura (până la urmă fără succes) de închidere a centrului de detenţie de la Guantánamo în decurs de un an. A revizuit complet regulile de etică privitoare la interacţiunile celor care lucrau la Casa Albă cu lobbyştii şi, cel mai important, a reuşit să treacă prin Congres o importantă lege de stimulare a economiei, deşi nici măcar un singur republican din Camera Reprezentanţilor nu a votat în favoarea ei.

Şi, ca bonus, venea mereu la timp pentru cină.

Pentru mine şi pentru fete, aceasta a fost schimbarea uimitoare, fericită, care a venit odată cu traiul la Casa Albă împreună cu preşedintele Statelor Unite, faţă de viaţa din Chicago cu un tată care lucra departe într-un senat şi era deseori plecat în campanie pentru o funcţie mai importantă. Puteam, în sfârşit, să petrecem mai mult timp cu tati. Viaţa lui era mai ordonată acum. Lucra un număr ridicol de mare de ore, cum lucrase întotdeauna, dar la 18:30 fix lua liftul şi venea sus, să mâncăm împreună, chiar dacă de multe ori se întorcea imediat după aceea în Biroul Oval. Mama ni se alătura şi ea câteodată la cină, deşi îşi făcuse propriile obiceiuri, coborând să ne salute înainte să le ducă pe Malia şi pe Sasha la şcoală, dar preferând, de cele mai multe ori, să ne lase singuri seara, ea rămânând să mănânce sus, în solariul de lângă dormitorul ei, în timp ce se uita la *Jeopardy!* Chiar şi când o rugam să rămână cu noi, de obicei, ne refuza. „Aveţi şi voi nevoie de timpul vostru împreună", ne spunea mereu.

În primele luni la Casa Albă, simţeam nevoia să fiu atentă la tot. Una dintre primele lecţii pe care le-am învăţat a fost că putea fi destul de costisitor să locuieşti acolo. Chiar dacă nu plăteam chirie pentru locuinţa personală şi nici pentru utilităţi şi angajaţi, acopeream din banii noştri toate celelalte cheltuieli, iar acestea creşteau cu repeziciune, având în vedere calitatea tuturor celor cumpărate. Primeam în fiecare lună o factură detaliată, pe care erau trecute toate produsele alimentare şi toate cele necesare, inclusiv rolele de hârtie

igienică. Plăteam pentru fiecare musafir care venea la noi la masă sau rămânea peste noapte. Şi cu un personal la bucătărie care avea standarde Michelin şi o mare dorinţă de a-l mulţumi pe preşedinte, trebuia să fiu atentă la ce se servea la masă. Dacă Barack apuca să spună că îi plăcuse gustul vreunui fruct exotic de la micul dejun sau a vreunei bucăţi de sushi de la cină, angajaţii de la bucătărie aveau grijă să le introducă periodic în meniu. Doar mai târziu, când studiam factura, ne dădeam seama că unele dintre aceste produse erau aduse cu mare cheltuială din străinătate.

Cea mai mare parte a atenţiei mele din acele luni de început a fost, însă, rezervată Maliei şi Sashei. Le urmăream constant starea sufletească şi le puneam întrebări despre sentimentele lor şi despre interacţiunile cu alţi copii. Încercam să nu reacţionez exagerat când mă anunţau că şi-au făcut o nouă prietenă, chiar dacă în sinea mea jubilam. Înţelesesem de-acum că nu exista o modalitate simplă de a aranja partide de joacă la Casa Albă sau ieşiri pentru copii, dar încetul cu încetul am început să ne imaginăm cum putea decurge fiecare lucru în parte.

Mi s-a permis să folosesc un BlackBerry personal la Casa Albă, dar am fost sfătuită să-mi limitez contactele cam la zece dintre prietenii mei cei mai apropiaţi – oameni care mă iubeau şi mă sprijineau fără vreun interes ascuns. Cele mai multe dintre convorbirile mele erau intermediate de Melissa, care ocupa acum poziţia de adjunct al cabinetului meu şi care ştia despre viaţa mea mai multe decât oricine, în unele cazuri chiar mai multe decât mine. Ea ţinea evidenţa tuturor verilor mei şi a prietenilor din colegiu. Oferam tot timpul numărul de telefon şi adresa ei de e-mail în loc de ale noastre, direcţionând toate apelurile către ea. O parte a problemei era că apăreau ca din senin tot felul de vechi cunoştinţe şi rude îndepărtate, cu un şuvoi de solicitări. Ar putea Barack să vorbească la festivitatea cuiva de absolvire? Aş puteau eu să binevoiesc să ţin un discurs pentru ONG-ul cuiva? N-am vrea să venim la o anumită petrecere sau strângere de fonduri? Cele mai multe erau făcute cu intenţii bune, dar îmi era imposibil să le răspund tuturor.

În ceea ce privea viaţa de zi cu zi a fetelor noastre, de multe ori eram nevoită să mă bazez pe angajaţii mai tineri, să ne ajute cu logistica. Echipa mea se întâlnea din timp cu profesorii şi administratorii de la Sidwell, notând datele importante din calendarul şcolar, punând la punct răspunsurile la solicitări de presă şi răspunzând profesorilor care voiau să ştie cum să trateze la clasă subiecte ce aveau legătură cu politica sau cu ştirile momentului. Când fetele au început să facă planuri de socializare în afara şcolii, asistenta mea personală (sau „body person”, cum i se spunea în jargonul politic) a devenit persoana de contact, adunând numerele de telefon ale

celorlalţi părinţi şi organizând deplasările pentru joacă. La fel cum făcusem întotdeauna la Chicago, ţineam să îi cunosc pe părinţii noilor prietene ale fetelor mele, aşa că pe unele mame le-am invitat la masă, iar altora m-am prezentat la evenimentele şcolare. Indiscutabil, aceste interacţiuni puteau fi dificile. Ştiam că uneori o nouă cunoştinţă avea nevoie de puţin timp ca să treacă peste ideile pe care le avea despre mine şi Barack, peste ce credea că ştie despre mine de la televizor, ca să mă vadă, atât cât era posibil, doar ca pe mama Maliei sau a Sashei.

Era dificil să le explici oamenilor că, înainte să poată Sasha să vină la petrecerea aniversară a micuţei Julia, trebuia să treacă pe acolo Serviciul Secret, să facă o verificare a condiţiilor de siguranţă. Era dificil să le ceri numerele de asigurare socială părinţilor sau bonei care aducea copilul la noi acasă, să se joace. Era dificil, dar era necesar. Îmi displăcea existenţa acestui mic prag care trebuia trecut ori de câte ori cunoşteam pe cineva, dar eram uşurată să văd cât de diferită era situaţia pentru Sasha şi Malia, care se repezeau să-şi întâmpine prietenele de la şcoală de îndată ce ajungeau la Sala de Recepţii Diplomatice – sau Sala Dip, cum ajunsesem să îi spunem –, luându-le de mână şi alergând râzând înăuntru. După cum s-a dovedit, copiilor le pasă de faimă doar câteva minute. După aceea, nu vor decât să se distreze.

Aflasem din timp că trebuia să lucrez cu personalul meu la planificarea şi organizarea unei serii de petreceri şi dineuri tradiţionale, începând, în primul rând, cu Balul
Guvernatorilor, o gală cu ţinută obligatorie care avea loc în fiecare februarie în Sala de Est. Acelaşi lucru era valabil pentru vânătoarea de ouă de Paşte, o sărbătoare de familie anuală în aer liber, inaugurată în 1878 şi la care participau mii de oameni. Mai existau, în primăvară, dineurile la care urma să particip în onoarea soţiilor membrilor Congresului – similare celui la care o văzusem pe Laura Bush zâmbind atât de calmă în timp ce poza pentru fotografiile oficiale cu fiecare oaspete, până la ultimul.

Pentru mine, aceste evenimente sociale ar fi putut să pară distrageri de la ceea ce speram să fie activitatea mea principală, dar începusem, totodată, să mă gândesc la modurile în care le-aş putea influenţa sau măcar moderniza, să schimb cât de puţin tradiţia. În general, mă gândeam că viaţa la Casa Albă putea fi mai puţin rigidă, fără să se piardă nimic din istoria şi tradiţia deja împământenite. În timp, Barack şi cu mine aveam să facem paşi concreţi în această direcţie, atârnând pe pereţi artă mai abstractă sau lucrări ale pictorilor afro-americani şi amestecând piese de mobilier contemporan printre cele istorice. În Biroul Oval, Barack a înlocuit bustul lui Winston Churchill cu unul al lui Martin Luther King Jr., iar majordomilor în frac de la

Casa Albă le-am oferit posibilitatea să se îmbrace mai puţin formal în zilele în care nu erau programate evenimente publice, introducând o variantă cu pantaloni de doc şi un tricou cu nasturi.

Barack şi cu mine voiam să încercăm mai mult pentru democratizarea Casei Albe, făcând-o mai puţin elitistă şi mai deschisă. Când găzduiam un eveniment, voiam să vină şi oameni de rând, nu doar cei obişnuiţi cu ţinutele de gală. Şi voiam mai mulţi copii în jur, deoarece copiii fac să fie totul mai bun. Speram să fac vânătoarea de ouă de Paşte accesibilă pentru mai mulţi oameni – să măresc numărul de invitaţii pentru elevii de la şcolile de stat şi pentru familiile militarilor, pe lângă cele garantate copiilor şi nepoţilor membrilor Congresului şi ai altor VIP-uri. Şi, nu în ultimul rând, dacă tot mă întâlneam şi luam masa cu soţiile (în general) membrilor Senatului şi Camerei Reprezentanţilor, nu puteam să le invit şi în oraş, pentru a discuta despre un proiect în slujba comunităţii?

Ştiam ce era important pentru mine. Nu voiam să fiu un fel de ornament frumos îmbrăcat care apărea la dineuri şi la tăieri de panglici. Eu voiam să fac lucruri care să aibă impact şi să fie de durată. Primul meu efort real, am decis, avea să fie grădina.

Nu mă ocupam de grădinărit şi n-o făcusem niciodată, dar, mulţumită lui Sam Kass şi eforturilor familiei noastre de a mânca mai bine acasă, ştiam că în iunie erau cele mai bune căpşuni, că salata cu frunze închise la culoare are mai mulţi nutrienţi şi că nu era greu să prepari chipsuri din frunze de varză kale, la cuptor. Le-am văzut pe fetele mele mâncând salate de mazăre de primăvară sau macaroane cu brânză şi conopidă, şi am înţeles că, până nu demult, tot ceea ce ştiam despre mâncare se baza pe informaţiile din reclamele industriei alimentare, în care totul era împachetat, congelat sau procesat în mod convenabil, fie că era vorba de clipuri văzute la televizor sau de un ambalaj inteligent conceput, atractiv pentru părinţii care fac cumpărături în viteză. Într-adevăr, nimeni nu făcea reclamă la mâncarea proaspătă şi sănătoasă – la ronţăitul reconfortant al unui morcov crud sau la dulceaţa fără egal a unei roşii culese direct de pe vrej.

Plantarea unei grădini la Casa Albă era răspunsul meu la această problemă şi speram că avea să dea semnalul unui proiect mai amplu. Administraţia lui Barack se concentra pe îmbunătăţirea accesului la sistemul de sănătate, iar, pentru mine, grădina era un mod de a transmite un mesaj paralel despre viaţa sănătoasă. O vedeam ca pe un test de început, o încercare care putea să mă ajute să determin ce aş fi capabilă să realizez ca primă doamnă, o modalitate de a prinde rădăcini la propriu în această nouă poziţie. O vedeam ca pe un fel de curs ţinut în aer liber, un loc pe care copiii să îl poată vizita ca să înveţe cum se cultivă hrana. În aparenţă, o grădină părea ceva simplu

şi apolitic, iniţiativa inofensivă şi inocentă a unei doamne care punea mâna pe săpăligă – pe placul consultanţilor din Aripa de Vest ai lui Barack, preocupaţi permanent de „imagine” şi de cum se vede orice acţiune prin ochii publicului.

Dar era mai mult de atât. Planul era să folosim munca noastră la grădină ca să provocăm o dezbatere publică despre nutriţie, în special în şcoli şi în rândul părinţilor, care ar fi fost ideal să genereze discuţii despre cum erau produse, etichetate şi vândute alimentele, precum şi modul în care acestea afectau sănătatea publică. Şi, vorbind despre aceste subiecte de la Casa Albă, lansam implicit o provocare corporaţiilor mamut din industria alimentară şi a băuturilor răcoritoare şi modului în care acestea îşi derulau afacerile de decenii.

În realitate, nu ştiam cum aveau să se deruleze efectiv toate acestea. Dar îi cerusem lui Sam, care se alăturase deja personalului de la Casa Albă, să înceapă demersurile pentru crearea grădinii, aşa că eram pe cale să aflu.

Optimismul meu în acele luni de început era temperat de un singur lucru, iar acesta era politica. Trăiam la Washington acum, foarte aproape de jocul urât roşu-contra-albastru, democraţi-contra-republicani pe care încercasem ani de zile să-l evit, chiar dacă Barack alesese să lucreze în interiorul lui. Acum, că era preşedinte, aceste forţe îi influenţau fiecare zi. Cu săptămâni în urmă, înainte de inaugurare, comentatorul radio conservator Rush Limbaugh declarase deschis: „Sper ca Obama să dea greş”. Am urmărit cu mâhnire cum republicanii din Congres urmau aceeaşi politică, împotrivindu-se fiecărui efort făcut de Barack pentru a opri criza economică, refuzând să sprijine măsuri care ar fi redus taxele şi ar fi creat sau ar fi salvat milioane de locuri de muncă. În ziua în care Barack a preluat funcţia de preşedinte, potrivit anumitor indicatori, economia americană se prăbuşea la fel de repede sau chiar mai rapid decât la începutul Crahului din 1929–1933. Aproape 750.000 de locuri de muncă fuseseră desfiinţate doar în ianuarie. Şi, în timp ce Barack făcuse campanie pe ideea că era posibil să se construiască un consens între partide, că în inimile lor americanii erau mai degrabă uniţi decât divizaţi, Partidul Republican făcea un efort deliberat, într-o perioadă de reală urgenţă naţională, să demonstreze că el se înşela.

La asta mă gândeam în seara de 24 februarie, când Barack s-a adresat Congresului reunit. În principiu, evenimentul este menit să înlocuiască Discursul despre Starea Uniunii pentru orice preşedinte nou în funcţie, o ocazie pentru acesta să-şi prezinte obiectivele pentru anul următor într-un discurs transmis în direct de televiziuni la o oră de vârf, discurs rostit în sala de plen a Camerei Reprezentanţilor, în faţa judecătorilor de la Curtea Supremă, a membrilor guvernului, a comandanţilor militari şi a peste 500 de membri ai Congresului. Are şi

o parte de spectacol tradiţional, în care legiuitorii îşi exprimă aprobarea sau dezaprobarea pentru ideile preşedintelui, fie sărind în picioare şi izbucnind în ovaţii, fie rămânând posomorâţi pe scaune.

În seara aceea, mi-am ocupat locul la balcon, între o fetiţă de 14 ani care îi trimisese o scrisoare emoţionantă preşedintelui şi un foarte amabil veteran al Războiului din Irak, aşteptând sosirea soţului meu. De acolo de unde stăteam, puteam să văd cea mai mare parte a sălii de dedesubt. Era o vedere neobişnuită asupra conducătorilor ţarii noastre, o mare de bărbaţi albi, îmbrăcaţi în costume închise la culoare. Absenţa diversităţii era flagrantă – sincer, era stânjenitoare – pentru o ţară modernă, multiculturală. Situaţia cea mai dramatică era în Partidul Republican. La momentul acela, în Congres existau doar şapte republicani care nu erau albi şi niciunul nu era afro-american, şi o singură femeie. În general, patru din cinci membri ai Congresului erau bărbaţi.

Câteva minute mai târziu, spectacolul a început cu un sunet puternic – o lovitură de ciocănel şi apelul la ordine al ofiţerului de serviciu. Mulţimea s-a ridicat în picioare şi a aplaudat mai mult de cinci minute, până când conducătorii aleşi şi-au căutat locurile în lateralele sălii. În toiul hărmălaiei, înconjurat de agenţi de securitate şi flancat de un cameraman care mergea cu spatele, a apărut Barack, dând mâna cu cei care-i ieşeau în cale şi zâmbind în timp ce îşi croia drum încet prin sală, către tribună.

Văzusem acest ritual la televizor de multe ori până atunci, în vremea altor preşedinţi. Însă, la vederea soţului meu acolo jos, în îmbulzeală, s-a declanşat ceva care m-a făcut să înţeleg brusc importanţa funcţiei lui şi faptul că trebuia să câştige de partea sa mai bine de jumătate din Congres ca să poată schimba ceva.

Discursul lui Barack din seara aceea a fost detaliat şi sobru, recunoscând starea gravă a economiei, războaiele în curs, continua ameninţare cu atacuri teroriste şi furia numeroşilor americani care considerau că planul guvernamental de salvare a băncilor era nedrept, sprijinindu-i tocmai pe aceia care erau responsabili pentru criza financiară. El a avut grijă să fie realist, dar să insufle şi speranţă, reamintindu-le tuturor de capacitatea noastră de a ne reveni rapid ca naţiune, de a ne ridica din cenuşă după vremuri grele.

Mă uitam de la balcon cum membrii republicani ai Congresului rămâneseră aşezaţi în cea mai mare parte a discursului, cu un aer încăpăţânat şi supărat, încruntaţi şi cu braţele încrucişate, arătând ca nişte copii care nu primiseră ce şi-au dorit. Mi-am dat seama că aveau să atace tot ce făcea Barack, indiferent dacă era bine pentru ţară sau nu. Era de parcă toţi ar fi uitat că un preşedinte republican fusese cel care ne condusese către dezastrul acela. Mai mult decât orice, părea că vor doar ca Barack să dea greş. Mărturisesc că, în clipa aceea, cu

această imagine în faţa ochilor, m-am întrebat dacă exista vreo cale de a merge înainte.

Când eram copil, aveam o idee foarte vagă despre cum ar fi putut viaţa mea să fie mai bună. Mergeam să mă joc acasă la surorile Gore şi le invidiam pentru cât loc aveau la dispoziţie – ele aveau o casă întreagă doar pentru familia lor.
Mă gândeam uneori şi că mi-ar fi plăcut dacă familia mea şi-ar permite o maşină mai frumoasă. Nu puteam să nu le observ pe unele dintre prietenele mele care aveau mai multe brăţări sau mai multe păpuşi Barbie decât mine, sau care îşi cumpărau haine de la mall, în loc să poarte ca mine totul croit acasă de mama, după tipare din reviste. Când eşti copil înveţi să judeci mult înainte să înţelegi dimensiunea sau valoarea oricărui lucru. Până la urmă, dacă ai noroc, constaţi că ai judecat greşit.

Acum locuiam în Casa Albă. Foarte încet, începea să-mi devină familiară – nu pentru că m-aş fi obişnuit cu vastitatea spaţiului sau cu opulenţa stilului de viaţă, ci pentru că era locul în care familia mea dormea, mânca, râdea şi trăia. În camerele fetelor am dus colecţia din ce în ce mai mare de mici suvenire pe care Barack îşi făcuse obiceiul să le aducă acasă din diferitele lui călătorii – globuri cu zăpadă pentru Sasha sau brelocuri pentru Malia. Făceam mici schimbări în locuinţă, adăugând lumini moderne care să meargă cu candelabrele tradiţionale şi lumânări parfumate care să dea un aer mai intim spaţiului. Nu că nu aş fi apreciat cum se cuvine norocul sau confortul nostru, dar ceea ce am început să apreciez mai mult au fost oamenii din acel loc.

Chiar şi mama, căreia îi displăcea formalismul de muzeu al Casei Albe, a constatat rapid că erau acolo multe lucruri care trebuiau apreciate. Locul era plin de oameni care nu erau deloc diferiţi de noi. Unii dintre valeţi lucrau de mulţi ani la Casa Albă, îngrijindu-se de fiecare familie care trecuse pe acolo. Demnitatea lor tăcută îmi amintea de unchiul Terry, care locuia la parter când eram eu copil, în Euclid Avenue. Am încercat să creez o relaţie bazată pe interacţiuni respectuoase şi pozitive cu personalul nostru. Voiam să fiu sigură că ei nu se simt niciodată invizibili. Dacă majordomii erau interesaţi de politică sau dacă aveau în particular simpatii pentru un anumit partid, le-au păstrat pentru ei. Aveau grijă să ne respecte intimitatea, dar, totodată, erau mereu disponibili şi binevoitori, iar treptat am devenit apropiaţi. Ei simţeau când aveam nevoie de spaţiu şi când mi-ar fi prins bine o vorbă prietenoasă. Deseori, la bucătărie, discutau fleacuri despre echipele pe care le susţineau, mă puneau la curent cu ultimele bârfe mondene sau cu realizările nepoţilor lor, în timp ce eu frunzăream ziarele de dimineaţă. Dacă era un meci de baschet seara la televizor, Barack venea şi el uneori şi se uita puţin împreună cu ei.

Sasha şi Malia au ajuns să îndrăgească şi ele atmosfera prietenoasă a bucătăriei şi mergeau acolo să-şi facă sucuri de fructe sau popcorn, după şcoală. Mulţi dintre angajaţi aveau o simpatie specială pentru mama şi se opreau să stea de vorbă cu ea sus, în solariu.

Mi-a luat un timp să recunosc vocile diferiţilor operatori telefonici de la Casa Albă, care mă trezeau dimineaţa sau îmi făceau legătura cu birourile de jos, din Aripa de Est, dar curând aveau să sune şi ele familiare şi prietenoase. Vorbeam despre vreme sau glumeam despre cât de des trebuie să mă trezesc înaintea lui Barack, ca să-mi coafez părul înainte de întâlnirile oficiale. Aceste interacţiuni erau de foarte scurtă durată, dar, în felul lor mărunt, reuşeau să ne facă viaţa să pară cât de cât normală.

Unul dintre valeţii cu cea mai mare experienţă, un afro-american cu părul alb, pe nume James Ramsey, lucra aici din vremea administraţiei Carter. Din când în când venea să-mi aducă ultimul număr din revista *Jet,* zâmbind cu mândrie şi spunându-mi: „Nu v-am uitat nici de data asta, doamnă Obama".

Viaţa este întotdeauna mai frumoasă când putem judeca totul cu măsura cordialităţii.

Mi se părea că noua noastră casă era mare şi somptuoasă dincolo de limitele rezonabilului, dar, apoi, în aprilie, am mers în Anglia şi am întâlnit-o pe Majestatea Sa, regina.

Era prima călătorie în afara ţării pe care Barack şi cu mine o făceam împreună după alegeri, zburând la Londra cu Air Force One, pentru ca el să poată participa la o reuniune a Grupului celor 20, sau G20, cu liderii celor mai mari economii ale lumii. Era un moment critic pentru o astfel de reuniune. Criza economică din Statele Unite crease valuri devastatoare pe tot globul, destabilizând pieţele financiare ale lumii. Summitul G20 marca totodată debutul ca preşedinte al lui Barack pe scena internaţională. Şi, aşa cum s-a întâmplat de multe ori în aceste prime luni în funcţie, principala lui misiune era să îndrepte lucrurile, de data aceasta, diminuând frustrarea celorlalţi lideri mondiali, care considerau că Statele Unite rataseră ocazii importante de a le impune reglementări bancherilor şi de a preveni dezastrul cu care se confruntau toţi acum.

Cum începeam să fiu mai încrezătoare că Sasha şi Malia se obişnuiseră cu rutina lor de la şcoală, le-am lăsat în grija mamei în cele câteva zile cât urma să fiu plecată în străinătate. Ştiam că ea avea să relaxeze imediat regulile mele obişnuite cu privire la ora de culcare şi mâncatul legumelor din farfurie. Mamei îi plăcea la nebunie rolul de bunică, în special partea în care putea înlocui rigiditatea mea cu stilul ei mai relaxat, considerabil mai relaxat decât pe vremea când Craig şi cu mine eram în grija ei. Fetele erau întotdeauna încântate să

rămână cu ea.

Premierul britanic Gordon Brown era gazda summitului G20, care includea o zi de întâlniri pe teme economice la un centru de conferinţe din oraş, dar, aşa cum se întâmpla frecvent când lideri din străinătate veneau la Londra pentru evenimente oficiale, regina avea să-i primească pe toţi la Palatul Buckingham, pentru o ceremonie oficială. Datorită relaţiilor strânse dintre America şi Marea Britanie şi, totodată, presupun eu, pentru că eram nou intraţi în scenă, Barack şi cu mine am fost invitaţi la palat mai devreme, pentru o întâlnire privată cu regina, înainte de recepţia oficială.

Nu trebuie să mai spun că nu aveam niciun fel de experienţă legată de întâlnirile cu familii regale. Mi s-a dat de înţeles că puteam fie să fac o reverenţă, fie să-i strâng mâna reginei. Ştiam că trebuie să ne adresăm cu „Majestatea voastră", în timp ce soţul ei, prinţul Philip, duce de Edinburgh, era „Alteţa voastră". În afară de asta, nu eram sigură la ce să mă aştept când coloana oficială a trecut dincolo de porţile înalte din fier ale palatului, pe lângă spectatorii de ocazie strânşi în spatele barierelor, pe lângă garda şi trompetistul regal, printr-o arcadă, spre curtea unde ne-a întâmpinat administratorul palatului.

Am constatat că Palatul Buckingham este mare – atât de mare, încât aproape că sfidează orice descriere. Are 775 de încăperi şi este de 15 ori mai mare decât Casa Albă. În anii următori, Barack şi cu mine am avut norocul de a reveni de câteva ori, ca oaspeţi. La ultimele vizite am dormit într-un somptuos apartament de la parterul palatului, beneficiind de serviciile unor valeţi îmbrăcaţi în livrea şi ale unor doamne de onoare. Am participat la un banchet oficial în sala de bal, la care am mâncat cu furculiţe şi cuţite aurite. La un moment dat, ni s-a oferit un tur al palatului, în care ni s-au spus lucruri de genul „Aceasta este Sala Albastră", ghidul arătând spre o încăpere uriaşă, de cinci ori mai mare decât Sala Albastră de la noi de acasă. Şeful valeţilor reginei ne-a însoţit într-o zi pe mine, pe mama şi pe fete în grădina de trandafiri a palatului, care se întindea pe o suprafaţă de aproape 4.000 de metri pătraţi şi era plină de flori perfecte, care făceau tufele cu care ne mândream noi, din faţa Biroului Oval, să pară deodată mult mai puţin impresionante. Palatul Buckingham mi s-a părut de o frumuseţe care îţi tăia răsuflarea şi părea de necuprins.

În acea primă vizită, am fost conduşi în apartamentul privat al reginei, într-un salon în care ea şi prinţul Philip ne aşteptau. Regina Elisabeta a II-a avea pe atunci 82 de ani, era mică de statură şi graţioasă, cu un zâmbet delicat şi părul alb elegant coafat în bucle, lăsându-i fruntea liberă. Purta o rochie roz-deschis şi un şirag de perle, ţinând poşeta neagră în poziţie regulamentară, pe braţ. Ne-am strâns mâinile şi am pozat pentru o fotografie. Regina ne-a întrebat politicos

cum suportăm diferenţa de fus orar şi ne-a poftit să ne aşezăm. Nu-mi amintesc exact ce am vorbit după aceea – puţin despre economie şi despre starea lucrurilor în Anglia, despre întâlnirile pe care le avea Barack.

Există o anume stângăcie inerentă aproape oricărei întâlniri oficiale, dar ştiam din experienţă că era ceva ce trebuie depăşit în mod conştient. Stând împreună cu regina, a trebuit să fac un efort să mă concentrez – să nu mă mai gândesc la splendoarea locului şi să controlez emoţia provocată de faptul că stăteam faţă în faţă cu un simbol autentic. O văzusem până atunci pe Majestatea Sa de zeci de ori în cărţile de istorie, la televizor sau pe bancnote, dar iat-o acum în carne şi oase, privindu-mă atent şi punându-mi întrebări. Era fermecătoare şi cordială, şi am încercat să fiu la fel. Regina era un simbol viu şi cu multă experienţă, dar era un om ca noi toţi. Mi-a plăcut.

Mai târziu, în acea după-amiază, Barack şi cu mine am socializat cu ceilalţi invitaţi la recepţia de la palat, mâncând canapé-uri cu ceilalţi lideri G20 şi soţiile lor. Am stat de vorbă cu cancelarul german Angela Merkel şi cu preşedintele Franţei, Nicolas Sarkozy. L-am întâlnit pe regele Arabiei Saudite, pe preşedintele Argentinei şi pe prim-miniştrii din Japonia şi Ethiopia. Am făcut tot posibilul să-mi amintesc cine de unde era şi cine era soţia cui, atentă să nu vorbesc prea mult ca să nu spun ceva greşit. În ansamblu, a fost o reuniune de înaltă ţinută, dar într-o atmosferă prietenoasă, o dovadă că până şi şefii de stat pot să stea de vorbă despre copiii lor şi să glumească despre vremea din Anglia.

La un moment dat, spre sfârşitul petrecerii, am întors capul şi am văzut-o pe regina Elisabeta lângă mine, făcând să mi se pară că am rămas deodată singure în sala altfel aglomerată. Purta o pereche de mănuşi albe imaculate şi părea la fel de proaspătă ca în urmă cu câteva ore, când o văzusem pentru prima dată. S-a uitat în sus la mine şi mi-a zâmbit.

„Ce înaltă eşti”, a remarcat ea, lăsându-şi capul puţin pe spate.

„Ei”, am răspuns eu râzând, „mai adaugă şi tocurile câţiva centimetri, însă, da, sunt înaltă.”

Regina s-a uitat în jos spre perechea de Jimmy Choo negri pe care îi purtam, clătinând din cap.

„Pantofii aceştia sunt foarte incomozi, nu-i aşa?”, a spus ea, arătând cu o oarecare frustrare spre propriii pantofi negri cu toc.

I-am mărturisit reginei că mă dureau picioarele. A recunoscut că şi pe ea. Ne-am uitat una la alta cu expresii identice, parcă spunându-ne: „Când o să se termine, în sfârşit, toată această adunare cu liderii planetei?” Apoi, a început să râdă cu poftă.

Nu mai conta că ea purta uneori o coroană cu diamante şi că eu

venisem la Londra cu avionul prezidenţial; eram doar două femei pe care le chinuiau pantofii. Am făcut atunci gestul pe care îl fac instinctiv ori de câte ori simt o legătură cu o persoană pe care tocmai am cunoscut-o, şi anume îmi exprim deschis sentimentele. Mi-am pus braţul pe după umerii ei, în semn de afecţiune.

Nu ştiam asta atunci, dar comiteam ceea ce se numeşte un *faux pas* de dimensiuni epice. O atinsesem pe regina Angliei, ceea ce, aveam să aflu curând, pur şi simplu, *nu se face*. Interacţiunea noastră de la recepţie a fost surprinsă de camerele de filmat, iar, în zilele următoare, ştirile din toată lumea aveau să titreze: „Încălcarea protocolului!", „Michelle Obama îndrăzneşte s-o îmbrăţişeze pe regină!" Această întâmplare a reînviat unele dintre speculaţiile din campania electorală, cum că eram lipsită de manierele şi de eleganţa standard ale unei prime doamne, iar aceasta mă îngrijora într-o oarecare măsură, gândindu-mă că poate afectam negativ eforturile făcute de Barack în străinătate. Dar am încercat să nu mă las descurajată de critici. Poate că făcusem un gest nepotrivit la Palatul Buckingham, dar cel puţin făcusem un gest uman. Şi îndrăznesc să cred că pe regină nu a deranjat-o, deoarece atunci când am atins-o s-a apropiat de mine, punându-mi mâna înmănuşată pe spate.

În ziua următoare, în timp ce Barack participa la o sesiune maraton de întâlniri pe teme economice, eu am mers să vizitez o şcoală de fete. Era o şcoală finanţată de guvern în cartierul Islington, nu departe de ansamblul de clădiri municipale, cum se numesc în Anglia locuinţele subvenţionate din fonduri publice. Mai mult de 90 la sută dintre cele 900 de eleve erau negrese sau dintr-o minoritate etnică: o cincime dintre ele erau copii de imigranţi sau de solicitanţi de azil. Am fost atrasă de ea deoarece era o şcoală diversă, cu resurse financiare limitate, dar cu rezultate academice excelente. De asemenea, voiam să fiu sigură că vizitele mele în calitate de primă doamnă erau autentice, având posibilitatea să-i întâlnesc şi pe oamenii care trăiau în locul acela, nu doar pe cei care îi guvernau. Călătorind în străinătate, aveam ocazii pe care Barack nu le avea. Puteam să evit întâlnirile oficiale şi discuţiile cu diverşi lideri, ca să găsesc moduri de a aduce un plus de căldură unor vizite altfel cenuşii. Intenţionam să fac asta la fiecare vizită în străinătate; începând cu Anglia.

Totuşi, nu eram pregătită să simt ceea ce am simţit când am ajuns la şcoala Elizabeth Garrett Anderson şi am fost condusă într-o sală în care se adunaseră în jur de 200 de eleve, să vadă spectacolul susţinut de câteva colege de-ale lor şi să mă audă pe mine vorbind. Şcoala purta numele unei doctoriţe deschizătoare de drumuri, prima femeie aleasă primar în Anglia. Clădirea în sine nu avea nimic special – era o construcţie pătrăţoasă din cărămidă, amplasată pe o stradă oarecare. Dar, când m-am aşezat pe scenă, pe un scaun pliant, ca să privesc

spectacolul – care includea o scenă din Shakespeare, un dans modern şi un cor care cânta o versiune reuşită a unui cântec al lui Whitney Houston ceva în interiorul meu a început să se cutremure. Aproape că simţeam că mă prăbuşesc în propriul meu trecut.

Trebuia doar să te uiţi în jur, la chipurile din încăpere, ca să îţi dai seama că, în pofida calităţilor lor, fetele acestea aveau să fie nevoite să muncească din greu ca să fie văzute. Erau fete care purtau *hijab,* fete pentru care engleza era a doua limbă, fete cu pielea în toate nuanţele de cafeniu. Ştiam că aveau să se confrunte cu stereotipuri, cu toate modalităţile în care alţii le defineau înainte ca ele să aibă şansa să se definească singure. Aveau de luptat cu lipsa de vizibilitate care vine la pachet cu faptul că eşti sărac, femeie şi de culoare. Trebuiau să facă eforturi ca să găsească puterea şi curajul de a spune cine sunt, de a nu se lăsa minimalizate, de a nu se lăsa doborâte. Aveau să fie nevoite să lupte doar pentru a învăţa.

Dar chipurile lor erau pline de speranţă, iar acum eram şi eu la fel. Pentru mine a fost o revelaţie stranie, tăcută: ele erau întruchiparea a ceea ce eu fusesem cândva. Iar eu eram ceea ce ele ar fi putut să devină. Energia pe care am simţit-o în acea şcoală nu avea nimic de-a face cu obstacolele. Era puterea a 900 de fete care se străduiau din răsputeri să răzbată dincolo de acestea.

Când spectacolul a luat sfârşit şi m-am apropiat de pupitru ca să le vorbesc, abia îmi puteam stăpâni emoţia. M-am uitat în jos, la notiţele pe care mi le pregătisem, dar mi-am pierdut brusc interesul pentru ele. M-am uitat spre fete şi am început să le explic că, deşi veneam de departe şi aveam această calitate de primă doamnă a Statelor Unite, semănăm cu ele mai mult decât îşi puteau imagina. Le-am spus că şi eu crescusem într-un cartier muncitoresc, într-o familie modestă, dar plină de iubire, că mi-am dat seama foarte devreme că şcoala era locul în care puteam începe să mă definesc – că educaţia era un lucru pentru care merită să faci eforturi, că educaţia avea să le ajute să progreseze.

La momentul respectiv eram primă doamnă doar de două luni. Uneori mă simţeam copleşită de ritm, nedemnă de strălucirea asociată poziţiei, îngrijorată pentru copiii noştri şi nesigură în privinţa scopului meu. Există unele aspecte ale vieţii publice care presupun renunţarea la intimitatea ta pentru a deveni simbolul viu al unei naţiuni şi care par menite să-ţi răpească o parte din identitate. Dar aici, vorbindu-le acestor fete, simţeam ceva complet diferit şi pur – o întoarcere la vechiul meu sine, dar în acest nou rol. „Sunteţi suficient de bune? Da, sunteţi, toate sunteţi.” Le-am spus elevelor de la Elizabeth Garrett Anderson că mă înduioşaseră profund. Le-am spus că erau valoroase pentru că erau autentice. Iar când mi-am terminat discursul am făcut ceea ce simţeam. Le-am îmbrăţişat pe toate cele la care am putut

ajunge.

Acasă, la Washington, venise primăvara. Soarele răsărea mai devreme şi rămânea pe cer puţin mai mult în fiecare zi. Urmăream cum panta de pe Peluza de Sud căpăta treptat nuanţe tot mai intense de un verde luxuriant, vibrant. De la ferestrele locuinţei noastre, puteam să văd lalelele roşii şi zambilele mov ce înconjurau fântâna de la baza colinei. Sam Kass petrecuse ultimele două luni muncind ca să transforme în realitate grădina la care visam, şi nu fusese uşor. În primul rând, a trebuit să convingem Administraţia Naţională a Parcurilor şi echipa de grădinari de la Casa Albă să scoatem o bucată dintr-una din cele mai emblematice peluze ale lumii. La început, propunerea noastră a întâmpinat rezistenţă. Trecuseră câteva decenii de când la Casa Albă fusese plantată Grădina Victoriei, în timpul lui Eleanor Roosevelt, şi nimeni nu părea prea interesat de o reluare. „Ne cred nebuni", mi-a spus Sam, la un moment dat.

În cele din urmă, însă, am obţinut ce am vrut. Mai întâi ni s-a repartizat o mică bucată de pământ aflată în spatele terenurilor de tenis, lângă o magazie de unelte. Sam, însă, nu s-a dat bătut şi a luptat pentru un teren mai bun, reuşind până la urmă să obţină unul în formă de L, cu o suprafaţă de 100 de metri pătraţi, într-o parte însorită a Peluzei de Sud, nu departe de Biroul Oval şi de leagănul pe care îl instalasem recent pentru fete. Ne-am coordonat cu Serviciul Secret, ca să ne asigurăm că săpatul şi plivitul nu aveau să perturbe senzorii sau câmpul vizual de care aveau nevoie ca să protejeze locul. Am făcut analize ca să vedem dacă solul are suficienţi nutrienţi şi ca să ne asigurăm că nu conţinea elemente toxice, precum plumbul sau mercurul.

Şi, apoi, am fost gata să ne apucăm de treabă.

La câteva zile după ce m-am întors din Europa, am primit în vizită un grup de elevi de la şcoala Bancroft, o şcoală bilingvă din partea de nord-vest a oraşului. Cu câteva săptămâni în urmă, copiii ne ajutaseră să pregătim solul, folosind lopeţi şi săpăligi. Acum, aceiaşi copii veneau să mă ajute la plantat. Bucata noastră de pământ se afla nu departe de gardul sudic dinspre strada E, unde se adunau deseori turiştii ca să se uite la Casa Albă. Mă bucuram că această grădină avea să facă parte de acum din priveliştea lor.

Sau, în orice caz, speram să mă bucur de asta, la un moment dat. Niciodată nu poţi fi sigur de ce se va întâmpla cu o grădină – dacă, până la urmă, va creşte ceva. Invitaserăm presa să filmeze şi să scrie articole despre evenimentul plantării. Îi invitaserăm pe toţi bucătarii de la Casa Albă să ne ajute, la fel şi pe Tom Vilsack, ministrul agriculturii. I-am rugat pe toţi să fie cu ochii pe noi. Acum trebuia să aşteptăm rezultatele. „Sinceră să fiu", i-am spus lui Sam în acea

dimineaţă, când încă nu venise nimeni, „sper din suflet să reuşim!”

În ziua aceea, am stat în genunchi alături de elevii de clasa a cincea care veniseră în vizită, am pus în pământ răsadurile fragile şi le-am udat cu stropitorile. După ce fusesem în Europa şi după ce presa îmi analizase la microscop fiecare ţinută (purtasem un pulover tricotat la întâlnirea cu regina, ceea ce se pare că a fost aproape la fel de scandalos ca gestul de a-i atinge spatele), mă simţeam uşurată să stau cu genunchii pe pământ, într-o jachetă subţire şi cu pantaloni de grădinărit. Copiii îmi puneau întrebări, unele despre legume şi despre ce aveau de făcut, dar şi unele de genul „Unde este preşedintele?” şi „El de ce nu vine să ne ajute?” În scurt timp, însă, cei mai mulţi dintre ei au părut că uită şi de mine, devenind mult mai preocupaţi de cât de bine li se potriveau mănuşile de grădinărit şi de râmele din sol. Îmi plăcea să stau printre copii. Era, şi avea să fie în tot timpul pe care l-am petrecut la Casa Albă, o alinare pentru sufletul meu, o modalitate de a scăpa temporar de grijile mele de primă doamnă şi de conştientizarea faptului că eram permanent judecată. Copiii mă făceau să mă simt din nou eu însămi. Pentru ei, eu nu eram un spectacol. Eram doar o doamnă drăguţă, un pic cam înaltă.

În dimineaţa aceea, am plantat salată verde şi spanac, fenicul şi broccoli. Am pus morcovi, varză, ceapă şi mazăre. Am plantat tufe de zmeură şi o mulţime de verdeţuri. Ce avea să răsară din ele? Nu ştiam, aşa cum nu ştiam nici ce ne aştepta pe viitor la Casa Albă, nici ce urma pentru ţară sau pentru aceşti copii drăguţi din jurul meu. Tot ce puteam face era să avem încredere în efortul nostru, să ne bazăm pe ajutorul soarelui şi al ploii şi să lăsăm timpul să treacă, până când ceva cât de cât decent ar fi urmat să răsară din pământ.

CAPITOLUL 21

Într-o sâmbătă seara, la sfârşitul lui mai, Barack m-a invitat în oraş. În cele patru luni de când devenise preşedinte, îşi petrecuse fiecare zi lucrând la îndeplinirea diferitelor promisiuni pe care le făcuse alegătorilor în campanie; însă, acum, îşi respecta o promisiune pe care mi-o făcuse. Mergeam la New York, să luăm cina împreună şi să vedem un spectacol.

Ani de zile, la Chicago, ieşirile noastre în oraş fuseseră un adevărat ritual în fiecare săptămână, un privilegiu pe care îl integrasem în vieţile noastre şi pe care îl respectam cu sfinţenie. Îmi plăcea să stau de vorbă cu soţul meu, când ieşeam să mâncăm la restaurant, într-o încăpere cu lumini discrete. Întotdeauna mi-a plăcut şi cred că îmi va plăcea mereu. Barack este un bun ascultător, răbdător şi atent. Îmi place cum îşi lasă capul pe spate când râde. Îmi place lumina din ochii lui, bunătatea lui fără cusur. Cu ceva de băut şi după o masă de care ne bucurăm pe îndelete, noi doi am reuşit întotdeauna să regăsim drumul spre acea primă vară fierbinte, când totul între noi avea o încărcătură electrică.

M-am îmbrăcat la patru ace pentru întâlnirea de la New York, mi-am pus o rochie neagră de cocktail şi m-am machiat, iar părul mi l-am strâns într-un coc elegant. Eram entuziasmată de perspectiva unei evadări, pentru a petrece seara împreună cu soţul meu, doar noi doi. În ultimele luni, găzduisem împreună dineuri şi asistasem la spectacole la Centrul Kennedy, dar aproape întotdeauna în calitate oficială şi cu o mulţime de oameni. Aceasta avea să fie doar o ieşire în oraş.

Barack se îmbrăcase cu un costum închis la culoare, fără cravată. Spre sfârşitul după-amiezii, le-am sărutat pe fete şi i-am spus mamei la revedere, apoi am plecat ţinându-ne de mână pe Peluza de Sud şi am urcat în Marine One, elicopterul prezidenţial, care ne-a dus la baza aeriană Andrews. Am mers apoi cu un avion mic al armatei până la aeroportul JFK şi de acolo cu elicopterul în Manhattan. Deplasarea noastră fusese planificată cu meticulozitate în avans de echipele noastre de secretari şi de Serviciul Secret, care urmărea ca întotdeauna să maximizeze eficienţa şi condiţiile de siguranţă.

Barack (cu ajutorul lui Sam Kass) alesese un restaurant aflat aproape de Washington Square Park, care ştia că o să îmi placă, pentru că meniul era preparat din ingrediente cultivate în zonă. Era un restaurant mic şi discret care se numea Blue Hill. În timp ce mergeam cu coloana oficială pe ultima porţiune a traseului, de la heliportul din sudul Manhattanului spre Greenwich Village, am remarcat luminile maşinilor de poliţie care blocau străzile laterale şi

m-am simţit brusc vinovată, pentru că simpla noastră prezenţă în oraş perturba traficul aglomerat de sâmbătă seara. New York trezea întotdeauna în mine o senzaţie de uimire, atât de uriaş şi de aglomerat încât putea domina orice ego. Îmi amintesc cât de surprinsă am fost prima dată când am ajuns acolo, cu decenii în urmă, împreună cu îndrumătoarea mea de la Princeton, Czerny. Barack, din câte ştiam, simţea ceva şi mai profund. Energia dezlănţuită şi diversitatea oraşului făcuseră ca acesta să fie locul perfect pentru a-şi cultiva intelectul şi imaginaţia, cu ani în urmă, în timpul studenţiei la Columbia.

La restaurant, am fost conduşi la o masă aşezată discret într-un colţ, oamenii din jurul nostru încercând să-şi stăpânească uimirea. Dar nu aveam cum să ne ascundem prezenţa. Toţi cei care au intrat în restaurant după sosirea noastră au trecut printr-un control cu detectorul de arme făcut de echipa Serviciului Secret, o procedură rapidă, dar un inconvenient, totuşi. Pentru asta, m-am simţit din nou vinovată.

Am comandat martini. Conversaţia noastră a rămas superficială. La patru luni de la intrarea în rolurile de POTUS şi FLOTUS, încă ne mai adaptam – încercând să ne dăm seama cum funcţiona una din identităţi cu cealaltă şi ce însemna asta pentru căsnicia noastră. În zilele acelea, nu exista niciun aspect din viaţa complicată a lui Barack care să nu aibă un anume impact şi asupra vieţii mele, aşa că ar fi fost o mulţime de probleme comune pe care am fi putut să le discutăm – decizia echipei lui de a programa o vizită oficială în străinătate în timpul vacanţei de vară a fetelor, de exemplu, sau dacă o asculta cineva şi pe şefa mea de cabinet la şedinţele de dimineaţă ale personalului, în Aripa de Vest. Dacă aveam vreo problemă legată de ceva ce se petrecea în Aripa de Vest, de obicei, mă bazam pe angajaţii mei să rezolve problema împreună cu cei ai lui Barack, făcând tot ce puteam ca să ţin treburile Casei Albe în afara vieţii noastre personale.

Câteodată Barack voia să discutăm probleme de serviciu, deşi, de cele mai multe ori, evita. Munca lui era, pur şi simplu, epuizantă, cu provocări uriaşe şi deseori aparent de nerezolvat. General Motors era la doar câteva zile de declararea falimentului, Coreea de Nord făcuse un test nuclear în urmă cu câteva zile, iar Barack trebuia să plece curând în Egipt, pentru un discurs important, menit a întinde o mână musulmanilor din întreaga lume. În jurul lui, pământul părea să se cutremure în permanenţă. De fiecare dată când vechi prieteni veneau să ne viziteze la Casa Albă, se amuzau de intensitatea cu care Barack şi cu mine îi chestionam despre slujbele lor, despre copii, despre hobby-urile lor, despre orice. Amândoi eram mai puţin dispuşi să vorbim despre complexitatea noii noastre existenţe şi mai interesaţi să absorbim orice fărâmă de bârfă sau veste banală de acasă. Amândoi tânjeam după aceste frânturi de viaţă obişnuită.

În seara aceea, la New York, am mâncat, am băut şi am stat de vorbă la lumina lumânărilor, bucurându-ne de senzaţia, fie ea şi iluzorie, de evadare. Casa Albă este un loc remarcabil de frumos şi de confortabil, un fel de fortăreaţă deghizată în locuinţă, şi era limpede că Serviciul Secret ar fi preferat, din motive de securitate, să nu plecăm niciodată de acolo. Chiar şi în interior, agenţii însărcinaţi cu protecţia noastră erau cei mai fericiţi dacă alegeam să urcăm cu liftul în loc să mergem pe scări, reducând astfel riscul unei potenţiale căzături. Dacă Barack sau eu aveam o întâlnire la Blair House, peste drum de o porţiune deja închisă din Pennsylvania Avenue, uneori ne cereau să mergem cu coloana oficială, în loc să mergem pe jos, în aer liber. Le respectam vigilenţa, dar o simţeam uneori ca pe o formă de detenţie. Câteodată obiectam, încercând să păstrez echilibrul între nevoile mele şi ceea ce era convenabil pentru alţii. Dacă cineva din familia noastră voia să iasă pe Balconul Truman – terasa încântătoare cu arcade care dă spre Peluza de Sud şi singurul spaţiu semiprivat în aer liber pe care îl aveam la Casa Albă trebuia mai întâi să anunţe Serviciul Secret, pentru ca agenţii să închidă porţiunea din Strada E care era în raza balconului, îndepărtând grupurile de turişti care se adunau în afara porţilor la orice oră din zi şi din noapte. De multe ori am vrut să mă duc să stau pe balcon, şi apoi m-am răzgândit, gândindu-mă la agitaţia pe care aş fi provocat-o şi la vacanţele pe care le-aş fi stricat, doar pentru că m-aş fi încăpăţânat să-mi beau ceaiul afară.

Mişcările noastre fiind atât de controlate, Barack şi cu mine am ajuns să nu mai mergem aproape deloc pe jos. Prin urmare, amândoi am devenit dependenţi de mica sală de gimnastică de la etajul reşedinţei noastre. Barack alerga pe bandă în jur de o oră în fiecare zi, încercând să-şi consume astfel energia. Eu aveam programul meu la aparate în fiecare dimineaţă, deseori sub îndrumarea lui Cornell, care ne fusese antrenor la Chicago şi care acum aproape că se mutase pentru noi la Washington, venind de câteva ori pe săptămână să ne asiste la exerciţii pliometrice şi la ridicat greutăţi.

Dincolo de treburile ţării, Barack şi cu mine nu duceam niciodată lipsă de subiecte de discuţie. În seara aceea, la cină, am vorbit despre lecţiile de flaut ale Maliei, despre ataşamentul Sashei pentru păturica ei de când era mică, ajunsă periculos de aproape de a se rupe, dar pe care şi-o punea şi acum noaptea sub cap. I-am povestit şi despre cum încercase în zadar un specialist în machiaj să-i pună mamei gene false înainte de o şedinţă foto programată recent, iar Barack şi-a lăsat capul pe spate şi a râs cu poftă, exact cum ştiam că avea să facă. În plus, aveam în casă un puiuţ nou şi foarte amuzant despre care să vorbim – un câine de apă portughez, în vârstă de şapte luni, cât se poate de exuberant, căruia îi pusesem numele Bo, un dar făcut familiei noastre

de senatorul Ted Kennedy şi o împlinire a promisiunii pe care le-o făcusem fetelor în campania electorală. Fetele îşi făcuseră un obicei din a ieşi să se joace cu el de-a v-aţi ascunselea pe Peluza de Sud, ghemuindu-se pe după copaci şi strigându-l pe nume, în timp ce el alerga prin iarbă, urmărindu-le vocile. Toţi îl iubeam pe Bo.

Când, în sfârşit, am terminat masa şi ne-am ridicat să plecăm, clienţii de la celelalte mese s-au ridicat în picioare şi ne-au aplaudat, gest care mi s-a părut foarte drăguţ, dar deloc necesar. Nu este exclus ca unii dintre ei să se fi bucurat foarte mult că plecăm.

Prezenţa noastră era o adevărată pacoste, deranjam orice activitate normală. Nu aveai cum să nu vezi asta. Am simţit-o puternic în timp ce maşinile noastre goneau pe Sixth Avenue, şi apoi spre Times Square, unde poliţia închisese cu câteva ore înainte un cvartal întreg din faţa teatrului; ceilalţi spectatori stăteau acum la rând să treacă prin detectoare de metal care, în mod normal, n-ar fi fost acolo, iar actorii au aşteptat încă 45 de minute până să înceapă spectacolul, din pricina verificărilor de securitate.

În cele din urmă, a început spectacolul care s-a dovedit minunat – o dramă de August Wilson, a cărei acţiune se petrecea într-o pensiune din Pittsburgh în timpul Marii Migraţii, când milioane de afro-americani au părăsit Sudul şi au venit în Midwest, ca rudele mele din partea tatei, dar şi din partea mamei. Stând în întuneric, lângă Barack, eram atentă, puţin emoţionată şi, pentru un timp, m-am lăsat furată de spectacol, ca şi de acea senzaţie de mulţumire că ai plecat de la serviciu undeva, în oraş.

În avionul care ne-a dus noaptea târziu înapoi la Washington, ştiam deja că avea să treacă multă vreme până să mai facem ceva asemănător. Adversarii politici ai lui Barack aveau să-l critice pentru că mă dusese la New York, la un spectacol. Partidul Republican a dat un comunicat de presă înainte chiar să ajungem noi acasă, spunând că ieşirea noastră în oraş fusese extravagantă şi costisitoare pentru banii contribuabililor, un mesaj care avea să fie preluat şi dezbătut în programele de ştiri ale televiziunilor. Echipa lui Barack a întărit şi ea mesajul, avertizându-ne să fim mai atenţi, făcându-mă să mă simt vinovată şi egoistă pentru că furasem un moment rar de singurătate cu soţul meu.

Dar asta nu a fost tot. Criticii aveau să fie întotdeauna pe fază. Republicanii nu aveau să renunţe niciodată. Imaginea avea să ne conducă permanent vieţile.

Era ca şi cum, prin acea ieşire în oraş, Barack şi cu mine testasem o teorie şi evidenţiasem atât punctele bune, cât şi pe cele mai slabe, a căror existenţă o bănuiam. Partea bună era că *puteam* să ieşim pentru o seară romantică aşa cum făceam cu ani în urmă, înainte ca viaţa politică să îl acapareze cu totul. Deşi eram cuplul prezidenţial, puteam

să ne simţim apropiaţi, să ne bucurăm de o masă la restaurant şi de un spectacol în oraşul care ne plăcea atât de mult. Partea cea mai grea era să vedem egoismul inerent al acestei alegeri, ştiind că era nevoie de ore de întâlniri între echipele noastre de securitate şi poliţia locală. Escapada noastră a însemnat eforturi în plus pentru personalul nostru, pentru cel de la teatru, pentru chelnerii de la restaurant, pentru oamenii ale căror maşini fuseseră deviate pe West Side Highway, pentru poliţiştii de pe străzi. Era parte din noua povară cu care trăiam. Erau prea mulţi oameni implicaţi şi afectaţi, ca să mai poată părea uşor.

De la Balconul Truman puteam să văd grădina care începea să capete formă în colţul de sud-vest al peluzei.
Pentru mine era o privelişte reconfortantă – un mic Eden în evoluţie, făcut din cârcei tineri şi lăstari, din frunze de morcov şi ceapă care începeau să se înalţe, din petice dense şi verzi de spanac, cu flori strălucitoare, galbene şi roşii, de jur-împrejur. Cultivam hrană.

La sfârşitul lui iunie, echipa noastră inedită de ajutoare de grădinari de la şcoala primară Bancroft a revenit să mă ajute la prima recoltă şi am stat din nou împreună, cu genunchii aşezaţi pe pământ, ca să smulgem frunze de salată şi să rupem păstăile de mazăre de pe tulpiniţele lor. De data asta, ne-am distrat şi cu Bo, căţeluşul nostru, care s-a dovedit şi el un mare iubitor al grădinii, făcând ture printre copaci până când s-a trântit cu burta în sus între straturi, la soare.

După recolta din ziua aceea, Sam şi copiii au mers la bucătărie şi au făcut o salată pe care am mâncat-o cu pui fript, urmat de brioşe cu căpşuni din grădină. În zece săptămâni, grădina produsese în jur de 40 de kilograme de produse – din seminţe şi răsaduri care costaseră doar 200 de dolari.

Grădina era îngrijită şi era sănătoasă, dar ştiam că pentru unii oameni nu era destul. Înţelegeam că eram privită cu un anumit sentiment de aşteptare, poate, în special, de femeile cu studii şi de profesioniste, care se întrebau dacă aveam să-mi îngrop educaţia şi experienţa profesională într-un budoar de primă doamnă, printre frunzuliţe de ceai şi cuverturi roz. Oamenii păreau să-şi facă griji că nu aveam să mă arăt pe mine, cea adevărată.

Orice aş fi ales să fac, ştiam că aveam să dezamăgesc pe cineva. Campania electorală mă învăţase că fiecare gest sau expresie facială putea fi interpretată în zeci de moduri diferite. Eram fie nesupusă şi furioasă sau, cu grădina mea şi cu mesajele despre hrană sănătoasă, o dezamăgire pentru feministe, deoarece nu ieşeam în evidenţă cu alte calităţi. Cu câteva luni înainte ca Barack să fie ales, îi spusesem unui reporter care mă intervieva că principalul meu obiectiv la Casa Albă avea să fie să-mi continui rolul de „mamă-şefă” în familia noastră. Am

spus-o la întâmplare, dar fraza a prins şi a fost amplificată de presă. Unii americani au părut să o accepte, înţelegând foarte bine de câtă organizare şi de cât efort era nevoie ca să creşti nişte copii. Alţii, în schimb, păreau uşor scandalizaţi, presupunând că asta însemna că eu, ca primă doamnă, nu aveam să fac altceva decât împletituri şi goblenuri cu fetele mele.

Adevărul era că intenţionam să le fac pe toate – să muncesc cu un scop şi să-mi cresc copiii cu grijă –, aşa cum făcusem întotdeauna. Singura diferenţă era că acum eram urmărită de foarte multă lume.

Modul meu preferat de lucru, cel puţin la început, a fost abordarea înţeleaptă. Voiam să fiu metodică în alcătuirea unui plan mai larg şi să aştept până aveam încredere deplină în ceea ce prezentam, înainte să ies în public cu ceva. Aşa cum le-am spus şi celor din echipa mea, preferam să fac foarte bine un singur lucru în loc să mă apuc de mai multe odată. Mă simţeam uneori ca o lebădă, ştiind că treaba mea era să plutesc lin şi să par senină, deşi pe sub apă dădeam din picioare fără să mă opresc vreodată. Interesul şi entuziasmul pe care le stârnisem cu grădina – ştirile pozitive din presă, scrisorile care curgeau din toată ţara – nu au făcut decât să-mi confirme faptul că puteam atrage atenţia asupra unei idei bune. Acum voiam să scot în evidenţă o problemă mai importantă şi să fac presiuni pentru găsirea unor soluţii mai cuprinzătoare.

În momentul instalării lui Barack în funcţie, o treime dintre copiii americani erau supraponderali sau obezi. În cele trei decenii precedente, rata obezităţii infantile se triplase. Copiii erau diagnosticaţi cu hipertensiune şi diabet de tip 2 în procentaje record. Până şi comandanţii militari raportau că obezitatea era unul dintre cei mai obişnuiţi factori pentru respingerea la înrolare.

Problema era întreţesută în fiecare aspect al vieţii de familie, de la preţul mare al fructelor proaspete, până la răspânditele tăieri de fonduri pentru programele sportive şi de recreere în şcolile publice. Televizoarele, computerele şi jocurile video concurau pentru a ocupa timpul copiilor, iar, în unele cartiere, părea mai sigur să stai în casă în loc să te joci afară, cum făceam eu şi cu Craig când eram copii. Multe familii din zonele defavorizate ale marilor oraşe nu aveau magazine alimentare în vecinătate. În regiuni întinse ale ţării, cumpărătorii din mediul rural erau la fel de puţin norocoşi când era vorba de acces la produse proaspete. Între timp, dimensiunile porţiilor în restaurante creşteau. Reclamele la cereale cu zahăr, semipreparate pentru microunde şi porţii XXL asaltau minţile copiilor care se uitau la desene animate.

Încercarea de a îmbunătăţi măcar o parte din sistemul alimentar putea, însă, să declanşeze valuri de ostilitate. Dacă aş fi încercat să declar război băuturilor cu zahăr pentru copii, foarte probabil că mi s-

ar fi opus nu doar marile companii producătoare de băuturi răcoritoare, ci şi fermierii care furnizează porumbul folosit la fabricarea multor îndulcitori. Dacă aş fi pledat pentru mâncăruri mai sănătoase servite în şcoli, aş fi intrat în conflict cu lobby-ul marilor corporaţii care dictează frecvent ce alimente ajung pe tava unui elev de clasa a patra, la cantina şcolii. De ani de zile, specialiştii în sănătate publică şi susţinătorii alimentaţiei sănătoase erau puşi în inferioritate de mai bine organizatul şi mai bine finanţatul complex industrial al alimentelor şi al băuturilor răcoritoare. Mesele servite în şcolile din Statele Unite erau o afacere de şase miliarde de dolari pe an.

Şi, totuşi, mi se părea momentul potrivit să încerc o schimbare. Nu eram nici prima, nici singura persoană atrasă de aceste subiecte. În toată America, căpăta amploare o mişcare nouă pentru alimentaţia sănătoasă. Fermierii urbani experimentau în oraşele din toată America. Republicanii şi democraţii, deopotrivă, atacaseră problema la nivel local şi la nivel de stat, investind în viaţa sănătoasă, amenajând mai multe spaţii verzi şi parcuri publice – o dovadă că exista un teren politic comun, care trebuia explorat.

La jumătatea anului 2009, mica mea echipă împreună cu mine am început să ne coordonăm cu cei care se ocupau de politici în Aripa de Vest şi să ne întâlnim cu specialişti din interiorul şi din afara administraţiei, ca să formulăm un plan. Am decis să ne concentrăm asupra copiilor. Este dificil din punct de vedere politic să-i determini pe adulţi să-şi schimbe obiceiurile. Eram convinşi că am fi avut mai multe şanse dacă am fi încercat să-i ajutăm pe copii să se gândească diferit la mâncare şi la exerciţii fizice, de la o vârstă fragedă. Şi cine ar fi putut să aibă ceva împotriva noastră, dacă ne ocupam cu adevărat de copii?

Copiii mei tocmai terminaseră anul şcolar şi erau în vacanţa de vară. Mi-am propus să mă ocup trei zile pe săptămână de responsabilităţile mele de primă doamnă şi să rezerv restul timpului pentru familie. În loc să le trimit pe fete în tabere de o zi, am decis să organizez ceea ce am numit Camp Obama (Tabăra Obama), adică să invit câţiva prieteni şi să facem zilnic excursii, ca să cunoaştem mai bine zona în care trăiam. Ne-am dus la Monticello şi la Mount Vernon şi am explorat peşteri în valea Shenandoah. Am vizitat Monetăria ca să vedem cum se fabrică dolarii, dar şi casa lui Frederick Douglass, în sud-vestul Washingtonului, ca să aflăm cum a putut un sclav să devină om de ştiinţă şi erou. Un timp, le-am cerut fetelor să ţină un jurnal, cu impresii după fiecare vizită, dar, până la urmă, au început să protesteze şi am renunţat.

Cât de des puteam, programam aceste ieşiri dimineaţa devreme sau spre sfârşitul zilei, pentru ca Serviciul Secret să poată verifica sau închide zona înaintea sosirii noastre fără eforturi prea mari. Încă mai

eram o pacoste, ştiam, chiar dacă fără Barack deranjul era mai mic. Şi, oricum, când era vorba de fete, încercam să trec peste orice senzaţie de vină. Voiam ca ele să poată să se mişte cu acelaşi gen de libertate pe care o aveau ceilalţi copii.

Într-o zi, la începutul anului, avusesem o dispută cu Serviciul Secret, când Malia fusese invitată să se alăture câtorva prieteni de la şcoală care se hotărâseră pe nepusă masă să iasă la o îngheţată. Din motive de siguranţă, ea nu avea voie să meargă în maşina altei familii, iar pentru că Barack şi cu mine aveam în ziua aceea programul calculat la minut, şi stabilit cu săptămâni în urmă, Maliei i s-a spus că trebuie să aştepte o oră până când şeful echipei ei de pază a fost adus de acasă, din suburbii – fapt care a necesitat mai multe telefoane de scuze şi i-a întârziat pe toţi cei implicaţi.

Era exact genul de povară pe care nu o voiam în viaţa fiicelor mele. Nu am putut să-mi ascund enervarea. Pentru mine, nu avea niciun sens. Casa Albă era împânzită de agenţi de pază. Pe fereastră vedeam maşinile Serviciului Secret parcate pe aleea circulară. Dar, dintr-un motiv sau altul, ea nu putea doar să-mi ceară voie şi să plece cu prietenii ei. Nu se putea face nimic fără acordul şefului din echipa ei de securitate.

„Nu aşa stau lucrurile într-o familie şi nu aşa se pleacă la o îngheţată", le-am spus. „Dacă aveţi de protejat un copil, atunci trebuie să fiţi în stare să vă mişcaţi aşa cum se mişcă un copil." Am continuat să insist ca agenţii să-şi revizuiască protocoalele astfel încât, pe viitor, Malia şi Sasha să poată pleca de la Casa Albă în siguranţă şi fără un efort masiv de planificare. Pentru mine a fost o altă mică testare a limitelor. Barack şi cu mine renunţasem de acum la ideea că am putea fi spontani. Acceptasem că în vieţile noastre nu mai era loc pentru impulsivitate şi capricii. Dar am luptat să păstrăm această posibilitate pentru fiicele noastre.

La un moment dat, în timpul campaniei lui Barack, oamenii au început să dea mai multă atenţie hainelor pe care le purtam. În orice caz, presa acorda multă atenţie vestimentaţiei mele, ceea ce i-a făcut pe bloggerii de modă să fie mai atenţi, iar asta a provocat mai departe tot felul de comentarii pe internet. Nu ştiu exact de ce s-a întâmplat asta – probabil pentru că sunt înaltă şi nu mă feresc de croieli îndrăzneţe –, dar aşa stăteau lucrurile.

Dacă purtam balerini în loc de pantofi cu toc, ajungeam la ştiri. Perlele mele, cordoanele, jachetele, rochiile mele luate din magazin, de la Crew, decizia pare-se curajoasă de a alege alb pentru rochia de la inaugurare – toate păreau să declanşeze o avalanşă de păreri şi reacţii instantanee. Am purtat o rochie violet fără mâneci la discursul lui Barack în faţa camerelor reunite ale Congresului şi o rochie neagră

fără mâneci pentru portretul meu oficial de la Casa Albă, şi, brusc, braţele mele au ajuns subiect de presă. La sfârşitul verii anului 2009, am mers într-o excursie de familie la Marele Canion şi am fost apostrofată pentru aşa-zisa lipsă de demnitate când am fost fotografiată coborând din Air Force One (pe o căldură de 42°C, aş vrea să adaug) în pantaloni scurţi.

Părea că hainele mele erau mai importante decât orice aş fi avut de spus. La Londra, când am coborât de pe scenă cu ochii în lacrimi, după discursul pentru fetele de la şcoala Elizabeth Garrett Anderson, am aflat că prima întrebare pusă uneia dintre angajatele mele de către un reporter a fost „Cine i-a făcut rochia?"

Lucrurile acestea mă întristau, dar am încercat să le văd într-o altă lumină, ca pe nişte ocazii de a învăţa, de a mă întări, deşi mă aflam într-o situaţie pe care eu nu o alesesem pentru mine însămi. Dacă oamenii răsfoiau o revistă, în primul rând, ca să vadă cum eram îmbrăcată, speram că aveau să o vadă şi pe soţia de militar care stătea lângă mine sau să citească şi ce aveam de spus despre sănătatea copiilor. Când *Vogue* mi-a propus să apar pe coperta revistei la puţin timp după alegerea lui Barack, echipa mea a dezbătut îndelung dacă aceasta nu m-ar face să par frivolă sau elitistă într-o perioadă de dificultăţi economice. Până la urmă, am hotărât să accept. Era importantă orice ocazie în care o femeie de culoare apărea pe coperta unei reviste. Totodată, am insistat să îmi aleg singură ţinutele pentru şedinţa foto, la care am purtat rochii de Jason Wu şi Narciso Rodriguez, un talentat designer latino-american.

Ştiam câte ceva despre modă, dar nu mult. Ca mamă şi femeie de carieră, nu avusesem prea mult timp la dispoziţie să mă gândesc la hainele mele. În campania electorală, făcusem cea mai mare parte a cumpărăturilor la un magazin din Chicago, unde am avut norocul să întâlnesc o tânără vânzătoare, pe nume Meredith Koop. Meredith, care crescuse în St. Louis, era ageră, ştia multe despre creatorii de modă şi avea un foarte viu simţ al culorilor şi al texturilor. După ce Barack a fost ales, am reuşit să o conving să se mute la Washington şi să lucreze cu mine ca asistentă personală şi stilist. Foarte repede, mi-a devenit şi prietenă de încredere.

De câteva ori pe lună, Meredith aducea în dressingul meu de la Casa Albă suporturi mari cu umeraşe pline de haine şi petreceam o oră sau două făcând probe şi combinând ţinute pentru evenimentele pe care le aveam programate pentru următoarele săptămâni. Îmi plăteam singură hainele şi accesoriile – singura excepţie făcând-o rochiile de seară pe care le purtam la evenimente oficiale, care îmi erau oferite de diferiţi designeri şi care, ulterior, erau donate Arhivelor Naţionale, în spiritul regulilor de etică de la Casa Albă. Când venea vorba despre hainele pe care le alegeam eu, încercam să fiu oarecum imprevizibilă,

astfel încât nimeni să nu poată asocia un anumit mesaj cu ceea ce purtam. Era ca mersul pe sârmă. Ceilalţi aşteptau de la mine să ies în evidenţă fără să-i umbresc pe alţii, să mă amestec în mulţime fără să mă pierd în ea. De asemenea, ca femeie de culoare, ştiam că aveam să fiu criticată dacă eram percepută ca fiind luxoasă şi ostentativă, şi aveam să fiu criticată şi dacă m-aş fi îmbrăcat prea banal. Aşa că le-am amestecat. Asortam o fustă foarte scumpă de la Michael Kors cu un tricou de la Gap. Într-o zi, purtam ceva de la Target, iar în ziua următoare o ţinută Diane von Furstenberg. Voiam să atrag atenţia asupra designerilor americani, în special asupra celor în curs de afirmare, chiar dacă era uneori frustrant pentru designerii din vechea gardă, printre care şi Oscar de la Renta, despre care se spune că a fost nemulţumit că nu i-am purtat creaţiile. Pentru mine, alegerile pe care le făceam erau, pur şi simplu, o modalitate de a-mi folosi bizara relaţie cu atenţia publicului pentru a propulsa un set divers de tinere talente.

În lumea politică, într-o oarecare măsură, totul ţine de imagine, iar eu ţineam cont de asta la alegerea fiecărei ţinute. Era nevoie de timp, de gândire şi de bani – mai mulţi bani decât cheltuisem vreodată pe haine. Era nevoie şi de o documentare atentă din partea lui Meredith, mai ales pentru călătoriile în străinătate. Ea petrecea deseori ore în şir asigurându-se că designerii, culorile şi stilurile pe care le alegeam arătau respectul cuvenit popoarelor şi ţărilor pe care le vizitam. Meredith făcea cumpărături şi pentru Sasha şi Malia înaintea evenimentelor publice, ceea ce mărea cheltuiala totală, dar ochii publicului erau aţintiţi şi asupra lor. Oftam câteodată când îl vedeam pe Barack luând din dulap acelaşi costum închis la culoare înainte de a pleca la muncă, fără să trebuiască măcar să se pieptene. Principala lui dilemă în materie de modă înaintea unui eveniment public era dacă putea să-şi încheie sau nu haina de la costum. Cu cravată sau fără cravată?

Meredith şi cu mine aveam grijă să fim mereu pregătite. În dressingul meu, probam cu grijă fiecare rochie nouă, întindeam braţele, le îndoiam şi le roteam, ca să fiu sigură că puteam să mă mişc cu uşurinţă. Orice era prea strâmt ajungea înapoi, pe umeraş. Când călătoream, luam cu mine ţinute de rezervă, în eventualitatea schimbării vremii sau a programului, ca să nu mai vorbim de scenariile de coşmar care implicau pete în timpul meselor sau fermoare rupte. Aflasem, de asemenea, că era important să ai în bagaje, cu o orice preţ, o rochie potrivită pentru o înmormântare, deoarece Barack era uneori chemat pe neaşteptate la funeraliile unor soldaţi, senatori sau lideri străini.

Ajunsesem să mă bazez foarte mult pe Meredith, dar la fel de mult şi pe Johnny Wright, coaforul meu care vorbea foarte repede şi avea

un râs molipsitor, şi pe Carl Ray, specialistul meu în machiaj, cu vorbă domoală. Împreună, cei trei (cărora restul echipei mele le spunea „trifecta") îmi dădeau încrederea de care aveam nevoie ca să ies în public în fiecare zi, toţi fiind conştienţi că orice neatenţie putea atrage o furtună de ridiculizări şi de comentarii răutăcioase. Nu mă aşteptasem vreodată să ajung să-i angajez pe alţii să aibă grijă de imaginea mea şi, la început, ideea a fost derutantă. Dar aveam să aflu repede un adevăr despre care nu vorbeşte nimeni: astăzi, practic orice femeie din viaţa publică – fie ea politician, vedetă sau orice altceva – are o versiune a echipei Meredith, Johnny şi Carl. Este, până la urmă, o necesitate, un preţ obligatoriu de plătit în societatea noastră cu standarde duble.

Cum se descurcaseră alte prime doamne cu provocările legate de coafură, machiaj şi garderobă? Nu am nici cea mai mică idee. În acel prim an la Casa Albă, m-am surprins de câteva ori citind cărţi fie despre precedentele prime doamne, fie scrise chiar de ele, dar, de fiecare dată, renunţam la ele foarte repede. Aproape că nu voiam să ştiu ce era la fel şi ce era diferit la fiecare dintre noi.

În septembrie, am participat la o cină prelungită şi foarte plăcută cu Hillary Clinton, în sufrageria reşedinţei de la Casa Albă. După ce fusese ales, oarecum spre surprinderea mea, Barack o alesese pe Hillary ca secretar de stat, amândoi reuşind să treacă peste rănile bătăliei din campania pentru alegerile primare şi să construiască o relaţie de muncă foarte productivă. Ea mi-a povestit sincer cum a judecat greşit disponibilitatea ţării de a accepta în rolul de primă doamnă o femeie activă, cu o înaltă pregătire profesională. Ca soţie a guvernatorului din Arkansas, Hillary îşi păstrase locul de muncă la o firmă de avocatură şi, în acelaşi timp, îşi ajutase soţul să îmbunătăţească învăţământul şi sistemul medical. Venise la Washington cu aceeaşi dorinţă şi energie de a contribui la noua administraţie, dar fusese aspru judecată pentru că îşi asumase un rol politic în Aripa de Vest pentru reforma sistemului de sănătate. Mesajul pentru ea a fost transmis cu o francheţe brutală: alegătorii îl votaseră pe soţul ei, nu pe ea. Locul primelor doamne nu era în Aripa de Vest. Ea încercase să facă prea mult şi prea repede, se pare, lovindu-se imediat de un zid.

Eu însămi am încercat să fiu atentă la zidul respectiv, învăţând din experienţa altor prime doamne să nu mă amestec direct sau explicit în treburile din Aripa de Vest. Mă bazam, în schimb, pe angajaţii mei care comunicau zilnic cu personalul lui Barack, făcând schimb de informaţii, sincronizând programele şi revizuind fiecare plan. După părerea mea, consilierii preşedintelui îşi făceau prea multe griji cu privire la aparenţe. Câţiva ani mai târziu, când m-am hotărât să îmi schimb tunsoarea şi să-mi fac breton, angajaţii mei au simţit nevoia să

discute mai întâi cu echipa lui Barack, să se asigure că nu avea să fie vreo problemă. (Nu a fost şi, ca să fie clar, oricum m-aş fi tuns aşa. Ideea de a discuta despre asta mi se pare ridicolă.)

Dat fiind că economia trecea printr-o perioadă dificilă, echipa lui Barack era preocupată permanent ca de la Casa Albă să nu apară nicio imagine care ar putea fi interpretată ca frivolă sau uşuratică. Nu mă împăcăm întotdeauna cu asta. Ştiam din experienţă că, în vremurile grele, poate cu atât mai mult în vremurile grele, râsul era binevenit. De dragul copiilor, în special, trebuia să găseşti modalităţi de distracţie. De aceea, echipa mea s-a ciondănit îndelung cu echipa de comunicare a lui Barack în jurul ideii mele de a organiza o petrecere de Halloween pentru copii, la Casa Albă. Aripa de Vest – mai ales David Axelrod, acum consilier principal în administraţie, şi secretarul de presă Robert Gibbs – considera că o astfel de acţiune putea să fie percepută ca fiind prea ostentativă şi prea costisitoare, existând riscul să-l îndepărteze pe Barack de public. „Ar da rău", au concluzionat ei. M-am împotrivit, argumentând că o petrecere de Halloween pentru copiii din familiile obişnuite şi pentru cei din familiile militarilor, care nu mai văzuseră Casa Albă până atunci, era un mod foarte potrivit de a cheltui o mică parte din bugetul alocat pentru festivităţi.

Axe şi Gibbs nu au fost niciodată de acord, dar, la un moment dat, au încetat să se mai lupte cu noi. La sfârşitul lui octombrie, spre marea mea bucurie, pe peluza de la Casa Albă a apărut un dovleac de aproape cinci sute de kilograme. O formaţie de schelete cânta jazz, iar de pe Porticul de Nord cobora un păianjen gigantic. Stăteam în faţa Casei Albe în costum de leopard – pantaloni negri, o bluză cu pete şi bentiţă cu urechi de pisică –, lângă Barack care, nefiind vreodată un pasionat de costume, nici măcar înainte ca imaginea să conteze, purta un pulover banal. (Spre lauda lui, Gibbs apăruse costumat în Darth Vader, gata să se distreze.) În noaptea aceea, am împărţit pungi cu prăjiturele, fructe uscate şi bomboane M&M's în cutiuţe înnobilate cu sigiliul prezidenţial celor peste 2.000 de prinţese, ucigaşi înfiorători, piraţi, supereroi, fantome şi jucători de fotbal care se plimbau pe peluză, aşteptând să ne întâlnească. După părerea mea, imaginea aceea era cum nu se poate mai potrivită.

Grădina noastră a înfruntat fiecare anotimp în parte şi ne-a învăţat pe parcurs tot felul de lucruri. Am descoperit că pepenii pe care îi cultivaserăm aveau miezul decolorat şi fără gust. Am fost nevoiţi să refacem stratul fertil de la suprafaţa solului, pe care grindina şi furtunile l-au distrus. Am văzut cum păsările ne-au ciugulit afinele, iar gândacii ne-au ronţăit castraveţii. De fiecare dată când apărea o problemă, îi ceream ajutorul lui Jim Adams, horticultor în agenţia de administrare a parcurilor naţionale, care era grădinarul nostru şef, şi

lui Dale Haney, administratorul terenurilor de la Casa Albă. Făceam mici modificări şi mergeam mai departe, bucurându-ne de abundenţa culturilor noastre. La mesele noastre de la reşedinţă, aveam deja broccoli, morcovi şi varză kale cultivate pe Peluza de Sud. Am început să donăm o parte din fiecare recoltă către Miriam's Kitchen, un ONG local care avea şi cantină pentru persoanele fără adăpost. Am început, totodată, să punem murături şi să le dăruim demnitarilor străini veniţi în vizită, alături de borcane cu miere din noua noastră stupină. Pentru angajaţi, grădina a devenit un motiv de mândrie. Cei care au fost sceptici la început s-au transformat rapid în susţinători. Pentru mine, grădina era simplă, prosperă şi sănătoasă – un simbol al străduinţei şi al încrederii. Mesajul pe care îl transmiteam prin intermediul ei era frumos şi, totodată, puternic. Şi îi făcea pe oameni fericiţi.

În lunile precedente, eu şi cei din echipa mea din Aripa de Est luaserăm legătura cu specialişti şi apărători ai sănătăţii copiilor, ca să ne ajute să construim bazele pe care avea să se sprijine efortul nostru mai amplu. Voiam să le oferim părinţilor informaţii care să-i ajute să facă alegeri sănătoase pentru familiile lor. Voiam să punem umărul la crearea unui mediu sănătos în şcoli. Voiam să încercăm să facilităm accesul la hrană de calitate. Şi voiam să căutăm mai multe moduri de a-i face pe tineri să fie mai activi fizic. Ştiind cât de important era felul în care ne prezentam planurile, am apelat din nou la Stephanie Cutter, care s-a alăturat echipei pe post de consultant, pentru a-i ajuta pe Sam şi pe Jocelyn Frye să dea contur iniţiativei noastre, în timp ce echipa mea de comunicare avea misiunea de a construi o faţadă publică atrăgătoare pentru campania de promovare a programului. În tot acest timp, în Aripa de Vest existau nelinişti legate de planurile mele, de teamă că aş fi putut părea un fel de dădacă moralizatoare, într-o perioadă în care controversatele planuri de salvare a băncilor şi a industriei auto îi făcuseră pe americani cât se poate de sceptici faţă de orice intervenţie guvernamentală.

Cu toate acestea, îmi doream să fac, în această privinţă, mai mult decât guvernul. Speram să pot folosi ceea ce îmi împărtăşise Hillary din experienţa ei, să las politica pe seama lui Barack şi să-mi concentrez eforturile în altă direcţie. În privinţa relaţiilor cu directorii generali ai companiilor de băuturi răcoritoare şi de produse alimentare care aprovizionau cantinele şcolare, m-am gândit că ar fi fost mai constructiv să îi abordăm direct, nu prin reglementări guvernamentale, să colaborăm unii cu ceilalţi, în loc să ne luptăm. Iar dacă voiam să fac ceva în legătură cu modul propriu-zis în care oamenii trăiau, m-am gândit că ar fi bine să le vorbesc direct părinţilor şi copiilor cărora li se adresa iniţiativa noastră.

Nu mă interesa să joc după regulile lumii politice şi nici să apar la dezbaterile televizate de duminică. În schimb, am dat interviuri

revistelor de sănătate orientate spre părinţi şi copii. Am dansat hula-hoop pe Peluza de Sud ca să arăt că poate fi distractiv să faci mişcare şi am apărut ca invitat într-un episod din *Sesame Street,* discutând despre legume cu Elmo şi cu Big Bird. Ori de câte ori vorbeam cu reporterii despre grădina Casei Albe, aminteam faptul că numeroşi americani aveau probleme cu achiziţionarea produselor proaspete din comunităţile lor şi încercam să aduc în discuţie costurile din sistemul medical asociate cu creşterea ratei obezităţii. Voiam să fiu sigură că îi atragem de partea noastră pe toţi cei de care aveam nevoie pentru ca iniţiativa să aibă succes, să anticipez orice obiecţii care ar fi putut să apară. Cu acest obiectiv în minte, am petrecut săptămâni la rând având întâlniri discrete cu grupuri de afaceri şi de susţinători, precum şi cu membri ai Congresului. Am organizat focus-grupuri ca să testăm cum trebuia comunicat mesajul campaniei noastre şi am primit sprijin gratuit din partea unor specialişti în relaţii publice, ca să reglăm detaliile.

În februarie 2010, eram, în sfârşit, gata să îmi împărtăşesc viziunea cu restul lumii. Într-o după-amiază friguroasă de marţi, după ce Washingtonul fusese îngropat în zăpadă de un viscol năprasnic, m-am aşezat la un pupitru în Sala Dineurilor de la Casa Albă. Înconjurată de copii şi de membri ai cabinetului, de mari sportivi şi de câţiva primari, precum şi de figuri importante din medicină, educaţie şi industrie alimentară, plus de un grup de reporteri, mă pregăteam să anunţ cu mândrie noua noastră iniţiativă, pe care hotărâsem să o numim Let's Move! (Să ne mişcăm!) Aceasta se concentra asupra unui singur scop – să punem capăt, în decursul unei generaţii, epidemiei de obezitate infantilă.

Pentru mine era important că nu anunţam doar nişte dorinţe sau nişte obiective de neatins. Efortul era real, iar munca noastră începuse deja. Barack semnase mai devreme în aceeaşi zi un memorandum pentru crearea primei unităţi federale de acţiune în privinţa obezităţii infantile, iar trei corporaţii importante dintre cele care aprovizionau cantinele şcolare au anunţat că vor reduce cantităţile de sare, zahăr şi grăsimi din meniurile lor. Asociaţia producătorilor americani de băuturi răcoritoare a promis că va îmbunătăţi descrierea ingredientelor de pe etichete. Am convins Academia Americană de Pediatrie să încurajeze medicii să facă din măsurarea indicelui de masă corporală un standard al îngrijirii sănătăţii copiilor şi am încheiat parteneriate cu Disney, NBC şi Warner Bros pentru difuzarea unor anunţuri de interes public şi investirea în programe speciale, care să-i încurajeze pe copii să aleagă un stil de viaţă sănătos. Conducătorii a 12 ligi sportive profesioniste diferite au fost şi ei de acord să promoveze campania „60 de minute de joacă pe zi", ca să-i stimuleze pe copii să facă mai multă mişcare.

Iar acesta era doar începutul. Aveam planuri pentru aprovizionarea cu legume şi fructe proaspete în acele cartiere urbane şi zonele rurale cunoscute ca „deşerturi alimentare”, să pledăm pentru informaţii nutriţionale mai exacte pe ambalajele produselor alimentare şi să redesenăm vechea piramidă alimentară ca să fie mai accesibilă şi mai bine corelată cu cercetările actuale privind nutriţia. Pe parcurs, urma să responsabilizăm comunitatea de afaceri în privinţa deciziilor legate de sănătatea copiilor.

Era nevoie de angajament şi de organizare pentru a face toate acestea să se întâmple, ştiam asta, dar era exact genul de muncă pe care o preferam. Abordam o problemă uriaşă, dar acum aveam avantajul că acţionam de pe o platformă uriaşă. Începeam să îmi dau seama că toate lucrurile care mi se păruseră stranii în noua mea viaţă – bizareria faimei, atenţia neobosită pentru imaginea mea, descrierea vagă a responsabilităţilor mele – puteau fi folosite în slujba unor scopuri reale. Mă simţeam plină de energie. În sfârşit, aveam posibilitatea să mă arăt aşa cum eram eu, de fapt.

CAPITOLUL 22

Într-o dimineaţă de primăvară, Barack, fetele şi cu mine am fost chemaţi să coborâm pe Peluza de Sud. Un bărbat pe care nu-l mai văzusem până atunci ne aştepta pe alee. Avea o mină prietenoasă şi o mustaţă căruntă care îi dădea un aer demn. S-a prezentat ca fiind Lloyd.

„Domnule preşedinte, doamnă Obama”, a spus el. „Ne-am gândit că dumneavoastră şi fetelor s-ar putea să vă placă o schimbare de ritm, aşa că v-am pregătit o mică grădină zoologică, cu animale pe care le puteţi mângâia şi hrăni.” Ne-a zâmbit larg. „Niciodată până acum familia prezidenţială nu a mai participat la aşa ceva.”

Bărbatul a arătat spre stânga lui şi ne-am uitat toţi în direcţia indicată. Cam la 30 de metri distanţă, întinse la umbra cedrilor, se aflau patru feline mari, superbe. Era un leu, un tigru, o panteră neagră şi un ghepard suplu, cu pete. Din locul în care stăteam nu vedeam garduri sau lanţuri. Părea să nu existe nimic care să le ţină închise. Mi s-a părut ciudat. Cu siguranţă, era o schimbare de ritm.

„Mulţumim, foarte drăguţ din partea voastră”, am spus, cu speranţa că tonul meu era politicos. „Văd eu bine – Lloyd spuneai, nu? – că nu există niciun gard, nici altceva? Nu e puţin cam periculos pentru copii?”

„Desigur, am luat toate măsurile de siguranţă”, a spus Lloyd. „Ne-am gândit că familiei dumneavoastră i-ar plăcea mai mult să vadă animalele mişcându-se liber, ca în sălbăticie. Aşa că le-am sedat, pentru siguranţa dumneavoastră. Nu vă vor face niciun rău.” Ne-a chemat cu un gest încurajator. „Vă rog, apropiaţi-vă. Distracţie plăcută.”

Barack şi cu mine le-am luat pe Malia şi Sasha de mână şi am pornit prin iarba încă plină de rouă a Peluzei de Sud. Animalele erau mai mari decât mă aşteptam, apatice şi musculoase, iar cozile le zvâcneau în timp ce se uitau la noi cum ne apropiem. Nu mai văzusem niciodată aşa ceva, patru feline mari la o întindere de mână. Leul s-a mişcat puţin când ne-am apropiat. Am văzut cum ochii panterei ne urmăreau, iar tigrul şi-a lăsat urechile puţin spre spate. Apoi, fără avertizare, ghepardul a ţâşnit din umbră, ca din puşcă, drept spre noi.

M-am panicat, am prins-o pe Sasha de mână şi am alergat cu ea pe gazon spre casă, convinsă că Barack şi Malia făceau acelaşi lucru în urma noastră. Judecând după zgomote, toate animalele săriseră în picioare şi acum ne urmăreau.

Lloyd stătea în uşă, netulburat.

„Ne-ai spus că sunt sedate!” am strigat.

„Nu vă faceţi griji, doamnă”, mi-a răspuns el. „Avem un plan de

intervenţie exact pentru acest scenariu!” A făcut un pas în lateral, în timp ce agenţii Serviciului Secret au ţâşnit pe lângă el, pe uşă, purtând ceva ce părea să fie arme cu săgeţi tranchilizante. În acea clipă, am simţit cum Sasha îmi scapă din mână.

M-am întors spre peluză, îngrozită să-mi văd familia fugărită de animale sălbatice, fugărite la rândul lor de agenţii care trăgeau cu armele.

„Ăsta este planul vostru?” am ţipat. *„Vă bateţi joc de mine?”*

Exact atunci, ghepardul a mârâit ameninţător şi s-a repezit la Sasha, cu ghearele scoase, făcând un salt în aer. Un agent a tras şi a ratat animalul, dar l-a speriat suficient încât să-l gonească în josul colinei. Am fost uşurată pentru o clipă, dar apoi am văzut o săgeată tranchilizantă vopsită în alb şi portocaliu înfiptă în braţul drept al Sashei.

M-am ridicat brusc în pat, cu inima bătând să-mi sară din piept, scăldată în transpiraţie, doar ca să-mi văd soţul dormind liniştit lângă mine. Totul fusese doar un vis urât.

Continuam să simt că băteam în retragere, întreaga noastră familie se afla într-o fază de uriaşă neîncredere. Nu mă îndoiam de mecanismul colosal pus în funcţiune în beneficiul nostru la Casa Albă, dar tot mă simţeam vulnerabilă, ştiind că totul, de la siguranţa fiicelor noastre până la orchestrarea deplasărilor mele, se afla aproape exclusiv în mâinile altora – dintre care mulţi erau cu cel puţin 20 de ani mai tineri decât mine. În copilăria mea de pe Euclid Avenue, fusesem învăţată că trebuie mereu să mă descurc singură. Fusesem crescută să mă ocup singură de treburile mele, dar acum asta părea aproape imposibil. De treburile mele se ocupau alţii. Înainte să plec undeva, personalul meu parcurgea traseele în avans, cronometra fiecare etapă la minut şi îmi programa şi pauzele de mers la baie. Agenţii îmi duceau fetele la joacă. Menajerele strângeau hainele şi aşternuturile care trebuiau curăţate. Nu mai conduceam maşina şi nu mai aveam la mine lucruri cum ar fi banii sau cheile de la casă. Aveam ajutoare care se ocupau de convorbirile telefonice, mergeau la şedinţe şi scriau declaraţii pentru mine.

Toate acestea erau minunate şi foarte utile, lăsându-mi timp să mă pot concentra asupra lucrurilor pe care le consideram cele mai importante. Însă câteodată mă făcea – pe mine, un om obsedat de ordine – să simt că am pierdut controlul asupra detaliilor. Iar acolo stăteau la pândă leii şi gheparzii.

Existau totodată multe lucruri care nu puteau fi planificate, o dezordine generală care ne invada în fiecare zi. Când eşti măritată cu preşedintele, ajungi să înţelegi foarte rapid că lumea debordează de haos, că dezastrele se produc pe neaşteptate. Forţe văzute şi nevăzute

sunt gata să-ţi distrugă orice mică urmă de linişte şi calm. Ştirile nu pot fi niciodată ignorate: un cutremur devastează Haiti. O garnitură cedează la 1.500 de metri adâncime sub o platformă petrolieră din largul statului Louisiana, şi milioane de barili de ţiţei se revarsă în Golful Mexic. În Egipt izbucneşte o revoluţie. Un atacator deschide focul în parcarea unui supermarket din Arizona, ucigând şase oameni şi rănind o membră a Congresului SUA.

Totul era important şi totul era relevant. Citeam sintezele de presă pe care le primeam de la echipa mea în fiecare dimineaţă şi ştiam că Barack era nevoit să absoarbă şi să reacţioneze la fiecare schimbare de situaţie. Avea să fie învinuit pentru lucruri pe care nu le putea controla, împins să rezolve probleme înspăimântătoare în ţări îndepărtate, să pună stavilă oceanului. Misiunea lui, se pare, era să preia tot acest haos şi să-l transforme în resurse necesare unui stil calm de a conduce – în fiecare zi a săptămânii, în fiecare săptămână a anului.

Am încercat cât de mult am putut să nu las incertitudinile perturbatoare ale lumii să-mi influenţeze activitatea obişnuită de primă doamnă, dar uneori nu reuşeam. Era important felul în care eu şi Barack ne comportam în faţa instabilităţii. Am înţeles că reprezentam naţiunea şi că eram obligaţi să facem mereu un pas în faţă şi să fim prezenţi acolo unde se întâmpla o tragedie, unde apărea o problemă grea sau unde exista confuzie. O parte a rolului nostru, aşa cum îl înţelegeam noi, era să simbolizăm raţiunea, compasiunea şi consecvenţa. După ce deversarea de petrol de la British Petroleum – cea mai gravă din istoria SUA – a fost, în sfârşit, stopată, mulţi americani erau încă îngrijoraţi şi nu aveau încredere că era sigur să revină în Golful Mexic pentru vacanţe, aşa că stabilitatea economică locală a avut de suferit. Ca urmare, am făcut o excursie de familie în Florida, în timpul căreia Barack a luat-o pe Sasha în apă, oferind apoi presei o fotografie cu ei doi bălăcindu-se veseli în valuri. Era un gest mărunt, dar mesajul a fost foarte important: „Dacă preşedintele are încredere că apa este curată, pot să am şi eu”.

Când călătoream undeva după o tragedie, împreună sau separat, voiam deseori să le reamintim americanilor să nu treacă prea repede pe lângă durerea altora. Ori de câte ori puteam, încercam să scot în evidenţă eforturile echipelor de intervenţii, ale educatorilor sau ale voluntarilor – pe oricine făcea eforturi pentru comunitate într-o situaţie dificilă. Când am mers în Haiti împreună cu Jill Biden, la trei luni după cutremurul din 2010, am simţit cum mi se strânge inima la vederea mormanelor de dărâmături acolo unde fuseseră case, locuri în care zeci de mii de oameni – mame, bunici, bebeluşi – fuseseră îngropaţi de vii. Am vizitat o tabără unde câteva autobuze fuseseră transformate în centre de sprijin, în care artişti locali făceau terapie

prin artă cu copiii rămaşi fără adăpost, copii care, în ciuda pierderilor suferite şi cu ajutorul adulţilor din jurul lor, încă erau plini de speranţă.

Durerea şi capacitatea de regenerare merg mână în mână. Am văzut asta nu o singură dată, ci de multe ori, ca primă doamnă.

Cât de des puteam, vizitam spitalele militare în care soldaţii se refăceau după rănile suferite în război. Prima dată am fost la Centrul Medical Militar Naţional Walter Reed, aflat în vecinătatea Washingtonului, la Bethesda, Maryland. Vizita fusese programată să dureze 90 de minute, dar am rămas acolo patru ore.

Walter Reed era cunoscută ca fiind a doua sau a treia escală pentru militarii răniţi în Irak şi Afghanistan. Mulţi erau triaţi în zona de conflict, şi apoi trataţi la Centrul Medical Militar din Landstuhl, Germania, înainte să fie aduşi cu avionul în Statele Unite. Unii soldaţi stăteau doar câteva zile la Walter Reed. Alţii rămâneau luni de-a rândul. Spitalul avea cei mai buni chirurgi militari şi oferea programe excelente de reabilitare, concepute special pentru cele mai grave răni posibile, căpătate pe câmpul de luptă. Datorită modernizării blindajelor, militarii americani supravieţuiau acum unor explozii care altădată i-ar fi ucis. Aceasta era partea bună. Partea mai puţin bună era că, după aproape un deceniu şi două războaie caracterizate de atacuri surpriză şi dispozitive explozive ascunse, aceste răni erau numeroase şi foarte grave.

Oricât de mult aş fi încercat să mă pregătesc pentru orice mi se întâmpla în viaţă, era imposibil să te pregăteşti pentru întâlniri ca acelea pe care le-am avut în spitalele militare şi la Casele Fisher – locuinţe în care, mulţumită organizaţiei caritabile cu acelaşi nume, familiile militarilor puteau sta gratuit ca să îngrijească pe cineva drag. Cum am mai spus deja, am crescut fără să ştiu mare lucru despre armată. Tata a fost militar doi ani, dar mult înainte să mă nasc eu. Până la campania electorală a lui Barack, nu avusesem niciun fel de contact cu freamătul disciplinat dintr-o bază militară sau cu modestele căsuţe în care cei înrolaţi stau cu familiile. Pentru mine, războiul a fost întotdeauna înspăimântător, dar şi abstract, implicând imagini pe care nu mi le puteam imagina şi oameni pe care nu îi cunoşteam. Acum îmi dau seama că a fost un privilegiu să pot vedea lucrurile în felul acesta.

Când ajungeam la un spital, eram, de obicei, întâmpinată de o asistentă de serviciu, primeam un echipament medical pe care să îl îmbrac şi mi se spunea să-mi dezinfectez mâinile de fiecare dată când intram într-un salon. Înainte să se deschidă o nouă uşă, primeam câteva informaţii despre militarul internat acolo şi despre starea acestuia. De asemenea, fiecărui pacient i se cerea acceptul pentru vizita mea. Câţiva au refuzat, unii poate din cauză că se simţeau rău,

alţii poate din motive politice. În ambele cazuri, i-am înţeles. Ultimul lucru pe care mi-l doream era să fiu o povară.

Vizitele mele în saloane puteau fi cât de scurte sau cât de lungi şi le doreau militarii răniţi. Fiecare conversaţie era privată, departe de urechile ziariştilor sau de ale celor din personalul medical. Atmosfera era câteodată sumbră, altădată veselă. Inspirată de emblema vreunei echipe sau de fotografiile de pe perete, discutam cu ei despre sport, despre statele din care proveneau sau despre copiii noştri. Sau despre Afghanistan şi ce li se întâmplase acolo. Câteodată, discutam despre ce aveau şi ce nu aveau nevoie, iar în această ultimă categorie se regăsea aproape de fiecare dată mila celorlalţi.

Într-o astfel de vizită, am găsit pe uşa unui salon o bucată de carton roşu pe care era scris, cu marker negru, un mesaj care părea să spună totul:

> **ÎN ATENŢIA TUTUROR CELOR CARE INTRĂ AICI:**
> **Dacă intraţi în această cameră cu tristeţe sau ca să mă compătimiţi pentru rănile mele, mergeţi în altă parte. Rănile mele au fost produse într-o slujbă pe care o iubesc, făcută pentru oameni pe care îi iubesc, în sprijinul libertăţii unei ţări pe care o iubesc profund. Sunt incredibil de puternic şi mă voi reface complet.**

Asta însemna rezistenţă. Era reflexia unui spirit plin de mândrie şi de siguranţă de sine, pe care l-am întâlnit peste tot în armată. Am stat într-o zi lângă un bărbat care plecase tânăr şi sănătos într-o misiune în străinătate, lăsând în urmă o soţie însărcinată, şi s-a întors cvadriplegic, incapabil să-şi mai mişte mâinile şi picioarele. În timp ce stăteam de vorbă, bebeluşul lor – un nou-născut cu feţişoară rozalie – stătea pe pieptul lui, înfăşurat într-o păturică. Am întâlnit un alt militar căruia i se amputase un picior şi care mi-a pus o mulţime de întrebări despre Serviciul Secret. Mi-a explicat voios că sperase să devină şi el agent de pază cândva, după plecarea din armată, însă, din cauza rănii suferite, trebuia să îşi facă alte planuri acum.

Apoi, mai erau şi familiile militarilor. Mă prezentam soţiilor şi soţilor, mamelor şi taţilor, verilor şi prietenilor pe care îi găseam lângă patul de spital, oameni care renunţaseră temporar la vieţile lor, ca să fie aproape de cei dragi. Uneori, aceştia erau singurii cu care puteam vorbi, cel pe care îl iubeau fiind imobilizat alături, puternic sedat sau adormit. Aceşti oameni aveau de dus propria povară. Unii proveneau din familii cu generaţii întregi de militari, alteori erau tinere abia ieşite din adolescenţă, care îmbrăcaseră rochia de mireasă chiar înainte de o misiune în străinătate – iar viitorul lor o luase brusc într-o cu totul altă direcţie. Am pierdut numărul mamelor împreună

cu care am plâns, durerea lor fiind atât de puternică, încât nu am putut face altceva decât să le ţin de mână şi să ne rugăm în tăcere, printre lacrimi.

Ceea ce am văzut în viaţa militară m-a făcut să mă simt umilă. Niciodată, în toată viaţa mea, nu am întâlnit curajul şi loialitatea pe care le-am găsit în saloanele acelea.

Într-o zi, mă aflam în San Antonio, Texas, când am remarcat o oarecare agitaţie pe holul spitalului militar pe care îl vizitam. Infirmierele intrau şi ieşeau grăbite din salonul pe care urma să-l vizitez. „Nu vrea să stea în pat", am auzit pe cineva şoptind. Înăuntru am întâlnit un militar din Garda Naţională care avea răni multiple şi arsuri grave pe corp. Era un tânăr înalt din zona rurală a Texasului, în mod evident chinuit de dureri cumplite, care încerca să-şi pună tălpile pe podea, ţinându-se de cearşafuri.

Ne-a luat câteva clipe să înţelegem ce făcea. În ciuda durerii, soldatul încerca să stea în poziţie de drepţi pentru a o saluta pe soţia comandantului lui suprem.

Cândva, la începutul anului 2011, l-am auzit pe Barack vorbind despre Osama bin Laden. Abia terminasem cina, iar Sasha şi Malia plecaseră să-şi facă temele, lăsându-ne singuri în sufrageria reşedinţei.

„Cred că ştim unde este", mi-a spus Barack. „S-ar putea să mergem după el, dar încă nu e nimic sigur."

Bin Laden era cel mai căutat om din lume şi reuşise să se ascundă ani de zile. Capturarea sau uciderea lui era una dintre principalele priorităţi ale lui Barack, de când preluase preşedinţia. Ştiam că ar fi fost important pentru ţară, pentru miile de militari care luptau de ani de zile să ne apere de al-Qaeda şi, în special, pentru cei care pierduseră pe cineva drag în atacurile din 11 septembrie.

Îmi dădeam seama după tonul sever al lui Barack că mai erau încă multe de rezolvat. Era limpede că îl frământau variabilele situaţiei şi ştiam că nu avea rost să-i pun alte întrebări lămuritoare sau să-i cer să mă pună la curent cu detaliile. Barack şi cu mine ne consultam în probleme profesionale, şi făcuserăm asta întotdeauna. Dar ştiam că el era înconjurat acum de consilieri specializaţi. Avea acces la tot felul de informaţii ultrasecrete şi, mai ales în probleme de securitate naţională, nu avea nevoie de părerile mele. În general, încercam să transformăm timpul petrecut cu mine şi cu fetele într-un moment de răgaz, chiar dacă munca era mereu aproape. La urma urmei, locuiam efectiv deasupra prăvăliei.

Barack, care a fost întotdeauna bun la separarea vieţii de familie de cea profesională, reuşea să fie admirabil de prezent şi de atent atunci când era cu noi. Era ceva ce am învăţat împreună de-a lungul timpului, pe măsură ce vieţile noastre profesionale deveneau din ce în

ce mai aglomerate şi mai intense. Trebuiau ridicate adevărate ziduri, limitele aveau nevoie de protecţie. Bin Laden nu era invitat la cină, aşa cum nu a fost criza umanitară din Libia, şi nici republicanii din Tea Party. Aveam copii, iar copiii aveau nevoie de spaţiu ca să vorbească şi să crească. Timpul petrecut în familie era unul în care marile preocupări şi problemele urgente erau reduse brusc şi nemilos la lucruri fără importanţă, lăsând loc mărunţişurilor din viaţa noastră personală. În timpul mesei de seară, Barack şi cu mine ascultam poveşti de pe terenul de joacă de la Sidwell sau detalii din proiectul ştiinţific al Maliei despre animalele pe cale de dispariţie, de parcă acestea ar fi fost cele mai importante lucruri din lume. Pentru că erau. Şi aveau tot dreptul să fie.

Totuşi, chiar şi în timp ce mâncam, se adunau lucruri care aşteptau atenţie şi rezolvare. Puteam să văd, peste umărul lui Barack, holul de la intrarea în sufragerie, unde angajaţii ne lăsau mapele de informare pe o măsuţă, de obicei, chiar când eram în mijlocul cinei. Făcea parte din ritualurile de la Casa Albă: erau lăsate în fiecare seară două dosare, unul pentru mine şi unul mult mai gros, legat în coperte din piele, pentru Barack. Fiecare conţinea documente de la birourile noastre, care trebuiau citite peste noapte.

După ce le culcam pe fete, Barack dispărea, de regulă, în Sala Tratatelor cu dosarul lui, în timp ce eu îl luam pe al meu şi mă instalam pe un fotoliu din dressing, unde, în fiecare seară sau dimineaţa devreme, petreceam o oră sau două răsfoind ce era înăuntru – de obicei, informări de la personalul meu, schiţe pentru discursurile următoare şi decizii care trebuiau luate cu privire la iniţiativele mele.

La un an după ce lansasem Let's Move!, vedeam rezultatele. Ne aliaserăm cu diferite fundaţii şi furnizori de produse alimentare ca să instalăm 6.000 de standuri cu salate în cantinele şcolare şi recrutaserăm maeştri bucătari locali care să ajute şcolile la prepararea unor mâncăruri nu doar sănătoase, ci şi gustoase. Walmart, care era pe atunci cel mai mare comerciant de produse alimentare din ţară, se alăturase efortului nostru, cu promisiunea de a reduce cantitatea de zahăr, sare şi grăsimi din produse şi de a reduce preţurile. În plus, i-am convins pe primarii din 500 de oraşe şi orăşele din toată ţara să se ocupe activ de obezitatea infantilă la nivel local.

Cel mai important, de-a lungul anului 2010, muncisem din greu ca să susţin trecerea prin Congres a unei noi legi privind nutriţia copiilor, care, pentru prima dată în ultimii 30 de ani, ar fi facilitat accesul copiilor la alimente sănătoase, de calitate, în şcolile publice şi ar fi mărit rata de rambursare pentru mesele subvenţionate de stat. Cu toate că, în general, preferam să rămân în afara politicii, aceasta era lupta mea – subiectul pentru care fusesem dispusă să mă arunc în ring. Am petrecut ore în şir telefonându-le senatorilor şi reprezentanţilor,

încercând să îi conving că era vorba despre copiii noştri, care meritau mai mult decât primeau acum. Discutam asiduu cu Barack, cu consilierii mei, cu oricine era dispus să asculte. Noua lege adăuga mai multe fructe şi legume proaspete, cereale integrale şi lactate degresate celor aproximativ 43 de milioane de mese servite în şcoli. Reglementa alimentele nesănătoase care erau vândute copiilor prin intermediul automatelor instalate pe proprietatea şcolilor, acordând totodată fonduri unităţilor de învăţământ ca să amenajeze grădini şi să se aprovizioneze de la producătorii locali. Pentru mine, era un lucru simplu şi bun – o modalitate eficientă de a ataca la bază problema obezităţii infantile.

Barack şi consilierii lui au făcut şi ei eforturi în sprijinul legii. După ce republicanii au câştigat majoritatea în Camera Reprezentanţilor, în alegerile de la jumătatea mandatului, el a făcut din acest efort o prioritate în relaţiile sale cu legiuitorii, ştiind că abilitatea lui de a face schimbări legislative majore avea să se diminueze. La începutul lui decembrie, chiar înainte ca noul Congres să îşi preia atribuţiile, legea a reuşit să depăşească ultimele obstacole şi, 11 zile mai târziu, stăteam mândră lângă Barack în timp ce semna decretul de promulgare, înconjurat de elevii de la o şcoală primară locală.

„Dacă nu aş fi reuşit să trec legea asta", a glumit el cu reporterii, „dormeam pe canapea."

La fel ca în cazul grădinii, încercam să cresc ceva – o reţea de susţinători, un cor de voci care să vorbească în favoarea copiilor şi a sănătăţii lor. Vedeam în munca mea o completare a succesului lui Barack din 2010, când sprijinise votarea Legii pentru servicii medicale accesibile, care garanta accesul la asigurări de sănătate pentru toţi americanii. Iar eu mă concentram acum şi pe lansarea unui nou proiect numit Joining Forces (Alături de armată) – de data aceasta în parteneriat cu Jill Biden, al cărei fiu Beau se întorsese recent teafăr din misiune în Irak. Şi acest demers avea să vină în sprijinul îndatoririlor de comandant suprem ale lui Barack.

Ştiind că le datoram militarilor şi familiilor lor mai mult decât nişte mulţumiri simbolice, Jill şi cu mine am lucrat cu o echipă de jurnalişti, ca să identificăm modalităţile concrete prin care am putea să sprijinim comunitatea militară şi să-i mărim vizibilitatea. Barack demarase deja eforturile în această privinţă, cu un audit la nivelul întregului guvern, cerând fiecărei agenţii să găsească moduri noi de a sprijini familiile militarilor. Între timp, eu i-am contactat pe cei mai influenţi directori de companii din ţară, pentru a-i face să promită că aveau să angajeze un număr important de veterani şi de soţii de militari. Jill a obţinut de la diverse colegii şi universităţi angajamentul de a pregăti profesori şi educatori care să înţeleagă mai bine nevoile copiilor de militari. Voiam totodată să luptăm împotriva stigmatului

legat de presupusele probleme de sănătate mintală ale militarilor întorşi din teatrele de război şi să facem lobby pe lângă scenariştii şi producătorii de la Hollywood să includă poveşti militare în filmele şi emisiunile lor de televiziune.

Problemele la care lucram nu erau simple, dar erau, totuşi, rezolvabile în moduri în care ceea ce îl ţinea pe soţul meu la birou până noaptea târziu nu s-ar fi rezolvat. La fel ca pe vremea când ne-am cunoscut, noaptea rămăsese pentru Barack perioada în care mintea lui funcţiona fără să fie distrasă. Aceste ore liniştite erau cele în care găsea perspective noi sau îşi însuşea informaţii, adăugând date pe vasta hartă mentală pe care o purta permanent cu el. Deseori, majordomii veneau în Sala Tratatelor de câteva ori pe seară să-i aducă şi mai multe dosare, ce conţineau şi mai multe documente, pregătite de angajaţii care lucrau până târziu în birourile de la parter. Dacă lui Barack i se făcea foame, cineva îi aducea o farfurioară cu smochine sau nuci. Din fericire, nu mai fuma, dar mesteca deseori gumă cu nicotină. În cele mai multe nopţi, stătea la masa de lucru până la ora 1 sau chiar 2, citind note, refăcând discursuri şi răspunzând la e-mailuri, ţinând televizorul deschis pe canalul de sport. Făcea întotdeauna o pauză ca să vină şi să ne sărute de noapte bună, pe mine şi pe fete.

Mă obişnuisem deja cu devotamentul lui pentru nesfârşitele treburi ale guvernării. Ani de zile, fetele şi cu mine îl împărţisem pe Barack cu alegătorii lui, iar acum aceştia numărau peste 300 de milioane. Când îl lăsam singur seara în Sala Tratatelor, mă întrebam uneori dacă aceştia îşi dădeau seama cât de norocoşi erau.

Ultimul lucru pe care îl făcea, de obicei, după miezul nopţii, era să citească scrisori primite de la cetăţenii americani. De la începutul preşedinţiei lui, Barack ceruse echipei sale să includă în mapa lui de informare zece scrisori sau mesaje de la alegători, selectate din cele aproximativ 15.000 care veneau zilnic. Citea fiecare scrisoare cu atenţie, schiţând pe margine răspunsuri, astfel încât cei din echipa lui să poată pregăti un răspuns sau să o transmită unui ministru. Citea scrisori de la soldaţi. De la deţinuţi. De la bolnavi de cancer care se chinuiau să-şi plătească tratamentele cele mai bune, de la oameni care îşi pierduseră casele din cauza crizei. De la homosexuali care sperau să se poată căsători legal şi de la republicani care erau de părere că el distrugea ţara. De la mame, de la bunici şi de la copii. Citea scrisori de la oameni care apreciau ceea ce făcea şi de la alţii care voiau să-i transmită că era un idiot.

Citea tot, văzând această activitate ca pe o parte a responsabilităţii asumate odată cu jurământul. Avea o muncă grea şi solitară – cea mai grea şi mai solitară din lume, mi se părea adesea –, dar ştia că avea obligaţia să rămână deschis, să nu blocheze nimic în afară. În timp ce noi ceilalţi dormeam, el dărâma barierele şi lăsa totul înăuntru.

Lunea şi miercurea seara, Sasha, care avea acum zece ani, mergea la antrenamente de înot la centrul sportiv al Universităţii Americane, la câţiva kilometri de Casa Albă.
Câteodată, mergeam şi eu să o văd cum îşi face exerciţiile, încercând să mă strecor neobservată până în camera mică de lângă piscină, unde părinţii puteau să stea şi să urmărească antrenamentele printr-un geam.

Navigarea printr-un centru sportiv aglomerat, la o oră de vârf, era o provocare pentru agenţii din echipa mea de securitate, dar aceştia se descurcau foarte bine. În ceea ce mă privea, devenisem expertă în a merge repede şi fără să ridic privirea din pământ când treceam prin spaţii publice, ceea ce ajuta la păstrarea eficienţei. Treceam rapid printre studenţi care ridicau greutăţi şi prin încăperile unde cursurile de aerobic erau în plină desfăşurare. Câteodată, părea să nu observe nimeni. Alteori, simţeam agitaţia fără să fie nevoie să ridic privirea, conştientă de unda pe care o iscam când oamenii murmurau sau chiar strigau: „Hei, uite-o pe Michelle Obama!" Dar nu era decât o undă şi se stingea rapid. Eram ca o fantomă, apăream o clipă şi dispăream înainte ca imaginea să fie cu adevărat procesată.

În serile cu antrenamente, scaunele de lângă piscină erau, în general, goale, doar câteva erau ocupate de părinţi care discutau alene sau se uitau pe iPhone-uri în timp ce îşi aşteptau copiii. Găseam un loc liniştit, mă aşezam şi mă concentram pe înot.

Mă bucuram de orice ocazie în care puteam să îmi văd fetele în universul lor – departe de Casa Albă, departe de părinţii lor, în spaţii şi relaţii pe care şi le creaseră singure. Sasha era o înotătoare puternică, pasionată de stilul bras şi hotărâtă să stăpânească şi stilul fluture. Purta un costum de baie întreg şi o cască bleumarin şi îşi făcea sârguincioasă lungimile de bazin, oprindu-se din când în când ca să primească indicaţii de la antrenori, discutând veselă cu colegele de echipă în pauzele stabilite.

Pentru mine nu era nimic mai îmbucurător decât să fiu martoră la acele momente, să stau neobservată şi să asist la miracolul creşterii unei fete – fiica noastră – independente şi complete. Le-am aruncat pe fiicele noastre în viaţa neobişnuită şi intensă de la Casa Albă fără să ştim ce efect avea să aibă asupra lor sau ce aveau să preia ele din experienţa respectivă. Am încercat să transform expunerea fiicelor noastre la lumea largă într-un fenomen cât se putea de pozitiv, dându-mi seama că Barack şi cu mine aveam ocazia unică de a le arăta istoria de aproape. Când Barack făcea călătorii în străinătate care coincideau cu vacanţele şcolare, plecam în familie, ştiind că aveau ce învăţa. În vara anului 2009, le-am luat într-un turneu ce includea vizite la Kremlin, în Moscova, şi la Vatican. Într-o perioadă de şapte zile, l-au

întâlnit pe preşedintele Rusiei, au vizitat Pantheonul şi Colosseumul de la Roma şi au trecut prin „Poarta fără întoarcere” din Ghana, punctul de plecare pentru nenumăraţi africani care aveau să fie vânduţi ca sclavi.

Cu siguranţă erau multe informaţii de absorbit, dar am constatat că fiecare copil îşi însuşeşte ce poate şi din perspectivă proprie. Când ne-am întors acasă din călătoriile de peste vară, Sasha a început clasa a treia. În toamna aceea, când am fost în sala ei de clasă de la Sidwell, la şedinţa cu părinţii, am descoperit o compunere scrisă de ea pe tema „Ce am făcut în vacanţa de vară”, agăţată pe perete alături de cele ale colegilor ei. „Am fost la Roma şi ne-am întâlnit cu Papa”, scrisese Sasha. „Îi lipseşte o parte din degetul mare.”

N-aş putea să vă spun cum arată degetul mare al Papei Benedict al XVI-lea, dacă e întreg sau nu. Dar o dusesem pe observatoarea noastră greu de impresionat, în vârstă de opt ani, la Roma, la Moscova şi la Acera, şi cu asta se întorsese ea de acolo. Viziunea ei asupra istoriei nu era prea elevată, în momentul acela.

Oricât am fi încercat noi să creăm un tampon între ele şi aspectele mai grave ale funcţiei lui Barack, ştiam că Sasha şi Malia tot mai aveau multe de înfruntat. Ele coexistau cu evenimentele internaţionale într-un mod în care puţini copii o făceau, trăind cu faptul că, uneori, ştirile se petreceau chiar sub acoperişul nostru, că tatăl lor trebuia să plece câteodată pentru chestiuni de urgenţă naţională şi că, de fiecare dată, indiferent ce ar fi făcut, existau oameni care îl insultau fără menajamente. Pentru mine, aceasta era o altă versiune a leilor şi gheparzilor pe care îi simţeam uneori foarte aproape.

În iarna anului 2011, am auzit că prezentatorul unui reality show şi magnat imobiliar new yorkez, Donald Trump, începea să facă valuri în legătură cu posibilitatea de a candida pentru nominalizarea republicanilor în 2012, când Barack avea să intre în competiţie pentru un nou mandat. De cele mai multe ori, însă, părea că vrea doar să facă vâlvă, apărând la emisiunile TV cu critici bombastice şi amatoristice la adresa deciziilor de politică externă luate de Barack şi ca să întrebe dacă preşedintele era cetăţean american. Încă din campania precedentă, apăruseră adepţi ai unei teorii conspiraţioniste potrivit căreia certificatul de naştere hawaiian al lui Barack ar fi fost un fals şi că el s-ar fi născut, de fapt, în Kenya. Acum, Trump făcea eforturi să reînvie această teză, făcând afirmaţii deplasate în diverse emisiuni televizate, insistând că anunţul naşterii lui Barack într-un ziar din Honolulu, din 1961, era şi el un fals şi că niciunul dintre colegii lui de grădiniţă nu-şi amintea de el. În tot acest timp, în vânătoare după audienţe, ziarele şi televiziunile – în special cele conservatoare – pompau voios oxigen în aceste afirmaţii neîntemeiate.

Era un scenariu nebunesc şi rău intenţionat, desigur, care cu greu

reuşea să mascheze bigotismul şi xenofobia de la baza lui. Dar era şi un scenariu periculos, menit deliberat să stârnească extremiştii şi nebunii. Iar influenţa lui era reală. Ştiu asta deoarece eram informată din când în când de Serviciul Secret cu privire la ameninţările mai serioase care apăreau, încercam să nu-mi fac griji, dar uneori era imposibil. Dar, dacă o persoană instabilă psihic încărca o armă şi venea la Washington? Dar, dacă persoana aceea se apuca să le caute pe fete? Cu aluziile lui gălăgioase şi nesăbuite, Donald Trump punea în pericol siguranţa familiei mele. Iar pentru asta nu aveam să-l iert niciodată.

Nu aveam de ales, însă. Trebuia să ne lăsăm temerile deoparte, să continuăm să avem încredere în structura creată ca să ne protejeze şi să trăim, pur şi simplu. Oamenii care încercau să ne definească drept „alţii" făceau deja asta de ani de zile. Am făcut tot ce am putut să ne ridicăm deasupra minciunilor şi a distorsiunilor lor, încrezători că modul în care Barack şi cu mine ne trăiam vieţile avea să le arate oamenilor cine eram noi cu adevărat. Auzisem frecvent atenţionări sincere şi bine intenţionate referitoare la siguranţa noastră, încă din ziua în care Barack se hotărâse să candideze la preşedinţie. „Ne rugăm să nu vă facă nimeni rău", obişnuiau să îmi spună oamenii când îmi strângeau mâna la evenimentele din campanie. Auzisem asta de la oameni de toate rasele, de toate originile, de toate vârstele – o aducere aminte a bunătăţii şi a generozităţii care existau în ţara noastră. „Ne rugăm în fiecare zi pentru voi şi pentru familia voastră."

Păstram cuvintele lor cu mine. Simţeam protecţia acelor milioane de oameni sinceri care se rugau pentru siguranţa noastră. Barack şi cu mine ne bazam amândoi şi pe credinţa noastră personală. Acum mergeam rar la biserică, în primul rând, pentru spectacolul în care se transformase, cu reporteri, care strigau întrebări în timp ce intram la slujbă. După ce reverendul Jeremiah Wright devenise un subiect de presă în prima campanie prezidenţială a lui Barack, după ce adversarii lui Barack încercaseră să-i folosească credinţa ca pe o armă – sugerând că era „musulman în secret" – luaserăm hotărârea să ne practicăm credinţa în particular, acasă, incluzând rugăciuni în fiecare seară înainte de cină şi organizând câteva cursuri de şcoală de duminică la Casa Albă, pentru fiicele noastre. Nu ne alăturaserăm nici unei biserici din Washington, deoarece nu dorisem să supunem altă congregaţie la genul de atacuri care se abătuseră asupra bisericii noastre din Chicago, Trinity. Era un sacrificiu, totuşi. Îmi lipsea căldura unei comunităţi spirituale. Deseori, noaptea, îl vedeam pe Barack întins de cealaltă parte a patului, cu ochii închişi, rugându-se în tăcere.

La câteva luni după ce au luat din nou amploare zvonurile cu privire la naşterea lui Barack în afara Statelor Unite, într-o noapte de vineri din noiembrie, un bărbat şi-a parcat maşina pe o porţiune

închisă din Constitution Avenue şi a început să tragă de pe parbriz cu o armă semiautomată spre etajele superioare de la Casa Albă. Un glonţ a lovit una dintre ferestrele Sălii Ovale Galbene, unde îmi plăcea uneori să stau şi să-mi beau ceaiul. Un altul s-a înfipt în rama unei ferestre, şi mai multe au ricoşat din acoperiş. Barack şi cu mine eram plecaţi în noaptea aceea, la fel şi Malia, dar Sasha şi mama erau acasă, deşi n-au păţit nimic şi nici nu şi-au dat seama ce se întâmplase. A durat câteva săptămâni până când sticla antiglonţ de la fereastra Sălii Ovale Galbene a fost înlocuită şi m-am trezit de multe ori privind îndelung orificiul mic şi rotund, care-mi reamintea cât de vulnerabili eram.

În general, înţelesesem că era mai bine pentru noi toţi să nu răspundem la ură şi să nu trăim cu teamă, chiar şi când alţii se simţeau obligaţi să ne reamintească riscurile. La Sidwell, Malia a intrat, până la urmă, în echipa de tenis a liceului, care se antrena pe terenurile şcolii, pe Wisconsin Avenue. Era acolo într-o zi când o femeie, mama unei alte eleve, s-a apropiat de ea, arătând spre strada aglomerată de lângă terenuri. „Nu ţi-e frică aici, afară?" a întrebat ea.

Pe măsură ce creştea, fiica mea învăţa să-şi spună părerea, descoperindu-şi propriile modalităţi de a impune limite. „Dacă vreţi să ştiţi dacă mă gândesc în fiecare zi la moarte", i-a spus ea femeii, cât de politicos a putut, „răspunsul este nu."

Câţiva ani mai târziu, aceeaşi mamă avea să vină la mine la un eveniment cu părinţii, la şcoală, întinzându-mi o emoţionantă scrisoare în care îşi cerea scuze, mărturisindu-mi că înţelesese imediat greşeala pe care o făcuse – să împovăreze un copil cu griji în privinţa cărora nu putea face nimic. A însemnat foarte mult pentru mine faptul că ea s-a gândit atât de mult la asta. Auzise în răspunsul Maliei şi hotărâre de a rezista, şi vulnerabilitate, un ecou a ceea ce trăiam toţi şi încercam să ţinem sub control. Ea a înţeles, totodată, că singurul lucru pe care îl putea face fiica noastră, în ziua aceea şi în toate zilele care aveau să urmeze, era să se întoarcă pe teren şi să lovească o altă minge.

Orice provocare este, desigur, relativă. Ştiam că fetele mele creşteau cu avantaje şi într-o prosperitate la care cele mai multe familii nici nu puteau visa. Aveau o casă frumoasă, mâncare pe masă, adulţi devotaţi în jurul lor şi nimic altceva decât încurajare şi resurse în tot ce era legat de educaţie. Dădeam tot ce îmi stătea în puteri pentru Sasha şi Malia şi pentru dezvoltarea lor, dar, ca primă doamnă, eram atentă şi la o altă obligaţie, într-un registru general. Simţeam că le datoram mai mult copiilor, în general, şi fetelor, în special. Acest sentiment era alimentat în parte de reacţia pe care tindeau să o aibă oamenii la povestea vieţii mele – surpriza că o fetiţă de culoare crescută la oraş

trecuse prin universităţi din Ivy League şi prin funcţii administrative, ca să aterizeze, în final, la Casa Albă. Înţelegeam că traiectoria mea era una neobişnuită, dar nu vedeam niciun motiv pentru care ar fi trebuit să fie aşa. De nenumărate ori în viaţa mea fusesem singura femeie de culoare – sau chiar singura femeie – la o masă de conferinţe, la întrunirea unui consiliu de administraţie sau în cine ştie ce adunare VIP. Iar, dacă am fost prima în astfel de ocazii, voiam să mă asigur că, până la urmă, nu voi rămâne şi ultima – că vor veni şi altele pe urmele mele. Cum spunea mama, o inamică declarată a oricărei hiperbole, şi încă mai spune când cineva începe să ne laude pe mine şi pe Craig şi realizările noastre: „Nu sunt speciali deloc. South Side este plin de copii ca ei.” Trebuie doar să îi ajutăm să ajungă în sălile acelea.

Îmi dădeam seama că părţile importante ale poveştii mele nu stau atât în valoarea aparentă a realizărilor mele, cât în ceea ce a stat la baza lor – numeroasele gesturi mărunte de sprijin de care am avut parte de-a lungul anilor şi oamenii care m-au ajutat, în timp, să-mi construiesc încrederea în mine. Îmi amintesc de toţi, de fiecare persoană care m-a împins vreodată înainte, făcând tot ce-i stătea în puteri să mă imunizeze împotriva ofenselor şi a desconsiderării pe care aveam să le întâlnesc cu siguranţă în locurile către care mă îndreptam – toate acele medii construite de la bun început de către şi pentru oameni care nu erau nici negri, nici femei.

Mă gândeam la mătuşa mea Robbie şi la exigenţa de profesoară de pian, cum m-a încurajat să ridic fruntea şi să cânt din tot sufletul la pianul de concert, deşi tot ceea ce văzusem până atunci fusese doar o pianină cu clapele ciobite. M-am gândit la tata, care m-a învăţat să boxez şi să arunc mingea de fotbal, la fel ca pe Craig. Au fost domnul Martinez şi domnul Bennett, profesorii mei de la Bryn Mawr, care nu mi-au respins niciodată opiniile. A fost mama, sprijinul meu de neclintit, a cărei vigilenţă m-a salvat de la o jalnică rătăcire încă din clasa a doua. La Princeton am avut-o pe Czerny Brasuell, care m-a încurajat şi mi-a hrănit intelectul în moduri noi. Iar ca tânără avocată le-am avut, printre alţii, pe Susan Sher şi Valerie Jarrett – după mulţi ani încă prietene dragi şi colege –, care mi-au arătat ce însemna să fii o mamă cu carieră şi care mi-au deschis multe uşi, convinse că aveam ceva de oferit.

Aceştia erau oameni care, în general, nu se cunoşteau între ei şi nu avuseseră niciodată prilejul să se întâlnească, dintre care cu mulţi am pierdut eu însămi legătura. Dar, în ochii mei, formau o constelaţie plină de însemnătate. Erau cei care m-au încurajat, cei care au crezut în mine, corul meu personal de susţinători care mi-au cântat acelaşi refren: „Da, copile, o să reuşeşti!”, de-a lungul întregului drum.

Nu am uitat niciodată. Am încercat chiar şi ca tânăr avocat să-i răsplătesc pe alţii la rândul meu, încurajând curiozitatea acolo unde o

vedeam şi atrăgând tinerii în discuţiile importante. Dacă vreo asistentă în avocatură îmi punea o întrebare legată de viitorul ei, îi deschideam uşa biroului şi îi împărtăşeam experienţele mele sau îi dădeam un sfat. Dacă avea nevoie cineva de îndrumare sau de ajutor ca să stabilească o legătură, îl ajutam cum puteam. Mai târziu, în perioada petrecută la Public Allies, am văzut care sunt beneficiile unei forme mai organizate de mentorat. Ştiam din propria experienţă de viaţă cât de mult contează să arate cineva interes sincer pentru învăţarea şi dezvoltarea ta, chiar şi numai zece minute într-o zi aglomerată. Contează în special pentru femei, pentru minorităţi, pentru cei pe care societatea îi trece uşor cu vederea.

Având toate acestea în minte, am lansat un program de conducere şi mentorat la Casa Albă, la care am invitat 20 de fete din primul şi al doilea an la liceele din Washington DC şi din împrejurimi. Organizam întâlniri lunare care includeau discuţii informale, vizite pe teren şi prelegeri pe teme cum ar fi educaţia financiară sau alegerea unei cariere. Nu am dat programul publicităţii, ca să nu le expunem pe fete asaltului presei.

Fiecare adolescentă primea drept mentor o femeie cu care lega o relaţie personală, oferindu-i acces la diverse resurse şi împărtăşindu-i povestea ei de viaţă. Valerie era mentor. Cris Comerford, prima femeie bucătar-şef la Casa Albă, era mentor. Jill Biden era şi ea, la fel ca alte câteva femei cu funcţii importante în Aripa de Vest şi cea de Est. Elevele erau alese de directorii liceelor sau de consilierii şcolari şi aveau să stea cu noi până la absolvire. Erau fete din familii de militari, din familii de imigranţi, vreo mamă adolescentă sau o fată care trăia într-un azil pentru persoane fără adăpost. Toate erau inteligente şi curioase. Deloc diferite de mine. Deloc diferite de fiicele mele. Mă uitam cum fetele legau prietenii în timp, găsind căi de apropiere una cu alta şi cu adulţii din jurul lor. Petreceam ore în şir vorbind cu ele, aşezate într-un cerc mare, ronţăind popcorn şi schimbând păreri despre dosarele de înscriere la colegiu, despre aspectul exterior şi despre băieţi. Nu exista subiect interzis şi de fiecare dată râdeam foarte mult. Mai mult decât orice, speram că asta era ceea ce aveau să ia cu ele în viitor – lejeritatea, sentimentul de comunitate, curajul de a vorbi şi de a te face auzit.

Dorinţa mea în ceea ce le privea era aceeaşi pe care o aveam pentru Sasha şi Malia – că, obişnuindu-se să se simtă confortabil la Casa Albă, aveau să se simtă confortabil şi încrezătoare în orice sală aveau să intre pe viitor, la orice masă aveau să se aşeze, să-şi facă vocea auzită în orice grup.

Trăiam în interiorul bulei prezidenţiale de mai bine de doi ani şi căutam modalităţi de a-i lărgi suprafaţa aşa cum puteam. Barack şi cu

mine am continuat să deschidem uşile Casei Albe pentru cât mai mulţi oameni, în special pentru copii, sperând să-i facem aerul mai primitor, să aducem mai multă viaţă în formalismul şi tradiţiile ei. Ori de câte ori veneau în vizită demnitari străini, invitam copii de la şcolile locale să asiste la ceremonia oficială de primire şi să guste din mâncărurile servite la dineul de stat. Dacă veneau muzicieni pentru un spectacol de seară, îi rugam să ajungă mai devreme şi să ne ajute cu un atelier pentru tineret. Voiam să subliniem importanţa expunerii copiilor la artă, să arătăm că nu era un lux, ci o necesitate pentru educaţia lor. M-am bucurat să văd elevi de liceu discutând cu artişti contemporani ca John Legend, Justin Timberlake şi Alison Krauss, şi cu legende ca Smokey Robinson şi Patti Labelle. Pentru mine, era o rememorare a felului în care fusesem crescută – jazzul de la Sudist de acasă, recitalurile de pian şi atelierele de operetă organizate de mătuşa mea Robbie, ieşirile în familie la muzeele din centru. Ştiam cum contribuie arta şi cultura la dezvoltarea unui copil. Şi mă făcea să mă simt acasă. Barack şi cu mine ne legănam în ritmul muzicii, stând în primul rând la fiecare spectacol. Chiar şi mama, care, în general, evita apariţiile publice, cobora în partea oficială a clădirii, ori de câte ori se auzea muzică.

Am adăugat sărbători ale dansului şi alte arte, aducând artişti în devenire să îşi prezinte operele. În 2009, am organizat primul eveniment de poezie şi improvizaţie oferit vreodată la Casa Albă. L-am ascultat pe tânărul poet şi compozitor Lin-Manuel Miranda uimind pe toată lumea cu un fragment din proiectul la care abia începuse să lucreze şi pe care l-a descris drept „un album conceptual despre viaţa cuiva care cred că este o întruchipare a stilului hip-hop… secretarul trezoreriei, Alexander Hamilton”.

Îmi amintesc că i-am strâns mâna şi i-am urat „succes la chestia aia cu Hamilton”.

În fiecare zi experimentam atât de multe! Strălucire, excelenţă, distrugere, speranţă. Toate deodată, iar, în tot acest timp, noi aveam doi copii care încercau să-şi trăiască propriile vieţi, separat de ceea ce se întâmpla acasă. Făceam tot ce-mi stătea în puteri ca eu şi fetele să rămânem ancorate în lumea de zi cu zi. Scopul meu era, ca întotdeauna, să găsesc normalitate acolo unde puteam, să mă întorc la viaţa obişnuită. În timpul sezoanelor de fotbal şi lacrosse, mergeam la multe dintre meciurile pe teren propriu ale Sashei şi Maliei, ocupându-mi locul în tribune alături de alţi părinţi. Refuzam politicos rugăminţile de a face o fotografie, dar eram întotdeauna bucuroasă să stăm de vorbă. Când Malia a început să joace tenis, îi urmăream, de regulă, partidele pe geamul unui vehicul al Serviciului Secret parcat discret în apropierea terenului, pentru că nu voiam să atrag atenţia. Doar când se termina ieşeam din maşină să o îmbrăţişez.

Cu Barack, nu am avut încotro şi am renunţat la normalitate sau la o oarecare lejeritate în mişcări. Venea ori de câte ori putea la evenimentele de la şcoală şi la meciurile fetelor, dar posibilităţile lui de a interacţiona cu alţi oameni erau limitate, iar prezenţa echipei sale de securitate nu era niciodată discretă. Mesajul, de fapt, era unul deloc subtil – lumea trebuia să afle că nimeni nu-i poate face niciun rău preşedintelui Statelor Unite. Din motive evidente, asta mă bucura. Dar suprapunând-o peste cerinţele vieţii de familie, era greu de acceptat.

Acelaşi gând trebuie să-l fi avut şi Malia într-o zi, când Barack şi cu mine mergeam la un eveniment de la Sidwell, unde învăţa fata noastră. Traversam toţi trei o curte deschisă, pe lângă un grup de copii de grădiniţă în pauză, care se agăţau de bare şi alergau la locul de joacă. Nu sunt sigură că micuţii au observat lunetiştii de la Serviciul Secret care erau răspândiţi pe acoperişul şcolii, îmbrăcaţi în negru şi cu armele la vedere, dar Malia i-a văzut.

S-a uitat de la lunetişti la copii, apoi la tatăl ei, de parcă l-ar fi tachinat din priviri. „Chiar aşa, tati?" a spus ea. „Serios?"

Tot ce a putut să facă Barack a fost să zâmbească şi să ridice din umeri. Dată fiind importanţa funcţiei lui, nu existau excepţii de la regulă.

Desigur, niciunul dintre noi nu a păşit vreodată în afara bulei de protecţie. Bula se deplasa cu fiecare dintre noi în parte. Ca urmare a negocierilor pe care le-am avut la început cu Serviciul Secret, Sasha şi Malia făceau lucruri obişnuite pentru vârsta lor, cum ar fi să meargă la petrecerile prietenelor, să spele maşini la o strângere de fonduri organizată de şcoală şi chiar să piardă vremea la mall, întotdeauna însoţite de agenţi de pază, iar uneori şi de mama, dar, cel puţin, erau la fel de mobile ca prietenele lor. Agenţii Sashei, printre care Beth Celestini şi Lawrence Tucker – căruia toată lumea îi spunea L.T. – deveniseră accesorii îndrăgite la Sidwell. În pauze, copiii îl rugau pe L.T. să-i dea în leagăn. De multe ori, când vreun copil îşi sărbătorea ziua de naştere la clasă, părinţii trimiteau prăjituri în plus, pentru agenţi.

În timp, cu toţii am ajuns să ne apropiem de agenţii noştri. Preston Fairlamb era pe atunci la conducerea echipei mele, preluată ulterior de Allen Taylor, care fusese cu mine şi în campania electorală. Când eram în public, erau tăcuţi şi foarte atenţi, dar, în culise, sau în timpul călătoriilor cu avionul, se relaxau, spuneau poveşti şi făceau glume. „Blajini cu chip de piatră", îi tachinam eu. În numeroasele ore petrecute împreună şi în călătoriile lungi, am devenit adevăraţi prieteni. Le împărtăşeam durerea când pierdeau pe cineva drag şi sărbătoream reuşitele copiilor lor. Eram permanent conştientă de seriozitatea îndatoririlor lor, de ceea ce erau dispuşi să sacrifice ca eu

să fiu în siguranţă, şi nu i-am subapreciat niciodată.

Ca şi fiicele mele, cultivam o viaţă privată care să se împace cu cea oficială. Am descoperit că existau moduri de a trece aproape neobservată când era nevoie. În loc să mă deplasez cu coloana oficială, mi se permitea uneori să merg într-o maşină fără însemne oficiale şi cu o escortă de securitate redusă. Din când în când, reuşeam să fac cumpărături cu viteza fulgerului, ajungând într-un loc şi plecând de acolo înainte să-şi dea seama cineva că am fost acolo. După ce Bo a sfârtecat cu temeinicie de expert toate jucăriile pentru căţei cumpărate de angajaţii care se ocupau de aprovizionare, într-o dimineaţă, l-am escortat personal la un magazin Petsmart din Alexandria. Şi, pentru scurtă vreme, m-am bucurat de o minunată stare de anonimat alegând jucării de ros pentru Bo – care era la fel de încântat ca şi mine de noutatea plimbării.

Ori de câte ori mergeam undeva fără agitaţia oficială, o simţeam ca pe o mică victorie, un exerciţiu de liber arbitru. Eram un om al detaliului, la urma urmelor. Nu uitasem ce satisfăcător putea fi să bifezi o listă de cumpărături. Cam la şase luni după expediţia la Petsmart, am dat o fugă incognito la magazinul Target local, purtând şapcă de baseball şi ochelari de soare. Agenţii din echipa mea de securitate purtau şorturi şi adidaşi şi renunţaseră la căştile din ureche, făcând tot posibilul să nu iasă în evidenţă în timp ce se ţineau după mine şi asistenta mea Kristin Jones prin magazin. Am trecut pe la absolut toate rafturile. Am ales o cremă de faţă Oil of Olay şi nişte periuţe de dinţi noi. Am mai luat prosoape de hârtie şi nişte detergent de rufe pentru Kristin, iar pentru Sasha şi Malia am găsit nişte jocuri. Şi, pentru prima dată după câţiva ani, am putut să aleg o felicitare pe care să i-o dau lui Barack la aniversarea noastră.

Am ajuns acasă euforică. Uneori, cele mai mărunte lucruri înseamnă enorm.

Pe măsură ce trecea timpul, adăugam noi aventuri la programul meu obişnuit. Am început să mă întâlnesc ocazional cu prieteni, să luăm masa la restaurant sau la ei acasă. Uneori mergeam în parc şi făceam plimbări lungi pe malul râului Potomac. Aveam agenţi înainte şi în urma mea la aceste plimbări, dar la distanţă şi fără să fie remarcaţi. În ultimii ani, plecam de la Casa Albă ca să merg la şedinţe de gimnastică la centrele sportive SoulCycle şi Solidcore din oraş, strecurându-mă în sală în ultima clipă şi plecând de îndată ce se termina ora, ca să nu fac vâlvă. Activitatea cea mai eliberatoare dintre toate s-a dovedit a fi schiul, un sport în care aveam prea puţină experienţă, dar care a devenit foarte repede o pasiune. Profitând de iernile neobişnuit de grele de care am avut parte în primii doi ani la Washington, am făcut câteva excursii de o zi cu fetele şi cu nişte prieteni într-o mică staţiune de schi cu numele foarte potrivit de

Liberty Mountain, lângă Gettysburg, unde am descoperit că, dacă purtăm măşti, ochelari mari şi fulare, ne putem amesteca în orice mulţime. Alunecând la vale pe o pârtie de schi, eram în aer liber, în mişcare şi de nerecunoscut – toate în acelaşi timp. Pentru mine, era ca şi cum aş fi putut să zbor.

Să mă pierd în mulţime era important. Să mă pierd în mulţime, de fapt, era totul – un mod de a mă simţi eu însămi, de a rămâne Michelle Robinson din South Side în această mai mare bucată de istorie. Îmi împleteam vechea viaţă cu cea nouă, preocupările mele private cu activitatea mea publică. În D.C., mi-am făcut câteva prietene noi – mame ale unor colege de clasă ale Sashei şi Maliei şi câţiva oameni întâlniţi pe parcursul activităţilor de la Casa Albă. Erau femei cărora le păsa mai puţin de numele meu de familie sau de adresa locuinţei mele şi mai mult de cine eram eu, ca om. Este ciudat cât de repede poţi spune cine este acolo pentru tine şi cine urmăreşte doar să ajungă în preajma ta. Barack şi cu mine vorbeam uneori despre asta cu Sasha şi Malia la cină, despre faptul că erau oameni, adulţi şi copii, care gravitau în jurul grupului nostru de prieteni părând puţin cam prea nerăbdători – „însetaţi”, cum le spuneam noi.

Învăţasem, cu mulţi ani în urmă, să-mi ţin aproape prietenii adevăraţi. Încă mai aveam legături strânse cu prietenele cu care mă întâlneam în zilele de sâmbătă la Chicago, pe vremea scutecelor, când copiii noştri aruncau voioşi cu mâncarea de la înălţimea scaunelor lor speciale în care erau hrăniţi, iar noi eram atât de obosite încât ne venea să plângem. Erau prietenele mele care mă ajutaseră să răzbesc, făcându-mi cumpărăturile când eram prea ocupată să ajung la magazin, luând fetele la balet când eu eram în urmă cu lucrul sau, pur şi simplu, aveam nevoie de o pauză. Câteva dintre ele săriseră în avion ca să mi se alăture în opriri deloc strălucitoare din campania electorală, oferindu-mi sprijin emoţional când aveam mai mare nevoie de el. Prieteniile între femei, aşa cum vă poate spune orice femeie, sunt clădite din mii de gesturi mărunte ca acestea, schimbate de la una la alta, iar şi iar.

În 2011, am început un efort deliberat de a investi şi de a reinvesti în prieteniile mele, aducând laolaltă prietene vechi şi noi. La intervale de câteva luni, invitam în jur de 12 dintre prietenele mele cele mai apropiate să mi se alăture pentru un weekend la Camp David, reşedinţa prezidenţială de vară aflată la aproximativ 100 de kilometri de Washington, într-o zonă împădurită, în munţii din nordul statului Maryland. Am început să denumesc adunările acestea „tabere militare”, în parte deoarece recunosc că obligam pe toată lumea să facă exerciţii fizice împreună cu mine de câteva ori pe zi (la un moment dat, am încercat chiar să interzic vinul şi gustările nesănătoase, dar această regulă a dispărut rapid), dar, mai important,

pentru că îmi plăcea ideea de a fi riguroasă în prietenie.

Prietenele mele erau, în general, femei realizate, ultradedicate, multe dintre ele cu vieţi de familie aglomerate şi cu multe responsabilităţi la serviciu. Înţelegeam că nu era întotdeauna uşor pentru ele să plece. Dar, în parte, tocmai asta era ideea. Toate eram obişnuite să ne sacrificăm pentru copiii noştri, pentru soţii noştri şi pentru munca noastră. În numeroşii ani în care am încercat să găsesc echilibrul în viaţa mea, am aflat că era în regulă dacă, din când în când, răsturnam priorităţile şi ne gândeam doar la noi. Eram mai mult decât bucuroasă să flutur acest steag în numele prietenelor mele, să creez pretextul – şi puterea unei tradiţii – pentru ca un grup întreg de femei să se întoarcă spre copiii, soţii şi colegii lor şi să le spună: „Ne pare rău, dragii noştri, facem asta pentru noi".

Weekendurile la „taberele militare" au devenit pentru noi o cale să ne punem la adăpost, să strângem legătura dintre noi şi să ne reîncărcăm bateriile. Stăteam în cabane confortabile din lemn, înconjurate de pădure şi ne plimbam prin împrejurimi cu maşinuţe de golf sau pe biciclete, jucam raţele şi vânătorii, făceam abdomene şi podul. Uneori invitam şi câteva angajate mai tinere şi a fost uluitor s-o văd pe Susan Sher, care se apropia de 70 de ani, făcând mersul păianjenului alături de Mackenzie Smith, una dintre secretarele mele, care avea 20 şi ceva de ani şi jucase fotbal european în liga universitară. Mâncam hrană sănătoasă preparată de bucătari de la Casa Albă. Făceam programe de exerciţii fizice sub îndrumarea antrenorului meu, Cornell, şi a câtorva militari foarte tineri care ne spuneau tuturor „ma'am". Făceam foarte multă mişcare şi stăteam de vorbă. Ne împărtăşeam gândurile şi experienţele, oferindu-ne sfaturi, povestind întâmplări amuzante sau, câteodată, doar confirmându-ne reciproc că era normal să te înfurii din cauza copilului cu probleme specifice adolescenţei sau a vreunui şef pe care nu-l puteam suferi. Deseori ne linişteam una pe alta doar ascultând. Şi, când ne luam rămas-bun, la sfârşitul fiecărui weekend, ne promiteam că aveam să repetăm experienţa, curând.

Prietenele mele mă făceau să mă simt completă, aşa cum o făcuseră întotdeauna şi cum mă aştept să o facă mereu. Îmi ridicau moralul când mă simţeam copleşită sau frustrată sau când îl vedeam mai rar pe Barack. Mă susţineau când simţeam presiunea judecăţii publicului, care discuta şi analiza totul, de la cum mi-am ales lacul de unghii până la dimensiunea şoldurilor. Şi mă ajutau să înfrunt valurile mari, destabilizatoare, care uneori lovesc pe neaşteptate.

În prima duminică din mai 2011, am mers să mănânc împreună cu două prietene la un restaurant din centru, lăsându-i pe Barack şi pe mama să aibă grijă de fete, acasă. Weekendul fusese neobişnuit de aglomerat. Barack fusese chemat la o mulţime de şedinţe în după-

amiaza aceea, iar seara de sâmbătă o petrecuserăm la dineul corespondenţilor de presă de la Casa Albă, unde Barack a făcut, în discursul lui, câteva glume despre emisiunea *Celebrity Apprentice* a lui Donald Trump şi teoriile lui despre faptul că s-ar fi născut în Kenya. Nu reuşisem să îl văd de la locul meu, însă Trump fusese în public. În timpul monologului lui Barack, camerele de filmat l-au arătat de aproape, cu faţa încremenită şi strângând din dinţi.

Pentru noi, serile de duminică erau, în general, liniştite şi libere. Fetele erau, de obicei, obosite după un weekend de sport şi socializare. Iar Barack, dacă avea noroc, putea să-şi facă timp pentru o partidă de golf pe terenul de la baza aeriană Andrews, ceea ce îl făcea să fie mai relaxat.

În seara aceea, după ce am stat de vorbă cu prietenele mele, am ajuns acasă în jurul orei 10 şi, ca întotdeauna, m-a întâmpinat la uşă un majordom. Îmi dădeam seama deja că se întâmpla ceva, pentru că simţeam mai multă activitate decât de obicei la parterul Casei Albe. L-am întrebat pe majordom dacă ştia unde era preşedintele.

„Cred că este sus, doamnă”, mi-a răspuns el, „se pregăteşte să se adreseze naţiunii.”

Atunci mi-am dat seama că în sfârşit se întâmplase. Ştiam că era pe cale să se întâmple, dar nu ştiam exact cum. Petrecusem ultimele două zile încercând să mă port normal, să mă prefac că nu ştiu că urma să se întâmple ceva foarte important şi riscant. După luni întregi de cules informaţii ultrasensibile şi după săptămâni de pregătiri meticuloase, după informări de securitate şi evaluări de risc şi după o decizie finală tensionată, la peste 10.000 de kilometri de Casa Albă şi la adăpostul întunericului, o echipă de elită a Navy Seals luase cu asalt un complex misterios din Abbottabad, în Pakistan, în căutarea lui Osama bin Laden.

Când am ajuns în holul reşedinţei, Barack ieşea din dormitor. Era îmbrăcat în costum, cu cravată roşie, şi părea sub efectul unei supradoze de adrenalină. Presiunea acestei decizii îl apăsa de luni de zile.

„L-am prins”, a spus el. „Şi nimeni nu a fost rănit.”

Ne-am îmbrăţişat. Osama bin Laden fusese ucis. Niciun american nu îşi pierduse viaţa. Barack îşi asumase un risc enorm – unul care ar fi putut să-l coste preşedinţia – şi totul mersese perfect.

Vestea se răspândise deja în toată lumea. Oamenii au umplut străzile din jurul Casei Albe, revărsându-se din restaurante, hoteluri şi locuinţe, umplând aerul nopţii cu strigăte de bucurie. Sunetul ajunsese atât de puternic şi de triumfător încât a trezit-o pe Malia în dormitorul ei, trecând prin sticla blindată a ferestrei, care ar fi trebuit să izoleze orice zgomot.

În noaptea aceea, oricum, nu a existat nici înăuntru, nici afară. În

oraşele din toată ţara, oamenii au ieşit în stradă, atraşi de impulsul de a fi aproape unii de alţii, uniţi nu doar de patriotism, ci şi de durerea născută pe 11 septembrie şi de anii în care ne făcuserăm griji că am putea fi atacaţi din nou. Mă gândeam la fiecare bază militară pe care o vizitasem vreodată, la fiecare dintre soldaţii care încercau să se vindece după rănile suferite, la numeroşii oameni care îşi trimiseseră un membru al familiei în locuri îndepărtate, în numele apărării ţării, la miile de copii care îşi pierduseră un părinte în ziua aceea cumplită. Nu exista nicio cale de a recupera aceste pierderi, ştiam. Moartea cuiva, indiferent cine ar fi fost, nu putea înlocui o viaţă. Nu sunt convinsă că moartea cuiva ar fi putut fi vreodată motiv de sărbătoare. Dar, în noaptea aceea, America a primit un moment de eliberare, o şansă de a-şi testa propria rezistenţă.

CAPITOLUL 23

Timpul părea să curgă în bucle şi în salturi, ceea ce îl făcea imposibil de măsurat sau de urmărit. Fiecare zi era aglomerată. Fiecare săptămână, lună şi an pe care le-am petrecut la Casa Albă au fost aglomerate. Vinerea, trebuia să fac eforturi să-mi amintesc cum trecuseră zilele de luni şi marţi. Câteodată stăteam la cină şi mă întrebam unde şi când luasem prânzul. Chiar şi acum, lucrurile încă mi se par greu de rememorat în detaliu. Viteza era prea mare, timpul de reflecţie prea limitat. O singură după-amiază putea cuprinde câteva evenimente oficiale, mai multe întâlniri şi o şedinţă foto. Era posibil să vizitez câteva state într-o zi sau să ţin un discurs în faţa unui public de 12.000 de oameni sau să fac sport cu 400 de copii pe Peluza de Sud, după care să fie nevoie să îmi pun o rochie elegantă pentru o recepţie de seară. Îmi foloseam zilele libere, cele fără treburi oficiale, ca să mă ocup de Sasha şi Malia şi de viaţa lor, înainte să revin la programul „plin" – coafor, machiaj şi garderobă. Înapoi în vârtejul public.

Pe măsură ce ne apropiam de anul realegerii lui Barack, 2012, simţeam că nu pot şi nu trebuie să stau liniştită. Încă mai lucram la definirea statutului meu. Mă gândeam deseori la ce datoram şi cui. Duceam cu mine o istorie şi nu era cea a preşedinţilor şi a primelor doamne. Nu m-am simţit niciodată mişcată de povestea lui John Quincy Adams aşa cum am fost de cea a lui Sojourner Truth, şi nici nu m-a impresionat Woodrow Wilson aşa cum a făcut-o Harriet Tubman. Luptele duse de Rosa Parks şi Coretta Scott King îmi erau mai familiare decât cele ale lui Eleanor Roosevelt sau Mamie Eisenhower. Purtam istoriile lor cu mine, alături de cele ale mamei şi ale bunicilor mele. Niciuna dintre aceste femei nu şi-ar fi putut imagina vreodată o viaţă ca aceea pe care o aveam eu acum, dar avuseseră încredere că perseverenţa lor avea să ducă la ceva mai bun, până la urmă, pentru cineva ca mine. Voiam să mă prezint lumii într-un mod care să onoreze ce fuseseră ele.

Mi-am asumat singură această presiune, un efort neobosit de a nu face niciun pas greşit. Cu toate că eram considerată o primă doamnă care se bucura de multă popularitate, nu puteam să nu mă simt tulburată de modurile în care eram criticată, de oamenii care făceau presupuneri despre mine bazându-se doar pe culoarea pielii mele. Ca să previn orice greşeală, îmi repetam discursurile de nenumărate ori, folosind un prompter instalat într-un colţ al biroului meu. Insistam pe lângă cei care se ocupau de programări şi de cercetarea în avans a terenului să se asigure că fiecare dintre evenimentele noastre se derula fără probleme şi la timp. Insistam şi mai mult pe lângă consilierii mei politici să extindă raza de acţiune a programelor noastre Let's Move! şi

Joining Forces. Eram atentă să nu risipesc niciuna dintre ocaziile pe care le aveam acum, dar uneori trebuia să-mi reamintesc mie însămi să mai şi respir.

Barack şi cu mine ştiam amândoi că lunile de campanie pe care le aveam în faţă aveau să implice şi mai multe călătorii, strategii mai multe şi griji mai multe. Era imposibil să nu fii îngrijorat în privinţa realegerii. Costurile erau uriaşe. (Barack şi Mitt Romney, fostul guvernator al statului Massachussets, nominalizat până la urmă de republicani, aveau să strângă, până la sfârşit, peste un miliard de dolari fiecare, ca să ducă nişte campanii competitive.) Responsabilitatea era, de asemenea, uriaşă. Acţiunile pe care le iniţiaserăm abia începeau să producă efecte. Iar acum, după doi ani, trebuia deja să ne concentrăm din nou asupra campaniei. De rezultatul alegerilor depindea totul, de la soarta noii legi privitoare la sistemul medical, până la participarea Americii la efortul mondial de combatere a schimbărilor climatice. Cu toţii trăiam în nesiguranţă, fără să ştim dacă va câştiga al doilea mandat. Încercam să nu mă gândesc la posibilitatea ca Barack să piardă alegerile, dar era acolo – un sâmbure de teamă pe care amândoi îl păstram în sinea noastră, niciunul din noi neîndrăznind să o spună cu voce tare.

Vara anului 2011 a fost neobişnuit de dură pentru Barack. Un grup de republicani din Congres a refuzat cu încăpăţânare să autorizeze emiterea de noi obligaţiuni guvernamentale – o procedură oarecum de rutină, cunoscută sub numele de ridicarea plafonului datoriei publice –, dacă preşedintele nu făcea o serie de reduceri dureroase de fonduri la programe ca Securitatea Socială, Medicaid şi Medicare, lovind exact în oamenii care o duceau cel mai greu. Între timp, rapoartele lunare privind locurile de muncă publicate de Departamentul Muncii arătau o creştere constantă, dar prea lentă, sugerând că, în ceea ce priveşte refacerea după criza din 2008, naţiunea încă nu era acolo unde ar fi trebuit să fie. Mulţi îl învinuiau pe Barack. Uşurarea de după moartea lui Osama bin Laden făcuse ca rata lui de susţinere să crească brusc, atingând un vârf al ultimilor doi ani, dar, după doar câteva luni, disputa privitoare la plafonul datoriei şi teama de o nouă recesiune o aruncaseră la cel mai jos nivel pe care l-a avut vreodată.

Exact când tot acest tumult începea să se amplifice, am plecat în Africa de Sud, într-un turneu al bunăvoinţei planificat cu luni de zile în avans. Sasha şi Malia tocmai terminaseră anul şcolar, aşa că m-au însoţit, împreună cu mama şi cu copiii lui Craig, Leslie şi Avery, care erau acum adolescenţi. Mergeam acolo ca să rostesc discursul de deschidere la un forum sponsorizat de Statele Unite pentru tinerele femei africane în poziţie de lider de pe tot continentul, dar îmi umplusem programul cu evenimente publice care aveau legătură cu sănătatea şi educaţia, precum şi cu întâlniri cu liderii locali şi cu

angajaţi de la consulatul SUA. Terminam cu o scurtă vizită în Botswana, unde urma să mă întâlnesc cu preşedintele şi să merg la o clinică locală pentru cei infectaţi cu HIV, iar apoi să ne bucurăm de un safari înainte să pornim spre casă.

Ne-am lăsat cuprinşi de energia sud-africană foarte repede. La Johannesburg, am vizitat Muzeul Apartheidului, apoi am dansat şi am citit împreună cu copiii de la un centru comunitar, într-una dintre suburbiile locuite de negri din nordul oraşului. Pe un stadion de fotbal din Cape Town, ne-am întâlnit cu organizatori pentru comunitate şi cu personal medical care foloseau programele de sport pentru tineret ca să-i informeze pe copii despre HIV/SIDA. Tot aici i-am fost prezentaţi arhiepiscopului Desmond Tutu, legendarul teolog şi activist, care a ajutat la desfiinţarea apartheidului în Africa de Sud. Tutu avea 79 de ani, era un bărbat cu pieptul lat, cu ochi strălucitori şi un râs irezistibil. Auzind că mă aflam pe stadion ca să promovez exerciţiile fizice, a insistat să facem flotări împreună, în faţa unei mulţimi de copii care aplaudau.

În cele câteva zile petrecute în Africa de Sud, am simţit că plutesc. Această vizită era departe de prima mea călătorie în Kenya, din 1991, când mersesem cu Barack în matatus şi împinsesem Volkswagenul stricat al Aumei pe marginea unui drum plin de praf. Ceea ce simţeam probabil că era provocat în parte de diferenţa de fus orar, dar era în mult mai mare măsură şi ceva mai profund, mai entuziasmant. Era ca şi cum aş fi ajuns în miezul unei confluenţe majore între cultură şi istorie, care mi-a reamintit brusc cât de mărunţi suntem în relaţie cu marele arc al timpului. Văzând chipurile celor 76 de femei care fuseseră alese să participe la forumul despre conducere pentru că făceau activităţi importante în comunităţile lor, cu greu mi-am reţinut lacrimile. Ele îmi dădeau speranţă. Ele mă făceau să mă simt bătrână în cel mai frumos mod cu putinţă. La momentul respectiv, 60 la sută din populaţia Africii avea sub 25 de ani. Şi în faţa mea se aflau nişte femei, toate sub 30 de ani, şi unele având doar 16 ani, care construiau ONG-uri, învăţau alte femei să devină antreprenori şi riscau să ajungă la închisoare pentru că semnalau corupţia guvernamentală. Iar acum erau puse în legătură, instruite şi încurajate. Speram că asta avea doar să le amplifice puterea.

Însă momentul absolut incredibil al călătoriei noastre se consumase mai devreme, încă din a doua zi. Ne aflam, cu toată familia, la sediul central al Fundaţiei Nelson Mandela din Johannesburg, în vizită la Graça Machel, faimoasă filantroapă şi soţia lui Mandela, când ni s-a transmis că Mandela însuşi s-ar bucura să ne salute la locuinţa lui din apropiere.

Desigur, am acceptat invitaţia fără să stăm pe gânduri. Nelson Mandela avea atunci 92 de ani. La începutul anului, fusese spitalizat

cu probleme la plămâni. Mi s-a spus că rareori primea oaspeţi. Barack îl întâlnise cu şase ani în urmă, ca senator, când Mandela vizitase Washingtonul. De atunci, ţinuse mereu pe perete o fotografie înrămată de la întâlnirea lor. Chiar şi copiii mei – Sasha, zece ani, şi Malia, pe cale să împlinească 13 – au înţeles importanţa momentului. Până şi mereu imperturbabila mea mamă părea puţin şocată.

Nu exista niciun om în viaţă care să fi avut un impact mai important asupra lumii decât Nelson Mandela, după părerea mea cel puţin. Era tânăr în anii 1940, când a intrat în Congresul Naţional African şi a început să conteste cu îndrăzneală guvernul alb al Africii de Sud şi politicile sale rasiste. Avea 44 de ani când a fost pus în lanţuri şi trimis la închisoare pentru activismul lui, şi 71 când a fost, în sfârşit, eliberat, în 1990. După ce a supravieţuit 27 de ani de privaţiuni şi izolare ca deţinut, după ce mulţi dintre prietenii lui au fost torturaţi şi ucişi sub regimul apartheidului, Mandela a reuşit să negocieze – mai degrabă decât să lupte – cu conducătorii guvernului, orchestrând o miraculoasă tranziţie paşnică spre o democraţie reală în Africa de Sud şi devenind, în final, primul ei preşedinte.

Mandela locuia pe o stradă cu multă vegetaţie, într-o casă în stil mediteranean, aşezată în spatele unor ziduri de beton de culoarea untului. Graça Machel ne-a condus printr-o curte umbrită de copaci până în casă, unde, într-o încăpere mare şi însorită, soţul ei se odihnea într-un fotoliu. Avea părul rărit, complet alb, şi purta o cămaşă maro cu imprimeuri. Cineva îi pusese pe genunchi o pătură albă. Era înconjurat de câteva generaţii de rude, care ne-au primit cu mult entuziasm. Ceva din lumina puternică a camerei, căldura familiei şi surâsul cu ochii mijiţi al patriarhului mi-a reamintit de vizitele acasă la bunicul meu, Sudistul, când eram copil. Eram emoţionată când am ajuns, dar acum mă relaxasem.

Adevărul este că nu sunt convinsă că el înţelegea complet cine eram sau de ce venisem acolo. Era foarte bătrân la momentul acela, părea să se concentreze cu dificultate, nu mai auzea bine. „Este Michelle Obama!", a spus Graça Machel, aplecându-se la urechea lui. „Soţia preşedintelui SUA!"

„O, ce drăguţ", a spus încet Nelson Mandela. „Ce drăguţ!"

S-a uitat la mine cu un interes real, deşi cred că în locul meu ar fi putut fi oricine. Era evident că îi primea cu aceeaşi căldură pe toţi cei pe care îi întâlnea. Interacţiunea mea cu Mandela a fost tăcută şi, în acelaşi timp, profundă – poate mai profundă tocmai datorită acestei tăceri. Spusese deja toate cuvintele pe care le avusese de spus în viaţă, în discursurile şi scrisorile lui, în cărţile şi protestele sale care nu erau gravate doar în trecutul lui, ci şi în istoria umanităţii întregi. În cele câteva clipe pe care le-am petrecut cu el, le-am simţit pe toate – demnitatea şi spiritul care aduseseră egalitate într-un loc în care

aceasta nu exista deloc.

Cinci zile mai târziu, încă mă mai gândeam la Mandela, în avionul cu care ne întorceam în Statele Unite, zburând spre nord şi spre vest deasupra Africii şi apoi deasupra Atlanticului, în decursul unei nopţi lungi şi întunecate. Sasha şi Malia stăteau întinse sub pături împreună cu verii lor; mama moţăia într-un scaun alăturat. Mai departe, în spatele avionului, membrii echipei şi agenţii Serviciului Secret se uitau la filme şi recuperau din somnul pierdut. Motoarele aeronavei torceau. Mă simţeam singură şi, în acelaşi timp, deloc singură. Mergeam spre casă – acasă însemnând ciudat de familiarul oraş Washington D.C., cu marmura lui albă şi ideologiile în conflict, cu toate lucrurile pentru care trebuia să lupţi şi să învingi. Mă gândeam la tinerele femei africane pe care le întâlnisem la forumul despre conducere, care se întorceau acum toate la comunităţile lor ca să-şi reia munca, perseverând dincolo de orice furtună ar fi avut de înfruntat.

Mandela mersese la închisoare pentru principiile lui. El nu şi-a văzut copiii crescând, iar apoi nu a văzut nici cum cresc mulţi dintre nepoţi. Şi totul fără amărăciune. Doar crezând că binele din ţara lui va triumfa într-o bună zi. Muncise şi aşteptase rezultatul, tolerant şi fără să-şi piardă speranţa.

Zburam spre casă impulsionată de spiritul lui. Viaţa mă învăţa că progresul şi schimbarea se produc lent. Nu în doi ani, nu în patru ani, nici măcar într-o viaţă. Plantam seminţele schimbării, al cărei fruct era posibil să nu-l vedem niciodată. Trebuia să avem răbdare.

De trei ori în cursul toamnei anului 2011, Barack a propus legi care ar fi creat mii de locuri de muncă pentru americani, în parte prin alocarea mai multor fonduri către fiecare stat, ca să angajeze profesori, pompieri şi paramedici. De trei ori republicanii le-au blocat, nepermiţându-le nici măcar să ajungă la vot.

„Singurul şi cel mai important lucru pe care vrem să-l realizăm”, îi declarase liderul opoziţiei din Senat, Mitch McConnell, unui reporter în urmă cu un an, prezentând obiectivele partidului lui, „este ca preşedintele Obama să fie un preşedinte cu un singur mandat.” Simplu şi clar. Congresul republican îşi dorea eşecul lui Barack mai presus de orice. Era limpede că bunăstarea ţării sau faptul că oamenii aveau nevoie de locuri de muncă nu figurau printre priorităţile lor. Puterea lor era pe primul loc.

Găseam asta demoralizant, supărător, zdrobitor câteodată. Asta era politica, de acord, dar în forma ei cea mai capricioasă şi mai cinică, aparent deconectată de la orice scop mai măreţ. Simţeam emoţii pe care poate Barack nu-şi permitea să le simtă. El rămânea închis în lumea lui, în general, neînfricat, trecând peste obstacole şi făcând

compromisuri acolo unde putea, agăţându-se de optimismul sobru care îl caracterizase întotdeauna, care-i spunea că „cineva trebuie s-o facă şi pe asta”. Era în politică de 15 ani deja. Eu mă gândeam în continuare la el ca la un ceainic vechi de aramă – îmbătrânit de foc, cu urme de lovituri, dar încă strălucitor.

Revenirea la campania electorală – pe care Barack şi cu mine am început-o în toamna anului 2011 – a devenit un fel de alinare. Ne-a scos din Washington şi ne-a trimis în comunităţi din toată ţara, în locuri ca Richmond şi Reno, unde puteam să ne îmbrăţişăm susţinătorii şi să le strângem mâinile, ascultându-le gândurile şi grijile. Era un prilej să simţim energia aceea de la bază, care fusese întotdeauna centrală în viziunea despre democraţie a lui Barack, şi de a ne reaminti că, de cele mai multe ori, cetăţenii americani erau mult mai puţin cinici decât liderii lor aleşi. Aveam nevoie doar ca ei să iasă să voteze. A fost dezamăgitor că milioane de oameni au stat acasă la alegerile de la jumătatea mandatului, din 2010, lăsându-l pe Barack cu un Congres puternic divizat, care abia reuşea să dea o lege.

Cu toate provocările, erau şi multe lucruri care ne dădeau speranţă. Până la sfârşitul lui 2011, ultimii soldaţi americani părăsiseră Irakul şi era în desfăşurare o reducere treptată a trupelor din Afghanistan. De asemenea, intraseră în vigoare prevederi importante din Legea accesului la sănătate, dându-le voie tinerilor să rămână mai mult pe poliţele de asigurare ale părinţilor şi împiedicând companiile să impună limite pacienţilor care aveau asigurări pe viaţă. Toate acestea însemnau paşi înainte, îmi reaminteam, paşi făcuţi pe un drum mai larg.

Chiar şi cu un întreg partid politic conspirând să îl vadă pe Barack eşuând, nu aveam de ales decât să rămânem optimişti şi să mergem mai departe. Era ca atunci când mama unui copil de la Sidwell o întrebase pe Malia dacă se temea pentru viaţa ei, la antrenamentul de tenis. Serios vorbind, ce puteai să faci? Ieşeai pe teren şi loveai încă o minge.

Aşa că lucram. Amândoi lucram. M-am adâncit în munca pentru iniţiativele mele. În campania Let’s Move! continuam să strângem rezultate. Echipa mea şi cu mine i-am convins pe cei de la Darden Restaurants, compania-mamă din spatele unor lanţuri ca Olive Garden şi Red Lobster, să facă schimbări în felurile de mâncare oferite şi în modul de preparare. S-au angajat să-şi îmbunătăţească meniurile, reducând caloriile şi sarea, precum şi să ofere variante mai sănătoase pentru mesele copiilor. Am apelat la conducătorii companiei – la conştiinţa lor, dar şi la bilanţul contabil convingându-i că, în America, cultura alimentară se schimba şi ar fi fost bine pentru afacerile lor să ţină pasul. Darden le servea americanilor 400 de milioane de mese pe an. La o asemenea scară, chiar şi o schimbare minoră – cum era

eliminarea din meniurile pentru copii a fotografiilor ispititoare cu pahare reci de băuturi carbogazoase – putea avea un impact real.

Puterea unei prime doamne este un lucru straniu – la fel de fină şi de nedefinită ca şi rolul în sine. Şi încă mai învăţam să o strunesc. Nu aveam autoritate executivă. Nu comandam trupe şi nici nu mă implicam în diplomaţia oficială. Tradiţia îmi cerea să eman un fel de blândeţe, să-l flatez pe preşedinte cu devotamentul meu şi să flatez naţiunea în primul rând neprovocând-o. Începeam să descopăr, totuşi, că, dacă era manevrat cu atenţie, rolul meu putea fi mai puternic de atât. Aveam influenţă prin faptul că eram eu însămi o curiozitate – o primă doamnă de culoare, cu o carieră proprie, mamă a unor copii mici. Oamenii păreau foarte interesaţi de rochiile mele, de pantofi şi de coafură, dar trebuiau să mă vadă şi în context, unde mă aflam şi de ce. Învăţam cum să fac legătura între mesajul meu şi imagine, iar astfel puteam direcţiona atenţia americanilor. Puteam să-mi pun o rochie interesantă, să fac o glumă şi să vorbesc despre conţinutul de sodiu din mâncarea copiilor fără să fiu plictisitoare. Puteam să laud public o companie care angaja constant lucrători din comunitatea militarilor sau să mă întind la podea pentru un concurs de flotări cu Ellen Degeneres (pe care am învins-o, câştigând dreptul de a mă lăuda cu asta) în numele campaniei Let's Move!

Fusesem un copil obişnuit, dintr-o familie obişnuită, iar asta era o calitate. Barack se referea uneori la mine spunându-mi „Joe Public" şi îmi cerea părerea despre lozincile şi strategiile din campanie, ştiind că rămăsesem ancorată cu bucurie în cultura populară. Chiar dacă trecusem prin locuri elitiste, ca Princeton şi Sidley Austin, iar acum purtam ocazional diamante şi rochii de bal, nu am încetat să citesc revista *People* şi nici nu am renunţat la pasiunea mea pentru un serial bun. Mă uitam la Oprah şi la Ellen mult mai des decât la *Meet the Press (Întâlnire cu presa)* sau *Face the Nation (În faţa naţiunii)* şi, până în ziua de azi, nimic nu îmi face mai multă plăcere decât să văd cum ordinea triumfă la finalul unui reality show care prezintă renovări de locuinţe.

Am spus toate acestea pentru a arăta că eu vedeam moduri de conectare cu americanii pe care Barack şi consilierii lui din Aripa de Vest nu le recunoscuseră pe deplin, cel puţin la început. În loc să dau interviuri pentru marile ziare şi reţele de televiziune, am început să mă întâlnesc cu „bloggeriţe mămici" influente, care aveau o audienţă uriaşă printre femei. Observând cum îşi folosesc telefoanele angajaţii mei mai tineri, văzându-le pe Malia şi Sasha cum află noutăţi şi interacţionează cu prietenii lor de la şcoală pe reţelele de socializare, mi-am dat seama că acolo exista o ocazie care trebuia folosită. Am publicat prima mea postare pe Twiter în toamna anului 2011, ca să promovez Joining Forces, şi, apoi, am privit cum zboară în toate părţile prin eterul ciudat, fără frontiere, în care oamenii petreceau din

ce în ce mai mult timp.

A fost o revelaţie. Totul a fost o revelaţie. Folosindu-mi influenţa subtilă, descopeream că puteam să fiu puternică.

Dacă reporterii şi cameramanii voiau să se ţină după mine, atunci urma să le arăt câteva locuri interesante. Puteau, de exemplu, să mă privească pe mine şi pe Jill Biden vopsind zidul unei case absolut obişnuite din nord-vestul Washingtonului. Nu era nimic interesant, propriu-zis, la două femei care vopseau cu trafaletul, dar asta era doar momeala.

I-a adus pe toţi la uşa sergentului Johnny Agbi, care avea 25 de ani şi era medic în Afghanistan când elicopterul în care se afla a fost atacat, zdrobindu-i coloana vertebrală şi producându-i leziuni cerebrale, care au necesitat o lungă perioadă de recuperare la (Spitalul Militar) Walter Reed. Parterul casei lui era acum adaptat pentru scaunul cu rotile – uşa de la intrare trebuia lărgită, chiuveta din bucătărie amplasată mai jos – prin efortul comun al unui ONG numit Rebuilding Together (Reconstruim împreună) şi al companiei care deţinea Sears şi Kmart. Era casa cu numărul 1.000 pe care o renovau în beneficiul veteranilor cu probleme. Camerele de filmat au surprins totul – militarul, casa, bunăvoinţa şi energia concentrate acolo. Reporterii nu au stat de vorbă doar cu mine şi cu Jill, ci şi cu sergentul Agbi şi cu oamenii care munciseră cu adevărat. Pentru mine, aşa trebuiau să stea lucrurile. Acolo trebuia să privească publicul.

În ziua alegerilor – 6 noiembrie 2012 –, mi-am trăit temerile în tăcere. Barack, fetele şi cu mine ne-am întors la Chicago, la casa noastră de pe Greenwood Avenue, prinşi în purgatoriul aşteptării. O naţiune întreagă urma să ne accepte în continuare sau să ne respingă. Pentru mine, acest vot era mai bogat în semnificaţii decât oricare altul prin care trecusem. Îl simţeam ca pe un referendum cu privire nu doar la performanţa politică a lui Barack şi la starea naţiunii, ci şi la caracterul lui, la însăşi prezenţa noastră la Casa Albă. Fetele noastre îşi formaseră singure, în jurul lor, o comunitate puternică şi o oarecare normalitate pe care nu voiam să o răstorn din nou. Eram atât de implicată acum, după ce renunţasem la patru ani din viaţa familiei noastre, încât era imposibil să nu iau totul şi puţin personal.

Campania ne-a extenuat, poate chiar mai mult decât anticipasem. În timp ce lucram la iniţiativele mele şi ţineam pasul cu lucruri ca şedinţele cu părinţii şi temele pentru acasă ale fetelor, vorbisem, în medie, la evenimente de campanie, în trei oraşe pe zi, trei zile pe săptămână. Iar ritmul lui Barack fusese şi mai epuizant. Sondajele de opinie îl arătau sistematic pe Barack doar cu un mic avans în faţa lui Mitt Romney. Lucrurile s-au înrăutăţit şi mai mult după ce Barack n-a excelat la prima lor dezbatere, în octombrie, declanşând un val de 11

ore de neliniște printre consilieri și donatori. Puteam citi epuizarea pe chipurile celor din echipa noastră, care munceau din greu. Deși încercau să nu o arate niciodată, erau, cu siguranță, neliniștiți de posibilitatea ca Barack să fie înlăturat din funcție peste câteva luni.

Dincolo de toate acestea, Barack și-a păstrat calmul, deși îmi dădeam seama că presiunea îl afecta. În ultimele săptămâni, devenise mai palid și mai slab decât de obicei, mestecându-și guma Nicorette cu o energie neobișnuită. Priveam cu îngrijorarea oricărei soții cum încerca să le facă pe toate – să calmeze neliniștile, să încheie campania și să guverneze țara, inclusiv să răspundă unui atac terorist îndreptat asupra diplomaților americani la Benghazi, în Libia, și să organizeze un efort federal masiv după ce uraganul Sandy devastase Coasta de Est cu doar o săptămână înainte de alegeri.

Seara, când secțiile de votare de pe Coasta de Est au început să se închidă, am urcat la etajul al treilea al casei noastre, unde instalasem un fel de salon de coafură și machiaj, ca să mă pregătesc pentru partea publică a nopții care avea să urmeze. Meredith călca și aranja hainele pentru mine, pentru mama și pentru fete. Johnny și Carl îmi făceau părul și machiajul. Păstrând tradiția, Barack ieșise mai devreme să joace baschet, după care rămăsese în biroul lui, făcând ultimele retușuri la discursuri.

Aveam un televizor la etajul al treilea, însă intenționat îl țineam închis. Când avea să fie o veste, bună sau rea, voiam s-o aud de la Barack sau de la Melissa, ori de la altcineva apropiat. Trăncăneala prezentatorilor TV, cu hărțile lor electorale interactive, m-a scos din sărite întotdeauna. Nu voiam detalii: voiam doar să știu ce să simt.

Era deja trecut de ora 20 în est, ceea ce însemna că ar fi trebuit să vină niște rezultate preliminare. Am pus mâna pe BlackBerry și am încercat să aflu mai multe, trimițând e-mailuri către Valerie, Melissa și Tina Tehen, care, în 2011, devenise noua mea șefă de cabinet.

Am așteptat 15 minute, apoi 30, dar nimeni nu-mi răspundea. În jurul meu s-a acutizat brusc senzația unei tăceri bizare. Mama era jos, în bucătărie, citind o revistă. Meredith le ajuta pe fete să se îmbrace pentru seară. Johnny îmi îndrepta părul cu placa. Eram eu paranoică sau oamenii evitau să mă privească în ochi? Știau ceva ce eu nu aflasem încă?

Pe măsură ce trecea timpul, începeam să mă simt copleșită de emoții. Simțeam că îmi pierd echilibrul. Nu am îndrăznit să mă uit la știri, presupunând că veștile erau proaste. Eram obișnuită deja să lupt cu gândurile negre și să mă agăț de cele pozitive până când nu mai aveam încotro și trebuia să accept ceva neplăcut. Încrederea mea era pusă la adăpost într-o mică fortăreață, pe o colină din inima mea. Dar, cu fiecare minut în care BlackBerry-ul meu rămânea inert, simțeam că zidurile încep să se fisureze, făcând loc pentru asaltul îndoielilor.

Poate că nu munciserăm suficient de mult. Poate că nu meritam încă un mandat. Mâinile începuseră să-mi tremure.

Nu mai aveam mult şi leşinam de îngrijorare, când Barack a urcat scările în fugă, afişând vechiul lui zâmbet generos, încrezător. Lăsase deja toate grijile în urmă. „Câştigăm detaşat", mi-a spus el, surprins că nu aflasem deja. „În principiu, s-a cam terminat."

S-a dovedit că jos sărbătoarea era în toi, iar la televizor curgea un şuvoi constant de veşti bune. Problema era că BlackBerry-ul meu se deconectase cumva de la reţea şi nu trimisese mesajele mele, aşa cum nici nu le primise pe ale altora. Mă lăsasem prinsă în capcana propriei minţi. Nimeni nu a ştiut câte griji mi-am făcut, nici măcar oamenii care au fost cu mine în aceeaşi încăpere.

În noaptea aceea, Barack avea să câştige în toate statele, cu excepţia unuia. Câştigase cu voturile tinerilor, ale minorităţilor şi ale femeilor, la fel ca în 2008. În pofida a tot ceea ce făcuseră republicanii pentru a-l combate, în pofida numeroaselor încercări de a-i sabota preşedinţia, viziunea lui a învins. Le ceruserăm americanilor permisiunea de a munci în continuare – ca să terminăm în forţă şi acum o primiserăm. Uşurarea a fost imediată. „Suntem suficient de buni? Da, suntem."

Târziu, în noapte, Mitt Romney a telefonat ca să-şi recunoască înfrângerea. Din nou ne-am îmbrăcat frumos şi am urcat pe o scenă de unde am salutat publicul, patru Obama într-o ploaie de confetti, bucuroşi că mai aveam încă patru ani.

Siguranţa care a venit odată cu realegerea mi-a dat sentimentul stabilităţii. Aveam mai mult timp la dispoziţie să ne atingem obiectivele. Puteam trata cu mai multă răbdare imboldul nostru pentru progres. Ştiam, cum avea să arate viitorul, iar asta mă făcea fericită. Le puteam lăsa pe Sasha şi Malia la aceeaşi şcoală; cei din echipa noastră îşi puteau păstra locurile de muncă; ideile noastre încă mai contau. Iar, când aceşti patru ani aveau să se încheie, vom fi terminat şi noi cu adevărat, ceea ce mă făcea cel mai fericită. Gata cu campaniile, gata cu şedinţele de strategie, cu sondajele de opinie, cu dezbaterile şi cu urmărirea cotelor de popularitate, gata pentru totdeauna. Sfârşitul vieţii noastre politice se întrezărea deja.

Adevărul este că viitorul avea să vină cu tot felul de surprize – unele plăcute, altele cu adevărat tragice. Încă patru ani la Casa Albă însemnau încă patru ani în care aveam să ieşim în evidenţă ca simboluri, asimilând şi reacţionând la orice avea să apară în calea ţării noastre. Barack şi cu mine făcuserăm campanie în jurul ideii că încă mai aveam energia şi disciplina necesare acestei funcţii, încă mai aveam curajul să ne-o asumăm. Iar, acum, viitorul venea spre noi, poate chiar mai repede decât ne aşteptam.

Cinci săptămâni mai târziu, un atacator înarmat a pătruns în şcoala primară Sandy Hook din Newton, Connecticut, şi a început să ucidă copii la întâmplare.

Eu tocmai terminasem de rostit un scurt discurs peste drum de Casa Albă şi urma să vizitez un spital de copii, când Tina m-a luat deoparte şi mi-a spus ce se întâmplase. În timpul discursului meu, ea şi alţi câţiva văzuseră titlurile ştirilor pe telefoanele mobile. Au stat acolo încercând să-şi ascundă emoţiile până am terminat eu de vorbit.

Vestea pe care mi-a dat-o Tina era atât de îngrozitoare, încât abia reuşeam să înţeleg ce spune.

Mi-a zis, printre altele, că luase legătura cu Aripa de Vest. Barack era în Biroul Oval, singur. „Vă roagă să vă întoarceţi", mi-a spus ea. „Cât mai repede."

Soţul meu avea nevoie de mine. Avea să fie singura dată, în opt ani, când mi-a solicitat prezenţa în mijlocul unei zile de lucru, amândoi modificându-ne programul ca să putem fi singuri, împreună, pentru un moment de slabă consolare. De obicei, munca era muncă şi casa era casă, dar, pentru noi, la fel ca pentru mulţi oameni, tragedia din Newtown a trecut dincolo de orice limite. Când am intrat în Biroul Oval, Barack şi cu mine ne-am îmbrăţişat în tăcere. Nu era nimic de spus.

Ceea ce foarte mulţi oameni nu ştiu este că preşedintele vede aproape totul sau, în orice caz, are acces la toate informaţiile disponibile care au legătură cu buna stare a ţării. Fiind un om al faptelor, Barack prefera să ştie mai degrabă prea mult, decât prea puţin. El încerca să privească orice situaţie şi dintr-o perspectivă generală, şi dintr-una foarte detaliată, chiar dacă era una tragică, astfel încât să poată oferi un răspuns informat. Din punctul lui de vedere, aceasta îi era responsabilitatea, pentru asta fusese ales – să fie mereu atent, să rămână în picioare când noi, restul, ne prăbuşeam.

Ceea ce înseamnă că, până am ajuns eu la el, fusese informat în detaliu despre oribila scenă a crimei de la Sandy Hook. Aflase despre sângele care se aduna în bălţi pe podeaua sălilor de clasă şi despre trupurile celor 20 de elevi de clasa întâi şi şase profesori, ciuruite cu arma semiautomată. Şocul şi durerea lui nu se puteau compara cu cele simţite de cei care au răspuns primii apelurilor de urgenţă, care au asigurat clădirea şi au evacuat supravieţuitorii carnagiului. Şocul şi durerea noastră nu se comparau cu ale părinţilor care au îndurat aşteptarea interminabilă în frigul de afară, rugându-se să îşi vadă copilul din nou. Şi, în niciun caz, nu se comparau cu ale părinţilor care au aşteptat în zadar.

Dar, totuşi, imaginile acelea i-au rămas pentru totdeauna întipărite în minte. Puteam să văd în ochii lui cât de mult îl afectaseră şi cum îi puneau la încercare credinţa. A început să mi le descrie, dar apoi s-a

oprit, gândindu-se că era mai bine să mă scutească de o durere în plus.

La fel ca mine, Barack este un om căruia îi plac foarte mult copiii. Pe lângă faptul că este un tată care îşi iubeşte la nebunie fetele, îi place şi să se joace. El primea cu regularitate copii în Biroul Oval şi era bucuros să le arate tot ce era pe acolo. Îi plăcea să ţină bebeluşi în braţe. Se înveselea brusc ori de câte ori mergea la o expoziţie ştiinţifică şcolară sau la un eveniment sportiv pentru copii. În iarna precedentă, atinsese un nou nivel de încântare când începuse să activeze voluntar ca antrenor secund la Vipers, echipa de baschet de la şcoala Sashei.

Prezenţa copiilor făcea ca totul să pară mai uşor. El ştia foarte bine câte speranţe se năruiseră odată cu pierderea celor 20 de vieţi fragede.

Să-şi păstreze cumpătul după Newtown a fost probabil cel mai greu lucru pe care l-a făcut vreodată. Când Malia şi Sasha s-au întors de la şcoală în ziua aceea, Barack şi cu mine le-am aşteptat la reşedinţă şi le-am îmbrăţişat strâns, încercând să ascundem nevoia stringentă de a le atinge. Nu ştiam ce să le spunem sau să nu le spunem fetelor despre atac. Dar ştiam că părinţii din toată ţara se frământau din aceleaşi motive.

Mai târziu, Barack a susţinut o conferinţă de presă la parter, încercând să exprime în câteva cuvinte ceva care să aducă o oarecare consolare. Şi-a şters lacrimile în timp ce aparatele de fotografiat clincăneau cu furie în jurul lui, înţelegând că nu exista nicio consolare reală. Singurul lucru pe care îl putea face era să ofere hotărârea lui – ceva ce presupunea că avea să fie preluat de cetăţeni şi legiuitori din toată ţara – de a preveni noi masacre prin introducerea unor legi elementare şi de bun-simţ cu privire la vânzarea armelor.

L-am urmărit ieşind în faţă, ştiind că eu însămi nu eram pregătită. În aproape patru ani ca primă doamnă, fusesem de multe ori în situaţia de a oferi consolare. Mă rugasem împreună cu oameni ale căror case fuseseră spulberate de o tornadă la Tuscaloosa, Alabama, unde zone întregi din oraş se transformaseră în aşchii într-o clipă. Am îmbrăţişat bărbaţi, femei şi copii care-i pierduseră pe cei dragi în Afghanistan, sub gloanţele unui extremist, la o bază militară din Texas, şi în violenţele de pe străzi, lângă casa lor. În precedentele patru luni, vizitasem oameni care supravieţuiseră atacurilor armate de la un cinematograf din Colorado şi de la un templu Sikh din Wisconsin. Fusese devastator de fiecare dată. Încercasem la fiecare dintre aceste întâlniri să fiu cât mai calmă şi cât mai deschisă, să ofer din tăria mea arătându-mă grijulie şi atentă, asistând în linişte la durerea altor oameni. Dar, la două zile după împuşcăturile de la Sandy Hook, când Barack s-a dus la Newtown ca să participe la un priveghi cu rugăciuni organizat pentru victime, nu m-am putut mobiliza să-l însoţesc. Eram atât de zguduită de cele întâmplate încât

nu mai aveam tărie de oferit. Eram primă doamnă de patru ani şi deja avuseseră loc prea multe asemenea crime – prea multe vieţi curmate fără sens, morţi care puteau fi prevenite, şi prea puţine măsuri fuseseră luate. Nu ştiam cum aş fi putut să-i consolez pe cei ai căror copii de şase ani fuseseră împuşcaţi mortal la şcoală.

În schimb, la fel ca mulţi alţi părinţi, m-am agăţat de copiii mei, într-un amestec de teamă şi iubire. Se apropia Crăciunul, iar Sasha era în grupul de copii selectaţi să apară alături de Baletul din Moscova în două spectacole cu *Spărgătorul de nuci,* ambele programate în aceeaşi zi cu priveghiul din Newtown. Barack a reuşit să se strecoare în spatele sălii, ca să vadă repetiţia cu costume înainte să plece spre Connecticut. Eu m-am dus la spectacolul de seară.

Spectacolul a fost fantastic, cum este fiecare reprezentaţie a acestei poveşti, cu prinţul în pădurea luminată de lună şi dansurile fermecătoare ale dulciurilor. Sasha interpreta un şoricel, îmbrăcată într-un costum mulat negru, cu urechi pufoase şi codiţă, jucându-şi rolul în timp ce o sanie frumos împodobită aluneca pe scenă, acompaniată de orchestră, prin sclipirile zăpezii artificiale. Nu mi-am dezlipit privirea nicio clipă de ea. Întreaga mea fiinţă era recunoscătoare. Sasha stătea pe scenă cu ochi strălucitori, vizibil uluită de prezenţa ei pe scenă şi de cât de uimitor şi de ireal părea totul. Cum de altfel şi era. Dar ea era încă suficient de mică şi se putea lăsa transportată cu uşurinţă în acel paradis în care toată lumea dansa, iar vacanţa stătea să înceapă.

Trebuie să aveţi răbdare cu mine, pentru că lucrurile nu devin neapărat mai simple. Poate ar fi fost altfel dacă
America ar fi un loc simplu, cu o poveste simplă. Dacă aş putea să povestesc rolul meu doar din perspectiva unei vieţi ordonate şi frumoase. Dacă nu ar exista paşi înapoi. Şi dacă toate durerile, atunci când vin, s-ar dovedi, în cele din urmă, măcar vindecabile.

Dar America nu este aşa, şi nici eu nu sunt aşa. Nu o să încerc să deformez lucrurile doar ca să le potrivesc într-o formă perfectă.

Al doilea mandat al lui Barack avea să fie, în multe privinţe, mai uşor decât primul. Învăţaserăm foarte multe în patru ani, să ne înconjurăm de oameni potriviţi în funcţii potrivite şi să construim mecanisme, în general, funcţionale. Ştiam suficient cât să evităm unele ineficienţe şi mici erori făcute în primul mandat, începând cu ziua inaugurării din ianuarie 2013, când am cerut ca tribuna de unde aveam să urmărim parada să fie încălzită complet, de data aceasta, ca să nu ne mai îngheţe picioarele. Într-o încercare de a ne conserva energia, am mers doar la două baluri inaugurale în noaptea aceea, faţă de cele zece la care fuseserăm în 2009. Aveam patru ani înainte şi, dacă învăţasem ceva, era să mă relaxez şi să încerc să-mi găsesc

propriul ritm.

Stând la paradă lângă Barack, după ce îşi reînnoise jurământul faţă de ţară, urmăream defilarea carelor alegorice şi a fanfarelor care făceau şi desfăceau formaţii şi mă simţeam capabilă să mă bucur mai mult de spectacol decât prima dată. De la locul meu, abia dacă vedeam chipurile participanţilor la paradă. Erau cu miile, fiecare cu o poveste proprie. Alte câteva mii veniseră la Washington să ia parte la diferitele evenimente din zilele de dinaintea inaugurării, iar alte zeci de mii veniseră doar să privească.

Mai târziu, aveam să-mi doresc să fi văzut pe cineva anume în mulţimea aceea, o fată de culoare suplă, cu o bentiţă aurie şi uniformă albastră de majoretă, care venise cu fanfara de la King College din South Side, de la Chicago, să cânte la câteva evenimente. Voiam să cred că poate am avut ocazia să o văd în marea de oameni care invadase oraşul în acele zile – Hadiya Pendleton, o tânără de 15 ani care trăia un moment important din viaţa ei, venită cu un autocar la Washington împreună cu colegii ei din fanfară. La Chicago, Hadiya locuia împreună cu părinţii şi cu fratele ei mai mic la vreo trei kilometri de casa noastră de pe Greenwood Avenue. Era o elevă eminentă şi îi plăcea să spună că ar vrea să ajungă într-o bună zi la Harvard. Începuse deja să-şi organizeze petrecerea de aniversare a celor 16 ani. Îi plăceau mâncarea chinezească şi cheesburgerii sau să meargă la o îngheţată cu prietenii.

Am aflat toate acestea după câteva săptămâni, la înmormântarea ei. La opt zile după inaugurare, Hadiya Pendleton a fost împuşcată şi ucisă într-un parc din Chicago, nu departe de şcoala ei. Stătea cu un grup de prieteni sub un adăpost metalic de lângă un loc de joacă, aşteptând să se oprească ploaia. Au fost confundaţi cu membrii unei bande şi ciuruiţi cu gloanţe de un tânăr de 18 ani care făcea parte dintr-o bandă rivală. Hadiya a fost lovită în spate, în timp ce încerca să fugă. Două dintre prietenele ei au fost rănite. Şi toate acestea la ora 14:20, într-o marţi după-amiaza.

Aş fi vrut s-o fi văzut în viaţă măcar ca să am o amintire pe care să o împărtăşesc cu mama ei, acum că amintirile cu fiica ei încremeniseră brusc şi erau singurele pe care le mai avea şi de care se putea agăţa.

M-am dus la înmormântarea Hadiyei pentru că aşa am simţit că e potrivit. Am stat deoparte când Barack s-a dus la Newtown, dar acum era rândul meu să intru în scenă. Speram că prezenţa mea avea să atragă atenţia asupra numeroşilor copii nevinovaţi care erau împuşcaţi aproape în fiecare zi pe străzile oraşelor – şi că asta, alături de tragedia din Newtown, avea să-i determine pe americani să ceară legi pentru controlul armelor. Hadiya provenea dintr-o familie unită, din mediul muncitoresc din South Side, foarte asemănătoare cu familia

mea. Cu alte cuvinte, aş fi putut foarte bine s-o cunosc. Aş fi putut chiar să fiu în locul ei. Iar, dacă s-ar fi întors de la şcoală pe alt drum în ziua aceea sau dacă ar fi făcut un pas în stânga în loc să facă un pas în dreapta când începuseră focurile de armă, ar fi putut să fie ea în locul meu.

„Am făcut tot ce trebuia", mi-a spus mama ei când ne-am întâlnit chiar înainte de înmormântare, cu ochii în lacrimi. Cleo Cowley-Pendleton era o femeie afectuoasă, cu voce blândă şi părul tuns foarte scurt, care lucra în Departamentul de asistenţă pentru clienţi al unei companii din domeniul creditării. În ziua înmormântării fiicei ei, purta la rever o floare uriaşă, roz. Ea şi soţul ei, Nathaniel, vegheaseră atent asupra Hadiyei, încurajând-o să se înscrie la King, un liceu public de elită, şi asigurându-se că nu avea timp de pierdut pe străzi, înscriind-o la volei, în echipa de majorete şi într-un grup de dans al bisericii. Aşa cum făcuseră cândva părinţii mei pentru mine, părinţii Hadiyei făcuseră sacrificii pentru ca ea să poată lua contact cu lucruri din afara cartierului ei. Urma să plece cu fanfara în Europa, în primăvara următoare, şi era foarte încântată de vizita la Washington.

„E aşa de curat acolo, mamă", i-a povestit ea lui Cleo, la întoarcere. „Cred că o să intru în politică."

Din păcate, însă, Hadiya Pendleton a devenit una dintre cele trei victime ale seriei de atacuri cu arme de foc din ziua aceea, la Chicago. Era a treizeci şi şasea persoană ucisă cu o armă de foc de la începutul anului, şi anul nu începuse decât de 29 de zile. E de la sine înţeles că aproape toate victimele erau negri. Pentru toate speranţele şi eforturile ei, Hadiya a devenit un simbol.

La înmormântarea ei au participat foarte mulţi oameni dintr-o comunitate devastată de durere care s-a îngrămădit în biserică, încercând din greu să reziste în faţa imaginii unei adolescente într-un sicriu drapat cu mătase violet. Cleo ne-a vorbit despre fiica ei. Prietenele Hadiyei, de asemenea, ne-au împărtăşit poveşti despre ea, fiecare marcată de acelaşi sentiment de indignare şi de neputinţă. Erau copii care nu întrebau *de ce,* ci *de ce atât de des*? În ziua aceea, în sală se aflau adulţi cu putere de influenţă – nu doar eu, ci şi primarul oraşului, guvernatorul statului, Jesse Jackson Sr. şi Valerie Jarrett, printre alţii înghesuiţi cu toţii pe şirurile de bănci, nevoiţi să ne confruntăm în sinea noastră cu multă durere şi vină, în timp ce corul cânta cu atâta forţă, încât podeaua bisericii se cutremura.

Era important pentru mine să fac mai mult decât să ofer consolare. De-a lungul vieţii mele auzisem multe vorbe goale venind de la oameni importanţi, un joc al buzelor în vremuri de criză, care nu se concretiza în vreo acţiune. Eram hotărâtă să spun lucrurilor pe nume, să-mi folosesc vocea ori de câte ori puteam în slujba celor care nu

puteau face asta şi să nu-i abandonez pe oamenii în nevoie. Înţelegeam că orice apariţie a mea putea părea dramatică din exterior – multă agitaţie declanşată de coloana de maşini, de agenţi, asistenţi şi jurnalişti, cu mine în centru. Mergeam undeva şi, în clipa următoare, dispăream. Nu îmi plăcea efectul pe care îl avea asupra interacţiunilor mele modul în care prezenţa mea îi făcea pe oameni să se bâlbâie sau să tacă, neştiind cum să se comporte. Acesta este motivul pentru care deseori mă prezentam oferind şi o îmbrăţişare, încercând să încetinesc momentul şi să scutur din prefăcătorie, arătându-mă cât mai real.

Am încercat să construiesc relaţii cu oamenii pe care îi întâlneam, în special cu cei care, în mod normal, nu aveau acces la lumea în care trăiam eu acum. Voiam să împart cât de mult puteam din strălucirea aceea. I-am invitat pe părinţii Hadiyei Pendleton să stea alături de mine şi de Barack la discursul despre Starea Uniunii, la câteva zile după înmormântare, şi apoi i-am găzduit la Casa Albă pentru vânătoarea ouălor de Paşte. Cleo, care a devenit o susţinătoare vocală a mişcării de prevenire a violenţelor, a revenit de câteva ori ca să participe la diferite întruniri pe această temă. Am ţinut să le trimit scrisori fetelor de la Şcoala Elizabeth Garrett Anderson din Londra care mă emoţionaseră atât de profund, încurajându-le să-şi păstreze speranţa şi să continue să muncească, în ciuda lipsei de privilegii. În 2011, am invitat 37 de fete de la această şcoală să mă însoţească într-o vizită la Universitatea Oxford, alegându-le nu doar pe cele cu note foarte bune, ci şi pe cele ale căror profesori credeau că nu îşi atinseseră încă adevăratul potenţial. Voiam să le ajutăm să vadă ce era posibil, să le arătăm unde ar fi putut ajunge. În 2012, am găzduit la Casa Albă câteva eleve ale şcolii, în timpul unei vizite oficiale a premierului britanic. Simţeam că era nevoie să mă apropii de copii cât mai des şi pe cât mai multe căi, pentru ca ei să simtă că totul era real.

Primele mele succese în viaţă fuseseră, ştiam asta, rezultatul iubirii consecvente şi al aşteptărilor înalte de care fusesem înconjurată în copilărie, atât acasă, cât şi la şcoală. Această percepţie fusese cea care determinase programul meu de mentorat de la Casa Albă şi cea care stătea acum la baza unei noi iniţiative privind educaţia pe care eu şi echipa mea ne pregăteam să o lansăm, numită Reach Higher (Ţinteşte mai sus). Voiam să-i încurajez pe copii să se străduiască să meargă la facultate şi, odată ajunşi acolo, să se ţină de treabă. Ştiam că, în anii următori, absolvirea cursurilor universitare avea să fie şi mai importantă pentru tinerii care urmau să între pe o piaţă a muncii globală. Reach Higher încerca să îi ajute pe acest drum, oferind mai mult sprijin consilierilor şcolari şi acces mai uşor la ajutor financiar subvenţionat.

Am avut norocul unor părinţi, profesori şi mentori care m-au susţinut cu un mesaj consecvent şi simplu: *tu contezi.* Ca adult, voiam

să-l transmit mai departe tinerei generaţii. Era mesajul pe care îl ofeream fetelor mele, care erau norocoase să-l vadă consolidat zilnic de şcoala lor şi de circumstanţele privilegiate, şi eram hotărâtă să-l împărtăşesc fiecărui tânăr pe care îl întâlneam. Voiam să fiu opusul consilierului de orientare pe care îl avusesem în liceu, care îmi spusese cu nepăsare că nu aveam stofă de Princeton.

„Noi toţi suntem de părere că locul vostru este aici", le-am spus fetelor de la Elizabeth Garrett Anderson care stăteau, unele dintre ele părând puţin copleşite, în vechea sală de mese în stil gotic de la Oxford, înconjurate de profesori universitari şi de studenţi care veniseră să le fie mentori pentru o zi. Spuneam ceva asemănător ori de câte ori aveam în vizită copii la Casa Albă – adolescenţi invitaţi din rezervaţia Sioux Standing Rock, copii de la şcolile locale veniţi să lucreze în grădină, elevi de liceu care veneau când organizam zile ale carierei sau ateliere de modă, muzică şi poezie; chiar şi copii pe care apucam doar să-i îmbrăţişez în trecere, într-un şir de susţinători. Mesajul era întotdeauna acelaşi. „Locul tău este aici. Tu contezi. Am o părere foarte bună despre tine."

Un economist de la o universitate britanică avea să facă mai târziu un studiu care a evaluat rezultatele şcolare ale elevelor de la Elizabeth Garrett Anderson, descoperind că mediile lor crescuseră semnificativ după ce am început să construiesc o relaţie cu ele – echivalentul creşterii de la media 7 la o medie apropiată de 10. Meritul pentru îmbunătăţirea notelor este în realitate al fetelor, al profesorilor lor şi al eforturilor zilnice pe care le făceau împreună, dar confirma, totodată, ideea că şi copiii investesc mai mult când simt că se investeşte în ei. Am înţeles câtă putere se afla în simplul fapt că le arătam copiilor consideraţia mea.

La două luni după înmormântarea Hadiyei Pendleton, m-am întors la Chicago. I-am cerut Tinei, şefa mea de cabinet şi avocată care petrecuse ea însăşi mulţi ani în oraş, să facă tot ce-i stătea în puteri pentru a mobiliza cât mai mult sprijin pentru prevenirea violenţei. Tina era o împătimită a vieţii politice, inimoasă, cu un râs molipsitor şi cu mai multă îndrăzneală decât aproape oricine altcineva dintre cunoscuţii mei. Ea ştia ce pârghii să folosească în interiorul administraţiei şi în afara ei, ca să producă un impact la scara pe care o voiam. Mai mult, firea şi experienţa ei n-ar fi lăsat ca vocea să-i rămână neauzită, mai ales la dineurile dominate de bărbaţi la care ajungea adesea. De-a lungul celui de-al doilea mandat al lui Barack, avea să se lupte cu Pentagonul şi cu guvernatorii diverselor state, deschizându-le calea veteranilor şi soţiilor de militari pentru a-şi construi mai eficient carierele. Tot ea a ajutat la proiectarea unui efort mamut făcut de noua administraţie pentru educaţia fetelor din toată

lumea.

Imediat după moartea Hadiyei, Tina şi-a pus în mişcare întreaga reţea de contacte locale, încurajându-i pe oamenii de afaceri şi pe filantropii din Chicago să colaboreze cu primarul Rahm Emanuel pentru extinderea programelor comunitare menite să-i sprijine pe tinerii aflaţi în situaţii de risc. Eforturile ei au ajutat, în numai trei săptămâni, la obţinerea unor angajamente pentru donaţii de peste 33 de milioane de dolari. Într-o zi rece de aprilie, Tina şi cu mine am luat avionul ca să ajungem la o întâlnire a liderilor comunităţii care discutau despre responsabilizarea tinerilor şi, totodată, să ne întâlnim cu un grup nou de copii.

Mai devreme, în iarnă, emisiunea „This American Life" („Această viaţă americană") de la radioul public dedicase două ore poveştilor elevilor şi profesorilor de la liceul William R. Harper din Englewood, un cartier din South Side. În ultimul an, 29 dintre foştii şi actualii elevi ai şcolii fuseseră împuşcaţi, opt dintre ei mortal. Aceste cifre erau şocante pentru mine şi echipa mea, dar adevărul era că şcolile din toată ţara se confruntau cu o adevărată epidemie de violenţă armată. În toată această discuţie despre responsabilizare, părea important să ascultăm şi ce aveau tinerii de spus.

În tinereţea mea, Englewood fusese un cartier periculos, dar nu ca acum, când moartea ameninţa la fiecare colţ de stradă. În ultimii ani de şcoală elementară, mergeam săptămânal în Englewood, la laboratoarele de biologie de la colegiul public de acolo. Acum, după mulţi ani, în timp ce coloana mea oficială trecea pe lângă casele neîngrijite şi vitrinele cu obloanele trase, pe lângă terenurile virane şi clădirile arse, mi se părea că singurele afaceri înfloritoare rămase aici erau magazinele de băutură.

Mă gândeam la copilărie şi la cartierul meu, şi la cum era folosit cuvântul „ghetou" ca o ameninţare. O simplă aluzie la o astfel de descriere, înţelegeam acum, le făcea pe familiile stabile, din clasa de mijloc, să se mute intempestiv în suburbii, îngrijorate că valoarea proprietăţilor lor ar putea să scadă. „Ghetou" era eticheta unui loc plin de negri şi lipsit de speranţă, care prezicea eşecul şi îi grăbea apariţia. Închidea magazinele alimentare de la colţ şi benzinăriile, subminând, totodată, eforturile şcolilor şi ale educatorilor de a le insufla copiilor din cartier respect de sine. Era un cuvânt de care toată lumea încerca să fugă şi care putea da înapoi rapid o comunitate.

În mijlocul zonei West Englewood se afla liceul Harper, o clădire masivă din cărămidă cu mai multe aripi. M-am întâlnit cu directoarea şcolii, Leonetta Sanders, o femeie de culoare extrem de sprintenă, care lucra acolo de şase ani, ajutată de două asistente sociale care se dedicaseră celor 510 copii înscrişi la Harper, cei mai mulţi din familii cu venituri foarte mici. Una din asistente, Crystal Smith, putea fi

deseori găsită în pauze pe culoarele de la Harper, copleşindu-i pe copii cu mesaje pozitive şi comunicându-le consideraţia pe care o avea pentru ei prin afirmaţii de genul „Sunt atât de mândră de tine!” sau „Văd că te străduieşti mult!” Le striga „Te apreciez în avans!” pentru fiecare alegere bună pe care avea încredere că aceşti copii aveau să o facă.

În biblioteca şcolii, m-am alăturat în acea zi unui grup format din 22 de elevi de la Harper – toţi afro-americani, în general, din penultimul şi din ultimul an de liceu –, aşezaţi pe scaune şi pe canapele, îmbrăcaţi în pantaloni de doc şi cămăşi. Cei mai mulţi erau nerăbdători să vorbească. Ei au descris teama pe care o trăiau zilnic, în fiecare minut chiar, teama de bande şi de violenţe. Unii au povestit că părinţii lor erau absenţi sau dependenţi de droguri, câţiva petrecuseră o vreme în centre de detenţie juvenilă. Unul dintre elevi fusese martor când o bună prietenă – o fată de 16 ani – fusese împuşcată şi ucisă în vara precedentă. El fusese de faţă şi când fratele lui mai mare, care era parţial paralizat din cauza unei răni de glonţ, fusese împuşcat şi rănit în timp ce stătea afară în scaunul cu rotile. Aproape fiecare copil prezent acolo pierduse pe cineva într-un atac armat – un prieten, o rudă, un vecin. Pe de altă parte, doar câţiva dintre ei fuseseră vreodată în centrul oraşului, pe malul lacului sau să viziteze Cheiul Marinei.

La un moment dat, una dintre asistentele sociale a exclamat, adresându-se grupului: „27 de grade şi soare!” Toţi cei din cerc au dat din cap, cu tristeţe. Nu eram sigură de ce. „Spuneţi-i doamnei Obama”, i-a îndemnat ea. „Ce vă trece prin minte când vă treziţi dimineaţa şi auziţi la radio prognoza meteo, care anunţă 27 de grade Celsius şi soare?”

Era evident că ea ştia răspunsul, dar voia să îl aud şi eu.

O astfel de zi, au fost de acord toţi elevii de la Harper, nu era deloc bună. Când vremea era frumoasă, bandele erau mai active şi schimburile de focuri mai dese.

Copiii aceştia se adaptaseră la logica răsturnată dictată de mediul în care trăiau, stând în case când era vreme frumoasă şi schimbându-şi drumul către şcoală în fiecare zi, după cum se schimbau teritoriile bandelor şi alianţele. Uneori, îmi spuneau ei, cel mai sigur drum spre casă era fix pe mijlocul drumului, printre maşinile care treceau în viteză şi de-o parte, şi de alta. De acolo puteau să vadă mai bine orice conflicte care ar fi putut escalada sau posibilii trăgători. Şi acest lucru le oferea mai mult timp să fugă.

America nu este un loc simplu. Contradicţiile ei erau uluitoare. Mi s-a întâmplat să mă aflu la strângeri de fonduri pentru Partidul Democrat în penthouse-uri de lux din Manhattan, gustând dintr-un pahar de vin alături de femei bogate care se declarau preocupate de

educaţie şi de problemele copiilor, dar care se aplecau apoi conspirativ spre mine să-mi spună că soţii lor de pe Wall Street n-ar vota pentru cineva care s-ar fi gândit măcar să le mărească taxele.

Iar acum mă aflam la Harper, ascultând nişte copii care vorbeau despre cum trăiau, încercând să rămână în viaţă. Le admiram tăria şi îmi doream cu disperare ca ei să nu fi avut nevoie de ea.

Unul dintre ei m-a privit apoi cu candoare. „E drăguţ că sunteţi aici şi tot restul", a spus el, ridicând din umeri. „Dar ce o să faceţi concret?"

În ochii lor, eu reprezentam Washington D.C., la fel de mult cum reprezentam South Side. Şi, în privinţa Washingtonului, simţeam că le datoram adevărul.

„Sinceră să fiu", am început eu, „ştiu că aveţi multe probleme aici, dar nu o să vă salveze nimeni în viitorul apropiat. Cei mai mulţi dintre cei aflaţi la Washington nici măcar nu încearcă. Sunt mulţi care nici măcar nu ştiu de existenţa voastră." Le-am explicat acelor elevi că progresul este lent şi că ei nu-şi permiteau să stea, pur şi simplu, şi să aştepte să vină schimbarea. Numeroşi americani nu acceptau mărirea taxelor, iar Congresul nu putea nici măcar să aprobe un buget, darămite să se ridice deasupra polemicilor partizane meschine, aşa că nu aveau de unde să apară investiţiile de miliarde în educaţie sau vreun reviriment magic pentru comunitatea lor. Chiar şi după oroarea de la Newtown, Congresul părea hotărât să blocheze orice măsură care ar fi putut ajuta la controlul armelor, ca să nu mai ajungă în mâinile cui nu trebuie, legiuitorii fiind mai interesaţi de donaţiile substanţiale primite în campanie de la Naţional Rifle Association (Asociaţia Naţională a Posesorilor de Arme) decât de siguranţa copiilor. Le-am zis că politica era o harababură. Din punctul acesta de vedere nu aveam nimic teribil de înălţător sau încurajator de spus.

Apoi, însă, am continuat pe un ton diferit, unul care venea din latura mea de South Side. „Folosiţi şcoala", le-am spus.

Timp de o oră, aceşti copii îmi povestiseră întâmplările tragice şi neliniştitoare prin care trecuseră, dar le-am reamintit că aceleaşi poveşti arătau totodată rezistenţa lor, siguranţa lor de sine şi capacitatea de a învinge. I-am asigurat că aveau deja tot ceea ce le era necesar pentru a reuşi. Mergeau la o şcoală care le oferea gratuit educaţie, le-am spus, iar în şcoala aceea existau o mulţime de adulţi devotaţi şi grijulii, care credeau în ei. După aproximativ şase săptămâni, mulţumită donaţiilor unor oameni de afaceri locali, un grup de elevi de la Harper avea să vină la Casa Albă, să ne viziteze pe mine şi pe Barack şi să petreacă un timp la Universitatea Howard, ca să vadă cum era la facultate. Speram că aveau să se vadă pe ei înşişi ajungând acolo.

Nu voi pretinde niciodată că doar vorbele şi îmbrăţişările unei

prime doamne sunt suficiente pentru a putea schimba viaţa cuiva sau că există o cale mai uşoară pentru copiii care trec prin aceleaşi încercări ca elevii de la Harper. Nimic nu este atât de simplu. Desigur, noi toţi cei care ne aflam în bibliotecă în ziua aceea ştiam asta. Dar eu mă aflam acolo ca să combat vechiul şi condamnabilul scenariu despre ce înseamnă să fii copil negru într-un oraş din America, scenariu care prezice eşecul, şi apoi îi grăbeşte venirea. Dacă puteam să le arăt acelor copii ce puteri au şi să-i ajut să întrezărească o cale de ieşire, atunci aveam să continui s-o fac fără odihnă. Exista şansa de a contribui chiar şi cu puţin la schimbare.

CAPITOLUL 24

În primăvara lui 2015, Malia ne-a anunţat că fusese invitată la balul de absolvire de către un băiat pe care îl plăcea. Avea 16 ani şi terminase penultimul an de liceu la Sidwell. Pentru noi, ea rămăsese fetiţa noastră, cu picioare lungi, entuziastă ca întotdeauna, deşi în fiecare zi părea să devină puţin mai matură. Era acum aproape la fel de înaltă ca mine şi începea să se gândească la înscrierea la facultate. Era o elevă bună, curioasă şi încrezătoare în forţele ei, o colecţionară de detalii, la fel ca tatăl ei. Începuse să fie fascinată de filme şi de producţia de filme, iar, în vara precedentă, intrase în vorbă cu Steven Spielberg, din proprie iniţiativă, într-o seară în care acesta venise la o petrecere la Casa Albă. I-a pus atâtea întrebări încât el i-a propus un stagiu la un serial TV pe care îl producea. Fata noastră încerca să-şi croiască drumul.

În mod normal, din motive de siguranţă, Malia şi Sasha nu aveau voie să meargă în maşina altcuiva. Malia avea pe atunci un permis de conducere provizoriu şi putea să conducă prin oraş, însă întotdeauna urmată de agenţi, în vehiculul lor. De când se mutase la Washington, la vârsta de zece ani, ea nu mersese nici măcar o dată cu autobuzul, cu metroul sau cu maşina unei persoane care nu lucra pentru Serviciul Secret. Totuşi, pentru seara balului, ne gândeam să facem o excepţie.

În seara respectivă, băiatul a venit cu maşina lui, a trecut prin controlul de securitate de la poarta de sud-est a Casei Albe, a urmat aleea în sus şi în jurul Peluzei de Sud, pe unde veneau şefii de stat şi alţi demnitari străini, iar apoi a intrat – cu mult curaj – în Salonul Diplomatic, îmbrăcat într-un costum negru.

„Să fiţi calmi, bine?” ne-a spus Malia, mie şi lui Barack, stinghereala ei începând deja să mocnească în liftul care ne ducea la parter. Eu eram desculţă, iar Barack purta şlapi. Malia era îmbrăcată cu o fustă lungă, neagră, şi un top elegant cu umerii goi. Era frumoasă şi arăta cam de 23 de ani.

Din câte îmi amintesc, am reuşit să ne păstrăm calmul, deşi Malia râde şi acum, evocând momentul ca fiind chinuitor. Barack şi cu mine am dat mâna cu tânărul, am făcut câteva fotografii şi ne-am îmbrăţişat fata, înainte să-i lăsăm să-şi vadă de drum. Ne liniştea, oarecum pe nedrept, gândul că echipa de securitate a Maliei avea să meargă practic la bara din spate a băiatului tot drumul până la restaurantul unde urmau să ia cina înainte să meargă la dans şi, apoi, avea să rămână la datorie toată noaptea, în tăcere.

Din punctul de vedere al unui părinte, era un mod foarte bun de a creşte nişte adolescenţi – ştiind că o echipă de adulţi vigilenţi se ţinea după ei tot timpul, cu misiunea de a-i scoate din orice fel de eventuală

încurcătură. Însă, din punctul de vedere al adolescentului, era pe bună dreptate o uriaşă şi totală povară. Ca în multe alte aspecte ale vieţii la Casa Albă, am fost lăsaţi să alegem noi ce avea să însemne pentru familia noastră – unde şi cum stabileam limite, echilibrând cerinţele preşedinţiei cu nevoile a doi copii care învăţau să se maturizeze.

După ce au ajuns la liceu, am hotărât care erau orele de întoarcere acasă pentru fete – mai întâi 23 şi, mai apoi, miezul nopţii – şi le-am impus, după cum spun Malia şi Sasha, cu mai multă vigoare decât mulţi dintre părinţii prietenelor lor. Dacă eram îngrijoraţi de siguranţa lor sau nu ştiam pe unde umblă, puteam să verific la agenţii lor de pază, dar încercam să nu o fac. Pentru mine, era important ca fetele să aibă încredere în echipele lor de securitate. Făceam, în schimb, ceea ce cred că făceau mulţi alţi părinţi, şi anume ne bazam pe reţeaua celorlalţi părinţi ca să obţinem informaţii, fiecare împărtăşind celorlalţi ce ştia despre unde mergea grupul şi dacă era un adult cu ei. Desigur, fetele noastre aveau o responsabilitate suplimentară, ştiind că, întrucât tatăl lor era cine era, orice prostie de-a lor ar fi putut ajunge la ştiri. Barack şi cu mine recunoşteam amândoi ce nedreptate era aceasta. Amândoi forţaserăm limite şi făcuserăm lucruri prosteşti în adolescenţă, şi fuseserăm norocoşi să le facem pe toate fără ca ochii naţiunii să fie aţintiţi asupra noastră.

Malia avea opt ani când Barack s-a aşezat pe marginea patului ei, la Chicago, şi a întrebat-o dacă, după părerea ei, era în regulă să candideze la preşedinţie. Mă gândesc acum cât de puţin ştia ea la momentul acela, cât de puţin ştiam cu toţii. Să fii copil la Casa Albă era una. Însemna, însă, cu totul altceva să încerci să ieşi de acolo ca adult. Cum ar fi putut Malia să ştie că, într-o bună zi, avea să fie urmărită de agenţi înarmaţi la balul de absolvire? Sau că oamenii aveau să o fotografieze trăgând pe furiş dintr-o ţigară, pentru a vinde apoi imaginile website-urilor de bârfe mondene?

Copiii noştri se maturizau într-o perioadă care părea unică. Apple începuse să vândă iPhone în iunie 2007, cam la patru luni după ce Barack îşi anunţase candidatura la preşedinţie. În mai puţin de trei luni, s-au vândut un milion de bucăţi. Până la sfârşitul celui de-al doilea mandat, se vânduseră un miliard. Era prima preşedinţie dintr-o nouă eră, una care presupunea demontarea tuturor normelor legate de viaţa privată – o eră cu selfie-uri, furturi de date, Snapchat şi surorile Kardashian. Fiicele noastre erau mai bine ancorate în această lume decât noi, în parte pentru că reţelele de socializare guvernau vieţile adolescenţilor şi, apoi, pentru că programul lor zilnic le punea în contact mai strâns cu publicul decât permitea programul nostru. Când Malia şi Sasha se plimbau prin Washington cu prietenele, după ore sau în weekend, vedeau străini care îndreptau telefoanele mobile în direcţia lor sau întâlneau adulţi, bărbaţi şi femei, care le rugau – şi

uneori cereau imperativ – să facă un selfie cu ei. „Ştiţi că sunt un copil, da?”, spunea uneori Malia când refuza pe cineva.

Barack şi cu mine am făcut ce am putut ca să ne protejăm copiii de prea multă expunere, refuzând toate solicitările presei pentru ele şi încercând să le ţinem vieţile de fiecare zi cât mai departe de ochii publicului. Agenţii de la Serviciul Secret încercau să fie mai puţin ostentativi când le supravegheau în public, purtând bermude şi tricouri în locul costumelor şi schimbând căştile din ureche şi microfoanele de la încheietura mâinii cu nişte căşti bluetooth, ca să atragă mai puţin atenţia în locurile cu adolescenţi pe care fetele le frecventau acum. Am refuzat cu încăpăţânare publicarea oricărei fotografii a copiilor noştri care nu avea legătură cu un eveniment oficial, iar biroul de presă de la Casa Albă le-a transmis asta foarte clar jurnaliştilor. Melissa şi ceilalţi membri ai echipei mele au devenit mesagerii mei ori de câte ori imaginea uneia din fete apărea pe pagina vreunui tabloid, bombardându-i cu telefoane până eliminau fotografiile.

Protejarea intimităţii fetelor însemna că trebuia să găsim alte moduri de a potoli curiozitatea publicului privind familia noastră. La începutul celui de-al doilea mandat al lui Barack am adoptat încă un căţel – Sunny –, o căţeluşă năzdrăvană cu spirit liber care părea să nu vadă niciun rost în dresajul pentru viaţa în casă, având în vedere cât de mare era casa ei cea nouă. Câinii aduceau mereu o notă de relaxare. Erau dovada vie şi „lătrătoare” a faptului că, totuşi, Casa Albă era o casă. Ştiind că Malia şi Sasha erau în principiu de neatins, echipele de comunicare de la Casa Albă au început să-i ceară pe căţei pentru apariţii publice. Găseam seara în mapa mea note care îmi cereau să aprob „apariţia lui Bo şi Sunny”, adică să le dau voie căţeilor să interacţioneze cu jurnaliştii sau cu copiii veniţi în vizită. Câinii aveau să fie mobilizaţi când reporterii au venit să afle despre importanţa comerţului şi a exporturilor americane sau, mai târziu, să-l asculte pe Barack vorbind în favoarea lui Merrick Garland, propunerea lui pentru Curtea Supremă. Bo a apărut într-un filmuleţ promoţional pentru vânătoarea ouălor de Paşte. El şi Sunny au pozat împreună cu mine pentru o campanie online care să-i convingă pe oameni să se înscrie într-un program de sănătate. Erau nişte ambasadori excelenţi, imuni la critică şi nepăsători la propria celebritate.

Ca toţi copiii, Sasha şi Malia au crescut, în timp, prea mari pentru anumite lucruri. Din primul an al preşedinţiei, ele i s-au alăturat lui Barack în fiecare toamnă, în faţa reporterilor, în timpul celui mai ridicol ritual din această funcţie – graţierea unui curcan, chiar înainte de Ziua Recunoştinţei. Cinci ani la rând, ele au zâmbit şi au chicotit în timp ce tatăl lor făcea glume stângace. Dar, în al şaselea an, când

aveau 13 şi 16 ani, erau prea mari ca să se prefacă măcar că era amuzant. La câteva ore după ceremonie, internetul s-a umplut de fotografiile celor două arătând supărate – Sasha cu faţa încremenită, Malia cu braţele încrucişate – în timp ce stăteau lângă preşedinte, pupitrul lui şi curcanul nepăsător. Un titlu din *USA Today* a sintetizat destul de bine situaţia: „Malia şi Sasha Obama, sătule ca tatăl lor să tot graţieze curcanul".

Participarea lor la graţiere, ca la orice eveniment la Casa Albă, de altfel, a devenit cu totul opţională. Ele erau nişte adolescente vesele şi echilibrate, cu vieţi pline de activităţi şi agitaţie socială, care nu aveau nimic de-a face cu cele ale părinţilor lor. Ca părinte, oricum controlezi doar în parte lucrurile. Copiii noştri au propriile planuri şi preocupări, ceea ce îi face să nu fie prea impresionaţi de cele mai frumoase momente ale noastre.

„Nu vrei să vii jos în seara asta şi să-l asculţi pe Paul McCartney cântând?"

„Mama, te rog! Nu."

Din camera Maliei se auzea deseori muzică la volum maxim. Sasha şi prietenele ei făcuseră o pasiune pentru canalul TV de gătit, şi uneori puneau stăpânire pe bucătărie ca să decoreze prăjituri sau să pregătească mese sofisticate, cu mai multe feluri. Fiicele noastre savurau anonimatul relativ de care se bucurau când mergeau în excursii cu şcoala sau plecau în vacanţe cu familiile prietenelor lor (cu agenţii pe urme). Nimic nu-i plăcea mai mult Sashei decât să-şi cumpere singură gustările din Aeroportul Dulles înainte să urce într-un avion comercial aglomerat, pentru simplul motiv că era atât de diferit de adevăratul ceremonial prezidenţial care se desfăşura la baza aeriană Andrews şi care devenise normă în familia noastră.

Existau şi avantaje ale călătoriilor pe care le făceau împreună cu noi. Până să se încheie mandatul lui Barack, fetele noastre s-au bucurat de un meci de baseball la Havana, de o plimbare pe Marele Zid Chinezesc şi de o vizită la statuia lui Iisus Mântuitorul din Rio de Janeiro, în întunericul lăptos al unei seri magice. Dar putea fi o adevărată pacoste, în special când voiam să ne ocupăm de lucruri care nu aveau legătură cu preşedinţia. La începutul celui de-al treilea an de liceu al Maliei, am mers amândouă pentru o zi la New York să vizităm facultăţi de acolo, făcându-ne programări la New York University şi la Columbia. Un timp, totul a mers bine. Ne-am plimbat prin campusul NYU în pas grăbit, ajutate şi de faptul că era încă devreme şi mulţi studenţi nu îşi începuseră ziua încă. Ne-am uitat prin sălile de curs, am tras cu ochiul într-o cameră de cămin şi am stat de vorbă cu un decan, înainte să mergem să mâncăm ceva şi să ne prezentăm la următoarea vizită.

Problema este că nu ai cum să ascunzi coloana oficială a primei

doamne, în Manhattan, la mijlocul unei zile de lucru. Până când am terminat de mâncat, pe trotuarul din faţa restaurantului se adunaseră în jur de 100 de oameni, iar agitaţia atrăgea tot mai mulţi curioşi. Am ieşit într-o mare de telefoane mobile îndreptate în direcţia noastră, învăluite într-o cascadă de urări. Era plăcută această atenţie – „Vino la Columbia, Malia!" strigau oamenii –, dar nu neapărat utilă unei fete care încerca, în linişte, să-şi imagineze viitorul propriu.

Mi-am dat seama imediat că trebuia să mă retrag – să o las pe Malia să viziteze următoarele campusuri fără mine, însoţită de asistenta mea personală, Kristin Jones. În absenţa mea, Malia avea şanse mari să treacă neobservată. Ea se putea mişca mai repede şi cu mult mai puţini agenţi. Fără mine, poate că ar fi putut să arate ca un copil obişnuit. Îi eram datoare măcar cu o încercare.

Kristin, originară din California, nu împlinise încă 30 de ani şi era un fel de soră mai mare pentru ambele fete. Venise în echipa mea ca tânără stagiară şi, împreună cu Kristin Jarvis, care, până nu demult, fusese directorul meu de deplasări, era de mare ajutor în viaţa familiei noastre, umplând golurile bizare provocate de natura stânjenitoare a faimei noastre şi de supraaglomerarea programului nostru de lucru. „Kristinele", cum le spuneam, ne ţineau deseori locul. Ele asigurau legătura dintre familia noastră şi Sidwell, mergând la şedinţe şi interacţionând cu profesorii, cu antrenorii şi cu ceilalţi părinţi ori de câte ori eu şi Barack nu aveam cum. Cu fetele erau protectoare, iubitoare şi mult mai cool decât aveam să fiu eu vreodată în ochii copiilor mei. Implicit, Malia şi Sasha aveau încredere în ele, cerându-le sfatul, ca unor surori mai mari, cu privire la orice, de la garderobă şi reţelele de socializare până la apropierea tot mai mare de băieţi.

În timp ce Malia vizita Columbia în după-amiaza aceea, eu am fost nevoită să aştept într-o zonă desemnată ca sigură de Serviciul Secret – care s-a dovedit a fi subsolul unei clădiri din campus unde am stat singură şi neobservată până când a venit momentul să plecăm, dorindu-mi să fi adus cu mine măcar o carte, să citesc. A fost destul de neplăcut să stau acolo, recunosc. Simţeam un fel de singurătate care nu avea legătură atât cu faptul că eram doar eu, omorându-mi timpul într-o cameră fără ferestre, cât, mai degrabă, cu ideea că, indiferent dacă îmi plăcea sau nu, primul nostru copil crescuse şi se pregătea să plece.

Nu eram încă la final, dar începusem deja să fac bilanţul. M-am trezit evaluând câştigurile şi pierderile, ce fusese sacrificat şi ce putea fi socotit drept succes – în ţara noastră, în familia noastră. Făcusem tot ce putusem? Aveam să ieşim nevătămaţi din asta?

Am încercat să mă întorc în timp şi să îmi amintesc momentul acela în care viaţa mea se schimbase, îndepărtându-se de ceea ce fusese

până atunci o existenţă predictibilă, visul unei femei obsedate de deţinerea controlului, o viaţă pe care mi-o imaginasem pentru mine însămi – cea cu salariu stabil, o casă în care să trăiesc pentru totdeauna, o rutină a fiecărei zile. În ce punct alesesem altceva? Când lăsasem haosul să pătrundă în lumea mea? Să fi fost în seara aceea de vară, când am lăsat deoparte cornetul de îngheţată şi l-am sărutat pe Barack pentru prima dată? Sau ziua în care, în sfârşit, am plecat de lângă teancurile mele ordonate de documente şi din cariera mea în avocatură, convinsă că găsisem ceva care să mă împlinească?

Mintea mea se întorcea uneori în subsolul bisericii din Roseland, la periferia sudică a oraşului Chicago, unde mersesem în urmă cu 25 de ani să îl însoţesc pe Barack, la întâlnirea cu un grup de oameni din cartier care se luptau cu lipsa de speranţă şi cu indiferenţa. Ascultând discuţiile din seara aceea, am auzit ceva cunoscut, dar articulat diferit. Era posibil, ştiam, să trăieşti în două planuri deodată – să fii bine ancorat în prezent, dar, totodată, orientat către progres. Era ceea ce făcusem în copilăria de pe Euclid Avenue, ceea ce familia mea – şi oamenii marginalizaţi, în general – făcuse dintotdeauna. Ajungi undeva construind permanent acea realitate mai bună, chiar dacă la început doar în mintea ta. Sau, cum spusese Barack în seara aceea, poţi să trăieşti în lume aşa cum este ea, dar poţi şi să munceşti ca să creezi o lume aşa cum ar trebui să fie.

Pe vremea aceea, îl cunoşteam doar de câteva luni, dar privind retrospectiv îmi dau seama acum că acela a fost momentul de cotitură. Atunci, fără să spun vreun cuvânt, am decis că vreau o viaţă împreună cu el, o viaţă aşa cum o descria el.

După toţi anii aceştia, eram recunoscătoare pentru progresul pe care îl vedeam. În 2015, încă mai făceam vizite la Walter Reed, dar, de fiecare dată, părea că erau mai puţini soldaţi răniţi. Statele Unite aveau mai puţini militari expuşi riscurilor în străinătate, mai puţini răniţi care aveau nevoie de îngrijiri, mai puţine mame cu inimile frânte. Pentru mine, asta însemna progres.

Progres era şi ceea ce vedeam în rapoartele Centrului pentru Controlul Bolilor, care anunţau că ratele obezităţii infantile începuseră să scadă, mai ales pentru copiii între doi şi cinci ani. Progres însemnau şi cei 2.000 de elevi de liceu din Detroit care au venit să mă ajute în Ziua Înscrierii la Facultate, o sărbătoare la a cărei promovare am ajutat ca parte a proiectului Reach Higher, marcând ziua în care tinerii intrau oficial la şcoala aleasă. Progres a fost şi decizia Curţii Supreme de a respinge contestaţia depusă pentru o parte importantă din noua lege privind serviciile medicale din ţara noastră, astfel încât principala realizare în plan intern a preşedinţiei lui Barack – garanţia unei asigurări de sănătate pentru fiecare american – să nu fie ştirbită după plecarea lui din funcţie. Când Barack a sosit la Casa Albă,

economia americană pierdea 800.000 de locuri de muncă pe lună, iar acum număra cinci ani la rând de creştere pe piaţa muncii.

Luam toate acestea drept dovezi că noi, ca ţară, eram capabili să construim o realitate mai bună. Deşi încă trăiam într-o lume aşa cum era.

La un an şi jumătate după Newtown, Congresul nu aprobase nici măcar o singură măsură pentru controlul armelor. Bin Laden nu mai era, dar apăruse ISIS. Rata crimelor în Chicago era mai degrabă în creştere, decât în scădere. Un adolescent negru, pe nume Michael Brown, a fost împuşcat de un poliţist în Ferguson, Missouri, iar corpul lui a fost lăsat în mijlocul străzii ore în şir. Un adolescent negru, pe nume Laquan McDonald, a fost lovit de 16 gloanţe trase de poliţişti, la Chicago, nouă dintre ele în spate. Un băiat negru de 12 ani, numit Tamir Rice, a fost împuşcat mortal de poliţia din Cleveland în timp ce se distra cu un pistol de jucărie. Un bărbat negru numit Freddie Gray a murit după ce fusese lăsat în custodia poliţiei din Baltimore. Un bărbat negru pe nume Eric Garner a murit sufocat, strangulat de poliţiştii care îl arestau în Staten Island. Toate acestea erau dovezi ale unui fenomen periculos şi care nu se schimbase în America. Când Barack fusese ales pentru primul mandat, diverşi comentatori declaraseră cu naivitate că ţara noastră intra într-o eră „postrasială", în care culoarea pielii nu avea să mai conteze. Din păcate, vedeam acum cât de mult se înşelaseră. Cum americanii erau obsedaţi de ameninţarea terorismului, mulţi treceau cu vederea rasismul şi primitivismul care sfârtecau naţiunea noastră.

La sfârşitul lui iunie 2015, Barack şi cu mine am mers la Charleston, în Carolina de Sud, să ne alăturăm unei alte comunităţi îndurerate – de data aceasta la funeraliile unui pastor pe nume Clementa Pinckney, unul dintre cei nouă oameni ucişi din motive rasiale într-un atac armat care avusese loc la o biserică episcopală metodistă africană, căreia localnicii îi spun simplu Mother Emanuel. Victimele, doar afro-americani, primiseră cu bucurie un tânăr alb de 21 de ani, şomer – pe care niciunul nu îl cunoştea –, în grupul lor de studiu al Bibliei. A stat alături de ei un timp, apoi, când ceilalţi din grup şi-au aplecat capetele pentru rugăciune, s-a ridicat şi a început să tragă în ei. În acest timp, acesta ar fi zis: „Trebuie să fac asta, pentru că ne violaţi femeile şi ne luaţi ţara".

După ce a rostit un elogiu emoţionant pentru reverendul Pinckney şi a recunoscut tragismul profund al momentului, Barack a surprins pe toată lumea, conducând congregaţia în intonarea unei versiuni lente şi pline de suflet a imnului religios „Amazing Grace". Era o simplă invocare a speranţei, un apel la rezistenţă. Toţi cei din sală s-au alăturat corului. De mai bine de şase ani deja, Barack şi cu mine trăiam conştienţi că noi înşine eram o provocare. Pe măsură ce

minorităţile din toată ţara începeau treptat să preia roluri tot mai semnificative în politică, afaceri şi divertisment, familia noastră devenise exemplul cel mai clar. Prezenţa noastră la Casa Albă fusese sărbătorită de milioane de americani, dar a contribuit şi la sentimentul reacţionar de teamă şi de respingere al celorlalţi. Era o ură veche, profundă şi la fel de periculoasă ca întotdeauna.

Trăiam cu ea, ca familie şi ca naţiune. Însă noi mergeam mai departe, cât de elegant puteam.

În aceeaşi zi cu slujba funerară din Charleston – 26 iunie 2015 Curtea Supremă a Statelor Unite a luat o decizie extrem de importantă, potrivit căreia cuplurile de acelaşi sex aveau dreptul să se căsătorească în toate cele 50 de state. Era punctul culminant al unei bătălii legale purtate metodic decenii de-a rândul, stat cu stat, tribunal cu tribunal, şi, ca orice luptă pentru drepturi civile, avusese nevoie de stăruinţa şi de curajul multor oameni. Pe parcursul zilei, am auzit din când în când de entuziasmul cu care americanii primiseră această veste. O mulţime triumfătoare cânta „Love Has Won" („Iubirea a învins!") pe treptele Curţii Supreme. Cuplurile luau cu asalt primăriile şi tribunalele comitatelor ca să-şi exercite ceea ce era acum un drept constituţional. Barurile gay s-au deschis mai devreme. Steaguri curcubeu fluturau la colţ de stradă, în toată ţara.

Toate acestea ne-au susţinut moralul în ziua aceea tristă pentru Carolina de Sud. Când ne-am întors la Casa Albă, ne-am schimbat hainele de înmormântare, am luat repede cina cu fetele, iar Barack a dispărut în Sala Tratatelor, să pună televizorul pe canalul de sport şi să se apuce din nou de treabă. Eu m-am dus în camera mea din dressing, de unde am văzut o licărire violet printr-una dintre ferestrele de nord ale reşedinţei. În clipa aceea, mi-am amintit că echipa noastră plănuise să lumineze Casa Albă în culorile curcubeului.

Uitându-mă pe fereastră, am văzut că, dincolo de porţile de pe Pennsylvania Avenue, o mare de oameni se adunase în amurgul acelei seri de vară ca să admire luminile. Aleea de nord era plină de funcţionari guvernamentali care rămăseseră la serviciu până târziu, ca să vadă Casa Albă sărbătorind egalitatea în dreptul la căsătorie. Decizia avea impact asupra multor oameni. De unde stăteam, puteam doar să văd exuberanţa din stradă, fără să pot auzi ceva. Era o parte ciudată a realităţii noastre. Casa Albă era o fortăreaţă tăcută, ermetică, aproape orice sunet fiind blocat de grosimea ferestrelor şi a zidurilor. Era posibil ca elicopterul Marine One să aterizeze lângă casă, stârnind rafale de uragan cu palele elicei şi făcând ramurile copacilor să se lovească una de alta, iar noi, în interior, să nu auzim nimic. De obicei, îmi dădeam seama când se întorcea Barack dintr-o călătorie nu după zgomotul făcut de elicopter, ci după mirosul de

combustibil care reuşea cumva să se strecoare înăuntru.

De cele mai multe ori eram bucuroasă să mă retrag la adăpostul liniştii din locuinţă, la capătul unei zile grele. Dar seara aceea era altfel, la fel de paradoxală ca însăşi ţara noastră. După o zi îndoliată la Charleston, mă uitam acum la o petrecere uriaşă care începuse în faţa ferestrei mele. Sute de oameni se uitau la casa noastră. Voiam să o văd şi eu aşa cum o vedeau ei. Şi, brusc, mi-am dat seama că vreau să mă alătur sărbătorii.

Am băgat capul pe uşă în Sala Tratatelor. „Nu vrei să ieşim să ne uităm la lumini?" l-am întrebat pe Barack. „Sunt o grămadă de oameni afară."

El a râs. „Ştii că nu mă descurc cu mulţimile."

Sasha era în camera ei, absorbită de iPad. „Vrei să vii cu mine să vedem luminile curcubeu?" am întrebat-o.

„Nu."

Rămânea Malia, care m-a surprins puţin pentru că a marşat imediat la idee. Îmi găsisem un tovarăş. Plecam într-o aventură – afară, unde se adunaseră oamenii – şi nu aveam de gând să cerem permisiunea nimănui.

Protocolul normal cerea să-i anunţăm pe agenţii Serviciului Secret, postaţi la lift, de fiecare dată când voiam să părăsim locuinţa, fie că mergeam jos să ne uităm la un film, fie că voiam să ducem câinii afară, la plimbare. Dar nu în seara aceea. Malia şi cu mine am trecut repede pe lângă agenţii de serviciu, având grijă să nu-i privim în ochi. Am evitat liftul şi am luat-o repede în jos, pe o scară îngustă. Auzeam tocuri de pantofi clincănind în spatele nostru, pe trepte, agenţii încercând să ţină pasul. Malia mi-a aruncat un zâmbet răutăcios. Nu era obişnuită să mă vadă încălcând regulile.

Când am ajuns la etajul oficial, am pornit spre uşile înalte care dau spre Porticul de Nord, când am auzit o voce.

„Bună seara, doamnă! Pot să vă ajut?" Era Claire Faulkner, aghiotantul din schimbul de noapte. Era o brunetă prietenoasă, cu voce domoală, care bănuiesc că fusese anunţată de agenţii din spatele nostru, care şuşoteau în microfoanele de la încheietura mâinii.

M-am uitat la ea peste umăr, fără să încetinesc pasul. „Păi, mergem puţin afară", am spus, „să ne uităm la lumini."

Claire a ridicat din sprâncene, dar nu i-am dat prea mare atenţie. Când am ajuns la uşă, am apucat mânerul masiv, auriu, şi am tras. Dar uşa nu s-a clintit. Cu nouă luni în urmă, un intrus înarmat cu un cuţit reuşise cumva să sară peste un gard şi dăduse buzna pe uşa aceea, luând-o la fugă pe coridor până când un ofiţer din Serviciul Secret reuşise să-l prindă. Ca urmare, responsabilii cu securitatea începuseră să încuie uşa.

M-am întors spre grupul din spatele nostru, care se mărise cu un

ofiţer în uniformă de la Serviciul Secret, cu cămaşă albă şi cravată. „Cum se deschide asta?” am întrebat, fără să mă adresez cuiva în special. „Trebuie să fie o cheie.”

„Doamnă?” a spus Claire. „Nu cred că vreţi să ieşiţi pe această uşă. Toate camerele de filmat ale televiziunilor sunt îndreptate acum spre latura de nord a Casei Albe.”

Avea dreptate. Părul meu era ciufulit şi purtam un şort, tricou şi şlapi. Nu tocmai ţinuta potrivită pentru o apariţie publică.

„Bine”, am spus. „Dar nu am putea să ieşim fără să fim văzute?”

Malia şi cu mine eram acum într-o cruciadă. Nu aveam de gând să ne abandonăm ţelul. Voiam neapărat să mergem afară.

Cineva ne-a sugerat atunci să încercăm o ieşire de serviciu de la parter, unde veneau maşinile care ne aprovizionau cu alimente sau papetărie. Tot grupul a luat-o în direcţia aceea. Malia m-a luat de braţ. Eram entuziasmate şi uşor derutate.

„Mergem afară!” am spus.

„Mergem, mergem!” a spus ea.

Am coborât pe o scară din marmură şi am mers pe covoarele roşii, ocolind busturile lui George Washington şi Benjamin Franklin, am trecut pe lângă bucătărie şi, brusc, ne-am trezit afară. Aerul umed al verii ne-a izbit în faţă. Deasupra gazonului se vedeau sclipind zeci de licurici. Şi în depărtare se auzea zarva oamenilor care strigau şi sărbătoreau dincolo de porţile din fier. Ne-a luat zece minute să ieşim din propria casă, dar am reuşit până la urmă. Eram afară, pe un petic de gazon din lateral, departe de ochii publicului, dar cu o privelişte frumoasă a Casei Albe, luminată în culorile curcubeului.

Malia şi cu mine ne-am sprijinit una de cealaltă, bucuroase că reuşisem să ajungem acolo.

Aşa cum se întâmplă periodic în politică, începuse deja să se simtă suflul noului sezon electoral. În toamna anului 2015, următoarea campanie prezidenţială era în plină desfăşurare. În tabăra republicană era aglomeraţie mare, incluzând guvernatori ca John Kasich şi Chris Christie şi senatori ca Ted Cruz şi Marco Rubio, plus alţi potenţiali candidaţi. Între timp, democraţii îşi îngustaseră plaja la ceea ce avea să devină o alegere între Hillary Clinton şi Bernie Sanders, un senator liberal, independent de multă vreme, din Vermont.

Donald Trump îşi anunţase candidatura la începutul verii, din Trump Tower, în Manhattan, cu invective la adresa imigranţilor mexicani – „violatori”, i-a numit el –, ca şi a „rataţilor” care conduceau ţara. Mă gândeam că vrea doar să facă vâlvă şi să atragă atenţia presei. Nimic din modul în care se purta nu sugera că vorbea serios când spunea că vrea să guverneze.

Urmăream campania, dar nu la fel de atentă ca în anii trecuţi. În

schimb, eram foarte ocupată cu cea de-a patra iniţiativă a mea ca primă doamnă, numită Let Girls Learn (Lăsaţi fetele să înveţe), pe care Barack şi cu mine o lansaserăm împreună, în primăvară. Era un efort ambiţios, la nivelul întregului guvern, care urmărea să le ajute pe adolescentele din toată lumea să aibă acces mai facil la educaţie. În cei aproape şapte ani de când eram primă doamnă, fusesem uimită în repetate rânduri de perspectivele şi, în acelaşi timp, de vulnerabilitatea tinerelor femei din lumea noastră – de la fetele de imigranţi pe care le întâlnisem la Şcoala Elizabeth Garrett Anderson până la Malala Yousafzai, adolescenta din Pakistan atacată cu brutalitate de talibani, care venise la Casa Albă să stea de vorbă cu mine, cu Barack şi cu Malia despre misiunea ei în sprijinul educaţiei fetelor. Am fost îngrozită când, la aproximativ şase luni după vizita Malalei, 276 de şcolăriţe din Nigeria au fost răpite de gruparea extremistă Boko Haram, aparent cu intenţia de a face alte familii nigeriene să se teamă să-şi mai trimită fetele la şcoală. A fost prima şi singura dată în timpul preşedinţiei când i-am luat emoţionată locul lui Barack la discursul săptămânal către naţiune, să le vorbesc oamenilor despre cum trebuia să facem mai multe eforturi pentru a le proteja şi a le încuraja pe tinerele fete din toată lumea.

Ceea ce se întâmplase mă afecta personal. Educaţia fusese principalul instrument de schimbare în viaţa mea, pârghia care mă ridicase. Eram consternată că atât de multe fete – peste 98 de milioane în toată lumea, potrivit statisticilor UNESCO – nu aveau acces la acest instrument. Unele fete nu puteau merge la şcoală pentru că familia avea nevoie de ele la muncă. Uneori, cea mai apropiată şcoală era prea departe sau prea scumpă. În plus, riscul de a fi atacate în drum spre şcoală era prea mare. În multe cazuri, tradiţiile sufocante şi problemele economice se combină pentru ca fetele să rămână needucate – blocându-le efectiv accesul la oportunităţi viitoare. Părea să existe ideea – uimitor de răspândită în unele părţi ale lumii – că, pur şi simplu, nu merita să trimiţi o fată la şcoală, chiar dacă studiile arătau constant că educarea fetelor şi a femeilor, precum şi intrarea lor pe piaţa muncii nu făceau decât să crească PIB-ul unei ţări.

Barack şi cu mine eram dedicaţi schimbării percepţiei despre ce anume făcea ca o tânără să fie valoroasă pentru societate. El a reuşit să aloce resurse de sute de milioane de dolari acestei cauze, prin USAID şi Peace Corps, dar şi prin Departamentul de Stat, cel al Muncii şi cel al Agriculturii. Amândoi am făcut lobby pe lângă guvernele altor ţări ca să ajute la finanţarea programelor de educare a fetelor, încurajând totodată companiile private şi grupurile de analiză politică să dedice bani şi resurse acestui efort.

La momentul acela, ştiam deja cum să atrag atenţia pentru o anumită cauză. Înţelegeam că era normal ca americanii să se simtă

deconectaţi de problemele oamenilor din ţări îndepărtate, aşa că am încercat să le aduc acasă, apelând la celebrităţi, ca Stephen Colbert, să-şi folosească influenţa la evenimente şi pe reţelele de socializare. Le-am convins pe Janelle Monáe, Zendaya, Kelly Clarkson şi alţi artişti să înregistreze un cântec pop foarte frumos, compus de Diane Warren şi intitulat „This Is for My Girls" („Asta este pentru fetele mele"), din vânzarea căruia urmau să fie donate sume pentru finanţarea educaţiei fetelor la nivel global.

Şi, până la urmă, am făcut ceva ce era destul de înspăimântător pentru mine, şi anume să cânt, apărând în simpatica serie „Carpool Karaoke" a prezentatorului TV James Corden. Ne-am plimbat amândoi într-un SUV negru în jurul Peluzei de Sud, cântând „Signed, Sealed, Delivered I'm Yours", „Single Ladies" şi, în cele din urmă, – motivul pentru care acceptasem provocarea – „This Is for My Girls", având-o invitată pe Missy Elliott, care s-a strecurat pe bancheta din spate şi a cântat rap împreună cu noi. Am repetat sârguincios săptămâni întregi pentru sesiunea mea de karaoke, memorând fiecare notă din fiecare cântec. Trebuia să pară distractiv şi relaxat, dar, dincolo de aparenţe, ca întotdeauna, era multă muncă şi un scop nobil – să-i ţinem pe oameni conectaţi cu subiectul. Înregistrarea mea cu James a avut 45 de milioane de vizualizări pe Youtube în primele trei luni, făcând să merite efortul.

Spre sfârşitul lui 2015, Barack, fetele şi cu mine am zburat în Hawaii să petrecem Crăciunul ca întotdeauna, închiriind o casă mare, cu ferestre largi şi vedere spre plajă, alături de grupul nostru obişnuit de prieteni de familie. Aşa cum făcuserăm în ultimii şase ani, în ziua de Crăciun ne-am făcut timp să vizităm militarii şi familiile lor de la o bază din apropiere a puşcaşilor marini. Şi, tot ca în anii precedenţi, pentru Barack vacanţa a fost doar una parţială – „o aproape vacanţă", de fapt. Vorbea la telefon, avea sesiuni zilnice de informare şi se consulta cu o parte din echipa lui, consilieri, ajutoare şi scriitori de discursuri care stăteau la un hotel din apropiere. Mă făcea să mă întreb dacă urma să-şi aducă aminte cum să se relaxeze complet când avea să vină vremea, dacă fiecare din noi doi avea să găsească un mod de a se linişti când totul se va fi terminat. Cum avea să fie, mă întrebam, să putem, în sfârşit, să mergem undeva fără tipul cu valiza nucleară?

Cu toate că îmi dădeam voie să visez puţin, tot nu-mi puteam imagina cum aveau să se termine toate acestea.

Când ne-am întors la Washington, să începem ultimul nostru an la Casa Albă, ştiam că ceasul deja ticăia mai repede. Am început ceea ce avea să devină o lungă serie de „ultimul". A fost ultimul bal al guvernatorilor, ultima vânătoare a ouălor de Paşte, ultimul dineu

pentru corespondenţii de presă acreditaţi la Casa Albă. Barack şi cu mine am făcut împreună şi o ultimă vizită oficială în Marea Britanie, care a inclus şi o deplasare rapidă s-o vedem pe prietena noastră, regina.

Barack a simţit întotdeauna o afecţiune specială pentru regina Elisabeta, spunând că îi amintea de bunica lui, Toot. Eu personal simţeam multă admiraţie faţă de eficienţa ei, o deprindere căpătată evident din necesitate, într-o viaţă întreagă petrecută în văzul publicului. Într-o zi, cu câţiva ani în urmă, Barack şi cu mine stăteam împreună cu ea şi cu prinţul Philip să întâmpinăm un şir de oaspeţi. Mă uitam amuzată cum reuşea regina să grăbească şirul cu nişte „hello”-uri prietenoase şi eficiente care nu lăsau loc pentru conversaţie, în timp ce Barack afişa o relaxare amicală, aproape invitând la taifas şi, apoi, răspunzând pe îndelete la întrebările oamenilor, reuşind, în consecinţă, să împotmolească trecerea invitaţilor. După atâţia ani de când îl cunoşteam, încă mai încercam să îl fac să se grăbească.

Într-o după-amiază din aprilie 2016, am plecat amândoi cu un elicopter de la reşedinţa din Londra a ambasadorului american până la Castelul Windsor, într-o zonă rurală aflată la vest de oraş. Echipa noastră de recunoaştere ne-a anunţat că regina şi prinţul Philip plănuiau să ne întâmpine la aterizarea elicopterului şi, apoi, să ne ducă personal cu maşina până la castel. Ca întotdeauna, am fost informaţi din timp despre protocol: aveam să-i salutăm oficial pe regină şi pe prinţul consort înainte să ne urcăm în maşina lor. Eu urma să stau în faţă, lângă prinţul Philip, care, la 94 de ani, conducea maşina, iar Barack avea să stea lângă regină, pe bancheta din spate.

Era pentru prima dată în mai bine de opt ani când mergeam cu maşina condusă de altcineva decât un agent al Serviciului Secret sau când ne aflam împreună în aceeaşi maşină fără să fim însoţiţi de agenţi. Părea să fie o adevărată provocare pentru echipele noastre de securitate, la fel cum protocolul părea să fie o provocare pentru echipele de recunoaştere, care se agitau la nesfârşit cu privire la mişcările şi interacţiunile noastre, asigurându-se că totul arăta bine şi decurgea lin.

După ce am aterizat pe un teren de pe domeniul castelului şi ne-am salutat, regina a dat totul peste cap invitându-mă cu un gest să mă aşez lângă ea, pe bancheta din spate a unui Range Rover. Am îngheţat, încercând să-mi amintesc dacă mă pregătise cineva pentru acest scenariu, dacă era mai politicos să răspund invitaţiei sau să insist ca Barack să-şi ocupe locul cuvenit, lângă ea.

Regina a sesizat imediat ezitarea mea. Şi refuza să accepte aşa ceva.

„Ţi-au spus că există vreo regulă pentru asta?”, a spus ea, potolind toată agitaţia printr-un simplu gest. „Astea sunt prostii. Stai unde

vrei.”

Pentru mine, discursurile de la ceremoniile de absolvire erau un ritual de primăvară important, aproape sacru. În fiecare an rosteam câteva, alegând un amestec de ceremonii de la licee şi facultăţi, concentrându-mă pe acele şcoli la care, de obicei, nu ajungeau vorbitori de calibru. (Îmi pare rău, Princeton şi Harvard, dar vă descurcaţi foarte bine fără mine.) În 2015, m-am întors la Chicago, în South Side, ca să vorbesc la ceremonia de absolvire de la King College, liceul pe care l-ar fi absolvit Hadiya Pendleton, dacă ar mai fi trăit. Spiritul ei era comemorat la ceremonie cu un scaun gol, pe care colegii îl împodobiseră cu o ţesătură violet şi cu nişte floarea-soarelui.

Pentru ultima mea rundă de discursuri ca primă doamnă, am vorbit la Universitatea Jackson din Mississippi, o altă şcoală istorică a negrilor, folosindu-mă de prilej ca să pledez pentru eforturi spre atingerea excelenţei. Am vorbit la City College din New York, unde am subliniat valoarea diversităţii şi a imigraţiei. Iar, pe 26 mai, care s-a întâmplat să fie ziua în care Donald Trump a obţinut nominalizarea republicanilor la preşedinţie, eu eram în New Mexico, vorbind unei clase de elevi americani nativi, absolvenţi ai unui mic liceu local, dintre care aproape toţi mergeau în continuare la facultate. Cu cât intram mai profund în experienţa de primă doamnă, cu atât mă simţeam mai încurajată să vorbesc sincer şi direct despre ce însemna să fii marginalizat pe criterii de rasă şi gen. Intenţia mea era să le ofer tinerilor un context pentru ura care răzbătea la ştiri şi în discursul politic şi să le dau un motiv de speranţă.

Referitor la mine şi la parcursul meu prin lume, am încercat să comunic acel mesaj care simţeam că ar putea însemna cu adevărat ceva. Şi anume că eu ştiam ce înseamnă să fii invizibil. Trăisem invizibil. Veneam dintr-o familie care avea o istorie de invizibili. Îmi plăcea să spun că eram stră-stră-strănepoata unui sclav pe nume Jim Robinson, care fusese îngropat probabil într-un mormânt anonim, pe o plantaţie din Carolina de Sud. Iar faptul că stăteam acum în faţa unor elevi care se gândeau la viitor era o dovadă că era posibil, în unele cazuri, cel puţin, să depăşeşti invizibilitatea.

Ultima ceremonie la care am participat în primăvara aceea a fost una personală – absolvirea Maliei de la Sidwell Friends, într-o zi caldă din iunie. Prietena noastră dragă Elizabeth Alexander, poeta care scrisese versurile pentru prima inaugurare a lui Barack, a fost cea care a vorbit clasei, ceea ce însemna că Barack şi cu mine puteam să stăm în spate şi să ne bucurăm. Eram mândră de Malia, care urma să plece curând spre Europa, într-o călătorie de câteva săptămâni cu prietenii. După ce şi-a luat un an de pauză, ea a intrat la Harvard. Eram mândră de Sasha, care împlinea 15 ani în aceeaşi zi şi care număra orele până

la concertul lui Beyoncé la care mergea în loc de petrecere aniversară. Urma să petreacă apoi mare parte din vară la Martha's Vineyard, cu nişte prieteni de familie, până când Barack şi cu mine intram în vacanţă. Îşi făcuse mulţi prieteni şi avea primul ei loc de muncă, într-un snack bar. Eram mândră şi de mama, care acum stătea lângă noi la soare, într-o rochie neagră şi pantofi cu toc, după ce reuşise să trăiască la Casa Albă şi să călătorească împreună cu noi prin lume rămânând ea însăşi.

Eram mândră de noi toţi, pentru că eram aproape la final.

Barack stătea lângă mine, pe un scaun pliant. Am văzut cum i s-au umplut ochii de lacrimi în spatele ochelarilor de soare când Malia a urcat pe scenă, să-şi primească diploma. Era obosit, ştiam. Cu trei zile în urmă, vorbise la înmormântarea unui prieten din facultatea de drept, care lucrase pentru el la Casa Albă. Cu două zile în urmă, un extremist deschisese focul într-un club de noapte gay din Orlando, Florida, ucigând 49 de oameni şi rănind alţi 53. Importanţa funcţiei lui nu pălea niciodată.

Era un tată bun, conectat şi consecvent cum tatăl lui nu fusese niciodată, dar au fost şi lucruri pe care le-a sacrificat de-a lungul drumului. A devenit părinte fiind deja politician. Alegătorii şi nevoile lor au fost întotdeauna cu noi.

Trebuie să fi fost dureros să îşi dea seama că tocmai acum, când urma să aibă mai multă libertate şi mai mult timp, fetele noastre începeau să se îndepărteze.

Dar trebuia să le lăsăm să plece. Viitorul era al lor, exact aşa cum trebuia să fie.

Spre sfârşitul lui iulie, zburam printr-o furtună violentă care zgâlţâia avionul spre Philadelphia, unde urma să vorbesc pentru ultima oară la o convenţie a democraţilor.

Erau probabil cele mai puternice turbulenţe prin care zburasem vreodată şi, în timp ce Caroline Adler Morales, directoarea mea de comunicaţii însărcinată în ultimul trimestru, îşi făcea griji că stresul ar fi putut să-i declanşeze naşterea, iar Melissa – căreia, în mod normal, îi plăcea să zboare cu avionul – tremura în scaunul ei, eu nu mă puteam gândi decât că trebuia să ajung la timp pentru discurs. Chiar dacă, în timp, mă obişnuisem cu cele mai mari scene, mă liniştea enorm să fiu pregătită cum trebuie.

În 2008, la prima candidatură a lui Barack la preşedinţie, am repetat de nenumărate ori discursul meu pentru convenţie, până am ajuns să-i ştiu şi semnele de punctuaţie pe de rost, în parte pentru că nu mai rostisem niciodată un discurs transmis în direct de televiziuni şi, totodată, pentru că mizele personale păreau atât de mari. Urcam pe scenă după ce fusesem demonizată ca o femeie de culoare plină de

furie, care nu îşi iubea ţara. Discursul meu din seara aceea îmi dădea şansa să mă umanizez, să explic cine eram, distrugând caricaturile şi stereotipurile cu propriile cuvinte. Patru ani mai târziu, la convenţia din Charlotte, Carolina de Nord, vorbisem sincer despre ce văzusem la Barack în timpul primului lui mandat – cum rămăsese acelaşi om cu principii cu care mă căsătorisem, cum mi-am dat seama că „a fi preşedinte nu schimbă cine eşti, ci dezvăluie cine eşti".

De data aceasta pledam pentru Hillary Clinton, fosta adversară a lui Barack în alegerile primare din 2008, care devenise loială şi eficientă ca secretar de stat. Nu puteam să susţin alţi candidaţi cu pasiunea cu care îl susţinusem pe soţul meu şi, în consecinţă, îmi era destul de greu să fac campanie pentru alţi candidaţi. Îmi impusesem singură un cod, când vorbeam public despre orice sau oricine din sfera politică: spuneam doar ceea ce credeam cu tărie şi ceea ce simţeam cu adevărat.

Am aterizat în Philadelphia şi m-am grăbit spre centrul de convenţii, având timp doar să-mi schimb hainele şi să-mi revăd discursul de două ori. Apoi, am urcat pe scenă şi am spus adevărul. Am vorbit despre temerile pe care le avusesem la început privind creşterea fiicelor noastre la Casa Albă şi de cât de mândră eram de tinerele inteligente care deveniseră. Am spus că aveam încredere în Hillary pentru că ea înţelegea cerinţele funcţiei de preşedinte şi avea temperament de conducător, pentru că era la fel de calificată ca oricare alt nominalizat din istorie. Şi am recunoscut natura rigidă a alegerii în faţa căreia se afla acum ţara.

Încă din copilărie am crezut că era important să iei atitudine împotriva celor care intimidează, fără să te cobori, însă, la nivelul lor. Şi să fie clar, acum aveam ca adversar un astfel de personaj care intimidează, un om care, printre altele, înjosea minorităţile şi exprima dispreţ la adresa prizonierilor de război, punând la încercare demnitatea ţării noastre aproape cu fiecare propoziţie pe care o rostea. Voiam ca americanii să înţeleagă importanţa cuvintelor – că limbajul plin de ură pe care îl auzeau la televizoare nu reflecta adevăratul spirit al ţării noastre şi că puteam vota împotriva lui. Demnitatea era cea în favoarea căreia voiam să fac apel – ideea că noi, ca naţiune, puteam păstra această însuşire esenţială care îmi susţinuse familia, mergând înapoi mai multe generaţii. Demnitatea fusese cea care ne scosese la liman întotdeauna. Era o alegere şi nu întotdeauna una uşoară, dar oamenii pe care îi respectam cel mai mult în viaţă o făceau în repetate rânduri, în fiecare zi. Exista un motto după care Barack şi cu mine încercam să trăim, iar, în seara aceea, l-am rostit pe scenă: „Când ei se coboară, noi ne înălţăm".

Două luni mai târziu, cu doar câteva săptămâni înainte de alegeri, a apărut o înregistrare cu Donald Trump surprins în 2005, într-un

moment de indiscreţie, lăudându-se în faţa unui prezentator TV cum agresa sexual femeile, folosind un limbaj atât de indecent şi de vulgar încât i-a pus pe jurnalişti în încurcătură, cum să îl citeze fără să încalce standardele de decenţă în vigoare. Până la urmă, standardele de decenţă au fost, pur şi simplu, coborâte, ca să se facă auzită vocea candidatului.

Când am ascultat înregistrarea, aproape că nu mi-a venit să cred că era adevărat. Şi, totuşi, era ceva dureros de familiar în glumele ameninţătoare şi masculine din acea înregistrare. „Pot să-ţi fac rău şi să scap basma curată." Era o expresie a urii ţinută, de obicei, în afara discuţiilor politicoase, dar care era încă vie în miezul presupusei noastre înalte societăţi – vie şi suficient de acceptată încât un personaj ca Donald Trump să îşi permită să o afişeze cu mândrie. Fiecare femeie pe care o cunosc a recunoscut-o. Fiecare persoană care a fost făcută vreodată să se simtă „altfel" a recunoscut-o. Era exact motivul pentru care atât de mulţi dintre noi am sperat că propriii copii nu aveau să o simtă vreodată, deşi acest lucru probabil că avea să se întâmple. Dominarea, chiar şi ameninţarea ei, este o formă de dezumanizare. Este cel mai urât tip de putere.

Am simţit că furia pune stăpânire pe mine după ce am ascultat înregistrarea. În săptămâna următoare aveam programat un discurs la un miting electoral pentru Hillary Clinton şi, în loc să vin cu o prezentare a calităţilor ei, m-am simţit obligată să încerc să răspund direct cuvintelor lui Trump – să-i contracarez vocea cu propria voce.

Am lucrat la discurs în timp ce stăteam într-un salon de spital la Walter Reed, unde mama făcea o operaţie la coloană, iar gândurile mi se amestecau în minte. Fusesem batjocorită şi ameninţată de multe ori până atunci, atacată pentru că eram de culoare, femeie şi vocală. Simţisem ironia îndreptată spre corpul meu, spre locul pe care îl ocupam în lume. L-am privit pe Donald Trump hărţuind-o pe Hillary Clinton în timpul unei dezbateri, învârtindu-se în jurul ei prin platou în timp ce vorbea, stând prea aproape de ea, încercând s-o domine cu prezenţa lui. „Pot să-ţi fac rău şi să scap basma curată." Femeile îndură o viaţă întreagă asemenea jigniri – sub formă de fluierături, pipăieli, atacuri, opresiune. Aceste lucruri ne rănesc. Ne subminează puterea. Unele răni sunt atât de fine, încât abia sunt vizibile. Altele sunt uriaşe şi deschise, cu cicatrice care nu se vindecă niciodată. În ambele cazuri, ele rămân cu noi pentru totdeauna. Le purtăm cu noi peste tot, la şcoală şi la serviciu, acasă când ne creştem copiii, la locurile noastre de rugăciune, de fiecare dată când încercăm să avansăm în viaţă.

Pentru mine, comentariile lui Trump au fost o altă lovitură. Nu puteam lăsa mesajul lui să capete forţă. Lucrând cu Sarah Hurwitz, iscusita scriitoare de discursuri care era alături de mine din 2008, mi-

am canalizat furia în cuvinte şi, apoi – după ce mama şi-a revenit după operaţie –, le-am rostit într-o zi de octombrie la Manchester, New Hampshire. Adresându-mă unei mulţimi foarte energice, mi-am exprimat sentimentele foarte clar. „Nu este ceva normal", am spus. „Nu aşa se face politică. Este dezgustător. Este intolerabil." Mi-am exprimat în cuvinte mânia şi teama, dar şi încrederea că, la alegeri, americanii vor înţelege adevărata natură a opţiunii pe care o aveau de făcut. Mi-am pus tot sufletul în acel discurs.

Apoi, am luat avionul înapoi spre Washington, rugându-mă să fi fost auzită.

Pe măsură ce toamna înainta, Barack şi cu mine am început să ne facem planuri legate de mutarea într-o casă nouă în ianuarie, cum ne hotărâserăm să rămânem la Washington pentru ca Sasha să poată termina liceul la Sidwell. Între timp, Malia era în America de Sud, în aventurile din anul ei de pauză, simţind libertatea de a fi departe de tensiunea politică de acasă. Mi-am rugat echipa din Aripa de Est să mă ajute să terminăm în forţă, chiar dacă ei erau nevoiţi să se gândească deja la găsirea altor locuri de muncă, în timp ce bătălia dintre Hillary Clinton şi Donald Trump devenea cu fiecare zi mai intensă şi mai înnebunitoare.

Pe 7 noiembrie 2016, în seara dinaintea alegerilor, Barack şi cu mine am făcut o călătorie rapidă la Philadelphia, să fim alături de Hillary şi de familia ei la mitingul final, în faţa unei mulţimi uriaşe strânse pe lndependence Mall. Atmosfera era pozitivă, plină de aşteptări. Mă încuraja optimismul afişat de Hillary în seara aceea şi nenumăratele sondaje care o arătau conducând cu un avans confortabil. Mă încuraja ceea ce credeam că ştiu despre trăsăturile pe care americanii le-ar tolera sau nu la un conducător. Nu anticipam nimic, dar eram optimistă în privinţa şanselor.

Pentru prima dată după mulţi ani, Barack şi cu mine nu aveam niciun rol de jucat în noaptea alegerilor. Nu era niciun apartament de hotel rezervat pentru aşteptare, nu existau tăvi cu gustări, nici televizoare care să răcnească în fiecare colţ al încăperii. Nu aveam grija coafurii, a machiajului sau a ţinutei, nu trebuia să ne pregătim copiii, nu aveam discursuri de pregătit pentru miezul nopţii. Nu aveam nimic de făcut şi asta ne încânta. Era începutul paşilor înapoi, o primă impresie asupra a ceea ce putea să fie viitorul. Eram implicaţi, desigur, dar momentul care urma nu era al nostru. Noi puteam cel mult să fim martori. Ştiind că avea să mai treacă un timp până să vină rezultatele, am invitat-o pe Valerie să ne uităm la un film, în cinematograful Casei Albe.

Nu-mi amintesc nimic despre filmul văzut în noaptea aceea – nici titlul, nici măcar genul. De fapt, doar aşteptam în întuneric să treacă

timpul. Gândurile mele se întorceau neîncetat la realitatea că mandatul de preşedinte al lui Barack era aproape de final. Ceea ce ne aştepta în viitorul apropiat erau despărţirile – zeci şi zeci, toate pline de emoţie, pentru că echipa pe care o iubeam şi o apreciam atât de mult avea să părăsească treptat Casa Albă. Obiectivul nostru era să facem ceea ce George şi Laura Bush făcuseră pentru noi, să facem tranziţia puterii cât mai lină cu putinţă. Echipele noastre începuseră deja să pregătească dosare de informare şi liste de contacte pentru succesorii lor. Înainte să plece, mulţi dintre angajaţii din Aripa de Est au lăsat pe birouri mesaje scrise de mână prin care le urau bun venit noilor sosiţi, oferindu-le sprijin necondiţionat.

Eram încă absorbiţi de îndatoririle zilnice, dar începuserăm să facem planuri concrete pentru ce ne aştepta în viitor. Barack şi cu mine eram încântaţi să rămânem la Washington, dar voiam să lăsăm ceva în urma noastră, în South Side, la Chicago, care avea să fie gazdă pentru Centrul Prezidenţial Obama. Plănuiam să lansăm şi o fundaţie, una a cărei misiune să fie încurajarea şi impulsionarea unei noi generaţii de lideri. Noi doi aveam multe planuri de viitor, dar cel mai important dintre acestea îşi propunea să creeze mai mult loc şi sprijin pentru tineri şi pentru ideile lor. Ştiam, desigur, că aveam nevoie de o pauză: am început să caut un loc retras unde să putem merge câteva zile în ianuarie, să ne eliberăm de tensiune, imediat ce noul preşedinte depunea jurământul.

Aveam nevoie doar de un nou preşedinte.

Când filmul s-a terminat şi s-au aprins luminile, telefonul mobil al lui Barack a bâzâit uşor. L-am văzut uitându-se la mesaj, şi apoi uitându-se din nou, ridicând uşor din sprâncene.

„Hmm”, a bombănit el. „Rezultatele din Florida sunt cam ciudate.”

În vocea lui nu era nelinişte, doar un mic sâmbure de îngrijorare, ca un tăciune aprins care străluceşte în iarbă. Telefonul a bâzâit din nou. Inima a început să-mi bată puţin mai repede. Ştiam că noutăţile veneau de la David Simas, consilierul politic al lui Barack, care monitoriza rezultatele în Aripa de Vest şi care înţelegea foarte bine aritmetica precisă, comitat cu comitat, de pe harta electorală. Dacă urma să se întâmple o catastrofă, Simas avea să vadă semnele din timp.

Mă uitam atent la faţa soţului meu, nefiind sigură că eram pregătită să aud ce avea să spună. Orice ar fi fost, nu părea de bine. Am simţit cum mi se strânge stomacul, iar neliniştea mea s-a transformat în groază. În timp ce Barack şi Valerie discutau primele rezultate, i-am anunţat că mă duc sus. Am pornit spre lift, sperând să pot face un singur lucru, adică să blochez totul în afară şi să mă culc. Înţelegeam ce se întâmpla, dar nu eram pregătită să accept.

Când dormeam, a venit confirmarea: alegătorii americani îl

desemnaseră pe Donald Trump să îi succeadă lui Barack, ca următor preşedinte al Statelor Unite.

Mi-aş fi dorit să aflu vestea aceasta cât mai târziu cu putinţă.

În ziua următoare, m-am trezit într-o dimineaţă mohorâtă şi ploioasă. Un cer cenuşiu acoperea Washingtonul. Nu am putut să mă abţin să nu îl interpretez ca funebru. Timpul părea că abia se târâie. Sasha a plecat la şcoală în linişte, dar era evident că nu-i venea să creadă. Malia ne-a sunat din Bolivia, profund afectată după voce. Le-am spus fetelor noastre că le iubeam şi că totul avea să fie bine. Îmi repetam şi în sinea mea, fără încetare, acelaşi lucru.

Până la urmă, Hillary Clinton a obţinut cu aproape trei milioane de voturi mai mult decât adversarul ei, dar Trump câştigase Colegiul Electoral cu ajutorul a mai puţin de 80.000 de voturi răspândite în Pennsylvania, Wisconsin şi Michigan. Nu sunt om politic, deci nu voi încerca să fac o analiză a rezultatelor. Nu voi încerca să fac speculaţii despre cine era de vină sau ce anume era nedrept. Aş vrea doar să fi ieşit la vot mai mulţi oameni. Şi mă voi întreba întotdeauna ce le-a făcut pe atât de multe femei, în mod special, să respingă o femeie candidat excepţional de bine pregătită şi să aleagă, în schimb, ca preşedinte un misogin. Dar ăsta era rezultatul şi trebuia să-l acceptăm.

Barack a stat treaz aproape toată noaptea să urmărească rezultatele şi, aşa cum se întâmplase de multe ori înainte, era chemat acum să iasă în faţă ca un simbol al stabilităţii şi să ajute naţiunea să depăşească şocul. Nu îl invidiam pentru asta. De dimineaţă le vorbise încurajator angajaţilor săi în Biroul Oval, iar, apoi, în jurul prânzului, a adresat naţiunii câteva cuvinte sobre, dar liniştitoare. A vorbit din grădina de trandafiri, făcând apel – ca întotdeauna – la unitate şi demnitate, cerându-le americanilor să se respecte unul pe celălalt, precum şi instituţiile construite de democraţia noastră.

În după-amiaza aceea, am stat în biroul meu din Aripa de Est cu toată echipa, îngrămădiţi cu toţii pe canapele şi pe scaune aduse din alte încăperi. Echipa mea era formată în cea mai mare parte din femei şi din reprezentaţi ai unor minorităţi, inclusiv câţiva care proveneau din familii de imigranţi. Mulţi aveau ochii în lacrimi, simţind că fiecare vulnerabilitate a lor era acum expusă. Se dedicaseră cu totul posturilor lor pentru că toţi credeau cu convingere în cauzele pe care le promovau. Am încercat să le spun cu fiecare ocazie că ar trebui să fie mândri că sunt cine sunt, că munca lor conta şi că rezultatul unui singur scrutin nu putea să şteargă cu buretele opt ani de schimbare.

Nu era totul pierdut. Acesta era mesajul pe care trebuia să-l transmitem mai departe. Este ceea ce credeam cu adevărat. Nu era ideal, dar era realitatea noastră – lumea aşa cum este ea. Trebuia să fim fermi şi să rămânem orientaţi în direcţia progresului.

Acum, ajunsesem cu adevărat la capăt. Mi-am dat seama brusc că privesc spre trecut şi spre viitor, gândindu-mă insistent la un lucru anume: ce rămâne?

Am fost a patruzeci şi patra familie prezidenţială şi doar a unsprezecea care a petrecut două mandate complete la Casa Albă. Eram şi aveam să fim întotdeauna prima familie prezidenţială de culoare. Speram că viitorii părinţi care aveau să-şi aducă în vizită copiii la Casa Albă, aşa cum le adusesem eu pe Malia şi pe Sasha când tatăl lor era senator, aveau să poată vedea o amintire a timpului petrecut de familia noastră acolo. Mă gândeam că era important să marcăm prezenţa noastră în istoria mai amplă a locului.

Nu toţi preşedinţii au comandat un set oficial de porţelanuri, de pildă, dar am avut grijă ca noi s-o facem. În cel de-al doilea mandat al lui Barack, am ales, de asemenea, să redecorăm vechea sufragerie de familie, aflată imediat lângă sala pentru dineuri de stat, împrospătând-o cu un aspect modern şi deschizând-o publicului pentru prima dată. Pe peretele dinspre nord al camerei, am atârnat o uluitoare pictură abstractă în galben, roşu şi albastru, de Alma Thomas – *Ressurection (Învierea)* –, care a devenit prima operă de artă realizată de o femeie de culoare adăugată colecţiei permanente de la Casa Albă.

Urma cea mai durabilă se afla, însă, în afara zidurilor. Grădina rezistase şapte ani şi jumătate de acum, ajungând să producă în jur de 1.000 de kilograme de alimente pe an. Supravieţuise viscolelor, ploilor torenţiale şi căderilor distrugătoare de grindină. Când vântul puternic a răsturnat Bradul de Crăciun Naţional, înalt de aproape 15 metri, cu câţiva ani în urmă, grădina a rămas intactă. Înainte să plec de la Casa Albă, voiam să-i dau şi mai multă durabilitate. I-am mărit suprafaţa la 250 de metri pătraţi, mai mult decât dublul dimensiunii iniţiale. Am adăugat alei pietruite şi bănci din lemn, plus un umbrar la intrare făcut din puieţi aduşi de pe domeniile preşedinţilor Jefferson, Madison şi Monroe, şi de la casa părintească a lui Martin Luther King Jr. Apoi, într-o după-amiază de toamnă, am traversat Peluza de Sud ca să asigur consacrarea oficială a grădinii pentru posteritate.

Mi s-au alăturat în acea zi susţinători şi oameni care ne-au ajutat de-a lungul anilor în eforturile noastre privind nutriţia şi sănătatea copiilor, precum şi doi studenţi din prima clasă de copii de la Şcoala primară Bancroft, care acum erau practic adulţi. Cea mai mare parte a echipei mele a fost acolo în ziua aceea, inclusiv Sam Kass, care plecase de la Casa Albă în 2014, dar care se întorsese special pentru această ocazie.

Uitându-mă la mulţimea strânsă în acea zi în grădină, m-am emoţionat. Le eram recunoscătoare tuturor celor din echipa mea care se dedicaseră cu totul muncii, sortând scrisori, verificându-mi discursurile, alergând de colo-colo, prin toată ţara, ca să pregătească

evenimentele. Văzusem cum mulţi dintre ei îşi asumă mai multe responsabilităţi şi înfloresc atât în plan profesional, cât şi personal, chiar sub lumina celor mai puternice reflectoare. Povara de a fi „primul" nu cădea doar pe umerii familiei noastre. Timp de opt ani, aceşti tineri optimişti – şi câţiva profesionişti cu vechime – ne-au asigurat spatele. Melissa, care a fost primul om pe care l-am angajat în campanie, cu aproape un deceniu în urmă, şi care mi-a devenit prietenă apropiată pe viaţă, a rămas cu mine în Aripa de Est până la sfârşitul mandatului, la fel ca Tina, remarcabila mea şefă de personal. Kristen Jarvis fusese înlocuită de Chynna Clayton, o tânără foarte muncitoare din Miami care a devenit rapid o altă soră mai mare pentru fetele noastre, cu un rol esenţial în bunul mers al treburilor de familie.

Îi consideram pe toţi aceşti oameni, actuali şi foşti membri ai personalului, ca făcând parte din familie. Şi eram mândră de ceea ce realizaserăm împreună.

Pentru fiecare înregistrare video care se viraliza rapid pe internet – „dansul mămicilor" la emisiunea lui Jimmy Fallon, partida de baschet cu Lebron James şi tentativa de rap cu Jay Pharoah voiam să realizăm ceva mai mult decât câteva ore de trafic pe Twitter. Şi am obţinut rezultate. 45 de milioane de copii primeau acum mâncare mai sănătoasă la şcoală; 11 milioane de elevi făceau zilnic o oră de sport prin programele noastre şcolare din Let's Move! Copiii mâncau, în general, mai multe cereale integrale, legume şi fructe. Epoca porţiilor uriaşe de la fast-food apusese.

Prin activitatea mea alături de Jill Biden la Joining Forces, am convins proprietarii multor afaceri să angajeze sau să califice peste 1,5 milioane de veterani şi soţii de militari. Ca urmare a uneia dintre primele probleme de care am aflat în campania electorală, am determinat toate cele 50 de state să colaboreze în privinţa licenţelor de practică profesională, astfel încât soţiile sau soţii militarilor să nu se poticnească în carieră când se mutau la altă bază militară.

În domeniul educaţiei, Barack şi cu mine am strâns miliarde de dolari pentru a ajuta tinere fete din toată lumea să meargă la şcolile pe care le meritau. Peste 2.800 de voluntari Peace Corps erau acum pregătiţi să implementeze programe internaţionale pentru fete. Iar, în Statele Unite, echipa mea şi cu mine am ajutat mai mulţi tineri să se înscrie la ajutorul universitar subvenţionat, am sprijinit consilierii şcolari şi am făcut din Ziua Înscrierii la Facultate o sărbătoare naţională.

Între timp, Barack a reuşit să scoată economia din cea mai gravă criză de la Marea Depresiune încoace. A ajutat la negocierea Acordului de la Paris privind schimbările climatice, a adus zeci de mii de militari acasă din Irak şi Afghanistan şi a condus efortul de

închidere efectivă a programului nuclear iranian. Numărul americanilor cu asigurare de sănătate a crescut cu 20 de milioane. Şi am reuşit să terminăm două mandate în funcţie fără niciun scandal. Ne-am impus nouă şi oamenilor care lucrau cu noi cele mai ridicate standarde de etică şi decenţă, pe care împreună le-am respectat până la capăt.

Pentru noi, unele schimbări au fost mai greu de măsurat, dar la fel de importante. Cu şase luni înainte de consacrarea grădinii, Lin-Manuel Miranda, tânărul compozitor pe care îl întâlnisem la unul dintre primele noastre evenimente artistice, s-a întors la Casa Albă. Opera lui hip-hop despre Alexander Hamilton făcuse senzaţie pe Broadway, iar el a devenit un superstar mondial. *Hamilton* era o celebrare muzicală a istoriei şi diversităţii americane, schimbând percepţiile despre rolul jucat de minorităţi în povestea naţiunii noastre şi scoţând în evidenţă importanţa femeilor, multă vreme dominate de bărbaţi puternici. Îl văzusem înainte să ajungă pe Broadway şi îmi plăcuse atât de mult, încât am mers să-l văd din nou înainte să ajungă la teatrele mari. Era interesant şi distractiv, înduioşător şi sfâşietor – cel mai bun proiect artistic de orice fel pe care l-am văzut vreodată.

Lin-Manuel şi-a adus cu el la Washington aproape toată distribuţia – un ansamblu multirasial foarte talentat. Artiştii şi-au petrecut toată după-amiaza cu tineri de la liceele locale – scenarişti în devenire, dansatori şi rapperi care se învârteau prin Casa Albă, scriind versuri şi întrecându-se în rime cu idolii lor. Spre sfârşitul după-amiezii, ne-am strâns toţi pentru un spectacol în Sala de Est. Barack şi cu mine am stat în primul rând, înconjuraţi de tineri de toate rasele şi de toate originile sociale, amândoi copleşiţi de emoţie când Christopher Jackson şi Lin-Manuel au cântat balada „One Last Time” („Pentru ultima oară”), ca număr de final. Erau doi artişti, unul negru şi unul portorican, stând sub un candelabru vechi de 115 ani, încadraţi de portretele uriaşe ale lui George şi Martha Washington, care cântau despre sentimentul de „acasă în această naţiune pe care noi am construit-o”. Forţa şi adevărul acelui moment au rămas cu mine până astăzi.

Hamilton m-a impresionat pentru că reflecta genul de istorie pe care o trăisem eu însămi. America despre care vorbea era una care acceptase diversitatea. M-am gândit la asta după aceea: atât de mulţi dintre noi trec prin viaţă ascunzându-şi poveştile, simţindu-se ruşinaţi sau speriaţi când propria realitate nu se ridică la înălţimea vreunui ideal recunoscut. Creştem cu mesaje care ne spun că există un singur mod de a fi american, iar, dacă avem pielea închisă la culoare sau şoldurile late, dacă nu trăim iubirea într-un fel anume, dacă vorbim altă limbă sau venim din altă ţară, atunci nu aparţinem acelui loc. Asta, însă, până când cineva îndrăzneşte să spună altfel povestea

respectivă.

Am crescut cu un tată cu dizabilităţi într-o casă prea mică, fără prea mulţi bani, într-un cartier care se afla la începutul declinului, dar, în acelaşi timp, am crescut înconjurată de iubire şi de muzică, într-un oraş divers, dintr-o ţară în care educaţia te poate duce departe. Nu aveam nimic sau aveam totul. Depinde din ce perspectivă vrei să priveşti lucrurile.

În timp ce ne apropiam de sfârşitul mandatului lui Barack, gândeam la fel despre America. Îmi iubeam ţara pentru felurile diferite în care putea fi spusă povestea ei. Timp de aproape un deceniu, am avut privilegiul să călătoresc de la un capăt al ei la altul, să trăiesc experienţa contradicţiilor înviorătoare şi a conflictelor ei înverşunate, durerile şi idealismul ei persistent, şi – mai presus de toate – să-i descopăr tăria. Viziunea mea era neobişnuită, poate, dar cred că mulţi alţii au simţit ceea ce am trăit eu în anii aceia – sentimentul de progres, compasiunea care alină, bucuria de a-i vedea pe cei umili şi invizibili cum ies la lumină. O străfulgerare a lumii aşa cum ar putea să fie. Aceasta era contribuţia noastră la permanenţă: o generaţie în ascensiune care înţelegea ce era posibil – şi că pentru ea era posibil şi mai mult. Indiferent ce avea să vină, aceasta era o poveste pe care o puteam numi a noastră.

EPILOG

Barack şi cu mine am ieşit din casa albă pentru ultima oară pe 20 ianuarie 2017, însoţindu-i pe Donald şi Melania Trump la ceremonia de inaugurare. În ziua aceea, parcă am simţit totul deodată – oboseală, mândrie, ameţeală, nerăbdare. Însă, mai presus de orice, încercam să-mi păstrez calmul, ştiind că fiecare mişcare ne era urmărită de camerele de televiziune. Barack şi cu mine eram hotărâţi să facem tranziţia cu eleganţă şi cu demnitate, să încheiem cei opt ani păstrându-ne atât idealurile, cât şi liniştea sufletească intacte. Eram pe ultima sută de metri.

În dimineaţa aceea, Barack s-a dus pentru ultima dată în Biroul Oval, să lase pe birou un mesaj scris de mână pentru succesorul lui. Apoi, ne-am strâns toţi la parter, să ne luăm rămas-bun de la angajaţii permanenţi de la Casa Albă – majordomi, uşieri, bucătari, menajere, florari şi toţi ceilalţi care avuseseră grijă de noi cu prietenie şi profesionalism, iar acum aveau să arate aceeaşi amabilitate familiei care urma să se instaleze în locul nostru, mai târziu în ziua respectivă. Momentul despărţirii a fost dificil în special pentru Sasha şi Malia, pentru că mulţi dintre angajaţi erau oameni pe care îi văzuseră aproape zilnic jumătate din vieţile lor. I-am îmbrăţişat pe frecare în parte şi am încercat să nu plâng când ne-au oferit un dar de despărţire: două steaguri ale Statelor Unite, cel arborat în prima zi a preşedinţiei lui Barack şi cel care fluturase în ultima lui zi în funcţie, repere simbolice pentru experienţa familiei noastre.

Când am urcat pentru a treia oară pe scena inaugurală din faţa Capitoliului, am simţit că trebuie să-mi stăpânesc emoţiile. Diversitatea vibrantă a precedentelor două inaugurări dispăruse, fiind înlocuită acum de ceea ce părea o omogenitate tristă, un tablou dominat de alb şi de un aer masculin pe care îl întâlnisem de atâtea ori în viaţă – mai ales în spaţiile mai privilegiate, pe diferitele culoare ale puterii prin care mi-am găsit cumva drumul de când am plecat din casa părintească. Ceea ce ştiam din munca mea în mediile profesionale – de la recrutarea de noi avocaţi pentru Sidley Austin, până la angajarea personalului de la Casa Albă – este că monotonia duce la şi mai multă monotonie, dacă nu faci un efort conştient s-o contracarezi.

Privind în jur la cei aproximativ 300 de oameni care stăteau pe scenă în dimineaţa aceea, onoraţii oaspeţi ai viitorului preşedinte, mi-am dat seama că era puţin probabil ca, în noua Casă Albă, să se facă

un astfel de efort. În administraţia lui Barack s-ar fi spus că imaginea trebuie ajustată – ceea ce vedea publicul nu reflecta realitatea sau idealurile preşedinţiei. Dar, în cazul acesta, poate că reflecta. Când mi-am dat seama de acest lucru, am simţit nevoia să fac propria ajustare de imagine: am încetat să mai fac efortul să zâmbesc.

O tranziţie este exact asta – trecerea la ceva nou. O altă mână se aşază pe o Biblie, un nou jurământ este repetat. Mobilierul unui preşedinte este scos afară, în timp ce este adus altul înăuntru. Dulapurile sunt golite şi umplute la loc. Pur şi simplu, pe perne se aşază alte capete – noi temperamente, visuri noi. Iar, când mandatul s-a încheiat şi pleci de la Casa Albă în acea ultimă zi, în multe privinţe, nu-ţi rămâne altceva de făcut decât să te regăseşti singur.

Acum mă aflu în faţa unui nou început, într-o nouă etapă a vieţii. Pentru prima dată după mulţi ani, sunt liberă de orice obligaţii ca soţie de politician, nu mai sunt constrânsă de aşteptările altor oameni. Am două fete care au crescut mari şi au nevoie de mine mai puţin ca altădată. Am un soţ care nu mai poartă pe umeri povara unei întregi naţiuni. Responsabilităţile cărora am simţit că trebuie să le fac faţă – faţă de Sasha şi Malia, faţă de Barack, faţă de cariera mea şi faţă de ţară – s-au schimbat în moduri care îmi dau voie să mă raportez diferit la ceea ce urmează. Am mai mult timp să reflectez, pur şi simplu, să fiu eu însămi. La 54 de ani, sunt încă în evoluţie şi sper că voi fi întotdeauna.

Pentru mine, povestea mea nu este despre a ajunge undeva sau despre a atinge un scop anume. O percep mai degrabă ca pe o mişcare înainte, un mijloc de evoluţie, o cale de a încerca permanent să devii un om mai bun. Călătoria nu se sfârşeşte. Am devenit mamă, dar mai am multe de învăţat despre asta şi multe de transmis copiilor mei. Am devenit soţie, dar continui să mă adaptez şi să fiu recunoscătoare faţă de ceea ce înseamnă să iubeşti cu adevărat şi să îţi construieşti viaţa alături de un alt om. Am devenit, după anumite standarde, un om cu putere, şi, totuşi, încă mai sunt momente în care mă simt nesigură sau neauzită.

Totul face parte dintr-un proces, sunt paşi făcuţi de-a lungul aceluiaşi drum. Pentru ca povestea să continue este nevoie, în egală măsură, de răbdare şi de rigoare. Este nevoie să nu renunţi niciodată la ideea că vei continua să evoluezi.

Pentru că oamenii mă întreabă adesea, voi răspunde şi aici direct: nu intenţionez să candidez pentru vreo funcţie, niciodată. Nu am fost niciodată un fan al politicii, iar experienţa din ultimii zece ani nu mi-a schimbat prea mult percepţia. Resping şi acum meschinăria – segregarea primitivă între roşu şi albastru, ideea că trebuie să alegem o tabără şi să ne limităm la ea, incapabili să ascultăm şi să facem

compromisuri, sau măcar să încercăm să fim politicoşi. Cred că, în cel mai bun caz, politica poate fi un instrument de schimbare pozitivă, dar este o arenă în care, pur şi simplu, nu-mi găsesc locul.

Asta nu înseamnă că nu sunt profund preocupată de viitorul ţării noastre. De la plecarea lui Barack din funcţie, am citit ştiri care mi-au întors stomacul pe dos. Au fost nopţi în care n-am putut să adorm, furioasă din pricina lucrurilor pe care le-am văzut întâmplându-se. Este dureros să vezi cum comportamentul şi programul politic al actualului preşedinte i-a făcut pe mulţi americani să se îndoiască de ei înşişi, să se îndoiască şi să se teamă unii de alţii. Este greu să vezi că politici umane, construite cu grijă, au fost anulate, că i-am înstrăinat pe unii dintre cei mai apropiaţi aliaţi şi că i-am lăsat expuşi şi desconsideraţi pe membrii vulnerabili ai societăţii noastre. Mă întreb uneori cât de departe se va ajunge.

Totuşi, nu îmi dau voie mie însămi să devin cinică. În clipele mele de maximă îngrijorare, trag aer în piept şi mă gândesc la demnitatea şi la decenţa pe care le-am văzut la oameni de-a lungul vieţii, la numeroasele obstacole care au fost deja depăşite. Sper că şi alţii vor face la fel. Toţi avem un rol de jucat în această democraţie. Trebuie să ne amintim de puterea fiecărui vot. Eu continui să rămân conectată la o forţă mai mare şi mai puternică decât orice alegeri, sau lider, sau ştire – iar aceasta este optimismul. Pentru mine este o formă de credinţă, un antidot la teamă. Optimismul era la putere în micul apartament al familiei mele de pe Euclid Avenue. L-am văzut la tatăl meu, aşa cum îşi vedea de treburi de parcă n-ar fi fost nimic în neregulă cu corpul lui, de parcă nici n-ar fi existat boala care într-o zi avea să-i ia viaţa. L-am văzut în încrederea încăpăţânată a mamei în cartierul nostru, în hotărârea ei de a rămâne înrădăcinată acolo chiar şi când teama i-a făcut pe mulţi dintre vecinii ei să se mute. Este ceea ce m-a atras la Barack când a intrat în biroul meu de la Sidley, afişând un zâmbet larg, plin de speranţă. Mai târziu, m-a ajutat să-mi depăşesc îndoielile şi vulnerabilităţile, făcându-mă să cred că, deşi viaţa familiei noastre era foarte mult expusă public, aveam să fim în siguranţă şi fericiţi.

Şi mă ajută şi acum. Ca primă doamnă, am descoperit optimismul în cele mai surprinzătoare locuri. L-am găsit la soldatul rănit de la Walter Reed care a refuzat mila celorlalţi, afişând pe uşa salonului un mesaj care le amintea tuturor că era şi puternic, şi plin de speranţă. L-am găsit la Cleo Cowley-Pendleton, care s-a folosit de durerea pierderii propriului copil în lupta pentru legi mai bune pentru controlul armelor. L-am găsit şi la asistenta socială de la Liceul Harper care avea grijă să-şi exprime cu voce tare dragostea şi aprecierea pentru elevi de fiecare dată când trecea pe lângă ei, pe coridor. Şi l-am găsit mereu în inimile copiilor. Copiii se trezesc în fiecare dimineaţă crezând în

bunătatea lucrurilor, în mirajul a ceea ce ar putea să fie. Credinţa lor este profundă şi lipsită de cinism. Le suntem datori să ne păstrăm puterea şi să ne continuăm eforturile ca să creăm o lume mai dreaptă şi mai umană. Pentru ei, trebuie să rămânem puternici şi să ne păstrăm speranţa, să recunoaştem că mai avem şi noi de crescut.

Portretele noastre, al meu şi al lui Barack, sunt expuse acum în Galeria Naţională de Portrete de la Washington, iar pentru asta suntem amândoi recunoscători. Mă îndoiesc că cine s-ar fi uitat la poveştile copilăriei noastre, la condiţiile noastre de trai, ar fi putut anticipa că aveam să ajungem pe pereţii acelor săli. Picturile sunt frumoase, dar ceea ce contează cel mai mult este că vor rămâne acolo pentru a fi văzute de generaţiile tinere – că figurile noastre vor ajuta la demontarea prejudecăţii că trebuie să arăţi într-un anumit fel pentru a intra în istorie. Dacă noi suntem acolo, atunci vor putea fi şi mulţi alţii.

Sunt un om obişnuit care a avut şansa unei călătorii extraordinare. Împărtăşesc povestea mea cu speranţa că-i voi ajuta şi pe alţii să-şi facă loc cu poveştile şi vocile lor, dincolo de criteriile rigide care stabilesc unde e locul fiecăruia şi de ce. Am avut norocul să ajung în castele de piatră, în săli de curs ale unor şcoli şi în bucătării din Iowa, încercând doar să fiu eu însămi, încercând doar să creez legături cu oamenii. Pentru fiecare uşă care s-a deschis pentru mine, am încercat să deschid uşa mea pentru alţii. Şi, în încheiere, aş vrea să mai spun doar atât: Hai să ne invităm unii pe alţii înăuntru. Poate atunci vom începe să ne temem mai puţin, să facem mai puţine presupuneri greşite, să scăpăm de partizanatele şi de stereotipurile care ne despart inutil. Poate vom reuşi să acceptăm că, în foarte multe privinţe, ne asemănăm. Nu este vorba despre perfecţiune. Nu este vorba nici despre o destinaţie finală unde trebuie să ajungi. E nevoie de putere ca să-ţi dai voie să devii cunoscut şi auzit, să-ţi asumi propria poveste şi să-ţi foloseşti adevărata voce. Şi e nevoie de bunăvoinţă pentru a fi dispus să-i cunoşti şi să-i asculţi pe ceilalţi. Iar, pentru mine, aceasta este povestea fiecăruia dintre noi.

MULŢUMIRI

La fel ca în cazul tuturor lucrurilor pe care le-am făcut în viaţă, nici această carte n-ar fi fost posibilă fără dragostea şi sprijinul altora.

Nu aş fi cine sunt astăzi fără mâna fermă şi iubirea necondiţionată a mamei mele, Marian Shields Robinson. Ea a fost întotdeauna sprijinul meu, dându-mi libertatea de a fi eu însămi şi învăţându-mă să rămân cu picioarele pe pământ, în cea mai mare parte a timpului. Iubirea ei necondiţionată pentru fiicele mele, disponibilitatea de a pune nevoile noastre înainte propriilor nevoi mi-au asigurat liniştea şi încrederea că ele sunt protejate şi iubite acasă, în timp ce eu călătoream prin toată lumea.

Soţul meu, Barack, iubirea mea, partenerul meu de 25 de ani şi cel mai iubitor şi dedicat tată pentru fiicele noastre, un tovarăş de viaţă cum doar în imaginaţie credeam că există. Povestea noastră nu s-a încheiat încă şi aştept cu nerăbdare viitoarele noastre aventuri. Îţi mulţumesc pentru ajutorul şi îndrumarea pe care mi le-ai oferit în scrierea acestei cărţi… pentru că ai citit capitolele atent şi cu răbdare, pentru că ai ştiut exact când să-mi dai cu blândeţe un imbold.

Şi fratelui meu mai mare, Craig. De unde să încep? Ai fost protectorul meu din ziua în care m-am născut. M-ai făcut să râd mai mult decât oricine altcineva de pe lumea asta. Eşti cel mai bun frate pe care şi l-ar putea dori o soră; un fiu, soţ şi tată iubitor şi grijuliu. Mulţumesc pentru timpul pe care l-ai petrecut cu echipa mea, rememorând detalii din copilăria noastră. Unele dintre cele mai frumoase amintiri pe care le păstrez despre scrierea acestei cărţi sunt cele din timpul petrecut împreună cu tine şi cu mama, în bucătărie, retrăind poveşti din trecutul nostru.

N-aş fi terminat această carte nici într-o viaţă de om fără o echipă de colaboratori incredibil de talentaţi, pe care, pur şi simplu, îi ador. Când am întâlnit-o prima dată pe Sara Corbett, în urmă cu puţin mai mult de un an, tot ce ştiam despre ea era că editorul meu o preţuia foarte mult şi că nu era prea interesată de politică. Astăzi i-aş încredinţa şi viaţa, nu doar pentru că are o minte uimitoare şi curioasă, ci pentru că este fundamental bună şi generoasă. Sper că acesta este doar începutul unei prietenii de durată.

Tyler Lechtenberg a fost un membru valoros al „universului Obama” vreme de peste un deceniu. A intrat în vieţile noastre ca unul dintre sutele de tineri organizatori de campanie din Iowa şi, de atunci, este

unul dintre consilierii noştri de încredere. L-am văzut devenind un scriitor de forţă, cu un viitor incredibil de strălucitor.

Apoi, este vorba de editorul meu, Molly Stern, ale cărei entuziasm, energie şi pasiune m-au atras imediat către ea. Molly m-a ţinut pe linia de plutire cu încrederea ei neclintită în viziunea mea despre această carte. Le voi fi întotdeauna recunoscătoare, ei şi întregii echipe de la Crown, inclusiv Maya Mavjee, Tina Constable, David Drake, Emma Berry şi Chris Brand, care au susţinut acest efort de la început. Amanda D'Acierno, Lance Fitzgerald, Sally Franklin, Carisa Hays, Linnea Knollmueller, Matthew Martin, Donna Passanante, Elizabeth Rendfleisch, Anke Steinecke, Christine Tanigawa şi Dan Zitt au ajutat cu toţii ca *Povestea mea* să devină posibilă.

Ţin să îi mulţumesc şi lui Markus Dohle, pentru că a pus toate resursele de care dispunea Penguin Random House în sprijinul acestui efort făcut cu dragoste.

Nu aş putea să funcţionez cu succes în această lume, ca mamă, soţie, prietenă şi profesionistă, fără echipa mea. Oricine mă cunoaşte bine ştie că Melissa Winter este o jumătate din creierul meu. Mel, îţi mulţumesc pentru că ai fost alături de mine la fiecare pas în acest proces. Mai important, îţi mulţumesc că ne iubeşti cu atâta putere, pe mine şi pe fetele mele. Fără tine n-aş fi eu.

Melissa este şefa echipei mele personale. Acest grup mic, dar puternic, de femei inteligente şi sârguincioase este cel care se asigură că fac întotdeauna ce şi cum trebuie: Caroline Adler Morales, Chynna Clayton, Mackenzie Smith, Samantha Tubman şi Alex May Sealey.

Bob Barnett şi Deneen Howell de la Williams Connolly au fost îndrumători nepreţuiţi în procesul de publicare şi le sunt recunoscătoare pentru sfaturile şi sprijinul lor.

Mulţumiri speciale tuturor celor care au ajutat în atât de multe feluri ca această carte să prindă viaţă: Pete Souza, Chuck Kennedy, Lawrence Jackson, Amanda Lucidon, Samantha Appleton, Kristin Jones, Chris Haugh, Arielle Vavasseur, Michele Norris şi Elizabeth Alexander.

În plus, ţin să-i mulţumesc incredibilei Ashley Woolheater, pentru priceperea cu care a realizat o documentare minuţioasă, şi lui Gillian Brassil, pentru meticuloasele ei verificări. Mulţi dintre foştii mei angajaţi au ajutat, de-a lungul acestui proces, la confirmarea unor detalii critice şi a cronologiilor – sunt prea mulţi ca să-i numesc pe toţi, dar le sunt recunoscătoare tuturor.

Le mulţumesc tuturor femeilor uimitoare din viaţa mea, care mi-au susţinut moralul. Ştiţi toate cine sunteţi şi ce însemnaţi pentru mine – prietenele mele, mentorii mei, celelalte „fiice" ale mele… şi o mulţumire specială pentru Mama Kaye. Toate m-aţi susţinut în scrierea acestei cărţi şi m-aţi ajutat să devin o femeie mai bună.

Ritmul agitat al vieţii mele ca primă doamnă lăsa prea puţin timp pentru un jurnal tradiţional. De aceea îi sunt atât de recunoscătoare scumpei mele prietene Verna Williams, în prezent decan interimar şi profesor la Facultatea de Drept a Universităţii din Cincinnati. M-am folosit mult de cele în jur de 1.100 de pagini de transcrieri rezultate din conversaţiile noastre bianuale înregistrate în anii petrecuţi la Casa Albă.

Sunt atât de mândră de tot ceea ce am realizat în Aripa de Est. Vreau să le mulţumesc numeroşilor bărbaţi şi femei care şi-au dedicat vieţile ca să ajute naţiunea noastră, personalului de la Cabinetul Primei Doamne – politică, programare, administraţie, comunicare, scriere de discursuri, birou social, corespondenţă. Mulţumesc angajaţilor de la Casa Albă şi celor detaşaţi de la agenţii, care au fost responsabili pentru construirea fiecăreia dintre iniţiativele mele – Let's Move!, Reach Higher, Let Giris Learn şi, desigur, Joining Forces.

Joining Forces va ocupa întotdeauna un loc special în inima mea, deoarece mi-a oferit prilejul rar de a cunoaşte forţa şi rezistenţa excepţionalei noastre comunităţi militare. Tuturor militarilor, veteranilor şi familiilor lor, mulţumesc pentru serviciul vostru şi pentru sacrificiul pe care îl faceţi în slujba ţării pe care toţi o iubim. Pentru dr. Jill Biden şi întreaga ei echipă – a fost cu adevărat o binecuvântare şi o bucurie să lucrez cot la cot cu voi la această iniţiativă importantă.

Tuturor specialiştilor şi susţinătorilor din domeniul nutriţiei şi al educaţiei – vă mulţumesc pentru că aţi făcut această muncă de zi cu zi, nerăsplătită, ca să vă asiguraţi că toţi copiii noştri au parte de iubirea, sprijinul şi resursele necesare pentru a-şi îndeplini visurile.

Le mulţumesc tuturor, membrilor Serviciului Secret al Statelor Unite, ca şi familiilor al căror sacrificiu zilnic le permite acestora să-şi facă datoria atât de bine. În special celor care mi-au protejat şi continuă să îmi protejeze familia, le voi fi veşnic recunoscătoare pentru devotamentul şi profesionalismul lor.

Le mulţumesc sutelor de bărbaţi şi femei care lucrează din greu, în fiecare zi, ca să facă din Casa Albă un cămin pentru familiile care au privilegiul de a locui într-unul dintre cele mai preţuite monumente ale noastre – uşieri, bucătari, valeţi, florari, cei care se ocupă de întregul domeniu, menajere şi personal tehnic. Ei vor fi întotdeauna o parte importantă a familiei noastre.

În încheiere, vreau să le mulţumesc tuturor tinerilor pe care i-am întâlnit în perioada în care am fost primă doamnă. Tuturor sufletelor tinere şi promiţătoare care mi-au ajuns la inimă în acei ani – celor care m-au ajutat să cresc grădina de la Casa Albă, celor care au dansat, au cântat, au gătit şi au mâncat cu mine, celor care au rămas deschişi la iubirea şi la îndrumarea pe care le aveam de oferit, celor

care mi-au dat mii de îmbrăţişări călduroase, îmbrăţişări care mi-au ridicat moralul şi m-au ajutat să merg mai departe şi în cele mai dificile momente. Vă mulţumesc pentru că îmi daţi întotdeauna motive să sper.

Credite fotografice

Pag. 1–4 Arhiva familiei Obama-Robinson.

Pag. 5 *(de sus)* Public Allies, prin amabilitatea lui Phil Schmitz; prin amabilitatea Centrului Medical al Universităţii din Chicago; din arhiva familiei Obama-Robinson.

Pag. 6 *(de sus)* ©David Katz 2004; ©David Katz 2004; ©Ann Ryan 2007.

Pag. 7 *(de sus)* ©Callie Shell/Aurora Photos; ©Callie Shell/Aurora Photos; din arhiva familiei Obama-Robinson.

Pag. 8 *(de sus)* ©David Katz 2008; ©Spencer Platt/Getty Images; ©David Katz 2008.

Pag. 9 *(de sus)* Fotografie de Chuck Kennedy, Meclatchy/Tribune; ©Mark Wilson/Getty Images.

Pag. 10 *(stânga sus)* Fotografie oficială Casa Albă, de Joyce N. Boghosian; (*dreapta sus)* ©Karen Bleier/AFB/Getty Images; (*stânga jos)* Fotografie oficială Casa Albă, de Lawrence Jackson; (*dreapta jos)* Fotografie oficială Casa Albă, Samantha Appleton.

Pag. 11 *(de sus)* Fotografie oficială Casa Albă, Samantha Appleton; Fotografie oficială Casa Albă, Chuck Kennedy; Fotografie oficială Casa Albă, Peter Souza; Fotografie oficială Casa Albă, Samantha Appleton.

Pag. 12 *(de sus)* Fotografie oficială Casa Albă, Lawrence Jackson; Fotografie oficială Casa Albă, Samantha Appleton; Fotografie oficială Casa Albă, Chuck Kennedy.

Pag. 13 *(de sus)* Fotografie oficială Casa Albă, Pete Souza; Fotografie oficială Casa Albă, Pete Souza; Fotografie oficială Casa Albă, Chuck Kennedy.

Pag. 14 *(de sus)* Fotografie oficială Casa Albă, Lawrence Jackson; Fotografie oficială Casa Albă, Amanda Lucidon; Fotografie oficială Casa Albă, Pete Souza.

Pag. 15 *(stânga sus)* Fotografie oficială Casa Albă, Pete Souza;

(dreapta sus) Fotografie oficială Casa Albă, Samantha Appleton;

(*mijloc)* Fotografie oficială Casa Albă, Pete Souza; *(jos)* Arhiva familiei Obama-Robinson.

Pag. 16 *(de sus)* Fotografie oficială Casa Albă, Amanda Lucidon; Fotografie oficială Casa Albă, Lawrence Jackson.

COPERTĂ INTERIOARĂ FAŢĂ: Toate fotografiile din arhiva familiei Obama-Robinson.

COPERTĂ INTERIOARĂ SPATE: *(de la stânga)* Arhiva familiei

Obama-Robinson; Arhiva familiei Obama-Robinson; ©Callie Shell/ Aurora Photos; ©Susan Watts/New York Daily News/ Getty Images; ©Brooks Kraft LLC/Corbis/Getty Images; Fotografie de Ida Mae Astute © ABC/Getty Images.

Familia mea, cândva, în cursul anului 1965; eram toți aranjați la patru ace, probabil pentru vreo sărbătoare. Trebuie să remarc expresia protectoare a fratelui meu Craig și felul în care mă ține grijuliu de mână.

Am crescut în apartamentul de la etaj din casa mătușii mele, Robbie Shields, care apare în această fotografie ținându-mă în brațe. De-a lungul anilor în care mi-a fost profesoară de pian, am înfruntat-o cu încăpățânare de multe ori, însă ea a știut mereu să mă stimuleze și să-mi scoată la iveală talentul.

Tatăl meu, Fraser Robinson, a lucrat mai mult de 20 de ani în slujba orașului Chicago, ocupându-se de boilerele din stația de epurare a apei de pe malul lacului. Deși scleroza multiplă de care suferea îi îngreuna tot mai mult capacitatea de a merge, nu a lipsit nici măcar o zi de la serviciu.

Mașina tatălui meu, un Buick Electra 225, poreclit Doi ș-un Sfert, de care el era foarte mândru și de care mă leagă nenumărate amintiri frumoase. În fiecare vară, mergeam cu mașina la Dukes Happy Holiday Resort, în Michigan, unde ne petreceam vacanța și unde a fost făcută această fotografie.

În 1969, când am început grădinița, în cartierul South Side din Chicago locuiau familii din clasa de mijloc, într-un amestec de rase. Cu timpul, familiile înstărite au început să se mute în suburbii – un fenomen cunoscut ca „zborul albilor" –, iar datele demografice ale zonei s-au modificat rapid. Până am ajuns eu în clasa a cincea, diversitatea dispăruse cu totul din cartier. SUS: la grădiniță, eu, a doua (de la dreapta spre stânga) de pe rândul al treilea. JOS: colegii mei din clasa a cincea; eu, în mijloc, pe rândul al treilea.

Eu, la Princeton (stânga). Aveam emoții de început de facultate, însă acolo mi-am făcut mulți prieteni, printre care și Suzanne Alele (SUS), de la care am învățat multe despre cum să trăiesc viața cu bucurie.

Pentru un timp, Barack și cu mine am locuit la etajul casei de pe Euclid Avenue, unde copilărisem. Amândoi eram tineri avocați. Tocmai începeam să-mi pun întrebări despre parcursul meu profesional, căutând soluții pentru a face lucruri cu impact asupra comunității, care să-mi dea ocazia să rămân devotată valorilor în care credeam.

Nunta noastră, pe 3 octombrie 1992, a fost una dintre cele mai fericite zile din viața mea. În locul tatălui meu, care murise cu un an și jumătate înainte, fratele meu Craig m-a condus la altar.

Mi-am dat seama, încă de la începutul relației noastre, că Barack va fi un tată extraordinar. El și-a iubit întotdeauna copiii, fiindu-le pe deplin devotat. La venirea pe lume a Maliei, în 1998, am fost copleșiți de fericire. Viața noastră s-a schimbat pentru totdeauna.

Sasha s-a născut la aproximativ trei ani după Malia, întregindu-ne familia, cu obrăjorii ei durdulii și spiritul neîmblânzit. Vacanțele de Crăciun în Hawaii, când mergeam acasă la Barack, au devenit o tradiție importantă. Erau momente speciale în care ne reconectam cu familia lui Barack și ne bucuram de vremea însorită.

Legătura dintre Malia și Sasha a fost întotdeauna foarte puternică. Iar drăgălășenia lor mă topește și acum.

Vreme de trei ani, am fost directorul Public Allies din Chicago. În această fotografie apar (în dreapta imaginii) alături de câţiva tineri lideri ai comunităţii şi de primarul oraşului, Richard M. Daley.

Mai târziu, am lucrat la Centrul Medical al Universităţii din Chicago, unde am făcut eforturi să îmbunătăţesc relaţiile cu comunitatea şi să înfiinţez un serviciu de asistenţă în sprijinul locuitorilor din South Side, pentru a găsi servicii medicale potrivite posibilităţilor lor financiare.

Ca mamă şi femeie de carieră, cu un soţ care era plecat în cea mai mare parte a timpului, m-am confruntat cu o provocare pe care multe femei o cunosc – să găsesc echilibrul între nevoile familiei şi obligaţiile profesionale.

Am întâlnit-o pe Valerie Jarett (în stânga) în 1991, când era director adjunct în cabinetul primarului din Chicago. A devenit repede bună prietenă și sfetnic de valoare, atât pentru mine, cât și pentru Barack. Această fotografie a fost făcută în timpul campaniei pentru Senat, în 1994.

Din când în când, copiii noștri mergeau să-l viziteze pe Barack în timpul turneului electoral. Aici apare Malia, privindu-l pe tatăl ei în timpul unui discurs, prin geamul autocarului de campanie, în 2004.

Barack și-a anunțat candidatura la președinție în Springfield, Illinois, într-o zi geroasă de februarie, în 2007. Pentru eveniment, i-am cumpărat Sashei o căciulă roz, care îi era cam mare. Deși mi-a fost teamă că o să-i cadă pe ochi în momentul cel mai nepotrivit, acest lucru nu s-a întâmplat.

O fotografie din campanie, în care apărem însoțiți, ca întotdeauna, de foarte mulți reprezentanți ai presei.

Îmi plăcea să iau parte la evenimentele electorale, mai ales pentru că întâlnirile cu alegătorii mă energizau. Cu toate acestea, ritmul era epuizant, așa că, uneori, mă odihneam „pe furiș".

În lunile dinaintea alegerilor generale, am început să folosesc un avion de campanie, ceea ce mi-a sporit semnificativ eficiența și a înveselit atmosfera din timpul călătoriilor. În această fotografie, apar alături de echipa mea extraordinar de unită (de la stânga): Kristen Jarvis, Katie McCormick Lelyveld, Chawn Ritz (însoțitoarea de zbor din ziua respectivă) și Melissa Winter.

Joe Biden a fost un coleg de campanie excepțional, din foarte multe motive, iar între familiile noastre s-a închegat o legătură strânsă de la bun început. Jill și cu mine discutam cu multă pasiune despre sprijinul pe care voiam să-l oferim familiilor de militari. Fotografia a fost făcută în 2008, într-o pauză de campanie în Pennsylvania.

În 2008, după o primăvară și o vară cu dificultăți, în care am participat la turneul electoral, le-am vorbit alegătorilor la Convenția Națională a Partidului Democrat, în Denver, spunându-mi povestea în fața unui public extrem de numeros. La final, Sasha și Malia au venit pe scenă lângă mine, să-l salute pe Barack, în timpul unei transmisiuni video.

Pe 4 noiembrie 2008 – în seara alegerilor – mama mea, Marian Robinson, a stat lângă Barack, urmărind împreună cu el rezultatele parțiale.

Malia avea zece ani, iar Sasha doar şapte, în ianuarie 2009, când tatăl lor a depus jurământul de preşedinte al Statelor Unite. Sasha era atât de micuţă, încât a fost urcată pe o platformă ca să fie văzută pe durata ceremoniei.

În calitate oficială de POTUS şi FLOTUS, am participat la 10 baluri în seara inaugurării, dansând pe scena fiecăruia în parte. După festivităţi, m-am simţit extrem de obosită, dar această rochie superbă a lui Jason Wu mi-a împrospătat înfăţişarea şi m-a ajutat să-mi regăsesc energia. În plus, soţul meu – cel mai bun prieten şi partenerul meu – oferă intimitate momentelor petrecute împreună.

Nu voi uita niciodată imaginea cu feţişoara Sashei, în prima zi de şcoală, la geamul uneia dintre maşinile blindate din coloana oficială. La vremea aceea, mi-am făcut griji despre cum avea să le afecteze pe fetele noastre această experienţă.

Laura Bush a fost foarte drăguţă şi ne-a invitat pe fete şi pe mine într-o vizită la Casa Albă. Fetele ei, Jenna şi Barbara, le-au arătat Sashei şi Maliei părţile distractive ale reşedinţei, inclusiv acest hol înclinat pe care puteau să alunece ca pe un tobogan.

Ne-a luat ceva timp să ne obişnuim cu prezenţa permanentă a agenţilor Serviciului Secret în viaţa noastră, dar, cu vremea, mulţi dintre ei ne-au devenit buni prieteni.

Wilson Jerman (în imagine) s-a angajat la Casa Albă în 1957. La fel ca mulţi alţi angajaţi ai Casei Albe, el a lucrat în slujba mai multor preşedinţi americani.

Grădina de la Casa Albă a fost concepută ca un simbol al alimentației sănătoase și al unui stil de viață sănătos, pe care mi-am dorit s-o transform în rampă de lansare pentru un proiect mult mai amplu, precum Let's move! Dincolo de asta, mi-a plăcut pentru că era locul în care mă puteam juca alături de copii, în timp ce plantam legume.

Am vrut să fac din Casa Albă un loc în care oricine să se simtă bine venit, iar copiii să poată fi ei înșiși. Speram să vadă că poveștile lor se regăsesc în poveștile noastre și poate chiar să sară coarda împreună cu prima doamnă.

Eu și Barack avem o slăbiciune pentru regina Elisabeta, care lui Barack îi amintește de bunica lui. Ne-am întâlnit de câteva ori și am avut ocazia să observ că mult mai important decât orice norme de protocol sau pedanterii este caracterul uman.

Întâlnirea cu Nelson Mandela mi-a oferit perspectiva de care aveam nevoie la aproape doi ani de la începutul călătoriei noastre la Casa Albă – adevărata schimbare se petrece lent, nu în doar câteva luni sau ani, ci, mai degrabă, în decenii sau chiar vieți.

Pentru mine, îmbrăţişarea este calea prin care putem crea legături cu ceilalţi, trecând dincolo de aparenţe. Această fotografie a fost făcută la Universitatea Oxford, alături de fetele de la Şcoala Elizabeth Garrett Anderson.

Nu voi uita niciodată optimismul şi tăria de caracter pe care le-am simţit în mijlocul soldaţilor şi al familiilor de militari pe care i-am întâlnit în timpul vizitelor la Centrul Medical Walter Reed.

Mama Hadiyei Pendleton, Cleopatra Cowley-Pendleton, a făcut tot ce i-a stat în putere, dar n-a putut să-şi apere copilul de îngrozitoarea violenţă a unui atac armat. Am întâlnit-o înainte de înmormântarea Hadiyei, la Chicago, şi am fost copleşită de suferinţa şi de nedreptatea situaţiei ei.

Am încercat să fiu acasă cât mai mult și să le întâmpin cât mai des pe fete când se întorceau de la școală. Acesta era unul dintre beneficiile faptului că aveam locuința la etajul de deasupra biroului.

Barack a păstrat întotdeauna o distanță sănătoasă între serviciu și viața de familie, făcând tot posibilul să fie cât mai prezent în viața noastră și încercând să vină acasă în fiecare seară la ora cinei. În 2009, fetele și cu mine am trecut dincolo de această barieră și i-am făcut o surpriză de ziua lui, vizitându-l în Biroul Oval.

Ne-am ținut de cuvânt și, așa cum le promisesem fetelor în cazul în care tatăl lor avea să devină președinte, ne-am luat un cățel. De fapt, până la urmă, ne-am luat doi căței. Bo (în imagine) și Sunny au adus multă veselie în viețile noastre.

În fiecare primăvară, cu ocazia discursurilor pe care le ţineam la ceremoniile de absolvire, încercam să-i inspir pe tineri şi să-i ajut să vadă importanţa poveştilor lor de viaţă. În această fotografie, mă pregătesc să le vorbesc celor de la Virginia Tech, în 2012. În spatele meu, Tina Tchen, neobosita mea şefă de cabinet vreme de cinci ani, rezolvă, ca de obicei, cât mai multe lucruri în acelaşi timp, prin telefon.

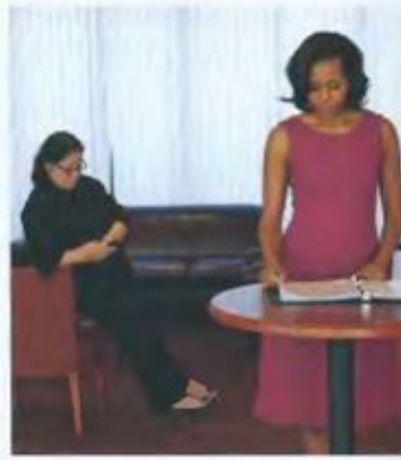

Câinii erau liberi să cutreiere prin Casa Albă după bunul lor plac. Locurile lor preferate erau bucătăria şi grădina. În această imagine, au fost surprinşi în cămară, în timp ce, probabil, sperau să capete ceva de mâncare de la majordomul nostru, Jorge Davila.

Le suntem profund recunoscători tuturor celor care au făcut parte din echipa noastră şi care au avut grijă să ne facă viaţa mai uşoară la Casa Albă. Am ajuns să-i cunoaştem, să ştim lucruri despre copiii şi nepoţii lor şi să sărbătorim împreună cu ei momentele importante din viaţă. Aici sărbătoream ziua de naştere a portarului nostru, Reggie Dixon, în 2012.

Să faci parte din familia prezidenţială presupune privilegii speciale, dar şi provocări neobişnuite. Cu toate astea, Barack şi cu mine am încercat să păstrăm o anumită normalitate în viaţa fetelor noastre. STÂNGA SUS: Malia, Barack şi cu mine îi facem galerie Sashei, la un meci de baschet cu echipa ei, Vipers. DREAPTA SUS: Un moment de relaxare pentru fete, la bordul Bright Star, numele de cod al aeronavei folosite de prima doamnă.

Am avut grijă să le dăm fetelor ocazia să facă lucruri obişnuite pentru adolescenţi, de exemplu, să înveţe să conducă, chiar dacă asta însemna lecţii de şofat în prezenţa agenţilor de pază.

De 4 iulie, sărbătorim mai multe lucruri, dat fiind că este şi data la care aniversăm ziua de naştere a Maliei.

Dacă există o lecție importantă pe care viața mi-a oferit-o, aceasta are legătură cu faptul că trebuie să învățăm să spunem ceea ce gândim. Am încercat ori de câte ori am putut să spun adevărul și să aduc la lumină poveștile unor oameni care sunt adesea ignorați.

În 2015, familia mea s-a alăturat congresmanului John Lewis și altor reprezentanți ai mișcării pentru drepturi civile la comemorarea a 50 de ani de la marșul de pe Edmund Pettus Bridge, în Selma, Alabama. În ziua aceea ne-am adus aminte cât de departe a reușit să ajungă națiunea noastră – și cât de mult mai are încă de parcurs.

DIG PH

MICHELLE ROBINSON OBAMA

a fost prima doamnă a Statelor Unite ale Americii din 2009 până în 2017. Absolventă a Universității Princeton și a Facultății de Drept de la Harvard, doamna Obama și-a început cariera ca avocat la Sidley&Austin, în Chicago, unde l-a întâlnit pe viitorul ei soț, Barack Obama. Mai târziu, a lucrat la primărie, la Universitatea din Chicago și la Centrul Medical al Universității din Chicago. Doamna Obama a înființat filiala din Chicago a organizației Public Allies, care e specializată în instruirea tinerilor dornici să urmeze o carieră în serviciul public.

În prezent, soții Obama trăiesc în Washington DC și au două fiice, Malia și Sasha.

BECOMINGMICHELLEOBAMA.COM

Design copertă: Christopher Brand

Fotografie copertă: Miller Mobley

Sunt multe lucruri pe care încă nu le știu despre America, despre viață, despre ce ar putea să aducă viitorul. Dar mă cunosc pe mine însămi. Tatăl meu, Fraser, m-a învățat să muncesc din greu, să zâmbesc des și să mă țin de cuvânt mereu. Mama mea, Marian, mi-a arătat cum să judec singură lucrurile și cum să-mi fac vocea auzită. Împreună, în apartamentul nostru înghesuit din sudul orașului Chicago, ei doi m-au învățat să descopăr ceea ce e important în povestea noastră, în povestea mea, în marea poveste a țării noastre. Chiar dacă nu e totul frumos sau perfect. Chiar dacă este mai real decât ai vrea să fie. Povestea ta este tot ce ai, tot ce vei avea vreodată. Este ceva ce merită prețuit.

—FRAGMENT DIN PREFAȚĂ

Tradiție din 1989
www.litera.ro
ISBN 978-606-33-5008-7
9 786063 350087
eBook disponibil